

Srbija

Praćenje stanja i položaja žena i dece

Srbija
Istraživanje višestrukih pokazatelja
2014
i
Srbija — romska naselja
Istraživanje višestrukih pokazatelja
2014

Република Србија
Републички завод за статистику

Деčји фонд Уједињених нација
(UNICEF) у Србији

SRBIJA
ISTRAŽIVANJE VIŠESTRUKIH
POKAZATELJA
2014

SRBIJA
— ROMSKA NASELJA
ISTRAŽIVANJE VIŠESTRUKIH
POKAZATELJA
2014

PRAĆENJE STANJA I
POLOŽAJA ŽENA I DECE
KONAČNI IZVEŠTAJ

Mart 2015.

**SRBIJA
ISTRAŽIVANJE VIŠESTRUKIH POKAZATELJA
2014**

**SRBIJA – ROMSKA NASELJA
ISTRAŽIVANJE VIŠESTRUKIH POKAZATELJA
2014**

Izdavač
UNICEF Beograd

Za izdavača
Michel Saint-Lot
Direktor UNICEF-a u Srbiji

Lektura
Vlado Đukanović

Dizajn
Rastko Toholj

Naslovna fotografija
©UNICEF SERBIA/Shubuckl

Štampa
Scanner Studio, Beograd

Tiraž 600

ISBN 978-86-82471-97-4

Mart 2015.

Republički zavod za statistiku je, kao deo globalnog programa MICS (Multiple Indicator Cluster Survey — MICS), 2014. godine sproveo dva istraživanja — Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u Srbiji 2014 (Srbija MICS 2014) i Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u romskim naseljima u Srbiji 2014 (Srbija — romska naselja MICS 2014). Stručnu i finansijsku podršku za sprovođenje istraživanja je obezbedio Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF).

UNICEF je tokom devedesetih godina razvio globalni program MICS kao međunarodni program anketnog istraživanja domaćinstava u cilju prikupljanja uporedivih podataka o širokom spektru pokazatelja o položaju žena i dece. Istraživanje MICS meri ključne pokazatelje koji omogućavaju zemljama da generišu podatke neophodne za razvoj politika i programa, kao i za praćenje napretka u ostvarivanju nacionalnih politika, Milenijumskih ciljeva razvoja i drugih ciljeva koji proističu iz potpisanih međunarodnih sporazuma.

Predlog za citiranje podataka:

Republički zavod za statistiku i UNICEF, 2014. *Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u Srbiji 2014 i Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u romskim naseljima u Srbiji 2014, Konačni izveštaj*. Beograd, Srbija: Republički zavod za statistiku i UNICEF.

Pregled sprovođenja istraživanja i populacije obuhvaćene istraživanjima

Srbija MICS 2014 i

Srbija — romska naselja MICS 2014

Sprovođenje istraživanja	
Uzorački okvir Ažuriranje	Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2011. godine Oktobar 2013.
Upitnici	Upitnik za domaćinstvo Upitnik za ženu starosti 15–49 godina Upitnik za dete mlađe od pet godina Upitnik za evidenciju vakcinacija u zdravstvenoj ustanovi
Obuka anketara	Januar 2014.
Terenski rad	Februar–april 2014.

Uzorak istraživanja: Srbija		Uzorak istraživanja: Srbija — romska naselja	
Domaćinstva		Domaćinstva	
Uzorkovana	7351	Uzorkovana	1976
Nastanjena	6959	Nastanjena	1803
Anketirana	6191	Anketirana	1743
Stopa odgovora (procenti)	89,0	Stopa odgovora (procenti)	96,7
Žene		Žene	
Ispunjavaju uslov za anketiranje	4997	Ispunjavaju uslov za anketiranje	2162
Anketirane	4713	Anketirane	2081
Stopa odgovora (procenti)	94,3	Stopa odgovora (procenti)	96,3
Deca mlađa od 5 godina		Deca mlađa od 5 godina	
Ispunjavaju uslov za anketiranje	2773	Ispunjavaju uslov za anketiranje	1556
Anketirana majka/staratelj	2720	Anketirana majka/staratelj	1515
Stopa odgovora (procenti)	98,1	Stopa odgovora (procenti)	97,4

Populacija obuhvaćena istraživanjem			
Srbija		Srbija — romska naselja	
Prosečna veličina domaćinstva	3,1	Prosečna veličina domaćinstva	4,9
Procenat populacije ispod:		Procenat populacije ispod:	
5 godina	4,7	5 godina	12,5
18 godina	18,1	18 godina	40,2
Procenat žena starosti 15–49 godina koje su imale najmanje jedno živorođenje u poslednje 2 godine	8,2	Procenat žena starosti 15–49 godina koje su imale najmanje jedno živorođenje u poslednje 2 godine	19,4
Procenat populacije koja živi u		Procenat populacije koja živi u	
gradskim naseljima	59,0	gradskim naseljima	73,7
ostalim naseljima ¹	41,0	ostalim naseljima	26,3
Beogradskom regionu	22,6		
regionu Vojvodine	26,6		
regionu Šumadije i Zapadne Srbije	27,5		
regionu Južne i Istočne Srbije	23,3		

¹ Zvanična statistika u Republici Srbiji nema definiciju za ruralna naselja. Za iskazivanje podataka prema tipu naselja statistika primenjuje administrativno-pravni kriterijum prema kome se naselja dele na „gradska” i „ostala”. Gradska naselja su ona koja su proglašena gradskim na osnovu akta jedinice lokalne samouprave, dok se sva druga naselja svrstavaju u „ostala”.

Karakteristike domaćinstava			
Srbija		Srbija — romska naselja	
Procenat domaćinstava koja imaju električnu energiju	99,7	Procenat domaćinstava koja imaju električnu energiju	89,7
obrađen pod	99,0	obrađen pod	96,4
obrađen krov	98,8	obrađen krov	93,3
obrađene zidove	98,2	obrađene zidove	95,7
Prosečan broj lica po sobi koja se koristi za spavanje	1,62	Prosečan broj lica po sobi koja se koristi za spavanje	2,97

Lična ili imovina domaćinstva			
Srbija		Srbija — romska naselja	
Procenat domaćinstava koja poseduju frižider	98,3	Procenat domaćinstava koja poseduju frižider	75,2
električni šporet	95,3	električni šporet	60,2
veš mašinu	93,6	veš mašinu	57,6
kompjuter/laptop	63,6	kompjuter/laptop	42,1
internet	57,5	internet	34,8
poljoprivredno zemljište	41,3	poljoprivredno zemljište	2,6
domaće životinje/stoku	26,8	domaće životinje/stoku	9,3
Procenat domaćinstava u kojima bar jedan član ima ili poseduje mobilni telefon	90,7	Procenat domaćinstava u kojima bar jedan član ima ili poseduje mobilni telefon	80,9
automobil	59,9	automobil	22,3
račun u banci	83,0	račun u banci	25,7

Tabela rezimiranih rezultata²

Istraživanje višestrukih pokazatelja (MICS) i Milenijumski ciljevi razvoja (MDG), Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014

Smrtnost dece				
Mortalitet u ranom detinjstvu ^A				
MICS indikator		Indikator	Opis	Srbija – romska naselja ^B
1.2	MDG 4.2	Stopa smrtnosti odojčadi	Verovatnoća da će odojče umreti u periodu između rođenja i prvog rođendana	12,8
1.5	MDG 4.1	Stopa smrtnosti dece mlađe od 5 godina	Verovatnoća da će dete umreti u periodu između rođenja i petog rođendana	14,4

^A Smrtnost dece je izračunata samo za Istraživanje položaja žena i dece u romskim naseljima u Srbiji, 2014. Referentni period je prvi kvartal 2012 i korišćen je „Istočni“ model za procenu mortaliteta u ranom detinjstvu.

^B Vrednost indikatora se računa na 1000 živorođenja i odnosi se na period od godinu dana pre sprovođenja istraživanja

Ishrana					
Stanje uhranjenosti					
MICS indikator		Indikator	Opis	Srbija	Srbija – romska naselja
2.1a	MDG 1.8	Prevalencija pothranjenosti (a) Umereno ili veoma (b) Veoma	Procenat dece mlađe od 5 godina koja zaostaju		
2.1b			(a) za dve standardne devijacije (umereno i veoma pothranjeni) (b) za tri standardne devijacije (veoma pothranjeni) u odnosu na srednju vrednost telesne težine za dati uzrast po standardu SZO	1,8 0,2	9,5 1,9
2.2a		Prevalencija zaostajanja u rastu (a) Umereno ili veoma (b) Veoma	Procenat dece mlađe od 5 godina koja zaostaju		
2.2b			(a) za dve standardne devijacije (umereno i veoma zaostaju u rastu) (b) za tri standardne devijacije (veoma zaostaju u rastu) u odnosu na srednju vrednost telesne visine za dati uzrast po standardu SZO	6,0 2,3	18,5 5,3
2.3a		Prevalencija zaostajanja telesne težine u odnosu na visinu (a) Umereno ili veoma (b) Veoma	Procenat dece mlađe od 5 godina koja zaostaju		
2.3b			(a) za dve standardne devijacije (umereno i veoma zaostaju u razvoju) (b) za tri standardne devijacije (veoma zaostaju u razvoju) u odnosu na srednju vrednost telesne težine u odnosu na visinu po standardu SZO	3,9 1,1	4,8 1,9
2.4		Prevalencija gojaznosti	Procenat dece mlađe od 5 godina koja su iznad dve standardne devijacije u odnosu na srednju vrednost telesne težine u odnosu na visinu po standardu SZO	13,9	5,1
Dojenje i ishrana odojčadi					
2.5		Deca koja su ikada dojena	Procenat žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine koje su u bilo kojem trenutku dojile svoje živorođeno dete	90,4	94,4
2.6		Rani početak dojenja	Procenat žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine koje su po prvi put stavile novorođenče na grudi u roku od 1 sata po rođenju	50,8	69,1
2.7		Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	Procenat odojčadi mlađe od 6 meseci koja su isključivo dojena	12,8	13,0
2.8		Predominantno dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	Procenat odojčadi mlađe od 6 meseci koja su se prethodnog dana uglavnom hranila majčinim mlekom	47,2	60,6

² Detaljan opis MICS indikatora nalazi se u Prilogu E.

2.9	Nastavljeno dojenje posle prve godine	Procenat dece uzrasta 12–15 meseci koja su se prethodnog dana hranila majčinim mlekom	24,6	62,0
2.10	Nastavljeno dojenje tokom druge godine	Procenat dece uzrasta 20–23 meseca koja su se prethodnog dana hranila majčinim mlekom	8,9	33,3
2.11	Trajanje dojenja	Uzrast u mesecima kada 50 procenata dece uzrasta 0–35 meseci nije dobilo majčino mleko tokom prethodnog dana	10,5	15,7
2.12	Dojenje prilagođeno uzrastu	Procenat dece uzrasta 0–23 meseca koja su hranjena na odgovarajući način tokom prethodnog dana	23,4	42,9
2.13	Uvođenje čvrste, polučvrste ili meke hrane	Procenat odojčadi uzrasta 6–8 meseci koja su tokom prethodnog dana dobila čvrstu, polučvrstu ili meku hranu	96,6	89,6
2.14	Najmanje dva mlečna obroka (deca koja se ne doje)	Procenat dece koja se ne doje uzrasta 6–23 meseca koja su prethodnog dana dobila najmanje 2 mlečna obroka	84,3	62,1
2.15	Minimalna učestalost obroka	Procenat dece uzrasta 6–23 meseca koja su uzimala čvrstu, polučvrstu i meku hranu (uz mlečne obroke za decu koja se ne doje) najmanji broj puta ili više puta tokom prethodnog dana	94,4	71,7
2.16	Minimalna raznolikost u ishrani	Procenat dece uzrasta 6–23 meseca koja su tokom prethodnog dana uzimala hranu iz 4 ili više grupa hrane	89,6	51,3
2.17a 2.17b	Minimalna prihvatljiva ishrana	(a) Procenat dece koja su dojena uzrasta 6–23 meseca koja su imala barem minimalnu različitost u ishrani i minimalnu frekvenciju obroka tokom prethodnog dana (b) Procenat dece koja nisu dojena uzrasta 6–23 meseca koja su uzela bar 2 mlečna obroka i imala barem minimalnu različitost u ishrani, ne uključujući mlečne obroke i minimalnu frekvenciju obroka tokom prethodnog dana	68,9 73,0	26,8 36,5
2.18	Hranjenje na flašicu	Procenat dece uzrasta 0–23 meseca koja su hranjena na flašicu tokom prethodnog dana	83,1	72,0
Mala telesna težina pri rođenju				
2.20	Odojčad sa malom telesnom težinom	Procenat poslednje živorođene dece u periodu od prethodne 2 godine čija je telesna masa bila manja od 2500 grama odmah po rođenju	5,1	14,7
2.21	Odojčad čija je telesna težina izmerena odmah po rođenju	Procenat poslednje živorođene dece u periodu od prethodne 2 godine čija je telesna masa izmerena odmah po rođenju	98,7	98,6

Zdravlje deteta				
Vakcinacija				
MICS indikator	Indikator	Opis	Srbija	Srbija – romska naselja
3.1	Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze (BCG)	Procenat dece uzrasta 12–23 meseca koja su primila BCG vakcinu do prvog rođendana (pre navršene prve godine)	98,0	94,3
3.2	Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize (OPV)	Broj dece uzrasta 12–23 meseca koja su primila treću dozu OPV vakcine (OPV3) do prvog rođendana (pre navršene prve godine)	86,4	61,0
3.3	Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP)	Procenat dece uzrasta 12–23 meseca koja su primila treću dozu DTP vakcine (DTP3) do prvog rođendana (pre navršene prve godine)	87,4	64,5
3.4	MDG 4.3 Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1)	Procenat dece uzrasta 24–35 meseci koja su primila MMR1 vakcinu do drugog rođendana	93,4	63,3
3.5	Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B (HepB)	Procenat dece uzrasta 12–23 meseca koja su primila treću dozu hepatitisa B vakcine (HepB3) do prvog rođendana (pre navršene prve godine)	91,3	67,8
3.6	Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influenzae tip „B“ (Hib)	Procenat dece uzrasta 12–23 meseca koja su primila treću dozu Hib vakcine (Hib3) do prvog rođendana (pre navršene prve godine)	80,4	49,6
3.8	Puni obuhvat imunizacijom	Procenat dece uzrasta 24–35 meseci koja su primila sve preporučene vakcine iz nacionalnog kalendara imunizacije do prvog rođendana (do navršene druge godine za vakcinu protiv malih boginja)	70,5	12,7
-	Puni obuhvat imunizacijom do trenutka anketiranja	Procenat dece uzrasta 24–35 meseci koja su primila sve preporučene vakcine iz nacionalnog kalendara imunizacije do trenutka anketiranja	80,6	44,1
Korišćenje čvrstih goriva				
3.15	Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje	Procenat članova domaćinstva u domaćinstvima koja za kuvanje koriste čvrsta goriva kao primarni izvor energije u domaćinstvu	34,2	81,9

Voda i sanitacija				
MICS indikator	Indikator	Opis	Srbija	Srbija – romska naselja
4.1	MDG 7.8	Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće	99,5	97,7
4.2		Tretiranje vode	3,3	4,1
4.3	MDG 7.9	Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija	96,9	72,9

Reproduktivno zdravlje				
Kontracepcija i nezadovoljena potreba				
MICS indikator	Indikator	Opis	Srbija	Srbija – romska naselja
-		Stopa ukupnog fertiliteta	1,6	(3,1)
5.1	MDG 5.4	Stopa rađanja adolescentkinja	22	157
5.2		Rano rađanje	1,4	38,3
5.3	MDG 5.3	Stopa primene kontraceptivnih metoda	58,4	61,2
5.4	MDG 5.6	Nezadovoljena potreba	14,9	13,9
SS ³		Iskustvo abortusa u reproduktivnom periodu	14,6	30,6
Zdravlje majke i novorođenčeta				
5.5a	MDG 5.5	Obuhvat prenatalnom zaštitom	98,3 93,9	95,5 74,4
5.5b	MDG 5.5			
5.6		Sadržaj prenatalne zaštite	93,6	86,9
5.7	MDG 5.2	Stručna pomoć pri porođaju	98,4	98,6
5.8		Porođaji obavljani u zdravstvenoj ustanovi	98,3	98,5
5.9		Porođaji obavljani carskim rezom	28,8	12,6

() Vrednosti su izračunate na bazi 125–249 neponderisanih godina izloženosti.

Razvoj deteta				
MICS indikator	Indikator	Opis	Srbija	Srbija – romska naselja
6.1		Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu	50,2	5,7
6.2		Podrška odraslih pri učenju	95,5	68,0
6.3		Podrška očeva pri učenju	36,5	17,3
6.4		Podrška majki pri učenju	89,6	48,3
6.5		Dostupnost dečijih knjiga	71,9	11,9
6.6		Dostupnost igračkaka	75,0	53,2

³ SS (survey-specific) označava indikator koji je izračunat na osnovu podataka iz modula ili pitanja uključenih u ovo istraživanje, a koji nisu deo standardne MICS metodologije, ili primenom nestandardnih metoda izračunavanja.

Razvoj deteta				
MICS indikator	Indikator	Opis	Srbija	Srbija – romska naselja
6.7	Neadekvatni nadzor	Procenat dece mlađe od 5 godina koja su ostavljena sama ili pod nadzorom drugog deteta mlađeg od 10 godina duže od jednog sata bar jednom tokom prethodne nedelje	1,3	3,6
6.8	Indeks ranog razvoja deteta	Procenat dece uzrasta 36–59 meseci koja se pravilno razvijaju u najmanje tri od sledeća četiri domena: poznavanje slova i brojeva, fizički razvoj, socijalno-emocionalni razvoj i učenje	95,1	83,3

Pismenost i obrazovanje				
MICS indikator	Indikator	Opis	Srbija	Srbija – romska naselja
7.1	MDG 2.3	Stopa pismenosti mladih žena	99,1	80,1
7.2		Spremnost za školu	98,1	79,9
7.3		Neto stopa upisa u osnovnu školu	97,0	69,1

Indikatori prema ISCED klasifikaciji ⁴				
7.4	MDG 2.1	Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	98,8	85,8
7.5		Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	93,5	51,2
SS		Neto stopa pohađanja niže srednje škole (prilagođeno)	96,2	67,1
SS		Neto stopa pohađanja više srednje škole (prilagođeno)	89,1	21,6
7.6	MDG 2.2	Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole	99,8	96,5
7.7		Stopa završavanja osnovne škole	92,4	115,7
7.8		Stopa prelaska u srednju školu	99,6	92,6
7.9	MDG 3.1	Indeks jednakosti polova (osnovno obrazovanje)	1,00	1,03
7.10	MDG 3.1	Indeks jednakosti polova (srednje obrazovanje)	1,04	0,87
SS		Indeks jednakosti polova (niže srednje obrazovanje)	0,99	1,00
SS		Indeks jednakosti polova (više srednje obrazovanje)	1,08	0,53
Indikatori prema nacionalnoj klasifikaciji nivoa obrazovnog sistema ⁵				
7.S4		Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	98,5	84,9
7.S5		Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	89,1	21,6

⁴ Klasifikaciju nivoa osnovnog i srednjeg obrazovanja u Republici Srbiji u skladu sa klasifikacijom ISCED 2011 čine: (i) ISCED 1 — osnovna škola, ekvivalentno 1–4 razredu osnovne škole u okviru nacionalnog obrazovnog sistema (tipično za uzrast 6–9 godina); (ii) ISCED 2 — niža srednja škola, ekvivalentno 5–8 razredu osnovne škole u okviru nacionalnog obrazovnog sistema (tipično za uzrast 10–13 godina); i (iii) ISCED 3 — viša srednja škola, ekvivalentno 1–4 razredu srednje škole u okviru nacionalnog obrazovnog sistema (tipično za uzrast 14–18 godina). Za potrebe izveštavanja na globalnom nivou, niža i viša srednja škola su kombinovane kao srednjoškolsko obrazovanje. Starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu prema kome deca koja su napunila 6 godina do kraja februara moraju da upišu prvi razred osnovne škole u septembru iste godine. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, posebni obračuni su primenjeni za decu rođenu 1998. godine ili ranije (koja su upisana prema starim kriterijumima) i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu iz druge grupe odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

⁵ Obrazovni sistem u skladu sa nacionalnom klasifikacijom nivoa obrazovnog sistema čini 8 razreda obaveznog osnovnog obrazovanja (tipično za uzrast dece 6–13 godina) i 4 razreda srednje škole (tipično za uzrast 14–18 godina). Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, posebni obračuni su primenjeni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

7.56		Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole	Procenat dece koja upišu prvi razred osnovne škole i koja uspeju da stignu do poslednjeg razreda osnovne škole	97,9	77,0
7.57		Stopa završavanja osnovne škole	Broj dece koja idu u poslednji razred osnovne škole (isključujući ponavljače) podeljen sa brojem dece uzrasta kada bi trebalo da završe osnovnu školu (uzrast kada bi trebalo da idu u poslednji razred osnovne škole)	93,4	64,0
7.58		Stopa prelaska u srednju školu	Broj dece koja su išla u poslednji razred osnovne škole tokom prethodne školske godine i koja idu u prvi razred srednje škole tokom tekuće školske godine podeljen sa brojem dece koja su prethodne školske godine pohađala poslednji razred osnovne škole	96,3	58,7
7.59		Indeks jednakosti polova (osnovno obrazovanje)	Neto stopa pohađanja osnovne škole za devojčice (prilagođeno) podeljena sa neto stopom pohađanja osnovne škole za dečake (prilagođeno)	0,99	1,01
7.510		Indeks jednakosti polova (srednje obrazovanje)	Neto stopa pohađanja srednje škole za devojčice (prilagođeno) podeljena sa neto stopom pohađanja srednje škole za dečake (prilagođeno)	1,08	0,53

Zaštita deteta					
Upis u matičnu knjigu rođenih					
MICS indikator	Indikator	Opis	Srbija	Srbija – romska naselja	
8.1	Upis u matičnu knjigu rođenih	Procenat dece mlađe od 5 godina koja su upisane u matičnu knjigu rođenih	99,4	95,3	
Dečiji rad					
8.2	Dečiji rad	Procenat dece starosti 5–17 godina koja su uključena u dečiji rad	9,5	4,7	
Disciplinovanje dece					
8.3	Nasilni metodi disciplinovanja	Procenat dece uzrasta 1–14 godina koja su bila izložena psihološkom ili fizičkom kažnjavanju tokom prethodnog meseca	43,1	65,9	
Rano stupanje u brak					
8.4	Brak pre 15. godine	Procenat žena starosti 15–49 godina koje su prvi put stupile u brak ili vanbračnu zajednicu pre navršene 15. godine	0,8	16,9	
8.5	Brak pre 18. godine	Procenat žena starosti 20–49 godina koje su prvi put stupile u brak ili vanbračnu zajednicu pre navršene 18. godine	6,8	57,0	
8.6	Žene starosti od 15 do 19 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su trenutno u braku ili u vanbračnoj zajednici	3,5	42,7	
8.8a 8.8b	Razlika u godinama između supružnika	Procenat žena koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici čiji je suprug stariji 10 ili više godina (a) za žene starosti 15–19 godina (b) za žene starosti 20–24 godine	(9,1) 10,3	6,3 2,6	
Stavovi prema nasilju u porodici					
8.12	Stavovi prema nasilju u porodici	Procenat žena koje misle da muž/partner ima pravo da udari ili istuče svoju ženu iz najmanje jednog od niza razloga: (1) ako izađe bez njegovog znanja, (2) ako zanemari decu, (3) ako se svađa s njim, (4) ako odbije da ima seksualne odnose s njim, (5) ako joj zagori hrana	3,8	37,0	
Sa kim deca žive					
8.13	Sa kim deca žive	Procenat dece starosti 0–17 godina koja ne žive ni sa jednim od bioloških roditelja	0,7	3,4	
8.14	Prevalencija dece kojoj je preminuo jedan ili oba biološka roditelja	Procenat dece starosti 0–17 godina čiji jedan ili oba biološka roditelja nisu živa	1,7	2,3	
8.15	Deca čiji bar jedan roditelj živi u inostranstvu	Procenat dece starosti 0–17 godina čiji bar jedan biološki roditelj živi u inostranstvu	1,2	1,8	

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva.

Subjektivno osećanje blagostanja					
MICS indikator	Indikator	Opis	Srbija	Srbija – romska naselja	
11.1	Zadovoljstvo životom	Procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle zadovoljne svojim životom, sveukupno	93,1	82,4	
11.2	Sreća	Procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle srećne	93,6	86,7	
11.3	Percepcija boljeg života	Procenat žena starosti 15–24 godine čiji se život poboljšao tokom proteklih godinu dana i koje očekuju da će njihov život biti bolji nakon jedne godine	29,1	27,4	

SADRŽAJ

Pregled sprovođenja istraživanja i populacije obuhvaćene istraživanjima Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014 i

Tabela rezimiranih rezultata iii

Sadržaj viii

Spisak tabela x

Spisak grafikona xiv

Lista skraćenica xv

Zahvalnica xvi

Rezime xvii

I. Uvod 1

Istorijat istraživanja 1

Ciljevi istraživanja 3

II. Uzorak i metodologija istraživanja 4

Plan uzorka za istraživanje Srbija MICS 2014 4

Plan uzorka za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014 4

Upitnici 4

Obuka i rad na terenu 6

Obrada podataka 6

Struktura izveštaja 6

Kako čitati tabele 7

III. Obuhvat uzorka i karakteristike domaćinstava i ispitanika 8

Obuhvat uzorka i karakteristike domaćinstava i ispitanika za Srbiju 8

Obuhvat uzorka 8

Karakteristike domaćinstava 9

Karakteristike anketiranih žena i dece mlade od pet godina 11

Karakteristike stambenog prostora, vlasništvo nad imovinom i kvintili blagostanja 15

Obuhvat uzorka i karakteristike domaćinstava i ispitanika za romska naselja u Srbiji 19

Obuhvat uzorka 19

Karakteristike domaćinstava 19

Karakteristike anketiranih žena i dece mlade od pet godina 22

Karakteristike stambenog prostora, vlasništvo nad imovinom i kvintili blagostanja 25

IV. Smrtnost dece 28

V. Ishrana 29

Deca s malom telesnom težinom na rođenju 29

Deca s malom telesnom težinom — romska naselja 31

Stanje uhranjenosti 32

Stanje uhranjenosti — romska naselja 35

Dojenje i ishrana odojčadi i male dece 37

Dojenje i ishrana odojčadi i male dece — romska naselja 47

VI. Zdravlje deteta 55

Vakcinacija 55

Vakcinacija — romska naselja 60

Zdravstveno osiguranje 65

Zdravstveno osiguranje — romska naselja 66

Traženje medicinske pomoći u slučaju akutnih respiratornih infekcija 67

Traženje medicinske pomoći u slučaju akutnih respiratornih infekcija — romska naselja 69

Korišćenje čvrstih goriva 70

Korišćenje čvrstih goriva — romska naselja 73

VII. Voda i sanitacije 75

Korišćenje poboljšanih izvora vode 75

Korišćenje poboljšanih izvora vode — romska naselja 82

Korišćenje poboljšanih načina uklanjanja otpadnih materija 87

Korišćenje poboljšanih načina uklanjanja otpadnih materija — romska naselja 92

VIII. Reproductivno zdravlje 97

Fertilitet 97

Fertilitet — romska naselja 101

Kontracepcija 103

Kontracepcija — romska naselja 108

Nezadovoljena potreba 114

Nezadovoljena potreba — romska naselja 117

Prenatalna zaštita 119

Prenatalna zaštita — romska naselja 126

Pomoć pri porođaju 132

Pomoć pri porođaju — romska naselja 135

Mesto porođaja 137

Mesto porođaja — romska naselja 140

Abortusi 142

Abortusi — romska naselja 144

IX. Razvoj u ranom detinjstvu 145

Obrazovanje i učenje u ranom detinjstvu 145

Obrazovanje i učenje u ranom detinjstvu — romska naselja 148

Kvalitet podrške 150

Kvalitet podrške — romska naselja 157

Razvojni status dece 162

Razvojni status dece — romska naselja 164

X. Pismenost i obrazovanje	165	Prilozi	
Pismenost mladih žena	165	Prilog A. Plan uzorka	260
Pismenost mladih žena — romska naselja	166	Plan uzorka za istraživanje Srbija MICS 2014	260
Spremnost za školu	167	Ciljna populacija i populacija obuhvaćena istraživanjem	260
Spremnost za školu — romska naselja	172	Domeni istraživanja i stratifikacija	260
Pohađanje osnovne i srednje škole	178	Tip uzorka	260
Pohađanje osnovne i srednje škole		Veličina uzorka i alokacija uzorka	260
— romska naselja	189	Okvir za izbor uzorka i izbor popisnih krugova	262
XI. Zaštita deteta	198	Ažuriranje popisnih krugova	262
Upis u matičnu knjigu rođenih	198	Izbor domaćinstava	263
Upis u matične knjige rođenih		Izračunavanje pondera	263
— romska naselja	200	Plan uzorka za istraživanje	
Dečiji rad	201	Srbija — romska naselja 2014	266
Dečiji rad — romska naselja	206	Ciljna populacija i populacija obuhvaćena istraživanjem	266
Disciplinovanje deteta	209	Domeni istraživanja i stratifikacija	266
Disciplinovanje deteta — romska naselja	212	Tip uzorka	266
Rano stupanje u brak	214	Veličina uzorka i alokacija uzorka	266
Rano stupanje u brak — romska naselja	218	Okvir za izbor uzorka i izbor popisnih krugova	268
Stavovi prema nasilju u porodici	221	Ažuriranje popisnih krugova	268
Stavovi prema nasilju u porodici		Izbor domaćinstava	268
— romska naselja	223	Izračunavanje pondera	268
Podaci sa kim deca žive i o deci bez roditelja	224	Prilog B. Spisak lica koja su učestvovala u istraživanju	271
Podaci sa kim deca žive i o deci bez roditelja		Prilog C. Ocene uzoračkih grešaka	273
— romska naselja	226	Ocene uzoračkih grešaka za istraživanje	
Stavovi prema deci sa invaliditetom	228	Srbija MICS 2014	273
Stavovi prema deci sa invaliditetom		Ocene uzoračkih grešaka za istraživanje	
— romska naselja	232	Srbija — romska naselja MICS 2014	282
XII. Socijalna zaštita	234	Prilog D. Tabele o kvalitetu podataka	287
Programi dodatne finansijske podrške	234	Tabele o kvalitetu podataka za istraživanje	
Programi dodatne finansijske podrške		Srbija MICS 2014	287
— romska naselja	236	Tabele o kvalitetu podataka za istraživanje	
Novčana socijalna pomoć	237	Srbija — romska naselja MICS 2014	298
Novčana socijalna pomoć — romska naselja	240	Prilog E. Indikatori istraživanja Srbija MICS 2014	
Dečiji dodatak	242	i Srbija — romska naselja MICS 2014:	
Dečiji dodatak — romska naselja	244	Brojioci i imenioci	308
Roditeljski dodatak	246	Prilog F. Upitnici za istraživanja Srbija MICS 2014	
Roditeljski dodatak — romska naselja	248	i Srbija — romska naselja MICS 2014	315
XIII. Subjektivni osećaj blagostanja	250	Prilog G. Obrazovanje prema Međunarodnoj	
Subjektivni osećaj blagostanja u Srbiji	250	standardnoj klasifikaciji obrazovanja (ISCED)	379
Subjektivni osećaj blagostanja — romska naselja	255	Obrazovanje u Srbiji prema klasifikaciji	
		ISCED 2011	379
		Obrazovanje u romskim naseljima prema	
		klasifikaciji ISCED 2011	388

Spisak tabela

Tabela HH.1: Rezultati anketiranja domaćinstava, žena i dece mlađe od pet godina, Srbija	8
Tabela HH.2: Članovi domaćinstava, prema starosti i polu, Srbija	9
Tabela HH.3: Sastav domaćinstava, Srbija	11
Tabela HH.4: Osnovne karakteristike žena, Srbija	13
Tabela HH.5: Osnovne karakteristike dece mlađe od pet godina, Srbija	14
Tabela HH.6: Karakteristike domaćinstva, Srbija	15
Tabela HH.7: Imovina domaćinstva i lična imovina, Srbija	16
Tabela HH.8: Kvintili indeksa blagostanja, Srbija	17
Tabela HH.1R: Rezultati anketiranja domaćinstava, žena i dece mlađe od pet godina, Srbija — romska naselja	19
Tabela HH.2R: Članovi domaćinstava, prema starosti i polu, Srbija — romska naselja	20
Tabela HH.3R: Sastav domaćinstava, Srbija — romska naselja	21
Tabela HH.4R: Osnovne karakteristike žena, Srbija — romska naselja	23
Tabela HH.5R: Osnovne karakteristike dece mlađe od pet godina, Srbija — romska naselja	24
Tabela HH.6R: Karakteristike domaćinstva, Srbija — romska naselja	25
Tabela HH.7R: Imovina domaćinstva i lična imovina, Srbija — romska naselja	26
Tabela HH.8R: Kvintili indeksa blagostanja, Srbija — romska naselja	27
Tabela NU.1: Odojčad sa malom telesnom težinom, Srbija	30
Tabela NU.1R: Odojčad sa malom telesnom težinom, Srbija — romska naselja	31
Tabela NU.2: Stanje uhranjenosti dece, Srbija	33
Tabela NU.2R: Stanje uhranjenosti dece, Srbija — romska naselja	35
Tabela NU.3: Početak dojenja, Srbija	38
Tabela NU.4: Dojenje, Srbija	40
Tabela NU.5: Trajanje dojenja, Srbija	41
Tabela NU.6: Adekvatno dojenje za dati uzrast, Srbija	42
Tabela NU.7: Uvođenje u ishranu čvrste, polučvrste ili meke hrane, Srbija	43
Tabela NU.8: Praksa u ishrani odojčadi i male dece (IYCF), Srbija	44
Tabela NU.9: Hranjenje na flašicu, Srbija	46
Tabela NU.3R: Početak dojenja, Srbija — romska naselja	47
Tabela NU.4R: Dojenje, Srbija — romska naselja	48
Tabela NU.5R: Trajanje dojenja, Srbija — romska naselja	50
Tabela NU.6R: Adekvatno dojenje za dati uzrast, Srbija — romska naselja	51
Tabela NU.7R: Uvođenje u ishranu čvrste, polučvrste ili meke hrane, Srbija — romska naselja	51
Tabela NU.8R: Praksa u ishrani odojčadi i male dece (IYCF), Srbija — romska naselja	52
Tabela NU.9R: Hranjenje na flašicu, Srbija — romska naselja	54
Tabela CH.1: Vakcinacija u prvoj godini života, Srbija	56
Tabela CH.2: Vakcinacija prema osnovnim karakteristikama, Srbija	57
Tabela CH.2A: Pokrivenost kombinovanom petovalentnom DTP-IPV-Hib vakcinom i pravovremenost vakcinacije protiv dečije paralize i malih boginja, Srbija	59
Tabela CH.1R: Vakcinacija u prvoj godini života, Srbija — romska naselja	60
Tabela CH.2R: Vakcinacija prema osnovnim karakteristikama, Srbija — romska naselja	62
Tabela CH.2A.R: Pokrivenost kombinovanom petovalentnom DTP-IPV-Hib vakcinom i pravovremenost vakcinacije protiv dečije paralize i malih boginja, Srbija — romska naselja	64
Tabela CH.3: Zdravstvena knjižica, Srbija	65
Tabela CH.3R: Zdravstvena knjižica, Srbija — romska naselja	66
Tabela CH.4: Poznavanje dva najvažnija znaka upozorenja koji ukazuju na pneumoniju, Srbija	67
Tabela CH.4R: Poznavanje dva najvažnija znaka upozorenja koji ukazuju na pneumoniju, Srbija — romska naselja	69
Tabela CH.5: Korišćenje čvrstih goriva, Srbija	70
Tabela CH.6: Korišćenje čvrstog goriva prema mestu kuvanja, Srbija	72
Tabela CH.5R: Korišćenje čvrstih goriva, Srbija — romska naselja	73
Tabela CH.6R: Korišćenje čvrstog goriva prema mestu kuvanja, Srbija — romska naselja	74
Tabela WS.1: Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće, Srbija	76
Tabela WS.2: Tretiranje vode u domaćinstvu, Srbija	79
Tabela WS.3: Vreme potrebno da se dođe do izvora vode za piće, Srbija	80
Tabela WS.4: Lice koje donosi vodu za piće, Srbija	81
Tabela WS.1R: Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće, Srbija — romska naselja	82
Tabela WS.2R: Tretiranje vode u domaćinstvu, Srbija — romska naselja	84
Tabela WS.3R: Vreme potrebno da se dođe do izvora vode za piće, Srbija — romska naselja	85
Tabela WS.4R: Lice koje donosi vodu za piće, Srbija — romska naselja	86
Tabela WS.5: Vrste sanitarnih prostorija, Srbija	87
Tabela WS.6: Korišćenje i zajedničko korišćenje sanitarnih prostorija, Srbija	88
Tabela WS.7: Korišćenje vode za piće i stepeni uklanjanja otpadnih materija, Srbija	90
Tabela WS.5R: Vrste sanitarnih prostorija, Srbija — romska naselja	92
Tabela WS.6R: Korišćenje i zajedničko korišćenje sanitarnih prostorija, Srbija — romska naselja	94

Tabela WS.7R: Korišćenje vode za piće i stepeni uklanjanja otpadnih materija, Srbija — romska naselja	95	Tabela RH.10A: Korišćenje <i>baby-friendly</i> usluga, Srbija	138
Tabela RH.1: Stope fertiliteta, Srbija	97	Tabela RH.10R: Mesto porođaja, Srbija — romska naselja	140
Tabela RH.2: Rano rađanje, Srbija	99	Tabela RH.10A.R: Korišćenje <i>baby-friendly</i> usluga, Srbija — romska naselja	141
Tabela RH.3: Trendovi u ranom rađanju, Srbija	100	Tabela RH.11: Iskustvo sa prekidima trudnoće u reproduktivnom periodu, Srbija	142
Tabela RH.1R: Stope fertiliteta, Srbija — romska naselja	101	Tabela RH.11R: Iskustvo sa prekidima trudnoće u reproduktivnom periodu, Srbija — romska naselja	144
Tabela RH.2R: Rano rađanje, Srbija — romska naselja	102	Tabela CD.1: Obrazovanje u ranom detinjstvu, Srbija	146
Tabela RH.3R: Trendovi u ranom rađanju, Srbija — romska naselja	102	Tabela CD.1A: Rani razvoj deteta, Srbija	147
Tabela RH.3A: Poznavanje specifičnih metoda kontracepcije, Srbija	103	Tabela CD.1R: Obrazovanje u ranom detinjstvu, Srbija — romska naselja	148
Tabela RH.3B: Poznavanje metoda kontracepcije, Srbija	104	Tabela CD.1A.R: Rani razvoj deteta, Srbija — romska naselja	149
Tabela RH.4: Korišćenje kontracepcije, Srbija	105	Tabela CD.2: Podrška pri učenju, Srbija	151
Tabela RH.4A: Razlozi za nekorišćenje kontracepcije u cilju izbegavanja ili odlaganja trudnoće, Srbija	107	Tabela CD.2A: Podrška pri učenju za decu starosti 12–35 meseci, Srbija	153
Tabela RH.3A.R: Poznavanje specifičnih metoda kontracepcije, Srbija — romska naselja	108	Tabela CD.3: Materijali za učenje, Srbija	155
Tabela RH.3B.R: Poznavanje metoda kontracepcije, Srbija — romska naselja	109	Tabela CD.4: Neadekvatan nadzor, Srbija	156
Tabela RH.4R: Korišćenje kontracepcije, Srbija — romska naselja	110	Tabela CD.2R: Podrška pri učenju, Srbija — romska naselja	157
Tabela RH.4A.R: Razlozi za nekorišćenje kontracepcije u cilju izbegavanja ili odlaganja trudnoće, Srbija — romska naselja	113	Tabela CD.2A.R: Podrška pri učenju za decu starosti 12–35 meseci, Srbija — romska naselja	158
Tabela RH.5: Nezadovoljena potreba za kontracepcijom, Srbija	115	Tabela CD.3R: Materijali za učenje, Srbija — romska naselja	160
Tabela RH.5R: Nezadovoljena potreba za kontracepcijom, Srbija — romska naselja	117	Tabela CD.4R: Neadekvatan nadzor, Srbija — romska naselja	161
Tabela RH.6: Obuhvat prenatalnom zaštitom, Srbija	120	Tabela CD.5: Indeks ranog razvoja deteta, Srbija	163
Tabela RH.7: Broj prenatalnih poseta i vreme prve posete, Srbija	121	Tabela CD.5R: Indeks ranog razvoja deteta, Srbija — romska naselja	164
Tabela RH.8: Sadržaj prenatalne zaštite, Srbija	122	Tabela ED.1: Pismenost mladih žena, Srbija	165
Tabela RH.8A: Prenatalne i postnatalne kućne posete, Srbija	123	Tabela ED.1R: Pismenost mladih žena, Srbija — romska naselja	166
Tabela RH.8B: Savetovanje u toku programa pripreme za porođaj, Srbija	124	Tabela ED.2: Spremnost za školu, Srbija	167
Tabela RH.8C: Razlozi za nepohađanje programa pripreme za porođaj, Srbija	125	Tabela ED.2A: Pohađanje obaveznog pripremnog predškolskog programa (PPP), Srbija	168
Tabela RH.6R: Obuhvat prenatalnom zaštitom, Srbija — romska naselja	126	Tabela ED.2B: Načini odlaska u PPP i prosečna udaljenost do PPP ustanove, Srbija	170
Tabela RH.7R: Broj prenatalnih poseta i vreme prve posete, Srbija — romska naselja	127	Tabela ED.2C: Deca koja pohađaju PPP i žive na više od 2 km udaljenosti od PPP ustanove, Srbija	171
Tabela RH.8R: Sadržaj prenatalne zaštite, Srbija — romska naselja	128	Tabela ED.2R: Spremnost za školu, Srbija — romska naselja	172
Tabela RH.8A.R: Prenatalne i postnatalne kućne posete, Srbija — romska naselja	129	Tabela ED.2A.R: Pohađanje obaveznog pripremnog predškolskog programa (PPP), Srbija — romska naselja	173
Tabela RH.8B.R: Savetovanje u toku programa pripreme za porođaj, Srbija — romska naselja	130	Tabela ED.2B.R: Načini odlaska u PPP i prosečna udaljenost do PPP ustanove, Srbija — romska naselja	174
Tabela RH.8C.R: Razlozi za nepohađanje programa pripreme za porođaj, Srbija — romska naselja	131	Tabela ED.2C.R: Deca koja pohađaju PPP i žive na više od 2 km udaljenosti od PPP ustanove, Srbija — romska naselja	175
Tabela RH.9: Pomoć pri porođaju i carski rez, Srbija	132	Tabela ED.2D.R: Razlozi za nepohađanje obaveznog predškolskog programa (PPP), Srbija — romska naselja	176
Tabela RH.9R: Pomoć pri porođaju i carski rez, Srbija — romska naselja	135	Tabela ED.3: Upis u osnovnu školu, Srbija	178
Tabela RH.10: Mesto porođaja, Srbija	137	Tabela ED.4: Pohađanje osnovne škole i deca van sistema obrazovanja, Srbija	179
		Tabela ED.5: Pohađanje srednje škole i deca van sistema obrazovanja, Srbija	181
		Tabela ED.6: Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole, Srbija	182

Tabela ED.7: Završavanje osnovne škole i prelazak u srednju školu, Srbija	184	Tabela CP.11R: Podaci o tome sa kim deca žive i o deci bez roditelja, Srbija — romska naselja.	226
Tabela ED.8: Jednakost polova u obrazovanju, Srbija	185	Tabela CP.12R: Deca čiji roditelji žive u inostranstvu, Srbija — romska naselja.	227
Tabela ED.9: Jednakost polova dece van sistema obrazovanja, Srbija.	186	Tabela CP.13: Stavovi prema deci sa invaliditetom, Srbija	230
Tabela ED.10 ISCED: Sažetak indikatora obrazovanja (ISCED), Srbija	188	Tabela CP.13R: Stavovi prema deci sa invaliditetom, Srbija — romska naselja.	232
Tabela ED.3R: Upis u osnovnu školu, Srbija — romska naselja.	189	Tabela SP.1: Programi novčanih davanja, Srbija	234
Tabela ED.4R: Pohadanje osnovne škole i deca van sistema obrazovanja, Srbija — romska naselja	190	Tabela SP.1R: Programi novčanih davanja, Srbija — romska naselja.	236
Tabela ED.5R: Pohadanje srednje škole i deca van sistema obrazovanja, Srbija — romska naselja.	192	Tabela SP.2: Novčana socijalna pomoć (NSP), Srbija	238
Tabela ED.6R: Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole, Srbija — romska naselja.	193	Tabela SP.2R: Novčana socijalna pomoć (NSP), Srbija — romska naselja.	240
Tabela ED.7R: Završavanje osnovne škole i prelazak u srednju školu, Srbija — romska naselja.	194	Tabela SP.3: Dečiji dodatak (DD), Srbija.	243
Tabela ED.8R: Jednakost polova u obrazovanju, Srbija — romska naselja.	195	Tabela SP.3R: Dečiji dodatak (DD), Srbija — romska naselja	244
Tabela ED.9R: Jednakost polova dece van sistema obrazovanja, Srbija — romska naselja.	196	Tabela SP.4: Roditeljski dodatak, Srbija	247
Tabela ED.10R ISCED: Sažetak indikatora obrazovanja (ISCED), Srbija — romska naselja	197	Tabela SP.4R: Roditeljski dodatak, Srbija — romska naselja	248
Tabela CP.1: Upis u matičnu knjigu rođenih, Srbija	198	Tabela SW.1: Zadovoljstvo sopstvenim životom, Srbija.	251
Tabela CP.1R: Upis u matičnu knjigu rođenih, Srbija — romska naselja.	200	Tabela SW.2: Ukupno zadovoljstvo životom i sreća, Srbija.	253
Tabela CP.2: Uključenost dece u ekonomske aktivnosti, Srbija.	202	Tabela SW.3: Percepcija boljeg života, Srbija	254
Tabela CP.3: Uključenost dece u kućne poslove, Srbija	203	Tabela SW.1R: Zadovoljstvo sopstvenim životom, Srbija — romska naselja.	256
Tabela CP.4: Dečiji rad, Srbija.	204	Tabela SW.2R: Ukupno zadovoljstvo životom i sreća, Srbija — romska naselja.	258
Tabela CP.2R: Uključenost dece u ekonomske aktivnosti, Srbija — romska naselja.	206	Tabela SW.3R: Percepcija boljeg života, Srbija — romska naselja.	259
Tabela CP.3R: Uključenost dece u kućne poslove, Srbija — romska naselja.	207	Tabela SD.1: Alokacija popisnih krugova (primarne jedinice uzorkovanja) na stratume, Srbija	262
Tabela CP.4R: Dečiji rad, Srbija — romska naselja.	208	Tabela SD.1R: Alokacija popisnih krugova (primarne jedinice uzorkovanja) na stratume, Srbija — romska naselja	267
Tabela CP.5: Disciplinovanje deteta, Srbija	209	Tabela SE.1: Indikatori koji su izabrani za izračunavanje standardnih grešaka, Srbija.	274
Tabela CP.6: Stavovi prema fizičkom kažnjavanju, Srbija.	211	Tabela SE.2: Uzoračke greške: Ukupan uzorak, Srbija	275
Tabela CP.5R: Disciplinovanje deteta, Srbija — romska naselja	212	Tabela SE.3: Uzoračke greške: Gradska naselja, Srbija	276
Tabela CP.6R: Stavovi prema fizičkom kažnjavanju, Srbija — romska naselja.	213	Tabela SE.4: Uzoračke greške: Ostala naselja, Srbija.	277
Tabela CP.7: Rani brak, Srbija	215	Tabela SE.5: Uzoračke greške: Beogradski region, Srbija	278
Tabela CP.8: Trendovi ranog stupanja u brak, Srbija	216	Tabela SE.6: Uzoračke greške: Region Vojvodine, Srbija	279
Tabela CP.9: Razlika u godinama između supružnika, Srbija	217	Tabela SE.7: Uzoračke greške: Region Šumadije i Zapadne Srbije, Srbija	280
Tabela CP.7R: Rani brak, Srbija — romska naselja.	218	Tabela SE.8: Uzoračke greške: Region Južne i Istočne Srbije, Srbija	281
Tabela CP.8R: Trendovi ranog stupanja u brak, Srbija — romska naselja.	219	Tabela SE.1R: Indikatori koji su izabrani za izračunavanje standardnih grešaka, Srbija — romska naselja	283
Tabela CP.9R: Razlika u godinama između supružnika, Srbija — romska naselja.	220	Tabela SE.2R: Uzoračke greške: Ukupan uzorak, Srbija — romska naselja.	284
Tabela CP.10: Stavovi prema nasilju u porodici, Srbija	221	Tabela SE.3R: Uzoračke greške: Gradska naselja, Srbija — romska naselja.	285
Tabela CP.10R: Stavovi prema nasilju u porodici, Srbija — romska naselja.	223	Tabela SE.4R: Uzoračke greške: Ostala naselja, Srbija — romska naselja.	286
Tabela CP.11: Podaci o tome sa kim deca žive i o deci bez roditelja, Srbija.	224	Tabela DQ.1: Starosna struktura stanovništva u domaćinstvima, Srbija	287
Tabela CP.12: Deca čiji roditelji žive u inostranstvu, Srbija	225	Tabela DQ.2: Starosna struktura žena koje ispunjavaju uslov i anketiranih žena, Srbija.	288

Tabela DQ.3: Starosna raspodela dece mlađe od pet godina u domaćinstvima i upitnici za decu mlađu od pet godina, Srbija	289	Tabela DQ.11R: Potpunost informacija koje se odnose na antropometrijske indikatore: Zaostajanje u rastu, Srbija — romska naselja	303
Tabela DQ.4: Izveštavanje o datumu rođenja: populacija u domaćinstvima, Srbija	289	Tabela DQ.12R: Potpunost informacija koje se odnose na antropometrijske indikatore: Telesna težina u odnosu na visinu, Srbija — romska naselja	303
Tabela DQ.5: Izveštavanje o datumu rođenja i starosti: Žene, Srbija	290	Tabela DQ.13R: Zaokruživanje izmerenih vrednosti na prvoj decimali u antropometrijskim merenjima, Srbija — romska naselja	304
Tabela DQ.6: Izveštavanje o datumu rođenja i starosti: Deca mlađa od 5 godina, Srbija	290	Tabela DQ.14R: Zapažanja u vezi sa izvodima iz matične knjige rođenih, Srbija — romska naselja	305
Tabela DQ.7: Izveštavanje o datumu rođenja: Deca, adolescenti i mladi ljudi, Srbija	290	Tabela DQ.15R: Zapažanja u vezi sa vakcionalnim kartonima, Srbija — romska naselja	305
Tabela DQ.8: Izveštavanje o datumu rođenja: Prvi i poslednji porođaj, Srbija	291	Tabela DQ.16R: Prisustvo majke u domaćinstvu i osoba sa kojom je popunjavan upitnik za dete mlađe od 5 godina, Srbija — romska naselja	306
Tabela DQ.9: Potpunost izveštavanja, Srbija	291	Tabela DQ.17R: Izbor dece starosti 1–17 godina za module dečiji rad i disciplinovanje deteta, Srbija — romska naselja	306
Tabela DQ.10: Potpunost informacija koje se odnose na antropometrijske indikatore: Pothranjenost, Srbija	292	Tabela DQ.18R: Pohađanje škole prema godinama starosti, Srbija — romska naselja	307
Tabela DQ.11: Potpunost informacija koje se odnose na antropometrijske indikatore: Zaostajanje u rastu, Srbija	292	Tabela DQ.19R: Odnos polova na rođenju kod dece koja su ikada rođena i žive dece, Srbija — romska naselja	307
Tabela DQ.12: Potpunost informacija koje se odnose na antropometrijske indikatore: Telesna težina u odnosu na visinu, Srbija	293	Tabela ED.4 ISCED: Pohađanje osnovne škole i deca van sistema obrazovanja, Srbija	380
Tabela DQ.13: Zaokruživanje izmerenih vrednosti na prvoj decimali u antropometrijskim merenjima, Srbija	293	Tabela ED.5 ISCED: Pohađanje srednje škole i deca van sistema obrazovanja, Srbija	381
Tabela DQ.14: Zapažanja u vezi sa izvodima iz matične knjige rođenih, Srbija	294	Tabela ED.5A ISCED: Pohađanje niže srednje škole i deca van sistema obrazovanja, Srbija	382
Tabela DQ.15: Zapažanja u vezi sa vakcionalnim kartonima, Srbija	295	Tabela ED.5B ISCED: Pohađanje više srednje škole i deca van sistema obrazovanja, Srbija	383
Tabela DQ.16: Prisustvo majke u domaćinstvu i osoba sa kojom je popunjavan upitnik za dete mlađe od 5 godina, Srbija	295	Tabela ED.6 ISCED: Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole, Srbija	384
Tabela DQ.17: Izbor dece starosti 1–17 godina za module dečiji rad i disciplinovanje deteta, Srbija	296	Tabela ED.7 ISCED: Završavanje osnovne škole i prelazak u srednju školu, Srbija	385
Tabela DQ.18: Pohađanje škole prema godinama starosti, Srbija	296	Tabela ED.8 ISCED: Jednakost polova u obrazovanju, Srbija	386
Tabela DQ.19: Odnos polova na rođenju kod dece koja su ikada rođena i žive dece, Srbija	297	Tabela ED.9 ISCED: Jednakost polova dece van sistema obrazovanja, Srbija	387
Tabela DQ.1R: Starosna struktura stanovništva u domaćinstvima, Srbija — romska naselja	298	Tabela ED.4R ISCED: Pohađanje osnovne škole i deca van sistema obrazovanja, Srbija — romska naselja	388
Tabela DQ.2R: Starosna struktura žena koje ispunjavaju uslov i anketiranih žena, Srbija — romska naselja	299	Tabela ED.5R ISCED: Pohađanje srednje škole i deca van sistema obrazovanja, Srbija — romska naselja	389
Tabela DQ.3R: Starosna raspodela dece mlađe od pet godina u domaćinstvima i upitnici za decu mlađu od pet godina, Srbija — romska naselja	300	Tabela ED.5A.R ISCED: Pohađanje niže srednje škole i deca van sistema obrazovanja, Srbija — romska naselja	390
Tabela DQ.4R: Izveštavanje o datumu rođenja: populacija u domaćinstvima, Srbija — romska naselja	300	Tabela ED.5B.R ISCED: Pohađanje više srednje škole i deca van sistema obrazovanja, Srbija — romska naselja	391
Tabela DQ.5R: Izveštavanje o datumu rođenja i starosti: Žene, Srbija — romska naselja	301	Tabela ED.6R ISCED: Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole, Srbija — romska naselja	392
Tabela DQ.6R: Izveštavanje o datumu rođenja i starosti: Deca mlađa od 5 godina, Srbija — romska naselja	301	Tabela ED.7R ISCED: Završavanje osnovne škole i prelazak u srednju školu, Srbija — romska naselja	393
Tabela DQ.7R: Izveštavanje o datumu rođenja: Deca, adolescenti i mladi ljudi, Srbija — romska naselja	301	Tabela ED.8R ISCED: Jednakost polova u obrazovanju, Srbija — romska naselja	394
Tabela DQ.8R: Izveštavanje o datumu rođenja: Prvi i poslednji porođaj, Srbija — romska naselja	301	Tabela ED.9R ISCED: Jednakost polova dece van sistema obrazovanja, Srbija — romska naselja	395
Tabela DQ.9R: Potpunost izveštavanja, Srbija — romska naselja	302		
Tabela DQ.10R: Potpunost informacija koje se odnose na antropometrijske indikatore: Pothranjenost, Srbija — romska naselja	302		

Spisak grafikona

Grafikon HH.1: Raspodela članova domaćinstava prema starosti i polu, Srbija	10
Grafikon HH.1R: Raspodela članova domaćinstava prema starosti i polu, Srbija — romska naselja	21
Grafikon NU.1: Deca mlađa od pet godina koja su pothranjena, zaostaju u rastu, zaostaju u težini u odnosu na visinu i koja su gojazna (umereno i teško), Srbija	34
Grafikon NU.1R: Deca mlađa od pet godina koja su pothranjena, zaostaju u rastu, zaostaju u težini u odnosu na visinu i koja su gojazna (umereno i teško), Srbija — romska naselja	36
Grafikon NU.2: Početak dojenja, Srbija.	39
Grafikon NU.3: Obrazac ishrane odojčadi po starosti, Srbija.	40
Grafikon NU.2R: Početak dojenja, Srbija — romska naselja.	48
Grafikon NU.3R: Obrazac ishrane odojčadi po starosti, Srbija — romska naselja	49
Grafikon CH.1: Vakcinacija do uzrasta od 12 meseci (vakcinacija protiv malih boginja, zauški i rubele do 24 meseca), Srbija	58
Grafikon CH.1R: Vakcinacija do uzrasta od 12 meseci (vakcinacija protiv malih boginja, zauški i rubele do 24 meseca), Srbija — romska naselja	61
Grafikon WS.1: Procentualna raspodela članova domaćinstava prema izvoru vode za piće, Srbija	78
Grafikon WS.1R: Procentualna raspodela članova domaćinstava prema izvorima vode za piće, Srbija — romska naselja.	83
Grafikon WS.2: Procentualna raspodela članova domaćinstava prema korišćenju i zajedničkom korišćenju sanitarnih prostorija, Srbija	89
Grafikon WS.3: Procenat članova domaćinstava koji koriste poboljšane izvore vode za piće i poboljšane sanitarne prostorije, prema blagostanju, Srbija.	91
Grafikon WS.2R: Procentualna raspodela članova domaćinstava prema korišćenju i zajedničkom korišćenju sanitarnih prostorija, Srbija — romska naselja	92
Grafikon WS.3R: Procenat članova domaćinstava koji koriste poboljšane izvore vode za piće i poboljšane sanitarne prostorije, prema blagostanju, Srbija — romska naselja.	96
Grafikon RH.1: Specifične stope fertiliteta po starosti prema tipu naselja, Srbija	98
Grafikon RH.2: Razlike u korišćenju kontracepcije, Srbija.	106
Grafikon RH.1R: Razlike u korišćenju kontracepcije, Srbija — romska naselja.	112
Grafikon RH.3: Lice koje je pomagalo pri porođaju, Srbija	134
Grafikon RH.2R: Lice koje je pomagalo pri porođaju, Srbija — romska naselja.	136
Grafikon ED.1: Indikatori obrazovanja po polu, Srbija.	187
Grafikon ED.1R: Indikatori obrazovanja po polu, Srbija — romska naselja	196
Grafikon CP.1: Metode disciplinovanja deteta, deca starosti 1–14 godina, Srbija	210
Grafikon CP.1R: Metodi disciplinovanja deteta, deca starosti 1–14 godina, Srbija — romska naselja.	213
Grafikon CP.2: Rano stupanje u brak kod žena, Srbija	216
Grafikon CP.2R: Rano stupanje u brak kod žena, Srbija — romska naselja	219
Grafikon DQ.1: Populacija u domaćinstvima po pojedinačnim godinama starosti, Srbija	288
Grafikon DQ.2: Izmerene vrednosti težine i visine/dužine prema upisanim vrednostima na prvoj decimali, Srbija	294
Grafikon DQ.1R: Populacija u domaćinstvima po pojedinačnim godinama starosti, Srbija — romska naselja	299
Grafikon DQ.2R: Izmerene vrednosti težine i visine/dužine prema upisanim vrednostima na prvoj decimali, Srbija — romska naselja	304

Lista skraćenica

BCG	<i>Bacillus-Cereus-Geuerin (Tuberculosis)</i> — Tuberkuloza
CBR	<i>Crude Birth Rate</i> — Stopa nataliteta
CEE/CIS	<i>Central, Eastern Europe and the Commonwealth of Independent States</i> — Centralna, Istočna Evropa i ZND
CHERG	<i>Child Health Epidemiology Reference Group</i> — Referentna grupa za zdravlje deteta
CRC	<i>Convention on the Rights of the Child</i> — Konvencija o pravima deteta
CSPro	<i>Census and Survey Processing System</i> — Sistem za obradu podataka prikupljenih tokom popisa i istraživanja
DD	Dečiji dodatak
deff	<i>Design effect</i> — Dizajn efekt
deft	<i>Square root of the design effect</i> — Kvadratni koren dizajn efekta
DHS	<i>Demographic and Health Survey</i> — Istraživanje stanovništva i zdravlja
DTP	<i>Diphtheria Pertussis Tetanus</i> — Difterija, tetnus i veliki kašalj
ECDI	<i>Early Childhood Education Development Index</i> — Indeks ranog razvoja deteta
GFR	<i>General Fertility Rate</i> — Ukupna stopa fertiliteta
GVAP	<i>Global Vaccine Action Plan</i> — Globalni akcioni plan vakcinacije
HepB	Hepatitis B
Hib	<i>Haemophilus influenzae type b</i> — Hemofilus unfluenca tip „B”
HIV	<i>Human Immunodeficiency Virus</i> — Virus humane imunodeficijencije
IPV	<i>Inactivated polio vaccine</i> — Inaktivisana polio vakcina protiv dečije paralize
ISCED	<i>International Standard Classification of Education</i> — Međunaroda standardna klasifikacija obrazovanja
IYCF	<i>Infant and young child feeding</i> — Ishrana odojčadi i male dece
JMP	<i>Joint Monitoring Programme</i> — Zajednički program SZO/UNICEF-a za praćenje
LAM	<i>Lactational Amenorrhea Method</i> — Metod laktacione amenoreje
LSMS	<i>Living Standards Measurement Survey</i> — Anketa o životnom standardu stanovništva
MDG	<i>Millennium Development Goals</i> — Milenijumski ciljevi razvoja
MICS	<i>Multiple Indicator Cluster Survey</i> — Istraživanje višestrukih pokazatelja
MICS3	<i>Third global round of Multiple Indicator Clusters Surveys programme</i> — Treći globalni krug programa Istraživanja višestrukih pokazatelja
MICS4	<i>Fourth global round of Multiple Indicator Clusters Surveys programme</i> — Četvrti globalni krug programa Istraživanja višestrukih pokazatelja
MICS5	<i>Fifth global round of Multiple Indicator Clusters Surveys programme</i> — Peti globalni krug programa Istraživanja višestrukih pokazatelja
MMR	<i>Measles, mumps and rubella</i> — Male boginje, zauške i rubele
NPA	<i>National Plan of Action for Children</i> — Nacionalni plan akcije za decu
NSP	Novčana socijalna pomoć
OPV	<i>Oral polio vaccine</i> — Oralna polio vakcina
PAHO	<i>Pan American Health Organization</i> — Panamerička zdravstvena organizacija
PPP	Pripremni predškolski program
PPS	<i>Probability proportional to size</i> — Verovatnoća proporcionalna veličini
PSU	<i>Primary Sampling Unit</i> — Primarne jedinice uzorka
QFIVE	<i>United Nations Program for Child Mortality Estimation</i> — Program Ujedinjenih nacija za procenu smrtnosti dece
RME	<i>Relative margin of error</i> — Relativna granica greške
RR	<i>Response rate</i> — Stopa odgovora
RZS	Republički zavod za statistiku
SIPRU	<i>Social Inclusion and Poverty Reduction Unit</i> — Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva
SPSS	<i>Statistical Package for Social Sciences</i> — Statistički paket za društvene nauke
TFR	<i>Total Fertility Rate</i> — Ukupna stopa fertiliteta
U5MR	<i>Under-five mortality rate</i> — Stopa smtnosti dece mlade od 5 godina
UNCRPD	<i>UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities</i> — UN Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom
UNFPA	<i>United Nations Population Fund</i> — Fond Ujedinjenih nacija za stanovništvo
UNICEF	<i>United Nations Children’s Fund</i> — Dečiji fond Ujedinjenih nacija
WHO	<i>World Health Organization</i> — Svetska zdravstvena organizacija

Zahvalnica

Sprovođenje istraživanja Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014, kao i ovaj izveštaj, predstavljaju rezultat zajedničkog truda velikog broja pojedinaca, institucija i organizacija koji su dali veliki doprinos svojim stručnim znanjem i posvećenošću.

Dečiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF) obezbedio je finansijsku podršku, što je omogućilo sprovođenje ovih istraživanja.

Specijalna zahvalnost se duguje osoblju i konsultantima kancelarije UNICEF u Srbiji, regionalne CEE/CIS UNICEF kancelarije u Ženevi i globalnom MICS timu u kancelariji UNICEF u Njujorku za njihov stručni doprinos i pomoć u pripremi i sprovođenju ovih istraživanja. Tim UNICEF-a Srbija, koji su predvodili Judita Reichenberg, Michel Saint-Lot i Lesley Miller, pružao je svoju stručnu pomoć i podršku u fazi sprovođenja istraživanja. Konsultant na projektu, Tatjana Karaulac, pružala je pomoć tokom svih faza istraživanja, kao i tokom izrade finalnog izveštaja, dok je sveukupnom koordinacijom istraživanja na nivou cele zemlje uspešno rukovodila Aleksandra Jović. Specijalna zahvalnost ide Siraju Mahmudlu, UNICEF-ovom regionalnom MICS koordinatoru, kao i članovima UNICEF-ovog regionalnog tima, posebno Ani Abdelbasit, Hansu Petersonu i Aleksandru Zoriću, čija je kontinuirana tehnička i logistička pomoć bila od vitalnog značaja. Izražavamo iskrenu zahvalnost globalnom MICS timu, posebno Atili Hancioglu, Davidu Megilu, Ivani Bjelić, Jadigaru Coskunu i Turgaju Unalanu, koji su pružali podršku u obradi podataka i analizi.

Zahvalnost ide velikom broju lokalnih i međunarodnih stručnjaka koji su pružili ključnu podršku i uputstva u procesu prikupljanja podataka, kao i tokom pripreme izveštaja. Članovi Upravnog odbora MICS su davali sugestije i komentare tokom pripreme istraživanja, razvoja upitnika i tokom izrade izveštaja. Posebno značajna je bila pomoć stručnjaka iz Instituta za javno zdravlje BATUT u oblastima imunizacije i ishrane, koji su učestvovali u svim fazama istraživanja MICS. Marko Milovanović je dao značajan doprinos pri izradi novog modula o stavovima prema deci sa invaliditetom.

Uspešnom sprovođenju istraživanja doprineli su i naporan rad i posvećenost osoblja Republičkog zavoda za statistiku (RZS). Posebna zahvalnost ide direktoru projekta MICS, prof. dr Draganu Vukmiroviću, za rukovođenje projektom, zatim koordinatorima iz RZS-a, osobama koje su radile na obradi podataka i izboru uzorka, anketarkama, meračima, kontrolorkama, supervizorima, osobama koje su sprovele ažuriranje, kao i onima koji su radili na unosu podataka.

Izražavamo iskrenu zahvalnost svim pojedincima i domaćinstvima u Srbiji, uključujući i one koji žive u romskim naseljima, koji su velikodušno otvorili vrata svojih domova i odvojili deo svoga vremena za realizaciju ovih istraživanja. Bez njihove saradnje i doprinosa, sprovođenje ovih istraživanja ne bi bilo moguće.

Nadamo se da će ovaj izveštaj doprineti poboljšanju uslova života za svu decu i žene u Srbiji.

REZIME

Istraživanje višestrukih pokazatelja je nacionalno reprezentativno istraživanje o položaju domaćinstava, žena i dece. Ovaj izveštaj je baziran na rezultatima Istraživanja višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u Srbiji 2014 (Multiple Indicator Cluster Survey — MICS) i Istraživanju višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u romskim naseljima u Srbiji 2014, koja je sproveo Republički zavod za statistiku 2014. godine, uz tehničku i finansijsku pomoć Dečijeg fonda Ujedinjenih nacija (UNICEF).

Ova istraživanja obezbeđuju statistički pouzdane i međunarodno uporedive ključne pokazatelje koji omogućavaju generisanje podataka neophodnih za razvoj politika i programa, kao i za praćenje napretka u ostvarivanju nacionalnih politika i drugih ciljeva koji proističu iz potpisanih međunarodnih sporazuma.

Smrtnost dece

Pokazatelji smrtnosti dece su izračunati samo na osnovu istraživanja Srbija — romska naselja MICS 2014 i samo za populaciju dece iz romskih naselja.

U okviru ciljeva koji proističu iz potpisanih međunarodnih sporazuma nalaze se i oni koji proizilaze iz Plana akcije „Svet po meri dece”, Svetske deklaracije o obrazovanju za sve i Milenijumskih ciljeva razvoja (MDG).

Kako je napomenuto, istraživanja MICS su realizovana tokom 2014. godine na dva nezavisna uzorka: Srbija MICS 2014 na nacionalno reprezentativnom uzorku i Srbija — romska naselja MICS 2014 na uzorku populacije koja živi u romskim naseljima u Srbiji.⁶

Rezultati oba istraživanja su predstavljani zajedno u ovom izveštaju. Svi nalazi se odnose, ukoliko nije drugačije naglašeno, na period februar–april 2014. godine kada je obavljeno prikupljanje podataka na terenu.

ROMSKA NASELJA

Procenjena stopa smrtnosti odojčadi među decom u romskim naseljima iznosi 13 na hiljadu živorođene dece, dok je verovatnoća da će dete umreti pre petog rođendana oko 14 na hiljadu živorođene dece. Kada se to uporedi sa nacionalnim prosekom na osnovu podataka iz vitalne statistike, stope su duplo veće od nacionalnog proseka.

Deca sa malom telesnom težinom na rođenju

Težina je izmerena odmah na rođenju kod 99 procenata sve živorođene dece, a kod 5 procenata živorođene dece telesna težina je bila manja od 2500 grama.

ROMSKA NASELJA

U romskim naseljima, težina je izmerena odmah po rođenju kod 99 procenata živorođene dece. Od ukupnog broja živorođene dece, 15 procenata je imalo malu telesnu težinu na rođenju.

⁶ Srbija MICS 2014, kao nacionalno reprezentativno istraživanje, uključuje i domaćinstva čiji se nosilac domaćinstva samodeklarirao kao pripadnik romske populacije (podaci su predstavljeni u okviru osnovne karakteristike „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo”). Kako su navedeni nalazi bazirani na nacionalno reprezentativnom uzorku, oni se razlikuju od nalaza iz Istraživanja višestrukih pokazatelja položaja dece i žena u romskim naseljima u Srbiji 2014, koji su bazirani na uzorku reprezentativnom za populaciju koja živi u romskim naseljima u Srbiji.

Stanje uhranjenosti

Prevalencija pothranjenosti (umerene i teške) u Srbiji je relativno niska: prevalencija pothranjenosti je skoro 2 procenta, blizu 6 procenta dece zaostaje u rastu, a 4 procenta dece ima premalu telesnu težinu u odnosu na visinu. Oko 14 procenata dece je gojazno. Prevalencija dece koja zaostaju u rastu je 14 procenata kod dece iz najsiromašnijeg kvintila.

ROMSKA NASELJA

Stanje uhranjenosti kod dece iz romskih naselja pokazuje još nepovoljniju situaciju — prevalencija pothranjenosti je nekoliko puta veća od nacionalnog proseka (oko 10 procenata dece je pothranjeno, a oko 19 procenata zaostaje u rastu). Prevalencija gojaznosti je niža od nacionalnog proseka — 5 procenata. Prevalencija dece koja zaostaju u rastu je najveća kod dece iz najsiromašnijeg kvintila, 28 procenata.

Dojenje i ishrana odojčadi i male dece

Iako je kod 90 procenata dece u Srbiji započeto sa dojenjem, samo 13 procenata dece se isključivo doji do šestog meseca, dok se 47 procenata dece uzrasta 0–5 meseci predominantno doji. Medijana trajanja isključivog dojenja dece uzrasta 0–35 meseci u Srbiji je 0,5 meseci, dok medijana dojenja uopšte iznosi 10,5 meseci.

Kod dece uzrasta 6–23 meseca u Srbiji, 94 procenta je uzimalo čvrstu, polučvrstu ili meku hranu najmanji preporučeni broj puta. Minimalnu raznovrsnost u ishrani imalo je 90 procenata dece, dok je 72 procenta dece dobijalo ishranu koja je zadovoljavajuća i po raznovrsnosti zastupljenih namirnica i po učestalosti obroka. Samo 84 procenta dece uzrasta 6–23 meseca koja se ne doje dobila su tokom dana najmanje 2 mlečna obroka. Ovo pada na 56 procenata kod dece iz najsiromašnijih domaćinstava.

ROMSKA NASELJA

Situacija je slična kod dece iz romskih naselja gde je procenat dece koja su ikada dojena 94, 13 procenata dece se isključivo doji do šestog meseca, a 61 procenat dece uzrasta 0–5 meseci se predominantno doji. Medijana trajanja dojenja uopšte kod dece uzrasta 0–35 meseci iz romskih naselja je 15,7 meseci.

U uzrastu 6–23 meseca, 72 procenta dece je uzimalo čvrstu, polučvrstu ili meku hranu najmanji preporučeni broj puta. Pokazatelj minimalne prihvatljive ishrane, koji kao kompozitni pokazatelj uzima u obzir raznovrsnost ishrane i učestalost obroka, ukazuje na to da je samo 31 procenat dece imao adekvatnu ishranu. Vrednost ovog kompozitnog pokazatelja varira po kvintilima indeksa blagostanja — 14 procenata dece iz najsiromašnijeg kvintila i 53 procenta dece iz najbogatijeg kvintila imalo je minimalno prihvatljivu ishranu.

Vakcinacija

Sve preporučene vakcine (do trenutka istraživanja) primio je 81 procenat dece uzrasta 24–35 meseci, dok je 71 procenat dece primio sve vakcine na vreme (do drugog rođendana za vakcinu protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1) i do prvog rođendana za sve ostale vakcine). Obuhvat prvom i drugom dozom svih pojedinačnih vakcina, osim za vakcinu protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influence tip „B” (Hib), iznosi 90 procenata, a zatim se smanjuje za treću dozu, ali ne ispod 85 procenata.

ROMSKA NASELJA

U romskim naseljima, 44 procenta dece uzrasta 24–35 meseci je primilo sve preporučene vakcine (do trenutka istraživanja), dok je samo 13 procenata dece primilo sve vakcine na vreme (do drugog rođendana za vakcinu protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1) i do prvog rođendana za sve ostale vakcine).

Oko polovina dece uzrasta 12–23 meseca je primila treću dozu vakcine protiv dečije paralize do šestog meseca, što se smatra blagovremenim u skladu sa nacionalnim kalendarom imunizacije, ali postoje izražene regionalne razlike — 41 procenat u regionu Vojvodine u poređenju sa 64 procenta u regionu Južne i Istočne Srbije. Stope blagovremenog primanja treće doze vakcine protiv dečije paralize su najniže kod dece čije majke imaju samo osnovno obrazovanje (42 procenta) i kod dece iz najsiromašnijih domaćinstava (35 procenta).

U uzrastu 24–35 meseci, 65 procenta dece je primilo MMR1 vakcinu do navršenih 15 meseci starosti, uz izražene regionalne razlike (28 procenta u Beogradskom regionu prema 79 procenta u regionu Južne i Istočne Srbije).

Obuhvat pojedinačnim vakcinama, osim za vakcine protiv tuberkuloze (BCG) i hepatitisa B (HepB), iznosi manje od 90 procenta i smanjuje se za drugu i treću dozu. Na primer, obuhvat prvom dozom vakcine protiv dečije paralize je 87 procenta, dok za treću dozu iznosi 61 procenat. Obuhvat je najniži za vakcinu protiv malih boginja, zauški i rubele, jer je nju primilo samo 63 procenta dece uzrasta 24–35 meseci do navršenih 24 meseca starosti. Puni obuhvat imunizacijom je još niži kod dece čije majke nemaju obrazovanje (33 procenta) i kod dece iz najsiromašnijih domaćinstava (32 procenta).

Od sve dece uzrasta 12–23 meseca, 45 procenta je primilo treću dozu vakcine protiv dečije paralize do navršenog šestog meseca, dok je 53 procenta dece uzrasta 24–35 meseci primilo vakcinu MMR1 do navršenih 15 meseci starosti, što se smatra blagovremenim u skladu sa nacionalnim kalendarom imunizacije.

Voda i sanitacije

Gotovo 100 procenta stanovništva koristi poboljšane izvore vode za piće — 100 procenta u gradskim naseljima i 99 procenta u ostalim naseljima.

U regionu Vojvodine, 70 procenta stanovništva koristi vodu za piće iz vodovoda koja je dovedena do njihovog stana ili kuće, odnosno do dvorišta ili placa, dok je to slučaj kod 88 procenta stanovništva u regionu Južne i Istočne Srbije. Drugi najvažniji izvor vode za piće u regionu Vojvodine je flaširana voda (22 procenta), a isti je slučaj i u Beogradskom regionu (11 procenta).

Oko 97 procenta stanovništva Srbije živi u domaćinstvima koja koriste poboljšane sanitarne prostorije koje se ne dele sa drugima. U ostalim naseljima stanovništvo uglavnom koristi nužnike na ispiranje sa priključkom na septičku jamu (65 procenta). Nasuprot tome, u gradskim naseljima se najčešće koriste nužnici na ispiranje sa priključkom na kanalizacioni sistem (83 procenta).

ROMSKA NASELJA

U romskim naseljima 98 procenta stanovništva koristi poboljšane izvore vode za piće — 100 procenta u gradskim naseljima i 92 procenta u ostalim naseljima. Udeo stanovništva iz romskih naselja koje koristi vodu za piće iz vodovoda koja je dovedena do njihovog stana ili kuće iznosi 75 procenta.

U romskim naseljima 73 procenta stanovništva živi u domaćinstvima koja koriste poboljšane sanitarne prostorije koje se ne dele sa drugima. Poboljšane sanitarne prostorije koristi 77 procenta domaćinstava u gradskim naseljima, a 61 procenat u ostalim naseljima. U ostalim naseljima stanovništvo uglavnom koristi pokriveni poljski WC (30 procenta). Nasuprot tome, u gradskim naseljima se najčešće koriste nužnici na ispiranje/polivanje sa priključkom na kanalizacioni sistem (51 procenat). U najsiromašnijim domaćinstvima 42 procenta stanovništva koristi pokriveni poljski WC, 35 procenta koristi nepokriveni poljski WC, dok 11 procenta nema sanitarne prostorije.

Fertilitet

Stopa ukupnog fertiliteta (Total Fertility Rate — TFR) za jednu godinu koja je prethodila istraživanju MICS iz 2014. godine iznosi 1,6 rođenja po ženi. Stopa rađanja adolescentkinja u Srbiji je 22. Samo 3 procenta žena starosti 15–19 godina su rađale ili su trenutno trudne, a skoro nijedna od žena starosti 15–19 godina nije rodila živorođeno dete pre navršene 15. godine. Pored toga, samo 1 procenat žena starosti 20–24 godine je rodio živorođeno dete pre navršene 18. godine.

ROMSKA NASELJA

Stopa ukupnog fertiliteta (TFR) za jednu godinu pre istraživanja MICS iz 2014. godine u romskim naseljima iznosi 3,1 rođenja po ženi. Stopa rađanja adolescentkinja u romskim naseljima je 157. Oko jedne četvrtine žena starosti 15–19 godina je već rodilo. Među ženama ovog uzrasta 9 procenata je trudno sa svojim prvim detetom, a 4 procenta je rodilo živorođeno dete pre navršene 15. godine života. Pored toga, 38 procenata žena starosti 20–24 godine je rodilo živorođeno dete pre navršene 18. godine. Isti je i procenat žena starosti 20–49 godina koje su rodile živorođeno dete pre navršene 18. godine.

Kontracepcija

Podaci pokazuju da su skoro sve žene čule za neku vrstu kontraceptivne metode, a prosečni broj metoda za koje žene znaju je 11 (od 14 metoda). Od žena koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici, 58 procenata je izjavilo da trenutno koristi neku kontraceptivnu metodu.

Tradicionalne metode su dominantne i koristi ih 40 procenata žena, dok moderne metode koristi 18 procenata žena. Najpopularnija metoda je prekinuti snošaj, koju koristi 35 procenata udatih žena u Srbiji, a sledi muški kondom koji je zastupljen kod 12 procenata žena. Prevalencija kontracepcije varira od 45 procenata u Beogradskom regionu do 71 procenta u regionu Južne i Istočne Srbije. Prevalencija bilo koje moderne metode raste sa nivoom obrazovanja i blagostanja. Samo 9 procenata žena sa osnovnim obrazovanjem koristi neku od modernih metoda, u poređenju sa 28 procenata žena sa visokim obrazovanjem. Samo 10 procenata žena iz najsiromašnijih domaćinstava koristi moderne metode, u poređenju sa najbogatijim domaćinstvima gde svaka četvrta žena koristi neku modernu metodu.

ROMSKA NASELJA

Među ženama iz romskih naselja, 95 procenata je čulo za neku vrstu kontraceptivne metode, a prosečni broj metoda za koje žene znaju je 6 (od 14 metoda). Ni za jednu modernu metodu nije čulo 12 procenata žena bez obrazovanja i 14 procenata žena iz najsiromašnijih domaćinstava. Među ženama koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici, 61 procenat je izjavio da trenutno koristi neku kontraceptivnu metodu. Samo 7 procenata žena koristi bilo koju od modernih metoda, dok tradicionalne metode koristi 54 procenta žena. Najpopularnija metoda je prekinuti snošaj i nju koristi 52 procenta udatih žena, a sledi muški kondom koji je zastupljen kod 3 procenta udatih žena. Udeo udatih žena koje koriste bilo koju kontraceptivnu metodu varira od 59 procenata kod žena bez obrazovanja, preko 61 procenta kod onih sa osnovnim obrazovanjem, do 71 procenta kod žena sa srednjim ili visokim obrazovanjem.

Prenatalna zaštita

U Srbiji je 98 procenata žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete tokom dve godine koje su prethodile istraživanju imalo prenatalni pregled, koji su u gotovo svim slučajevima pružili lekari. Prenatalni pregled je više od jednom imalo 97 procenata žena, a 94 procenta majki su imale prenatalni pregled barem četiri puta.

Od ukupnog broja, 94 procenta žena koje su rodile živorođeno dete tokom prethodne dve godine obavilo je prvu prenatalnu posetu tokom prvog tromesečja poslednje trudnoće, a medijana starosti trudnoće prilikom prve posete je bila 1,2 meseca. Kod žena iz najsiromašnijih domaćinstava postoji tendencija da se prva prenatalna poseta događa kasnije, jer je manji procenat njih (84 procenta) obavio prvu posetu tokom prvog tromesečja. Pristup preporučenom sadržaju prenatalne zaštite imalo je 90 procenata žena.

Procenat žena koje je posetila patronažna sestra tokom trudnoće je nizak i iznosi samo 29 procenata. Najniži obuhvat je u Beogradskom regionu (9 procenata), dok je najviši u regionu Južne i Istočne Srbije (53 procenta). Mnogo veći značaj se pridaje posetama patronažnih sestara nakon porođaja, tako da je patronažna sestra posetila 94 procenta žena u nedelji nakon porođaja. Prosečan broj poseta patronažnih sestara nakon porođaja iznosi 4,3.

Samo 14 procenata žena koje su rodile živorođeno dete u prethodne dve godine pohađalo je program pripreme za porođaj u primarnim zdravstvenim ustanovama. Glavni razlozi za slabo korišćenje pomenutih programa su sledeći: 51 procenat žena je izjavio da smatraju da im nije potreban, 20 procenata je reklo da takav program nije organizovan u njihovoj sredini, 13 procenata nije imalo vremena i 9 procenata nije znalo da takav program postoji.

Od žena starosti 15–49 godina iz romskih naselja, koje su rodile živorođeno dete tokom dve godine koje su prethodile istraživanju, 96 procenata imalo je prenatalni pregled, koji su u 95 procenata slučajeva pružili lekari. Prenatalni pregled je više od jednom imao 91 procenat majki, a 74 procenta je imalo prenatalni pregled barem četiri puta. Od majki iz najsiromašnijih domaćinstava, 60 procenata je imalo prenatalni pregled četiri ili više puta, u poređenju sa 89 procenata onih iz najbogatijih domaćinstava.

Od ukupnog broja, 81 procenat žena iz romskih naselja koje su rodile živorođeno dete tokom prethodne dve godine obavilo je prvu prenatalnu posetu tokom prvog tromesečja poslednje trudnoće, a medijana starosti trudnoće prilikom prve posete je bila 2,0 meseca. Postoje neke razlike u odnosu na socio-ekonomski status, jer je samo 63 procenta žena iz najsiromašnijih domaćinstava obavilo prvu posetu tokom prvog tromesečja poslednje trudnoće, dok je to slučaj kod 91 procenta žena iz najbogatijih domaćinstava. Pristup preporučenom sadržaju prenatalne zaštite imalo je 79 procenata žena.

Patronažna sestra je posetila 22 procenta žena tokom trudnoće, dok je 88 procenata posetila u nedelji po povratku kući posle porođaja. U proseku, patronažne sestre su ih posećivale 3,5 puta.

Veoma je nizak procenat žena iz romskih naselja koje su rodile živorođeno dete tokom dve godine koje su prethodile istraživanju i koje su pohađale program pripreme za porođaj — samo 3 procenta.

Pomoć pri porođaju

Stručno osoblje je obavilo 98 procenata porođaja. Carski rez je imalo 29 procenata žena; za 20 procenata žena odluka je donesena pre početka porođajnih bolova, a za 9 procenata nakon početka bolova. Najviši procenat porođaja obavljenih carskim rezom je kod žena starosti 35–49 godina (37 procenata).

U zdravstvenoj ustanovi je obavljeno 98 procenata svih porođaja u Srbiji.

Stručno osoblje je obavilo 99 procenata porođaja žena iz romskih naselja. Od ukupnog broja, 13 procenata žena je imalo carski rez; za 6 procenata žena odluka je donesena pre početka porođajnih bolova, a za isti procenat je odluka donesena nakon početka bolova. Viši je procenat porođaja obavljenih carskim rezom kod žena starosti 20–34 godine (14 procenata) i žena iz najsiromašnijih kvintila (18 procenata).

U zdravstvenoj ustanovi je obavljeno 99 procenata porođaja žena iz romskih naselja.

Abortus

U Srbiji je 15 procenata žena imalo barem jedan indukovani abortus. Abortus je rasprostranjeniji kod žena sa osnovnim obrazovanjem (28 procenata) i kod žena iz najsiromašnijih domaćinstava (21 procenat). Procenat žena koje su imale iskustvo sa abortusom raste sa godinama i najviši je kod žena starosti 45–49 godina (32 procenta). Postoje razlike po regionima, te procenat žena koje su prijavile iskustvo abortusa varira od 8 procenata u Beogradskom regionu do 19 procenata u regionu Južne i Istočne Srbije.

Od svih žena starosti 15–49 godina koje su imale abortus, 55 procenata je imalo 1 abortus, 38 procenata je imalo 2 ili 3, a 8 procenata je imalo 4 ili više abortusa.

ROMSKA NASELJA

Barem jedan indukovani abortus je imalo 31 procenat žena iz romskih naselja. Abortus je rasprostranjeniji kod žena sa osnovnim obrazovanjem (34 procenta) i kod žena iz najbogatijih domaćinstava (35 procenata). Procenat žena koje su imale iskustvo sa abortusom raste sa godinama i najviši je kod žena starosti 45–49 godina (56 procenata).

Od svih žena starosti 15–49 godina koje su imale abortus, 29 procenata je imalo 1 abortus, 41 procenat je imao 2 ili 3, a 30 procenata je imalo 4 ili više abortusa.

Razvoj i obrazovanje u ranom detinjstvu

U Srbiji, 50 procenata dece uzrasta 3–4 godine pohađa programe predškolskog obrazovanja. Obuhvat je 63 procenta u gradskim naseljima, u poređenju sa 27 procenata u ostalim naseljima. Takve programe pohađa 82 procenta dece iz najbogatijih domaćinstava, dok je obuhvat dece iz najsiromašnijih domaćinstava samo 9 procenata. Udeo dece starosti od 36–47 meseci koja pohađaju programe predškolskog obrazovanja je 44 procenta, a kod dece uzrasta 48–59 meseci 56 procenata. Glavni razlog nepohađanja programa predškolskog obrazovanja je to što postoji neko ko se može brinuti o detetu kod kuće (66 procenata), dok su problemi pristupa prepreka pohađanju kod 38 procenata dece. Skupe usluge predstavljaju prepreku uglavnom za decu iz Beogradskog regiona (34 procenta) i gradskih naselja (21 procenat), dok je nedostatak mesta u ustanovama češći razlog za decu iz regiona Vojvodine (21 procenat) i onu iz najsiromašnijih domaćinstava (17 procenata).

ROMSKA NASELJA

Samo 6 procenata dece uzrasta 3–4 godine iz romskih naselja pohađa programe predškolskog obrazovanja, sa nešto većim nivoom pohađanja u gradskim naseljima (6 procenata) u odnosu na ostala naselja (3 procenta). Od dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje takve programe pohađa 28 procenata, dok brojka pada na 2 procenta za decu čije majke imaju samo osnovno obrazovanje. Stopa pohađanja programa predškolskog obrazovanja je viša kod starije dece uzrasta 48–59 meseci (10 procenata) nego kod mlađe dece uzrasta 36–47 meseci (2 procenta). Glavni razlog nepohađanja programa predškolskog obrazovanja je to što postoji neko ko se može brinuti o detetu kod kuće (44 procenata). Problemi pristupa su razlog nepohađanja za 43 procenta dece, a glavne prepreke predstavljaju skupe usluge (24 procenta) i ostali previsoki troškovi (22 procenta).

Kvalitet podrške ranom učenju

Kod 96 procenata dece uzrasta 36–59 meseci odrasli član domaćinstva je bio uključen u četiri ili više aktivnosti koje podstiču učenje i spremnost za školu tokom 3 dana koja su prethodila istraživanju. Kod većeg broja dece to se odnosi na majke (90 procenata), a kod manjeg na očeve (37 procenata). Očevi su bili više uključeni u aktivnosti sa muškom decom (41 procenat) nego u aktivnosti sa ženskom decom (32 procenta).

Kod 91 procenta dece uzrasta 12–35 meseci odrasli su bili uključeni u četiri ili više aktivnosti u sličnoj meri kao i kod starije dece, uz veću uključenost majki (83 procenta) nego očeva (34 procenta). Uključivanje oba roditelja u barem četiri aktivnosti koje promovisu učenje je manje kod mlađe dece uzrasta 12–23 meseca nego kod dece uzrasta 24–35 meseci.

Među decom mlađom od pet godina, 72 procenta živi u domaćinstvima u kojima ima najmanje 3 dečije knjige, dok udeo dece koja imaju 10 ili više knjiga pada na 55 procenata. Samo 44 procenta dece iz najsiromašnijih domaćinstava ima 3 ili više knjiga, u poređenju sa 83 procenta dece iz najbogatijih domaćinstava. Kod dece uzrasta 0–59 meseci, 75 procenata ima 2 ili više vrsta igračaka.

Jedan procenat dece je bio ostavljen bez adekvatnog nadzora tokom prethodne nedelje, odnosno deca su ostavljena sama ili pod nadzorom drugog deteta.

Kod 68 procenata dece uzrasta 36–59 meseci odrasli član domaćinstva je bio uključen u četiri ili više aktivnosti koje podstiču rano učenje; majke su bile uključene u takve aktivnosti kod 48 procenata dece, dok su očevi bili uključeni kod 17 procenata dece. Odrasli su više bili uključeni u aktivnosti sa devojčicama (75 procenata) nego sa dečacima (62 procenta). Uključivanje odraslih u aktivnosti sa decom je bilo zastupljenije kod dece čije majke imaju visoko obrazovanje (96 procenata), a najniže kod dece čije majke nemaju obrazovanje (49 procenata). Uključivanje odraslih u aktivnosti koje podstiču učenje sa mlađom decom (12–35 meseci) gotovo je na istom nivou kao kod starije dece. U romskim naseljima u Srbiji, samo 12 procenata dece mlađe od 5 godina živi u domaćinstvima u kojima ima najmanje 3 dečije knjige, dok udeo dece koja imaju 10 ili više knjiga pada na 2 procenta.

Među decom iz najsiromašnijih domaćinstava, 4 procenta ima najmanje 3 knjige, za razliku od 24 procenta dece iz najbogatijih domaćinstava. Dve ili više vrsta igračaka ima 53 procenta dece uzrasta 0–59 meseci.

Tokom nedelje koja je prethodila istraživanju, 4 procenta dece je bilo ostavljeno bez adekvatnog nadzora, odnosno deca su ostavljena sama ili pod nadzorom drugog deteta.

Razvojni status dece

U Srbiji, 95 procenata dece uzrasta 36–59 meseci razvija se u skladu sa svojim uzrastom. Analiza četiri domena razvoja deteta pokazuje da se 98 procenata dece razvija u skladu sa odgovarajućim razvojnim parametrima u domenu učenja, 99 procenata u domenu fizičkog razvoja i 95 procenata u domenu socio-emocionalnog razvoja. Znatno manje njih dostiže razvojne parametre u domenu poznavanja slova i brojeva (35 procenata).

U romskim naseljima, 83 procenta dece uzrasta 36–59 meseci razvijaju se u skladu sa svojim uzrastom. Deca iz najsiromašnijih domaćinstava imaju niži indeks ranog razvoja deteta (77 procenata) u poređenju sa decom iz najbogatijih domaćinstava (90 procenata). Analiza četiri domena razvoja deteta pokazuje da se 95 procenata dece razvija u skladu sa odgovarajućim razvojnim parametrima u domenu učenja, 96 procenata u domenu fizičkog razvoja, a nešto manje u domenu socio-emocionalnog razvoja (83 procenta). Znatno manje dece dostiže razvojne parametre u domenu poznavanja slova i brojeva (16 procenata).

Pismenost mladih žena

U Srbiji je pismeno 99 procenata mladih žena, a status pismenosti varira jedino kod onih žena koje imaju samo osnovno obrazovanje i koje su iz najsiromašnijih domaćinstava. Od žena koje su navele osnovno obrazovanje kao najviši nivo obrazovanja, 90 procenata je zapravo moglo da pročita izjavu koja im je bila pokazana, a to je bio slučaj kod 94 procenta žena iz najsiromašnijih domaćinstava.

ROMSKA NASELJA

Među mladim ženama iz romskih naselja pismeno je 80 procenata. Od žena koje su navele osnovno obrazovanje kao najviši nivo obrazovanja, 88 procenata je zapravo moglo da pročita izjavu koja im je bila pokazana. Socio-ekonomski status je pozitivno koreliran sa stopom pismenosti, jer je 51 procenat najsiromašnijih žena pismen, u poređenju sa 98 procenata najbogatijih.

Spremnost za školu

Od dece koja trenutno pohađaju prvi razred osnovne škole, 98 procenata je pohađalo predškolsko obrazovanje tokom prethodne školske godine, sa nižim vrednostima samo za decu iz najsiromašnijih domaćinstava (92 procenta). Od dece predškolskog uzrasta, 98 procenata pohađa ili je pohađalo pripremni predškolski program (PPP) u odgovarajućem uzrastu — 81 procenat dece pohađa PPP u državnim predškolskim ustanovama, a 19 procenata pohađa PPP u školama.

ROMSKA NASELJA

Oko 80 procenata dece koja trenutno pohađaju prvi razred osnovne škole je pohađalo predškolsko obrazovanje tokom prethodne godine. Od dece predškolskog uzrasta iz romskih naselja, 63 procenta pohađa ili je pohađalo PPP u odgovarajućem uzrastu. Postoji vidljiva razlika u procentima dece koja pohađaju PPP u odnosu na socio-ekonomski status; PPP pohađa 59 procenata dece iz siromašnijih domaćinstava (iz tri najniža kvintila blagostanja), u poređenju sa 72 procenta dece iz bogatijih domaćinstava (iz dva najviša kvintila blagostanja).

Pohađanje osnovne i srednje škole

Od dece koja su u uzrastu za polazak u osnovnu školu (tj. koja su napunila 6 godina do 1. marta 2013. godine) prvi razred osnovne škole pohađa 97 procenata, dok je to slučaj kod 91 procenta dece iz najsiromašnijeg kvintila blagostanja. Osnovnu školu pohađa 99 procenata dece osnovnoškolskog uzrasta (6–13 godina), dok srednju školu, koja nije obavezna u Srbiji, pohađa 89 procenata dece (14–18 godina). Srednju školu ne pohađa 11 procenata dece srednoškolskog uzrasta: 3 procenta pohađa osnovnu školu, dok preostalih 8 procenata uopšte ne ide u školu. U najbogatijim domaćinstvima, udeo dece koja pohađaju srednju školu je oko 97 procenata, dok među decom iz najsiromašnijih domaćinstava srednju školu pohađa 74 procenta dece.

Stopa završavanja osnovne škole je 93 procenta, a stopa prelaska u srednju školu iznosi 96 procenata.

Indeks jednakosti polova je 0,99 za osnovnu školu i 1,08 za srednju školu.

ROMSKA NASELJA

Samo 69 procenata dece koja su u uzrastu za polazak u osnovnu školu iz romskih naselja pohađa prvi razred osnovne škole (82 procenta u ostalim i 65 procenata u gradskim naseljima). Osnovnu školu pohađa 85 procenata dece osnovnoškolskog uzrasta (6–13 godina), dok 15 procenata dece ne ide u školu. Pohađanje osnovne škole je niže kod romske dece iz domaćinstava iz najsiromašnijeg kvintila (66 procenata) nego kod dece iz najbogatijih domaćinstava (97 procenata).

Srednju školu pohađa 22 procenta dece srednoškolskog uzrasta (14–18 godina), 14 procenata je i dalje u osnovnoj školi, dok 64 procenta uopšte ne ide u školu. Postoje vidljive razlike u pohađanju srednje škole između devojčica (15 procenata) i dečaka (28 procenata), kao i između dece iz najsiromašnijih (5 procenata) i najbogatijih domaćinstava (40 procenata). Stopa završavanja osnovne škole je 64 procenta, a stopa prelaska u srednju školu iznosi 59 procenata.

Indeks jednakosti polova je 1,01 za osnovnu školu, dok za srednju školu pada na 0,53.

Upis u matičnu knjigu rođenih

U Srbiji je 99 procenata dece mlađe od pet godina upisano u matičnu knjigu rođenih. Nema značajnih varijacija u upisivanju u matičnu knjigu rođenih na osnovu različitih karakteristika osim etničke pripadnosti — najniža stopa upisa dece u matične knjige rođenih je zabeležena u romskim domaćinstvima (94 procenta).

ROMSKA NASELJA

U matičnu knjigu rođenih upisano je 95 procenata dece mlađe od pet godina iz romskih naselja. Stopa upisivanja u matičnu knjigu rođenih je niža kod dece uzrasta 0–5 meseci (83 procenta) i kod dece iz najsiromašnijeg kvintila blagostanja (89 procenata).

Dečiji rad

U Srbiji je 12 procenata dece uzrasta 5–11 godina i 2 procenta dece uzrasta 12–14 godina bilo uključeno u ekonomske aktivnosti dovoljan broj sati da se njihov rad klasifikuje kao dečiji rad (1 ili više sati za decu 5–11 godina i 14 ili više sati za decu 12–14 godina). Učešće dece uzrasta 15–17 godina u ekonomskim aktivnostima je bilo ispod definisanog praga koji bi njihov angažman klasifikovao kao dečiji rad (43 ili više sati za decu ove starosne grupe). Kod dečaka, dece iz ostalih naselja i najsiromašnije dece postoji veća verovatnoća da će biti uključena u ekonomske aktivnosti. Procenat dece koja učestvuju u kućnim poslovima dovoljan broj sati da bi se njihov rad klasifikovao kao dečiji rad je zanemarljiv. Sveukupno, 10 procenata dece je uključeno u dečiji rad, uključujući 3 procenta dece koja rade u opasnim uslovima.

ROMSKA NASELJA

U romskim naseljima je 4 procenta dece uzrasta 5–11 godina i 1 procenat dece uzrasta 12–14 godina bilo uključeno u ekonomske aktivnosti dovoljan broj sati da se njihov rad klasifikuje kao dečiji rad (1 ili više sati za decu 5–11 godina, 14 ili više sati za decu 12–14 godina i 43 ili više sati za decu 15–17 godina). Kod dečaka i dece iz ostalih naselja postoji mnogo veća verovatnoća da će biti uključena u ekonomske aktivnosti. Dva procenta dece uzrasta 12–14 godina i 1 procenat dece uzrasta 15–17 godina je učestvovalo u kućnim poslovima dovoljan broj sati da se njihov rad klasifikuje kao dečiji rad (28 ili više sati za decu 12–14 godina i 43 ili više sati za decu 15–17 godina). Sveukupno, 5 procenata dece je uključeno u dečiji rad, uključujući 4 procenta dece koja rade u opasnim uslovima.

Disciplinovanje dece

U Srbiji je 43 procenta dece starosti od 1 do 14 godina bilo izloženo barem jednom vidu psihološkog ili fizičkog kažnjavanja od strane članova domaćinstva. Oko 39 procenata dece je bilo izloženo psihološkom, dok je 17 procenata bilo izloženo fizičkom kažnjavanju. Najtežim oblicima fizičkog kažnjavanja je bio izložen 1 procenat dece. Mlađa deca su više izložena nekom vidu fizičkog disciplinovanja nego starija deca. Fizički je bilo kažnjeno 25 procenata dece uzrasta 1–2 godine, dok je to bio slučaj kod 8 procenata dece uzrasta 10–14 godina. Od ispitanika koji su odgovorili na upitnike za domaćinstvo, 7 procenata smatra da dete treba fizički kažnjavati kako bi ga vaspitali na odgovarajući način.

ROMSKA NASELJA

U romskim naseljima, 66 procenata dece uzrasta 1–14 godina je bilo izloženo najmanje jednom vidu psihološkog ili fizičkog kažnjavanja od strane članova domaćinstva. Dok je 63 procenta dece bilo izloženo psihološkom, oko 35 procenata je bilo izloženo fizičkom kažnjavanju. Teškom fizičkom kažnjavanju je bilo izloženo 8 procenata dece, više devojčica nego dečaka. Fizičko kažnjavanje je najzastupljenije kod dece uzrasta 3–4 godine: 14 procenata dece je bilo izloženo teškom fizičkom kažnjavanju, a 47 procenata je bilo izloženo nekoj formi fizičkog kažnjavanja. Od ispitanika koji su odgovorili na upitnike za domaćinstvo, 11 procenata smatra da dete treba fizički kažnjavati kako bi ga vaspitali na odgovarajući način.

Rano stupanje u brak

Oko 4 procenta mladih žena starosti od 15 do 19 godina su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici, a taj pokazatelj raste na 9 procenata kod žena iz najsiromašnijih domaćinstava. Među ženama starosti 20–49 godina, 7 procenata se udalo pre navršene 18. godine života.

ROMSKA NASELJA

Među mladim ženama starosti 15–19 godina iz romskih naselja, 43 procenta su trenutno udate, ali taj pokazatelj raste na 52 procenta kod žena iz najsiromašnijih domaćinstava i sa osnovnim obrazovanjem. Pre navršene 15. godine udalo se 17 procenata devojaka i žena uzrasta 15–49 godina, dok se 57 procenata žena starosti 20–49 godina udalo pre navršene 18. godine.

Stavovi prema nasilju u porodici

U Srbiji, 4 procenta žena smatra da muž/partner ima pravo da udari ili tuče svoju ženu ili partnerku iz najmanje jednog od niza ponuđenih razloga. U većini slučajeva žene opravdavaju muževljevo/partnerovo nasilje u situaciji kada žene zanemare decu (3 procenta) ili ako žene pokažu svoju nezavisnost, npr. izađu bez muževog znanja ili se prepiru s njim (u oba slučaja po 1 procenat).

ROMSKA NASELJA

Nasilje u porodici se češće opravdava od strane žena iz romskih naselja (37 procenata). Razlozi koji se najčešće navode su kada zanemare decu (30 procenata) ili pokažu nezavisnost, npr. prepiru se sa mužem (21 procenat) ili izađu bez njegovog znanja (19 procenata).

Stavovi prema deci sa invaliditetom

U Srbiji, 87 procenata ispitanika veruje da je za dete sa **fizičkim ili senzornim smetnjama u razvoju i invaliditetom** bolje da živi u porodici nego u specijalizovanoj ustanovi za brigu o deci. Pored toga, 62 procenta veruje da deca sa fizičkim ili senzornim smetnjama i invaliditetom koja pohađaju redovne škole nemaju negativan uticaj na rad drugih učenika. Samo 35 procenata ispitanika je izrazilo pozitivne stavove u svih pet izjava koje su korišćene za definisanje opštih stavova prema socijalnom uključivanju dece sa fizičkim ili senzornim smetnjama i invaliditetom.

Osim toga, 79 procenata ispitanika u Srbiji veruje da je za **dete sa intelektualnim smetnjama u razvoju** bolje da živi u porodici nego u specijalizovanoj ustanovi za brigu o deci. Samo 32 procenta ispitanika veruje da je za decu sa intelektualnim smetnjama bolje da pohađaju redovne škole umesto specijalnih. Od ukupnog broja ispitanika, 20 procenata je izrazilo pozitivne stavove u svih pet izjava koje su korišćene za definisanje opštih stavova prema socijalnom uključivanju dece sa intelektualnim smetnjama u razvoju.

ROMSKA NASELJA

U romskim naseljima, 92 procenta ispitanika veruje da je za dete sa **fizičkim ili senzornim smetnjama u razvoju i invaliditetom** bolje da živi u porodici nego u specijalizovanoj ustanovi za brigu o deci. Manji broj ispitanika (73 procenta) veruje da je za decu sa fizičkim ili senzornim smetnjama i invaliditetom bolje da pohađaju redovne škole umesto specijalnih. Pozitivne stavove u svih pet izjava koje se odnose na stavove prema socijalnom uključivanju dece sa fizičkim ili senzornim smetnjama i invaliditetom izrazilo je 55 procenata ispitanika.

Takođe, 81 procenat ispitanika veruje da je za **dete sa intelektualnim smetnjama u razvoju** bolje da živi u porodici nego u specijalizovanoj ustanovi za brigu o deci, a 55 procenata ispitanika veruje da je za decu sa intelektualnim smetnjama u razvoju bolje da pohađaju redovne škole umesto specijalnih škola. Pozitivne stavove u svih pet izjava koje se odnose na stavove prema socijalnom uključivanju dece sa intelektualnim smetnjama u razvoju izrazilo je 38 procenata ispitanika.

Novčana socijalna pomoć

U Srbiji je 4 procenta domaćinstava primalo novčanu socijalnu pomoć. Postoje razlike u nalazima u odnosu na gotovo sve karakteristike ispitanika. Podaci pokazuju da ovo novčano davanje dobija 11 procenata domaćinstava iz najsiromašnijeg kvintila, u poređenju sa nula procenata domaćinstava iz najbogatijeg kvintila. Kada posmatramo etničku pripadnost, najveći procenat domaćinstava koja primaju novčanu socijalnu pomoć su ona kod kojih je lice na koje se vodi domaćinstvo pripadnik romske populacije (38 procenata).

Najveći procenat onih koji se nisu prijavili za novčanu socijalnu pomoć, to nisu učinili jer smatraju da ne ispunjavaju uslove. Jedna četvrtina domaćinstava iz najsiromašnijeg kvintila se nije prijavila zato što nisu znali da program postoji (7 procenata), nisu znali kako da se prijave (14 procenata) ili zbog toga što su procedure bile previše komplikovane (4 procenta).

U romskim naseljima je 49 procenata domaćinstava primalo novčanu socijalnu pomoć. Ovaj procenat varira u zavisnosti od nivoa obrazovanja lica na koje se vodi domaćinstvo i socio-ekonomskog statusa. Novčanu socijalnu pomoć prima 65 procenata domaćinstava kod kojih je lice na koje se vodi domaćinstvo bez obrazovanja, u poređenju sa manje od 32 procenta domaćinstava kod kojih lice na koje se vodi domaćinstvo ima srednje ili visoko obrazovanje. Takođe, 64 procenta domaćinstava iz najsiromašnijeg kvintila je primalo novčanu socijalnu pomoć, u poređenju sa 28 procenata iz najbogatijeg kvintila.

Najveći procenat onih koji se nisu prijavili za novčanu socijalnu pomoć, to nisu učinili jer smatraju da ne ispunjavaju uslove (32 procenta) ili im je usmeno rečeno da ne ispunjavaju uslove (31 procenat). Čak 41 procenat najsiromašnijih domaćinstava se nije prijavilo zato što su procedure previše komplikovane (26 procenata) i preskupe (15 procenata).

Dečiji dodatak

Dečiji dodatak u Srbiji prima 27 procenata dece, a 25 procenata ga je primalo najmanje 12 meseci. Dečiji dodatak prima 9 procenata dece iz Beogradskog regiona i oko 30 procenata dece u svakom od ostalih regiona. Kao što je i očekivano, primanje dečijeg dodatka je u korelaciji sa socio-ekonomskim statusom; dečiji dodatak prima 48 procenata dece iz najsiromašnijih domaćinstava, u poređenju sa 11 procenata dece iz najbogatijih domaćinstava.

Od onih koji se nisu prijavili za ovo novčano davanje, 56 procenata je izjavilo da su znali da ne ispunjavaju uslove, dok je 14 procenata bilo obeshrabreno da se prijavi time što im je usmeno rečeno da ne ispunjavaju uslove. Među najsiromašnijima, 28 procenata se nije prijavilo jer im je usmeno rečeno da ne ispunjavaju uslove, dok su za 17 procenata administrativne procedure bile previše komplikovane.

Dečiji dodatak prima 60 procenata dece iz romskih naselja, a 56 procenata je primalo dečiji dodatak najmanje 12 meseci. Dečiji dodatak prima 45 procenata dece iz najsiromašnijih domaćinstava, u poređenju sa 72 procenta dece iz četvrtog kvintila.

Domaćinstva iz najsiromašnijeg kvintila se nisu prijavljivala iz sledećih razloga: mislili su da ne ispunjavaju uslove (33 procenta), usmeno im je rečeno da ne ispunjavaju uslove (23 procenta) ili su im administrativne procedure bile previše komplikovane, odnosno preskupe (28 procenata).

Obuhvat dečijim dodatkom je najniži među najstarijom grupom dece uzrasta 15–18 godina (29 procenata).

Roditeljski dodatak

U Srbiji je 89 procenata dece mlađe od pet godina primilo roditeljski dodatak. Roditeljski dodatak je primilo 86 procenata dece u regionu Šumadije i Zapadne Srbije, u poređenju sa 94 procenta dece u regionu Južne i Istočne Srbije. Samo 54 procenta dece čija je majka bez obrazovanja je primilo roditeljski dodatak, u poređenju sa 91 i 88 procenata dece čije majke imaju srednje, odnosno visoko obrazovanje.

Kod većine dece čije se majke nisu prijavile za ovo novčano davanje, glavni razlog je bio to što su majke smatrale da ne ispunjavaju uslove (38 procenata). Drugi navedeni razlozi su bili da još uvek ima vremena i da će se prijaviti (19 procenata), da su administrativne procedure previše komplikovane (8 procenata) ili da im nije potrebno ovo novčano davanje (5 procenata). Komplikovane administrativne procedure su bile prepreka za prijavljivanje za 18 procenata majki iz najsiromašnijih domaćinstava.

ROMSKA NASELJA

Roditeljski dodatak je primilo 76 procenata dece iz romskih naselja. Ovaj procenat se razlikuje u zavisnosti od nivoa obrazovanja majki, jer je roditeljski dodatak primilo 63 procenta dece čija majka nema obrazovanje, a čak 90 procenata dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje.

Od majki koje se nisu prijavile za roditeljski dodatak, 36 procenata je smatralo da ne ispunjavaju uslove, 18 procenata je navelo da su administrativne procedure previše komplikovane, 9 procenata je reklo da nisu znale kako da se prijave i 8 procenata je mislilo da je prijavljivanje preskupo.

Za 22 procenta majki iz najsiromašnijih domaćinstava procedure su previše komplikovane, za 15 procenata prijavljivanje je preskupo, a 8 procenata nije znalo kako da se prijavi.

Subjektivni osećaj blagostanja

Među mladim ženama starosti 15–24 godine, 95 procenata je najzadovoljnije svojim zdravljem, 93 procenta svojim porodičnim životom, a 92 procenta svojim prijateljstvima. Mlade žene su najmanje zadovoljne svojim trenutnim prihodom, pri čemu 74 procenta mladih žena uopšte nema prihode. Svojim životom je zadovoljno 93 procenta žena starosti 15–24 godine, dok je 94 procenta veoma ili donekle srećno. Kada se uporede žene starosti 15–19 godina sa ženama starosti 20–24 godine, udeo žena koje su veoma ili donekle srećne iznosi 97, odnosno 91 procenat. Udeo žena starosti 15–24 godine koje smatraju da im se život poboljšao tokom prethodne godine i koje očekuju da će njihov život biti bolji u sledećoj godini iznosi 29 procenata.

ROMSKA NASELJA

Od mladih žena starosti 15–24 godine iz romskih naselja, 90 procenata su najzadovoljnije svojim porodičnim životom, isti procenat je najzadovoljniji svojim zdravljem, dok je 86 procenata najzadovoljnije svojim fizičkim izgledom. Među različitim domenima, mlade žene su najmanje zadovoljne svojim trenutnim prihodom, pri čemu 83 procenta mladih žena uopšte nema prihode. Primetno je da su žene iz najsiromašnijih domaćinstava manje zadovoljne u svim posmatranim domenima, a samo polovina je zadovoljna svojim životnim okruženjem. Svojim životom je generalno zadovoljno 82 procenta žena starosti 15–24 godine iz romskih naselja — vrednost ovog pokazatelja varira od 65 procenata kod žena iz najsiromašnijih domaćinstava do 93 procenta kod onih iz najbogatijih domaćinstava. Veoma ili donekle srećno je 87 procenata žena starosti 15–24 godine. Udeo žena starosti 15–24 godine koje smatraju da im se život poboljšao tokom prethodne godine i koje očekuju da će njihov život biti bolji u sledećoj godini iznosi samo 27 procenata.

I UVOD

Istorijat istraživanja

Ovaj izveštaj je baziran na rezultatima Istraživanja višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u Srbiji 2014 (Multiple Indicator Cluster Survey — MICS) i Istraživanja višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u romskim naseljima u Srbiji 2014 koja je 2014. godine sproveo Republički zavod za statistiku uz tehničku i finansijsku pomoć Dečijeg fonda Ujedinjenih nacija (UNICEF).

Oba istraživanja obezbeđuju statistički pouzdane i međunarodno uporedive ključne pokazatelje koji omogućavaju generisanje podataka neophodnih za razvoj politika i programa, kao i za praćenje napretka u ostvarivanju nacionalnih politika i drugih ciljeva koji proističu iz potpisanih međunarodnih sporazuma. Među ciljevima koji proističu iz potpisanih međunarodnih sporazuma nalaze se i oni koji proizilaze iz Plana akcije „Svet po meri dece”, Svetske deklaracije o obrazovanju za sve i Milenijumskih ciljeva razvoja (MDG).

Obaveza preduzimanja akcija: nacionalne i međunarodne obaveze u pogledu izveštavanja

Vlade koje su potpisale Milenijumsku deklaraciju i Deklaraciju „Svet po meri dece”, kao i Plan akcije, takođe su se obavezale da prate napredovanje ka ostvarivanju ciljeva pomenutih u tim dokumentima:

„Redovno ćemo pratiti na nacionalnom, a po potrebi i na regionalnom nivou, i procenjivati napredak prema ciljevima i zadacima u Planu akcije na nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou. U skladu s tim, jaćaćemo naše nacionalne kapacitete za prikupljanje statističkih podataka, analize i razdvajanje podataka prema polu, uzrastu i drugim relevantnim činiocima koji mogu dovesti do razlika i podržavati širok raspon istraživanja usmerenih na decu. Jaćaćemo međunarodnu saradnju u cilju podrške naporima na izgradnji statističkih kapaciteta i izgrađivati kapacitete zajednice za praćenje, procenu i planiranje.” (**Svet po meri dece**, paragraf 60)

„...Sprovođićemo periodična razmatranja napretka na nacionalnom i podnacionalnom nivou kako bismo se efikasnije suoćavali s preprekama i ubrzali akcije...” (**Svet po meri dece**, paragraf 61)

U Planu akcije (paragraf 61) takođe se zahteva konkretno angažovanje UNICEF-a u pripremi periodičnih izveštaja o napredovanju:

„...Od UNICEF-a, kao vodeće svetske agencije za decu, traži se da nastavi pripremu i predstavljanje informacija o postignutom napretku na primeni ove deklaracije i Plana akcije u saradnji sa vladama, odgovarajućim fondovima, programima i specijalizovanim agencijama sistema Ujedinjenih nacija i, po potrebi, svim drugim relevantnim akterima...”

Isto tako, u **Milenijumskoj deklaraciji** (paragraf 31) zahteva se periodično izveštavanje o napredovanju:

„...Zahtevamo od Generalne skupštine da razmatra, na redovnoj osnovi, postignuti napredak u sprovođenju odredaba ove deklaracije, i tražimo od generalnog sekretara da podnosi periodične izveštaje na razmatranje Generalnoj skupštini, kao osnov za dalje aktivnosti...”

Srbija spada u grupu zemalja višeg srednjeg dohotka koja je ostvarila značajan napredak u planiranom širokom spektru reformi. Studije, evaluacije i istraživanja sprovedena u poslednje tri godine pokazuju da je ostvaren veliki napredak u ostvarenju nacionalnih milenijumskih ciljeva razvoja, naročito u oblastima zdravlja, reforme socijalnih usluga i obrazovanja. Srbija je 2012. godine postala kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, a u januaru 2014. godine su počeli pregovori za pristupanje. Proces pristupanja Evropskoj uniji je takođe uticao na ubrzanje ekonomskih i socijalnih reformi.

U prethodnih pet godina Srbija je kontinuirano revidirala normativni okvir i uspostavila brojne institucije u cilju jačanja odgovornosti i garantovanja poštovanja prava, kao i u cilju potpunog sprovođenja zakonodavnog okvira, bez diskriminacije. Najvažniji reformski procesi koji se odnose na decu, a koje je podržavao UNICEF, odvijali su se u oblastima dečije zaštite, obrazovanja i zdravlja. U oblasti dečije zaštite glavni fokus je na deinstitucionalizaciji, prevenciji razdvajanja porodica kroz razvoj usluga u zajednici i jačanje programa socijalne zaštite. U oblasti obrazovanja učinjeni su naponi da se u potpunosti sprovedu zakonske odredbe u vezi sa inkluzivnim obrazovanjem, koje omogućavaju jednak pristup i pravo na kvalitetno obrazovanje za svu decu. Glavni fokus u oblasti zdravstva je podrška uslugama u vezi sa podrškom ranom razvoju dece i zdravlju romske dece.

Srbija je jedna od retkih zemalja u kojima su sprovedena sva četiri prethodna kruga MICS istraživanja. Međutim, istraživanja su sprovedena u tri različite države. Prvo MICS istraživanje je sprovedeno 1996. godine dok je Srbija bila deo Savezne Republike Jugoslavije, radi sagledavanja napretka u ostvarenju ciljeva definisanih u okviru Svetskog samita za decu, dok je drugi krug MICS istraživanja sproveden 2000. godine. Istraživanje Srbija MICS 2005 (MICS3) obezbedilo je podatke za praćenje napretka u ispunjavanju ciljeva deklaracije „Svet po meri deteta”, ali i za praćenje sprovođenja Nacionalnog plana akcije za decu (NPA) i Strategije za smanjenje siromaštva Srbije. U vreme sprovođenja trećeg MICS istraživanja Srbija je bila deo državne zajednice Srbije i Crne Gore, koja je prestala da postoji 2006. godine. Treće po redu MICS istraživanje (deo MICS3 kruga istraživanja) kao i četvrto MICS istraživanje sprovedeno 2010. godine (kao deo MICS4 kruga istraživanja) sprovedeni su, osim na nacionalno-reprezentativnom uzorku, i na uzorku populacije koja živi u romskim naseljima u Srbiji sa ciljem zatvaranja jaza u podacima kada je u pitanju ova visoko ranjiva grupa. Istraživanje reprezentativno za populaciju u romskim naseljima sprovedeno je i u poslednjem krugu MICS istraživanja, 2014. godine.

Podaci iz MICS istraživanja su bili, a i dalje su važan izvor informacija o stanju ranjivih grupa dece i njihovih porodica. MICS istraživanja sprovedena 2005. i 2010. godine su se pokazala kao dovoljno osetljiva za merenje nejednakosti i obezbeđivanje obilja podataka o teško dostupnim grupama, pa su ostala jedini izvor podataka za izračunavanje mnogih indikatora koji otkrivaju status romske dece i žena i za otkrivanje unutrašnjih veza koje proizilaze iz različitih karakteristika dece i njihovih roditelja.

Imajući u vidu tekuće procese reformi, posedovanje pouzdanih i najnovijih podataka o opštoj populaciji i, što je još važnije, podataka o socijalno isključenim i ugroženim grupama biće ključni preduslov za razvoj novih adekvatnih politika socijalnog uključivanja. Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u Srbiji 2014 i Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u romskim naseljima u Srbiji 2014 obezbediće nove i uporedive podatke koji će donosiocima odluka i drugim ključnim akterima omogućiti da kritički ocene napredak i da ulože dodatne napore u oblasti koje zahtevaju više pažnje.

Nalazi istraživanja Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014 biće od presudnog značaja za izradu konačnog MDG izveštaja 2015. godine, a očekuje se da ti nalazi budu deo osnovnih podataka i za period posle 2015. godine.

Očekuje se da istraživanja Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014 doprinesu praćenju sprovođenja i nekoliko drugih važnih inicijativa, uključujući Zavet preživljavanju dece: obnovljeno obećanje, globalnu akciju za eliminisanje smrtnih slučajeva kod dece koji se mogu sprečiti, i okvir odgovornosti predložen od strane Komisije za informacije i odgovornost za globalnu strategiju za zdravlje žena i dece.

Ovaj konačni izveštaj predstavlja rezultate za indikatore i teme koje su obuhvaćene istraživanjima.

Ciljevi istraživanja

Istraživanja Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014 imaju sledeće primarne ciljeve:

- ▶ da se obezbede ažurirani podaci o položaju dece i žena u Srbiji;
- ▶ da se obezbede podaci za kritičku ocenu napretka u različitim oblastima i da se omogući ulaganje dodatnih napora u oblasti koje zahtevaju više pažnje;
- ▶ da se obezbede podaci za praćenje napredovanja u ostvarivanju ciljeva definisanih u Milenijumskoj deklaraciji i drugih ciljeva dogovorenih na međunarodnom nivou, kao i da postanu osnov za definisanje budućih aktivnosti;
- ▶ da se prikupe disagregirani podaci koji će omogućiti identifikaciju nejednakosti i razlika, a koji će biti korisni za definisanje politika zasnovanih na podacima usmerenih ka socijalnoj inkluziji najugroženijih grupa;
- ▶ da doprinesu generisanju osnovnih podataka za razvoj planova u periodu posle 2015. godine;
- ▶ da omoguće proveru podataka iz drugih izvora, kao i rezultata fokusiranih intervencija.

II UZORAK I METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Tokom 2014. godine sprovedena su dva MICS istraživanja u Srbiji na dva različita uzorka — Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u Srbiji 2014 (Srbija MICS 2014) i Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u romskim naseljima u Srbiji 2014 (Srbija — romska naselja MICS 2014). Istraživanje Srbija MICS 2014 je sprovedeno na nacionalno-reprezentativnom uzorku za čitavu populaciju Srbije, dok je istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014 sprovedeno na uzorku romskih naselja koji je reprezentativan za populaciju koja živi u romskim naseljima u Srbiji. Individualni uzorci i njihove tehničke karakteristike opisani su odvojeno, u odgovarajućim poglavljima ovog izveštaja.

Elementi metodologije istraživanja koji su zajednički za oba istraživanja, kao i nalazi istraživanja, predstavljeni su zajedno kako bi se izbegla ponavljanja.

Plan uzorka za istraživanje Srbija MICS 2014

Nacionalni uzorak za Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u Srbiji 2014 planiran je tako da obezbedi ocene velikog broja indikatora položaja žena i dece na nacionalnom nivou, za gradska i ostala naselja⁷ i za četiri regiona: Beograd, Vojvodina, Šumadija i Zapadna Srbija i Južna i Istočna Srbija. Gradska i ostala naselja u okviru 25 oblasti definisana su kao osnovni uzorački stratumi, a uzorak je biran u dve etape. U okviru svakog stratuma, određen broj popisnih krugova je izabran sistematski sa verovatnoćom proporcionalnom veličini. Nakon sprovedenog ažuriranja izabranih popisnih krugova, u okviru svakog popisnog kruga, domaćinstva sa spiska podeljena su na domaćinstva koja imaju i domaćinstva koja nemaju decu mlađu od pet godina, a u okviru svake grupe uzorak domaćinstva je izabran sistematski sa jednakim verovatnoćama. Na nacionalnom nivou je izabrano ukupno 7351 domaćinstvo: 2921 domaćinstvo sa decom i 4430 domaćinstava bez dece. Uzorak za istraživanje Srbija MICS 2014 nije samoponderisan. Za prikazivanje rezultata na nacionalnom nivou korišćeni su ponderi. Detaljan opis plana uzorka za Srbija MICS 2014 nalazi se u Prilogu A.

Plan uzorka za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014

Uzorak za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014 planiran je tako da obezbedi ocene velikog broja indikatora položaja žena i dece u romskim naseljima na nivou Republike Srbije, kao i za gradska i ostala naselja. Gradska i ostala naselja u okviru svakog od četiri regiona definisana su kao glavni uzorački stratumi, a uzorak je biran u dve etape. U okviru svakog stratuma, određen broj popisnih krugova je izabran sistematski sa verovatnoćom proporcionalnom veličini. Nakon sprovedenog ažuriranja izabranih popisnih krugova, u okviru svakog popisnog kruga domaćinstva sa spiska podeljena su na domaćinstva koja imaju i domaćinstva koja nemaju decu mlađu od pet godina, a u okviru svake grupe sistematski je izabran uzorak domaćinstva sa jednakim verovatnoćama. Izabrano je ukupno 1976 romskih domaćinstava: 1187 domaćinstava sa decom i 789 domaćinstava bez dece. Uzorak za Istraživanje višestrukih pokazatelja u romskim naseljima u Srbiji 2014 nije samoponderisan. Za prikazivanje rezultata korišćeni su ponderi. Detaljniji opis plana uzorka nalazi se u Prilogu A.

Upitnici

Tokom istraživanja su korišćena četiri upitnika: 1) upitnik za domaćinstvo koji je korišćen za prikupljanje osnovnih demografskih podataka o svim *de jure* članovima domaćinstva (stalni članovi domaćinstva), o domaćinstvu i o stanu/kući,

⁷ Zvanična statistika u Republici Srbiji nema definiciju za ruralna naselja. Za iskazivanje podataka prema tipu naselja statistika primenjuje administrativno-pravni kriterijum prema kome se naselja dele na „gradska” i „ostala”. Gradska naselja su ona koja su proglašena gradskim na osnovu akta jedinice lokalne samouprave, dok se sva druga naselja svrstavaju u „ostala”.

2) individualni upitnik za žene koji je popunjavan u svakom domaćinstvu sa svim ženama starosti 15–49 godina, 3) upitnik za dete mlađe od pet godina koji je popunjavan sa majkama (ili starateljima) za svu decu mlađu od pet godina koja žive u domaćinstvu i 4) upitnik za evidenciju vakcinacija u zdravstvenoj ustanovi. Upitnici su uključivali dole navedene module.

Upitnik za domaćinstvo se sastojao od sledećih modula:

- ▶ Spisak članova domaćinstva
- ▶ Obrazovanje⁸
- ▶ Dečiji rad
- ▶ Disciplinovanje deteta
- ▶ Stavovi prema deci sa invaliditetom⁹
- ▶ Karakteristike domaćinstva
- ▶ Dodatna finansijska podrška¹⁰
- ▶ Voda i sanitacije

Upitnik za svaku ženu je pojedinačno popunjavan sa svim ženama starosti 15–49 godina koje žive u domaćinstvu i uključivao je sledeće module:

- ▶ Podaci o ženi
- ▶ Fertilitet¹¹
- ▶ Da li je poslednji porođaj bio željen
- ▶ Zdravlje majke i novorođenčeta¹²
- ▶ Simptomi bolesti
- ▶ Kontracepcija¹³
- ▶ Nezadovoljena potreba
- ▶ Stavovi prema nasilju u porodici
- ▶ Brak/zajednica
- ▶ Zadovoljstvo sopstvenim životom

Upitnik za decu mlađu od pet godina je popunjavan sa majkama (ili starateljima) dece mlađe od pet godina¹⁴ koja žive u domaćinstvu. U uobičajenim okolnostima, upitnik je popunjavan sa majkama dece mlađe od pet godina; u slučajevima kada majka nije bila navedena u spisku članova domaćinstva, identifikovan je i intervjuisan primarni staratelj deteta. Upitnik je obuhvatao sledeće module:

- ▶ Starost deteta
- ▶ Upis u matičnu knjigu rođenih
- ▶ Roditeljski dodatak¹⁵
- ▶ Razvoj u ranom detinjstvu¹⁶
- ▶ Dojenje i ishrana deteta
- ▶ Imunizacija
- ▶ Antropometrijski podaci

⁸ Ovaj modul sadrži pitanja specifična za istraživanje koja se odnose na starost deteta pri upisu u osnovnu školu i pitanja u vezi sa pohađanjem obaveznog pripremnog predškolskog programa (PPP).

⁹ Modul Stavovi prema deci sa invaliditetom je modul specifičan za istraživanje i sadrži pitanja o različitim stavovima prema deci sa invaliditetom.

¹⁰ Modul Dodatna finansijska podrška je modul specifičan za istraživanje i sadrži pitanja o glavnim programima finansijske podrške usmerenim ka deci u Srbiji.

¹¹ Ovaj modul sadrži pitanja specifična za istraživanje u vezi sa prekidima trudnoće.

¹² Ovaj modul sadrži pitanja specifična za istraživanje u vezi sa kućnim posetama patronežnih sestara, pohađanjem programa pripreme za porođaj i boravkom deteta sa majkom u istoj sobi nakon rođenja.

¹³ Ovaj modul sadrži pitanja specifična za istraživanje u vezi sa poznavanjem kontraceptivnih metoda i sa korišćenjem kontracepcije radi odlaganja ili sprečavanja trudnoće.

¹⁴ Izrazi „dete mlađe od 5 godina“, „dete starosti 0–4 godine“ i „dete starosti 0–59 meseci“ koriste se u ovom izveštaju naizmenično, sa istim značenjem.

¹⁵ Modul Roditeljski dodatak je modul specifičan za istraživanje i u vezi sa programima novčanih davanja u Srbiji.

¹⁶ Ovaj modul sadrži pitanja specifična za istraživanje u vezi sa tipom ustanove u kojoj dete pohađa neki organizovani program za učenje ili obrazovanje u ranom detinjstvu, kao i sa razlozima za nepohađanje. Takođe, starosna grupa za MICS pitanja koja se odnose na angažovanje odraslih sa decom u aktivnostima koje podstiču učenje i spremnost za školu proširena je sa 3–4 godine na 1–4 godine.

Upitnici su bazirani na obrascima upitnika za MICS5¹⁷. Standardne verzije MICS5 upitnika na engleskom jeziku su prilagođene i prevedene na srpski jezik, a zatim su preliminarno testirane u Zrenjaninu tokom novembra 2013. godine. Na osnovu rezultata preliminarnog istraživanja urađene su potrebne izmene formulacija i prevoda upitnika. Primerci upitnika korišćenih tokom istraživanja Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014 dati su u Prilogu F¹⁸.

Pored popunjavanja upitnika, timovi na terenu su išli u zdravstvene ustanove radi prikupljanja podataka o vakcinaciji dece mlađe od 3 godine i vršili merenje telesne težine i visine dece mlađe od pet godina. Pojednosti i rezultati prikupljeni tokom navedenih poseta i merenja navedeni su u odgovarajućim poglavljima ovog izveštaja.

Obuka i rad na terenu

Obuka za terenski rad trajala je 14 dana u januaru 2014. godine za oba istraživanja. Obuka se sastojala od predavanja o tehnikama anketiranja i sadržaju upitnika, kao i od probnih anketa za polaznike obuke, u cilju sticanja prakse u postavljanju pitanja. Pred kraj obuke polaznici su proveli dva dana vežbajući vođenje intervjua u gradskim i ostalim naseljima u opštini Zrenjanin. Takođe, polaznici su vežbali merenje telesne težine i visine dece mlađe od pet godina u vrtićima u Zrenjaninu.

Podatke je prikupljalo 11 timova — 8 timova u opštoj populaciji i 3 tima u romskim naseljima; svaki tim sastojao se od četiri anketarke, jednog kontrolora/kontrolorke, jednog lica koje je vršilo antropometrijska merenja i vođe tima (kontrolor/kontrolorka i vođa tima su takođe vozili automobilom članove tima na terenu). Terenski rad je počeo 1. februara 2014. godine za oba istraživanja, a završen je 30. aprila 2014. godine za istraživanje Srbija MICS 2014, odnosno 15. aprila 2014. godine za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014.

Obrada podataka

Podatke je unosilo 8 operatera na 8 računara, uz podršku jednog supervizora, pomoću softvera CSPro, verzija 5.0. Kako bi se obezbedila kontrola kvaliteta podataka, svi upitnici su dva puta uneti i obavljene su provere interne doslednosti. Tokom celog ovog postupka primenjivane su procedure i standardni programi razvijeni u okviru globalnog MICS programa i prilagođeni upitnicima korišćenim u MICS istraživanjima Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014. Obrada podataka je počela u isto vreme kad i prikupljanje podataka, u februaru 2014. godine, a završena je u maju 2014. godine za oba istraživanja. Podaci su analizirani pomoću programa pod nazivom Statistički paket za društvene nauke (Statistical Package for Social Sciences — SPSS), verzija 21. U obradi podataka, za standardne MICS module korišćeni su prilagođeni modeli sintaksi i planovi za tabelarno prikazivanje podataka koje je razvio UNICEF, dok su za module i pitanja specifične za istraživanje razvijene nove sintakse i novi plan za tabelarno prikazivanje podataka.

Struktura izveštaja

Kao što je već pomenuto, u ovom izveštaju su u stvari prikazani rezultati dva istraživanja, Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014. Iako su u pitanju dva nezavisna istraživanja, odlučeno je da se rezultati prikažu u zajedničkom izveštaju kako bi se podaci lakše koristili i međusobno poredili.

Svaki odeljak počinje zajedničkim uvodom. Nakon toga slede objašnjenja koja se odnose na rezultate istraživanja Srbija MICS 2014, a zatim na rezultate istraživanja Srbija — romska naselja MICS 2014. Kako bi se rezultati dobijeni iz ova dva istraživanja vizuelno razlikovali, delovi izveštaja u kojima se navode rezultati za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014 osenčeni su drugom bojom.

¹⁷ Model MICS5 upitnika može se preuzeti na adresi http://www.childinfo.org/mics5_questionnaire.html.

¹⁸ Isti upitnici su korišćeni u oba istraživanja.

Kako čitati tabele

Neophodno je napomenuti da su, kada se kao osnovna karakteristika u tabelama koristi obrazovanje, osnovno i srednje obrazovanje definisani u skladu sa nacionalnom klasifikacijom obrazovnih nivoa (osam razreda osnovne škole i četiri razreda srednje škole).

Podaci prema osnovnoj karakteristici „Nacionalna pripadnost” predstavljeni su samo u tabelama sa nalazima istraživanja Srbija MICS 2014. Međutim, podaci prema ovoj karakteristici nisu predstavljeni u slučajevima kada su podaci za sve etničke grupe, osim jedne (uglavnom „Srpska”), bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva.

Nalazi koji se odnose na kategoriju obrazovanja „Visoko” u istraživanju Srbija — romska naselja MICS 2014 uglavnom se zasnivaju na manje od 25 neponderisanih slučajeva i stoga su suviše mali da bi bili posebno iskazani. Zbog toga je kategorija „Visoko” kombinovana sa kategorijom „Srednje” i predstavljena kao „Srednje ili visoko”.

Starosne grupe predstavljene u ovom izvještaju uključuju i one osobe koje su dostigle punu godinu gornje granice za posmatranu starosnu grupu, na primer, ispitanici starosti 15–49 godina obuhvataju osobe koje su dostigle punu 49 godinu starosti, dok starosna grupa dece uzrasta 20–23 meseca obuhvata i onu decu koja su dostigla puna 23 meseca.

Takođe, tabele u izvještaju sadrže posebne oznake koje se konstantno koriste kroz izvještaj:

- ▶ (*) — zvezdica/asterisk u tabelama ukazuje na to da se procenat ili proporcija baziraju na manje od 25 neponderisanih slučajeva i zato nisu prikazani,
- ▶ (*broj*) — broj u zagradi ukazuje na to da se podaci baziraju na 25–49 neponderisanih slučajeva i da ih treba tumačiti sa oprezom,
- ▶ (R) — slovo R nakon šifre tabele/grafikona ukazuje na to da se radi samo o istraživanju u romskim naseljima u Srbiji.

III OBUHVAT UZORKA I KARAKTERISTIKE DOMAĆINSTAVA I ISPITANIKA

Obuhvat uzorka i karakteristike domaćinstava i ispitanika za Srbiju

Obuhvat uzorka

Od ukupno 7351 domaćinstva izabranog u uzorak, za 6959 je pronađeno da su naseljena. Od tog broja, 6191 je uspešno anketirano sa stopom odgovora od 89 procenata.

U anketiranim domaćinstvima identifikovano je 4997 žena (starosti 15–49 godina). Od tog broja, 4713 je uspešno anketirano, što daje stopu odgovora žena od 94 procenta u okviru anketiranih domaćinstava.

U upitnicima za domaćinstvo evidentirano je 2773 dece mlađe od pet godina. Upitnici su popunjeni za 2720 dece od ukupno evidentiranih, sa stopom odgovora od 98 procenata u okviru anketiranih domaćinstava.

Ukupne stope odgovora od 84 i 87 procenata su izračunate za ispunjene upitnike za žene i decu, respektivno (Tabela HH.1).

Tabela HH.1: Rezultati anketiranja domaćinstava, žena i dece mlađe od pet godina

Broj domaćinstava, žena i dece mlađe od pet godina prema rezultatima anketiranja domaćinstava, žene i dece mlađe od pet godina i stope odgovora za domaćinstva, žene i decu mlađu od pet godina, Srbija, 2014.

	Ukupno	Tip naselja		Region			
		gradska	ostala	Beogradski region	Region Vojvodine	Region Šumadije i Zapadne Srbije	Region Južne i Istočne Srbije
Domaćinstva							
Izabrana u uzorak	7351	4617	2734	1863	1976	1886	1626
Pronađena	6959	4329	2630	1700	1888	1809	1562
Anketirana	6191	3702	2489	1317	1701	1704	1469
Stopa odgovora za domaćinstva	89,0	85,5	94,6	77,5	90,1	94,2	94,0
Žene							
Koje ispunjavaju uslov	4997	2967	2030	1070	1311	1403	1213
Anketirane	4713	2831	1882	1025	1241	1336	1111
Stopa odgovora za žene	94,3	95,4	92,7	95,8	94,7	95,2	91,6
Ukupna stopa odgovora za žene	83,9	81,6	87,7	74,2	85,3	89,7	86,1
Deca mlađa od 5 godina							
Koja ispunjavaju uslov	2773	1739	1034	662	734	752	625
Anketirane majke/staratelji	2720	1710	1010	642	726	746	606
Stopa odgovora za decu mlađu od 5 godina	98,1	98,3	97,7	97,0	98,9	99,2	97,0
Ukupna stopa odgovora za decu mlađu od 5 godina	87,3	84,1	92,4	75,1	89,1	93,4	91,2

Stope odgovora po regionima i tipu naselja bile su, kao što se očekivalo, sa manjom stopom odgovora u gradskim naseljima (oko 86 procenata u poređenju sa 95 procenata u ostalim naseljima). Takođe, niža stopa odgovora je zabeležena i u Beogradskom regionu (oko 78 procenata); pošto je stopa odgovora niža od 85 procenata, rezultate za ovaj region treba tumačiti sa oprezom.

Karakteristike domaćinstava

Ponderisana raspodela populacije po starosti i polu je prikazana u tabeli HH.2. Takođe, raspodela je korišćena za pravljenje starosno-polne piramide prikazane na grafikonu HH.1. U 6191 domaćinstvu koja su uspešno anketirana u istraživanju, evidentirano je 19212 članova domaćinstava (9380 muškaraca i 9832 žene).

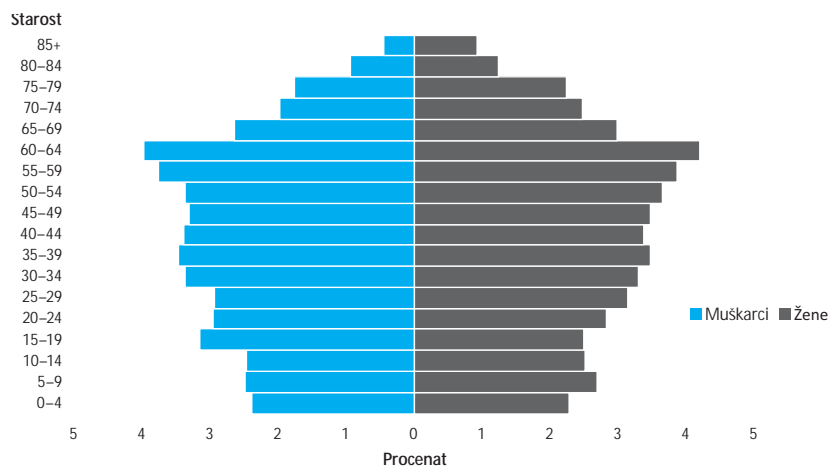
Tabela HH.2: Članovi domaćinstava, prema starosti i polu

Procenat i raspodela frekvencija članova domaćinstava po petogodišnjim starosnim grupama, starosnim grupama izdržanih članova domaćinstva, dece (starosti 0–17 godina) i odraslih (18 i više godina), prema polu, Srbija, 2014.

	Ukupno		Muškarci		Žene	
	broj	procenat	broj	procenat	broj	procenat
Ukupno	19212	100,0	9380	100,0	9832	100,0
Starost (u godinama)						
0–4	897	4,7	459	4,9	438	4,5
5–9	995	5,2	478	5,1	517	5,3
10–14	959	5,0	476	5,1	483	4,9
15–19	1085	5,6	606	6,5	480	4,9
20–24	1111	5,8	569	6,1	542	5,5
25–29	1170	6,1	566	6,0	604	6,1
30–34	1281	6,7	646	6,9	635	6,5
35–39	1335	6,9	668	7,1	667	6,8
40–44	1299	6,8	650	6,9	649	6,6
45–49	1303	6,8	635	6,8	668	6,8
50–54	1349	7,0	647	6,9	701	7,1
55–59	1467	7,6	723	7,7	744	7,6
60–64	1572	8,2	764	8,1	808	8,2
65–69	1080	5,6	509	5,4	571	5,8
70–74	855	4,4	380	4,1	475	4,8
75–79	766	4,0	337	3,6	429	4,4
80–84	421	2,2	182	1,9	239	2,4
85+	265	1,4	86	0,9	179	1,8
Nema podataka/ne zna	2	0,0	0	0,0	2	0,0
Starosne grupe izdržanih članova domaćinstva						
0–14	2851	14,8	1413	15,1	1438	14,6
15–64	12971	67,5	6473	69,0	6499	66,1
65+	3387	17,6	1494	15,9	1893	19,3
Nema podataka/ne zna	2	0,0	0	0,0	2	0,0
Deca i odrasle osobe						
Deca starosti 0–17 godina	3471	18,1	1767	18,8	1704	17,3
Odrasli starosti 18+ godina	15739	81,9	7613	81,2	8127	82,7
Nema podataka/ne zna	2	0,0	0	0,0	2	0,0

Raspodela ispitanika po petogodišnjim starosnim grupama i polu u istraživanju Srbija MICS 2014 u skladu je sa demografskim podacima iz Popisa 2011. Raspodela po starosti ukazuje na negativan priraštaj, sa nižim procentualnim učešćem dece mlađe od pet godina i višim učešćem starijih. Učešće dece starosti 0–14 godina u ukupnoj populaciji je 15 procenata i niže je za 3 procentna poena u odnosu na populaciju starosti 65 i više godina, čije je učešće 18 procenata. Dve najveće petogodišnje starosne grupe su 55–59 i 60–64 godine (8 procenata). Odnos između muškaraca i žena pokazuje neke varijacije i posle 60 godina starosti, a broj žena premašuje broj muškaraca.

Grafikon HH.1: Raspodela članova domaćinstava prema starosti i polu, Srbija, 2014.

Napomena: 2 člana domaćinstava su isključena zbog nedostatka podataka o starosti i/ili polu

U tabelama HH.3, HH.4 i HH.5 su navedene osnovne informacije o domaćinstvima, ženama starosti 15–49 godina i deci mlađoj od pet godina, sa ponderisanim i neponderisanim vrednostima. Ove informacije se neophodne za tumačenje rezultata prikazanih u daljem tekstu ovog izveštaja i obezbeđuju osnovne informacije o reprezentativnosti uzorka istraživanja. U svim ostalim tabelama u ovom izveštaju prikazane su samo ponderisane vrednosti¹⁹.

U tabeli HH.3 nalaze se osnovni podaci o domaćinstvima prema osnovnim karakteristikama, uključujući region, tip naselja, broj članova domaćinstava, kao i pol, obrazovanje i nacionalnost²⁰ lica na koje se vodi domaćinstvo. Navedene osnovne karakteristike koriste se i u ostalim tabelama u ovom izveštaju; vrednosti navedene u tabeli imaju za cilj da prikažu broj opservacija po glavnim kategorijama analize u ovom izveštaju.

Ponderisani i neponderisani ukupan broj domaćinstava je jednak jer su uzorački ponderi normalizovani.

Polna struktura lica na koje se vodi domaćinstvo je skoro ista kada se uporede podaci Popisa 2011. godine i podaci iz istraživanja Srbija MICS 2014. Naime, 30 procenata lica na koje se vodi domaćinstvo bile su žene prema podacima iz Popisa, a 29 procenata prema podacima iz istraživanja Srbija MICS 2014. Oko 62 procenta domaćinstava nalazi se u gradskim, a ostatak u ostalim naseljima. Regionalna raspodela domaćinstava je veoma slična sa podacima iz popisa. Region Vojvodine obuhvata najveći broj domaćinstava (29 procenata), dok je najmanji broj domaćinstava u regionu Južne i Istočne Srbije (21 procenat).

¹⁹ Za više detalja u vezi sa izračunavanjem pondera videti Prilog A: Plan uzorka.

²⁰ Nacionalnost je utvrđivana postavljanjem pitanja „Koje je nacionalnosti lice na koje se vodi domaćinstvo?”. Detalji za ovo pitanje se nalaze u Prilogu F, u Upitniku za domaćinstvo.

Tabela HH.3: Sastav domaćinstava

Procenat i raspodela frekvencija domaćinstava, prema izabranim karakteristikama, Srbija, 2014.

	Ponderisani procenat	Broj domaćinstava	
		ponderisano	neponderisano
Ukupno	100,0	6191	6191
Pol lica na koje se vodi domaćinstvo			
Muški	71,5	4428	4684
Ženski	28,5	1763	1507
Region			
Beogradski region	23,5	1458	1317
Region Vojvodine	28,8	1785	1701
Region Šumadije i Zapadne Srbije	26,6	1645	1704
Region Južne i Istočne Srbije	21,1	1303	1469
Tip naselja			
Gradska	61,6	3816	3702
Ostala	38,4	2375	2489
Broj članova domaćinstva			
1	18,9	1167	850
2	24,2	1497	1100
3	18,9	1167	1175
4	19,0	1175	1325
5	10,4	644	832
6	5,4	333	520
7	1,8	113	220
8	0,7	44	85
9	0,3	20	39
10+	0,5	30	45
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo			
Bez obrazovanja	2,0	125	108
Osnovno	26,6	1645	1582
Srednje	48,0	2970	3044
Visoko	23,3	1445	1450
Nema podataka/ne zna	0,1	6	7
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo			
Srpska	86,7	5365	5384
Mađarska	4,7	289	261
Bošnjačka	1,1	70	86
Romska	1,6	98	129
Drugo	4,8	294	270
Ne želi da se izjasni	1,2	72	58
Nema podataka/ne zna	0,0	3	3
Prosečna veličina domaćinstva	3,1	6191	6191

U tabeli su prikazani i ponderisani podaci o prosečnoj veličini domaćinstava u Srbiji, a istraživanjem je procenjeno da je prosečan broj članova domaćinstva 3,1. Podaci iz Popisa 2011. godine pokazuju da je prosečan broj članova po domaćinstvu bio 2,9. Postoje neke razlike u proporciji domaćinstava sa 5 članova (10,4 iz istraživanja i 7,9 iz Popisa 2011. godine) i u proporciji domaćinstava sa 6 i više članova (8,7 iz istraživanja i 6,7 iz Popisa). Većina domaćinstava ima od dva do četiri člana (62 procenta).

Karakteristike anketiranih žena i dece mlađe od pet godina

U tabelama HH.4 i HH.5 prikazane su informacije o osnovnim karakteristikama anketiranih žena starosti 15–49 godina i dece mlađe od pet godina. U ovim tabelama, ukupne ponderisane i neponderisane vrednosti opservacija su jednake pošto

su uzorački ponderi normalizovani (standardizovani)²¹. Osim što su u tabelama prikazane korisne informacije o osnovnim karakteristikama žena i dece mlađe od pet godina, tabele sadrže i broj opservacija u okviru svake od osnovnih karakteristika. Navedene kategorije se koriste i u ostalim tabelama u ovom izveštaju.

U tabeli HH.4 dat je pregled osnovnih karakteristika anketiranih žena starosti 15–49 godina. Tabela sadrži informacije o raspodeli žena po regionu, tipu naselja, starosti, bračnom statusu, statusu materinstva, porođajima u poslednje dve godine²², kvintilima indeksa blagostanja^{23,24}, i nacionalnosti lica na koje se vodi domaćinstvo. U tabelama gde je imenilac za kvintile indeksa blagostanja suviše mali, podaci su spojeni u dve grupe kako bi bilo moguće prikazati podatke prema indeksu blagostanja — 60 procenta siromašnijih (prva tri kvintila) i 40 procenta bogatijih (poslednja dva kvintila).

Približno, 27 procenta žena koje su ispunjavale uslov za anketiranje i bile anketirane živi u regionu Šumadije i Zapadne Srbije, a sličan procenat živi u regionu Vojvodine (26 procenta). Raspodela između Beogradskog regiona i regiona Južne i Istočne Srbije je skoro ista, 23 procenta. Ovakva raspodela je očekivana i slična raspodeli iz Popisa 2011. godine.

Proporcija mladih žena je manja i iznosi 11 procenta za starosnu grupu 15–49 godina. Oko 60 procenta svih žena u uzorku su trenutno udate, dok se 32 procenta njih nikada nije udavalo. Raspodela prema statusu materinstva je slična: 61 procenat žena je rodilo dete u poređenju sa 39 procenta žena koje se nikada nisu porodile.

Većina anketiranih žena ima srednjoškolsko obrazovanje (55 procenta), dok je učešće žena koje su bez obrazovanja manje od 1 procenat; osnovnu školu je završilo 10 procenta žena. Žene koje imaju visoko obrazovanje čine oko 34 procenta. Ovi podaci nisu uporedivi sa podacima iz Popisa 2011. godine zbog različite metodologije. Za razliku od Popisa, MICS beleži najviši nivo obrazovanja koji je lice ikada pohađalo, bez obzira na to koji je nivo obrazovanja i završilo.

Što se tiče kvintila indeksa blagostanja, manje žena živi u domaćinstvima koja pripadaju najsiromašnijem kvintilu (oko 13 procenta), dok između 20 i 23 procenta žena živi u domaćinstvima koja su svrstana u preostala četiri kvintila blagostanja.

Osnovne karakteristike dece mlađe od pet godina su predstavljene u tabeli HH.5 i uključuju raspodelu dece prema sledećim karakteristikama: pol, region i tip naselja, starost u mesecima, ko je odgovarao na upitnik za dete, obrazovanje majke (ili staratelja), indeks blagostanja i nacionalnost.

Proporcija muške i ženske dece u uzorku dece mlađe od pet godina je skoro ista, 51 i 49 procenta, respektivno. Većina dece mlađe od pet godina u Srbiji živi u gradskim naseljima (oko 63 procenta). Proporcija dece u regionu Južne i Istočne Srbije je manja u odnosu na ostale regione (oko 19 procenta), što je i očekivano zbog koncentracije stanovništva u veće i razvijenije gradove. Većina dece mlađe od pet godina (51 procenat) ima majku sa srednjoškolskim obrazovanjem.

²¹ Za više detalja u vezi sa izračunavanjem pondera videti Prilog A: Plan uzorka.

²² U celom izveštaju, osim ako nije navedeno drugačije, „obrazovanje“ kao osnovna karakteristika odnosi se na najviši obrazovni nivo koji je ispitanik pohađao.

²³ Indeks blagostanja je kompozitni indikator blagostanja. U cilju izrade indeksa blagostanja korišćena je analiza osnovnih komponenti, i to korišćenjem informacija o posedovanju potrošačkih roba, karakteristikama stana/kuće, vodi i uklanjanju otpadnih materija, kao i o drugim karakteristikama koje se odnose na blagostanje domaćinstva kako bi se dodelili ponderi (faktorski skorovi) svakoj od stavki domaćinstva koja je korišćena. Prvo su izračunati početni faktorski skorovi za čitav uzorak. Zatim su izračunati zasebni faktorski skorovi za domaćinstva iz gradskih i ostalih (ruralnih) naselja. Konačno, urađena je regresija izračunatih faktorskih skorova za domaćinstva iz gradskih i ostalih naselja na početne faktorske skorove u cilju dobijanja kombinovanih, konačnih faktorskih skorova za ukupan uzorak. Razlog za navedeni postupak je minimizovanje pristrasnosti uticaja gradskih sredina na vrednosti indeksa blagostanja.

Zatim je svakom domaćinstvu, u ukupnom uzorku, dodeljen skor blagostanja baziran na imovini koju poseduje određeno domaćinstvo i na konačnim faktorskim skorovima dobijenim prema ranije opisanoj proceduri. Populacija iz domaćinstava je zatim rangirana prema skoru blagostanja domaćinstva u kojem živi, a na kraju je podeljena na pet jednakih delova (kvintila), od najnižeg (najsirašnijeg) do najvišeg (najbogatijeg).

U istraživanju Srbija MICS 2014, u izračunavanjima su korišćene sledeće stavke: izvor vode za piće; lokacija izvora vode za piće; vrsta sanitarnih prostorija; zajedničko korišćenje sanitarnih prostorija; broj soba koje se koriste za spavanje; glavni materijal od kojeg je napravljen pod stana/kuće, krov i spoljni zidovi; vrsta goriva koje se koristi za kuvanje; korišćenje električne energije u domaćinstvu, televizije, radija, fiksnog telefona, frižidera, garderobnog ormana, stola i stolica, kreveta, pegle, fena za sušenje kose, bojlera, usisivača, zamrzivača, električnog šporeta, veš-mašine, mašine za sušenje veša, mašine za pranje sudova, mikrotalasne pećnice, kablovske televizije/Total TV-a, računara/laptopa, internet konekcije, klima uređaja; posedovanje, od strane bar jednog člana domaćinstva, ručnog časovnika, mobilnog telefona, bicikla, motora ili skutera, automobila, kamiona, traktora; posedovanje bankovnog računa; vlasništvo nad poljoprivrednim zemljištem; posedovanje stoke: goveda, muznih krava ili bikova, koza, ovaca, kokoški, druge živine, svinja i košnica pčela; prijavljivanje za novčanu socijalnu pomoć. Pretpostavka je da indeks blagostanja „hvata“ dugoročno blagostanje na osnovu informacija o imovini domaćinstva i cilj mu je da se pomoću njega rangiraju domaćinstava prema socioekonomskom stanju/blagostanju, od najsiromašnijih do najbogatijih. Indeks blagostanja ne obezbeđuje informacije o apsolutnom siromaštvu, trenutnom prihodu ili nivou troškova. Dobijene skorovi blagostanja su primenljivi samo na konkretnom skupu podataka na kojem se baziraju.

Više informacija o kreiranju indeksa blagostanja nalazi se u Filmer, D. and Pritchett, L., 2001. *Estimating wealth effects without expenditure data — or tears: An application to educational enrolments in states of India*. Demography 38(1): 115–132. Rutstein, S.O. and Johnson, K., 2004. The DHS Wealth Index. DHS Comparative Reports No. 6. Calverton, Maryland: ORC Macro and Rutstein, S.O., 2008. The DHS Wealth Index: Approaches for Rural and Urban Areas. DHS Working Papers No. 60. Calverton, Maryland: Macro International Inc.

²⁴ Pri opisivanju rezultata istraživanja prema kvintilima blagostanja za individualne članove domaćinstava, korišćena je odgovarajuća terminologija, npr. „žene iz najbogatijih domaćinstava“, što se koristi kao sinonim za „žene iz najbogatijeg kvintila“ i sl.

Tabela HH.4: Osnovne karakteristike žena

Procenat i raspodela frekvencija žena starosti 15–49 godina prema osnovnim karakteristikama, Srbija, 2014.

	Ponderisani procenat	Broj žena	
		ponderisano	neponderisano
Ukupno	100,0	4713	4713
Region			
Beogradski region	23,4	1105	1025
Region Vojvodine	26,3	1238	1241
Region Šumadije i Zapadne Srbije	27,4	1293	1336
Region Južne i Istočne Srbije	22,9	1077	1111
Tip naselja			
Gradska	60,9	2870	2831
Ostala	39,1	1843	1882
Starost (u godinama)			
15–19	10,9	515	388
20–24	11,9	562	489
25–29	14,2	667	865
30–34	14,9	704	1065
35–39	16,1	758	813
40–44	15,8	745	570
45–49	16,2	763	523
Bračni status			
U braku/vanbračnoj zajednici	60,4	2846	3436
Udovica	1,3	60	45
Razvedena	4,3	201	159
Žive razdvojeno	1,8	86	98
Nikada nije bila u braku/vanbračnoj zajednici	32,3	1520	975
Status materinstva i rađanja			
Nikada nije rađala	38,8	1827	1136
Rađala	61,2	2886	3577
Rađala u poslednje dve godine	8,2	384	959
Nije rađala u poslednje dve godine	53,1	2502	2618
Obrazovanje			
Bez obrazovanja	0,4	20	32
Osnovno	10,0	473	521
Srednje	55,2	2604	2572
Visoko	34,3	1616	1587
Nema podataka/ne zna	0,0	0	1
Kvintili indeksa blagostanja			
Najsiromašniji	12,7	600	662
Drugi	20,2	954	897
Srednji	21,8	1025	1001
Četvrti	22,0	1035	995
Najbogatiji	23,3	1099	1158
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo			
Srpska	87,6	4131	4107
Mađarska	3,6	172	160
Bošnjačka	1,7	80	91
Romska	2,2	102	142
Ostala	3,6	170	167
Ne želi da se izjasni	1,2	54	42
Nema podataka/ne zna	0,1	4	4

Tabela HH.5: Osnovne karakteristike dece mlađe od pet godina

Procenat i raspodela frekvencija dece mlađe od pet godina prema osnovnim karakteristikama, Srbija, 2014.

	Ponderisani procenat	Broj dece mlađe od pet godina	
		ponderisano	neponderisano
Ukupno	100,0	2720	2720
Pol			
Muški	51,5	1400	1367
Ženski	48,5	1320	1353
Region			
Beogradski region	26,9	733	642
Region Vojvodine	27,7	753	726
Region Šumadije i Zapadne Srbije	25,9	706	746
Region Južne i Istočne Srbije	19,4	528	606
Tip naselja			
Gradska	63,3	1722	1710
Ostala	36,7	998	1010
Starost (u mesecima)			
0–5	11,8	321	169
6–11	9,0	245	271
12–23	18,0	489	524
24–35	17,1	465	545
36–47	20,0	545	582
48–59	24,1	655	629
Davalac odgovora na upitnik za dete mlađe od pet godina			
Majka	97,3	2645	2679
Drugi staratelj	2,7	75	41
Obrazovanje majke^a			
Bez obrazovanja	1,2	32	32
Osnovno	11,4	309	285
Srednje	50,7	1380	1405
Visoko	36,7	999	998
Kvintili indeksa blagostanja			
Najsiromašniji	15,1	411	394
Drugi	15,6	425	457
Srednji	19,2	522	544
Četvrti	22,4	609	583
Najbogatiji	27,7	752	742
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo			
Srpska	84,8	2306	2348
Mađarska	3,0	83	89
Bošnjačka	2,2	61	67
Romska	3,4	91	98
Ostala	5,1	138	99
Ne želi da se izjasni	1,5	40	18
Nema podataka/ne zna	0,0	1	1

^a U ovoj tabeli i u čitavom izveštaju, obrazovanje majke se odnosi na najviše dostignuto obrazovanje majki ili staratelja dece mlađe od pet godina koji su bili ispitanici na upitnik za dete mlađe od pet godina ukoliko je majka preminula ili ne živi u domaćinstvu.

Karakteristike stambenog prostora, vlasništvo nad imovinom i kvintili blagostanja

U tabelama HH.6, HH.7 i HH.8 su prikazani detaljniji podaci o karakteristikama pojedinačnih domaćinstva. Tabela HH.6 pokazuje karakteristike stambenog prostora, disagregirane prema tipu naselja i regionu, raspodeljene prema tome da li kuća/stan ima električnu energiju, prema glavnom materijalu od koga su napravljeni pod, krov i spoljni zidovi, kao i prema broju soba koje se koriste za spavanje.

Sva domaćinstva u Srbiji imaju električnu energiju i nema razlika prema tipu naselja i regionu.

Većina domaćinstava ima obrađeni pod (99 procenata), obrađeni krov (99 procenata) i obrađene spoljne zidove (98 procenata). Nema razlika prema tipu naselja i regionu.

Prosečan broj lica po sobi koja se koristi za spavanje u Srbiji je 1,62, sa minimalnim razlikama po regionima.

Tabela HH.6: Karakteristike domaćinstva

Procentualna raspodela domaćinstava prema odabranim karakteristikama domaćinstva, prema tipu naselja i regionima, Srbija, 2014.

	Ukupno	Tip naselja		Region			
		gradska	ostala	Beogradski region	Region Vojvodine	Region Šumadije i Zapadne Srbije	Region Južne i Istočne Srbije
Električna energija							
Da	99,7	99,8	99,4	99,7	99,6	99,6	99,8
Ne	0,3	0,2	0,6	0,3	0,4	0,4	0,2
Nema podataka/ne zna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pod							
Prirodni pod	0,4	0,1	1,0	0,1	0,7	0,2	0,7
Neobrađeni pod	0,6	0,3	1,1	0,1	0,7	0,8	0,7
Obrađeni pod	99,0	99,6	97,9	99,8	98,6	99,0	98,5
Drugo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Nema podataka/ne zna	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Krov							
Prirodni krov	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Neobrađeni krov	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,2
Obrađeni krov	98,8	98,2	99,6	98,9	97,6	99,2	99,6
Drugo	1,0	1,5	0,4	0,5	2,3	0,8	0,2
Nema podataka/ne zna	0,1	0,2	0,0	0,5	0,1	0,0	0,0
Spoljašnji zidovi							
Prirodni zidovi	0,2	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,8
Neobrađeni zidovi	1,3	0,5	2,6	0,4	2,5	0,4	1,8
Obrađeni zidovi	98,2	99,1	96,8	99,0	97,1	99,5	97,3
Drugo	0,1	0,1	0,2	0,1	0,4	0,1	0,0
Nema podataka/ne zna	0,2	0,3	0,0	0,6	0,0	0,1	0,1
Sobe koje se koriste za spavanje							
1	37,1	38,8	34,3	37,2	43,4	36,2	29,3
2	37,4	40,3	32,9	42,0	34,1	35,6	39,3
3 ili više	25,4	20,8	32,8	20,7	22,4	28,1	31,4
Nema podataka/ne zna	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,0
Ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Broj domaćinstava	6191	3816	2375	1458	1785	1645	1303
Prosečan broj lica po sobi koja se koristi za spavanje	1,62	1,63	1,59	1,60	1,59	1,64	1,63

U tabeli HH.7 domaćinstva su raspodeljena prema vlasništvu nad imovinom od strane domaćinstva i od strane individualnih članova domaćinstva, a uključeno je i vlasništvo nad stanom/kućom.

Tabela HH.7: Imovina domaćinstva i lična imovina

Procenat domaćinstava prema vlasništvu izabranog domaćinstva i ličnoj imovini i procentualna raspodela prema vlasništvu nad stanom/kućom, prema tipu naselja i regionima, Srbija, 2014.

	Ukupno	Tip naselja		Region			
		gradska	ostala	Beogradski region	Region Vojvodine	Region Šumadije i Zapadne Srbije	Region Južne i Istočne Srbije
Procenat domaćinstava koja poseduju							
Radio	77,7	78,4	76,7	80,6	79,8	77,5	71,9
Televizor	98,6	99,1	97,9	98,9	97,9	99,1	98,8
Fiksni telefon	88,9	91,2	85,2	92,3	86,7	91,0	85,5
Frižider	98,3	99,2	96,8	99,4	98,1	98,6	97,1
Garderobni ormar	99,1	99,4	98,6	99,5	99,4	98,7	98,8
Sto i stolice	99,2	99,3	99,1	99,2	99,6	99,1	99,0
Krevet	99,9	99,9	100,0	99,7	100,0	100,0	100,0
Pegla	95,7	97,7	92,5	98,6	95,1	95,6	93,4
Fen za kosu	89,7	92,9	84,6	95,9	89,1	89,4	83,9
Bojler	94,9	96,8	91,7	97,2	94,5	95,0	92,5
Usisivač	93,8	96,4	89,6	96,9	92,2	94,7	91,3
Zamrzivač	83,6	78,9	91,2	66,9	89,1	89,1	88,0
Električni šporet	95,3	98,3	90,5	98,4	95,3	93,9	93,5
Mašina za pranje veša	93,6	96,6	88,8	97,4	93,6	93,2	89,9
Mašina za sušenje veša	7,2	8,2	5,6	6,9	11,0	5,8	3,9
Mašina za pranje sudova	19,1	23,4	12,2	32,1	14,9	16,7	13,5
Mikrotalasna pećnica	35,5	39,9	28,5	39,0	40,6	32,0	29,0
Kablovska televizija/Ukupno TV	61,7	76,2	38,5	83,8	60,7	52,8	49,6
Kompjuter/Laptop	63,6	70,4	52,8	72,9	62,6	57,7	62,2
Internet konekcija	57,5	66,0	43,8	70,1	57,5	49,6	53,3
Klima uređaj	33,4	44,2	16,0	58,9	35,0	20,3	19,3
Procenat domaćinstava koja poseduju							
Poljoprivredno zemljište	41,3	24,8	68,0	20,6	43,7	47,9	53,0
Stoku, druge domaće životinje ili živinu	26,8	9,4	54,8	9,6	28,7	34,1	34,4
Procenat domaćinstava u kojima bar jedan član poseduje							
Ručni sat	68,9	72,9	62,6	73,0	64,5	72,1	66,5
Mobilni telefon	90,7	93,5	86,2	95,0	87,8	90,8	89,7
Bicikl	56,1	53,2	60,7	38,4	79,5	45,5	57,2
Motor ili skuter	11,5	9,4	14,9	6,5	15,5	10,3	13,3
Životinjska zaprega	1,1	0,2	2,7	0,4	0,8	1,1	2,5
Automobil	59,9	59,8	60,1	62,4	53,9	63,7	60,5
Kamion	2,2	1,4	3,5	0,8	3,0	2,7	2,1
Traktor	16,2	3,9	35,9	4,2	13,6	22,8	24,7
Račun u banci	83,0	88,0	74,9	87,1	86,5	79,1	78,4
Vlasništvo nad stanom/kućom							
U vlasništvu člana domaćinstva	86,9	84,7	90,4	85,8	86,8	89,5	85,0
Nije u vlasništvu	13,1	15,3	9,6	14,2	13,2	10,5	15,0
Iznajmljivanje	4,3	5,8	1,9	6,4	4,3	4,2	2,1
Drugo	8,8	9,5	7,8	7,8	8,9	6,4	12,9
Nema podataka/ne zna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Broj domaćinstava	6191	3816	2375	1458	1785	1645	1303

Televizor, garderobni ormar, sto i stolice poseduje 99 procenata domaćinstava, a 100 procenata poseduje krevet. Slično tome, preko 90 procenata domaćinstava poseduje frižider, peglu, bojler, usisivač, električni šporet i mašinu za pranje veša, a 78 procenata domaćinstava poseduje radio. Nema vidljivih razlika po tipu naselja i regionu.

Neke razlike između regiona i gradskih i ostalih naselja su primećene u vezi sa posedovanjem mašine za sušenje veša i mašine za pranje sudova.

U Srbiji, 64 procenta domaćinstava poseduje kompjuter ili laptop, a 58 procenata ima pristup internetu. Postoje razlike prema tipu naselja i regionu kada je u pitanju pristup internetu, sa većim pristupom internetu u gradskim naseljima i Beogradskom regionu.

Poljoprivredno zemljište poseduje 41 procenat domaćinstava, a 27 procenata ima životinje/stoku. Većina domaćinstava (87 procenata) živi u stanu/kući koji je vlasništvo nekog člana domaćinstva, a 4 procenta živi u iznajmljenom stanu/kući.

U 91 procentu domaćinstava u Srbiji najmanje jedan član domaćinstva ima mobilni telefon, u 60 procenata najmanje jedan član ima automobil, a u 83 procenta najmanje jedan član ima račun u banci.

U tabli HH.8 je prikazana raspodela članova domaćinstava u naseljima i regionima prema kvintilima bogatstva domaćinstava, kao i raspodela članova domaćinstava prema polu, obrazovanju i nacionalnosti lica na koje se vodi domaćinstvo.

Tabela HH.8: Kvintili indeksa blagostanja

Procentualna raspodela članova domaćinstava prema kvintilima indeksa blagostanja, prema tipu naselja, regionima, polu, obrazovanju i nacionalnosti lica na koje se vodi domaćinstvo, Srbija, 2014.

	Kvintili indeksa blagostanja					Ukupno	Broj članova domaćinstava
	najsiromašniji	drugi	srednji	četvrti	najbogatiji		
Ukupno	20,0	20,0	20,0	20,1	20,0	100,0	19212
Tip naselja							
Gradska	10,0	14,4	20,4	26,7	28,6	100,0	11345
Ostala	34,5	28,1	19,5	10,5	7,5	100,0	7867
Region							
Beogradski region	8,7	13,1	18,7	25,6	33,9	100,0	4345
Region Vojvodine	19,5	21,7	20,2	21,1	17,5	100,0	5113
Region Šumadije i Zapadne Srbije	22,9	22,1	22,3	16,6	16,0	100,0	5284
Region Južne i Istočne Srbije	28,1	22,2	18,3	17,6	13,9	100,0	4470
Pol lica na koje se vodi domaćinstvo							
Muški	19,2	19,7	20,1	20,2	20,8	100,0	15150
Ženski	23,1	20,9	19,5	19,7	16,9	100,0	4062
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo							
Bez obrazovanja	58,5	22,7	4,4	13,3	1,1	100,0	352
Osnovno	43,4	23,9	16,9	10,7	5,2	100,0	4906
Srednje	14,1	21,6	22,9	22,6	18,8	100,0	9740
Visoko	3,2	11,6	18,3	25,4	41,5	100,0	4185
Nema podataka/ne zna	5,4	0,0	21,2	65,3	8,1	100,0	30
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo							
Srpska	18,2	19,5	20,6	21,0	20,8	100,0	16761
Mađarska	24,6	25,9	18,9	19,3	11,3	100,0	746
Bošnjačka	39,5	37,2	12,2	4,9	6,1	100,0	290
Romska	74,3	11,2	3,7	6,7	4,1	100,0	426
Ostala	21,0	24,8	21,1	15,9	17,2	100,0	779
Ne želi da se izjasni	7,1	14,4	18,6	15,7	44,2	100,0	201
Nema podataka/ne zna	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	8

Učešće članova domaćinstava koji žive u najsiromašnijem kvintilu blagostanja je veće u ostalim naseljima (35 procenata) nego u gradskim (10 procenata), kao i u regionu Južne i Istočne Srbije (28 procenata) nego u Beogradskom regionu (9 procenata).

Postoji pozitivna korelacija između obrazovanja lica na koje se vodi domaćinstvo i indeksa blagostanja. Članovi domaćinstava u kojima je lice na koje se vodi domaćinstvo bez obrazovanja ili ima samo osnovno obrazovanje imaju najveće učešće u najsiromašnijem kvintilu blagostanja (59 i 43 procenta, respektivno).

Većina članova domaćinstava u kojima je lice na koje se vodi domaćinstvo romske nacionalnosti živi u najsiromašnijem kvintilu blagostanja.

Obuhvat uzorka i karakteristike domaćinstava i ispitanika za romska naselja u Srbiji

Obuhvat uzorka

Od ukupno 1976 domaćinstava izabranih u uzorak, za 1803 je pronađeno da su naseljena. Od tog broja, 1743 je uspešno anketirano sa stopom odgovora od 97 procenata.

U anketiranim domaćinstvima identifikovane su 2162 žene (starosti 15–49 godina). Od tog broja, 2081 žena je uspešno anketirana, što daje stopu odgovora žena od 96 procenata u okviru anketiranih domaćinstava.

U upitnicima za domaćinstvo evidentirano je 1556 dece mlađe od pet godina. Upitnici su popunjeni za 1515 dece od ukupno evidentiranih, sa stopom odgovora od 97 procenata u okviru anketiranih domaćinstava.

Ukupne stope odgovora od 93 i 94 procenta su izračunate za ispunjene upitnike za žene i decu, respektivno (Tabela HH.1R).

Tabela HH.1R: Rezultati anketiranja domaćinstava, žena i dece mlađe od pet godina

Broj domaćinstava, žena i dece mlađe od pet godina prema rezultatima anketiranja domaćinstava, žene i dece mlađe od pet godina i stope odgovora za domaćinstva, žene i decu mlađu od pet godina, Srbija — romska naselja, 2014.

	Ukupno	Tip naselja	
		gradska	ostala
Domaćinstva			
Izabrana u uzorak	1976	1277	699
Pronađena	1803	1167	636
Anketirana	1743	1134	609
Stopa odgovora za domaćinstva	96,7	97,2	95,8
Žene			
Koje ispunjavaju uslov	2162	1481	681
Anketirane	2081	1424	657
Stopa odgovora za žene	96,3	96,2	96,5
Ukupna stopa odgovora za žene	93,1	93,4	92,4
Deca mlađa od 5 godina			
Koja ispunjavaju uslov	1556	1091	465
Anketirane majke/staratelji	1515	1065	450
Stopa odgovora za decu mlađu od 5 godina	97,4	97,6	96,8
Ukupna stopa odgovora za decu mlađu od 5 godina	94,1	94,9	92,7

Stope odgovora po tipu naselja su, kao što se očekivalo, bile slične i podjednako visoke u gradskim i ostalim (97 i 96 procenata, respektivno). Sličan obrazac je primećen za žene i decu mlađu od pet godina.

Karakteristike domaćinstava

Ponderisana raspodela populacije po starosti i polu je prikazana u tabeli HH.2R. Takođe, raspodela je korišćena za pravljenje starosno-polne piramide prikazane na grafikonu HH.1R. U 1976 domaćinstava koja su uspešno anketirana u istraživanju, evidentirano je 8595 članova domaćinstava, od toga 4286 muškaraca i 4309 žena.

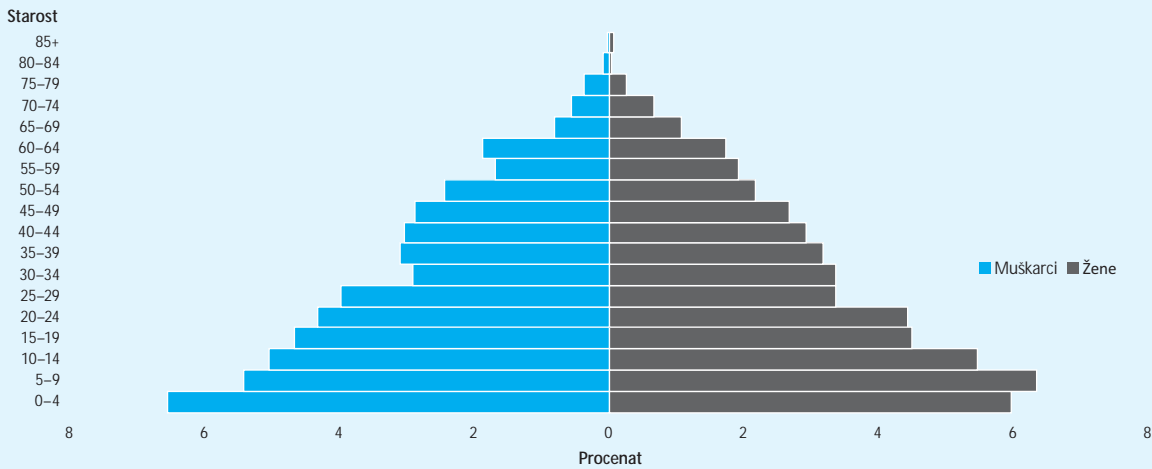
Tabela HH.2R: Članovi domaćinstava, prema starosti i polu

Procenat i raspodela frekvencija članova domaćinstava po petogodišnjim starosnim grupama, starosnim grupama izdržavanih članova domaćinstva, dece (starosti 0–17 godina) i odraslih (18 i više godina), prema polu, Srbija — romska naselja, 2014.

	Ukupno		Muškarci		Žene	
	broj	procenat	broj	procenat	broj	procenat
Ukupno	8595	100,0	4286	100,0	4309	100,0
Starost (u godinama)						
0–4	1076	12,5	564	13,2	512	11,9
5–9	1011	11,8	466	10,9	545	12,7
10–14	904	10,5	435	10,1	469	10,9
15–19	788	9,2	401	9,4	387	9,0
20–24	752	8,8	371	8,7	381	8,8
25–29	632	7,4	343	8,0	289	6,7
30–34	539	6,3	250	5,8	288	6,7
35–39	539	6,3	266	6,2	273	6,3
40–44	513	6,0	261	6,1	252	5,9
45–49	478	5,6	248	5,8	231	5,4
50–54	397	4,6	210	4,9	187	4,3
55–59	310	3,6	146	3,4	164	3,8
60–64	310	3,6	161	3,8	149	3,4
65–69	161	1,9	70	1,6	91	2,1
70–74	105	1,2	48	1,1	56	1,3
75–79	54	0,6	32	0,7	23	0,5
80–84	13	0,1	9	0,2	4	0,1
85+	8	0,1	3	0,1	5	0,1
Nema podataka/ne zna	5	0,1	2	0,1	3	0,1
Starosne grupe izdržavanih članova domaćinstva						
0–14	2991	34,8	1464	34,2	1526	35,4
15–64	5259	61,2	2658	62,0	2601	60,4
65+	341	4,0	162	3,8	179	4,2
Nema podataka/ne zna	5	0,1	2	0,1	3	0,1
Deca i odrasle osobe						
Deca starosti 0–17 godina	3460	40,2	1718	40,1	1742	40,4
Odrasli starosti 18+ godina	5130	59,7	2566	59,9	2564	59,5
Nema podataka/ne zna	5	0,1	2	0,1	3	0,1

Raspodela ispitanika po petogodišnjim starosnim grupama i polu u istraživanju Srbija — romska naselja MICS 2014 ukazuje na to da je najveće učešće dece mlađe od pet godina (oko 13 procenata) i da se učešće smanjuje sa svakom narednom starosnom grupom. Deca do 17 godina starosti čine oko 40 procenata od ukupne populacije, dok grupa preko 65 godina starosti ima učešće od samo 4 procenta u ukupnoj populaciji. Skoro da nema razlika između raspodele muškaraca i žena kada posmatramo šire starosne grupe, odnosno 0–14 godina, 15–64 godine i 65 i više godina.

Grafikon HH.1R: Raspodela članova domaćinstava prema starosti i polu, Srbija — romska naselja, 2014.

Napomena: 5 članova domaćinstava su isključeni iz analize zbog nedostatka podataka o starosti i/li polu

Tabela HH.3R: Sastav domaćinstava

Procent i raspodela frekvencija domaćinstava, prema izabranim karakteristikama, Srbija — romska naselja, 2014.

	Ponderisani procenat	Broj domaćinstava	
		ponderisano	neponderisano
Ukupno	100,0	1743	1743
Pol lica na koje se vodi domaćinstvo			
Muški	82,4	1437	1439
Ženski	17,6	306	304
Tip naselja			
Gradska	70,3	1225	1134
Ostala	29,7	518	609
Broj članova domaćinstva			
1	5,4	94	80
2	14,7	256	192
3	11,0	192	172
4	14,7	256	280
5	16,6	289	300
6	14,4	250	281
7	9,8	171	176
8	5,2	90	109
9	3,6	63	64
10+	4,7	82	89
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo			
Bez obrazovanja	16,2	282	279
Osnovno	69,4	1209	1228
Srednje	14,4	250	234
Visoko	0,1	1	2
Prosečna veličina domaćinstva	4,9	1743	1743

U tabelama HH.3R, HH.4R i HH.5R su navedene osnovne informacije o domaćinstvima, ženama starosti 15–49 godina i deci mlađoj od pet godina, sa ponderisanim i neponderisanim vrednostima. Ove informacije se neophodne za tumačenje rezultata prikazanih u daljem tekstu ovog izveštaja i obezbeđuju osnovne informacije o reprezentativnosti uzorka istraživanja. U svim ostalim tabelama u ovom izveštaju prikazane su samo ponderisane vrednosti.

U tabeli HH.3R nalaze se osnovni podaci o domaćinstvima prema osnovnim karakteristikama, uključujući pol nosioca domaćinstva, tip naselja, broj članova domaćinstava, kao i obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo. Navedene osnovne karakteristike koriste se i u ostalim tabelama u ovom izveštaju; vrednosti navedene u tabeli imaju za cilj da prikažu broj opservacija po glavnim kategorijama analize u ovom izveštaju.

Ponderisani i neponderisani ukupan broj domaćinstava je jednak jer su uzorački ponderi normalizovani. U tabeli su prikazani i ponderisani podaci o prosečnoj veličini domaćinstava dobijeni istraživanjem.

Polna struktura lica na koje se vodi domaćinstvo pokazuje da su to u 82 procenta slučajeva muškarci. Oko 70 procenta domaćinstava nalazi se u gradskim, a ostatak u ostalim naseljima. Većina domaćinstva (oko 57 procenta) ima tri do 7 članova, a u oko 69 procenta domaćinstava lica na koje se vodi domaćinstvo ima osnovno obrazovanje. Prosečan broj članova domaćinstva je u istraživanju procenjen na 4,9.

Karakteristike anketiranih žena i dece mlađe od pet godina

U tabelama HH.4R i HH.5R prikazane su informacije o osnovnim karakteristikama anketiranih žena starosti 15–49 godina i dece mlađe od pet godina. U ovim tabelama, ukupne ponderisane i neponderisane vrednosti opservacija su jednake pošto su uzorački ponderi normalizovani (standardizovani)²⁵. Osim što su u tabelama prikazane korisne informacije o osnovnim karakteristikama žena i dece mlađe od pet godina, tabele sadrže i broj opservacija u okviru svake od osnovnih karakteristika. Navedene kategorije se koriste i u ostalim tabelama u ovom izveštaju.

U tabeli HH.4R dat je pregled osnovnih karakteristika anketiranih žena starosti 15–49 godina. Tabela sadrži informacije o raspodeli žena po tipu naselja, starosti, bračnom statusu, statusu materinstva, porođajima u poslednje dve godine, obrazovanju²⁶ i kvintilima indeksa blagostanja^{27,28}, ili indeksu blagostanja. U tabelama gde je imenilac za kvintile indeksa blagostanja suviše mali, podaci su spojeni u dve grupe kako bi bilo moguće prikazati podatke prema indeksu blagostanja — 60 procenta siromašnijih (prva tri kvintila) i 40 procenta bogatijih (poslednja dva kvintila).

²⁵ Za više detalja u vezi sa izračunavanjem pondera videti Prilog A: Plan uzorka.

²⁶ U celom izveštaju, osim ako nije navedeno drugačije, „obrazovanje“ kao osnovna karakteristika odnosi se na najviši obrazovni nivo koji je ispitanik pohađao

²⁷ Indeks blagostanja je kompozitni indikator blagostanja. U cilju izrade indeksa blagostanja korišćena je analiza osnovnih komponenti, i to korišćenjem informacija o posedovanju potrošačkih roba, karakteristikama stana/kuće, vodi i uklanjanju otpadnih materija, kao i o drugim karakteristikama koje se odnose na blagostanje domaćinstva kako bi se dodelili ponderi (faktorski skorovi) svakoj od stavki domaćinstva koja je korišćena. Prvo su izračunati početni faktorski skorovi za čitav uzorak. Zatim su izračunati zasebni faktorski skorovi za domaćinstva iz gradskih i ostalih (ruralnih) naselja. Konačno, urađena je regresija izračunatih faktorskih skorova za domaćinstva iz gradskih i ostalih naselja na početne faktorske skorove u cilju dobijanja kombinovanih, konačnih faktorskih skorova za ukupan uzorak. Razlog za navedeni postupak je minimizovanje pristrasnosti uticaja gradskih sredina na vrednosti indeksa blagostanja.

Zatim je svakom domaćinstvu, u ukupnom uzorku, dodeljen skor blagostanja baziran na imovini koju poseduje određeno domaćinstvo i na konačnim faktorskim skorovima dobijenim prema ranije opisanoj proceduri. Populacija iz domaćinstava je zatim rangirana prema skoru blagostanja domaćinstva u kojem živi, a na kraju je podeljena na pet jednakih delova (kvintila), od najnižeg (najsirašnijeg) do najvišeg (najbogatijeg).

U istraživanju Srbija — romska naselja MICS 2014, u izračunavanjima su korišćene sledeće stavke: izvor vode za piće; lokacija izvora vode za piće; vrsta sanitarnih prostorija; zajedničko korišćenje sanitarnih prostorija; broj soba koje se koriste za spavanje; glavni materijal od kojeg je napravljen pod stana/kuće, krov i spoljni zidovi; vrsta goriva koje se koristi za kuvanje; korišćenje električne energije u domaćinstvu, televizije, radija, fiksnog telefona, frižidera, garderobnog ormana, stola i stolica, kreveta, pegle, fena za sušenje kose, bojlera, usisivača, zamrzivača, električnog šporeta, veš-mašine, mašine za sušenje veša, mašine za pranje sudova, mikrotalasne pećnice, kablovske televizije/ Total TV-a, računara/laptopa, internet konekcije, klima uređaja; posedovanje, od strane bar jednog člana domaćinstva, ručnog časovnika, mobilnog telefona, bicikla, motora ili skutera, automobila, kamiona, traktora; posedovanje bankovnog računa; vlasništvo nad stanom/kućom, vlasništvo nad poljoprivrednim zemljištem; prijavljivanje za novčanu socijalnu pomoć.

Pretpostavka je da indeks blagostanja „hvata“ dugoročno blagostanje na osnovu informacija o imovini domaćinstva i cilj mu je da se pomoću njega rangiraju domaćinstava prema socioekonomskom stanju/blagostanju, od najsirašnijih do najbogatijih. Indeks blagostanja ne obezbeđuje informacije o apsolutnom siromaštvu, trenutnom prihodu ili nivou troškova. Dobijene skorovi blagostanja su primenljivi samo na konkretnom skupu podataka na kojem se baziraju.

Više informacija o kreiranju indeksa blagostanja nalazi se u Filmer, D. and Pritchett, L., 2001. *Estimating wealth effects without expenditure data — or tears: An application to educational enrolments in states of India*. Demography 38(1): 115–132. Rutstein, S.O. and Johnson, K., 2004. The DHS Wealth Index. DHS Comparative Reports No. 6. Calverton, Maryland: ORC Macro and Rutstein, S.O., 2008. The DHS Wealth Index: Approaches for Rural and Urban Areas. DHS Working Papers No. 60. Calverton, Maryland: Macro International Inc.

²⁸ Pri opisivanju rezultata istraživanja prema kvintilima blagostanja za individualne članove domaćinstava, korišćena je odgovarajuća terminologija, npr. „žene iz najbogatijih domaćinstava“, što se koristi kao sinonim za „žene iz najbogatijeg kvintila“ i sl.

Tabela HH.4R: Osnovne karakteristike žena

Procenat i raspodela frekvencija žena starosti 15–49 godina prema osnovnim karakteristikama, Srbija — romska naselja, 2014.

	Ponderisani procenat	Broj žena	
		ponderisano	neponderisano
Ukupno	100,0	2081	2081
Tip naselja			
Gradska	74,2	1544	1424
Ostala	25,8	537	657
Starost (u godinama)			
15–19	18,3	382	377
20–24	18,1	377	440
25–29	13,7	284	350
30–34	13,8	288	276
35–39	12,9	267	229
40–44	12,2	254	217
45–49	11,0	229	192
Bračni status			
U braku/vanbračnoj zajednici	73,7	1533	1573
Udovica	1,5	32	28
Razvedena	1,7	36	31
Žive razdvojeno	7,0	145	162
Nikada nije bila u braku/vanbračnoj zajednici	16,1	335	286
Nema podataka	0,0	0	1
Status materinstva i rađanja			
Nikada nije rađala	21,2	442	375
Rađala	78,8	1639	1706
Rađala u poslednje dve godine	19,4	405	567
Nije rađala u poslednje dve godine	59,3	1234	1139
Obrazovanje			
Bez obrazovanja	21,0	436	420
Osnovno	66,4	1381	1428
Srednje ili visoko	12,6	263	230
Nema podataka/ne zna	0,1	1	3
Kvintili indeksa blagostanja			
Najsiromašniji	19,1	397	461
Drugi	19,3	402	430
Srednji	19,4	405	420
Četvrti	19,8	413	375
Najbogatiji	22,3	464	395
Indeks blagostanja			
60 procenata najsiromašnijih	57,9	1204	1311
40 procenata najbogatijih	42,1	877	770

Približno, 74 procenta žena koje su ispunjavale uslov za anketiranje i bile anketirane živi u gradskim naseljima. Skoro 74 procenta svih žena u uzorku su udate, dok se 16 procenata nikada nije udavalo. Raspodela prema statusu materinstva je slična — 79 procenata žena je rodilo dete.

Većina anketiranih žena ima osnovno obrazovanje (66 procenata), dok učešće žena bez obrazovanja iznosi 21 procenat. Srednje ili visoko obrazovanje ima 13 procenata žena starosti 15–49 godina. Što se tiče kvintila indeksa blagostanja, žene su skoro jednako raspoređene kroz prva četiri kvintila (oko 19 procenata u svakom kvintilu), dok je procenat žena koje žive u domaćinstvima koja pripadaju najbogatijem kvintilu neznatno veći (oko 22 procenta žena).

Osnovne karakteristike dece mlađe od pet godina su predstavljene u tabeli HH.5R i uključuju raspodelu dece prema sledećim karakteristikama: pol, tip naselja, starost u mesecima, obrazovanje majke (ili staratelja) i indeks blagostanja.

Proporcija muške i ženske dece u uzorku dece mlađe od pet godina je skoro ista — 52 i 48 procenata, respektivno. Većina dece mlađe od pet godina u romskim naseljima u Srbiji živi u gradskim naseljima (oko 75 procenata).

Starosna raspodela pokazuje da je oko 18 procenata dece mlađe od jedne godine, dok se preostale jednogodišnje kategorije kreću u rasponu od 19 do 21 procenat. Većina dece mlađe od pet godina (68 procenata) ima majku sa osnovnim obrazovanjem. Što se tiče kvintila indeksa blagostanja, veći procenat dece mlađe od pet godina u romskim naseljima živi u domaćinstvima koja pripadaju najsiromašnijem kvintilu (29 procenata) u odnosu na najbogatiji kvintil (14 procenata).

Tabela HH.5R: Osnovne karakteristike dece mlađe od pet godina

Procenat i raspodela frekvencija dece mlađe od pet godina prema osnovnim karakteristikama, Srbija — romska naselja, 2014.

	Ponderisani procenat	Broj dece mlađe od pet godina	
		ponderisano	neponderisano
Ukupno	100,0	1515	1515
Pol			
Muški	51,9	787	796
Ženski	48,1	728	719
Tip naselja			
Gradska	74,9	1135	1065
Ostala	25,1	380	450
Starost (u mesecima)			
0–5	9,6	146	117
6–11	8,6	130	147
12–23	21,0	318	323
24–35	18,5	281	271
36–47	21,4	324	328
48–59	20,9	316	329
Davalac odgovora na upitnik za dete mlađe od pet godina			
Majka	96,7	1465	1464
Drugi staratelj	3,3	50	51
Obrazovanje majke^a			
Bez obrazovanja	23,8	361	329
Osnovno	68,1	1031	1069
Srednje ili visoko	8,1	123	117
Kvintili indeksa blagostanja			
Najsiromašniji	28,8	436	455
Drugi	20,9	317	346
Srednji	19,8	300	290
Četvrti	16,8	254	215
Najbogatiji	13,7	208	209
Indeks blagostanja			
60 procenata siromašnijih	69,5	1053	1091
40 procenata najbogatijih	30,5	462	424

^a U ovoj tabeli i u čitavom izveštaju, obrazovanje majke se odnosi na najviše dostignuto obrazovanje majki ili staratelja dece mlađe od pet godina koji su bili ispitani na upitnik za dete mlađe od pet godina ukoliko je majka preminula ili ne živi u domaćinstvu.

Karakteristike stambenog prostora, vlasništvo nad imovinom i kvintili blagostanja

U tabelama HH.6R, HH.7R i HH.8R su prikazani detaljniji podaci o karakteristikama pojedinačnih domaćinstva. Tabela HH.6R pokazuje karakteristike stambenog prostora, disagregirane prema tipu naselja, raspodeljene prema tome da li kuća/stan ima električnu energiju, prema glavnom materijalu od koga su napravljeni pod, krov i spoljni zidovi, kao i prema broju soba koje se koriste za spavanje.

Većina domaćinstava ima obrađeni pod (96 procenata) i obrađeni krov (93 procenata), bez razlika prema tipu naselja. Obradene spoljne zidove ima 96 procenata domaćinstava, 97 procenata u gradskim i 93 procenata u ostalim naseljima.

Prosečan broj lica po sobi koja se koristi za spavanje u romskim naseljima u Srbiji je 2,97.

Tabela HH.6R: Karakteristike domaćinstva

Procentualna raspodela domaćinstava prema odabranim karakteristikama domaćinstva, prema tipu naselja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Ukupno	Tip naselja	
		gradska	ostala
Električna energija			
Da	89,7	90,7	87,2
Ne	10,3	9,3	12,8
Nema podataka/ne zna	0,0	0,0	0,0
Pod			
Prirodni pod	2,8	2,0	4,8
Neobrađeni pod	0,7	0,9	0,2
Obrađeni pod	96,4	97,0	95,0
Drugo	0,0	0,1	0,0
Nema podataka/ne zna	0,0	0,0	0,0
Krov			
Prirodni krov	0,4	0,4	0,3
Neobrađeni krov	2,0	2,2	1,6
Obrađeni krov	93,3	92,9	94,2
Drugo	4,0	4,3	3,4
Nema podataka/ne zna	0,3	0,2	0,5
Spoljašnji zidovi			
Prirodni zidovi	0,9	0,6	1,8
Neobrađeni zidovi	2,8	2,0	4,8
Obrađeni zidovi	95,7	96,9	92,7
Drugo	0,4	0,4	0,4
Nema podataka/ne zna	0,2	0,1	0,2
Sobe koje se koriste za spavanje			
1	41,7	37,7	51,0
2	38,0	39,7	34,0
3 ili više	19,3	21,5	14,3
Nema podataka/ne zna	1,0	1,1	0,8
Ukupno	100,0	100,0	100,0
Broj domaćinstava	1743	1225	518
Prosečan broj lica po sobi koja se koristi za spavanje	2,97	3,00	2,92

U tabeli HH.7R domaćinstva u romskim naseljima su raspodeljena prema vlasništvu nad imovinom od strane domaćinstva i od strane individualnih članova domaćinstva, a uključeno je i vlasništvo nad stanom/kućom.

Tabela HH.7R: Imovina domaćinstva i lična imovina

Procenat domaćinstava prema vlasništvu izabranog domaćinstva i ličnoj imovini i procentualna raspodela prema vlasništvu nad stanom/kućom, prema tipu naselja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Ukupno	Tip naselja	
		gradska	ostala
Procenat domaćinstava koja poseduju			
Radio	41,0	42,9	36,7
Televizor	90,3	91,4	87,8
Fiksni telefon	32,1	34,8	25,7
Frižider	75,2	78,3	67,8
Garderobni ormar	79,9	81,1	76,9
Sto i stolice	76,2	74,4	80,4
Krevet	95,5	95,1	96,4
Pegla	56,6	60,0	48,5
Fen za kosu	41,6	45,2	33,0
Bojler	57,0	63,9	40,8
Usisivač	49,2	55,1	35,4
Zamrzivač	58,7	61,3	52,4
Električni šporet	60,2	67,2	43,4
Mašina za pranje veša	57,6	63,8	42,9
Mašina za sušenje veša	1,4	1,3	1,7
Mašina za pranje sudova	1,8	1,8	1,7
Mikrotalasna pećnica	12,8	15,0	7,5
Kablovska televizija/Total TV	18,9	21,2	13,6
Kompjuter/Laptop	42,1	49,1	25,6
Internet konekcija	34,8	42,8	16,0
Klima uređaj	6,3	6,9	4,9
Procenat domaćinstava koja poseduju			
Poljoprivredno zemljište	2,6	0,8	6,8
Stoku, druge domaće životinje ili živinu	9,3	5,2	18,9
Procenat domaćinstava u kojima bar jedan član poseduje			
Ručni sat	32,5	33,6	30,1
Mobilni telefon	80,9	80,7	81,3
Bicikl	35,9	35,4	37,2
Motor ili skuter	4,3	4,0	4,8
Životinjska zaprega	2,2	1,4	4,0
Automobil	22,3	22,3	22,5
Kamion	2,8	2,3	4,0
Traktor	1,3	1,4	1,3
Račun u banci	25,7	29,6	16,5
Vlasništvo nad stanom/kućom			
U vlasništvu člana domaćinstva	81,1	80,2	83,4
Nije u vlasništvu	18,7	19,7	16,4
Iznajmljivanje	2,9	3,1	2,5
Drugo	15,8	16,6	13,9
Nema podataka/ne zna	0,2	0,2	0,2
Ukupno	100,0	100,0	100,0
Broj domaćinstava	1743	1225	518

Krevet poseduje 96 procenata domaćinstava, a 90 procenata ima televizor. Između 75 i 80 procenata domaćinstava poseduje frižider, garderobni ormar i sto sa stolicama.

Oko 60 procenata domaćinstava ima električni šporet, oko 58 procenata poseduje zamrzivač i mašinu za pranje veša, dok 32 procenata ima fiksni telefon.

Oko 42 procenata domaćinstava u romskim naseljima ima kompjuter ili laptop, dok jedna trećina ima pristup internetu (35 procenata). Postoji velika razlika prema tipu naselja: u ostalim naseljima 26 procenata domaćinstva ima kompjuter ili laptop i 16 procenata ima internet, u poređenju sa 49 i 43 procenata u gradskim naseljima, respektivno.

Poljoprivredno zemljište poseduju 3 procenata domaćinstava iz romskih naselja, a 9 procenata ima domaće životinje/stoku. U stanu/kući koji je u vlasništvu nekog od članova domaćinstva živi 81 procenat domaćinstava, dok 3 procenata živi u iznajmljenom stanu/kući.

U tabli HH.8R je prikazana raspodela članova domaćinstava prema kvintilima blagostanja, prema tipu naselja, polu i obrazovanju lica na koje se vodi domaćinstvo. U najsiromašnijim domaćinstvima živi 29 procenata članova domaćinstava iz ostalih naselja.

Postoje razlike prema obrazovanju lica na koje se vodi domaćinstvo — 40 procenata članova domaćinstava kod kojih lice na koje se vodi domaćinstvo nema obrazovanje živi u najsiromašnijim domaćinstvima.

Tabela HH.8R: Kvintili indeksa blagostanja

Procentualna raspodela članova domaćinstava prema kvintilima indeksa blagostanja, prema tipu naselja, regionima, polu, obrazovanju i nacionalnosti lica na koje se vodi domaćinstvo, Srbija — romska naselja, 2014.

	Kvintili indeksa blagostanja					Ukupno	Broj članova domaćinstava
	najsiromašnji	drugi	srednji	četvrti	najbogatiji		
Ukupno	20,0	20,1	19,9	20,0	20,0	100,0	8595
Tip naselja							
Gradska	16,9	17,5	21,3	22,4	21,9	100,0	6337
Ostala	28,7	27,3	16,0	13,4	14,6	100,0	2259
Pol lica na koje se vodi domaćinstvo							
Muški	18,4	20,2	19,5	21,0	20,8	100,0	7249
Ženski	28,6	19,2	22,2	14,6	15,4	100,0	1347
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo							
Bez obrazovanja	40,4	22,4	18,5	15,3	3,4	100,0	1344
Osnovno	18,6	21,0	21,2	19,4	19,9	100,0	6070
Srednje ili visoko	4,2	13,0	15,1	28,4	39,3	100,0	1175
Nema podataka/ne zna	0,0	0,0	0,0	60,0	40,0	100,0	7

IV SMRTNOST DECE

Jedan od globalnih Milenijumskih ciljeva razvoja (Millennium Development Goals — MDGs) je smanjenje smrtnosti odojčadi i smrtnosti dece mlađe od pet godina. Konkretnije, u Milenijumskim ciljevima razvoja jedan od ciljeva je smanjenje smrtnosti dece mlađe od pet godina za dve trećine u periodu između 1990. i 2015. godine. Praćenje napretka u ostvarivanju tog cilja je važno, ali i teško za realizaciju.

Stopa smrtnosti odojčadi predstavlja verovatnoću da odojče umre pre svog prvog rođendana, dok stopa smrtnosti dece mlađe od pet godina predstavlja verovatnoću da će dete umreti pre svog petog rođendana. Iako je modul o fertilitetu bio uključen u upitnik za istraživanje Srbija MICS 2014, doneta je odluka da se za ovo istraživanje stope smrtnosti ne izračunavaju zbog niskih stopa mortaliteta i fertiliteta u opštoj populaciji. Podaci iz navedenog modula su korišćeni za izračunavanje indikatora u vezi sa fertilitetom.

Indikatori mortaliteta su izračunati samo za decu iz romskih naselja u istraživanju Srbija — romska naselja MICS 2014, jer za tu populacionu grupu ne postoje podaci iz redovnih statističkih istraživanja, a neke druge procene ukazuju na to da su stope veće od nacionalnog proseka.

U istraživanju Srbija — romska naselja MICS 2014 korišćen je indirektni metod koji se naziva Brasov metod²⁹. Indirektnim metodom proizvode se robusne ocene navedenih indikatora i one su uporedive sa ocenama koje se dobijaju direktnim metodama.

U indirektnim metodama koriste se ovi podaci: prosečan broj rođene dece žena starosti 15–49 godina, po petogodištima od prvog porođaja, i procenat te dece koja su umrla, takođe prema petogodištima od prvog porođaja žene. Ovom tehnikom se proporcija umrle dece žena iz svake od petogodišnjih starosnih grupa od prvog porođaja pretvara u verovatnoću umiranja tako što se uzima u obzir približno trajanje izloženosti dece riziku od umiranja, pod pretpostavkom konkretnog starosno specifičnog modela smrtnosti. Na osnovu prethodnih podataka o smrtnosti u Srbiji, kao najprikladniji je izabran „Istočni model tabele životnog veka”.

Kako bi se dobile najnovije pojedinačne procene za dva indikatora smrtnosti (procene su bazirane na vremenu od prvog porođaja) korišćena je grupa 0–4 godine.

Procenjuje se da stopa smrtnosti odojčadi iznosi 12,8 na hiljadu živorođene dece, dok je verovatnoća da dete umre pre navršene pete godine (U5MR) oko 14,4 na hiljadu živorođene dece. Referenti period je prvi kvartal 2012. godine. Podaci prema osnovnim karakteristikama nisu prikazani u ovom poglavlju zbog malog broja neponderisanih slučajeva.

²⁹ United Nations, 1983. Manual X: Indirect Techniques for Demographic Estimation (United Nations publication, Sales No. E.83.XIII.2). United Nations, 1990a. QFIVE, United Nations Program for Child Mortality Estimation. New York, UN Pop Division. United Nations, 1990b. Step-by-step Guide to the Estimation of Child Mortality. New York, UN. International Union for the Scientific Study of Population, 2013. Tools for Demographic Estimation. Paris, UNFPA.

V ISHRANA

Deca s malom telesnom težinom na rođenju

Telesna težina na rođenju je dobar pokazatelj ne samo majčinog zdravlja i stanja uhranjenosti već i pokazatelj šansi novorođenčeta da preživi, njegovog rasta, dugoročnog zdravlja i psihosocijalnog razvoja. Živorodena deca sa malom telesnom težinom (ispod 2500 grama) izložena su nizu ozbiljnih zdravstvenih rizika. Bebe koje su bile pothranjene tokom trudnoće suočavaju se sa veoma uvećanim rizikom od umiranja tokom prvih meseci i godina života. Deca koja prežive mogu da imaju oštećenu funkciju imuniteta i povećani rizik od obolevanja; postoji verovatnoća da će ta deca ostati pothranjena i da će im snaga mišića biti umanjena tokom čitavog života, a imaju i veći rizik od dijabetesa i bolesti srca kasnije u životu. Kod dece koja su rođena sa malom telesnom težinom postoji i rizik da imaju niži koeficijent inteligencije i oslabljene kognitivne funkcije, što utiče na njihov uspeh u školi i mogućnost pronalaženja posla kada odrastu.

U zemljama u razvoju, najčešći uzroci male telesne težine po rođenju jesu loše zdravlje i ishrana majke. Najvažnija su tri faktora: loša uhranjenost majke pre začeća, nizak rast (uglavnom zbog neuhranjenosti i infekcija tokom njenog detinjstva) i loša ishrana za vreme trudnoće. Neadekvatan dobitak na težini tokom trudnoće je posebno važan, jer u velikoj meri utiče na usporavanje rasta i razvoja fetusa. Povrh toga, bolesti kao što su dijareja i malarija, koje su uobičajene u mnogim zemljama u razvoju, mogu značajno usporiti rast fetusa ukoliko se majka inficira tokom trudnoće.

U industrijalizovanom svetu, pušenje cigareta tokom trudnoće je najvažniji razlog što se deca rađaju s malom telesnom težinom. I u razvijenim i u zemljama u razvoju, tinejdžerka koja rodi dete kada njeno sopstveno telo još nije do kraja formirano suočava se s rizikom da će roditi bebu koja će imati malu telesnu težinu.

Procenat živorođene dece čija je telesna težina ispod 2500 grama procenjen je na osnovu dva pitanja iz upitnika: majčina procena veličine deteta po rođenju (tj. veoma malo dete, manje od prosečne dece, prosečno dete, veće od prosečne dece, veoma veliko dete) i sećanja majke kolika je bila težina deteta ili težina koja je zabeležena u zdravstvenom kartonu, ukoliko je dete izmereno po rođenju.³⁰

Sveukupno gledano, skoro sva deca (99 procenata) u Srbiji izmerena su na rođenju, a oko 5 procenata odojčadi na rođenju ima telesnu težinu manju od 2500 grama (tabela NU.1). Procenat živorođene dece sa malom telesnom težinom tek neznatno varira u zavisnosti od regiona ili tipa naselja. Kada se posmatra obrazovanje majke, 16 procenata dece sa malom telesnom težinom na rođenju čine deca čije majke imaju osnovnu školu, a 4 procenta deca čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje.

³⁰ Za detaljan opis metodologije, videti: Boerma, J. T., Weinstein, K. I., Rutstein, S.O., and Sommerfelt, A. E., 1996. *Data on Birth Weight in Developing Countries: Can Surveys Help?* Bulletin of the World Health Organization, 74(2), 209–16

Tabela NU.1: Odojčad sa malom telesnom težinom

Procenat najmlađe živorođene dece u poslednje dve godine za koju je procenjena težina na rođenju ispod 2500 grama i procenat živorođene dece čija je težina izmerena po rođenju, Srbija, 2014.

	Procentualna raspodela rođenja prema proceni majke o težini deteta na rođenju					Ukupno	Procenat živorođenja:		Broj najmlađe živorođene dece u poslednje dve godine
	veoma mala	manja od proseka	prosečna	veća od proseka ili veoma velika	ne zna		ispod 2500 grama ¹	izmerenih na rođenju ²	
Ukupno	2,4	7,6	71,9	16,8	1,3	100,0	5,1	98,7	384
Starost majke na rođenju (u godinama)									
Manje od 20	(1,9)	(14,6)	(46,4)	(37,1)	(0,0)	100,0	(6,7)	(100,0)	16
20–34	2,6	7,0	73,4	15,5	1,5	100,0	5,1	98,5	320
35–49	1,9	8,9	70,6	18,5	0,2	100,0	5,0	99,8	48
Red rođenja									
1	1,5	7,7	74,5	16,2	0,1	100,0	4,4	99,9	161
2–3	3,2	7,4	70,2	17,0	2,2	100,0	5,7	97,8	207
4–5	(3,1)	(4,3)	(71,4)	(21,2)	(0,0)	100,0	(4,5)	(100,0)	14
6+	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	3
Region									
Beogradski region	2,0	4,5	76,2	12,1	5,1	100,0	3,9	94,9	91
Region Vojvodine	0,8	10,8	70,5	17,8	0,0	100,0	4,8	99,8	112
Region Šumadije i Zapadne Srbije	5,4	4,7	72,8	17,1	0,0	100,0	6,5	100,0	102
Region Južne i Istočne Srbije	1,4	10,3	67,8	20,3	0,2	100,0	5,1	99,8	78
Tip naselja									
Gradska	1,2	8,2	71,9	16,6	2,1	100,0	4,4	97,9	229
Ostala	4,3	6,7	71,9	17,1	0,0	100,0	6,2	99,9	155
Obrazovanje majke									
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	4
Osnovno	13,7	12,5	52,0	21,7	0,0	100,0	15,6	100,0	41
Srednje	1,5	6,4	75,0	16,9	0,1	100,0	4,0	99,9	194
Visoko	0,5	7,2	73,7	15,4	3,2	100,0	3,5	96,8	145
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	0
Kvintili indeksa blagostanja									
Najsiromašniji	3,5	8,9	72,9	14,7	0,0	100,0	6,4	99,6	52
Drugi	8,0	7,3	64,3	20,3	0,0	100,0	9,4	100,0	63
Srednji	0,6	9,9	71,4	18,1	0,0	100,0	4,3	100,0	83
Četvrti	0,6	9,5	73,8	15,9	0,2	100,0	4,3	99,8	84
Najbogatiji	1,5	3,6	75,0	15,3	4,6	100,0	3,1	95,4	102
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo									
Srpska	1,3	6,7	73,0	17,7	1,4	100,0	3,9	98,6	325
Mađarska	(0,0)	(12,9)	(77,7)	(9,5)	(0,0)	100,0	(4,9)	(100,0)	14
Bošnjačka	(0,0)	(0,0)	(80,7)	(19,3)	(0,0)	100,0	(0,6)	(100,0)	9
Romska	(4,8)	(22,1)	(65,4)	(7,7)	(0,0)	100,0	(11,8)	(98,1)	12
Drugo	(20,6)	(13,5)	(50,6)	(15,3)	(0,0)	100,0	(21,5)	(100,0)	22
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	3
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	-	-	0

¹ MICS indikator 2.20 — Odojčad sa malom telesnom težinom

² MICS indikator 2.21 — Odojčad čija je telesna masa izmerena odmah po rođenju

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Deca s malom telesnom težinom — romska naselja

Skoro sva deca (99 procenata) iz romskih naselja izmerena su po rođenju, a otprilike kod 15 procenata odojčadi je izmerena težina manja od 2500 grama (tabela NU.1R). Nema velikih razlika prema osnovnim karakteristikama: tip naselja, obrazovanje majke i nivo blagostanja.

Tabela NU.1R: Odojčad sa malom telesnom težinom

Procenat najmlađe živorođene dece u poslednje dve godine za koju je procenjena težina na rođenju ispod 2500 grama i procenat živorođene dece čija je težina izmerena po rođenju, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procentualna raspodela rođenja prema proceni majke o težini deteta na rođenju					Ukupno	Procenat živorođenja:		Broj najmlađe živorođene dece u poslednje dve godine
	veoma mala	manja od proseka	prosečna	veća od proseka ili veoma velika	ne zna		ispod 2500 grama ¹	izmerenih na rođenju ²	
Ukupno	4,5	9,6	72,6	12,9	0,4	100,0	14,7	98,6	405
Starost majke na rođenju (u godinama)									
Manje od 20	1,1	8,5	77,7	12,8	0,0	100,0	11,7	98,7	113
20–34	4,3	10,1	73,0	12,0	0,6	100,0	14,7	98,9	271
35–49	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	20
Red rođenja									
1	2,4	13,4	70,1	14,1	0,0	100,0	14,6	99,2	105
2–3	3,8	7,6	77,4	10,7	0,5	100,0	13,4	98,9	212
4–5	12,0	5,2	62,6	20,1	0,0	100,0	18,3	98,4	62
6+	(1,1)	(21,0)	(66,4)	(9,7)	(1,8)	100,0	(16,5)	(93,9)	27
Tip naselja									
Gradska	4,7	9,8	72,5	12,5	0,5	100,0	14,9	99,1	306
Ostala	3,9	9,0	72,8	14,3	0,0	100,0	13,9	97,2	99
Obrazovanje majke									
Bez obrazovanje	2,1	11,9	77,2	8,2	0,6	100,0	13,8	97,0	80
Osnovno	5,1	9,3	71,5	14,1	0,0	100,0	14,9	99,3	292
Srednje ili visoko	(5,4)	(7,0)	(70,3)	(14,0)	(3,3)	100,0	(14,3)	(96,7)	32
Indeksi kvintila blagostanja									
Najsiromašniji	3,3	10,9	76,4	9,0	0,5	100,0	14,3	96,8	104
Drugi	3,5	6,9	76,2	12,9	0,5	100,0	12,9	98,9	96
Srednji	9,1	9,3	67,0	14,7	0,0	100,0	17,7	99,1	85
Četvrti	1,2	8,2	82,1	7,5	1,0	100,0	11,9	99,0	52
Najbogatiji	4,5	13,3	61,0	21,2	0,0	100,0	15,9	100,0	67
Indeks blagostanja									
60 procenata siromašnijih	5,1	9,0	73,5	12,0	0,3	100,0	14,9	98,2	286
40 procenata bogatijih	3,1	11,1	70,3	15,2	0,4	100,0	14,2	99,6	119

¹ MICS indikator 2.20 — Odojčad sa malom telesnom težinom

² MICS indikator 2.21 — Odojčad čija je telesna masa izmerena odmah po rođenju

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Stanje uhranjenosti

Stanje uhranjenosti dece je odraz njihovog opšteg zdravstvenog stanja. Kada je deci obezbeđena adekvatna ishrana, kada nisu stalno izložena bolestima i kada imaju dobru negu, ona mogu da dostignu svoj razvojni potencijal i smatraju se dobro uhranjenom.

Stanje pothranjenosti povezuje se sa više od polovine svih smrtnih slučajeva kod dece u celom svetu. Pothranjena deca češće umiru od običnih dečjih bolesti, a ona koja prežive često obolevaju i imaju teškoće u razvoju. Tri četvrtine dece koja umru zbog pothranjenosti pre toga budu samo blago ili umereno pothranjena — ne mogu se uočiti nikakvi spoljni znaci njihove ugroženosti. Jedan od Milenijumskih ciljeva razvoja je da se prepolovi procenat ljudi koji gladuju u periodu između 1990. i 2015. godine. Smanjenje prevalencije pothranjenosti će doprineti i napretku u ostvarivanju smanjenja smrtnosti dece.

Kod dobro uhranjene populacije postoji referentna raspodela visine i težine za decu mlađu od pet godina. Neuhranjenost populacije se može proceniti poređenjem dece sa referentnom populacijom. Referentna populacija koja se koristi u ovom izveštaju bazira se na standardima rasta SZO³¹. Svaki od tri pokazatelja uhranjenosti — telesna težina za dati uzrast, telesna visina za dati uzrast i telesna težina za datu visinu može se izraziti u jedinicama standardne devijacije (z-vrednosti) od medijane referentne populacije.

Telesna težina za dati uzrast je mera i akutne i hronične pothranjenosti. Deca čija je težina u odnosu na uzrast više od dve standardne devijacije ispod medijane referentne populacije smatraju se *umereno* ili *teško pothranjenom*, dok se deca čija je težina u odnosu na uzrast više od tri standardne devijacije ispod medijane klasifikuju se kao *teško pothranjena*.

Telesna visina za dati uzrast je mera linearnog rasta. Deca čija je visina u odnosu na uzrast ispod medijane referentne populacije za više od dve standardne devijacije smatraju se niskim za svoj uzrast i klasifikuju se kao deca koja *umereno* ili *teško zaostaju u rastu*. Deca čija je visina u odnosu na uzrast ispod medijane za više od tri standardne devijacije klasifikuju se kao deca koja *teško zaostaju u rastu*. Zaostajanje u rastu je posledica hronične pothranjenosti usled neadekvatne ishrane tokom dužeg vremenskog perioda i usled dugotrajne ili hronične bolesti.

Telesna težina za datu visinu može da se koristi za procenu zaostajanja u težini u odnosu na visinu i gojaznosti. Deca čija je telesna težina za datu visinu ispod medijane referentne populacije za više od dve standardne devijacije klasifikuju se kao deca koja *umereno* ili *teško zaostaju u težini u odnosu na visinu*, a za decu čija je težina za datu visinu ispod medijane za više od tri standardne devijacije smatra se da *teško zaostaju u težini u odnosu na visinu*. Zaostajanje u težini u odnosu na visinu je obično posledica nedovoljne ishrane u skorije vreme. Pokazatelj zaostajanja telesne težine u odnosu na visinu može imati značajne sezonske varijacije koje su u vezi sa promenama u dostupnosti hrane ili prevalencijom obolevanja.

Deca čija je telesna težina za datu visinu iznad medijane referentne populacije za više od dve standardne devijacije klasifikuju se kao deca koja su umereno ili teško gojazna.

U okviru istraživanja MICS, telesna težina i visina sve dece mlađe od pet godina izmerene su korišćenjem antropometrijske opreme koju preporučuje³² UNICEF. Rezultati u ovom poglavlju baziraju se na rezultatima tih merenja.

U tabeli NU.2 navedeni su procenti dece klasifikovane u svaku od prethodno opisanih kategorija, a na osnovu antropometrijskih merenja obavljenih tokom rada na terenu. Pored toga, u tabeli su sadržane i srednje z-vrednosti za sva tri antropometrijska indikatora.

³¹ Vidi: http://www.who.int/childgrowth/standards/technical_report

³² Vidi MICS instrukcije za nabavku opreme: http://www.childinfo.org/mics5_planning.html

Tabela NU.2: Stanje uhranjenosti dece

Procenat dece mlađe od pet godina, prema stanju uhranjenosti, na osnovu tri antropometrijska pokazatelja: telesna težina za dati uzrast, telesna visina za dati uzrast i telesna težina za datu visinu, Srbija, 2014.

	Telesna težina za dati uzrast			Broj dece mlađe od pet godina	Telesna visina za dati uzrast			Broj dece mlađe od pet godina	Telesna težina za datu visinu				Broj dece mlađe od pet godina
	pothranjenost		srednja z-vrednost (SD)		zaostajanje u rastu		srednja z-vrednost (SD)		zaostajanje u težini u odnosu na visinu		gojaznost	srednja z-vrednost (SD)	
	procenat ispod				procenat ispod				procenat ispod				
	- 2 SD ¹	- 3 SD ²			- 2 SD ³	- 3 SD ⁴			- 2 SD ⁵	- 3 SD ⁶	+ 2 SD ⁷		
Ukupno	1,8	0,2	0,6	2353	6,0	2,3	0,4	2337	3,9	1,1	13,9	0,5	2270
Pol													
Muški	1,8	0,1	0,7	1239	6,8	2,4	0,5	1232	4,2	1,0	15,6	0,6	1185
Ženski	1,7	0,2	0,5	1114	5,1	2,1	0,3	1105	3,6	1,2	12,0	0,4	1085
Region													
Beogradski region	1,9	0,1	0,7	489	4,2	2,9	0,9	482	8,1	1,6	13,6	0,4	438
Region Vojvodine	3,6	0,3	0,4	709	8,8	2,7	0,1	706	2,7	0,4	12,2	0,5	703
Region Šumadije i Zapadne Srbije	0,5	0,1	0,8	655	5,7	2,4	0,6	652	3,2	1,0	15,8	0,7	637
Region Južne i Istočne Srbije	0,8	0,0	0,5	499	4,2	0,8	0,3	497	2,8	1,7	14,0	0,4	492
Tip naselja													
Gradska	2,3	0,3	0,6	1450	6,5	2,7	0,5	1440	4,5	1,3	14,3	0,5	1388
Ostala	0,9	0,0	0,6	903	5,2	1,6	0,3	897	2,9	0,8	13,2	0,6	882
Starost (u mesecima)													
0–5	4,6	0,0	-0,2	270	8,8	1,6	-0,1	270	8,3	0,3	5,2	-0,2	270
6–11	1,3	0,0	0,5	209	8,9	5,1	0,6	203	6,0	1,5	12,2	0,3	204
12–17	0,6	0,0	0,8	196	8,6	3,4	0,3	195	2,6	0,0	17,8	0,9	196
18–23	1,4	0,3	1,1	233	7,0	4,3	0,3	230	1,4	1,1	28,0	1,3	231
24–35	2,0	0,0	0,8	419	9,6	3,0	0,3	414	2,2	1,6	15,9	0,7	414
36–47	1,5	0,2	0,5	458	2,8	1,0	0,4	457	4,8	1,2	12,0	0,4	449
48–59	1,2	0,4	0,7	568	2,1	0,8	0,8	568	2,9	1,2	11,3	0,4	506
Obrazovanje majke													
Bez obrazovanja	(7,2)	(2,5)	-(0,5)	28	(31,4)	(14,2)	-(1,0)	28	(5,2)	(0,0)	(5,8)	(0,1)	28
Osnovno	4,3	0,2	0,3	295	13,4	2,8	-0,2	296	3,8	0,2	12,7	0,5	292
Srednje	1,4	0,2	0,7	1231	4,3	1,4	0,5	1221	3,5	1,2	14,5	0,5	1193
Visoko	1,3	0,1	0,6	799	4,9	3,0	0,6	792	4,5	1,3	13,7	0,5	758
Kvintili indeksa blagostanja													
Najsiromašniji	4,9	0,4	0,4	376	13,6	3,9	-0,1	376	1,3	0,3	16,4	0,6	373
Drugi	0,3	0,0	0,8	407	3,6	1,1	0,5	402	2,4	1,1	17,2	0,7	390
Srednji	2,5	0,2	0,6	474	7,2	2,6	0,4	470	4,4	1,4	12,8	0,6	460
Četvrti	0,8	0,1	0,5	548	3,3	1,5	0,5	544	5,0	0,4	11,7	0,3	515
Najbogatiji	1,1	0,2	0,7	548	4,1	2,5	0,7	545	5,2	2,0	12,8	0,5	533
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo													
Srpska	1,1	0,1	0,7	1993	4,4	2,1	0,5	1979	3,9	1,2	14,3	0,5	1918
Mađarska	0,9	0,0	0,2	78	5,7	1,8	0,0	77	5,5	0,0	10,5	0,3	77
Bošnjačka	1,4	0,0	1,3	61	5,3	1,7	1,1	61	3,4	3,4	27,4	0,9	59
Romska	12,2	0,8	-0,4	84	21,9	8,1	-0,8	83	2,7	0,0	6,3	0,1	81
Drugo	6,4	0,0	0,1	130	20,2	1,8	-0,2	130	3,2	0,0	8,3	0,3	128
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	7	(*)	(*)	(*)	7	(*)	(*)	(*)	(*)	7

¹ MICS indikator 2.1a i MDG indikator 1.8 — Prevalencija pothranjenosti (umerena i teška)

² MICS indikator 2.1b — Prevalencija pothranjenosti (teška)

³ MICS indikator 2.2a — Prevalencija zaostajanja u rastu (umerena i teška)

⁴ MICS indikator 2.2b — Prevalencija zaostajanja u rastu (teška)

⁵ MICS indikator 2.3a — Prevalencija zaostajanja telesne težine u odnosu na visinu (umerena i teška)

⁶ MICS indikator 2.3b — Prevalencija zaostajanja telesne težine u odnosu na visinu (teška)

⁷ MICS indikator 2.4 — Prevalencija gojaznosti

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

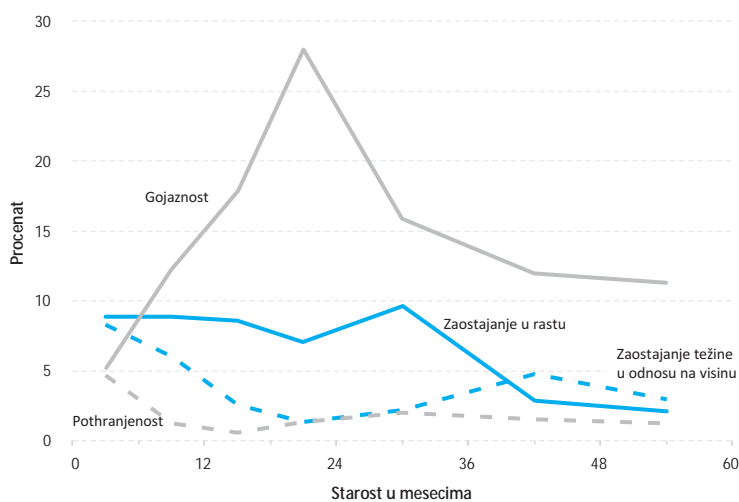
(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Deca za koju nije dobijen pun datum rođenja (mesec i godina) i deca čiji su rezultati merenja van prihvatljivog opsega isključena su iz tabele NU.2. Deca su isključena iz jednog ili više antropometrijskih indikatora u slučajevima kada im nije izmerena težina i visina, bilo jedna bilo obe mere. Na primer, ukoliko je izmerena detetova težina, ali mu nije izmerena visina, dete je uzeto u obzir prilikom izračunavanja pothranjenosti, ali ne i prilikom izračunavanja zaostajanja u rastu i zaostajanja u težini za dati uzrast. Procenti dece po starosti i razlozi za isključivanje su navedeni u tabelama o kvalitetu podataka DQ.10, DQ.11 i DQ.12 u Prilogu D. Sve u svemu, kod 87 procenata dece izmerena je i težina i visina (tabela DQ.12). U tabelama se vidi da, uglavnom usled teškoća u pronalaženju i obuhvatu neke dece, 11 procenata dece nije uzeto u obzir prilikom izračunavanja indikatora koji se odnosi na telesnu težinu za dati uzrast, 12 procenata za pokazatelj koji se odnosi na visinu za dati uzrast i 13 procenata za pokazatelj koji se odnosi na težinu za datu visinu. Dodatna analiza ukazuje na to da postoji obrazac u obuhvatu dece prema statusu blagostanja, sa većom proporcijom dece iz najbogatijeg kvintila koja nisu obuhvaćena merenjem. Međutim, neznatan je procenat dece koja su isključena iz analize iz drugih razloga, kao što su nepotpun datum rođenja i neuverljiva merenja.

Skoro 2 procenta dece mlađe od pet godina u Republici Srbiji su pothranjena, dok je procenat dece koja su teško pothranjena zanemarljiv (tabela NU.2). Šest procenata dece zaostaje u rastu za dati uzrast, tj. preniska su za svoj uzrast, a 4 procenta dece zaostaju u težini u odnosu na visinu, tj. premršava su za svoju visinu. Oko 14 procenata dece je gojazno, tj. preteška su za svoju visinu.

Procenat pothranjene dece kreće se u rasponu od manje od 1 procenta u regionima Šumadije i Zapadne Srbije i Južne i Istočne Srbije do 4 procenta u Beogradskom regionu. Kod dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje postoji manja verovatnoća da budu pothranjena ili zaostaju u rastu nego kod dece čije majke imaju osnovno obrazovanje. Prevalencija zaostajanja u rastu za dati uzrast je najveća kod dece iz najsiromašnijeg kvintila (14 procenata) u poređenju sa decom iz ostala četiri kvintila. Procenat gojazne dece varira prema starosti dece i dostiže najveću vrednost za starosnu grupu 18–23 meseca (grafikon NU.1).

Grafikon NU.1: Deca mlađa od pet godina koja su pothranjena, zaostaju u rastu, zaostaju u težini u odnosu na visinu i koja su gojazna (umereno i teško), Srbija, 2014.

Stanje uhranjenosti — romska naselja

U tabeli NU.2R navedeni su procenti dece iz romskih naselja koja su klasifikovana u svaku od prethodno pomenutih kategorija, a na osnovu antropometrijskih merenja izvršenih tokom rada na terenu. Pored toga, u tabeli su navedene i srednje z-vrednosti za sva tri antropometrijska indikatora.

Tabela NU.2R: Stanje uhranjenosti dece

Procenat dece mlađe od pet godina, prema stanju uhranjenosti, na osnovu tri antropometrijska pokazatelja: telesna težina za dati uzrast, telesna visina za dati uzrast i telesna težina za datu visinu, Srbija — romska naselja, 2014.

	Telesna težina za dati uzrast			Broj dece mlađe od pet godina	Telesna visina za dati uzrast			Broj dece mlađe od pet godina	Telesna težina za datu visinu				Broj dece mlađe od pet godina
	pothranjenost		srednja z-vrednost (SD)		zaostajanje u rastu		srednja z-vrednost (SD)		zaostajanje u težini u odnosu na visinu		gojaznost	srednja z-vrednost (SD)	
	procenat ispod				procenat ispod				procenat ispod				
	- 2 SD ¹	- 3 SD ²	- 2 SD ³		- 3 SD ⁴	- 2 SD ⁵	- 3 SD ⁶		+ 2 SD ⁷				
Ukupno	9,5	1,9	-0,6	1363	18,5	5,3	-1,0	1358	4,8	1,9	5,1	-0,1	1356
Pol													
Muški	10,9	2,0	-0,7	720	21,0	6,7	-1,0	717	6,2	2,6	4,6	-0,1	711
Ženski	7,9	1,8	-0,5	643	15,8	3,8	-0,9	640	3,3	1,2	5,6	0,0	645
Tip naselja													
Gradska	8,9	1,3	-0,6	1013	16,5	4,2	-0,9	1009	4,1	2,1	4,7	-0,1	1006
Ostala	11,1	3,5	-0,7	350	24,3	8,7	-1,1	349	7,0	1,6	6,1	-0,1	351
Starost (u mesecima)													
0–5	26,0	7,1	-1,3	122	21,5	7,2	-0,8	121	25,3	14,2	5,4	-1,0	121
6–11	10,5	4,5	-0,6	119	17,2	10,0	-0,6	119	10,0	4,1	4,0	-0,1	119
12–17	7,2	0,4	-0,6	153	14,6	3,0	-0,7	153	4,9	0,7	0,9	-0,4	155
18–23	9,5	0,8	-0,5	132	25,8	11,4	-1,2	130	1,3	0,4	6,1	0,2	132
24–35	8,7	1,4	-0,6	259	22,4	4,6	-1,0	257	3,0	0,6	2,8	0,0	258
36–47	8,3	1,7	-0,7	286	20,8	4,1	-1,2	286	0,9	0,2	7,2	0,1	285
48–59	5,1	0,6	-0,4	293	11,0	3,1	-0,8	293	1,1	0,2	7,1	0,2	287
Obrazovanje majke													
Bez obrazovanja	9,0	1,9	-0,7	308	24,7	6,7	-1,2	306	3,9	1,1	3,5	0,0	308
Osnovno	10,7	2,1	-0,7	938	18,0	5,2	-1,0	935	5,7	2,4	5,6	-0,1	937
Srednje ili visoko	0,6	0,0	0,1	117	6,8	2,6	0,1	117	0,0	0,0	4,5	0,1	111
Indeksi kvintila blagostanja													
Najsiromašniji	12,0	4,2	-0,8	410	27,5	7,7	-1,3	409	5,1	1,7	4,4	-0,1	409
Drugi	9,8	2,1	-0,6	279	17,2	6,3	-1,0	277	5,6	2,2	5,6	0,0	281
Srednji	11,5	1,2	-0,8	254	15,3	2,8	-0,9	253	5,1	3,0	5,3	-0,3	254
Četvrti	2,7	0,0	-0,2	232	8,8	1,5	-0,4	231	1,7	0,0	6,5	0,1	225
Najbogatiji	9,1	0,0	-0,5	189	17,2	6,9	-0,7	189	6,3	2,8	3,6	-0,1	189
Indeks blagostanja													
60 procenata siromašnijih	11,2	2,8	-0,8	943	21,2	6,0	-1,1	938	5,3	2,2	5,0	-0,1	943
40 procenata bogatijih	5,6	0,0	-0,3	420	12,6	4,0	-0,6	419	3,8	1,3	5,2	0,0	413

¹ MICS indikator 2.1a i MDG indikator 1.8 — Prevalencija pothranjenosti (umerena i teška)

² MICS indikator 2.1b — Prevalencija pothranjenosti (teška)

³ MICS indikator 2.2a — Prevalencija zaostajanja u rastu (umerena i teška)

⁴ MICS indikator 2.2b — Prevalencija zaostajanja u rastu (teška)

⁵ MICS indikator 2.3a — Prevalencija zaostajanja telesne težine u odnosu na visinu (umerena i teška)

⁶ MICS indikator 2.3b — Prevalencija zaostajanja telesne težine u odnosu na visinu (teška)

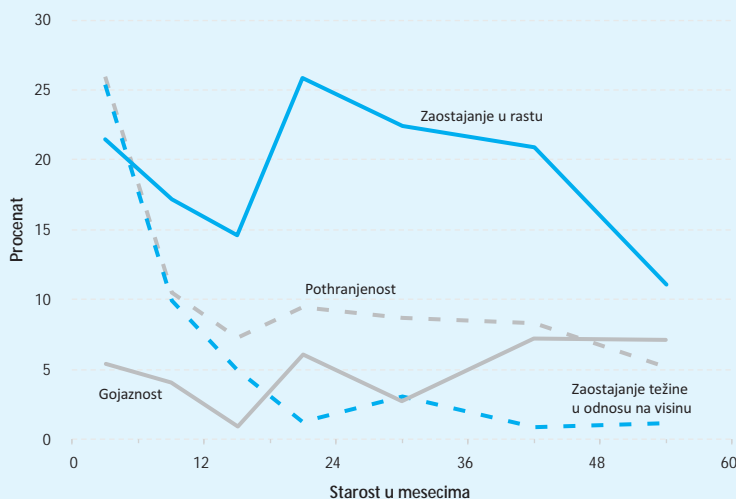
⁷ MICS indikator 2.4 — Prevalencija gojaznosti

Deca iz romskih naselja za koju nije dobijen pun datum rođenja (mesec i godina) i deca čiji su rezultati merenja van prihvatljivog opsega isključena su iz tabele NU.2R. Deca su isključena iz jednog ili više antropometrijskih indikatora u slučajevima kada im nije izmerena težina i visina, bilo jedna bilo obe mere. Na primer, ukoliko je izmerena detetova težina, ali mu nije izmerena visina, dete je uzeto u obzir prilikom izračunavanja pothranjenosti, ali ne i prilikom izračunavanja zaostajanja u rastu i zaostajanja u težini za dati uzrast. Procenti dece po starosti i razlozi za isključivanje su navedeni u tabelama o kvalitetu podataka DQ.10R, DQ.11R i DQ.12R u Prilogu D. Sve u svemu, kod 91 procenta dece iz romskih naselja izmerena je i težina i visina (tabela DQ.12R). U tabelama se vidi da, uglavnom usled teškoća u pronalaženju i obuhvatu neke dece, 9 procenata dece nije uključeno prilikom izračunavanja pokazatelja koji se odnosi na telesnu težinu za dati uzrast, a ista je vrednost i za pokazatelje koji se odnose na visinu za dati uzrast i težinu za datu visinu. Obuhvat merenja se ne razlikuje mnogo prema osnovnim karakteristikama. Neznatan je procenat dece koja su isključena iz analize iz drugih razloga, kao što su nepotpun datum rođenja i neuverljiva merenja.

Skoro 10 procenata dece mlađe od pet godina u romskim naseljima Srbiji su pothranjena, dok se 2 procenta klasifikuju kao teško pothranjena (tabela NU.2R). Skoro svako peto dete (19 procenata) zaostaje u rastu za dati uzrast, tj. prenisko je za svoj uzrast, a 5 procenata dece zaostaje u težini u odnosu na visinu, tj. premršava su za svoju visinu. Oko 5 procenata dece je gojazno, tj. preteška su za svoju visinu.

Kod dece koja žive u ostalim naseljima verovatnoća da će zaostajati u rastu veća je nego kod dece koja žive u gradskim naseljima. Prevalencija pothranjenosti, zaostajanja u rastu i zaostajanja u težini u odnosu na visinu niža je kod dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje nego kod dece čije majke imaju osnovno obrazovanje ili su bez obrazovanja. Prevalencija zaostajanja u rastu je najveća kod dece iz najsiromašnijeg kvintila (28 procenata). Starosni obrazac pokazuje da je veći procenat dece uzrasta 0–11 meseci koja su pothranjena ili zaostaju u težini u odnosu na visinu, u poređenju sa starijom decom (grafikon NU.1R).

Grafikon NU.1R: Deca mlađa od pet godina koja su pothranjena, zaostaju u rastu, zaostaju u težini u odnosu na visinu i koja su gojazna (umereno i teško), Srbija — romska naselja, 2014.

Dojenje i ishrana odojčadi i male dece

Pravilna ishrana odojčadi i male dece može da poveća njihove šanse da prežive; ona takođe doprinosi optimalnom rastu i razvoju, naročito u kritičnom periodu od rođenja do druge godine života. Dojenje u prvih nekoliko godina života štiti decu od infekcija, obezbeđuje idealan izvor hranljivih materija, ekonomično je i bezbedno. Međutim, mnoge majke ne počnu da doje decu dovoljno rano, dojenje nije isključivi način ishrane tokom preporučenih 6 meseci ili prekinu sa dojenjem prerano. Često postoji pritisak da se pređe na adaptirano mleko, što može da dovede do zaostajanja u rastu i nedostatka nekih mikronutrijenata, a ovaj način ishrane može biti nebezbedan ukoliko nisu zadovoljeni higijenski uslovi, što se odnosi i na čistu vodu za piće. Istraživanja su pokazala da, osim nastavka dojenja, ka boljem zdravlju i razvoju vodi uzimanje adekvatne i bezbedne čvrste, polučvrste i meke hrane od 6 meseci pa nadalje, sa tendencijom da se zaostajanje u rastu smanjuje tokom prve dve godine života.³³

UNICEF i SZO preporučuju da se odojčad doje u toku prvog sata po rođenju, da se isključivo doje tokom prvih 6 meseci života i da se dojenje nastavi do druge godine i kasnije.³⁴ Počevši od šestog meseca, dete bi uz dojenje trebalo da dobija i zdravu čvrstu, polučvrstu i meku hranu za odgovarajući uzrast.³⁵ Sažetak smernica^{36,37} za ishranu dece uzrasta 6–23 meseca, zajedno sa indikatorima preko kojih merimo njihovu primenu, a koji su prikupljeni u ovom istraživanju, prikazani su u tabeli ispod.

Ovo su smernice za koje postoje indikatori kojima merimo njihovu primenu:

- ▶ nastavljeno dojenje,
- ▶ odgovarajuća učestalost obroka (ali ne i energetska vrednost) i
- ▶ odgovarajući sadržaj hranljivih sastojaka u hrani.

Učestalost obroka se koristi kao mera za unetu energetsku vrednost i zahteva se da deca dobiju minimalan broj obroka/užina (i mlečnih obroka za decu koja se ne doje) za njihov uzrast. Dijetetska raznovrsnost se koristi da bi se utvrdilo je li kroz hranu unet adekvatan sadržaj hranljivih sastojaka (ne računajući gvožđe). Da bi se izmerila dijetetska raznovrsnost ishrane, namirnice su svrstane u sedam grupa i smatra se da dete ima bolji kvalitet ishrane ako u ishrani koristi najmanje četiri od definisanih sedam grupa namirnica. Kod većeg dela populacije potrošnja najmanje četiri vrste namirnica znači da postoji visoka verovatnoća konzumiranja bar jedne vrste hrane životinjskog porekla i najmanje jedne vrste voća ili povrća, pored osnovne hrane (žitarice, korenasto ili krtolasto povrće).³⁸

Smernice (starost 6–23 meseca)	Indikatori primene smernica	Tabela
Nastaviti sa učestalim dojenjem na zahtev deteta tokom dve godine i duže	Dete je dojeno u poslednja 24 časa	NU.4
Odgovarajuća učestalost i energetska vrednost obroka	Deca koja su dojena U zavisnosti od uzrasta, dva ili tri obroka/užina u poslednja 24 časa Deca koja se ne doje Četiri obroka/užina i/ili mlečnih obroka u poslednja 24 časa	NU.6
Odgovarajući sadržaj hranljivih sastojaka u hrani	Četiri grupe hrane ³⁹ korišćene u ishrani u poslednja 24 časa	NU.6
Odgovarajuća količina hrane	Ne postoji standardni indikator	np
Odgovarajuća konzistentnost hrane	Ne postoji standardni indikator	np
Korišćenje dodataka u ishrani u vidu vitamina/minerala ili obogaćenih proizvoda za odojčice i majku	Ne postoji standardni indikator	np
Održavanje higijene i pravilno rukovanje hranom	Dok se ne razvije indikator koji bi potpuno obuhvatio smernice programa, jedan standardni indikator obuhvata deo pravila „Ne hranjenje pomoću flašice sa cuclom“.	NU.9
Praksa hranjenja na zahtev deteta, primenom načela psihosocijalne brige	Ne postoji standardni indikator	np

³³ Bhuta Z. et al. (2013). *Evidence-based interventions for improvement of maternal and child nutrition: what can be done and at what cost?* The Lancet June 6, 2013.

³⁴ WHO (2003). *Implementing the Global Strategy for Infant and Young Child Feeding*. Meeting Report Geneva, 3-5 February 2003.

³⁵ WHO (2003). *Global Strategy for Infant and Young Child Feeding*.

³⁶ PAHO (2003). *Guiding principles for complementary feeding of the breastfed child*.

³⁷ WHO (2005). *Guiding principles for feeding non-breastfed children 6–24 months of age*

³⁸ WHO (2008). *Indicators for assessing infant and young child feeding practices*. Part 1: Definitions.

³⁹ Za ocenu ovog indikatora korišćene su sledeće grupe hrane: 1) žitarice, korenasto i krtolasto povrće, 2) mahunarke i orasi, 3) mlečni proizvodi (mleko, jogurt, sir), 4) meso (mесо, riba, živinsko meso i džigerica, bubrezi, srce i druge iznutrice), 5) jaja, 6) voće i povrće bogato vitaminom A i 7) drugo voće i povrće.

Kombinovanjem ove tri dimenzije ishrane deteta dobija se procena dece koja su dobila odgovarajuću ishranu, korišćenjem indikatora „minimalna prihvatljiva ishrana”. Da bi dete imalo minimalnu prihvatljivu ishranu tokom prethodnog dana, ono mora dobiti:

- ▶ odgovarajući broj obroka/užina/mlečnih obroka,
- ▶ hranu iz najmanje 4 grupe namirnica i
- ▶ majčino mleko ili najmanje 2 mlečna obroka (za decu koja se ne doje).

Tabela NU.3: Početak dojenja

Procenat najmlađe živorođene dece u poslednje dve godine koja su ikada dojena, koja su podojena u roku od jednog sata po rođenju i u roku od jednog dana po rođenju i procenat dece koja su pre dojenja dobila dohranu (neku hranu ili tečnost osim majčinog mleka), Srbija, 2014.

	Procenat dece koja su ikada dojena ¹	Procenat dece koja su prvi put podojena:		Procenat dece čiji prvi obrok nije bilo majčino mleko	Broj najmlađe živorođene dece u poslednje dve godine
		u roku od jednog sata po rođenju ²	u roku od jednog dana po rođenju		
Ukupno	90,4	50,8	69,5	58,9	384
Region					
Beogradski region	87,5	53,7	71,2	74,4	91
Region Vojvodine	95,7	62,8	77,4	55,0	112
Region Šumadije i Zapadne Srbije	88,9	41,6	61,7	52,8	102
Region Južne i Istočne Srbije	88,2	42,0	66,2	54,5	78
Tip naselja					
Gradska	90,1	52,0	69,0	60,7	229
Ostala	90,8	48,9	70,1	56,2	155
Broj meseci od poslednjeg porođaja					
0–11	93,5	50,9	71,1	63,8	207
12–23	86,8	50,6	67,6	53,1	178
Pomoć pri porođaju					
Obučeni zdravstveni radnik	91,6	51,3	70,3	59,8	378
Suprug	(*)	(*)	(*)	(*)	0
Drugo	(*)	(*)	(*)	(*)	1
Niko/nema podataka	(*)	(*)	(*)	(*)	5
Mesto porođaja					
Stan/kuća	(*)	(*)	(*)	(*)	1
Zdravstvena ustanova					
Javna	91,5	51,3	70,2	59,8	377
Privatna	(*)	(*)	(*)	(*)	0
Drugo/ne zna/nema podataka	(*)	(*)	(*)	(*)	5
Obrazovanje majke					
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	4
Osnovno	94,5	48,4	65,1	54,0	41
Srednje	87,6	52,1	69,3	51,3	194
Visoko	92,6	48,6	70,2	70,9	145
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	0
Kvintili indeksa blagostanja					
Najsiromašniji	84,5	53,5	65,3	46,5	52
Drugi	93,0	48,1	71,3	53,0	63
Srednji	95,1	56,6	73,9	58,1	83
Četvrti	89,1	52,5	69,2	65,3	84
Najbogatiji	89,0	44,8	67,1	64,2	102
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo					
Srpska	89,3	49,9	69,0	60,3	325
Mađarska	(97,2)	(50,2)	(71,7)	(64,7)	14
Bošnjačka	(86,9)	(40,7)	(71,1)	(22,0)	9
Romska	(100,0)	(77,2)	(87,6)	(41,1)	12
Drugo	(98,8)	(50,3)	(63,7)	(55,7)	22
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	3

¹ MICS indikator 2.5 — Deca koja su ikada dojena

² MICS indikator 2.6 — Rani početak dojenja

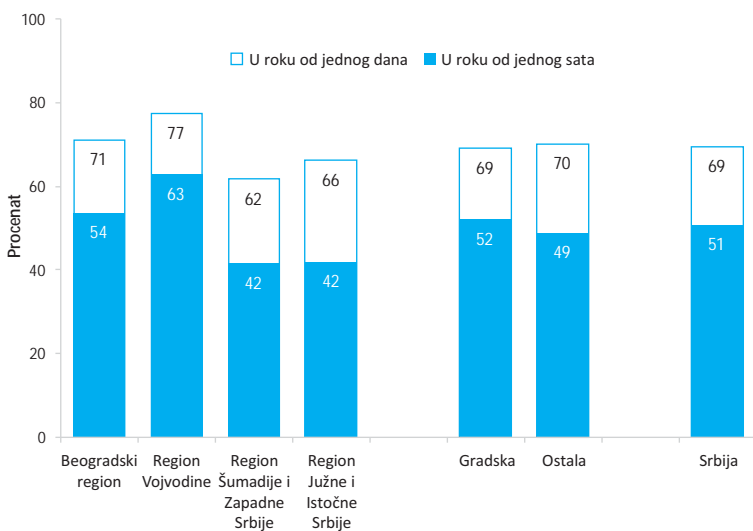
Kategorija „Narodna babica” u okviru karakteristike „Mesto porođaja” nije prikazana u tabeli jer za navedenu kategoriju nije bilo zabeleženih slučajeva.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela NU.3 se zasniva na izjavi majke o tome šta je najmlađe dete, rođeno tokom prethodne dve godine, jelo tokom prvih nekoliko dana života. U tabeli je prikazan procenat dece koja su ikada dojena, koja su prvi put podojena u roku od jednog sata i jednog dana po rođenju, kao i one dece čiji je prvi obrok bila dohrana⁴⁰. Iako je dojenje veoma važan korak u regulisanju laktacije i uspostavljanju fizičkog i emocionalnog odnosa između bebe i majke, samo 51 procenat beba je prvi put podojeno u roku od jednog sata po rođenju, dok je 70 procenata novorođenčadi u Srbiji počelo da doji u roku od jednog dana po rođenju. Postoje određene razlike kada se ove pojave posmatraju prema osnovnim karakteristikama. U regionu Vojvodine je veći procenat beba koje su prvi put podojene tokom prvog sata i tokom jednog dana po rođenju nego u ostalim regionima (grafikon NU.2). Deca iz Beogradskog regiona i ona čije majke imaju visoko obrazovanje češće su dobijala dohranu nego ostala deca.

Grafikon NU.2: Početak dojenja, Srbija, 2014.

Grupa indikatora o ishrani odojčadi i male dece prikazana u tabelama NU.4 do NU.8 zasniva se na izjavi majke/staratelja o tome šta su deca jela i pila tokom dana ili noći pre anketiranja. Podaci su podložni brojnim ograničenjima; neka se odnose na sposobnost ispitanice da se tačno priseti svih tečnosti i hrane koje je dete konzumiralo, a neka i na nedostatak informacija u slučajevima kada je neka druga osoba hranila dete.

U tabeli NU.4 prikazan je status dojenja i za *isključivo dojenu* i za *pretežno dojenu* decu; misli se na odojčad mlađu od 6 meseci koja se doje, s tom razlikom što su prva mogla da dobiju još samo vitamine, dodatne minerale i lekove, a druga i običnu vodu i neku drugu tečnost koja nije mleko. Tabela prikazuje i podatke o nastavku dojenja dece uzrasta 12–15 i 20–23 meseca.

Oko 13 procenata dece mlađe od šest meseci je isključivo dojeno. Sa 47 procenata dece koja su uglavnom dojena, očigledno je da tečnosti na bazi vode u velikoj meri zamenjuju ishranu majčinim mlekom. Doji se ukupno 25 procenata dece uzrasta 12–15 meseci i samo 9 procenata dece uzrasta 20–23 meseca. Prevalencija isključivog dojenja je znatno veća kod dečaka nego kod devojčica (22 procenta u odnosu na 4 procenta, respektivno). Takođe, među decom koja se još uvek doje u uzrastu 12–15 meseci veći je procenat dečaka (30 procenata) nego devojčica (20 procenata). Očigledno je da je procenat dece koja se isključivo doje mnogo veći u domaćinstvima iz dva najviša kvintila blagostanja (19 procenata) nego u domaćinstvima u donja tri kvintila blagostanja (samo 5 procenata). Istovremeno, procenat dece koja su dojena i sa 2 godine starosti veći je kod dece iz najsiromašnijih domaćinstava (12 procenata) nego kod dece iz najbogatijih domaćinstava (6 procenata).

⁴⁰ Davanje dohrane odnosi se na davanje bilo koje tečnosti ili hrane, osim majčinog mleka, novorođenčetu tokom perioda kada se uobičajeno uspostavlja praksa dojenja (ovde je procenjeno da su to prva tri dana života).

Tabela NU.4: Dojenje

Procenat žive dece prema statusu dojenja za izabrane starosne grupe, Srbija, 2014.

	Deca starosti 0–5 meseci			Deca starosti 12–15 meseci		Deca starosti 20–23 meseca	
	procenat isključivo dojene dece ¹	procenat pretežno dojene dece ²	broj dece	procenat dojene dece (nastavljeno dojenje posle prve godine) ³	broj dece	procenat dojene dece (nastavljeno dojenje tokom druge godine) ⁴	broj dece
Ukupno	12,8	47,2	321	24,6	128	8,9	154
Pol							
Muški	22,2	50,1	157	29,6	64	7,4	83
Ženski	3,9	44,3	164	19,5	64	10,6	71
Region							
Beogradski region	(32,3)	(56,0)	67	(26,0)	33	(5,9)	39
Region Vojvodine	(11,1)	(59,8)	124	(11,9)	36	(13,1)	31
Region Šumadije i Zapadne Srbije	(11,2)	(44,2)	46	(38,9)	39	6,7	53
Region Južne i Istočne Srbije	(0,9)	(23,3)	85	(17,0)	20	(12,1)	31
Tip naselja							
Gradska	18,3	50,1	213	22,8	84	7,1	98
Ostala	2,2	41,4	108	(27,9)	44	11,8	56
Obrazovanje majke							
Bez obrazovanja	(*)	(*)	5	(*)	1	(*)	1
Osnovno	(*)	(*)	22	(*)	14	(*)	14
Srednje	10,6	50,0	161	20,0	73	9,7	73
Visoko	18,1	48,2	133	(29,0)	40	6,6	65
Indeks blagostanja							
60 procenata siromašnijih	5,1	48,3	136	21,5	68	11,7	83
40 procenata bogatijih	18,5	46,3	185	28,0	60	5,6	71

¹ MICS indikator 2.7 — Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci

² MICS indikator 2.8 — Predominantno dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci

³ MICS indikator 2.9 — Nastavljeno dojenje posle prve godine

⁴ MICS indikator 2.10 — Nastavljeno dojenje tokom druge godine

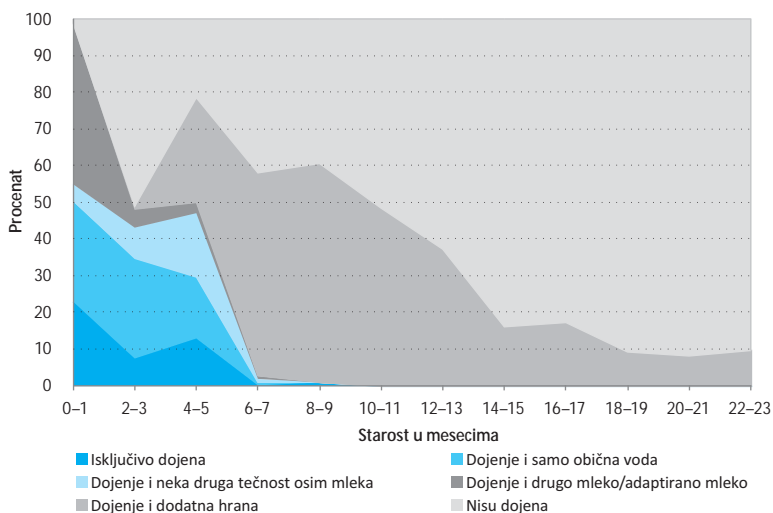
Podaci prema karakteristici „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo“ nisu prikazani u tabeli zbog malog broja slučajeva po kategorijama razvrstavanja.

Pošto su imenici za računanje kvintila indeksa blagostanja suviše mali, podaci su spojeni u dve grupe — 60 procenata siromašnijih (tri najniža kvintila) i 40 procenata bogatijih (dva najviša kvintila).

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Grafikon NU.3: Obrazac ishrane odojčadi po starosti, Srbija, 2014.

Napomena: Podaci za uzrast 0–1 meseca su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva.

Na grafikonu NU.3 detaljno je prikazan obrazac dojenja, po uzrastu deteta u mesecima. Čak i u najranijem uzrastu, većina dece dobija tečnost ili hranu koja nije majčino mleko, sa najvećim procentom kod stavke „Drugo mleko/adaptirano mleko”, čak i u ranom uzrastu 0–1 meseca. U uzrastu 4–5 meseci isključivo je dojeno 13 procenata dece. Samo 10 procenata dece starosti dve godine dobija majčino mleko.

U tabeli NU.5 prikazana je medijana trajanja dojenja po izabranim osnovnim karakteristikama. Kod dece mlađe od tri godine medijana trajanja je 10,5 meseci kada je u pitanju dojenje uopšte, 0,5 meseci za isključivo dojenje i 1,9 meseci za pretežno dojenje. Medijana trajanja pretežnog dojenja je duža kod dečaka (2,5 meseci) nego kod devojčica (0,6 meseci). Uočava se razlika u medijani trajanja pretežnog dojenja između gradskih (2,5 meseci) i ostalih naselja (0,6 meseci). Medijana trajanja pretežnog dojenja je najduža u regionu Vojvodine (4,3 meseca), dok je u Beogradskom regionu i regionu Južne i Istočne Srbije medijana najduža kada je u pitanju dojenje uopšte (11,5 i 11,2 meseca, respektivno).

Tabela NU.5: Trajanje dojenja

Medijana trajanja dojenja, isključivog dojenja i pretežnog dojenja za decu starosti 0–35 meseci, Srbija, 2014.

Medijana	Medijana trajanja (u mesecima) za:			Broj dece starosti 0–35 meseci
	bilo kakvo dojenje ¹	isključivo dojenje	pretežno dojenje	
Medijana	10,5	0,5	1,9	1520
Pol				
Muški	10,3	0,6	2,5	770
Ženski	10,5	0,4	0,6	750
Region				
Beogradski region	11,5	0,6	1,9	347
Region Vojvodine	8,0	0,4	4,3	470
Region Sumadije i Zapadne Srbije	9,2	0,6	2,3	397
Region Južne i Istočne Srbije	11,2	-	0,4	305
Tip naselja				
Gradska	10,0	0,6	2,5	942
Ostala	10,9	0,4	0,6	578
Obrazovanje majke				
Bez obrazovanja	(*)	-	(*)	17
Osnovno	7,1	-	0,4	166
Srednje	8,9	0,5	2,5	777
Visoko	11,1	0,5	2,3	560
Kvintili indeksa blagostanja				
Najsiromašniji	8,5	-	3,0	237
Drugi	10,2	0,4	0,4	241
Srednji	8,3	0,5	2,9	336
Četvrti	11,7	-	0,5	325
Najbogatiji	10,8	0,6	2,6	381
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo				
Srpska	10,0	0,5	2,2	1284
Mađarska	-	-	-	53
Bošnjačka	(13,7)	(0,6)	(4,6)	31
Romska	19,1	-	5,0	50
Drugo	18,6	-	3,8	93
Ne želi da se izjasni	(*)	-	-	9
Srednja vrednost	10,0	0,9	2,9	1520

¹ MICS indikator 2.11 — Trajanje dojenja

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela NU.6: Adekvatno dojenje za dati uzrast

Procenat dece starosti 0–23 meseca koja su adekvatno dojena tokom prethodnog dana, Srbija, 2014.

	Deca starosti 0–5 meseci		Deca starosti 6–23 meseca		Deca starosti 0–23 meseca	
	procenat isključivo dojene dece ¹	broj dece	procenat trenutno dojene dece koja dobijaju i čvrstu, polučvrstu ili meku hranu	broj dece	procenat adekvatno dojene dece ²	broj dece
Ukupno	12,8	321	28,0	734	23,4	1055
Pol						
Muški	22,2	157	27,4	383	25,9	540
Ženski	3,9	164	28,7	351	20,8	515
Region						
Beogradski region	(32,3)	67	32,9	169	32,8	235
Region Vojvodine	(11,1)	124	21,4	209	17,6	332
Region Šumadije i Zapadne Srbije	(11,2)	46	28,7	226	25,7	272
Region Južne i Istočne Srbije	(0,9)	85	31,3	131	19,3	216
Tip naselja						
Gradska	18,3	213	27,5	442	24,5	655
Ostala	2,2	108	28,9	292	21,7	400
Obrazovanje majke						
Bez obrazovanja	(*)	5	(*)	7	(*)	12
Osnovno	(*)	22	30,1	87	24,0	110
Srednje	10,6	161	24,4	372	20,2	533
Visoko	18,1	133	31,2	268	26,9	401
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	(*)	26	27,8	136	23,4	162
Drugi	(*)	33	28,5	125	22,8	158
Srednji	(8,5)	78	24,9	153	19,4	230
Četvrti	(6,3)	93	22,6	147	16,2	240
Najbogatiji	31,1	91	35,3	173	33,8	264
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo						
Srpska	14,5	264	27,1	630	23,4	894
Mađarska	(*)	11	(14,3)	27	(10,3)	37
Bošnjačka	(*)	4	(*)	16	(*)	20
Romska	(*)	8	(58,8)	23	(43,2)	31
Drugo	(*)	35	(28,3)	30	(16,6)	64
Ne želi da se izjasni	-	0	(*)	8	(*)	8

¹ MICS indikator 2.7 — Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci² MICS indikator 2.12 — Dojenje prilagođeno uzrastu

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Adekvatnost dojenja za dati uzrast kod dece mlađe od 24 meseca prikazana je u tabeli NU.6. U zavisnosti od uzrasta deteta primenjeni su različiti kriterijumi za adekvatnost. Za odojčad uzrasta 0–5 meseci isključivo dojenje se smatra adekvatnom ishranom za dati uzrast, dok se za decu uzrasta 6–23 meseca smatra da se adekvatno hrane ukoliko dobijaju majčino mleko i čvrstu, polučvrstu ili meku hranu. Prema datom obrascu ishrane, samo 28 procenata dece uzrasta 6–23 meseca je adekvatno hranjeno i samo 23 procenta sve dece uzrasta 0–23 meseca je adekvatno dojeno za njihov uzrast. Procenat dece uzrasta 6–23 meseca koja su pravilno hranjena i procenat dece uzrasta 0–23 meseca koja su pravilno dojena najniži je u regionu Vojvodine (21 procenat i 18 procenata, respektivno). Postoje uočljive razlike prema polu i tipu naselja kada se posmatra prevalencija adekvatne ishrane dece uzrasta 0–5 meseci. Procenat isključivog dojenja je znatno viši u gradskim (18 procenata) nego u ostalim naseljima (2 procenta).

Sveukupno gledano, 97 procenata odojčadi uzrasta 6–8 meseci je dobilo čvrstu, polučvrstu ili meku hranu barem jednom tokom prethodnog dana (tabela NU.7). Ovaj procenat je sličan kod obe kategorije dece, one koja su trenutno dojena i one koja se trenutno ne doje.

Tabela NU.7: Uvođenje u ishranu čvrste, polučvrste ili meke hrane

Procenat odojčadi starosti 6–8 meseci koja su dobila čvrstu, polučvrstu ili meku hranu tokom prethodnog dana, Srbija, 2014.

	Trenutno dojena odojčad		Odojčad koja trenutno nisu dojena		Sva odojčad	
	procenat koji dobija čvrstu, polučvrstu ili meku hranu	broj dece starosti 6–8 meseci	procenat koji dobija čvrstu, polučvrstu ili meku hranu	broj dece starosti 6–8 meseci	procenat koji dobija čvrstu, polučvrstu ili meku hranu	broj dece starosti 6–8 meseci
Ukupno	96,3	86	97,1	53	96,6	139
Pol						
Muški	(100,0)	37	(100,0)	28	100,0	65
Ženski	(93,4)	49	(93,9)	25	93,6	74
Tip naselja						
Gradska	95,5	48	(96,5)	27	95,9	75
Ostala	(97,2)	38	(97,7)	26	97,4	64

¹ MICS indikator 2.13 — Uvođenje čvrste, polučvrste ili meke hrane
() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Tabela NU.8 pokazuje da je većina dece uzrasta 6–23 meseca (94 procenta) dobijala čvrstu, polučvrstu i meku hranu minimalan broj puta, bez uočljive razlike ukoliko se posmatra po polu. Ukupno 90 procenata dece je imalo minimalnu raznolikost u ishrani, dok je kod 72 procenta dece ishrana bila odgovarajuća i po raznovrsnosti hrane i po učestalosti obroka.

Kod dece koja nisu dojena, adekvatna ishrana uključuje barem 2 mlečna obroka tokom dana. Samo 84 procenta dece uzrasta 6–23 meseca koja nisu dojena dobilo je barem dva mlečna obroka dnevno, a taj procenat pada na 56 procenata kod dece koja žive u najsiromašnijim domaćinstvima.

Tabela NU.8: Praksa u ishrani odojčadi i male dece (IYCF)

Procenat dece starosti 6–23 meseca koja su dobila odgovarajuću tečnost i čvrstu, polučvrstu ili meku hranu minimalan broj puta ili češće, tokom prethodnog dana, prema statusu dojenja, Srbija, 2014.

	Trenutno se doje				procenat dece		
	procenat dece koja su dobila:			Broj dece starosti 6–23 meseca	procenat dece		
	minimalnu raznolikost u ishrani ^a	minimalnu učestalost obroka ^b	minimalnu prihvatljivu ishranu ^{1,c}		minimalnu raznolikost u ishranu ^a	minimalnu učestalost obroka ^b	
Ukupno	74,2	88,0	68,9	209	96,4	97,2	
Pol							
Muški	79,2	86,7	73,6	105	96,1	97,8	
Ženski	69,1	89,3	64,1	104	96,7	96,7	
Starost (u mesecima)							
6–8	50,7	84,1	49,1	86	91,3	96,4	
9–11	82,4	88,9	74,7	52	95,8	100,0	
12–17	96,1	91,7	87,8	48	95,6	97,2	
18–23	(97,1)	(92,7)	(89,7)	24	98,2	96,9	
Region							
Beogradski region	62,6	94,7	60,2	55	97,8	96,8	
Region Vojvodine	74,2	88,5	67,8	45	96,1	96,8	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	73,6	77,8	64,2	67	97,4	97,2	
Region Južne i Istočne Srbije	(90,6)	(95,2)	(89,3)	41	93,6	98,9	
Tip naselja							
Gradska	69,0	89,8	63,7	123	97,4	96,6	
Ostala	81,6	85,4	76,4	86	94,7	98,4	
Obrazovanje majke							
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	5	(*)	(*)	
Osnovno	(78,8)	(84,6)	(71,8)	28	(93,6)	(93,6)	
Srednje	80,9	89,4	73,8	91	96,3	97,7	
Visoko	65,5	88,7	63,3	84	97,3	97,7	
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	(79,7)	(83,3)	(69,0)	39	94,2	96,3	
Drugi	(83,5)	(86,3)	(78,3)	37	99,2	93,3	
Srednji	(76,3)	(79,6)	(70,0)	38	95,1	99,5	
Četvrti	(80,9)	(92,2)	(77,5)	33	97,2	98,6	
Najbogatiji	60,3	95,0	58,0	62	96,5	97,2	
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo							
Srpska	73,4	89,6	70,2	173	96,4	97,4	
Mađarska	(*)	(*)	(*)	4	(*)	(*)	
Bošnjačka	(*)	(*)	(*)	7	(*)	(*)	
Romska	(*)	(*)	(*)	13	(*)	(*)	
Drugo	(*)	(*)	(*)	9	(*)	(*)	
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	3	(*)	(*)	

¹ MICS indikator 2.17a — Minimalna prihvatljiva ishrana (dojena)

² MICS indikator 2.17b — Minimalna prihvatljiva ishrana (nisu dojena)

³ MICS indikator 2.14 — Učestalost mlečnih obroka za decu koja se ne doje

⁴ MICS indikator 2.16 — Minimalna raznolikost u ishrani

⁵ MICS indikator 2.15 — Minimalna učestalost obroka

^a Minimalna raznovrsnost u ishrani je definisana kao dobijanje hrane iz najmanje 4 od 7 grupa hrane: 1) žitarice, korenasto ili krtolasto povrće, 2) mahunarke i orasi, 3) mlečni proizvodi (mleko, jogurt, sir), 4) meso (junetina, teletina, riba, živinsko meso i džigerica/druga iznutrice), 5) jaja, 6) voće i povrće bogato vitaminom A i 7) drugo voće i povrće.

^b Minimalna učestalost obroka za decu koja se trenutno doje definisana je kao dobijanje čvrste, polučvrste ili meke hrane 2 puta dnevno ili češće za decu starosti 6–8 meseci i 3 puta dnevno ili češće za decu starosti 9–23 meseca. Za decu starosti 6–23 meseca koja se ne doje minimalna učestalost obroka je kada deca uzimaju čvrstu, polučvrstu ili meku hranu i mlečne broke najmanje četiri puta tokom dana.

^c Minimalna prihvatljiva ishrana za decu koja se trenutno doje starosti 6–23 meseca definisana je kao dobijanje minimalne raznovrsnosti u ishrani i minimalne učestalosti obroka, kod dece koja se ne doje uvodi se dodatni zahtev od najmanje dva mlečna obroka, a minimalna raznovrsnost u ishrani postiže se ne računajući mlečne broke.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Trenutno se ne doje koja su dobila:			Sva deca				
minimalnu prihvatljivu ishranu ^{2,c}	najmanje dva mlečna obroka ³	Broj dece starosti 6–23 meseca	procenat dece koja su dobila:			Broj dece starosti 6–23 meseca	
			minimalnu raznolikost u ishrani ^{4,a}	minimalnu učestalost obroka ^{5,b}	minimalnu prihvatljivu ishranu ^c		
73,0	84,3	460	89,6	94,4	71,7	734	
69,9	80,1	239	91,3	94,4	71,1	383	
76,2	88,9	221	87,7	94,4	72,4	351	
63,4	96,1	47	63,6	88,4	54,1	139	
84,5	98,0	43	89,7	94,0	79,2	106	
78,6	87,7	155	95,8	95,9	80,7	223	
68,7	76,6	215	97,8	96,5	70,8	266	
82,1	87,0	100	85,8	96,0	74,3	169	
62,6	73,8	154	90,0	94,9	63,7	209	
75,6	89,3	128	90,1	90,5	71,7	226	
77,5	93,6	78	92,7	97,6	81,6	131	
71,0	81,2	286	89,3	94,5	68,8	442	
76,2	89,5	174	89,9	94,1	76,3	292	
(*)	(*)	2	(*)	(*)	(*)	7	
(69,2)	(86,7)	52	88,6	90,4	70,1	87	
69,6	81,2	235	91,7	95,4	70,8	372	
79,0	88,3	171	87,2	94,7	73,8	268	
42,5	55,7	79	89,1	92,0	51,3	136	
74,3	92,6	76	93,5	91,0	75,6	125	
80,4	88,8	106	89,4	94,2	77,7	153	
83,9	91,8	104	93,7	97,0	82,3	147	
76,8	88,4	96	83,7	96,3	69,5	173	
72,3	83,3	397	89,6	95,0	71,6	630	
(*)	(*)	22	(93,6)	(94,5)	(81,4)	27	
(*)	(*)	7	(*)	(*)	(*)	16	
(*)	(*)	9	(76,5)	(87,0)	(54,0)	23	
(*)	(*)	19	(94,7)	(89,1)	(82,6)	30	
(*)	(*)	5	(*)	(*)	(*)	8	

Iz tabele NU.9 se vidi da je hranjenje na flašicu u velikoj meri zastupljeno u Srbiji (83 procenta). Ukupno 79 procenata dece mlađe od 6 meseci hranjeno je pomoću flašice sa cuclom. Prevalencija hranjenja pomoću flašice kod dece uzrasta 0–23 meseca kreće se od 74 procenta u Beogradskom regionu do 88 procenata u regionu Vojvodine.

Tabela NU.9: Hranjenje na flašicu

Procenat dece starosti 0–23 meseca koja su hranjena na flašicu sa cuclom tokom prethodnog dana, Srbija, 2014.

	Procenat dece starosti 0–23 meseca koja su hranjena na flašicu sa cuclom ¹	Broj dece starosti 0–23 meseca
Ukupno	83,1	1055
Pol		
Muški	80,4	540
Ženski	85,9	515
Starost (u mesecima)		
0–5	79,0	321
6–11	82,7	245
12–23	86,0	489
Region		
Beogradski region	74,2	235
Region Vojvodine	88,2	332
Region Šumadije i Zapadne Srbije	81,2	272
Region Južne i Istočne Srbije	87,3	216
Tip naselja		
Gradska	82,0	655
Ostala	84,9	400
Obrazovanje majke		
Bez obrazovanja	(*)	12
Osnovno	89,2	110
Srednje	83,5	533
Visoko	81,3	401
Kvintili indeksa blagostanja		
Najsiromašniji	85,0	162
Drugi	83,1	158
Srednji	85,1	230
Četvrti	86,7	240
Najbogatiji	76,9	264
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo		
Srpska	82,2	894
Mađarska	(96,3)	37
Bošnjačka	(*)	20
Romska	(86,0)	31
Drugo	(88,6)	64
Ne želi da se izjasni	(*)	8

¹ MICS indikator 2.18 — Hranjenje na flašicu

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Dojenje i ishrana odojčadi i male dece — romska naselja

Tabela NU.3R se zasniva na izjavi majke o tome šta je najmlađe dete, rođeno tokom prethodne dve godine, jelo tokom prvih nekoliko dana života. U tabeli je prikazan procenat dece koja su ikada dojena, koja su prvi put podojena u roku od jednog sata i jednog dana po rođenju i one dece čiji je prvi obrok bila dohrana⁴¹. Oko dve trećine beba je prvi put podojeno u roku od jednog sata po rođenju, dok je 83 procenta novorođenčadi iz romskih naselja u Srbiji počelo da doji u roku od jednog dana po rođenju. Nema velikih razlika prema osnovnim karakteristikama: tip naselja, obrazovanje majke i kvintili blagostanja.

Tabela NU.3R: Početak dojenja

Procenat najmlađe živorođene dece u poslednje dve godine koja su ikada dojena, koja su podojena u roku od jednog sata po rođenju i u roku od jednog dana po rođenju i procenat dece koja su pre dojenja dobila dohranu (neku hranu ili tečnost osim majčinog mleka), Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece koja su ikada dojena ¹	Procenat dece koja su prvi put podojena:		Procenat dece čiji prvi obrok nije bilo majčino mleko	Broj najmlađe živorođene dece u poslednje dve godine
		u roku od jednog sata po rođenju ²	u roku od jednog dana po rođenju		
Ukupno	94,4	69,1	82,9	26,7	405
Tip naselja					
Gradska	94,2	69,3	82,5	26,9	306
Ostala	95,0	68,5	84,1	25,9	99
Broj meseci od poslednjeg porođaja					
0–11	95,1	66,3	80,6	33,1	191
12–23	93,7	71,5	84,9	20,9	214
Pomoć pri porođaju					
Obučeni zdravstveni radnik	94,9	69,5	83,3	27,0	399
Drugo	(*)	(*)	(*)	(*)	3
Niko/nema podataka	(*)	(*)	(*)	(*)	2
Mesto porođaja					
Stan/kuća	(*)	(*)	(*)	(*)	4
Zdravstvena ustanova					
Javna	95,0	69,7	83,5	27,0	397
Privatna	(*)	(*)	(*)	(*)	1
Drugo/ne zna/nema podataka	(*)	(*)	(*)	(*)	2
Obrazovanje majke					
Bez obrazovanje	95,9	76,8	91,0	21,6	80
Osnovno	94,4	67,8	81,9	27,3	292
Srednje ili visoko	(89,9)	(62,5)	(71,1)	(33,2)	32
Indeksi kvintila blagostanja					
Najsiromašniji	93,1	70,4	81,2	21,7	104
Drugi	96,2	70,8	88,8	26,0	96
Srednji	95,5	64,9	81,3	26,6	85
Četvrti	89,2	66,2	78,1	20,7	52
Najbogatiji	96,3	72,1	82,8	40,1	67
Indeks blagostanja					
60 procenata siromašnijih	94,9	68,9	83,8	24,6	286
40 procenata bogatijih	93,2	69,5	80,7	31,6	119

¹ MICS indikator 2.5 — Deca koja su ikada dojena

² MICS indikator 2.6 — Rani početak dojenja

Kategorije „Suprug“ i „Narodna babica“ u okviru karakteristike „Mesto porođaja“ nisu prikazane u tabeli jer nije bilo zabeleženih slučajeva.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

⁴¹ Davanje dohrane odnosi se na davanje bilo koje tečnosti ili hrane, osim majčinog mleka, novorođenčetu tokom perioda kada se uobičajeno uspostavlja praksa dojenja (ovde je procenjeno da su to prva tri dana života).

Otpriblike jedna četvrtina dece je dobila kao prvi obrok dohranu, sa uočljivom razlikom između dece iz najsiromašnijeg kvintila blagostanja (22 procenta) i dece iz najbogatijeg kvintila blagostanja (40 procentata). Nema značajne razlike u početku dojenja prema tipu naselja (grafikon NU.2R).

Grafikon NU.2R: Početak dojenja, Srbija — romska naselja, 2014.

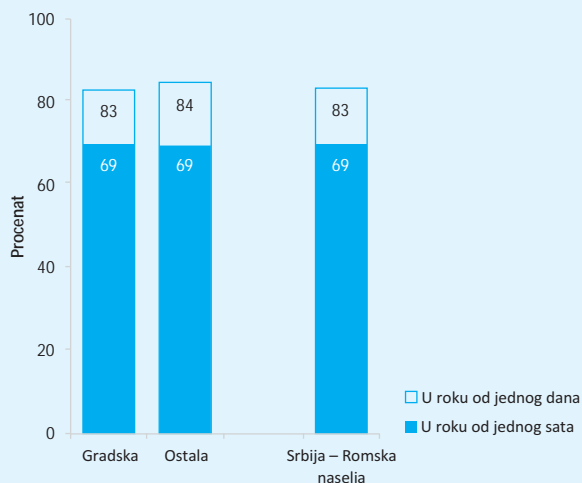

Tabela NU.4R: Dojenje

Procenat žive dece prema statusu dojenja za izabrane starosne grupe, Srbija — romska naselja, 2014.

	Deca starosti 0–5 meseci			Deca starosti 12–15 meseci		Deca starosti 20–23 meseca	
	procenat isključivo dojene dece ¹	procenat pretežno dojene dece ²	broj dece	procenat dojene dece (nastavljeno dojenje posle prve godine) ³	broj dece	procenat dojene dece (nastavljeno dojenje tokom druge godine) ⁴	broj dece
Ukupno	13,0	60,6	146	62,0	120	33,3	114
Pol							
Muški	13,9	63,2	86	59,0	67	40,2	64
Ženski	11,6	56,8	60	(65,7)	53	24,5	50
Tip naselja							
Gradska	15,6	61,5	107	58,7	96	29,7	84
Ostala	(5,8)	(58,1)	39	(75,1)	24	(43,4)	30
Obrazovanje majke							
Bez obrazovanje	(11,4)	(42,9)	26	(*)	23	(31,1)	31
Osnovno	13,4	64,1	112	65,7	72	33,4	74
Srednje ili visoko	(*)	(*)	8	(*)	25	(*)	9
Indeksi kvintila blagostanja							
Najsiromašniji	15,8	63,6	36	(66,4)	31	31,3	32
Drugi	(*)	(*)	27	(58,0)	29	(*)	22
Srednji	(*)	(*)	43	(*)	33	(*)	17
Četvrti	(*)	(*)	15	(*)	16	(*)	21
Najbogatiji	(*)	(*)	25	(*)	11	(*)	23
Indeks blagostanja							
60 procenata siromašnijih	7,3	52,5	106	69,6	93	33,2	70
40 procenata bogatijih	(28,1)	(81,8)	40	(*)	27	(33,3)	44

¹ MICS indikator 2.7 — Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci

² MICS indikator 2.8 — Predominantno dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci

³ MICS indikator 2.9 — Nastavljeno dojenje posle prve godine

⁴ MICS indikator 2.10 — Nastavljeno dojenje tokom druge godine

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

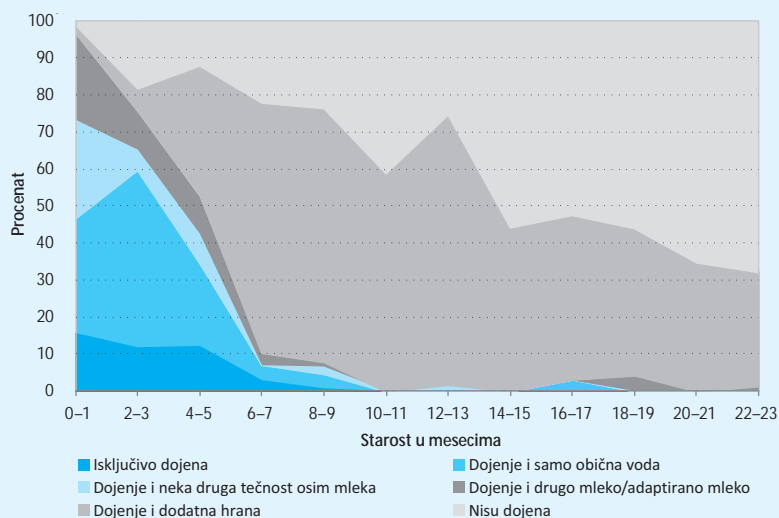
Grupa indikatora o ishrani odojčadi i male dece iz romskih naselja, prikazana u tabelama NU.4R do NU.8R, zasniva se na izjavi majke/staratelja o tome šta su deca jela i pila tokom dana ili noći pre anketiranja.

U tabeli NU.4R prikazan je status dojenja za *isključivo dojenu* i za *pretežno dojenu* decu; misli se na odojčad mlađu od 6 meseci koja su dojena, s tom razlikom što su prva mogla da dobiju još samo vitamine, dodatne minerale i lekove, a druga i običnu vodu i neku drugu tečnost koja nije mleko. Tabela prikazuje i podatke o nastavku dojenja dece uzrasta 12–15 meseci i 20–23 meseca.

Od dece iz romskih naselja mlađe od 6 meseci isključivo je dojeno oko 13 procenata, dok je 61 procenat dece pretežno dojeno. U uzrastu 12–15 meseci doji se 62 procenta dece, a u uzrastu 20–23 meseca doji se jedna trećina dece. Prevalencija isključivog dojenja i pretežnog dojenja je slična kod dečaka i devojčica mlađih od 6 meseci. Kod dece uzrasta 20–23 meseca veći je procenat dečaka koji se još uvek doje (40 procenata) nego devojčica (25 procenata).

Na grafikonu NU.3R detaljno je prikazan obrazac dojenja dece iz romskih naselja, po uzrastu deteta u mesecima. Čak i u najranijem uzrastu, većina dece dobija tečnost ili hranu koja nije majčino mleko, gde stavka „obična voda” više od svih ostalih umanjuje ekskluzivnost dojenja, čak i u ranom uzrastu 0–1 meseca. Kod uzrasta 4–5 meseci, isključivo je dojeno 12 procenata dece, što je veoma slično rezultatima iz mladih starosnih grupa. Otprilike jedna trećina dece starosti dve godine dobija majčino mleko.

Grafikon NU.3R: Obrazac ishrane odojčadi po starosti, Srbija — romska naselja, 2014.

Napomena: Podaci za uzraste 0–1, 2–3, 4–5, 10–11 i 18–19 meseci bazirani su na 25–49 neponderisanih slučajeva.

U tabeli NU.5R prikazana je medijana trajanja dojenja dece iz romskih naselja po izabranim osnovnim karakteristikama. Kod dece mlađe od 3 godine medijana trajanja je 15,7 meseci kada je u pitanju dojenje uopšte, 0,4 meseca za isključivo dojenje i 3,5 meseci za pretežno dojenje. Medijana trajanja pretežnog dojenja je duža za dečake (4,1 mesec) nego za devojčice (3 meseca). Postoji negativna korelacija između medijane trajanja bilo kakvog dojenja dece u romskim naseljima i nivoa obrazovanja majke.

Tabela NU.5R: Trajanje dojenja

Medijana trajanja dojenja, isključivog dojenja i pretežnog dojenja za decu starosti 0–35 meseci, Srbija — romska naselja, 2014.

	Medijana trajanja (u mesecima) za:			Broj dece starosti 0–35 meseci
	bilo kakvo dojenje ¹	isključivo dojenje	pretežno dojenje	
Medijana	15,7	0,4	3,5	875
Pol				
Muški	15,6	0,4	4,1	450
Ženski	15,9	0,4	3,0	425
Tip naselja				
Gradska	15,3	0,4	3,6	651
Ostala	17,2	0,4	3,3	224
Obrazovanje majke				
Bez obrazovanje	18,4	0,5	2,0	188
Osnovno	16,2	0,4	3,7	610
Srednje ili visoko	10,1	-	3,9	77
Indeksi kvintila blagostanja				
Najsiromašniji	17,3	0,7	4,2	235
Drugi	13,9	0,4	2,3	200
Srednji	19,7	-	0,6	179
Četvrti	17,3	-	4,0	136
Najbogatiji	10,7	0,5	4,0	125
Indeks blagostanja				
60 procenata siromašnijih	16,8	0,4	2,9	614
40 procenata bogatijih	11,1	0,5	4,0	261
Srednja vrednost	16,5	0,8	3,7	875

¹ MICS indikator 2.11 — Trajanje dojenja
 „-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Adekvatnost dojenja za dati uzrast kod dece iz romskih naselja mlađe od 24 meseca prikazana je u tabeli NU.6R. U zavisnosti od uzrasta deteta, primenjeni su različiti kriterijumi za adekvatnost. Za odojčad uzrasta 0–5 meseci isključivo dojenje se smatra adekvatnom ishranom za dati uzrast, dok se za decu uzrasta 6–23 meseca smatra da se adekvatno hrane ukoliko dobijaju majčino mleko i čvrstu, polučvrstu ili meku hranu. Prema datom obrascu ishrane, adekvatno je hranjeno samo 53 procenta dece uzrasta 6–23 meseca, dok je samo 43 procenta sve dece uzrasta 0–23 meseca adekvatno dojeno za njihov uzrast.

Tabela NU.6R: Adekvatno dojenje za dati uzrast

Procenat dece starosti 0–23 meseca koja su adekvatno dojena tokom prethodnog dana, Srbija — romska naselja, 2014.

	Deca starosti 0–5 meseci		Deca starosti 6–23 meseca		Deca starosti 0–23 meseca	
	procenat isključivo dojene dece ¹	broj dece	procenat trenutno dojene dece koja dobijaju i čvrstu, polučvrstu ili meku hranu	broj dece	procenat adekvatno dojene dece ²	broj dece
Ukupno	13,0	146	52,7	448	42,9	594
Pol						
Muški	13,9	86	52,9	243	42,7	329
Ženski	11,6	60	52,3	205	43,2	265
Tip naselja						
Gradska	15,6	107	50,7	341	42,3	448
Ostala	(5,8)	39	58,9	107	44,8	146
Obrazovanje majke						
Bez obrazovanje	(11,4)	26	53,6	92	44,2	118
Osnovno	13,4	112	53,9	308	43,1	420
Srednje ili visoko	(*)	8	(43,2)	49	39,0	56
Indeksi kvintila blagostanja						
Najsiromašniji	(15,8)	36	50,9	110	42,3	146
Drugi	(*)	27	52,0	114	43,5	141
Srednji	(*)	43	68,7	81	44,8	124
Četvrti	(*)	15	56,0	72	52,5	87
Najbogatiji	(*)	25	34,6	71	31,7	96
Indeks blagostanja						
60 procenata siromašnijih	7,3	106	56,1	305	43,5	411
40 procenata bogatijih	(28,1)	40	45,4	143	41,6	184

¹ MICS indikator 2.7 — Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci² MICS indikator 2.12 — Dojenje prilagođeno uzrastu

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Sveukupno gledano, 90 procenata odojčadi uzrasta 6–8 meseci je dobilo čvrstu, polučvrstu ili meku hranu barem jednom tokom prethodnog dana, dok je za decu koja se trenutno doje taj procenat 88 (tabela NU.7R).

Tabela NU.7R: Uvođenje u ishranu čvrste, polučvrste ili meke hrane

Procenat odojčadi starosti 6–8 meseci koja su dobila čvrstu, polučvrstu ili meku hranu tokom prethodnog dana, Srbija — romska naselja, 2014.

	Trenutno dojena odojčad		Odojčad koja trenutno nisu dojena		Sva odojčad	
	procenat koji dobija čvrstu, polučvrstu ili meku hranu	broj dece starosti 6–8 meseci	procenat koji dobija čvrstu, polučvrstu ili meku hranu	broj dece starosti 6–8 meseci	procenat koji dobija čvrstu, polučvrstu ili meku hranu ¹	broj dece starosti 6–8 meseci
Ukupno	88,0	61	(*)	18	89,6	79
Pol						
Muški	(89,1)	28	(*)	12	89,9	40
Ženski	(87,1)	32	(*)	6	(89,3)	39
Tip naselja						
Gradska	86,4	48	(*)	10	87,2	58
Ostala	(*)	12	(*)	8	(96,6)	20

¹ MICS indikator 2.13 — Uvođenje čvrste, polučvrste ili meke hrane

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela NU.8R pokazuje da je nešto više od dve trećine dece uzrasta 6–23 meseca dobijalo čvrstu, polučvrstu i meku hranu minimalan broj puta (72 procenta). Veći procenat dečaka (79 procenta) nego devojčica (63 procenta) dobija obroke minimalan broj puta. Procenat dece koja su imala minimalnu raznolikost u ishrani se povećava sa starošću deteta. Ukupna procena, kada se koristi indikator minimalne prihvatljive ishrane, otkriva da je samo kod 31 procenta dece uzrasta 6–23 meseca ishrana bila odgovarajuća i po raznovrsnosti ishrane i po učestalosti obroka. Za indikator minimalne prihvatljive ishrane, kada se posmatraju kvintili indeksa blagostanja, odgovarajući procenti se kreću u opsegu od 14 procenta u najsiromašnijem do 53 procenta u najbogatijem kvintilu.

Tabela NU.8R: Praksa u ishrani odojčadi i male dece (IYCF)

Procenat dece starosti 6–23 meseca koja su dobila odgovarajuću tečnost i čvrstu, polučvrstu ili meku hranu minimalan broj puta ili češće, tokom prethodnog dana, prema statusu dojenja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Trenutno se doje				Trenutno		
	procenat dece koja su dobila:			Broj dece starosti 6–23 meseca	procenat dece		
	minimalnu raznolikost u ishrani ^a	minimalnu učestalost obroka ^b	minimalnu prihvatljivu ishranu ^{1,c}		minimalnu raznolikost u ishrani ^a	minimalnu učestalost obroka ^b	
Ukupno	32,5	70,3	26,8	246	74,2	73,5	
Pol							
Muški	33,8	76,5	30,7	133	74,1	83,0	
Ženski	31,1	63,1	22,2	113	74,3	62,8	
Starost (u mesecima)							
6–8	21,0	80,5	20,3	61	(*)	(*)	
9–11	(20,7)	(64,7)	(17,9)	34	(*)	(*)	
12–17	36,9	62,2	28,3	99	63,4	84,5	
18–23	45,4	77,8	37,3	52	82,2	64,7	
Tip naselja							
Gradska	29,4	67,8	23,2	182	71,5	70,8	
Ostala	41,3	77,6	37,0	64	(84,6)	(84,2)	
Obrazovanje majke							
Bez obrazovanje	24,6	73,7	17,2	51	(69,6)	(52,6)	
Osnovno	34,3	72,1	29,0	174	72,5	77,0	
Srednje ili visoko	(*)	(*)	(*)	21	(*)	(*)	
Indeksi kvintila blagostanja							
Najsiromašniji	19,1	64,1	12,1	62	51,2	66,1	
Drugi	31,8	66,0	29,5	61	73,7	79,9	
Srednji	35,4	65,1	27,2	56	(*)	(*)	
Četvrti	(38,3)	(80,2)	(30,3)	42	(*)	(*)	
Najbogatiji	(52,3)	(92,3)	(50,3)	25	(89,9)	(84,3)	
Indeks blagostanja							
60 procenata siromašnijih	28,5	65,0	22,7	179	66,4	66,5	
40 procenata bogatijih	43,5	84,7	37,7	66	88,4	86,4	

¹ MICS indikator 2.17a — Minimalna prihvatljiva ishrana (dojena)

² MICS indikator 2.17b — Minimalna prihvatljiva ishrana (nisu dojena)

³ MICS indikator 2.14 — Učestalost mlečnih obroka za decu koja se ne doje

⁴ MICS indikator 2.16 — Minimalna raznolikost u ishrani

⁵ MICS indikator 2.15 — Minimalna učestalost obroka

⁶ Minimalna raznovrsnost u ishrani je definisana kao dobijanje hrane iz najmanje 4 od 7 grupa hrane: 1) žitarice, korenasto ili krtolasto povrće, 2) mahunarke i orasi, 3) mlečni proizvodi (mleko, jogurt, sir), 4) meso (junetina, teletina, riba, živinsko meso i džigerica/druge iznutrice), 5) jaja, 6) voće i povrće bogato vitaminom A i 7) drugo voće i povrće.

^b Minimalna učestalost obroka za decu koja se trenutno doje definisana je kao dobijanje čvrste, polučvrste ili meke hrane 2 puta dnevno ili češće za decu starosti 6–8 meseci i 3 puta dnevno ili češće za decu starosti 9–23 meseca. Za decu starosti 6–23 meseca koja se ne doje minimalna učestalost obroka je kada deca uzimaju čvrstu, polučvrstu ili meku hranu i mlečne obroke najmanje četiri puta tokom dana.

^c Minimalna prihvatljiva ishrana za decu koja se trenutno doje starosti 6–23 meseca definisana je kao dobijanje minimalne raznovrsnosti u ishrani i minimalne učestalosti obroka, kod dece koja se ne doje uvodi se dodatni zahtev od najmanje dva mlečna obroka, a minimalna raznovrsnost u ishrani postiže se ne računajući mlečne obroke.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Od dece uzrasta 6–23 meseca koja se trenutno doje, 33 procenta je imalo minimalnu raznolikost u ishrani, 70 procentata je dobilo obroke minimalan broj puta, a 27 procentata je imalo minimalnu prihvatljivu ishranu.

Od dece uzrasta 6–23 meseca koja se ne doje, 74 procenta je imalo minimalnu raznolikost u ishrani. Isti procenat dece uzrasta 6–23 meseca (74 procenta) imalo je minimalnu učestalost obroka, a 37 procentata je imalo minimalnu prihvatljivu ishranu. Dodatno, 62 procenta dece iz ove grupe je dobilo barem 2 mlečna obroka.

se ne doje koja su dobila:			Sva deca				
minimalnu prihvatljivu ishranu ^{2,c}	najmanje dva mlečna obroka ³	Broj dece starosti 6–23 meseca	procenat dece koja su dobila:			Broj dece starosti 6–23 meseca	
			minimalnu raznolikost u ishrani ^{4,a}	minimalnu učestalost obroka ^{5,b}	minimalnu prihvatljivu ishranu ^c		
36,5	62,1	177	51,3	71,7	30,9	448	
45,5	72,8	94	52,8	79,2	36,9	243	
26,2	50,0	83	49,6	62,9	23,9	205	
(*)	(*)	14	32,1	82,0	25,6	79	
(*)	(*)	10	36,3	63,2	22,9	52	
35,7	62,3	66	48,9	71,1	31,2	172	
34,8	55,4	87	69,9	69,6	35,7	146	
34,5	58,7	141	49,0	69,1	28,1	341	
(44,3)	(75,1)	37	58,8	80,0	39,6	107	
(19,4)	(46,0)	34	42,8	65,2	18,1	92	
35,0	62,2	118	51,6	74,1	31,4	308	
(*)	(*)	25	(65,8)	(68,2)	(50,9)	49	
17,9	50,3	42	33,6	64,9	14,4	110	
37,8	59,4	50	51,7	72,2	33,3	114	
(*)	(*)	22	49,3	57,1	21,6	81	
(*)	(*)	24	59,7	83,7	42,2	72	
(55,4)	(81,8)	38	72,0	87,4	53,4	71	
24,6	51,8	115	44,5	65,6	23,5	305	
58,3	81,0	63	65,8	85,5	47,7	143	

Iz tabele NU.9R se vidi da je hranjenje na flašicu veoma često kod dece u romskim naseljima. Sveukupno, 72 procenta dece uzrasta 0–23 meseca je hranjeno pomoću flašice sa cuclom, a prevalencija je najveća kod dece mlađe od 6 meseci (81 procentat).

Tabela NU.9R: Hranjenje na flašicu

Procentat dece starosti 0–23 meseca koja su hranjena na flašicu sa cuclom tokom prethodnog dana, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procentat dece starosti 0–23 meseca koja su hranjena na flašicu sa cuclom ¹	Broj dece starosti 0–23 meseca
Ukupno	72,0	594
Pol		
Muški	71,9	329
Ženski	72,2	265
Starost (u mesecima)		
0–5	81,4	146
6–11	76,0	130
12–23	66,1	318
Tip naselja		
Gradska	72,2	448
Ostala	71,7	146
Obrazovanje majke		
Bez obrazovanje	71,1	118
Osnovno	72,8	420
Srednje ili visoko	68,5	56
Indeksi kvintila blagostanja		
Najsiromašniji	63,4	146
Drugi	68,6	141
Srednji	79,5	124
Četvrti	71,3	87
Najbogatiji	81,2	96
Indeks blagostanja		
60 procenata siromašnijih	70,0	411
40 procenata bogatijih	76,5	184

¹ MICS indikator 2.18 — Hranjenje na flašicu

VI ZDRAVLJE DETETA

Vakcinacija

Milenijumskim ciljem razvoja broj 4 planirano je smanjenje smrtnosti dece za dve trećine u periodu od 1990. do 2015. godine. Ključnu ulogu u ostvarenju tog cilja ima imunizacija. Osim toga, 194 zemlje članice Skupštine Svetske zdravstvene organizacije usvojile su u maju 2012. godine Globalni akcioni plan vakcinacije (Global Vaccine Action Plan — GVAP), čiji je cilj ostvarivanje vizije koja je nazvana Dekada vakcina i koja podrazumeva obezbeđivanje univerzalnog pristupa imunizaciji. Imunizacijom su tokom četiri decenije, od 1974. godine kada je uveden prošireni program imunizacije, spaseni milioni dečijih života. Međutim, širom sveta i dalje postoje milioni dece koja nisu obuhvaćena redovnom imunizacijom, što za posledicu ima smrt više od dva miliona dece godišnje od bolesti koje se mogu izbeći vakcinacijom.

Prema uputstvima UNICEF-a i Svetske zdravstvene organizacije, dete bi trebalo da primi BCG vakcinu za zaštitu od tuberkuloze, tri doze DTP vakcine za zaštitu od difterije, velikog kašlja i tetanusa, tri doze polio vakcine, tri doze Hepatitis B (HepB) vakcine, tri doze vakcine Haemophilus influenza tip B (Hib) i prvu dozu vakcine protiv malih boginja, rubela i zauški pre svog prvog rođendana (napomena: zbog epidemiologije bolesti u zemlji, prva doza vakcine protiv malih boginja, rubela i zauški može biti preporučena u 12 mesecu života ili kasnije).

Kalendarom obavezne imunizacije u Republici Srbiji obuhvaćene su sve gorenavedene vakcine. Sve vakcine dete bi trebalo da primi u prvoj godini života, osim vakcine protiv malih boginja, rubela i zauški, koju bi trebalo da primi do 15. meseca. Uzevši u obzir ovaj kalendar imunizacije, ocene potpunog obuhvata imunizacijom na osnovu istraživanja Srbija MICS odnose se na decu uzrasta 24–35 meseci.

Podaci o obuhvatu vakcinacijom su se prikupljali za svu decu mlađu od tri godine. Sve majke ili staratelji su bili zamoljeni da obezbede lične kartone o izvršenoj imunizaciji. Ukoliko je lični karton o izvršenoj imunizaciji bio dat na uvid, anketarke su podatke o vakcinaciji deteta prepisivale u odgovarajući MICS upitnik. U suprotnom, anketarka je postavljala pitanja majci da na osnovu sećanja odgovori da li je dete primilo svaku od pojedinačnih vakcina, dok je za polio, DTP, Hepatitis B i Hib postavljala pitanja o tome koliko doza je dete primilo. Podaci su se takođe prikupljali iz vakcinalnih kartona u zdravstvenim ustanovama, za svu decu čija je majka/staratelj dala saglasnost za uvid u vakcinalni karton deteta u zdravstvenoj ustanovi. Za 80 procenata dece roditelji su anketarkama dali saglasnost za prikupljanje podataka u zdravstvenoj ustanovi, a za 77 procenata od ukupnog broja dece podaci u zdravstvenoj ustanovi bili su dostupni anketarkama i one su ih zabeležile. Konačni obuhvat vakcinacijom je dobijen na osnovu informacija prikupljenih u zdravstvenoj ustanovi, ličnih kartona o izvršenoj imunizaciji koji su se nalazili kod kuće i na osnovu majčinog sećanja o tome koje je vakcine dete primilo. Za izračunavanje indikatora o imunizaciji, kao prvi i najpouzdaniji izvor su korišćeni podaci iz zdravstvene ustanove. Ukoliko podaci iz zdravstvene ustanove nisu bili dostupni, za izračunavanje obuhvata vakcinacijom korišćeni su drugi izvori podataka, odnosno korišćeni su podaci iz ličnih kartona kod kuće. Ukoliko ni lični kartoni o izvršenoj imunizaciji koji se nalaze kod kuće nisu bili dostupni, kao izvor su korišćene informacije o vakcinaciji dobijene od majke/staratelja.

Procenat dece uzrasta 12–23 i 24–35 meseci koja su primila svaku od specifičnih vakcina, na osnovu različitih izvora informacija (lični karton o izvršenoj imunizaciji, vakcinalni karton u zdravstvenoj ustanovi i sećanje majke), prikazan je u tabeli CH.1 i na grafikonu CH.1. Imenioci za tabelu se odnose na decu uzrasta 12–23 i 24–35 meseci, tako da se u obzir uzimaju samo deca koja su dovoljno stara da bi bila potpuno obuhvaćena imunizacijom. U prve tri kolone svakog dela tabele brojilac uključuje svu decu koja su bila vakcinisana u bilo kom trenutku pre datuma anketiranja, prema ličnom kartonu o izvršenoj imunizaciji ili vakcinalnom kartonu u zdravstvenoj ustanovi ili prema sećanju majke. U poslednjoj koloni svakog dela tabele su uključena samo deca koja su vakcinisana pre svog prvog rođendana (male boginje, rubela i zauške do 24. meseca života). Za decu za koju nije bio ostvaren uvid u lični karton o izvršenoj imunizaciji/vakcinalni karton pretpostavlja se da je procenat vakcinisane dece pre prvog rođendana isti kao i kod dece za koju je ostvaren uvid u lični karton/vakcinalni karton.

Kod dece uzrasta 12–23 meseca, 98 procenata je primilo BCG vakcinu do 12. meseca života. Obuhvat prvom i drugom dozom svih vakcina, osim za Hib, iznosi preko 90 procenata, a zatim opada za treću dozu, ali ne ispod 85 procenata. Obuhvat prvom dozom Hib-a (92 procenta) sličan je obuhvatu za Polio1 (93 procenta) i DTP1 (93 procenta), dok je treću dozu primilo 80 procenata dece uzrasta 12–23 meseca.

Tabela CH.1: Vakcinacija u prvoj godini života

Procenat dece starosti 12–23 meseca i starosti 24–35 meseci koja su vakcinisana protiv dečjih bolesti u bilo kojem trenutku pre istraživanja i do prvog rođendana (MMR1 do navršene druge godine života), Srbija, 2014.

	Deca starosti 12–23 meseca				Deca starosti 24–35 meseci			
	vakcinisani u bilo kojem trenutku pre istraživanja prema:			Procenat dece vakcinisane do starosti 12 meseci ^a	vakcinisani u bilo kojem trenutku pre istraživanja prema:			Procenat dece vakcinisane do starosti 12 meseci (MMR1 do starosti 24 meseca) ^a
	vakcinalnom kartonu ili kartonu iz zdravstvene ustanove	sećanju majke	bilo koje od navedenog		vakcinalnom kartonu ili kartonu iz zdravstvene ustanove	sećanju majke	bilo koje od navedenog	
Antigen								
BCG ¹	80,3	17,6	98,0	98,0	79,8	19,2	99,0	99,0
OPV								
1	86,5	6,4	92,9	92,8	86,8	4,4	91,3	90,9
2	85,2	7,1	92,3	91,3	86,5	4,4	90,9	89,4
3 ²	83,3	5,1	88,4	86,4	86,4	4,3	90,6	85,6
DTP								
1	86,6	6,4	93,1	92,9	86,7	4,4	91,1	90,5
2	85,6	7,1	92,6	91,9	86,1	4,4	90,5	89,6
3 ³	83,9	5,1	89,0	87,4	85,9	4,3	90,2	85,9
HepB^d								
1	86,2	12,3	98,5	98,2	87,9	11,4	99,3	99,0
2	86,1	12,3	98,4	97,8	87,5	11,3	98,8	98,6
3 ⁴	82,2	11,0	93,2	91,3	86,1	10,3	96,4	92,1
Hib								
1	85,3	6,7	92,0	91,5	86,4	4,4	90,8	90,6
2	82,9	7,5	90,4	88,6	83,5	4,7	88,3	87,6
3 ⁵	77,1	5,6	82,7	80,4	80,0	6,0	86,0	82,4
Male boginje (MMR1) ^{6,c}	np	np	np	np	82,3	12,2	94,4	93,4
Puni obuhvat ^{7,b}	np	np	np	np	76,7	3,8	80,6	70,5
Nisu vakcinisani	0,0	0,6	0,6	0,6	0,0	0,5	0,5	0,5
Broj dece	489	489	489	489	465	465	465	465

¹ MICS indikator 3.1 — Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze

² MICS indikator 3.2 — Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize

³ MICS indikator 3.3 — Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP)

⁴ MICS indikator 3.5 — Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B

⁵ MICS indikator 3.6 — Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influence tip „B“ (Hib)

⁶ MICS indikator 3.4; MDG indikator 4.3 — Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1)

⁷ MICS indikator 3.8 — Puni obuhvat imunizacijom

np — nije primenljivo

^a MICS indikatori 3.1, 3.2, 3.3, 3.5 i 3.6 odnose se na rezultate prikazane u kolonama u levom panelu table; MICS indikatori 3.4 i 3.8 odnose se na rezultate prikazane u kolonama u desnom panelu table.

^b Uključuje: BCG, OPV3, DTP3, HepB3, Hib3 do starosti 12 meseci i jednu dozu vakcine protiv malih boginja (administrira se kao MMR1) do navršene 24 meseca starosti.

^c Vakcina protiv malih boginja u Srbiji se administrira kao kombinovana vakcina protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR).

^d Obeležavanje HepB vakcine u istraživanju Srbija MICS 2014 oznakama HepB1, HepB2 i HepB3 odgovara oznakama HepB0 (na rođenju), HepB1 i HepB2 koje su standardne u MICS metodologiji u slučajevima kada se prva doza vakcine administrira na rođenju u skladu sa nacionalnim kalendarom imunizacije.

Procenat dece uzrasta 24–35 meseci koja su primila prvu dozu vakcine protiv malih boginja, rubele i zauški do drugog rođendana iznosi 93 procenta.

Kumulativno, procenat dece uzrasta 24–35 meseci koja su primila sve preporučene vakcine **do prvog rođendana** (vakcinu protiv malih boginja, rubele i zauški do drugog rođendana) nizak je i iznosi samo 71 procenat.

Podaci koji se odnose na pojedinačni obuhvat za različite vakcine dece uzrasta 24–35 meseci generalno su slični podacima za decu uzrasta 12–23 meseca, što ukazuje na to da je obuhvat imunizacijom u Republici Srbiji između 2012. i 2013. godine, u proseku, bio stabilan.

Tabela CH.2 prikazuje obuhvat imunizacijom među decom uzrasta 12–23 i 24–35 meseci prema osnovnim karakteristikama. Prikazani su procenti dece koja su vakcinisana **bilo kada do trenutka anketiranja**, a podaci su bazirani na informacijama iz ličnih kartona o izvršenoj imunizaciji, vakcinalnih kartona u zdravstvenoj ustanovi i na osnovu sećanja majke/staratelja. Anketarke su imale uvid u lične kartone o izvršenoj imunizaciji ili vakcinalne kartone u zdravstvenoj ustanovi za 87 procenata dece u obe starosne grupe (12–23 i 24–35 meseci).

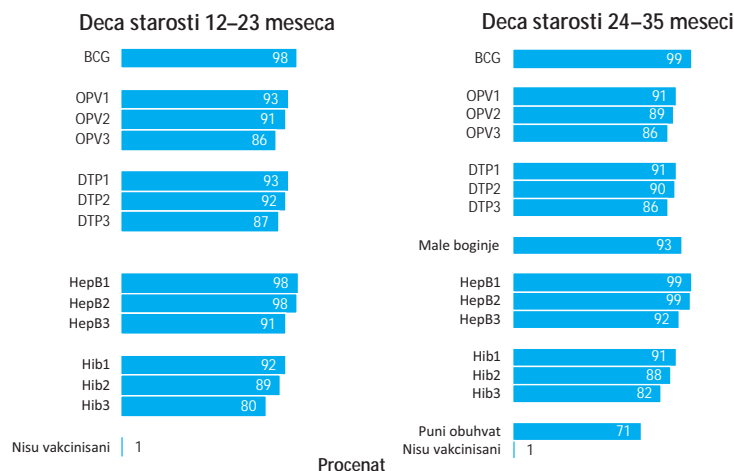
Tabela CH.2: Vakcinacija prema osnovnim karakteristikama

Procenat dece starosti 12–23 meseca koja su vakcinisana protiv dečijih bolesti (deca starosti 24–35 meseci za male boginje), Srbija, 2014.

	Procenat dece starosti 12–23 meseca koja su primila:													Vakcinalni karton ili karton u zdravstvenoj ustanovi viđen	Broj dece starosti 12–23 meseca	Procenat dece starosti 24–35 meseci koja su primila:			Vakcinalni karton ili karton u zdravstvenoj ustanovi viđen	Broj dece starosti 24–35 meseci	
	BCG	OPV			DTP			HepB			Hib					nijednu vakcinu	male boginje (MMR1)	sve vakcine ^a			ni-jednu vakcinu
		1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3								
Ukupno	98,0	92,9	92,3	88,4	93,1	92,6	89,0	98,5	98,4	93,2	92,0	90,4	82,7	0,6	86,5	489	94,4	80,6	0,5	86,6	465
Pol																					
Muški	98,6	94,6	93,8	90,3	94,9	94,4	91,4	98,3	98,0	94,2	94,3	92,5	86,3	0,3	88,0	261	94,5	80,1	0,4	89,2	230
Ženski	97,3	91,0	90,6	86,3	91,0	90,6	86,3	98,8	98,8	91,9	89,3	88,0	78,6	0,9	84,7	227	94,3	81,0	0,7	84,1	235
Region																					
Beogradski region	94,6	80,0	79,9	71,1	80,5	80,4	71,5	99,2	98,5	88,9	79,9	78,3	69,4	0,8	69,4	112	95,7	67,9	1,5	66,8	112
Region Vojvodine	99,6	95,9	95,9	93,8	95,9	95,9	94,5	97,0	97,0	94,1	95,9	94,5	89,5	0,4	93,6	142	94,6	91,0	0,6	96,7	138
Region Šumadije i Zapadne Srbije	99,1	96,4	95,3	93,4	96,4	96,0	94,1	99,0	99,0	95,9	96,0	94,8	84,4	0,9	86,8	151	99,2	84,5	0,0	87,0	126
Region Južne i Istočne Srbije	97,7	98,8	97,3	93,2	98,8	97,3	93,7	99,3	99,3	92,4	94,3	91,6	85,8	0,0	96,5	84	86,0	74,6	0,0	95,5	89
Tip naselja																					
Gradska	99,0	91,1	90,7	88,5	91,3	90,9	88,8	99,5	99,2	95,1	89,6	88,6	84,2	0,3	84,8	298	94,2	83,7	0,6	88,5	287
Ostala	96,3	95,8	94,8	88,3	95,8	95,3	89,3	97,0	97,0	90,1	95,8	93,3	80,4	1,1	89,2	190	94,8	75,4	0,5	83,7	177
Obrazovanje majke																					
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	5	(*)	(*)	(*)	(*)	5
Osnovno	97,1	95,8	95,8	90,8	95,8	95,8	90,8	97,1	97,1	89,7	95,8	92,8	78,5	2,9	93,0	65	95,6	83,8	0,0	91,8	57
Srednje	97,5	95,0	93,8	89,9	95,2	94,4	90,7	99,6	99,6	93,0	93,4	91,9	83,9	0,2	90,5	256	95,2	81,8	0,3	86,7	244
Visoko	99,4	88,7	88,7	86,1	88,7	88,7	86,1	97,7	97,7	96,4	88,2	87,6	83,8	0,0	77,4	162	93,2	77,9	1,0	84,2	159
Kvintili indeksa blagostanja																					
Najsiromašniji	94,7	97,7	95,7	91,2	98,4	97,4	92,7	98,9	98,1	92,6	98,4	92,7	83,6	1,1	93,2	98	93,3	86,2	0,0	94,6	75
Drugi	100,0	97,8	97,3	94,7	97,8	97,3	94,7	95,3	95,3	91,5	97,8	97,3	84,9	0,0	96,5	78	94,6	78,8	0,0	90,4	83
Srednji	97,7	94,2	94,2	86,3	94,2	94,2	86,3	98,6	98,6	92,0	94,2	94,2	84,0	1,4	75,0	101	96,8	80,9	0,8	78,7	105
Četvrti	99,1	96,0	95,3	91,2	96,0	95,3	92,6	99,4	99,4	94,3	94,6	93,0	85,9	0,0	92,7	106	92,5	77,4	1,0	83,8	85
Najbogatiji	98,6	80,8	80,8	80,5	80,8	80,8	80,5	99,6	99,6	94,9	77,2	77,2	75,8	0,4	77,7	106	94,3	80,2	0,7	88,1	117

^a Uključuje: BCG, OPV3, DTP3, HepB3, Hib3 i jednu dozu vakcine protiv malih boginja (administrirana se kao MMR1) u bilo kom trenutku pre istraživanja. Podaci prema karakteristikama „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo“ nisu prikazani u tabeli zbog malog broja slučajeva po kategorijama razvrstavanja. (*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Grafikon CH.1: Vakcinacija do uzrasta od 12 meseci (vakcinacija protiv malih boginja, zauški i rubele do 24 meseca), Srbija, 2014.

Ne postoje značajne razlike po polu, tipu naselja i obrazovanju majke kada su u pitanju vakcine BCG, DTP, Polio, HepB i Hib. Što se tiče MMR1 vakcine, najniži procenat je u regionu Južne i Istočne Srbije (86 procenata), za razliku od regiona Šumadije i Zapadne Srbije (99 procenata).

Obuhvat vakcinama Polio, DTP i Hib niži je među decom koja žive u najbogatijim domaćinstvima i u Beogradskom regionu, u kojem obuhvat trećom dozom za neke vakcine pada ispod 70 procenata.

U tabeli CH.2, puni obuhvat imunizacijom podrazumeva procenat dece uzrasta 24–35 meseci koja su primila sve preporučene vakcine u bilo kom trenutku pre datuma anketiranja. Ovaj obuhvat iznosi 81 procenat, sa nekim razlikama između gradskih (84 procenta) i ostalih naselja (75 procenata). Postoje uočljive razlike u procentima dece kada se radi o punom obuhvatu imunizacijom po regionima — najniži procenat je u Beogradskom regionu (68 procenata), a najviši u regionu Vojvodine (91 procenat).

Kalendar obavezne imunizacije u Republici Srbiji se razlikuje od standarda koji se primenjuju u standardnoj MICS metodologiji za računanje pravovremenosti imunizacije. Naime, nacionalni kalendar imunizacije preporučuje da sve doze preporučenih vakcina treba da budu primljene do navršenih 6 meseci, a vakcina protiv malih boginja, rubele i zauški do navršenih 15 meseci. Tabela CH.2A prikazuje podatke koji se odnose na pravovremenost imunizacije polio vakcinom među decom uzrasta 12–23 meseci i vakcinom protiv malih boginja, rubele i zauški među decom uzrasta 24–35 meseci, u skladu sa nacionalnim kalendarom imunizacije.

Približno polovina (49 procenata) dece uzrasta 12–23 meseci primila je Polio 3 vakcinu pre navršenih 6 meseci. Postoje određene razlike u procentima pravovremeno vakcinisane dece Polio 3 vakcinom po regionima — 41 procenat u regionu Vojvodine u poređenju sa 64 procenta u regionu Južne i Istočne Srbije. Procenat pravovremeno vakcinisane dece je najniži među decom čije majke imaju samo osnovno obrazovanje (42 procenta) i koja žive u najsiromašnijim domaćinstvima (35 procenata).

Samo 65 procenata dece uzrasta 24–35 meseci primilo je vakcinu protiv malih boginja, zauški i rubele do 15. meseca starosti. Postoje uočljive regionalne razlike kada je u pitanju obuhvat vakcinom protiv malih boginja, rubele i zauški, jer je samo 28 procenata dece uzrasta 24–35 meseci primilo ovu vakcinu do 15. meseca starosti u Beogradskom regionu, nasuprot regionu Južne i Istočne Srbije gde je to slučaj kod 79 procenata dece.

Dodatno, tabela CH.2A takođe prikazuje obuhvat kombinovanom petovalentnom DTP-IPV-Hib vakcinom dece uzrasta 12–23 meseci. Iako petovalentna DTP-IPV-Hib vakcina nije bila formalno uključena u Kalendar obavezne imunizacije u Republici Srbiji u trenutku sprovođenja MICS istraživanja i nije pokrivena zdravstvenim osiguranjem, njena distribucija je već počela u mnogim zdravstvenim ustanovama širom Srbije. Distribucija se bazira na zahtevu roditelja koji su vakcinu samostalno kupili.

Sveukupno, 27 procenata dece uzrasta 12–23 meseca je bilo vakcinisano petovalentnom DTP-IPV-Hib vakcinom. Postoje velike razlike po svim posmatranim karakteristikama. Obuhvat je najveći u gradskim naseljima i u Beogradskom regionu, a povećava se sa porastom nivoa obrazovanja majke i oca, kao i sa povećanjem socio-ekonomskog statusa.

Tabela CH.2A: Pokrivenost kombinovanom petovalentnom DTP-IPV-Hib vakcinom i pravovremenost vakcinacije protiv dečije paralize i malih boginja

Procenat dece starosti 12–23 meseca koja su vakcinisana na vreme protiv dečije paralize, procenat dece starosti 12–23 meseca koja su primila petovalentnu DTP-IPV-Hib vakcinu i procenat dece starosti 24–35 meseci koja su vakcinisana na vreme protiv malih boginja, Srbija, 2014.

	Procenat dece starosti 12–23 meseca koja su primila:					Procenat dece starosti 24–35 meseci koja su primila:	
	OPV3 pre navršenih 6 meseci ¹	petovalentnu DTP-IPV-Hib vakcinu ³			Broj dece starosti 12–23 meseca	MMR1 pre navršenih 15 meseci ²	broj dece starosti 24–35 meseci
		1	2	3			
Ukupno	48,7	27,6	27,3	26,5	489	64,8	465
Pol							
Muški	51,1	29,5	28,8	27,6	261	67,5	230
Ženski	46,0	25,5	25,7	25,3	227	62,2	235
Region							
Beogradski region	42,8	51,7	51,6	50,1	112	28,2	112
Region Vojvodine	40,6	18,5	20,9	20,0	142	78,9	138
Region Šumadije i Zapadne Srbije	52,0	13,1	11,9	12,0	151	71,6	126
Region Južne i Istočne Srbije	64,3	37,0	33,8	32,3	84	79,3	89
Tip naselja							
Gradska	49,2	31,8	31,8	31,3	298	62,3	287
Ostala	47,9	21,0	20,3	19,0	190	68,9	177
Starost (u mesecima)							
12–17	58,2	32,2	32,2	31,4	223	np	np
18–23	40,7	23,8	23,3	22,5	266	np	np
24–29	np	np	np	np	np	63,9	225
30–35	np	np	np	np	np	65,7	240
Obrazovanje majke							
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	5	(*)	5
Osnovno	41,6	6,5	4,7	1,4	65	65,7	57
Srednje	46,8	26,3	25,6	25,5	256	72,7	244
Visoko	54,8	38,6	39,8	38,7	162	52,9	159
Obrazovanje oca							
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	2	(*)	14
Osnovno	58,0	18,4	17,7	15,1	50	53,8	53
Srednje	47,8	21,9	21,4	21,4	285	72,1	270
Visoko	50,2	42,9	44,2	42,2	128	53,2	106
Otac ne živi u domaćinstvu	(*)	(*)	(*)	(*)	25	(35,5)	22
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	35,2	13,9	12,2	11,3	98	70,0	75
Drugi	51,7	17,3	16,8	16,1	78	68,7	83
Srednji	49,6	21,0	22,6	21,4	101	66,5	105
Četvrti	57,4	35,4	33,9	33,1	106	64,2	85
Najbogatiji	49,7	46,4	47,1	46,6	106	57,7	117

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Pravovremenost vakcinacije protiv dečije paralize

² Indikator specifičan za istraživanje — Pravovremenost vakcinacije protiv malih boginja

³ Indikator specifičan za istraživanje — Pokrivenost petovalentnom DTP-IPV-Hib vakcinom

* Vakcina protiv malih boginja u Srbiji se administrira kao kombinovana vakcina protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR).

np — nije primenljivo

Podaci prema karakteristici „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo“ nisu prikazani u tabeli zbog malog broja slučajeva po kategorijama razvrstavanja.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Vakcinacija — romska naselja

Podaci o obuhvatu vakcinacijom su se prikupljali za svu decu mlađu od tri godine u romskim naseljima. Sve majke ili staratelji su bili zamoljeni da obezbede lične kartone o izvršenoj imunizaciji. Ukoliko je lični karton o izvršenoj imunizaciji bio dat na uvid, anketarke su podatke o vakcinaciji deteta prepisivale u odgovarajući MICS upitnik. U suprotnom, anketarka je postavljala pitanja majci da na osnovu sećanja odgovori da li je dete primilo svaku od pojedinačnih vakcina, dok je za polio, DTP, Hepatitis B i Hib postavljala pitanja o tome koliko je doza dete primilo. Podaci su se takođe prikupljali iz vakcinalnih kartona u zdravstvenim ustanovama, za svu decu čija je majka/staratelj dala saglasnost za uvid u vakcinalni karton deteta u zdravstvenoj ustanovi. Za 80 procenata dece roditelji su anketarkama dali saglasnost za prikupljanje podataka u zdravstvenoj ustanovi, a za 69 procenata od ukupnog broja dece podaci u zdravstvenoj ustanovi bili su dostupni anketarkama i one su ih zabeležile.

Tabela CH.1R: Vakcinacija u prvoj godini života

Procenat dece starosti 12–23 meseca i starosti 24–35 meseci koja su vakcinisana protiv dečijih bolesti u bilo kojem trenutku pre istraživanja i do prvog rođendana (MMR1 do navršene druge godine života), Srbija — romska naselja, 2014.

	Deca starosti 12–23 meseca				Deca starosti 24–35 meseci			Procenat dece vakcinisane do starosti 24 meseci (MMR1 do starosti 24 meseci) ^a
	vakcinisani u bilo kojem trenutku pre istraživanja prema:			Procenat dece vakcinisane do starosti 12 meseci ^a	vakcinisani u bilo kojem trenutku pre istraživanja prema:			
	vakcinalnom kartonu ili kartonu iz zdravstvene ustanove	sećanju majke	bilo koje od navedenog		vakcinalnom kartonu ili kartonu iz zdravstvene ustanove	sećanju majke	bilo koje od navedenog	
Antigen								
BCG ¹	68,7	25,6	94,3	94,3	60,7	29,0	89,7	89,1
OPV								
1	77,3	13,8	91,2	87,1	75,2	14,2	89,4	82,7
2	69,4	11,1	80,5	73,4	67,9	13,3	81,2	62,3
3 ²	58,7	9,4	68,1	61,0	64,0	8,6	72,5	49,2
DTP								
1	80,1	10,4	90,5	86,3	75,3	12,8	88,1	81,8
2	72,9	11,3	84,1	77,5	68,8	12,3	81,1	62,9
3 ³	61,3	9,3	70,6	64,5	64,3	9,6	73,9	49,6
HepB^d								
1	85,0	9,3	94,3	93,4	82,1	8,3	90,4	89,9
2	77,1	10,0	87,1	85,6	76,9	7,7	84,6	76,8
3 ⁴	66,5	9,2	75,7	67,8	62,6	8,6	71,3	54,6
Hib								
1	76,1	10,6	86,7	83,7	76,2	7,6	83,8	79,0
2	65,2	11,5	76,6	72,5	57,9	11,9	69,7	62,2
3 ⁵	41,9	10,9	52,8	49,6	42,0	11,9	53,9	39,5
Muški boginje (MMR1)^{6,c}	np	np	np	np	59,2	9,6	68,8	63,3
Puni obuhvat^{7,b}	np	np	np	np	37,0	7,1	44,1	12,7
Nisu vakcinisani	0,2	2,3	2,5	2,5	0,9	4,2	5,2	5,2
Broj dece	318	318	318	318	281	281	281	281

¹ MICS indikator 3.1 — Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze

² MICS indikator 3.2 — Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize

³ MICS indikator 3.3 — Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP)

⁴ MICS indikator 3.5 — Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B

⁵ MICS indikator 3.6 — Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influenzae tip „B“ (Hib)

⁶ MICS indikator 3.4; MDG indikator 4.3 — Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1)

⁷ MICS indikator 3.8 — Puni obuhvat imunizacijom

np — nije primenljivo

^a MICS indikatori 3.1, 3.2, 3.3, 3.5 i 3.6 odnose se na rezultate prikazane u kolonama u levom panelu tabele; MICS indikatori 3.4 i 3.8 odnose se na rezultate prikazane u kolonama u desnom panelu tabele.

^b Uključuje: BCG, OPV3, DTP3, HepB3, Hib3 do starosti 12 meseci i jednu dozu vakcine protiv malih boginja (administrira se kao MMR1) do navršениh 24 meseca starosti.

^c Vakcina protiv malih boginja u Srbiji se administrira kao kombinovana vakcina protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR).

^d Obeležavanje HepB vakcine u istraživanju Srbija — romska naselja MICS 2014 oznakama HepB1, HepB2 i HepB3 odgovara oznakama HepB0 (na rođenju), HepB1 i HepB2 koje su standardne u MICS metodologiji u slučajevima kada se prva doza vakcine administrira na rođenju u skladu sa nacionalnim kalendarom imunizacije.

Procenat dece uzrasta 12–23 i 24–35 meseci koja su primila svaku od specifičnih vakcina, na osnovu različitih izvora informacija (lični karton o izvršenoj imunizaciji, vakcinalni karton u zdravstvenoj ustanovi i sećanje majke), prikazan je u tabeli CH.1R i na grafikonu CH.1R. Imenioci za tabelu se odnose na decu uzrasta 12–23 i 24–35 meseci, tako da se u obzir uzimaju samo deca koja su dovoljno stara da bi bila potpuno obuhvaćena imunizacijom. U prve tri kolone svakog dela tabele brojilac uključuje svu decu koja su bila vakcinisana u bilo kom trenutku pre sprovođenja istraživanja, prema ličnom kartonu o izvršenoj imunizaciji ili vakcinalnom kartonu u zdravstvenoj ustanovi ili prema sećanju majke. U poslednjoj koloni svakog dela tabele su uključena samo deca koja su vakcinisana pre svog prvog rođendana (male boginje, rubela i zauške do 24. meseca života). Za decu za koju nije bio ostvaren uvid u lični karton o izvršenoj imunizaciji/vakcinalni karton pretpostavlja se da je procenat vakcinisane dece pre prvog rođendana isti kao i kod dece za koju je ostvaren uvid u lični karton/vakcinalni karton.

U romskim naseljima, 94 procenta dece uzrasta 12–23 meseca primilo je BCG vakcinu, dok je 93 procenta primilo prvu dozu HepB vakcine do navršenih 12 meseci. BCG vakcina, kao i prva doza HepB vakcine daju se u porodilištima pre otpuštanja majke i bebe.

Obuhvat svim ostalim vakcinama je niži od 90 procenata i opada sa drugom i trećom dozom. Obuhvat prvom dozom polio vakcine je 87 procenata, drugom dozom 73 procenta, dok je samo 61 procenat dece primio treću dozu. Sličan obrazac je uočen i za DTP vakcinu — od dece uzrasta 12–23 meseca 86 procenata je primilo prvu dozu, 78 procenata je primilo drugu, a 65 procenata treću dozu pre svog prvog rođendana.

Obuhvat Hib vakcinom je veoma nizak; tek 84 procenta dece uzrasta 12–23 meseca primilo je prvu dozu ove vakcine. Slično kao i sa drugim vakcinama, obuhvat pada na 73 procenta za drugu dozu i na samo 50 procenata za treću dozu.

Obuhvat je najniži za vakcinu protiv malih boginja, rubele i zauški; tek 63 procenta dece uzrasta 24–35 meseci primilo je ovu vakcinu do navršena 24 meseca.

Kumulativno, procenat dece koja su primila sve preporučene vakcine do prvog rođendana (vakcinu protiv malih boginja, rubele i zauški do drugog rođendana) veoma je nizak i iznosi samo 13 procenata.

Podaci koji se odnose na pojedinačni obuhvat za različite vakcine dece uzrasta 24–35 meseci generalno su slični podacima za decu uzrasta 12–23 meseca, što ukazuje na to da je obuhvat imunizacijom u Republici Srbiji između 2012. i 2013. godine, u proseku, bio stabilan.

Grafikon CH.1R: Vakcinacija do uzrasta od 12 meseci (vakcinacija protiv malih boginja, zauški i rubele do 24 meseca), Srbija — romska naselja, 2014.

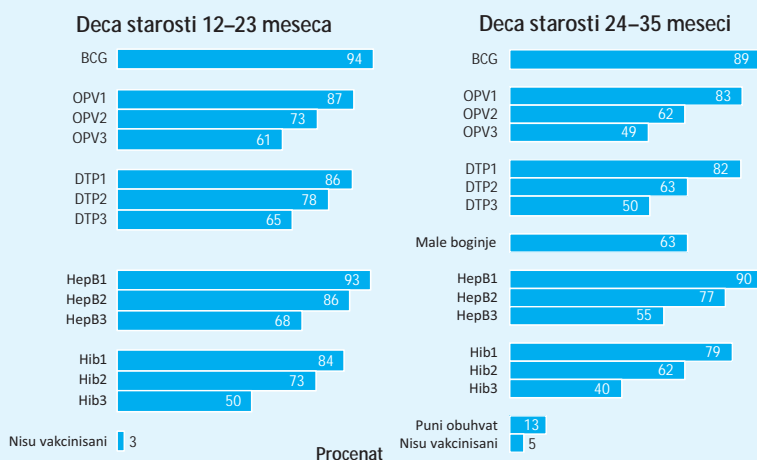

Tabela CH.2R prikazuje obuhvat imunizacijom među decom u romskim naseljima uzrasta 12–23 i 24–35 meseci po osnovnim karakteristikama. Prikazani su procenti dece koja su vakcinisana **bilo kada do trenutka anketiranja**, a podaci su bazirani na informacijama iz ličnih kartona o izvršenoj imunizaciji, vakcinalnih kartona u zdravstvenoj ustanovi i na osnovu sećanja majke/staratelja. Anketarke su imale uvid u lične kartone o izvršenoj imunizaciji ili vakcinalne kartone u zdravstvenoj ustanovi za 78 procenata dece uzrasta 12–23 meseca i za 73 procenta dece uzrasta 24–35 meseci.

Tabela CH.2R: Vakcinacija prema osnovnim karakteristikama

Procenat dece starosti 12–23 meseca koja su vakcinisana protiv dečijih bolesti (deca starosti 24–35 meseci za male boginje), Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece starosti 12–23 meseca koja su primila:													
	BCG	OPV			DTP			HepB			Hib			nijednu vakcinu
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3		
Ukupno	94,3	91,2	80,5	68,1	90,5	84,1	70,6	94,3	87,1	75,7	86,7	76,6	52,8	2,5
Pol														
Muški	95,4	95,3	83,6	71,8	94,1	88,3	75,7	97,0	89,5	80,6	90,0	81,9	60,9	0,9
Ženski	93,0	86,2	76,6	63,4	86,6	79,2	64,5	91,2	84,1	69,5	82,9	70,6	43,6	4,5
Tip naselja														
Gradska	94,2	91,8	80,3	70,0	90,9	85,9	73,9	95,2	86,7	74,7	87,4	76,9	53,3	2,9
Ostala	94,9	89,2	81,0	62,0	89,4	79,1	61,1	91,2	88,3	78,7	84,8	75,9	51,3	1,3
Obrazovanje majke														
Bez obrazovanja	94,4	88,8	72,7	58,7	86,1	74,8	57,7	92,1	85,8	72,6	80,9	63,0	41,6	1,3
Osnovno	93,4	90,1	78,8	64,6	89,9	83,5	68,4	93,9	85,2	71,5	85,7	75,9	52,5	3,2
Srednje ili visoko	(99,0)	(98,9)	(96,5)	(92,6)	(98,9)	(96,5)	(92,6)	(98,9)	(97,7)	(97,6)	(97,4)	(93,0)	(63,8)	(1,0)
Kvintili indeksa blagostanja														
Najsiromašniji	93,0	87,7	56,1	41,1	84,9	67,1	49,3	88,4	68,4	51,8	75,9	54,3	38,2	2,9
Drugi	94,5	89,2	82,6	62,7	88,5	82,5	62,8	95,2	90,6	76,7	87,2	76,3	48,4	3,5
Srednji	97,1	89,7	88,0	78,1	89,8	88,0	78,1	94,3	91,9	76,5	85,9	80,3	43,6	2,9
Četvrti	(94,9)	(97,4)	(95,3)	(92,7)	(97,5)	(97,4)	(91,5)	(97,5)	(97,5)	(90,8)	(96,1)	(95,9)	(86,7)	(1,5)
Najbogatiji	(91,9)	(94,5)	(89,7)	(77,4)	(94,5)	(89,7)	(77,4)	(99,0)	(93,3)	(90,2)	(91,2)	(78,8)	(50,2)	(0,9)
Indeks blagostanja														
60 procenata siromašnijih	94,7	88,8	74,4	59,2	87,7	79,1	62,8	92,4	83,0	67,9	83,0	70,7	43,8	3,1
40 procenata bogatijih	93,4	96,0	92,5	84,9	96,0	93,5	84,4	98,2	95,4	90,5	93,7	87,3	68,6	1,2

* Uključuje: BCG, OPV3, DTP3, HepB3, Hib3 i jednu dozu vakcine protiv malih boginja (administrira se kao MMR1) u bilo kom trenutku pre istraživanja.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

U tabeli CH.2R puni obuhvat imunizacijom podrazumeva procenat dece uzrasta 24–35 meseci koja su primila sve preporučene vakcine bilo kada pre datuma anketiranja. U skladu sa ovom definicijom, 44 procenta dece u romskim naseljima je potpuno vakcinisano. Ovaj procenat je niži za decu čije su majke bez obrazovanja (33 procenta) i za decu koja žive u najsiromašnijim domaćinstvima (32 procenta).

Kalendar obavezne imunizacije u Republici Srbiji se razlikuje od standarda koji se primenjuju u standardnoj MICS metodologiji za računanje pravovremenosti imunizacije. Naime, nacionalni kalendar imunizacije preporučuje da sve doze preporučenih vakcina treba da budu primljene do navršenih 6 meseci, a vakcina protiv malih boginja, rubele i zauški do navršenih 15 meseci. Tabela CH.2A.R prikazuje podatke koji se odnose na pravovremenost imunizacije polio vakcinom među decom uzrasta 12–23 meseca i vakcinom protiv malih boginja, rubele i zauški među decom uzrasta 24–35 meseci, u skladu sa nacionalnim kalendarom imunizacije.

Nešto manje od polovine (45 procenata) ukupnog broja dece uzrasta 12–23 meseca primilo je polio 3 vakcinu pre navršenih 6 meseci, dok je 53 procenta dece uzrasta 24–35 meseci primilo vakcinu protiv malih boginja, rubele i zauški do navršenih 15 meseci. Procenat dece uzrasta 24–35 meseci koja su primila vakcinu protiv malih boginja, rubela i zauški do navršenih 15 meseci veći je u gradskim (57 procenata) nego u ostalim naseljima (41 procenat). Taj procenat je takođe veći među decom koja žive u 40 procenata bogatijeg stanovništva (69 procenata) nego među decom iz 60 procenata siromašnije populacije (47 procenata).

	Vakcinalni karton ili karton u zdravstvenoj ustanovi viđen	Broj dece starosti 12–23 meseca	Procenat dece starosti 24–35 meseci koja su primila:			Vakcinalni karton ili karton u zdravstvenoj ustanovi viđen	Broj dece starosti 24–35 meseci
			male boginje (MMR1)	sve vakcine ^a	nijednu vakcinu		
	77,5	318	68,8	44,1	5,2	72,9	281
	76,9	173	64,7	49,4	4,7	73,1	121
	78,3	145	71,6	40,5	5,5	72,8	160
	76,8	245	67,3	41,7	3,4	72,3	203
	80,0	73	71,9	49,3	9,9	74,6	78
	70,2	67	60,4	33,3	8,4	63,5	70
	77,2	210	70,9	44,7	4,5	76,4	190
	(91,4)	41	(*)	(*)	(*)	(*)	20
	72,3	83	45,4	32,4	11,2	66,6	90
	74,7	79	77,6	49,0	5,1	68,6	59
	81,7	63	75,5	47,9	2,6	78,8	55
	(75,9)	46	(87,5)	(49,2)	(0,0)	(81,1)	49
	(87,6)	47	(64,1)	(48,8)	(0,0)	(76,6)	28
	75,7	225	63,5	41,8	7,2	70,4	203
	81,8	93	80,1	49,1	0,0	79,5	77

Osim toga, tabela CH.2A.R prikazuje obuhvat dece uzrasta 12–23 meseca kombinovanom petovalentnom DTP-IPV-Hib vakcinom. Iako petovalentna DTP-IPV-Hib vakcina nije bila formalno uključena u Kalendar obavezne imunizacije u Republici Srbiji u trenutku sprovođenja MICS istraživanja i nije pokrivena zdravstvenim osiguranjem, njena distribucija je već bila uvedena u mnogim zdravstvenim ustanovama širom Srbije. Distribucija se bazira na zahtevu roditelja koji su vakcinu samostalno kupili.

Sveukupno, procenat dece uzrasta 12–23 meseca u romskim naseljima koja su primila petovalentnu DTP-IPV-Hib vakcinu je veoma nizak (ispod 3 procenta). Taj procenat je nešto viši među decom koja žive u 40 procenata bogatijih domaćinstava nego među decom koja žive u 60 procenata siromašnijih domaćinstava (5 procenata i manje od 1 procenta, respektivno).

Tabela CH.2A.R: Pokrivenost kombinovanom petovalentnom DTP-IPV-Hib vakcinom i pravovremenost vakcinacije protiv dečije paralize i malih boginja

Procenat dece starosti 12–23 meseca koja su vakcinisana na vreme protiv dečije paralize, procenat dece starosti 12–23 meseca koja su primila petovalentnu DTP-IPV-Hib vakcinu i procenat dece starosti 24–35 meseci koja su vakcinisana na vreme protiv malih boginja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece starosti 12–23 meseca koja su primila:					Procenat dece starosti 24–35 meseci koja su primila:	
	OPV3 pre navršenih 6 meseci ¹	petovalentnu DTP-IPV-Hib vakcinu ³			broj dece starosti 12–23 meseca	MMR1 pre navršenih 15 meseci ²	broj dece starosti 24–35 meseci
		1	2	3			
Ukupno	44,6	2,8	2,4	1,7	318	52,7	281
Pol							
Muški	46,4	3,0	2,2	1,9	173	54,2	121
Ženski	42,4	2,7	2,7	1,5	145	51,5	160
Tip naselja							
Gradska	43,5	3,0	2,6	1,7	245	57,2	203
Ostala	48,3	2,5	1,7	1,7	73	40,8	78
Starost (u mesecima)							
12–17	47,9	5,0	4,2	2,9	172	np	np
18–23	40,7	0,3	0,3	0,3	146	np	np
24–29	np	np	np	np	np	55,3	139
30–35	np	np	np	np	np	50,1	142
Obrazovanje majke							
Bez obrazovanja	49,6	3,0	1,6	1,6	67	49,3	70
Osnovno	43,3	2,5	2,3	1,2	210	52,3	190
Srednje ili visoko	(43,3)	(4,3)	(4,3)	(4,3)	41	(*)	20
Obrazovanje oca							
Bez obrazovanja	(63,2)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	32	(48,7)	41
Osnovno	36,3	2,9	2,2	1,4	207	48,3	177
Srednje ili visoko	(68,5)	(4,8)	(4,8)	(3,8)	52	(66,3)	32
Otac ne živi u domaćinstvu	(40,7)	(1,7)	(1,7)	(1,7)	27	(68,8)	31
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	49,9	0,0	0,0	0,0	83	46,9	90
Drugi	36,4	1,2	0,0	0,0	79	44,8	59
Srednji	45,2	2,9	2,9	1,5	63	48,2	55
Četvrti	(40,8)	(5,0)	(3,8)	(3,8)	46	(71,2)	49
Najbogatiji	(52,0)	(8,5)	(8,5)	(5,9)	47	(63,9)	28
Indeks blagostanja							
60 procenata siromašnijih	43,8	1,2	0,8	0,4	225	46,7	203
40 procenata bogatijih	46,5	6,8	6,2	4,9	93	68,5	77

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Pravovremenost vakcinacije protiv dečije paralize

² Indikator specifičan za istraživanje — Pravovremenost vakcinacije protiv malih boginja

³ Indikator specifičan za istraživanje — Pokrivenost petovalentnom DTP-IPV-Hib vakcinom

⁴ Vakcina protiv malih boginja u Srbiji se administrira kao kombinovana vakcina protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR).

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Zdravstveno osiguranje

Upitnik za dete mlađe od pet godina u istraživanju Srbija MICS 2014 sadrži i pitanje specifično za istraživanje o posedovanju zdravstvene knjižice i o tome da li je ona pokazana anketarki. Prema važećoj zakonskoj regulativi u Republici Srbiji, sva deca mlađa od 18 godina imaju pravo na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu. Međutim, komplikovane administrativne procedure i dalje predstavljaju prepreku za ugrožene grupe dece, posebno za decu koja nisu upisana u matičnu knjigu rođenih.

Većina dece mlađe od pet godina u Srbiji (98 procenata) ima zdravstvenu knjižicu (tabela CH.3). Procenat je niži za decu uzrasta 0–11 meseci (92 procenta). Postoji razlika prema nacionalnosti lica na koje se vodi domaćinstvo, pri čemu je procenat dece koja imaju zdravstvenu knjižicu najmanji u romskoj populaciji (81 procenat).

Tabela CH.3: Zdravstvena knjižica

Procenat dece mlađe od 5 godina koja imaju zdravstvenu knjižicu, Srbija, 2014.

	Nemaju zdravstvenu knjižicu	Deca mlađa od 5 godina čija je zdravstvena knjižica		Procenat dece koja imaju zdravstvenu knjižicu ¹	Broj dece mlađe od 5 godina
		viđena	nije viđena		
Ukupno	2,5	86,2	11,3	97,5	2720
Pol					
Muški	3,1	87,5	9,4	96,9	1400
Ženski	1,9	84,8	13,2	98,1	1320
Region					
Beogradski region	1,6	83,4	15,0	98,4	733
Region Vojvodine	4,4	80,5	15,1	95,6	753
Region Šumadije i Zapadne Srbije	2,1	89,2	8,7	97,9	706
Region Južne i Istočne Srbije	1,8	94,1	4,0	98,2	528
Tip naselja					
Gradska	2,1	87,1	10,7	97,9	1722
Ostala	3,3	84,6	12,2	96,7	998
Starost (u mesecima)					
0–11	7,9	83,1	9,0	92,1	566
12–23	1,5	86,1	12,5	98,5	489
24–35	1,1	88,9	9,9	98,9	465
36–47	1,1	84,3	14,6	98,9	545
48–59	0,8	88,6	10,5	99,2	655
Obrazovanje majke					
Bez obrazovanja	(26,1)	(57,2)	(16,7)	(73,9)	32
Osnovno	5,4	89,7	4,9	94,6	309
Srednje	1,9	86,1	12,0	98,1	1380
Visoko	1,7	86,2	12,1	98,3	999
Kvintili indeksa blagostanja					
Najsiromašniji	6,2	82,8	11,0	93,8	411
Drugi	1,2	92,4	6,4	98,8	425
Srednji	4,0	82,4	13,6	96,0	522
Četvrti	0,6	86,8	12,6	99,4	609
Najbogatiji	1,8	86,7	11,5	98,2	752
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo					
Srpska	2,0	85,6	12,4	98,0	2306
Mađarska	0,0	93,2	6,8	100,0	83
Bošnjačka	0,9	99,1	0,0	99,1	61
Romska	18,8	69,9	11,3	81,2	91
Drugo	3,9	94,0	2,1	96,1	138
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	40
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	1

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Zdravstvena knjižica

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Zdravstveno osiguranje — romska naselja

Devetoro od desetoro dece mlađe od 5 godina u romskim naseljima (92 procenta) poseduje zdravstvenu knjižicu (tabela CH.3R). Procenat dece koja poseduju zdravstveno osiguranje niži je među decom uzrasta 0–11 meseci (78 procenata) nego u drugim starosnim grupama. Razlike takođe postoje prema nivou obrazovanja majke: 97 procenata dece čija majka ima srednje ili visoko obrazovanje ima zdravstvenu knjižicu u poređenju sa 87 procenata dece čije su majke bez obrazovanja.

Tabela CH.3R: Zdravstvena knjižica

Procenat dece mlađe od 5 godina koja imaju zdravstvenu knjižicu, Srbija — romska naselja, 2014.

	Nemaju zdravstvenu knjižicu	Deca mlađa od 5 godina čija je zdravstvena knjižica		Procenat dece koja imaju zdravstvenu knjižicu ¹	Broj dece mlađe od 5 godina
		viđena	nije viđena		
Ukupno	7,7	72,4	19,9	92,3	1515
Pol					
Muški	8,4	74,0	17,6	91,6	787
Ženski	7,0	70,7	22,3	93,0	728
Tip naselja					
Gradska	8,2	71,7	20,1	91,8	1135
Ostala	6,4	74,6	19,0	93,6	380
Starost (u mesecima)					
0–11	21,6	59,1	19,3	78,4	276
12–23	4,6	77,9	17,5	95,4	318
24–35	2,0	70,7	27,3	98,0	281
36–47	5,0	79,0	16,1	95,0	324
48–59	6,8	73,2	20,0	93,2	316
Obrazovanje majke					
Bez obrazovanja	13,4	65,9	20,7	86,6	361
Osnovno	6,3	74,8	18,9	93,7	1031
Srednje ili visoko	2,7	71,7	25,5	97,3	123
Kvintili indeksa blagostanja					
Najsiromašniji	12,5	71,0	16,5	87,5	436
Drugi	4,1	76,1	19,8	95,9	317
Srednji	9,7	72,0	18,3	90,3	300
Četvrti	1,5	71,5	27,0	98,5	254
Najbogatiji	8,0	71,4	20,5	92,0	208
Indeks blagostanja					
60 procenata siromašnijih	9,2	72,8	18,0	90,8	1053
40 procenata bogatijih	4,5	71,5	24,1	95,5	462

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Zdravstvena knjižica

Traženje medicinske pomoći u slučaju akutnih respiratornih infekcija

Podaci o simptomima akutnih respiratornih infekcija su prikupljeni na osnovu istraživanja Srbija MICS 2014 kako bi se registrovala pneumonija, koja predstavlja vodeći uzrok smrti kod dece mlađe od pet godina. Jednom dijagnostikovana, pneumonija se efikasno leči antibioticima. Studije su pokazale ograničenja prilikom merenja pneumonije u statističkim istraživanjima, jer mnogi sumnjivi slučajevi identifikovani u istraživanjima zapravo ne predstavljaju pneumoniju.⁴²

Tabela CH.4: Poznavanje dva najvažnija znaka upozorenja koji ukazuju na pneumoniju

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su majke ili staratelji dece mlađe od pet godina prema simptomima koji bi ih naveli da dete mlađe od pet godina odmah odvedu u zdravstvenu ustanovu i procenat majki koje prepoznaju ubrzano i otežano disanje kao znakove za traženje hitne medicinske pomoći, Srbija, 2014.

	Procenat majki/staratelja dece starosti 0–59 meseci koje misle da dete treba odmah odvesti u zdravstvenu ustanovu ukoliko dete:								Majke/staratelji koji prepoznaju bar jedan od dva najvažnija znaka upozorenja koji ukazuju na pneumoniju (ubrzano i/ili otežano disanje)	Broj žena starosti 15–49 godina koje su majke/staratelji dece mlađe od pet godina
	ne može da pije ili da sisa	postaje bolesnije	dobije temperaturu	ubrzano diše	otežano diše	ima krv u stolici	slabo pije	ima druge simptome		
Ukupno	7,6	16,1	90,3	9,6	25,8	5,4	1,6	57,2	31,1	826
Region										
Beogradski region	8,9	28,3	83,1	17,0	44,5	6,5	0,7	43,1	52,2	226
Region Vojvodine	12,3	14,8	93,1	3,4	25,2	3,5	3,4	68,1	27,6	221
Region Šumadije i Zapadne Srbije	4,2	10,9	92,1	10,6	17,1	8,0	1,1	52,3	23,8	215
Region Južne i Istočne Srbije	4,0	8,0	94,1	6,4	12,0	3,2	1,0	68,7	16,4	163
Tip naselja										
Gradska	7,2	18,4	89,6	11,7	30,4	7,1	1,6	54,2	36,4	524
Ostala	8,3	12,1	91,4	6,1	17,8	2,5	1,5	62,5	21,9	302
Obrazovanje										
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	6
Osnovno	3,5	7,4	90,3	5,6	17,4	7,1	0,9	66,1	20,4	83
Srednje	7,0	14,8	90,4	8,6	22,5	4,1	1,6	57,6	27,4	427
Visoko	9,5	20,5	90,2	12,0	32,8	6,9	1,7	53,9	39,6	309
Kvintili indeksa blagostanja										
Najsiromašniji	6,6	8,9	92,6	4,6	12,7	2,7	1,3	68,0	14,9	104
Drugi	6,5	9,9	91,2	9,7	16,4	2,5	1,0	60,5	22,8	131
Srednji	4,1	12,6	94,9	7,9	26,4	4,5	1,5	55,3	30,6	163
Četvrti	9,2	19,1	88,6	6,0	27,5	6,5	1,3	60,1	30,7	187
Najbogatiji	9,8	22,8	86,9	15,7	34,8	8,1	2,3	49,8	43,5	240
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo										
Srpska	6,0	15,8	89,7	10,7	27,4	6,0	1,5	56,4	33,3	706
Mađarska	10,5	12,8	94,0	2,6	21,9	1,7	2,1	75,1	24,5	26
Bošnjačka	(0,0)	(26,3)	(97,0)	(3,2)	(19,7)	(0,0)	(3,0)	(38,9)	(21,6)	17
Romska	1,5	12,3	88,3	8,1	12,7	1,5	1,5	63,8	16,5	21
Drugo	18,3	3,8	92,4	2,0	17,0	4,7	3,5	76,1	18,3	40
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	14

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

⁴² Campbell H, el Arifeen S, Hazir T, O’Kelly J, Bryce J, et al. (2013) *Measuring Coverage in MNCH: Challenges in Monitoring the Proportion of Young Children with Pneumonia Who Receive Antibiotic Treatment*. PLoS Med 10(5): e1001421. doi:10.1371/journal.pmed.1001421

Znanje majke o opasnim znakovima je važan faktor u traženju medicinske pomoći. U MICS-u su majke/staratelji pitani da navedu simptome zbog kojih bi dete mlađe od pet godina odmah odveli u zdravstvenu ustanovu. Podaci koji se odnose na poznavanje opasnih znakova pneumonije su predstavljeni u tabeli CH.4.

Sveukupno, 31 procenat žena prepoznaje bar jedan od dva opasna znaka pneumonije — brzo i/ili otežano disanje. Temperatura je simptom koji se najčešće navodi kao razlog da se dete odvede u zdravstvenu ustanovu (90 procenata). Oko 10 procenata majki je identifikovalo brzo disanje, a 26 procenata otežano disanje kao simptome zbog kojih bi dete odmah odvele lekaru.

Postoje uočljive razlike po regionima, tipu naselja i socio-ekonomskom statusu. Najveći procenat majki koje znaju najmanje jedan od dva opasna znaka pneumonije je u Beogradskom regionu, gradskim naseljima, među ženama koje imaju visoko obrazovanje i onima koje žive u najbogatijim domaćinstvima. Sa druge strane, žene koje žive u regionu Južne i Istočne Srbije, ostalim naseljima i u najsiromašnijim domaćinstvima poseduju najmanje znanja o bar jednom od dva opasna znaka pneumonije.

Traženje medicinske pomoći u slučaju akutnih respiratornih infekcija — romska naselja

Podaci koji se odnose na poznavanje opasnih znakova pneumonije u romskim naseljima su predstavljeni u tabeli CH.4R. Sveukupno, samo 18 procenata žena koje žive u romskim naseljima poznaje najmanje jedan od dva opasna znaka pneumonije — brzo i/ili otežano disanje. Temperatura je simptom koji se najčešće navodi kao razlog da se dete odvede u zdravstvenu ustanovu (90 procenata). Oko 5 procenata majki je identifikovalo brzo disanje, a 14 procenata otežano disanje kao simptom zbog kojeg bi dete odmah odvele lekaru. Ne postoji velika razlika po osnovnim karakteristikama kada se posmatra procenat žena koje prepoznaju bar jedan od dva opasna znaka pneumonije.

Tabela CH.4R: Poznavanje dva najvažnija znaka upozorenja koji ukazuju na pneumoniju

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su majke ili starateljke dece mlađe od pet godina prema simptomima koji bi ih naveli da dete mlađe od pet godina odmah odvedu u zdravstvenu ustanovu i procenat majki koje prepoznaju ubrzano i otežano disanje kao znakove za traženje hitne medicinske pomoći, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat majki/starateljke dece starosti 0–59 meseci koje misle da dete treba odmah odvesti u zdravstvenu ustanovu ukoliko dete:							Majke/starateljke koji prepoznaju bar jedan od dva najvažnija znaka upozorenja koji ukazuju na pneumoniju (ubrzano i/ili otežano disanje)	Broj žena starosti 15–49 godina koje su majke/starateljke dece mlađe od pet godina	
	ne može da pije ili da sisa	postaje bolesnije	dobije temperaturu	ubrzano diše	otežano diše	ima krv u stolici	slabo pije			ima druge simptome
Ukupno	4,3	9,5	90,1	4,6	14,0	0,4	2,1	52,4	17,5	718
Tip naselja										
Gradska	4,7	9,5	89,9	4,4	13,6	0,3	1,9	53,4	17,2	540
Ostala	2,9	9,5	90,7	5,1	15,2	0,6	3,0	49,3	18,5	178
Obrazovanje										
Bez obrazovanja	2,2	8,7	90,1	6,6	14,9	0,0	1,2	51,7	19,6	164
Osnovno	5,3	9,6	89,8	4,3	13,8	0,5	2,5	53,1	17,2	494
Srednje ili visoko	1,6	11,2	92,4	1,6	13,7	0,0	2,1	48,6	15,3	60
Nema podataka/ ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	0
Kvintili indeksa blagostanja										
Najsiromašniji	2,9	9,7	92,9	4,0	13,9	0,4	2,9	48,7	16,8	183
Drugi	5,7	13,5	87,5	5,5	10,1	0,6	4,3	56,4	14,2	150
Srednji	2,7	9,8	85,6	4,9	19,5	0,0	0,4	50,3	22,2	154
Četvrti	3,1	8,5	90,1	5,5	12,7	0,9	1,2	48,6	18,2	126
Najbogatiji	8,2	4,3	95,3	2,7	13,5	0,0	1,6	60,4	15,9	106
Indeks blagostanja										
60 procenata siromašnijih	3,7	10,9	88,9	4,7	14,5	0,3	2,5	51,6	17,7	487
40 procenata bogatijih	5,4	6,6	92,5	4,2	13,0	0,5	1,3	54,0	17,1	231

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Korišćenje čvrstih goriva

Više od 3 milijarde ljudi širom sveta koristi čvrsta goriva kada su u pitanju njihove osnovne energetske potrebe, uključujući kuvanje i grejanje. Čvrsta goriva uključuju biomasu, npr. drvo, drveni ugalj, ostatke od poljoprivrednih kultura, đubrivo, šiblje, slamu i ugalj. Kuvanje i grejanje uz korišćenje čvrstih goriva dovodi do pojave velike količine dima u prostorijama i kompleksnih mešavina jedinjenja koja su štetna po zdravlje. Glavni problem koji se javlja pri korišćenju čvrstih goriva jesu proizvodi nepotpunog sagorevanja, između ostalih i ugljen-monoksid, poliaromatični ugljovodonik i sumpor-dioksid (SO₂). Korišćenje čvrstih goriva povećava rizik od dobijanja akutnih respiratornih bolesti, pneumonije, hronične opstruktivne bolesti pluća, kancera i moguće tuberkuloze, astme ili katarakte, a može da doprinese i maloj telesnoj težini po rođenju kod beba čije su majke u trudnoći bile izložene dimu. Primarni indikator za praćenje korišćenja čvrstih goriva predstavlja procenat populacije koja koristi čvrsta goriva kao osnovni izvor energije u domaćinstvu za kuvanje, kao što je prikazano u tabeli CH.5.

Tabela CH.5: Korišćenje čvrstih goriva

Procentualna raspodela članova domaćinstava prema vrsti goriva koja se u domaćinstvu uglavnom koriste za kuvanje i procenat članova domaćinstava koji žive u domaćinstvima koja koriste čvrsta goriva za kuvanje, Srbija, 2014.

	Procenat članova domaćinstva						
	električnu energiju	tečni propan-gas (LPG)	prirodni gas	čvrsta goriva			
				ugalj/lignit	drveni ugalj	drvo	
Ukupno	48,6	11,4	5,7	0,2	0,3	33,6	
Region							
Beogradski region	75,6	12,9	1,6	0,3	0,6	9,0	
Region Vojvodine	48,1	17,3	18,7	0,2	0,0	15,0	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	37,1	7,7	1,1	0,3	0,4	53,3	
Region Južne i Istočne Srbije	36,3	7,4	0,1	0,0	0,3	55,6	
Tip naselja							
Gradska	64,6	11,7	6,0	0,1	0,2	17,1	
Ostala	25,4	10,9	5,2	0,4	0,4	57,5	
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo							
Bez obrazovanja	14,3	13,5	1,0	0,0	0,0	67,0	
Osnovno	27,7	8,1	3,6	0,4	1,0	58,9	
Srednje	52,4	11,5	6,6	0,2	0,1	29,1	
Visoko	67,3	14,3	6,2	0,1	0,0	11,9	
Nema podataka/ne zna	(8,1)	(65,3)	(2,1)	(0,0)	(0,0)	(24,5)	
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	17,1	4,4	2,7	0,5	0,7	73,3	
Drugi	36,1	8,6	5,0	0,2	0,3	49,6	
Srednji	50,2	12,2	5,2	0,3	0,0	32,1	
Četvrti	62,5	18,5	8,4	0,0	0,5	10,0	
Najbogatiji	76,9	13,0	7,0	0,1	0,0	3,1	
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo							
Srpska	49,7	10,9	4,9	0,2	0,4	33,7	
Mađarska	48,6	21,2	21,5	0,0	0,0	7,3	
Bošnjačka	17,3	0,3	0,0	0,0	0,0	81,8	
Romska	27,3	3,4	0,0	0,0	0,0	66,6	
Drugo	38,8	19,4	12,1	0,0	0,0	29,2	
Ne želi da se izjasni	78,1	11,7	5,1	0,0	0,0	5,1	
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	

¹ MICS indikator 3.15 — Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Sveukupno, oko jedne trećine (34 procenta) svih članova domaćinstava u Srbiji koristi čvrsta goriva za kuvanje, od toga najviše drva (34 procenta). Korišćenje čvrstih goriva je veoma malo zastupljeno u gradskim naseljima (18 procenata), ali je veoma često u ostalim naseljima, gde više od polovine ukupnog broja članova domaćinstava (59 procenata) koristi čvrsta goriva. Razlike prema blagostanju i nivou obrazovanja lica na koje se vodi domaćinstvo takođe su veoma važne. Podaci pokazuju da se korišćenje čvrstih goriva kreće u rasponu od 10 procenata u Beogradskom regionu do 56 procenata u regionu Južne i Istočne Srbije. Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje je mnogo češće među populacijom iz najsiromašnijih domaćinstava (75 procenata) nego među populacijom iz najbogatijih domaćinstava (samo 3 procenta).

u domaćinstvima koja uglavnom koriste:							Broj članova domaćinstava
	slama/šiblje/trava	ostatke poljoprivrednih kultura	druga goriva	u domaćinstvu se ne kuva hrana	ukupno	čvrsta goriva za kuvanje ¹	
	0,1	0,0	0,0	0,2	100,0	34,2	19212
	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	9,9	4345
	0,0	0,0	0,1	0,6	100,0	15,2	5113
	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	54,1	5284
	0,3	0,0	0,0	0,1	100,0	56,2	4470
	0,0	0,0	0,0	0,2	100,0	17,5	11345
	0,2	0,0	0,0	0,1	100,0	58,5	7867
	3,2	0,0	0,0	1,1	100,0	70,2	352
	0,0	0,0	0,0	0,3	100,0	60,4	4906
	0,0	0,0	0,0	0,1	100,0	29,4	9740
	0,0	0,0	0,0	0,1	100,0	12,0	4185
	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	(24,5)	30
	0,3	0,1	0,1	0,7	100,0	75,0	3843
	0,0	0,0	0,0	0,2	100,0	50,1	3840
	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	32,4	3841
	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	10,6	3854
	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	3,2	3834
	0,0	0,0	0,0	0,1	100,0	34,3	16761
	0,0	0,0	0,0	1,4	100,0	7,3	746
	0,6	0,0	0,0	0,0	100,0	82,3	290
	2,7	0,0	0,0	0,0	100,0	69,2	426
	0,0	0,3	0,0	0,2	100,0	29,5	779
	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	5,1	201
	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	8

Podaci o korišćenju čvrstih goriva prema mestu kuvanja su prikazani u tabeli CH.6. Prisustvo i obim zagađenja u prostorijama zavise od načina kuvanja, prostorija u kojima se kuva, kao i od vrste goriva koja se koriste. Prema podacima istraživanja Srbija MICS 2014, u odvojenoj prostoriji koja se koristi kao kuhinja kuva 31 procenat svih članova domaćinstava koji koriste čvrsta goriva za kuvanje. Kuvanje u odvojenoj prostoriji koja se koristi kao kuhinja je najčešće u Beogradskom regionu (63 procenta), a najređe u regonu Šumadije i Zapadne Srbije (23 procenta).

Tabela CH.6: Korišćenje čvrstog goriva prema mestu kuvanja

Procentualna raspodela članova domaćinstava u domaćinstvima koja koriste čvrsta goriva prema mestu kuvanja, Srbija, 2014.

	Mesto kuvanja:						Broj članova domaćinstava u domaćinstvima koja koriste čvrsta goriva za kuvanje
	u stanu/kući		u zasebnoj zgradi	napolju	nema podataka	ukupno	
	u posebnoj prostoriji koja se koristi kao kuhinja	negde drugde u kući					
Ukupno	30,9	62,8	6,0	0,0	0,3	100,0	6580
Region							
Beogradski region	63,0	28,8	4,1	0,0	4,0	100,0	430
Region Vojvodine	44,6	49,1	5,9	0,0	0,4	100,0	779
Region Šumadije i Zapadne Srbije	23,1	70,2	6,7	0,0	0,1	100,0	2857
Region Južne i Istočne Srbije	30,1	64,4	5,6	0,0	0,0	100,0	2514
Tip naselja							
Gradska	33,1	64,8	2,1	0,0	0,0	100,0	1981
Ostala	29,9	61,9	7,7	0,0	0,5	100,0	4599
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo							
Bez obrazovanja	23,9	74,1	2,1	0,0	0,0	100,0	247
Osnovno	31,6	62,0	6,1	0,0	0,3	100,0	2961
Srednje	30,6	63,2	5,7	0,0	0,4	100,0	2861
Visoko	32,9	58,4	8,7	0,0	0,0	100,0	504
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	7
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	28,2	66,9	4,6	0,0	0,3	100,0	2882
Drugi	28,6	65,2	5,9	0,0	0,3	100,0	1924
Srednji	34,2	58,3	7,5	0,0	0,0	100,0	1244
Četvrti	49,0	40,7	8,5	0,0	1,7	100,0	408
Najbogatiji	38,1	45,0	16,9	0,0	0,0	100,0	121
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo							
Srpska	32,4	60,8	6,4	0,0	0,4	100,0	5751
Mađarska	(74,7)	(25,3)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	55
Bošnjačka	0,7	99,0	0,3	0,0	0,0	100,0	239
Romska	20,5	78,5	1,0	0,0	0,0	100,0	295
Drugo	28,1	63,1	8,8	0,0	0,0	100,0	230
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	10

Kolona „Drugo mesto“ nije prikazana u tabeli jer nije bilo zabeleženih slučajeva.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Korišćenje čvrstih goriva — romska naselja

Sveukupno, 82 procenta svih članova domaćinstava u romskim naseljima koristi čvrsta goriva za kuvanje, od toga najviše drva (81 procenat). Korišćenje čvrstih goriva je manje zastupljeno u gradskim naseljima (79 procenata) nego u ostalim naseljima (91 procenat). Razlike u odnosu na blagostanje domaćinstva i nivo obrazovanja lica na koje se vodi domaćinstvo takođe su uočljive i primećuje se negativna korelacija između korišćenja čvrstih goriva i blagostanja domaćinstva. Čvrsta goriva se sve manje koriste kako raste nivo obrazovanja lica na koje se vodi domaćinstvo — od 91 procenta u domaćinstvima kod kojih je lice na koje se vodi domaćinstvo bez obrazovanja do 66 procenata u domaćinstvima kod kojih lice na koje se vodi domaćinstvo ima srednje ili visoko obrazovanje.

Tabela CH.5R: Korišćenje čvrstih goriva

Procentualna raspodela članova domaćinstava prema vrsti goriva koja se u domaćinstvu uglavnom koriste za kuvanje i procenat članova domaćinstava koji žive u domaćinstvima koja koriste čvrsta goriva za kuvanje, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procent članova domaćinstva u domaćinstvima koja uglavnom koriste:										Broj članova domaćinstava
	električnu energiju	tečni propan-gas (LPG)	čvrsta goriva				druga goriva	u domaćinstvu se ne kuva hrana	ukupno	čvrsta goriva za kuvanje ¹	
			ugalj/lignit	drveni ugalj	drvo	slama/šibljje/trava					
Ukupno	17,2	0,5	0,2	0,6	80,8	0,2	0,1	0,4	100,0	81,9	8595
Tip naselja											
Gradska	20,5	0,4	0,3	0,3	77,6	0,3	0,1	0,5	100,0	78,5	6337
Ostala	7,7	0,7	0,0	1,6	89,7	0,0	0,1	0,2	100,0	91,4	2259
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo											
Bez obrazovanja	7,6	0,0	0,0	0,0	90,6	0,0	0,0	1,8	100,0	90,6	1344
Osnovno	16,3	0,5	0,3	0,8	81,6	0,2	0,1	0,2	100,0	82,9	6070
Srednje ili visoko	32,5	0,9	0,0	0,3	65,3	0,8	0,2	0,2	100,0	66,3	1175
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	7
Kvintili indeksa blagostanja											
Najsiromašniji	2,5	0,0	0,0	2,6	92,6	0,0	0,4	2,0	100,0	95,1	1720
Drugi	4,3	0,0	0,1	0,2	95,5	0,0	0,0	0,0	100,0	95,7	1725
Srednji	10,9	0,0	0,5	0,4	87,8	0,4	0,0	0,0	100,0	89,1	1711
Četvrti	16,1	0,9	0,5	0,0	81,8	0,8	0,0	0,0	100,0	83,0	1720
Najbogatiji	52,0	1,4	0,0	0,0	46,4	0,0	0,0	0,2	100,0	46,4	1718
Indeks blagostanja											
60 procenata siromašnijih	5,9	0,0	0,2	1,0	91,9	0,1	0,1	0,7	100,0	93,3	5157
40 procenata bogatijih	34,0	1,1	0,2	0,0	64,1	0,4	0,0	0,1	100,0	64,7	3438

¹ MICS indikator 3.15 — Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje
 (*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Podaci o korišćenju čvrstih goriva prema mestu kuvanja su prikazani u tabeli CH.13R. Prisustvo i obim zagađenja u prostorijama zavise od načina kuvanja, prostorija u kojima se kuva, kao i od vrste goriva koja se koriste. Prema podacima istraživanja Srbija — romska naselja MICS 2014, u odvojenoj prostoriji koja se koristi kao kuhinja kuva 16 procenata svih članova domaćinstava iz romskih naselja koji koriste čvrsta goriva za kuvanje.

Tabela CH.6R: Korišćenje čvrstog goriva prema mestu kuvanja

Procentualna raspodela članova domaćinstava u domaćinstvima koja koriste čvrsta goriva prema mestu kuvanja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Mesto kuvanja:						Ukupno	Broj članova domaćinstava u domaćinstvima koja koriste čvrsta goriva za kuvanje
	u stanu/kući		u zasebnoj zgradi	napolju	drugo	nema podataka		
	u posebnoj prostoriji koja se koristi kao kuhinja	negde drugde u kući						
Ukupno	16,2	83,0	0,3	0,3	0,1	0,0	100,0	7038
Tip naselja								
Gradska	18,9	80,3	0,4	0,4	0,0	0,0	100,0	4974
Ostala	9,8	89,5	0,3	0,1	0,1	0,1	100,0	2064
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo								
Bez obrazovanja	9,5	90,3	0,0	0,0	0,2	0,0	100,0	1218
Osnovno	17,3	82,4	0,2	0,0	0,0	0,0	100,0	5034
Srednje ili visoko	19,9	75,8	1,6	2,7	0,0	0,0	100,0	779
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	7
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	12,6	87,0	0,1	0,0	0,2	0,0	100,0	1637
Drugi	11,0	87,7	0,0	1,3	0,0	0,0	100,0	1651
Srednji	19,0	79,7	1,0	0,1	0,0	0,1	100,0	1524
Četvrti	15,8	84,0	0,2	0,0	0,0	0,0	100,0	1429
Najbogatiji	29,8	69,7	0,5	0,0	0,0	0,0	100,0	797
Indeks blagostanja								
60 procenata siromašnijih	14,1	84,9	0,4	0,5	0,1	0,0	100,0	4812
40 procenata bogatijih	20,8	78,9	0,3	0,0	0,0	0,0	100,0	2226

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

VII VODA I SANITACIJE

Voda koja je bezbedna za piće predstavlja osnovni preduslov dobrog zdravlja. Zagađena voda za piće može biti značajan uzrok bolesti kao što su kolera, tifus i shistosomijaza. Voda za piće se, takođe, može zagađati hemijskim, fizičkim i radiološkim sastojcima koji imaju štetno dejstvo na zdravlje ljudi. Pored njene povezanosti sa bolešću, pristup vodi za piće može biti od važnosti za žene i decu (i to posebno u ostalim naseljima) koji su zaduženi za nošenje vode, često na veliku daljinu.

Jedan od Milenijumskih ciljeva razvoja (7, C) jeste da se u periodu od 1990. do 2015. upola smanji procenat ljudi koji nemaju održivi pristup vodi bezbednoj za piće i osnovnim sanitarnim prostorijama.

Za više informacija i podataka o vodi i uklanjanju otpadnih materija kao i za pristup nekim referentnim dokumentima, možete posetiti veb sajt UNICEF-a Childinfo⁴³ ili veb sajt Zajedničkog programa za praćenje vodosnabdevanja i uklanjanja otpadnih materija⁴⁴.

Korišćenje poboljšanih izvora vode

Procentualna raspodela populacije prema izvoru vode za piće prikazana je u tabeli WS.1. Populacija koja koristi *poboljšane* izvore vode za piće je populacija koja koristi jednu od sledećih vrsta snabdevanja: vodu iz vodovoda (tekuću vodu u svom stanu/kući, dvorištu/na placu, javne česme), bušeni bunar, pokriveni bunar, pokriveni izvor ili kišnicu. Flaširana voda se smatra poboljšanim izvorom vode samo ako domaćinstvo koristi poboljšani izvor vode i u druge svrhe, npr. za pranje ruku i kuvanje.

Sve u svemu, 100 procenata populacije koristi poboljšane izvore vode za piće. Većina populacije koristi tekuću vodu u svom stanu/kući, dvorištu/na placu, ili kod komšije (82 procenata), ili flaširanu vodu (11 procenata), što je predstavljeno na grafikonu WS.1.

Izvor vode za piće u populaciji varira prema regionu (tabela WS.1). U regionu Vojvodine, 70 procenata populacije koristi vodu za piće iz vodovoda koja je sprovedena do stana ili dvorišta. Vodu iz vodovoda u Beogradskom regionu koristi 84 procenata populacije, u regionu Šumadije i Zapadne Srbije 87 procenata, a u regionu Južne i Istočne Srbije 88 procenata. Drugi najvažniji izvor vode za piće u regionu Vojvodine je flaširana voda (22 procenata), kao i u Beogradskom regionu (11 procenata).

⁴³ Vidi: <http://www.childinfo.org/wes.html>

⁴⁴ Vidi: <http://www.wssinfo.org>

Tabela WS.1: Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće

Procentualna raspodela članova domaćinstava prema glavnom izvoru vode za piće i procenat članova koji koriste poboljšane izvore vode za piće, Srbija, 2014.

	Glavni izvori							
	poboljšani izvori							
	tekuća voda				bušeni bunar	pokriveni bunar	zaštićen/ uređen izvor	
u stanu/kući	u dvorištu/na placu	kod komšije	javna česma					
Ukupno	81,1	0,6	0,3	1,0	1,7	2,5	1,7	
Region								
Beogradski region	83,5	0,1	0,5	0,2	1,5	2,2	1,0	
Region Vojvodine	69,2	0,4	0,2	2,5	2,4	0,3	2,7	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	86,4	0,6	0,1	0,3	1,0	3,9	1,5	
Region Južne i Istočne Srbije	86,2	1,5	0,4	1,0	1,9	3,8	1,4	
Tip naselja								
Gradska	84,0	0,1	0,2	0,9	0,5	0,3	1,6	
Ostala	77,0	1,4	0,4	1,1	3,5	5,7	1,9	
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo								
Bez obrazovanja	77,9	1,9	9,3	0,0	0,6	5,8	2,5	
Osnovno	80,3	1,8	0,4	1,4	2,8	5,4	1,4	
Srednje	82,4	0,3	0,1	1,0	1,5	1,7	1,9	
Visoko	79,5	0,0	0,0	0,4	1,0	0,6	1,6	
Nema podataka/ne zna	(80,9)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(19,1)	(0,0)	
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	77,3	2,7	1,4	1,6	4,0	6,4	1,9	
Drugi	79,9	0,5	0,1	2,3	2,6	3,9	3,3	
Srednji	84,7	0,0	0,0	0,9	1,0	1,5	1,8	
Četvrti	85,0	0,0	0,0	0,1	0,8	0,8	1,2	
Najbogatiji	78,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo								
Srpska	81,8	0,6	0,1	0,9	1,8	2,7	1,7	
Mađarska	71,4	0,0	0,0	2,1	3,1	0,2	0,3	
Bošnjačka	92,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	2,4	
Romska	76,2	4,6	8,1	1,9	1,0	3,7	0,7	
Drugo	76,3	0,8	0,1	1,4	0,1	1,0	3,4	
Ne želi da se izjasni	76,0	0,0	0,0	0,0	1,7	0,0	0,0	
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	

¹ MICS indikator 4.1; MDG indikator 7.8 — Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće

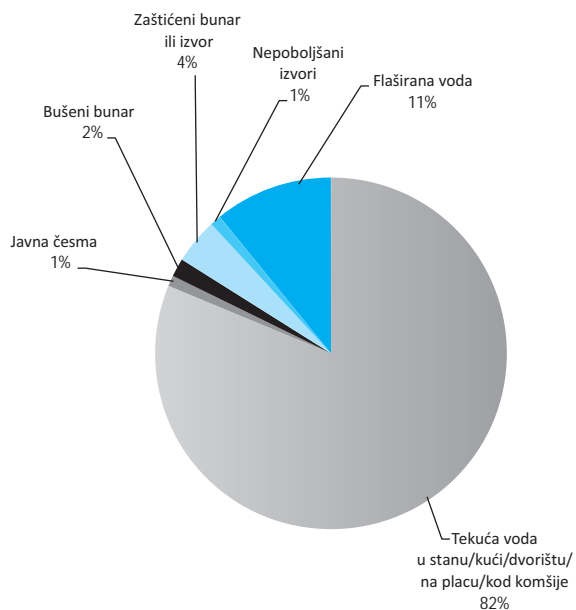
² Domaćinstva koja koriste flaširanu vodu kao glavni izvor vode za piće svrstana su u korisnike poboljšanih ili korisnike nepoboljšanih izvora vode za piće prema izvorima vode koja se koristi u druge svrhe, npr. za kuvanje i pranje ruku.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

vode za piće								Ukupno	Procenat lica koja koriste poboljšane izvore vode za piće ¹	Broj članova domaćinstava
	nepoboljšani izvori									
	flaširana voda ^a	nepokriveni bunar	nezaštićeni izvor	kamion/cisterna	površinska voda	flaširana voda ^a	drugo			
	10,5	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2	100,0	99,5	19212
	11,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	4345
	21,8	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2	100,0	99,6	5113
	5,4	0,5	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2	100,0	99,2	5284
	3,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	100,0	99,3	4470
	12,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	100,0	99,9	11345
	8,0	0,5	0,2	0,0	0,0	0,0	0,3	100,0	98,9	7867
	1,4	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	99,4	352
	5,4	0,8	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2	100,0	98,9	4906
	10,7	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2	100,0	99,7	9740
	16,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	100,0	99,8	4185
	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	(100,0)	30
	2,9	0,9	0,0	0,0	0,1	0,0	0,7	100,0	98,2	3843
	6,9	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	100,0	99,6	3840
	9,6	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	99,7	3841
	11,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	3854
	21,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	3834
	9,8	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2	100,0	99,5	16761
	22,6	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	99,8	746
	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	290
	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	426
	16,3	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	99,4	779
	22,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	201
	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	8

Grafikon WS.1: Procentualna raspodela članova domaćinstava prema izvoru vode za piće, Srbija, 2014.

Napomena: Podaci se ne sabiraju do 100 procenata zbog zaokruživanja.

Tretiranje vode u kući je prikazano u tabeli WS.2. Anketari su u domaćinstvima postavljali pitanje na koji način članovi domaćinstva tretiraju vodu kod kuće da bi je učinili bezbednijom za piće. Odgovarajućim tretiranjem vode za piće smatraju se prokuvavanje, dodavanje hlora, korišćenje filtera za vodu i zagrevanje na suncu. U tabeli se navode podaci o metodama koje za tretiranje vode koriste svi članovi domaćinstava, kao i procenat članova domaćinstva koji žive u domaćinstvima koja koriste nepoboljšane izvore vode, ali primenjuju odgovarajuće metode tretiranja vode.

Procenat članova domaćinstva u domaćinstvima koja koriste nepoboljšane izvore vode za piće i primenjuju odgovarajuće metode tretiranja vode iznosi 3 procenta. Glavne metode tretiranja vode u domaćinstvima koja koriste nepoboljšane izvore vode za piće su: druge metode (9 procenata) i dodavanje hlora (3 procenta). U Srbiji, 92 procenta članova domaćinstava ne koristi nijedna metoda za tretiranje vode (i oni koji koriste poboljšane i oni koji koriste nepoboljšane izvore vode za piće). Procenat članova domaćinstva u domaćinstvima koja koriste nepoboljšane izvore vode za piće i ne primenjuju odgovarajuće metode tretiranja vode je 97 procenata.

	nijedan	prokuvavanje	dodavanje hlora	
Ukupno	92,4	0,6	1,0	
Region				
Beogradski region	88,5	0,7	0,3	
Region Vojvodine	91,6	0,6	0,1	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	93,3	0,5	1,9	
Region Južne i Istočne Srbije	96,0	0,4	1,5	
Tip naselja				
Gradska	92,9	0,5	0,1	
Ostala	91,6	0,6	2,2	
Glavni izvor vode za piće				
Poboljšan	92,4	0,6	0,9	
Nepoboljšan	87,3	0,0	3,3	
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo				
Bez obrazovanja	96,0	1,0	1,6	
Osnovno	94,7	0,2	1,6	
Srednje	92,7	0,7	0,7	
Visoko	88,9	0,5	0,6	
Nema podataka/ne zna	(74,3)	(0,0)	(0,0)	
Kvintili indeksa blagostanja				
Najsiromašniji	94,8	1,1	1,4	
Drugi	94,8	0,3	1,2	
Srednji	93,6	0,3	1,4	
Četvrti	89,9	0,5	0,4	
Najbogatiji	88,8	0,6	0,3	
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo				
Srpska	92,4	0,5	1,0	
Mađarska	93,9	0,9	0,0	
Bošnjačka	96,7	0,6	0,0	
Romska	96,5	0,6	0,0	
Drugo	86,6	0,6	1,1	
Ne želi da se izjasni	97,0	0,6	0,0	
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	

¹ MICS indikator 4.2 — Tretiranje vode

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela WS.2: Tretiranje vode u domaćinstvu

Procenat članova domaćinstva prema metodu tretiranja vode u domaćinstvu, a za članove domaćinstva koji koriste nepoboljšane izvore vode za piće, procenat članova koji koriste odgovarajući metod tretiranja vode, Srbija, 2014.

Metod tretiranja vode koji se koristi u domaćinstvu							Broj članova domaćinstava	Procenat članova domaćinstava u domaćinstvima koji koriste nepoboljšane izvore vode i primenjuju odgovarajuće metode tretiranja vode ¹	Broj članova domaćinstava u domaćinstvima koja koriste nepoboljšane izvore vode za piće
proceđivanje kroz krp	korišćenje filtera za vodu	zagrevanje na suncu	voda je ostavljena da odstoji, da se slegne	drugo	nema podataka/ne zna				
0,1	4,8	0,0	0,2	0,8	0,0	19212	3,3	96	
0,1	9,5	0,0	0,4	0,6	0,1	4345	(*)	1	
0,0	7,3	0,0	0,0	0,3	0,0	5113	(*)	22	
0,0	1,9	0,0	0,2	1,6	0,1	5284	(4,8)	43	
0,2	1,0	0,0	0,1	0,7	0,0	4470	(0,0)	29	
0,1	5,7	0,0	0,1	0,2	0,0	11345	(*)	12	
0,1	3,6	0,0	0,3	1,6	0,1	7867	3,8	83	
0,1	4,9	0,0	0,2	0,8	0,0	19116	np	np	
0,0	0,0	0,0	0,0	9,4	0,0	96	3,3	96	
0,0	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	352	(*)	2	
0,2	1,4	0,0	0,2	1,7	0,0	4906	5,9	53	
0,0	5,0	0,0	0,1	0,3	0,1	9740	(0,0)	33	
0,0	8,7	0,0	0,3	1,0	0,0	4185	(*)	7	
(0,0)	(25,7)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	30			
0,1	1,4	0,0	0,2	1,0	0,0	3843	4,7	67	
0,1	2,7	0,0	0,0	0,7	0,1	3840	(*)	14	
0,1	2,7	0,0	0,4	1,4	0,1	3841	(*)	13	
0,0	8,4	0,0	0,3	0,5	0,0	3854	(*)	1	
0,0	9,0	0,0	0,0	0,5	0,0	3834			
0,0	4,7	0,0	0,2	0,9	0,0	16761	3,5	90	
0,0	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	746	(*)	2	
0,0	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	290	-	-	
1,7	1,1	0,0	0,0	0,2	0,0	426	-	-	
0,0	11,8	0,0	0,0	0,0	0,0	779	(*)	4	
0,0	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	201	-	-	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	8	-	-	

Vreme koje je potrebno da se dođe do vode prikazano je u tabeli WS.3, a podaci o osobama koje obično donose vodu navedene su u tabeli WS.4. Napominje se da su u tabeli WS.3 prikazani članovi domaćinstva koji koriste vodu u stanu/kući, a za ostale se rezultati odnose na jednom pređeni put od kuće do izvora vode za piće i nazad. Podaci o tome koliko puta se taj put pređe u toku jednog dana nisu prikupljeni.

Tabela WS.3 pokazuje da se za 96 procenata članova domaćinstava izvor vode za piće nalazi u stanu/kući. Dostupnost vode u stanu/kući je povezana sa većom upotrebom, boljom higijenom u porodici i boljim zdravstvenim stanjem. Kada donošenje vode traje 30 minuta ili više, primećeno je da domaćinstva nose progresivno manje vode i radije prave kompromis kada su u pitanju minimalne osnovne potrebe domaćinstva za vodom. Za 2 procenta svih članova domaćinstava potrebno je manje od 30 minuta da se dođe do izvora vode i da se voda donese, a isti procenat (2 procenta) domaćinstava na to potroši 30 minuta i više.

Tabela WS.3: Vreme potrebno da se dođe do izvora vode za piće

Procentualna raspodela članova domaćinstava prema vremenu koje je potrebno da se ode do izvora vode za piće, uzme voda i vrati se, za korisnike poboljšanih i nepoboljšanih izvora vode za piće, Srbija, 2014.

	Vreme potrebno da se dođe do izvora vode za piće								Ukupno	Broj članova domaćinstava
	korisnici poboljšanih izvora vode za piće				korisnici nepoboljšanih izvora vode za piće					
	voda u stanu/kući	manje od 30 minuta	30 minuta ili duže	nema podataka/ne zna	voda u stanu/kući	manje od 30 minuta	30 minuta ili duže	nema podataka/ne zna		
Ukupno	95,9	1,8	1,6	0,1	0,2	0,1	0,2	0,0	100,0	19212
Region										
Beogradski region	98,5	0,3	1,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	4345
Region Vojvodine	93,2	3,4	2,7	0,2	0,0	0,1	0,3	0,0	100,0	5113
Region Šumadije i Zapadne Srbije	96,8	1,2	1,1	0,0	0,6	0,2	0,0	0,0	100,0	5284
Region Južne i Istočne Srbije	95,4	2,2	1,7	0,0	0,3	0,0	0,3	0,1	100,0	4470
Tip naselja										
Gradska	97,1	1,2	1,6	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	100,0	11345
Ostala	94,3	2,8	1,8	0,1	0,5	0,2	0,4	0,0	100,0	7867
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo										
Bez obrazovanja	96,6	1,5	1,2	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	100,0	352
Osnovno	94,8	2,6	1,5	0,1	0,9	0,2	0,0	0,0	100,0	4906
Srednje	95,9	1,9	1,7	0,1	0,0	0,1	0,2	0,0	100,0	9740
Visoko	97,3	0,8	1,7	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	100,0	4185
Nema podataka/ne zna	(100,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	30
Kvintili indeksa blagostanja										
Najsiromašniji	92,6	3,3	2,3	0,1	1,1	0,2	0,4	0,1	100,0	3843
Drugi	92,1	4,0	3,3	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0	100,0	3840
Srednji	96,5	1,2	1,7	0,2	0,2	0,0	0,2	0,0	100,0	3841
Četvrti	98,6	0,7	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	3854
Najbogatiji	99,8	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	3834
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo										
Srpska	95,9	1,8	1,7	0,1	0,3	0,1	0,2	0,0	100,0	16761
Mađarska	95,8	1,1	2,9	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	100,0	746
Bošnjačka	97,6	,3	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	290
Romska	97,4	1,0	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	426
Drugo	94,3	4,9	0,3	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	100,0	779
Ne želi da se izjasni	98,3	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	201
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	8

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela WS.4 pokazuje da, kada izvor vode za piće nije u stanu/kući, u većini domaćinstava vodu donosi odrasli muškarac (72 procenta), dok u preostalim domaćinstvima vodu donosi odrasla žena (21 procentat).

Tabela WS.4: Lice koje donosi vodu za piće

Procenat domaćinstava bez vode za piće u prostorijama domaćinstva i procentualna raspodela domaćinstava bez vode za piće u prostorijama prema licu koje obično donosi vodu za piće koja se koristi u domaćinstvu, Srbija, 2014.

	Procenat domaćinstava bez vode za piće u prostorijama	Broj domaćinstava	Lice koje obično donosi vodu za piće ^a					Broj domaćinstava bez vode za piće u prostorijama
			odrasla žena	odrasao muškarac	žensko dete mlađe od 15 godina	nema podataka/ne zna	ukupno	
Ukupno	3,8	6191	20,7	72,3	0,6	6,5	100,0	232
Region								
Beogradski region	1,6	1458	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	23
Region Vojvodine	6,4	1785	23,9	71,1	0,0	5,0	100,0	114
Region Šumadije i Zapadne Srbije	2,4	1645	19,7	73,9	0,0	6,5	100,0	40
Region Južne i Istočne Srbije	4,3	1303	16,8	77,6	2,4	3,1	100,0	55
Tip naselja								
Gradska	2,8	3816	19,6	72,1	0,0	8,3	100,0	106
Ostala	5,3	2375	21,6	72,4	1,0	5,0	100,0	126
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo								
Bez obrazovanja	4,9	125	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	6
Osnovno	4,7	1645	22,0	72,6	0,3	5,1	100,0	77
Srednje	3,7	2970	22,0	70,7	0,0	7,4	100,0	110
Visoko	2,7	1445	(13,9)	(78,4)	(0,0)	(7,7)	100,0	40
Nema podataka/ne zna	(*)	6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	5,7	1572	24,2	69,9	1,5	4,4	100,0	90
Drugi	7,6	1270	21,4	70,9	0,0	7,7	100,0	96
Srednji	2,6	1167	(15,3)	(75,8)	(0,0)	(8,9)	100,0	30
Četvrti	1,2	1112	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	14
Najbogatiji	0,2	1070	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	3
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo								
Srpska	3,6	5365	17,4	74,2	0,7	7,7	100,0	195
Mađarska	5,1	289	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	15
Bošnjačka	2,1	70	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	1
Romska	3,3	98	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	3
Drugo	5,6	294	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	16
Ne želi da se izjasni	1,5	72	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	1
Nema podataka/ne zna	(*)	3	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	-

^a Kolona „Muško dete mlađe od 15 godina“ nije prikazana u tabeli jer nije bilo zabeleženih slučajeva

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Korišćenje poboljšanih izvora vode — romska naselja

U romskim naseljima, 98 procenata populacije koristi poboljšane izvore vode za piće — 100 procenata u gradskim, a 92 procenta u ostalim naseljima.

Dostupnost poboljšanih izvora vode varira prema socio-ekonomskom statusu (Tabela WS.1R), a korišćenje poboljšanih izvora vode pozitivno je korelisano sa blagostanjem. U romskim naseljima, u populaciji koja koristi vodu za piće iz vodovoda, 75 procenata koristi vodu koja je sprovedena do njihove kuće. Osim toga, 11 procenata koristi vodu iz vodovoda koja sprovedena u dvorište/na plac, 4 procenta koriste vodu sprovedenu kod komšije, 3 procenta koriste pokrivene bunare, a 2 procenta javne česme. Populacija koja koristi nepoboljšane izvore vode za piće koristi vodu iz cisterni (1 procenat) i druge izvore ili nepokrivene bunare (1 procenat), što je predstavljeno na grafikonu WS.1R.

Tabela WS.1R: Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće

Procentualna raspodela članova domaćinstava prema glavnom izvoru vode za piće i procenat članova koji koriste poboljšane izvore vode za piće, Srbija — romska naselja, 2014.

	Glavni izvori vode						
	tekuća voda				poboljšani izvori ^a		
	u stanu/kući	u dvorištu/na placu	kod komšije	javna česma	bušeni bunar	pokriveni bunar	zaštićen/uređen izvor
Ukupno	74,7	10,6	4,3	2,2	1,8	2,7	0,2
Tip naselja							
Gradska	83,1	9,6	3,5	0,9	0,9	0,7	0,0
Ostala	51,2	13,3	6,5	5,9	4,4	8,3	0,9
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo							
Bez obrazovanja	51,2	22,9	9,5	5,2	2,0	3,9	0,0
Osnovno	77,3	9,4	4,0	1,7	1,9	2,2	0,3
Srednje ili visoko	88,3	2,5	0,2	1,2	1,4	4,0	0,4
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	26,5	34,1	16,2	8,6	3,7	3,2	0,0
Drugi	73,8	13,1	3,4	0,6	1,0	5,8	0,1
Srednji	85,2	3,8	1,7	0,6	2,6	2,5	0,6
Četvrti	95,5	0,9	0,3	0,5	0,7	1,4	0,0
Najbogatiji	92,8	0,9	0,0	0,8	1,3	0,5	0,5
Indeks blagostanja							
60 procenata siromašnijih	61,8	17,0	7,1	3,2	2,4	3,9	0,2
40 procenata bogatijih	94,2	0,9	0,2	0,7	1,0	0,9	0,3

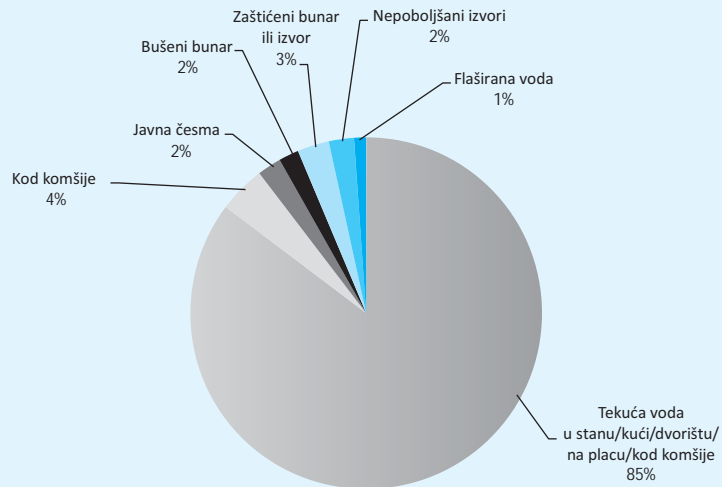
¹ MICS indikator 4.1; MDG indikator 7.8 — Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće

^a Kolone „Kišnica“ pod „Poboljšani izvori“ i „Površinska voda“ pod „Nepoboljšani izvori“ nisu prikazane u tabeli jer nije bilo zabeleženih slučajeva.

^b Domaćinstva koja koriste flaširanu vodu kao glavni izvor vode za piće svrstana su u korisnike poboljšanih ili korisnike nepoboljšanih izvora vode za piće prema izvorima vode koja se koristi u druge svrhe, npr. za kuvanje i pranje ruku.

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Grafikon WS.1R: Procentualna raspodela članova domaćinstava prema izvorima vode za piće, Srbija — romska naselja, 2014.

Napomena: Podaci se ne sabiraju do 100 procenata zbog zaokruživanja.

za piće		nepoboljšani izvori ^a					Ukupno	Procent lica koja koriste poboljšane izvore vode za piće ¹	Broj članova domaćinstava
flaširana voda ^b	nepokriveni bunar	nezaštićeni izvor	kamion/cisterna	flaširana voda ^b	drugo				
1,1	0,3	0,0	1,2	0,1	0,6	100,0	97,7	8595	
1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	100,0	99,7	6337	
1,5	1,2	0,1	4,6	0,3	1,5	100,0	92,2	2259	
1,0	0,1	0,0	3,0	0,0	1,3	100,0	95,6	1344	
1,2	0,4	0,0	1,0	0,1	0,5	100,0	98,0	6070	
0,8	0,0	0,2	0,4	0,0	0,7	100,0	98,8	1175	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	7	
0,2	0,9	0,0	4,9	0,2	1,5	100,0	92,4	1720	
0,2	0,7	0,1	0,7	0,0	0,6	100,0	97,9	1725	
1,9	0,0	0,0	0,2	0,2	0,8	100,0	98,8	1711	
0,1	0,0	0,0	0,3	0,0	0,3	100,0	99,5	1720	
3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	1718	
0,8	0,5	0,1	1,9	0,2	0,9	100,0	96,4	5157	
1,6	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	100,0	99,7	3438	

Tretiranje vode u kući je prikazano u tabeli WS.2R. Anketari su u domaćinstvima postavljali pitanje na koji način članovi domaćinstva tretiraju vodu kod kuće da bi je učinili bezbednijom za piće. Odgovarajućim tretiranjem vode za piće smatraju se prokuvavanje, dodavanje hlora, korišćenje filtera za vodu i zagrevanje na suncu. U tabeli se navode podaci o metodama koje za tretiranje vode koriste svi članovi domaćinstava, kao i procenat članova domaćinstava koji žive u domaćinstvima koja koriste nepoboljšane izvore vode, ali primenjuju odgovarajuće metode tretiranja vode.

Procenat članova domaćinstava u domaćinstvima u romskim naseljima koja koriste nepoboljšane izvore vode za piće i primenjuju odgovarajuće metode tretiranja vode iznosi 4 procenta. Glavna metoda tretiranja vode u domaćinstvima koja koriste nepoboljšane izvore vode za piće je korišćenje filtera (3 procenta). U domaćinstvima u romskim naseljima koja koriste nepoboljšane izvore vode, 96 procenata članova domaćinstava ne koristi nijedan metod za tretiranje vode.

Tabela WS.2R: Tretiranje vode u domaćinstvu

Procenat članova domaćinstva prema metodu tretiranja vode u domaćinstvu, a za članove domaćinstva koji koriste nepoboljšane izvore vode za piće, procenat članova koji koriste odgovarajući metod tretiranja vode, Srbija — romska naselja, 2014.

	Metod tretiranja vode koji se koristi u domaćinstvu									Broj članova domaćinstava	
	nijedan	prokuvavanje	dodavanje hloru	proceđivanje kroz krpnu	korišćenje filtera za vodu	zagrevanje na suncu	voda je ostavljena da odstoji, da se slegne	drugo	nema podataka/ne zna		
Ukupno	96,7	2,1	0,2	0,2	0,4	0,0	0,2	0,4	0,0	8595	
Tip naselja											
Gradska	97,3	2,1	0,0	0,1	0,4	0,0	0,0	0,1	0,0	6337	
Ostala	95,0	1,9	0,6	0,5	0,4	0,0	0,6	1,5	0,0	2259	
Glavni izvor vode za piće											
Poboljšan	96,7	2,1	0,2	0,2	0,3	0,0	0,2	0,4	0,0	8400	
Nepoboljšan	95,9	0,9	0,0	0,0	3,2	0,0	0,0	0,0	0,0	196	
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo											
Bez obrazovanja	97,0	1,8	0,3	0,0	0,0	0,0	0,2	1,0	0,0	1344	
Osnovno	96,7	2,0	0,2	0,1	0,5	0,0	0,2	0,4	0,0	6070	
Srednje ili visoko	96,0	2,5	0,0	1,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	1175	
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	7	
Kvintili indeksa blagostanja											
Najsiromašniji	98,1	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	0,0	1720	
Drugi	97,3	1,6	0,4	0,0	0,3	0,0	0,0	0,7	0,0	1725	
Srednji	98,0	0,7	0,2	0,3	0,9	0,0	0,2	0,1	0,0	1711	
Četvrti	96,6	2,1	0,2	0,5	0,0	0,0	0,4	0,2	0,0	1720	
Najbogatiji	93,4	4,5	0,0	0,4	0,8	0,0	0,0	0,9	0,0	1718	
Indeks blagostanja											
60 procenata siromašnijih	97,8	1,3	0,2	0,1	0,4	0,0	0,1	0,3	0,0	5157	
40 procenata bogatijih	95,0	3,3	0,1	0,4	0,4	0,0	0,2	0,6	0,0	3438	

¹ MICS indikator 4.2 — Tretiranje vode

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Vreme koje je potrebno da se donese voda prikazano je u tabeli WS.3R, a osobe koje obično donose vodu navedene su u tabeli WS.4R. Napominje se da su u tabeli WS.3R prikazani članovi domaćinstva koji koriste vodu u stanu/kući, a za ostale se rezultati odnose na jednom pređeni put od kuće do izvora vode za piće i nazad. Podaci o tome koliko puta se taj put pređe u toku jednog dana nisu prikupljeni.

Tabela WS.3R pokazuje da je za 94 procenta članova domaćinstva izvor vode za piće u stanu/kući. Za 4 procenta svih domaćinstava potrebno je manje od 30 minuta da se dođe do izvora vode i da se voda donese, dok 1 procenat domaćinstava na to potroši 30 minuta ili više. Postoje razlike u vremenu potrebnom da se voda donese između članova domaćinstava u gradskim i ostalim naseljima. U ostalim naseljima, 81 procenat domaćinstava ima vodu za piće u stanu/kući, za razliku od 99 procenata u gradskim naseljima. Vodu u stanu/kući nema 17 procenata članova domaćinstava u ostalim naseljima i manje od 1 procenta u gradskim naseljima. Među članovima domaćinstava u ostalim naseljima koji nemaju vodu u stanu/kući, za 3 procenta onih koji koriste poboljšane izvore vode za piće i za 2 procenta onih koji koriste nepoboljšane izvore potrebno je 30 ili više minuta da dođu do izvora i da donesu vodu.

Procent članova domaćinstava u domaćinstvima koji koriste nepoboljšane izvore vode i primenjuju odgovarajuće metode tretiranja vode ¹	Broj članova domaćinstava u domaćinstvima koja koriste nepoboljšane izvore vode za piće
4,1	196
(31,6)	20
1,0	176
np	np
4,1	196
0,0	59
6,6	122
(*)	15
-	-
0,0	130
(4,9)	36
(30,6)	21
(*)	9
-	-
4,3	186
(*)	9

Tabela WS.3R: Vreme potrebno da se dođe do izvora vode za piće

Procentualna raspodela članova domaćinstava prema vremenu koje je potrebno da se ode do izvora vode za piće, uzme voda i vrati se, za korisnike poboljšanih i nepoboljšanih izvora vode za piće, Srbija — romska naselja, 2014.

	Vreme potrebno da se dođe do izvora vode za piće								Ukupno	Broj članova domaćinstava
	korisnici poboljšanih izvora vode za piće				korisnici nepoboljšanih izvora vode za piće					
	voda u stanu/kući	manje od 30 minuta	30 minuta ili duže	nema podataka/ne zna	voda u stanu/kući	manje od 30 minuta	30 minuta ili duže	nema podataka/ne zna		
Ukupno	94,4	2,5	0,7	0,0	0,6	1,1	0,5	0,1	100,0	8595
Tip naselja										
Gradska	99,1	0,5	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	100,0	6337
Ostala	81,2	8,1	2,8	0,1	1,9	3,9	1,7	0,3	100,0	2259
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo										
Bez obrazovanja	89,8	5,0	0,8	0,1	0,7	2,6	1,0	0,0	100,0	1344
Osnovno	95,1	2,1	0,8	0,0	0,5	1,0	0,4	0,1	100,0	6070
Srednje ili visoko	96,2	2,2	0,3	0,0	1,1	0,0	0,2	0,0	100,0	1175
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	7
Kvintili indeksa blagostanja										
Najsiromašniji	82,6	8,6	1,1	0,2	1,0	4,5	1,7	0,4	100,0	1720
Drugi	96,5	1,0	0,5	0,0	0,9	0,5	0,6	0,0	100,0	1725
Srednji	96,9	1,4	0,5	0,0	0,8	0,4	0,0	0,0	100,0	1711
Četvrti	98,4	0,0	1,1	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	100,0	1720
Najbogatiji	97,8	1,7	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	1718
Indeks blagostanja										
60 procenata siromašnijih	92,0	3,7	0,7	0,1	0,9	1,8	0,8	0,1	100,0	5157
40 procenata bogatijih	98,1	0,9	0,8	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	100,0	3438

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela WS.4R pokazuje da je, kada izvor vode za piće nije u stanu/kući, u jednoj polovini domaćinstava osoba koja ide po vodu uglavnom odrasla žena (56 procenata), dok odrasli muškarac donosi vodu u 37 procenata slučajeva.

Tabela WS.4R: Lice koje donosi vodu za piće

Procenat domaćinstava bez vode za piće u prostorijama domaćinstva i procentualna raspodela domaćinstava bez vode za piće u prostorijama prema licu koje obično donosi vodu za piće koja se koristi u domaćinstvu, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat domaćinstava bez vode za piće u prostorijama	Broj domaćinstava	Lice koje obično donosi vodu za piće						Broj domaćinstava bez vode za piće u prostorijama
			odrasla žena	odrastao muškarac	žensko dete mlađe od 15 godina	muško dete mlađe od 15 godina	nema podataka/ne zna	ukupno	
Ukupno	5,7	1743	55,5	37,3	1,3	0,4	5,5	100,0	99
Tip naselja									
Gradska	0,6	1225	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	8
Ostala	17,6	518	54,5	38,1	1,4	0,0	6,0	100,0	91
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo									
Bez obrazovanja	10,9	282	(59,5)	(36,8)	(0,0)	(0,0)	(3,7)	100,0	31
Osnovno	5,0	1209	54,6	35,5	2,1	0,6	7,2	100,0	61
Srednje ili visoko	3,1	250	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	8
Nema podataka/ne zna	(*)	1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	-
Kvintili indeksa blagostanja									
Najsiromašniji	18,7	365	56,8	36,1	0,0	0,5	6,7	100,0	68
Drugi	3,2	365	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	12
Srednji	2,8	350	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	10
Četvrti	0,7	326	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	2
Najbogatiji	2,2	337	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	7
Indeks blagostanja									
60 procenata siromašnijih	8,3	1081	55,5	36,5	1,4	0,4	6,1	100,0	90
40 procenata bogatijih	1,4	661	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	10

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Korišćenje poboljšanih načina uklanjanja otpadnih materija

Neodgovarajuće uklanjanje tečnih otpadnih materija (fekalija) i neadekvatni uslovi za obavljanje lične higijene povezuju su s nizom bolesti, uključujući dijareju i dečju paralizu (poliomijelitis), i predstavljaju važnu determinantu za zaostajanje u rastu. Poboljšani sanitarni uslovi mogu uticati na smanjenje broja slučajeva obolevanja od dijareje za više od jedne trećine⁴⁵ i mogu značajno smanjiti loše uticaje po zdravlje u vidu drugih poremećaja koji su uzrok smrti i bolesti miliona dece u zemljama u razvoju.

Tabela WS.5: Vrste sanitarnih prostorija

Procentualna raspodela članova domaćinstava prema vrsti nužnika/toaleta koji se koristi u domaćinstvu, Srbija, 2014.

	Vrsta nužnika/toaleta koji se koristi u domaćinstvu											Nema nužnika/toaleta	Ukupno	Broj članova domaćinstava
	poboljšane sanitarne prostorije				nepoboljšane sanitarne prostorije									
	nužnik na ispiranje/polivanje sa priključkom na:				ventilisani pokriveni poljski WC	pokri-veni poljski WC	nužnik na ispiranje/polivanje sa priključkom na nešto drugo	nepokri-veni poljski WC	kanta	drugo	nema podataka/ne zna			
kanaliza-cioni sistem	septičku jamu	jamu poljskog WC-a	nepoznato mesto/nije siguran/ne zna											
Ukupno	57,2	35,3	0,1	0,3	0,1	4,6	1,0	1,1	0,0	0,2	0,1	0,1	100,0	19212
Region														
Beogradski region	73,0	25,4	0,1	0,1	0,0	0,5	0,1	0,4	0,0	0,0	0,3	0,0	100,0	4345
Region Vojvodine	46,0	48,6	0,0	0,2	0,0	4,5	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,1	100,0	5113
Region Šumadije i Zapadne Srbije	56,0	36,3	0,1	0,4	0,1	2,4	2,7	1,3	0,0	0,6	0,2	0,0	100,0	5284
Region Južne i Istočne Srbije	56,0	28,4	0,1	0,4	0,2	11,3	0,9	2,5	0,0	0,0	0,1	0,3	100,0	4470
Tip naselja														
Gradska	83,3	14,5	0,0	0,1	0,0	1,5	0,1	0,4	0,0	0,0	0,1	0,0	100,0	11345
Ostala	19,5	65,3	0,1	0,5	0,2	9,1	2,3	2,2	0,0	0,4	0,1	0,2	100,0	7867
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo														
Bez obrazovanja	29,4	31,0	0,4	0,0	0,0	26,0	0,6	10,1	0,4	0,0	0,3	1,8	100,0	352
Osnovno	34,1	50,2	0,3	0,5	0,3	9,3	1,8	3,0	0,0	0,3	0,0	0,3	100,0	4906
Srednje	59,1	36,3	0,0	0,2	0,0	3,1	0,6	0,3	0,0	0,2	0,2	0,0	100,0	9740
Visoko	81,9	15,8	0,0	0,1	0,0	0,8	1,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	100,0	4185
Nema podataka /ne zna	(73,4)	(7,5)	(0,0)	(19,1)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	30
Kvintili indeksa blagostanja														
Najsiromašniji	24,9	44,7	0,2	0,9	0,4	19,2	3,1	5,6	0,0	0,3	0,2	0,5	100,0	3843
Drugi	43,7	50,9	0,2	0,3	0,0	3,1	1,2	0,0	0,0	0,5	0,1	0,0	100,0	3840
Srednji	60,4	38,0	0,0	0,1	0,0	0,6	0,7	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	100,0	3841
Četvrti	71,3	28,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	3854
Najbogatiji	85,6	14,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	100,0	3834
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo														
Srpska	58,0	35,3	0,1	0,3	0,1	3,8	1,1	1,0	0,0	0,1	0,1	0,1	100,0	16761
Mađarska	34,1	50,1	0,0	0,9	0,0	14,7	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	746
Bošnjačka	97,8	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	100,0	290
Romska	39,6	26,8	0,6	0,0	0,0	18,7	1,6	11,3	0,0	0,0	0,0	1,4	100,0	426
Drugo	49,0	43,1	0,0	0,0	0,0	6,4	0,2	0,3	0,0	0,9	0,0	0,1	100,0	779
Ne želi da se izjasni	83,9	16,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	201
Nema podataka /ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	8

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

⁴⁵ CHERG 2010. Sandy Cairncross, Caroline Hunt, Sophie Boisson, Kristof Bostoen, Val Curtis, Isaac CH Fung, and Wolf-Peter Schmidt *Water, sanitation and hygiene for the prevention of diarrhoea*. Int. J. Epidemiology. 2010 39: i193-i205

Poboljšane sanitarne prostorije definišu se kao prostorije u kojima se tečne otpadne materije uklanjaju na higijenski način, bez ljudskog kontakta. U poboljšane sanitarne prostorije za uklanjanje tečnih otpadnih materija spadaju: nužnik na ispiranje vodom sa priključkom na kanalizacione cevi, septičku jamu ili jamu poljskog WC-a; ventilisani pokriveni poljski WC, pokriveni poljski WC i ekološki (suvi) toalet. Podaci o korišćenju poboljšanih sanitarnih uslova u Srbiji u ovom izveštaju predstavljani su u tabeli WS.5.

U Srbiji, 97 procenata populacije živi u domaćinstvima koja koriste poboljšane sanitarne prostorije (tabela WS.5) — 99 procenata u gradskim i 95 procenata u ostalim naseljima. Stanovnici regiona Šumadije i Zapadne Srbije ređe u odnosu na stanovnike drugih regiona koriste poboljšane sanitarne prostorije (95 procenata).

Tabela WS.6: Korišćenje i zajedničko korišćenje sanitarnih prostorija

Procentualna raspodela članova domaćinstava prema korišćenju privatnih, javnih ili zajedničkom korišćenju sanitarnih prostorija, prema korisnicima poboljšanih i nepoboljšanih sanitarnih prostorija, Srbija, 2014.

	Korisnici poboljšanih sanitarnih prostorija				Korisnici nepoboljšanih sanitarnih prostorija		Nema nužnika/toaleta	Ukupno	Broj članova domaćinstava
	sanitarne prostorije koristi samo jedno domaćinstvo ¹	javni toalet	prostorije koristi		sanitarne prostorije koristi samo jedno domaćinstvo	prostorije koristi pet domaćinstava ili manje			
			pet domaćinstava ili manje	više od pet domaćinstava					
Ukupno	96,9	0,0	0,4	0,1	2,4	0,0	0,1	100,0	19212
Region									
Beogradski region	98,9	0,0	0,3	0,0	0,8	0,0	0,0	100,0	4345
Region Vojvodine	99,0	0,0	0,3	0,0	0,6	0,0	0,1	100,0	5113
Region Šumadije i Zapadne Srbije	94,4	0,0	0,4	0,4	4,7	0,0	0,0	100,0	5284
Region Južne i Istočne Srbije	95,5	0,0	0,8	0,0	3,4	0,1	0,3	100,0	4470
Tip naselja									
Gradska	98,8	0,0	0,3	0,2	0,6	0,0	0,0	100,0	11345
Ostala	94,1	0,0	0,6	0,0	5,0	0,0	0,2	100,0	7867
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo									
Bez obrazovanja	84,9	0,0	1,9	0,0	11,4	0,0	1,8	100,0	352
Osnovno	93,6	0,0	0,8	0,1	5,1	0,0	0,3	100,0	4906
Srednje	98,3	0,0	0,3	0,1	1,2	0,0	0,0	100,0	9740
Visoko	98,5	0,0	0,1	0,1	1,3	0,0	0,0	100,0	4185
Nema podataka/ne zna	(100,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	30
Kvintili indeksa blagostanja									
Najsiromašniji	88,1	0,0	1,8	0,4	9,1	0,1	0,5	100,0	3843
Drugi	97,8	0,0	0,3	0,2	1,8	0,0	0,0	100,0	3840
Srednji	99,1	0,0	0,1	0,0	0,8	0,0	0,0	100,0	3841
Četvrti	99,8	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	100,0	3854
Najbogatiji	99,7	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	100,0	3834
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo									
Srpska	97,0	0,0	0,4	0,1	2,4	0,0	0,1	100,0	16761
Mađarska	99,1	0,0	0,4	0,2	0,2	0,0	0,0	100,0	746
Bošnjačka	99,2	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	100,0	290
Romska	83,9	0,0	1,8	0,0	12,5	0,4	1,4	100,0	426
Drugo	97,9	0,0	0,5	0,0	1,4	0,0	0,1	100,0	779
Ne želi da se izjasni	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	201
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	8

¹ MICS indikator 4.3; MDG indikator 7.9 — Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

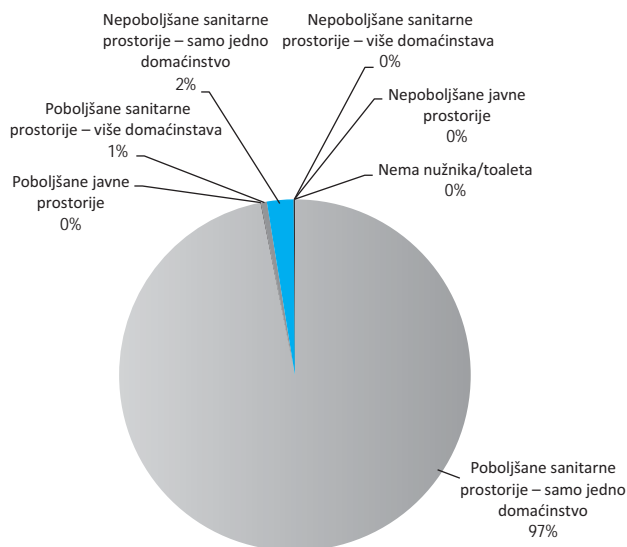
Iz tabele se može videti da je korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija negativno korelisano sa indeksom blagostanja: oko 9 procenata članova domaćinstava iz najsiromašnijeg kvintila koristi nepoboljšane sanitarne prostorije, a taj procenat se smanjuje na 0 procenata za najbogatije. U ostalim naseljima stanovnici uglavnom koriste nužnik na ispiranje sa priključkom na septičku jamu (65 procenata). Nasuprot tome, najčešće korišćene prostorije u gradskim naseljima jesu nužnici na ispiranje sa priključkom na kanalizacioni sistem (83 procenta). Pokriveni poljski WC koristi 19 procenata populacije u najsiromašnijim domaćinstvima, 6 procenata koristi nepokriveni poljski WC, dok 3 procenta koristi nužnik na ispiranje/polivanje sa priključkom na nešto drugo. Među članovima domaćinstava kod kojih je lice na koje se vodi domaćinstvo bez obrazovanja, 26 procenata koristi pokriveni poljski WC, 10 procenata koristi nepokriveni poljski WC, a 2 procenta nema nužnik/toalet.

Milenijumski ciljevi razvoja i Zajednički program SZO/UNICEF-a za praćenje (Joint Monitoring Programme — JMP) snabdevanja vodom i uklanjanja otpadnih materija klasifikuju, inače prihvatljive sanitarne prostorije koje su javne ili ih zajednički koriste dva domaćinstva ili više domaćinstava, kao nepoboljšane. Zato se kategorija „korišćene poboljšanih prostorija” odnosi, u kontekstu ovog izveštaja i kao MDG indikator, na poboljšane sanitarne prostorije koje nisu javne ili zajedničke. Podaci o korišćenju poboljšanih sanitarnih prostorija predstavljeni su u tabelama WS.6, WS.6R, WS.7 i WS.7R.

Kao što se je prikazano u tabeli WS.6, 97 procenata populacije koristi poboljšane sanitarne prostorije. Ukupno, poboljšane toalete koje ne dele sa drugim domaćinstvima koristi 99 procenata populacije u gradskim naseljima i 94 procenta u ostalim naseljima. Manje od 1 procenta članova domaćinstava koristi poboljšane sanitarne prostorije koje se dele sa drugim domaćinstvima. Sveukupno, 2 procenta članova domaćinstava u najsiromašnijim domaćinstvima zajednički koristi sanitarne prostorije s nekim drugim domaćinstvom/domaćinstvima (poboljšane i nepoboljšane) i u svim slučajevima prostorije se dele sa 5 ili manje domaćinstava. Nepoboljšane sanitarne prostorije (koje ne dele sa drugim) koristi 9 procenata članova domaćinstava u najsiromašnijim domaćinstvima.

U okviru svog izveštaja za 2008. godinu⁴⁶, Zajednički program za praćenje (JMP) razvio je novi način prikazivanja podataka o pristupu u formatu tzv. stepena ili skale, disagregirano na podatke o vodi za piće i o uklanjanju otpadnih materija. Ovaj prikaz omogućava detaljnu analizu trendova na osnovu trostepene skale za vodu za piće i četvorostepene skale za uklanjanje otpadnih materija. Kada je u pitanju uklanjanje otpadnih materija, to omogućava uvid u podatke o populaciji koja nema nikakve sanitarne prostorije, populaciji koja koristi nepoboljšane sanitarne uslove (koje Zajednički program za praćenje definiše kao „nepoboljšane”), populaciji koja zajednički koristi toalete koji su inače prihvatljivi, kao i populaciji koja koristi „poboljšane” sanitarne prostorije.

Grafikon WS.2:
Procentualna raspodela članova domaćinstava prema korišćenju i zajedničkom korišćenju sanitarnih prostorija, Srbija, 2014.

⁴⁶ WHO/UNICEF JMP (2008), MDG assessment report — http://www.wssinfo.org/fileadmin/user_upload/resources/1251794333-JMP_08_en.pdf

Tabela WS.7: Korišćenje vode za piće i stepeni uklanjanja otpadnih materija

Procenat članova domaćinstava prema korišćenju vode za piće i stepenima koji se odnose na uklanjanje otpadnih materija, Srbija, 2014.

	Procenat članova domaćinstava koja koriste:								
	poboljšanu vodu za piće ^{1,a}		nepoboljšanu vodu za piće	ukupno	poboljšane sanitarne prostorije ²	nepoboljšane sanitarne prostorije			
	sprovedenu do stana/kuće, placa ili dvorišta	drugi poboljšani izvori				zajednički korišćene poboljšane sanitarne prostorije	nepoboljšane prostorije	nema nužnika/toaleta	
Ukupno	92,0	7,5	0,5	100,0	96,9	0,5	2,4	0,1	
Region									
Beogradski region	94,6	5,4	0,0	100,0	98,9	0,3	0,8	0,0	
Region Vojvodine	90,7	8,9	0,4	100,0	99,0	0,3	0,6	0,1	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	92,4	6,8	0,8	100,0	94,4	0,8	4,7	0,0	
Region Južne i Istočne Srbije	90,6	8,7	0,7	100,0	95,5	0,8	3,4	0,3	
Tip naselja									
Gradska	96,1	3,8	0,1	100,0	98,8	0,5	0,6	0,0	
Ostala	86,1	12,8	1,1	100,0	94,1	0,6	5,1	0,2	
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo									
Bez obrazovanja	81,2	18,2	0,6	100,0	84,9	1,9	11,4	1,8	
Osnovno	87,2	11,8	1,1	100,0	93,6	1,0	5,1	0,3	
Srednje	93,1	6,5	0,3	100,0	98,3	0,4	1,3	0,0	
Visoko	96,1	3,8	0,2	100,0	98,5	0,2	1,3	0,0	
Nema podataka/ne zna	(80,9)	(19,1)	(0,0)	100,0	(100,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	
Kvintili indeksa blagostanja									
Najsiromašniji	82,7	15,6	1,8	100,0	88,1	2,2	9,2	0,5	
Drugi	86,9	12,8	0,4	100,0	97,8	0,4	1,8	0,0	
Srednji	94,2	5,5	0,3	100,0	99,1	0,1	0,8	0,0	
Četvrti	96,6	3,3	0,0	100,0	99,8	0,1	0,1	0,0	
Najbogatiji	99,8	0,2	0,0	100,0	99,7	0,0	0,3	0,0	
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo									
Srpska	92,0	7,5	0,5	100,0	97,0	0,5	2,4	0,1	
Mađarska	92,3	7,5	0,2	100,0	99,1	0,7	0,2	0,0	
Bošnjačka	97,4	2,6	0,0	100,0	99,2	0,0	0,8	0,0	
Romska	84,6	15,4	0,0	100,0	83,9	1,8	12,9	1,4	
Drugo	93,2	6,2	0,6	100,0	97,9	0,5	1,4	0,1	
Ne želi da se izjasni	98,3	1,7	0,0	100,0	100,0	0,0	0,0	0,0	
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	(*)	(*)	

¹ MICS indikator 4.1; MDG indikator 7.8 — Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće

² MICS indikator 4.3; MDG indikator 7.9 — Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija

^a Domaćinstva koja koriste flaširanu vodu kao glavni izvor vode za piće svrstana su u korisnike poboljšanih ili korisnike nepoboljšanih izvora vode za piće prema izvorima vode koja se koristi u druge svrhe, npr. za kuvanje i pranje ruku.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

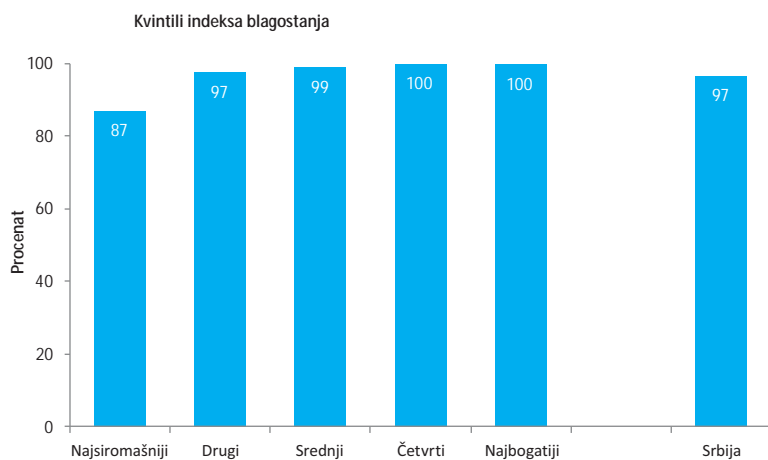
Dostupnost i poboljšanog izvora vode za piće i poboljšanih sanitarnih prostorija domaćinstvima donosi velike zdravstvene koristi. Tabela WS.7 sadrži procenat članova domaćinstava prema kategorijama koje se odnose na vodu za piće i sanitarne stepene. U tabeli je naveden i procenat članova domaćinstva koji koriste poboljšane izvore vode za piće⁴⁷ i koji na higijenski način uklanjaju tečne otpadne materije.

⁴⁷ Oni koji su kao glavni izvor vode za piće naveli flaširanu vodu raspoređeni su prema izvoru vode koju koriste za druge svrhe, npr. za kuvanje i pranje ruku.

	ukupno	poboljšane izvore vode za piće i poboljšane sanitarne prostorije	Broj članova domaćinstava
	100,0	96,5	19212
	100,0	98,8	4345
	100,0	98,6	5113
	100,0	94,0	5284
	100,0	95,0	4470
	100,0	98,8	11345
	100,0	93,2	7867
	100,0	84,6	352
	100,0	93,0	4906
	100,0	98,0	9740
	100,0	98,4	4185
	100,0	(100,0)	30
	100,0	86,9	3843
	100,0	97,4	3840
	100,0	98,8	3841
	100,0	99,8	3854
	100,0	99,7	3834
	100,0	96,6	16761
	100,0	98,9	746
	100,0	99,2	290
	100,0	83,9	426
	100,0	97,4	779
	100,0	100,0	201
	100,0	(*)	8

U Srbiji, skoro 100 procenata populacije koristi poboljšanu vodu za piće, 97 procenata koristi poboljšane sanitarne prostorije, a 97 procenata koristi i poboljšanu vodu za piće i poboljšane sanitarne prostorije. Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće je nešto niže u ostalim naseljima (86 procenata) nego u gradskim naseljima (96 procenata). Postoji pozitivna korelacija nivoa obrazovanja lica na koje se vodi domaćinstvo i socio-ekonomskog statusa sa korišćenjem poboljšanih izvora vode za piće i korišćenjem poboljšanih sanitarnih prostorija.

Procenat populacije iz najsiromašnijeg kvintila indeksa blagostanja koja koristi poboljšane izvore vode za piće i poboljšane sanitarne prostorije niži je (87 procenata) nego u populaciji iz ostalih kvintila (97–100 procenata), što je predstavljeno na grafikonu WS.3.

Grafikon WS.3:
Procenat članova domaćinstava koji koriste poboljšane izvore vode za piće i poboljšane sanitarne prostorije, prema blagostanju, Srbija, 2014.

Korišćenje poboljšanih načina uklanjanja otpadnih materija — romska naselja

U romskim naseljima, 81 procenat populacije živi u domaćinstvima koja koriste poboljšane sanitarne prostorije (tabela WS.5R). Uočava se razlika po tipu naselja: poboljšane sanitarne prostorije koristi 84 procenta domaćinstava u gradskim i 71 procenat u ostalim naseljima. U ostalim naseljima stanovništvo uglavnom koristi pokriveni poljski WC (30 procenata), dok se u gradskim naseljima najčešće koristi nužnik na ispiranje sa priključkom na kanalizacione cevi (51 procenat). Podaci u tabeli pokazuju da je korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija negativno korelisano sa socio-ekonomskim statusom domaćinstava i nivoom obrazovanja lica na koje se vodi domaćinstvo. Članovi najsiromašnijih domaćinstava u romskim naseljima ređe koriste poboljšane sanitarne prostorije (53 procenta) nego članovi iz najbogatijih domaćinstava (98 procenata). Među najsiromašnijim domaćinstvima, 42 procenta populacije koristi pokriveni poljski WC, 35 procenata koristi nepokriveni poljski WC, dok 11 procenata nema nužnik/toalet.

Tabela WS.5R: Vrste sanitarnih prostorija

Procentualna raspodela članova domaćinstava prema vrsti nužnika/toaleta koji se koristi u domaćinstvu, Srbija — romska naselja, 2014.

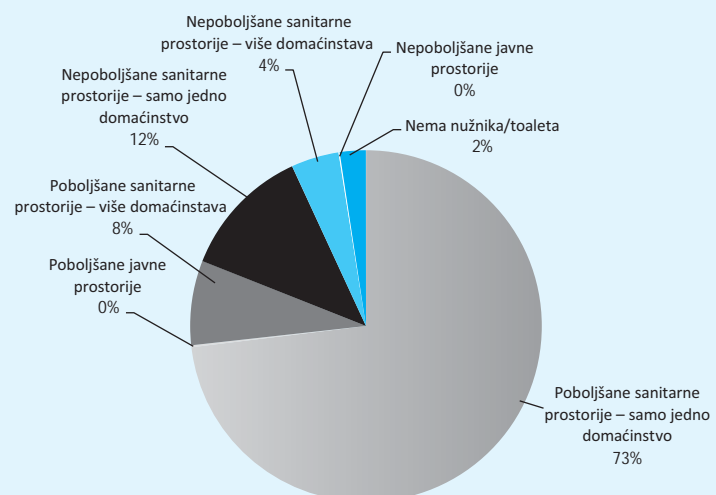
	Vrsta nužnika/toaleta koji se koristi u domaćinstvu							
	poboljšane sanitarne prostorije ^a				ventilisani pokriveni poljski WC	pokriveni poljski WC	nužnik na ispiranje/polivanje sa priključkom na nešto drugo	
	nužnik na ispiranje/polivanje sa priključkom na:							
	kanalizacioni sistem	septičku jamu	jamu poljskog WC-a	nepoznato mesto/nije siguran/ne zna				
Ukupno	42,2	18,8	0,2	0,5	0,0	19,2	1,0	
Tip naselja								
Gradska	50,8	17,7	0,2	0,3	0,0	15,3	0,4	
Ostala	18,0	21,9	0,0	1,1	0,0	30,1	2,9	
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo								
Bez obrazovanja	30,4	16,3	0,0	1,4	0,0	26,5	0,9	
Osnovno	41,6	18,8	0,2	0,4	0,0	19,2	1,2	
Srednje ili visoko	58,8	21,9	0,0	0,2	0,0	11,0	0,5	
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašnji	4,7	4,9	0,0	1,3	0,1	41,8	0,4	
Drugi	21,4	19,0	0,2	1,0	0,0	32,1	1,1	
Srednji	45,4	22,5	0,4	0,0	0,0	15,5	1,1	
Četvrti	66,1	23,6	0,2	0,2	0,0	6,1	1,1	
Najbogatiji	73,6	24,1	0,0	0,0	0,0	0,4	1,5	
Indeks blagostanja								
60 procenata siromašnijih	23,8	15,5	0,2	0,8	0,0	29,9	0,9	
40 procenata bogatijih	69,9	23,9	0,1	0,1	0,0	3,2	1,3	

^a Kolona „Ekološki (suvi) toalet“ nije prikazana u tabeli jer nije bilo zabeleženih slučajeva.

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Grafikon WS.2R:

Procentualna raspodela članova domaćinstava prema korišćenju i zajedničkom korišćenju sanitarnih prostorija, Srbija — romska naselja, 2014.

Napomena: Podaci se ne sabiraju do 100 procenata zbog zaokruživanja.

Kao što je prikazano u tabeli WS.6R, 73 procenta populacije u romskim naseljima koristi poboljšane sanitarne prostorije koje ne deli sa drugim domaćinstvima. Ukupno, poboljšane nužnike/toaleta koje ne deli sa drugima koristi 77 procenata populacije u gradskim naseljima i 61 procenat populacije u ostalim naseljima. Oko 8 procenata članova domaćinstava koristi poboljšane sanitarne prostorije koje deli sa drugim domaćinstvima, dok je to slučaj za 4 procenta onih koji koriste nepoboljšane sanitarne prostorije (grafikon WS.2R). Situacija je veoma loša kod članova iz najsiromašnijeg kvintila indeksa blagostanja domaćinstava, gde 12 procenata onih koji koriste poboljšane sanitarne prostorije dele te prostorije sa osobama iz drugih domaćinstava; procenat je isti za one koji koriste nepoboljšane sanitarne prostorije.

nepoboljšane sanitarne prostorije					Nema nužnika/ toaleta	Ukupno	Broj članova domaćinstava
nepokriveni poljski WC	kanta	drugo	nema podataka/ ne zna				
15,3	0,2	0,0	0,1	2,4	100,0	8595	
13,4	0,2	0,0	0,1	1,4	100,0	6337	
20,7	0,1	0,0	0,0	5,2	100,0	2259	
19,0	0,2	0,1	0,0	5,2	100,0	1344	
16,1	0,2	0,0	0,0	2,2	100,0	6070	
7,2	0,0	0,0	0,5	0,0	100,0	1175	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	7	
34,8	0,6	0,1	0,0	11,2	100,0	1720	
24,8	0,1	0,0	0,0	0,3	100,0	1725	
14,8	0,1	0,0	0,0	0,0	100,0	1711	
2,2	0,0	0,0	0,0	0,4	100,0	1720	
0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	100,0	1718	
24,8	0,3	0,0	0,0	3,8	100,0	5157	
1,1	0,0	0,0	0,2	0,2	100,0	3438	

Tabela WS.7R sadrži procenat članova domaćinstava u romskim naseljima prema kategorijama koje se odnose na vodu za piće i sanitarne stepene. U tabeli je naveden i procenat članova domaćinstava koji koriste poboljšane izvore vode za piće⁴⁸ i koji na higijenski način uklanjaju tečne otpadne materije. U romskim naseljima, 98 procenata populacije koristi poboljšanu vodu za piće, 73 procenta koristi poboljšane sanitarne prostorije, a 72 procenta koristi oba, i poboljšanu vodu za piće i poboljšane sanitarne prostorije.

⁴⁸ Oni koji su kao glavni izvor vode za piće naveli flaširanu vodu raspoređeni su prema izvoru vode koju koriste za druge svrhe, npr. za kuvanje i pranje ruku.

Tabela WS.6R: Korišćenje i zajedničko korišćenje sanitarnih prostorija

Procentualna raspodela članova domaćinstava prema korišćenju privatnih, javnih ili zajedničkom korišćenju sanitarnih prostorija, prema korisnicima poboljšanih i nepoboljšanih sanitarnih prostorija, Srbija — romska naselja, 2014.

	Korisnici poboljšanih sanitarnih prostorija					Korisnici		
	sanitarne prostorije koristi samo jedno domaćinstvo ¹	javni toalet	prostorije koristi		nema podataka/ne zna	sanitarne prostorije koristi samo jedno domaćinstvo	javni toalet	
			pet domaćinstava ili manje	više od pet domaćinstava				
Ukupno	72,9	0,2	7,3	0,4	0,2	12,1	0,1	
Tip naselja								
Gradska	77,0	0,1	6,8	0,5	0,1	10,2	0,1	
Ostala	61,3	0,4	8,8	0,3	0,4	17,3	0,2	
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo								
Bez obrazovanja	65,5	0,2	6,7	1,8	0,4	13,2	0,0	
Osnovno	72,4	0,2	7,4	0,2	0,1	13,2	0,1	
Srednje ili visoko	83,9	0,3	7,6	0,0	0,0	5,1	0,4	
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	40,1	0,2	11,1	1,1	0,3	23,6	0,5	
Drugi	60,9	0,3	12,0	0,3	0,2	18,8	0,0	
Srednji	76,5	0,5	6,3	0,6	0,0	12,8	0,0	
Četvrti	90,5	0,0	5,6	0,0	0,2	3,2	0,0	
Najbogatiji	96,5	0,0	1,7	0,0	0,0	1,8	0,0	
Indeks blagostanja								
60 procenata siromašnijih	59,1	0,3	9,8	0,7	0,2	18,4	0,2	
40 procenata bogatijih	93,5	0,0	3,6	0,0	0,1	2,5	0,0	

¹ MICS indikator 4.3; MDG indikator 7.9 — Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeveva

	Procent članova domaćinstava koja koriste:								
	poboljšanu vodu za piće ^{1,a}		nepoboljšanu vodu za piće	ukupno	poboljšane sanitarne prostorije ²	nepoboljšane sanitarne prostorije			
	sprovedenu do stana/kuće, placa ili dvorišta	drugi poboljšani izvori				zajednički korišćene poboljšane sanitarne prostorije	nepoboljšane prostorije	nema nužnika/toaleta	
Ukupno	86,4	11,4	2,3	100,0	72,9	8,1	16,7	2,4	
Tip naselja									
Gradska	93,7	6,0	0,3	100,0	77,0	7,5	14,1	1,4	
Ostala	65,8	26,4	7,8	100,0	61,3	9,8	23,7	5,2	
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo									
Bez obrazovanja	74,8	20,8	4,4	100,0	65,5	9,1	20,2	5,2	
Osnovno	87,9	10,1	2,0	100,0	72,4	7,9	17,5	2,2	
Srednje ili visoko	91,6	7,2	1,2	100,0	83,9	7,9	8,2	0,0	
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	(*)	(*)	
Kvintili indeksa blagostanja									
Najsiromašniji	60,7	31,7	7,6	100,0	40,1	12,7	36,0	11,2	
Drugi	87,1	10,8	2,1	100,0	60,9	12,9	26,0	0,3	
Srednji	90,7	8,1	1,2	100,0	76,5	7,4	16,1	0,0	
Četvrti	96,5	3,0	0,5	100,0	90,5	5,8	3,3	0,4	
Najbogatiji	96,9	3,1	0,0	100,0	96,5	1,7	1,8	0,0	
Indeks blagostanja									
60 procenata siromašnijih	79,5	16,9	3,6	100,0	59,1	11,0	26,0	3,8	
40 procenata bogatijih	96,7	3,1	0,3	100,0	93,5	3,7	2,6	0,2	

nepoboljšanih sanitarnih prostorija			Nema nužnika/toaleta	Ukupno	Broj članova domaćinstava
prostorije koristi		nema podataka/ne zna			
pet domaćinstava ili manje	više od pet domaćinstava				
4,1	0,3	0,1	2,4	100,0	8595
3,6	0,3	0,0	1,4	100,0	6337
5,4	0,4	0,4	5,2	100,0	2259
6,1	0,3	0,5	5,2	100,0	1344
3,9	0,3	0,0	2,2	100,0	6070
2,7	0,0	0,0	0,0	100,0	1175
(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	7
11,3	0,4	0,1	11,2	100,0	1720
5,8	1,1	0,4	0,3	100,0	1725
3,3	0,0	0,0	0,0	100,0	1711
0,1	0,0	0,0	0,4	100,0	1720
0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	1718
6,8	0,5	0,2	3,8	100,0	5157
0,0	0,0	0,0	0,2	100,0	3438

ukupno	poboljšane izvore vode za piće i poboljšane sanitarne prostorije	Broj članova domaćinstava
100,0	72,4	8595
100,0	77,0	6337
100,0	59,6	2259
100,0	64,9	1344
100,0	72,0	6070
100,0	83,0	1175
100,0	(*)	7
100,0	39,4	1720
100,0	59,8	1725
100,0	76,3	1711
100,0	90,2	1720
100,0	96,5	1718
100,0	58,5	5157
100,0	93,4	3438

Tabela WS.7R: Korišćenje vode za piće i stepeni uklanjanja otpadnih materija

Procenat članova domaćinstava prema korišćenju vode za piće i stepenima koji se odnose na uklanjanje otpadnih materija, Srbija — romska naselja, 2014.

¹ MICS indikator 4.1; MDG indikator 7.8 — Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće

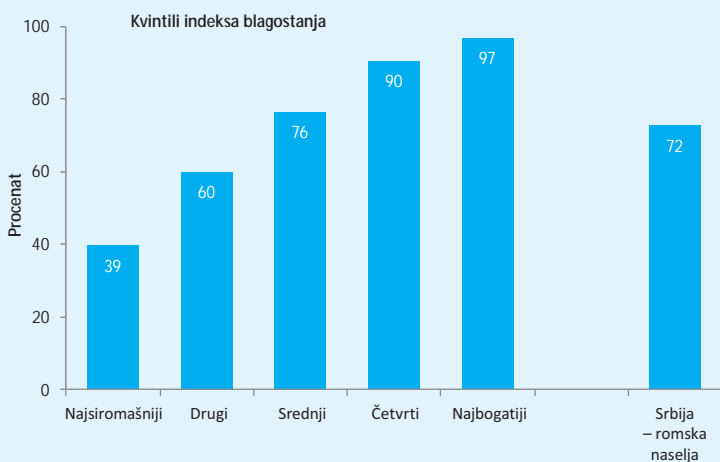
² MICS indikator 4.3; MDG indikator 7.9 — Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija

³ Domaćinstva koja koriste flaširanu vodu kao glavni izvor vode za piće svrstana su u korisnike poboljšanih ili korisnike nepoboljšanih izvora vode za piće prema izvorima vode koja se koristi u druge svrhe, npr. za kuvanje i pranje ruku.

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Postoji pozitivna korelacija između korišćenja poboljšanih izvora vode za piće i poboljšanih sanitarnih prostorija sa socio-ekonomskim statusom. Poboljšane izvore vode za piće i poboljšane sanitarne prostorije koristi 97 procenata članova domaćinstava iz najbogatijeg kvintila indeksa blagostanja, a samo 39 procenata članova domaćinstava iz najsiromašnijeg kvintila blagostanja (grafikon WS.3R).

Grafikon WS.3R: Procenat članova domaćinstava koji koriste poboljšane izvore vode za piće i poboljšane sanitarne prostorije, prema blagostanju, Srbija — romska naselja, 2014.

VIII REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE

Fertilitet

Podaci o trenutnom fertilitetu su prikazani u tabeli RH.1 i odnose se na period od jedne godine koja je prethodila ovom istraživanju. U okviru MICS-a, specifične stope po starosti i ukupne stope fertiliteta izračunate su korišćenjem podataka o datumu poslednjeg porođaja svake žene i baziraju se na jednogodišnjem periodu (1–12 meseci) pre ovog istraživanja. Stope su za nijansu potcenjene usled nedostatka informacija o višestrukim rođenjima (blizanci, trojke itd.) i o ženama koje su imale više porođaja tokom jedne godine koja je prethodila ovom istraživanju. Ukupna stopa fertiliteta je izračunata sabiranjem specifičnih stopa fertiliteta po starosti izračunatih za svaku od petogodišnjih starosnih grupa žena starosti 15–49 godina. Ukupna stopa fertiliteta je sintetička mera koja označava broj živorođenja koje bi jedna žena imala ukoliko bi bila izložena trenutnim specifičnim stopama fertiliteta po starosti tokom čitavog njenog reproduktivnog perioda (15–49 godina). Opšta stopa fertiliteta je broj živorođenja u toku određenog perioda na 1000 žena starosti 15–49 godina. Stopa nataliteta je broj živorođenja na 1000 stanovnika tokom određenog vremenskog perioda.

Tabela RH.1: Stope fertiliteta

Stopa rađanja adolescentkinja, specifične stope fertiliteta po starosti i ukupne stope fertiliteta, opšte stope fertiliteta i stopa nataliteta za period od jedne godine pre sprovođenja istraživanja, prema tipu naselja, Srbija, 2014.

	Gradska	Ostala	Ukupno
Age			
15–19 ¹	(22)	(22)	22
20–24	40	(63)	48
25–29	121	155	134
30–34	84	77	81
35–39	39	17	30
40–44	7	(7)	7
45–49	(0)	(0)	0
TFR ^a	(1,6)	(1,7)	1,6
GFR ^b	45,3	46,2	45,7
CBR ^c	10,3	9,8	10,1

¹ MICS indikator 5.1; MDG indikator 5.4 — Stopa rađanja adolescentkinja

^a TFR: Stopa ukupnog fertiliteta izražena po ženi starosti 15–49 godina

^b GFR: Opšta stopa fertiliteta izražena na 1000 žena starosti 15–49 godina

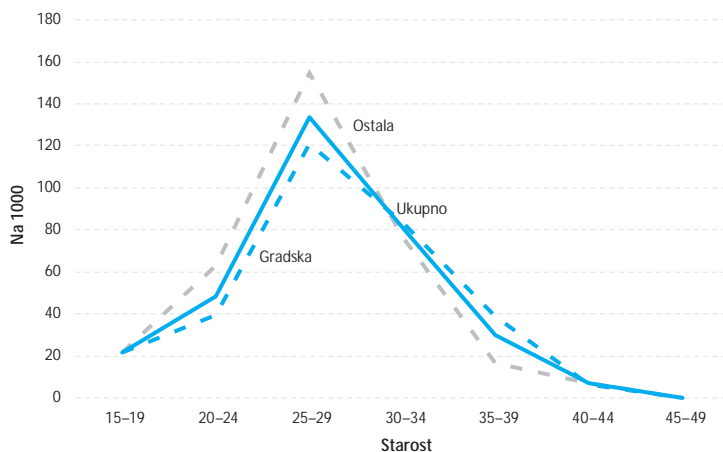
^c CBR: Stopa nataliteta izražena na 1000 stanovnika

() Podaci su bazirani na 125–249 neponderisanih godina izloženosti

Tabela RH.1 pokazuje trenutni fertilitet u Srbiji, na nacionalnom nivou i prema tipu naselja — gradska/ostala naselja. Ukupna stopa fertiliteta za period od jedne godine koja je prethodila istraživanju Srbija MICS 2014 iznosi 1,6 rođenja po ženi. Nema uočljive razlike između gradskih i ostalih naselja (1,6 i 1,7 rođenja, respektivno)⁴⁹.

⁴⁹ Rezultati za gradska i ostala naselja su bazirani na 125–249 neponderisanih godina izloženosti i treba ih tumačiti sa oprezom.

Grafikon RH.1: Specifične stope fertiliteta po starosti prema tipu naselja, Srbija, 2014.

Stope se odnose na period od jedne godine pre istraživanja.

Napomena: Podaci za starosne grupe 15–19, 20–24 (samo ostala naselja), 40–44 (samo ostala naselja) i 45–49 bazirani su na 125–249 neponderisanih godina izloženosti.

Za žene različitih starosnih grupa primećene su razlike u fertilitetu po tipu naselja — gradska/ostala naselja (grafikon RH.1). Dok je za žene starosti 20–24 godine specifična stopa fertiliteta po starosti viša u ostalim naseljima (155 u odnosu na 121 rođenje na 1000 žena), za starosnu grupu 35–39 stopa je viša u gradskim naseljima (39 u odnosu na 17 rođenja na 1000 žena). Fertilitet je niži kod adolescentkinja i raste do najviše vrednosti od 134 rođenja na 1000 žena kod žena starosti 25–29, a nakon toga opada.

Tabela RH.1 takođe sadrži i stopu rađanja adolescentkinja i ukupnu stopu fertiliteta. Stopa rađanja adolescentkinja (specifična stopa fertiliteta po starosti za žene starosti 15–19 godina) definisana je kao broj rođenja žena starosti 15–19 godina tokom jedne godine koja je prethodila istraživanju, koji se deli sa prosečnim brojem žena starosti 15–19 godina (broj godina (žena–godina) proživljenih u periodu od 15 do 19 godina za sve žene, uključujući i 19. godinu) tokom istog perioda, izražen na 1000 žena. Stopa rađanja adolescentkinja u Srbiji je 22 na 1000 žena.

Seksualna aktivnost i rano rađanje u životu nose značajne rizike za mlade ljude širom sveta. Tabela RH.2 sadrži neke od indikatora ranog rađanja za žene starosti 15–19 godina i 20–24 godine, dok su u tabeli RH.3 prikazani trendovi u ranom rađanju.

Tabela RH.2: Rano rađanje

Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete ili koje su trudne sa prvim detetom, koje su već rađale ili su trenutno trudne; procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 15. godine i procenat žena starosti 20–24 godine koje su se porodile pre 18. godine, Srbija, 2014.

	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su:				Broj žena starosti 15–19 godina	Procenat žena starosti 20–24 godine koje su rodile živorođeno dete pre 18. godine ¹	Broj žena starosti 20–24 godine
	rodile živorođeno dete	trudne sa prvim detetom	rađale ili su trenutno trudne	rodile živorođeno dete pre 15. godine			
Ukupno	2,7	0,0	2,8	0,1	515	1,4	562
Region							
Beogradski region	0,3	0,0	0,3	0,0	93	0,2	138
Region Vojvodine	2,5	0,2	2,7	0,6	132	2,7	141
Region Šumadije i Zapadne Srbije	1,1	0,0	1,1	0,0	143	1,4	187
Region Južne i Istočne Srbije	6,0	0,0	6,0	0,0	146	1,0	96
Tip naselja							
Gradska	2,3	0,1	2,3	0,0	301	1,1	353
Ostala	3,3	0,0	3,3	0,4	214	1,8	209
Obrazovanje							
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	0	(*)	4
Osnovno	(16,3)	(1,1)	(17,4)	(3,4)	22	(5,7)	34
Srednje	2,3	0,0	2,3	0,0	442	1,6	179
Visoko	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	50	0,0	345
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	5,7	0,4	6,1	1,3	58	6,0	79
Drugi	3,5	0,0	3,5	0,0	136	1,3	107
Srednji	1,1	0,0	1,1	0,0	104	0,8	146
Četvrti	4,6	0,0	4,6	0,0	98	0,3	120
Najbogatiji	0,2	0,0	0,2	0,0	119	0,0	110
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo							
Srpska	2,3	0,0	2,3	0,1	450	0,8	486
Mađarska	(*)	(*)	(*)	(*)	27	(*)	11
Bošnjačka	(*)	(*)	(*)	(*)	7	(*)	15
Romska	(*)	(*)	(*)	(*)	14	(16,4)	20
Drugo	(*)	(*)	(*)	(*)	13	(1,3)	23
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	3	(*)	6
Nema podataka/ ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	1	-	-

¹ MICS indikator 5.2 — Rano rađanje

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela RH.3: Trendovi u ranom rađanju

Procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 15. i pre 18. godine, prema tipu naselja i starosnim grupama, Srbija, 2014.

	Gradska				Ostala				Sva naselja			
	procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 15. godine	broj žena starosti 15–49 godina	procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 18. godine	broj žena starosti 20–49 godina	procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 15. godine	broj žena starosti 15–49 godina	procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 18. godine	broj žena starosti 20–49 godina	procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 15. godine	broj žena starosti 15–49 godina	procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 18. godine	broj žena starosti 20–49 godina
Ukupno	0,1	2870	2,7	2569	0,6	1843	5,9	1629	0,3	4713	4,0	4198
Age												
15–19	0,0	301	np	np	0,4	214	np	np	0,1	515	np	np
20–24	0,0	353	1,1	353	0,3	209	1,8	209	0,1	562	1,4	562
25–29	0,0	407	0,3	407	0,1	260	5,3	260	0,0	667	2,3	667
30–34	0,3	455	3,4	455	1,7	249	8,1	249	0,8	704	5,0	704
35–39	0,0	458	3,6	458	0,5	299	5,3	299	0,2	758	4,3	758
40–44	0,4	466	2,2	466	0,1	279	6,2	279	0,3	745	3,7	745
45–49	0,0	430	5,2	430	1,0	333	7,7	333	0,4	763	6,3	763

np — nije primenljivo

Kao što je prikazano u tabeli RH.2, 3 procenta žena starosti 15–19 godina već je imalo živorođenje ili su trenutno trudne. Gotovo da nema žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođenu decu pre 15 godine. Dalje, samo 1 procenat žena starosti 20–24 godine rodile su živorođenu decu pre 18 godine. Procenat žena starosti 20–24 godine koje su već rađale ili su trudne najveći je u regionu Južne i Istočne Srbije (6 procenata). Rano rađanje je češće kod žena koje žive u najsiromašnijim domaćinstvima.

U tabeli RH.3 prikazani su trendovi u ranom rađanju. Nema jasnog obrasca kada se posmatra trend u ranom rađanju tokom vremena.

Fertilitet — romska naselja

Tabela RH.1R pokazuje trenutni fertilitet u romskim naseljima u Srbiji, prema tipu naselja — gradska/ostala naselja. Ukupna stopa fertiliteta koja se odnosi na godinu koja je prethodila istraživanju Srbija — romska naselja MICS 2014 iznosi 3,1 rođenja po ženi⁵⁰.

Tabela RH.1R takođe pokazuje stopu rađanja adolescentkinja i ukupnu stopu fertiliteta u romskim naseljima. Stopa rađanja adolescentkinja (specifična stopa fertiliteta po starosti za žene starosti 15–19) definisana je kao broj rođenja žena starosti 15–19 godina tokom jedne godine koja je prethodila istraživanju, koji se deli sa prosečnim brojem žena starosti 15–19 godina (broj godina (žena–godina) proživljenih u periodu od 15 do 19 godina za sve žene, uključujući i 19. godinu) tokom istog perioda, izražen na 1000 žena. Stopa rađanja adolescentkinja u romskim naseljima u Srbiji iznosi 157.

Tabela RH.1R: Stope fertiliteta

Stopa rađanja adolescentkinja, specifične stope fertiliteta po starosti i ukupne stope fertiliteta, opšte stope fertiliteta i stope nataliteta za period od jedne godine pre sprovođenja istraživanja, prema tipu naselja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Gradska	Ostala	Ukupno
Age			
15–19 ¹	160	(*)	157
20–24	193	(250)	207
25–29	(161)	(*)	141
30–34	(66)	(*)	(60)
35–39	(45)	(*)	(44)
40–44	(0)	(*)	(15)
45–49	(*)	(*)	(0)
TFR ^a	(*)	(*)	(3,1)
GFR ^b	101,6	103,0	102,0
CBR ^c	25,0	24,7	24,9

¹ MICS indikator 5.1; MDG indikator 5.4 — Stopa rađanja adolescentkinja

^a TFR: Stopa ukupnog fertiliteta izražena po ženi starosti 15–49 godina

^b GFR: Opšta stopa fertiliteta izražena na 1000 žena starosti 15–49 godina

^c CBR: Stopa nataliteta izražena na 1000 stanovnika

() Podaci su bazirani na 125–249 neponderisanih godina izloženosti

(*) Podaci su bazirani na manje od 125 neponderisanih godina izloženosti

Seksualna aktivnost i rano rađanje u životu nose značajne rizike za mlade ljude širom sveta. Tabela RH.2R sadrži neke od indikatora ranog rađanja za žene starosti 15–19 godina i 20–24 godine, dok su u tabeli RH.3R prikazani trendovi u ranom rađanju u romskim naseljima.

Kao što je prikazano u tabeli RH.2R, skoro svaka četvrta žena starosti 15–19 godina već ima živorođeno dete, dok je 9 procenata trudno sa prvim detetom. Pre svoje 15 godine živorođeno dete je rodilo 4 procenta žena. Dalje, 38 procenata žena starosti 20–24 godine rodilo je živorođeno dete pre svoje 18 godine. Kao što se i očekivalo, procenat žena starosti 15–24 godine koje su rodile živorođeno dete pre svoje 18 godine niži je kod žena sa srednjim ili visokim obrazovanjem (8 procenata) nego kod žena koje imaju samo osnovno obrazovanje (42 procenta) ili su bez obrazovanja (47 procenata).

⁵⁰ Stopa ukupnog fertiliteta je bazirana na 125–249 neponderisanih godina izloženosti i treba je tumačiti sa oprezom.

Tabela RH.2R: Rano rađanje

Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete ili koje su trudne sa prvim detetom, koje su već rađale ili su trenutno trudne; procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 15. godine i procenat žena starosti 20–24 godine koje su se porodile pre 18. godine, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su:				Broj žena starosti 15–19 godina	Procenat žena starosti 20–24 godine koje su rodile živorođeno dete pre 18. godine ¹	Broj žena starosti 20–24 godine
	rodile živorođeno dete	trudne sa prvim detetom	rađale ili su trenutno trudne	rodile živorođeno dete pre 15. godine			
Ukupno	23,8	9,0	32,8	3,7	382	38,3	377
Tip naselja							
Gradska	24,1	8,7	32,8	3,3	286	40,5	282
Ostala	22,9	9,9	32,8	5,1	96	31,8	95
Obrazovanje							
Bez obrazovanja	(29,0)	(3,7)	(32,8)	(3,7)	31	46,8	72
Osnovno	29,0	10,9	40,0	4,6	272	42,1	253
Srednje ili visoko	3,6	4,5	8,1	0,5	79	8,0	52
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	30,4	1,7	32,0	7,9	88	57,3	78
Drugi	25,0	6,2	31,2	4,6	72	35,5	76
Srednji	20,0	11,3	31,3	1,8	64	27,3	70
Četvrti	19,6	20,0	39,6	2,6	61	35,1	79
Najbogatiji	22,1	9,3	31,4	1,3	97	35,0	74
Indeks blagostanja							
60 procenata siromašnijih	25,7	5,9	31,5	5,1	224	40,6	224
40 procenata bogatijih	21,1	13,4	34,6	1,8	158	35,0	153

¹ MICS indikator 5.2 — Rano rađanje

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

U tabeli RH.3R prikazani su trendovi u ranom rađanju u romskim naseljima. Nema jasnog obrasca kada se posmatra trend u ranom rađanju tokom vremena.

Tabela RH.3R: Trendovi u ranom rađanju

Procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 15. i pre 18. godine, prema tipu naselja i starosnim grupama, Srbija — romska naselja, 2014.

	Gradska				Ostala				Sva naselja			
	procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 15. godine	broj žena starosti 15–49 godina	procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 18. godine	broj žena starosti 20–49 godina	procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 15. godine	broj žena starosti 15–49 godina	procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 18. godine	broj žena starosti 20–49 godina	procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 15. godine	broj žena starosti 15–49 godina	procenat žena koje su rodile živorođeno dete pre 18. godine	broj žena starosti 20–49 godina
Ukupno	4,7	1544	38,2	1258	6,0	537	38,1	441	5,1	2081	38,1	1699
Starost (u godinama)												
15–19	3,3	286	np	np	5,1	96	np	np	3,7	382	np	np
20–24	5,1	282	40,5	282	3,9	95	31,8	95	4,8	377	38,3	377
25–29	5,0	205	39,3	205	7,5	80	33,0	80	5,7	284	37,5	284
30–34	2,7	210	31,3	210	4,2	77	42,6	77	3,1	288	34,3	288
35–39	7,9	212	40,5	212	8,6	55	53,6	55	8,1	267	43,2	267
40–44	5,1	181	41,7	181	6,2	73	40,9	73	5,4	254	41,5	254
45–49	4,2	168	34,9	168	8,7	61	31,1	61	5,4	229	33,9	229

np — nije primenljivo

Kontracepcija

Odgovarajuće planiranje porodice je važno za zdravlje žena i dece zato što: 1) sprečava trudnoće kada je žena previše mlada ili ima previše godina, 2) produžava period između porođaja i 3) ograničava ukupan broj dece. Veoma je važno da svi parovi imaju pristup informacijama i uslugama o tome kako bi se sprečile prerane trudnoće, učestale trudnoće, trudnoće do kojih dolazi u starijoj dobi žene ili veliki broj trudnoća.

Tabela RH.3A pokazuje proporciju svih žena starosti 15–49 godina, uključujući i žene starosti 15–49 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici, koje su čule za bilo koju metodu kontracepcije, prema specifičnoj metodi. Podaci pokazuju da su skoro sve žene čule za neku od metoda kontracepcije i da je prosečan broj metoda za koje su čule 11 (od 14 metoda). Dok je većina žena je upoznata sa tradicionalnim metodama kontracepcije (više od 95 procenata je upoznato sa svakom metodom pojedinačno), manje su upoznate sa modernim metodama kontracepcije (40 procenata žena je čulo za implante, 56 procenata za injekciju i 69 procenata za ženski kondom).

Tabela RH.3A: Poznavanje specifičnih metoda kontracepcije

Procenat svih žena u starosti 15–49 godina i procenat žena starosti 15–49 koje su trenutno u braku koje su čule za bilo koji metod kontracepcije, prema specifičnim metodama, Srbija, 2014.

	Sve žene	Trenutno u braku ili u vanbračnoj zajednici
Bilo koji metod	99,8	100,0
Bilo koji moderni metod ^a	99,8	99,9
Sterilizacija žene	89,4	90,2
Sterilizacija muškarca	77,4	76,1
Pilula	98,5	98,8
Spirala	96,0	98,1
Injekcija	56,2	56,2
Implanti	40,1	38,8
Muški kondom	99,6	99,6
Ženski kondom	68,7	65,7
Dijafragma	78,6	78,2
Pena/gel	65,4	65,5
Kontracepcija posle seksualnog odnosa	90,4	89,2
Bilo koji tradicionalni metod	98,4	99,1
Periodična apstinencija/praćenje plodnih i neplodnih dana	96,6	96,9
Prekinuti snošaj	97,1	98,5
Drugo	2,5	2,6
Prosečan broj metoda za koje su žene čule	10,5	10,5
Broj žena	4713	2846

^a Metod laktacione amenoreje (LAM) kao metod kontracepcije nije uključeno u istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u Srbiji 2014 jer u Srbiji nema zvaničnog LAM programa.

Tabela RH.3B pruža informacije o poznavanju metoda kontracepcije žena starosti 15–49 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici, prema osnovnim karakteristikama. Nema velikih razlika u podacima prema osnovnim karakteristikama.

Tabela RH.3B: Poznavanje metoda kontracepcije

Procenat žena starosti 15–49 godina trenutno u braku ili zajednici koje su čule za bar jedan metod kontracepcije i koje su čule za bar jedan od modernih metoda kontracepcije, prema osnovnim karakteristikama, Srbija, 2014.

	Bilo koji metod	Bilo koji moderni metod ^a	Broj žena starost 15–49 godina koje su trenutno u braku ili u vanbračnoj zajednici
Ukupno	100,0	99,9	2846
Region			
Beogradski region	100,0	100,0	601
Region Vojvodine	99,9	99,9	765
Region Šumadije i Zapadne Srbije	100,0	99,9	800
Region Južne i Istočne Srbije	99,9	99,8	681
Tip naselja			
Gradska	100,0	100,0	1651
Ostala	99,9	99,8	1195
Starost (u godinama)			
15–19	(100,0)	(100,0)	16
20–24	100,0	100,0	105
25–29	99,8	99,8	377
30–34	100,0	99,8	524
35–39	100,0	100,0	608
40–44	100,0	100,0	613
45–49	100,0	99,9	602
Obrazovanje			
Bez obrazovanja	(96,8)	(96,8)	15
Osnovno	99,9	99,5	383
Srednje	100,0	100,0	1713
Visoko	99,9	99,9	735
Kvintili indeksa blagostanja			
Najsiromašniji	99,8	99,5	379
Drugi	100,0	99,9	561
Srednji	100,0	100,0	596
Četvrti	99,9	99,9	628
Najbogatiji	100,0	100,0	681
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo			
Srpska	100,0	100,0	2463
Mađarska	100,0	100,0	114
Bošnjačka	100,0	99,2	53
Romska	99,3	97,9	73
Drugo	99,8	99,8	107
Ne želi da se izjasni	(100,0)	(100,0)	33
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	3

^a Sterilizacija žene, sterilizacija muškarca, pilula, spirala, injekcija, implant, muški kondom, ženski kondom, kontracepcija posle seksualnog odnosa i drugi moderni metodi.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

	Procenat žena koje su				
	nijedan metod	sterilizaciju žene	sterilizaciju muškarca	spiralu	injekcije
Ukupno	41,6	0,4	0,0	2,2	0,0
Region					
Beogradski region	55,5	0,0	0,0	1,9	0,0
Region Vojvodine	42,6	1,0	0,0	3,3	0,0
Region Šumadije i Zapadne Srbije	40,8	0,2	0,0	1,0	0,0
Region Južne i Istočne Srbije	29,2	0,3	0,0	2,6	0,0
Tip naselja					
Gradska	41,9	0,5	0,0	2,4	0,0
Ostala	41,1	0,2	0,0	1,9	0,0
Starost (u godinama)					
15–19	(48,4)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)
20–24	52,9	0,0	0,0	5,0	0,0
25–29	46,1	0,0	0,0	0,9	0,0
30–34	40,3	0,2	0,0	1,8	0,0
35–39	34,5	0,3	0,0	2,3	0,0
40–44	38,1	0,8	0,0	3,0	0,0
45–49	48,5	0,6	0,0	2,0	0,0
Broj žive dece					
0	84,5	0,0	0,0	0,0	0,0
1	43,9	0,0	0,0	1,1	0,0
2	33,3	0,1	0,0	3,0	0,0
3	39,6	1,6	0,0	2,5	0,0
4+	32,8	4,8	0,0	3,6	0,0
Obrazovanje					
Bez obrazovanja	(53,8)	(1,8)	(0,0)	(2,2)	(0,0)
Osnovno	36,6	1,1	0,0	3,5	0,0
Srednje	42,2	0,3	0,0	2,4	0,0
Visoko	42,6	0,3	0,0	1,1	0,0
Kvintili indeksa blagostanja					
Najsiromašniji	42,7	0,9	0,0	2,8	0,0
Drugi	39,9	0,7	0,0	1,5	0,0
Srednji	42,9	0,1	0,0	0,9	0,0
Četvrti	38,3	0,5	0,0	3,2	0,0
Najbogatiji	44,3	0,1	0,0	2,6	0,0
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo					
Srpska	42,8	0,2	0,0	2,0	0,0
Mađarska	20,4	2,0	0,0	5,8	0,0
Bošnjačka	27,3	1,5	0,0	1,1	0,0
Romska	50,3	5,2	0,0	0,9	0,0
Drugo	40,4	0,2	0,0	4,4	0,0
Ne želi da se izjasni	(32,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)

¹ MICS indikator 5.3; MDG indikator 5.3 — Stopa primene kontraceptivnih metoda

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela RH.4: Korišćenje kontracepcije

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici i koje primenjuju (ili čiji partner primenjuje) neki metod kontracepcije, Srbija, 2014.

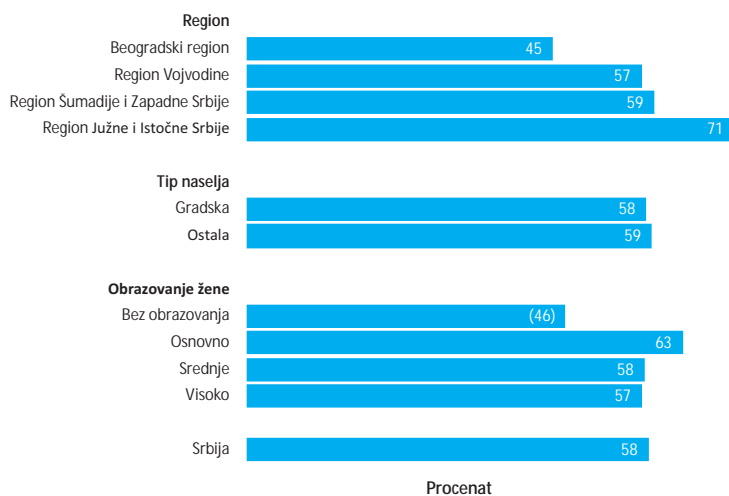
udate ili su u vanbračnoj zajednici i koje primenjuju (ili čiji partner primenjuje):										Bilo koji moderni metod	Bilo koji tradicionalni metod	Bilo koji metod ¹	Broj žena starosti 15–49 godina koje su trenutno u braku ili u vanbračnoj zajednici
implante	pilule	muški kondom	ženski kondom	dijafragmu/penu/gel	periodičnu apstinenciju	prekinuti snošaj	drugo	nema podataka					
0,0	3,3	12,4	0,1	0,0	4,9	35,0	0,1	0,0	18,4	40,0	58,4	2846	
0,0	4,8	18,9	0,0	0,0	3,9	14,5	0,5	0,0	25,6	18,9	44,5	601	
0,0	4,4	13,0	0,1	0,0	3,3	32,3	0,0	0,0	21,8	35,6	57,4	765	
0,0	2,5	10,2	0,0	0,0	8,1	37,0	0,0	0,0	14,1	45,1	59,2	800	
0,0	1,6	8,7	0,2	0,0	3,9	53,6	0,0	0,0	13,3	57,5	70,8	681	
0,0	4,0	14,4	0,1	0,0	4,9	31,6	0,2	0,0	21,4	36,6	58,1	1651	
0,0	2,3	9,7	0,0	0,0	5,0	39,6	0,0	0,0	14,2	44,6	58,9	1195	
(0,0)	(0,0)	(1,6)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(50,0)	(0,0)	(0,0)	(1,6)	(50,0)	(51,6)	16	
0,0	2,5	10,9	0,0	0,0	1,4	27,4	0,0	0,0	18,3	28,8	47,1	105	
0,0	4,7	13,5	0,1	0,0	4,2	30,5	0,1	0,0	19,2	34,7	53,9	377	
0,0	4,3	15,1	0,1	0,1	2,8	35,3	0,0	0,0	21,5	38,1	59,7	524	
0,0	5,1	13,8	0,2	0,0	7,9	35,9	0,0	0,0	21,8	43,8	65,5	608	
0,0	1,8	13,8	0,0	0,0	3,7	38,9	0,0	0,0	19,4	42,6	61,9	613	
0,0	1,6	7,3	0,0	0,0	6,2	33,5	0,4	0,0	11,4	40,1	51,5	602	
0,0	4,0	4,7	0,0	0,0	1,0	5,8	0,0	0,0	8,7	6,8	15,5	277	
0,0	4,6	16,5	0,2	0,0	4,2	29,4	0,0	0,0	22,5	33,6	56,1	677	
0,0	2,8	12,9	0,0	0,0	6,6	41,1	0,2	0,0	18,8	47,8	66,7	1451	
0,0	2,4	10,8	0,0	0,1	2,7	40,2	0,0	0,0	17,4	43,0	60,4	361	
0,0	2,9	2,8	0,3	0,0	4,1	48,6	0,0	0,0	14,5	52,7	67,2	81	
(0,0)	(11,9)	(1,8)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(28,6)	(0,0)	(0,0)	(17,6)	(28,6)	(46,2)	15	
0,0	2,2	3,0	0,1	0,0	5,9	47,6	0,0	0,0	9,8	53,5	63,4	383	
0,0	2,5	11,1	0,1	0,0	4,9	36,5	0,0	0,0	16,4	41,4	57,8	1713	
0,0	5,6	20,5	0,1	0,0	4,6	24,9	0,4	0,0	27,6	29,8	57,4	735	
0,0	1,7	4,3	0,0	0,0	3,2	44,4	0,0	0,0	9,7	47,6	57,3	379	
0,0	2,0	9,6	0,1	0,0	3,4	42,8	0,0	0,0	13,9	46,2	60,1	561	
0,0	2,8	10,2	0,0	0,0	6,4	36,7	0,0	0,0	14,0	43,1	57,1	596	
0,0	4,6	16,3	0,0	0,0	6,7	30,4	0,0	0,0	24,6	37,1	61,7	628	
0,0	4,5	17,7	0,3	0,1	4,2	25,9	0,4	0,0	25,3	30,5	55,7	681	
0,0	2,7	12,8	0,1	0,0	5,3	34,0	0,1	0,0	17,7	39,4	57,2	2463	
0,0	9,4	13,2	0,2	0,0	6,9	42,0	0,0	0,0	30,7	49,0	79,6	114	
0,0	1,0	1,1	0,0	0,0	0,0	67,6	0,0	0,4	4,7	67,6	72,7	53	
0,0	4,1	0,5	0,0	0,0	0,3	38,7	0,0	0,0	10,8	39,0	49,7	73	
0,0	3,6	13,6	0,0	0,0	1,1	36,7	0,0	0,0	21,8	37,8	59,6	107	
(0,0)	(27,7)	(21,6)	(1,0)	(0,0)	(0,0)	(17,6)	(0,0)	(0,0)	(50,3)	(17,6)	(68,0)	33	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	3	

Kontracepciju, po sopstvenoj izjavi, trenutno primenjuje 58 procenata žena koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici⁵¹ (tabela RH.5). Tradicionalne metode su dominantne i koristi ih 40 procenata žena, dok moderne metode koristi 18 procenata žena. Najpopularnija metoda je prekinuti snošaj, koji koristi jedna od tri udate žene u Srbiji (35 procenata). Sledeći po zastupljenosti je muški kondom, kod 12 procenata udatih žena. Između 2 i 5 procenata udatih žena izjavilo je da koristi spiralu, pilule i periodičnu apstinenciju. Druge metode kontracepcije (uključujući sterilizaciju žene i ženski kondom) koristi manje od 1 procenta žena.

Prevalencija primene kontracepcije se kreće između 45 procenata u Beogradskom regionu i 71 procenta u regionu Južne i Istočne Srbije, a nema uočljivih razlika prema tipu naselja (grafikon RH.2). Mlade žene starosti 20–24 godine manje koriste bilo koji metod kontracepcije (47 procenata) od žena starijih starosnih grupa.

Prevalencija primene kontracepcije slična je za žene različitih nivoa obrazovanja. Međutim, osnovna razlika se primećuje u metodama kontracepcije koje se koriste. Prevalencija primene bilo koje moderne metode raste sa nivoom obrazovanja žena: samo 9 procenata žena sa osnovnim obrazovanjem primenjuje neku modernu metodu u poređenju sa 28 procenata žena sa visokim obrazovanjem. Korišćenje modernih metoda kontracepcije povećava se sa statusom blagostanja. Samo jedna od deset žena koja živi u najsiromašnijim domaćinstvima primenjuje modernu metodu kontracepcije, za razliku od žena iz najbogatijih domaćinstava, u kojima svaka četvrta žena primenjuje modernu metodu kontracepcije.

Grafikon RH.2: Razlike u korišćenju kontracepcije, Srbija, 2014.

Napomena: Kod obrazovanja žene, kategorija „Bez obrazovanja“ bazirana je na 25-49 neponderisanih slučajeva.

Tabela RH.4A pokazuje razloge zašto žene nikada nisu primenjivale neku od metoda da bi izbegle ili odložile trudnoću. Ukupno posmatrano, 24 procenta žena starosti 15–49 godina je izjavilo da nikada nisu koristile neku metodu da bi izbegle ili odložile trudnoću. Među njima, najveći procenat se odnosi na žene koje do sada nisu imale seksualne odnose (42 procenta). Dalje, 31 procenat žena su želele da zatrudne, dok 24 procenta žena nikada nisu primenjivale neki metod da bi izbegle ili odložile trudnoću iz nekog drugog razloga. Za 2 procenta žena razlozi su uključivali i nedostatak znanja ili finansijskih sredstava.

⁵¹ Svaki put kada se u ovom poglavlju koristi pojam „udate žene“, misli se i na žene koje žive u vanbračnoj zajednici.

Tabela RH.4A: Razlozi za nekorišćenje kontracepcije u cilju izbegavanja ili odlaganja trudnoće

Procenat žena starosti 15–49 godina koje nikada nisu koristile bilo koji metod kontracepcije i procentualna raspodela prema razlozima za nekorišćenje kontracepcije, Srbija, 2014.

	Procenat žena koje nikada nisu koristile nijedan metod kontracepcije ¹	Broj žena starosti 15–49 godina	Razlozi za nekorišćenje kontracepcije u cilju izbegavanja ili odlaganja trudnoće								Broj žena starosti 15–49 godine koje nikada nisu koristile nijedan metod
			nikada nije imala seksualne odnose	želela je da ostane trudna	muž/partner je bio protiv	nedovoljno sredstava (preskupo)	nedostatak znanja ²	drugo	nema podataka/ne zna	ukupno	
Ukupno	24,2	4713	41,6	31,2	0,7	1,2	0,9	24,2	0,2	100,0	1140
Region											
Beogradski region	23,3	1105	31,5	41,7	0,1	1,2	0,4	24,9	0,2	100,0	258
Region Vojvodine	26,7	1238	32,9	32,0	0,6	1,3	1,3	31,9	0,0	100,0	331
Region Šumadije i Zapadne Srbije	23,8	1293	49,0	26,9	1,3	1,9	1,8	18,6	0,6	100,0	308
Region Južne i Istočne Srbije	22,6	1077	54,5	24,5	0,7	0,0	0,0	20,1	0,2	100,0	244
Tip naselja											
Gradska	21,6	2870	43,9	32,0	0,7	0,8	1,0	21,4	0,1	100,0	619
Ostala	28,3	1843	38,7	30,3	0,7	1,6	0,8	27,6	0,4	100,0	522
Starost (u godinama)											
15–19	73,6	515	94,7	2,4	0,0	0,1	1,5	1,2	0,0	100,0	379
20–24	26,5	562	57,7	15,2	0,1	1,3	0,2	25,5	0,0	100,0	149
25–29	16,8	667	13,8	61,2	0,0	0,0	0,9	23,8	0,3	100,0	112
30–34	17,2	704	3,5	66,0	1,4	2,6	0,7	25,8	0,0	100,0	121
35–39	16,3	758	2,5	54,6	0,2	5,0	1,0	36,5	0,1	100,0	123
40–44	15,0	745	2,1	48,6	0,3	0,0	0,2	48,5	0,5	100,0	112
45–49	18,9	763	2,8	37,3	3,8	1,2	1,1	52,9	1,1	100,0	144
Obrazovanje žene											
Bez obrazovanja	(33,9)	20	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	7
Osnovno	24,1	473	14,5	43,2	0,3	4,7	4,6	31,3	1,4	100,0	114
Srednje	29,2	2604	46,8	29,6	1,0	1,0	0,4	21,2	0,0	100,0	761
Visoko	16,0	1616	38,5	30,9	0,1	0,0	0,7	29,4	0,3	100,0	259
Kvintili indeksa blagostanja											
Najsiromašniji	27,8	600	40,3	30,4	1,5	2,6	3,5	20,6	1,1	100,0	167
Drugi	30,3	954	39,9	29,6	1,2	2,4	1,0	25,9	0,0	100,0	289
Srednji	24,3	1025	43,8	25,6	0,0	0,0	0,1	30,5	0,0	100,0	249
Četvrti	21,2	1035	35,9	40,9	0,9	0,9	0,0	21,0	0,4	100,0	220
Najbogatiji	19,7	1099	47,9	30,6	0,0	0,0	0,9	20,7	0,0	100,0	217
Nationalnost lica na koje se vodi domaćinstvo											
Srpska	24,8	4131	41,9	31,0	0,6	1,1	0,7	24,3	0,2	100,0	1023
Mađarska	14,9	172	(59,1)	(13,1)	(6,5)	(0,0)	(0,0)	(21,4)	(0,0)	100,0	26
Bošnjačka	17,7	80	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	14
Romska	30,2	102	(23,1)	(49,9)	(0,0)	(0,0)	(8,9)	(18,1)	(0,0)	100,0	31
Drugo	23,8	170	(24,0)	(43,0)	(0,0)	(5,1)	(1,2)	(26,2)	(0,5)	100,0	41
Ne želi da se izjasni	(8,4)	54	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	5
Nema podataka/ne zna	(*)	4	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	1

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Nikada nisu koristile nijedan metod kontracepcije

² Indikator specifičan za istraživanje — Nikad nisu koristile kontracepciju usled neinformisanosti

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Kontracepcija — romska naselja

Tabela RH.3A.R pokazuje proporciju žena, od svih žena starosti 15–49 godina, uključujući i žene koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici, koje su čule za neku metodu kontracepcije, prema specifičnim metodama. Podaci pokazuju da je 95 procenata, od svih žena u romskim naseljima, čulo za neku metodu kontracepcije, ali da postoje razlike u poznavanju različitih metoda kontracepcije. Od tri moderne metode kontracepcije, žene koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici procentualno najviše znaju: za pilule (79 procenata), spiralu (80 procenata) i muški kondom (89 procenata), dok je poznavanje ostalih metoda mnogo manje. Što se tiče tradicionalnih metoda, većina (93 procenta) žena koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici, u romskim naseljima, upoznata je sa metodom prekinutog snošaja, dok je manji procenat upoznat sa metodom periodične apstinencije (59 procenata). U romskim naseljima, prosečan broj metoda za koje su čule žene koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici iznosi 6 (od 14 metoda).

Tabela RH.3A.R: Poznavanje specifičnih metoda kontracepcije

Procenat svih žena u starosti 15–49 godina i procenat žena starosti 15–49 koje su trenutno u braku koje su čule za bilo koji metod kontracepcije, prema specifičnim metodima, Srbija — romska naselja, 2014.

	Sve žene	Trenutno u braku ili u vanbračnoj zajednici
Bilo koji metod	95,1	97,6
Bilo koji moderni metod ^a	92,4	94,9
Sterilizacija žene	46,0	49,1
Sterilizacija muškarca	25,2	26,5
Pilula	77,4	79,1
Spirala	74,9	79,7
Injekcija	37,9	39,5
Implanti	19,8	20,4
Muški kondom	86,6	88,9
Ženski kondom	24,3	25,2
Dijafragma	21,5	22,2
Pena/gel	15,7	16,1
Kontracepcija posle seksualnog odnosa	30,6	30,4
Bilo koji tradicionalni metod	89,6	94,3
Periodična apstinencija/praćenje plodnih i neplodnih dana	54,4	58,5
Prekinuti snošaj	88,0	92,6
Drugo	2,7	2,7
Prosečan broj metoda za koje su žene znale	5,9	6,2
Broj žena	2081	1533

^a Metod laktacione amenoreje (LAM) kao metod kontracepcije nije uključeno u Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u romskim naseljima Srbiji 2014 jer u Srbiji nema zvaničnog LAM programa.

Tabela RH.3B.R pruža informacije o poznavanju metoda kontracepcije za žene starosti 15–49 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici, u romskim naseljima, prema osnovnim karakteristikama. Ukupno, skoro da nema razlika između poznavanja modernih metoda kontracepcije i svih metoda. Ni za jedan moderni metod kontracepcije nije čulo 12 procenata žena bez obrazovanja i 14 procenata žena koje žive u najsiromašnijim domaćinstvima.

Tabela RH.3B.R: Tabela RH.3B.R: Poznavanje metoda kontracepcije

Procenat žena starosti 15–49 godina trenutno u braku ili zajednici koje su čule za bar jedan metod kontracepcije i koje su čule za bar jedan od modernih metoda kontracepcije, prema osnovnim karakteristikama, Srbija — romska naselja, 2014.

	Bilo koji metod	Bilo koji moderni metod ^a	Broj žena starost 15–49 godina koje su trenutno u braku ili u vanbračnoj zajednici
Ukupno	97,6	94,9	1533
Tip naselja			
Gradska	97,9	95,7	1147
Ostala	96,9	92,4	386
Starost (u godinama)			
15–19	94,1	92,5	146
20–24	96,7	91,6	275
25–29	98,4	96,4	230
30–34	99,3	97,5	237
35–39	97,9	96,1	246
40–44	98,6	96,8	220
45–49	97,5	92,4	179
Obrazovanje			
Bez obrazovanja	93,9	88,1	322
Osnovno	98,5	96,2	1064
Srednje ili visoko	99,8	99,8	147
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	1
Kvintili indeksa blagostanja			
Najsiromašniji	92,1	85,7	260
Drugi	99,5	96,5	274
Srednji	97,0	95,8	307
Četvrti	98,6	97,8	334
Najbogatiji	99,9	96,7	358
Indeks blagostanja			
60 procenata siromašnijih	96,3	92,9	841
40 procenata bogatijih	99,3	97,2	692

^a Sterilizacija žene, sterilizacija muškarca, pilula, spirala, injekcija, implant, muški kondom, ženski kondom, kontracepcija posle seksualnog odnosa i drugi moderni metodi.

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Kontracepciju, po sopstvenoj izjavi, trenutno primenjuje 61 procenat žena u romskim naseljima koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici⁵² (tabela RH.4R). Moderne metode koristi samo 7 procenata, dok tradicionalne metode koristi svaka druga žena (54 procenta). Najpopularnija metoda je prekinuti snošaj, koju koristi polovina udatih žena (52 procenta). Sledeća popularna metoda je muški kondom, koji je zastupljen kod 3 procenta udatih žena. Između 1 i 2 procenta udatih žena izjavilo je da primenjuje pilule, spiralu, sterilizaciju žene i periodičnu apstinenciju. Prevalencija primene ostalih kontraceptivnih metoda je zanemarljiva (sterilizacija muškarca, injekcije, implant i vaginalne metode).

⁵² Svaki put kada se u ovom poglavlju koristi pojam „udate žene“, misli se i na žene koje žive u vanbračnoj zajednici.

Tabela RH.4R: Korišćenje kontracepcije

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici i koje primenjuju (ili čiji partner primenjuje) neki metod kontracepcije, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat žena koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici i koje								
	nijedan metod	sterilizaciju žene	sterilizaciju muškarca	spiralu	injekcije	implante	pilule	muški kondom	
Ukupno	38,8	1,8	0,0	1,2	0,0	0,0	1,2	2,8	
Tip naselja									
Gradska	39,1	2,0	0,1	1,1	0,0	0,0	1,0	3,2	
Ostala	37,7	1,5	0,0	1,8	0,0	0,0	1,8	1,8	
Starost (u godinama)									
15–19	70,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	3,3	
20–24	47,0	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	3,9	2,8	
25–29	36,2	0,6	0,0	1,2	0,0	0,0	0,1	5,1	
30–34	29,8	0,0	0,0	2,1	0,0	0,0	1,2	1,3	
35–39	30,5	0,8	0,0	3,1	0,0	0,0	0,6	2,9	
40–44	29,6	8,4	0,0	1,0	0,0	0,0	0,8	0,6	
45–49	38,3	1,2	0,4	0,5	0,0	0,0	0,6	4,1	
Broj žive dece									
0	97,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
1	50,3	0,2	0,0	1,1	0,0	0,0	1,4	3,1	
2	34,4	1,4	0,0	1,4	0,0	0,0	1,3	3,6	
3	31,7	4,8	0,0	0,6	0,0	0,0	2,3	2,2	
4+	30,1	1,1	0,2	2,0	0,0	0,0	0,2	3,1	
Obrazovanje									
Bez obrazovanja	41,0	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	1,8	
Osnovno	39,4	2,1	0,1	1,4	0,0	0,0	1,4	2,5	
Srednje ili visoko	29,2	0,0	0,0	2,8	0,0	0,0	1,5	7,6	
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	
Kvintili indeksa blagostanja									
Najsiromašniji	44,7	2,5	0,0	1,2	0,0	0,0	2,9	1,7	
Drugi	32,3	1,8	0,2	0,2	0,0	0,0	0,1	3,9	
Srednji	36,4	1,2	0,0	0,4	0,0	0,0	0,3	3,6	
Četvrti	43,9	1,7	0,0	2,5	0,0	0,0	1,3	1,6	
Najbogatiji	36,6	2,1	0,0	1,6	0,0	0,0	1,3	3,3	
Indeks blagostanja									
60 procenata siromašnijih	37,6	1,8	0,1	0,6	0,0	0,0	1,1	3,1	
40 procenata bogatijih	40,1	1,9	0,0	2,0	0,0	0,0	1,3	2,5	

¹ MICS indikator 5.3; MDG indikator 5.3 — Stopa primene kontraceptivnih metoda

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

primenjuju (ili čiji partner primenjuje):							Bilo koji moderni metod	Bilo koji tradicionalni metod	Bilo koji metod ¹	Broj žena starosti 15–49 godina koje su trenutno u braku ili u vanbračnoj zajednici
ženski kondom	dijafragmu/penu/gel	periodičnu apstinencija	prekinuti snošaj	drugo	nema podataka					
0,0	0,0	2,3	51,6	0,2	0,0	7,2	54,0	61,2	1533	
0,0	0,0	2,2	51,3	0,1	0,1	7,2	53,6	60,9	1147	
0,0	0,0	2,5	52,4	0,4	0,0	6,9	55,4	62,3	386	
0,0	0,0	0,2	26,1	0,0	0,0	3,7	26,3	30,0	146	
0,0	0,0	2,6	42,0	0,0	0,0	8,4	44,6	53,0	275	
0,0	0,0	1,8	54,8	0,2	0,0	7,0	56,7	63,8	230	
0,0	0,0	4,7	60,5	0,0	0,3	4,6	65,3	70,2	237	
0,0	0,0	0,5	61,3	0,3	0,0	7,5	62,0	69,5	246	
0,0	0,0	2,3	57,1	0,3	0,0	10,8	59,6	70,4	220	
0,0	0,0	3,2	51,2	0,6	0,0	6,7	55,0	61,7	179	
0,0	0,0	0,0	2,2	0,0	0,0	0,0	2,2	2,2	95	
0,0	0,0	1,4	42,6	0,0	0,0	5,8	43,9	49,7	207	
0,0	0,0	3,4	54,4	0,1	0,0	7,6	58,0	65,6	484	
0,0	0,0	1,5	56,8	0,1	0,0	9,9	58,4	68,3	350	
0,0	0,0	2,6	60,1	0,4	0,2	6,6	63,1	69,9	397	
0,0	0,0	0,8	53,8	0,2	0,2	4,0	54,7	59,0	322	
0,0	0,0	2,8	50,2	0,2	0,0	7,5	53,2	60,6	1064	
0,0	0,0	2,0	57,0	0,0	0,0	11,8	59,0	70,8	147	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	1	
0,0	0,0	1,3	44,9	0,8	0,0	8,3	47,0	55,3	260	
0,0	0,0	2,1	59,3	0,0	0,0	6,3	61,4	67,7	274	
0,0	0,0	3,5	54,3	0,2	0,0	5,5	58,0	63,6	307	
0,0	0,0	0,8	48,1	0,0	0,0	7,1	48,9	56,1	334	
0,0	0,0	3,4	51,5	0,0	0,2	8,4	54,9	63,4	358	
0,0	0,0	2,4	53,0	0,3	0,0	6,6	55,7	62,4	841	
0,0	0,0	2,1	49,9	0,0	0,1	7,8	52,0	59,9	692	

Primena kontraceptivnih metoda ne razlikuje se mnogo po tipu naselja. Adolescentkinje ređe koriste kontracepciju nego starije žene. Samo oko 30 procenata žena starosti 15–49 godina, koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici, trenutno koristi neku metodu kontracepcije, u poređenju sa 53 procenta žena starosti 20–24 godine, dok se korišćenje kontracepcije kod žena starosti 25–49 godina kreće između 64 i 70 procenata.

Prevalencija primene kontracepcije je povezana sa nivoom obrazovanja žene (grafikon RH.1R). Procenat udatih žena koje koriste neku metodu kontracepcije raste od 59 procenata kod žena bez obrazovanja i 61 procenta kod žena sa osnovnim obrazovanjem do 71 procenta među ženama sa srednjim ili visokim obrazovanjem. Korišćenje modernih metoda kontracepcije takođe se povećava sa nivoom obrazovanja žena (4 procenta za žene bez obrazovanja i 12 procenata za žene sa srednjim ili visokim obrazovanjem).

Grafikon RH.1R: Razlike u korišćenju kontracepcije, Srbija — romska naselja, 2014.

Tabela RH.4A.R pokazuje razloge zašto žene nikada nisu koristile neku metodu kontracepcije da bi izbegle ili odložile trudnoću. Ukupno posmatrano, 38 procenata od svih žena starosti 15–49 godina, u romskim naseljima, izjavilo je da nikada nije koristilo neku metodu da bi izbegle ili odložile trudnoću. Među njima, najviše je žena koje do sada nisu imale seksualne odnose (34 procenta), 32 procenta žena želi da zatrudni, 9 procenata je izjavilo da nije imalo dovoljno informacija, dok je za samo 1 procenat žena glavni razlog nedostatak finansijskih sredstava.

Nedostatak znanja, kao razlog zašto žene nikada nisu koristile neku metodu da bi izbegle ili odložile trudnoću, povezan je sa nivoom obrazovanja i statusom blagostanja. Jedna od četiri žene bez obrazovanja izjavila je da je nedostatak znanja glavni razlog zašto nikada nije koristila neku metodu kontracepcije, u poređenju sa 1 procentom žena sa srednjim ili visokim obrazovanjem. Među ženama koje žive u najsiromašnijim domaćinstvima, 18 procenata je navelo da je nedostatak znanja razlog zašto nikada nisu koristile neki metod da bi izbegle ili odložile trudnoću, u poređenju sa 4 procenta žena koje žive u najbogatijim domaćinstvima.

Tabela RH.4A.R: Razlozi za nekorisćenje kontracepcije u cilju izbegavanja ili odlaganja trudnoće

Procenat žena starosti 15–49 godina koje nikada nisu koristile bilo koji metod kontracepcije i procentualna raspodela prema razlozima za nekorisćenje kontracepcije, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat žena koje nikada nisu koristile nijedan metod kontracepcije ¹	Broj žena starosti 15–49 godina	Razlozi za nekorisćenje kontracepcije u cilju izbegavanja ili odlaganja trudnoće								Broj žena starosti 15–49 godine koje nikada nisu koristile nijedan metod
			nikada nije imala seksualne odnose	želela je da ostane trudna	muž/partner je bio protiv	nedovoljno sredstava (preskupo)	nedostatak znanja ²	drugo	nema podataka/ne zna	ukupno	
Ukupno	38,2	2081	34,2	31,9	3,5	0,6	8,9	20,0	0,9	100,0	796
Tip naselja											
Gradska	39,8	1544	33,8	29,1	4,2	0,5	9,0	22,3	1,2	100,0	614
Ostala	33,9	537	35,8	41,4	1,1	1,0	8,5	12,2	0,0	100,0	182
Starost (u godinama)											
15–19	80,8	382	65,1	28,9	1,4	0,4	2,0	2,1	0,0	100,0	308
20–24	44,6	377	26,9	49,1	1,9	0,5	8,9	12,4	0,4	100,0	168
25–29	26,8	284	14,6	33,4	1,3	1,5	13,2	28,6	7,4	100,0	76
30–34	23,5	288	14,0	33,4	11,4	0,8	8,2	30,9	1,3	100,0	68
35–39	21,9	267	0,0	30,4	5,7	0,0	20,7	43,2	0,0	100,0	59
40–44	21,9	254	(10,9)	(28,4)	(7,2)	(1,5)	(10,9)	(41,1)	(0,0)	100,0	55
45–49	26,7	229	(0,0)	(1,5)	(6,3)	(0,0)	(25,2)	(66,9)	(0,0)	100,0	61
Obrazovanje žene											
Bez obrazovanja	38,4	436	22,1	20,7	5,0	0,9	24,6	26,2	0,5	100,0	167
Osnovno	36,5	1381	29,4	38,9	2,8	0,6	5,6	21,4	1,2	100,0	504
Srednje ili visoko	46,9	263	71,2	18,7	3,7	0,0	1,0	5,5	0,0	100,0	123
Nema podataka/ne zna	(*)	1	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	1
Kvintili indeksa blagostanja											
Najsiromašniji	43,8	397	26,2	31,3	6,0	1,0	18,0	17,5	0,0	100,0	174
Drugi	34,3	402	42,6	27,6	1,1	1,4	8,1	18,2	0,8	100,0	138
Srednji	37,3	405	38,6	27,5	4,3	0,5	6,9	21,5	0,6	100,0	151
Četvrti	41,2	413	25,0	43,0	3,5	0,0	6,7	18,8	3,1	100,0	170
Najbogatiji	35,1	464	41,4	28,9	1,9	0,0	3,7	24,1	0,0	100,0	163
Indeks blagostanja											
60 procenata siromašnijih	38,4	1204	35,1	29,0	4,0	1,0	11,5	19,0	0,4	100,0	463
40 procenata bogatijih	38,0	877	33,0	36,1	2,7	0,0	5,2	21,4	1,6	100,0	333

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Nikada nisu koristile nijedan metod kontracepcije

² Indikator specifičan za istraživanje — Nikad nisu koristile kontracepciju usled neinformisanosti

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Nezadovoljena potreba

Nezadovoljena potreba za kontracepcijom odnosi se na fertile žene koje su u braku ili zajednici i koje ne koriste nijedan metod kontracepcije, ali koje žele da odlože sledeću trudnoću (proređivanje broja trudnoća) ili žele da prestanu da rađaju (ograničenje broja dece). Nezadovoljena potreba se u okviru MICS-a identifikuje pomoću niza pitanja na osnovu kojih se mogu utvrditi trenutno ponašanje i prioriteti u vezi sa korišćenjem kontraceptivnih sredstava, plodnošću i željama u vezi sa budućim trudnoćama.

U tabeli RH.5 prikazani su nivoi zadovoljenja potreba za kontracepcijom, nezadovoljena potreba, kao i zadovoljena tražnja za kontracepcijom.

Nezadovoljena potreba za proređivanjem broja trudnoća definisana je kao procenat žena koje su udate ili žive u zajednici i koje ne koriste nikakav metod kontracepcije i

- ▶ nisu trudne i nemaju postporođajnu amenoreju⁵³, plodne su⁵⁴ i kažu da žele da sačekaju dve ili više godina pre sledećeg porođaja **ili**
- ▶ nisu trudne i nemaju postporođajnu amenoreju, plodne su i nisu sigurne da li žele još jedno dete **ili**
- ▶ trudne su i kažu da ta trudnoća nije došla u dobro vreme, odnosno da im je bila želja da sačekaju s trudnoćom **ili**
- ▶ imaju postporođajnu amenoreju i kažu da porođaj nije došao u dobro vreme, odnosno da im je bila želja da sačekaju s trudnoćom.

Nezadovoljena potreba za ograničenjem broja dece definisana je kao procenat žena koje su u braku ili žive u zajednici i koje ne primenjuju nikakvu kontraceptivnu metodu i

- ▶ nisu trudne i nemaju postporođajnu amenoreju, plodne su i kažu da ne žele više dece **ili**
- ▶ trudne su i kažu da nisu želele da zatrudne **ili**
- ▶ imaju postporođajnu amenoreju i kažu da nisu želele da zatrudne.

Ukupna nezadovoljena potreba za kontracepcijom je zbir nezadovoljene potrebe za proređivanjem trudnoća i nezadovoljene potrebe za ograničenjem broja dece. Tabela RH.5 pokazuje da 15 procenata žena starosti 15–49 godina u Srbiji, koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici, ima nezadovoljenu potrebu za kontracepcijom. Preko 4 procenta svih žena ima nezadovoljene potrebe za proređivanjem trudnoća, a 11 procenata ima nezadovoljene potrebe za ograničenjem broja dece. Podaci pokazuju da ima razlike u regionima: najveća ukupna nezadovoljena potreba za kontracepcijom je u Beogradskom regionu (22 procenta), a najmanja u regionu Južne i Istočne Srbije (9 procenata). Kao što se očekivalo, mlađe žene (starosti 20–24 godine) imaju veću nezadovoljenu potrebu za proređivanjem trudnoća, dok starije grupe žena (starosti 40–44 godine) imaju veće nezadovoljene potrebe za ograničavanjem broja dece.

Ovaj indikator je takođe poznat kao nezadovoljena potreba za planiranjem porodice i jedan je od indikatora koji se koristi za praćenje napretka u realizaciji cilja 5 (poboljšanje zdravlja majki) u Milenijumskim ciljevima razvoja.

⁵³ Žena ima postporođajnu amenoreju ako se porodila u prethodne dve godine, trenutno nije trudna i nije joj se vratio menstrualni ciklus nakon rođenja poslednjeg deteta.

⁵⁴ Smatra se da je žena neplodna ukoliko nije trudna i nema postporođajnu amenoreju i

(1a) nije imala menstruaciju najmanje šest meseci ili (1b) nikad nije imala menstruaciju ili je (1c) imala poslednju menstruaciju pre poslednjeg porođaja ili je (1d) u menopauzi ili je imala histerektomiju ili

(2) izjavi da je imala histerektomiju ili da nikad nije imala menstruaciju ili da je u menopauzi ili da pokušava da zatrudni dve ili više godina bez uspeha kada joj se postavi pitanje zašto misli da nije fizički sposobna da zatrudni u vreme istraživanja ili

(3) izjavi da ne može da zatrudni kada joj se postavi pitanje da li želi da rodi dete u budućnosti ili

(4) nije se porodila u prethodnih pet godina, trenutno ne koristi kontracepciju i trenutno je udata ili je bila udata tokom poslednjih pet godina koje su prethodile istraživanju.

Tabela RH.5: Nezadovoljena potreba za kontracepcijom

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici i koje imaju nezadovoljenu potrebu za planiranjem porodice i procenat zadovoljene potrebe za kontracepcijom, Srbija, 2014.

	Zadovoljena potreba za kontracepcijom			Nezadovoljena potreba za kontracepcijom			Broj žena koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici	Procenat zadovoljene potrebe za kontracepcijom	Broj žena koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici i koje imaju potrebu za kontracepcijom
	za proređivanjem trudnoća	za ograničenjem broja dece	ukupno	za proređivanjem trudnoća	za ograničenjem broja dece	ukupno ¹			
Ukupno	17,0	41,4	58,4	4,3	10,7	14,9	2846	79,6	2088
Region									
Beogradski region	18,1	26,4	44,5	5,1	17,1	22,2	601	66,7	401
Region Vojvodine	17,4	40,0	57,4	4,1	7,7	11,8	765	83,0	529
Region Šumadije i Zapadne Srbije	15,6	43,6	59,2	5,5	12,0	17,5	800	77,2	614
Region Južne i Istočne Srbije	17,4	53,5	70,8	2,2	6,9	9,1	681	88,7	544
Tip naselja									
Gradska	19,3	38,8	58,1	4,2	10,7	14,8	1651	79,7	1203
Ostala	14,0	44,9	58,9	4,4	10,7	15,1	1195	79,6	884
Starost (u godinama)									
15–19	(49,8)	(1,8)	(51,6)	(15,7)	(0,0)	(15,7)	16	(*)	11
20–24	35,9	11,2	47,1	18,6	1,5	20,1	105	70,1	71
25–29	36,2	17,6	53,9	8,6	3,8	12,4	377	81,3	250
30–34	25,1	34,6	59,7	6,3	7,8	14,1	524	80,8	387
35–39	20,9	44,7	65,5	3,9	10,0	13,9	608	82,5	483
40–44	5,3	56,6	61,9	0,7	17,6	18,2	613	77,3	492
45–49	1,9	49,6	51,5	0,9	13,1	14,0	602	78,6	394
Obrazovanje									
Bez obrazovanja	(4,1)	(42,1)	(46,2)	(3,5)	(11,4)	(14,9)	15	(*)	9
Osnovno	11,5	51,9	63,4	3,6	11,2	14,7	383	81,1	299
Srednje	15,1	42,7	57,8	3,5	12,0	15,5	1713	78,9	1256
Visoko	24,8	32,6	57,4	6,4	7,4	13,8	735	80,6	523
Kvintili indeksa blagostanja									
Najsiromašniji	10,6	46,7	57,3	5,9	11,5	17,4	379	76,7	283
Drugi	14,9	45,2	60,1	2,2	8,4	10,6	561	84,9	397
Srednji	17,3	39,8	57,1	5,6	13,0	18,6	596	75,4	452
Četvrti	20,8	41,0	61,7	3,6	9,8	13,4	628	82,2	472
Najbogatiji	18,8	36,9	55,7	4,4	10,9	15,3	681	78,4	484
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo									
Srpska	17,2	40,0	57,2	4,3	11,2	15,5	2463	78,7	1791
Mađarska	11,3	68,3	79,6	1,7	6,4	8,1	114	90,8	100
Bošnjačka	15,2	57,5	72,7	2,5	1,5	4,0	53	94,8	40
Romska	3,8	45,9	49,7	6,1	12,0	18,0	73	73,4	50
Drugo	23,7	35,9	59,6	3,9	7,9	11,8	107	83,5	76
Ne želi da se izjasni	(39,5)	(28,5)	(68,0)	(7,2)	(7,1)	(14,3)	33	(*)	27

¹ MICS indikator 5.4; MDG indikator 5.6 — Nezadovoljena potreba

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Ispunjena potreba za ograničenjem broja dece obuhvata žene koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici, koje koriste (ili čiji partner koristi) neku kontraceptivnu metodu⁵⁵ i koje ne žele više dece, koje koriste metodu muške ili ženske sterilizacije ili su se izjasnile da nisu plodne. Ispunjena potreba za proređivanjem broja trudnoća obuhvata žene koje koriste (ili čiji partner koristi) neku kontraceptivnu metodu i koje žele da imaju još jedno dete ili nisu sigurne da li žele da rode još jedno dete. Sabiranjem ispunjene potrebe za proređivanjem broja trudnoća i ispunjene potrebe za ograničenjem broja dece dobija se ukupna ispunjena potreba za kontracepcijom. Tabela RH.5 pokazuje da 58 procenata žena u Srbiji ima ukupnu ispunjenu potrebu za kontracepcijom, od čega 17 procenata žena ima ispunjenu potrebu za proređivanjem broja trudnoća, a 41 procenat žena ima ispunjenu potrebu za ograničenjem broja dece. Procenat ispunjene potrebe za ograničenjem broja dece je najviši u regionu Južne i Istočne Srbije (54 procenata), a najniži u Beogradskom regionu (27 procenata). Sa starošću žena smanjuje se ispunjena potreba za proređivanjem broja trudnoća, dok se ispunjena potreba za ograničenjem broja dece povećava.

Korišćenjem podataka o kontracepciji i nezadovoljenoj potrebi, na osnovu podataka dobijenih iz MICS-a, može se utvrditi i procenat zadovoljene potrebe za kontracepcijom. Procenat zadovoljene potrebe definisan je kao procenat žena koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici, a koje trenutno koriste kontracepciju, u odnosu na ukupnu potrebu za kontracepcijom. Ukupna potreba za kontraceptivnim sredstvima obuhvata i žene koje trenutno imaju nezadovoljenu potrebu (za proređivanjem broja trudnoća ili ograničenjem broja dece), kao i žene koje trenutno koriste kontraceptivna sredstva. Sveukupno, 80 procenata žena u Srbiji imaju zadovoljenu potrebu za kontraceptivnim sredstvima, u rasponu od 70 procenata među ženama starosti 20–24 godine do 81 procenata među ženama starosti 30–34 godine. Procenat zadovoljene potrebe je najniži u Beogradskom regionu (67 procenata), a najviši među ženama koje žive u regionu Južne i Istočne Srbije (89 procenata).

Tabela RH.5 pokazuje da je ukupna zadovoljena potreba veća od ukupne nezadovoljene potrebe za planiranjem porodice.

⁵⁵ U ovom poglavlju, svaki put kada se spominje korišćenje kontracepcije od strane žene, može da se misli i na korišćenje metoda kontracepcije od strane njenog partnera (npr. muški kondom).

Nezadovoljena potreba — romska naselja

Ukupna nezadovoljena potreba za kontracepcijom je zbir nezadovoljene potrebe za proređivanjem broja trudnoća i nezadovoljene potrebe za ograničenjem broja dece. Tabela RH.5R pokazuje da 14 procenata žena koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici, u romskim naseljima u Srbiji, ima nezadovoljenu potrebu za kontracepcijom. Oko 4 procenta svih žena ima nezadovoljene potrebe za proređivanjem trudnoća, a 10 procenata ima nezadovoljene potrebe za ograničenjem broja dece. Najveća nezadovoljena potreba za proređivanjem trudnoća je kod najmlađih starosnih grupa: 8 procenata kod žena starosti 15–19 godina i 11 procenata kod žena starosti 20–24 godine. Nezadovoljena potreba za ograničenjem broja dece je najveća kod žena starosti 25–29 godina (16 procenata). Ukupna nezadovoljena potreba je najveća kod žena starosti 25–29 godine (21 procenat) i žena starosti 20–24 godine (19 procenata).

Ovaj indikator je takođe poznat kao nezadovoljena potreba za planiranjem porodice i jedan je od indikatora koji se koristi za praćenje napretka realizacije cilja 5 (poboljšanje zdravlja majki) u Milenijumskim ciljevima razvoja.

Tabela RH.5R: Nezadovoljena potreba za kontracepcijom

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici i koje imaju nezadovoljenu potrebu za planiranjem porodice i procenat zadovoljene potrebe za kontracepcijom, Srbija — romska naselja, 2014.

	Zadovoljena potreba za kontracepcijom			Nezadovoljena potreba za kontracepcijom			Broj žena koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici	Procenat zadovoljene potrebe za kontracepcijom	Broj žena koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici i koje imaju potrebu za kontracepcijom
	za proređivanjem trudnoća	za ograničenjem broja dece	ukupno	za proređivanjem trudnoća	za ograničenjem broja dece	ukupno ¹			
Ukupno	11,4	49,9	61,2	3,9	9,9	13,9	1533	81,5	1152
Tip naselja									
Gradska	12,1	48,8	60,9	3,9	9,3	13,2	1147	82,2	850
Ostala	9,3	52,9	62,3	4,0	11,8	15,9	386	79,7	302
Starost (u godinama)									
15–19	25,2	4,8	30,0	8,0	0,3	8,3	146	78,4	56
20–24	24,7	28,3	53,0	11,0	8,4	19,4	275	73,2	199
25–29	15,7	48,1	63,8	4,9	16,0	20,9	230	75,3	194
30–34	9,0	61,2	70,2	2,4	10,3	12,7	237	84,7	197
35–39	5,1	64,5	69,5	0,0	11,3	11,3	246	86,0	199
40–44	0,0	70,4	70,4	0,6	10,5	11,2	220	86,3	179
45–49	0,0	61,7	61,7	0,0	9,3	9,3	179	86,9	127
Obrazovanje									
Bez obrazovanja	9,2	49,8	59,0	3,6	9,7	13,4	322	81,5	233
Osnovno	11,2	49,5	60,6	3,9	10,4	14,3	1064	81,0	797
Srednje ili visoko	17,6	53,2	70,8	4,7	7,4	12,1	147	85,4	122
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	1	(*)	0
Kvintili indeksa blagostanja									
Najsiromašniji	7,6	47,7	55,3	6,4	12,8	19,1	260	74,3	193
Drugi	13,7	54,0	67,7	1,8	6,4	8,2	274	89,2	208
Srednji	14,8	48,7	63,6	3,9	9,8	13,7	307	82,3	238
Četvrti	9,7	46,4	56,1	5,8	9,3	15,1	334	78,7	238
Najbogatiji	11,0	52,5	63,4	2,1	11,3	13,4	358	82,6	275
Indeks blagostanja									
60 procenata siromašnijih	12,2	50,1	62,4	4,0	9,6	13,6	841	82,1	639
40 procenata bogatijih	10,4	49,5	59,9	3,9	10,4	14,2	692	80,8	513

¹ MICS indikator 5.4; MDG indikator 5.6 — Nezadovoljena potreba

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Ispunjena potreba za ograničenjem broja dece obuhvata žene koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici, koje koriste (ili čiji partner koristi) neku kontraceptivnu metodu⁵⁶, koje ne žele više dece i koje koriste metodu muške ili ženske sterilizacije ili su se izjasnile da nisu plodne. Ispunjena potreba za proređivanjem broja trudnoća obuhvata žene koje koriste (ili čiji partner koristi) neku metodu kontracepcije i koje žele da imaju još jedno dete ili nisu sigurne da li žele da rode još jedno dete. Sabiranjem ispunjene potrebe za proređivanjem broja trudnoća i ispunjene potrebe za ograničenjem broja dece dobija se ukupna ispunjena potreba za kontracepcijom. Tabela RH.5R pokazuje da 61 procenat žena u romskim naseljima ima ukupnu ispunjenu potrebu za kontracepcijom, od čega 11 procenata žena ima ispunjenu potrebu za proređivanjem broja trudnoća, a 50 procenat žena ima ispunjenu potrebu za ograničenjem broja dece.

Korišćenjem podataka o kontracepciji i nezadovoljenoj potrebi, na osnovu podataka dobijenih iz MICS-a, procenjen je procenat zadovoljene potrebe za kontracepcijom za žene u romskim naseljima. Procenat zadovoljene potrebe definisan je kao procenat žena koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici, a koje trenutno koriste kontracepciju, u odnosu na ukupnu potrebu za kontracepcijom. U ukupnu potrebu za kontraceptivnim sredstvima uključene su i žene koje trenutno imaju nezadovoljenu potrebu (za proređivanjem broja trudnoća ili ograničenjem broja dece), kao i žene koje trenutno koriste kontraceptivna sredstva. Ukupno, 82 procenta žena u romskim naseljima ima zadovoljenu potrebu za kontraceptivnim sredstvima, sa nižim procentima za žene starosti 20–24 godine (73 procenta) i žene starosti 25–29 godina (75 procenata).

Tabela RH.5R pokazuje da ukupna zadovoljena potreba veća od ukupne nezadovoljene potrebe za planiranjem porodice.

⁵⁶ U ovom poglavlju, svaki put kada se spominje korišćenje kontracepcije od strane žene, može da se misli i na korišćenje metoda kontracepcije od strane njenog partnera (npr. muški kondom).

Prenatalna zaštita

Prenatalni period (period trudnoće) predstavlja period sa značajnim mogućnostima za trudnice u smislu obavljanja niza važnih pregleda koji mogu biti veoma bitni za njihovo zdravlje i blagostanje, kao i za njihovu odojčad. Bolje razumevanje rasta i razvoja fetusa i njihove povezanosti sa majčinim zdravljem dovelo je do posvećivanja veće pažnje mogućnostima prenatalne zaštite, koja može poboljšati zdravlje majke i novorođenčeta. Na primer, prenatalna zaštita se može iskoristiti u svrhe upoznavanja žene i porodice o različitim simptomima i rizicima u toku trudnoće i porođaja, čime se može obezbedi da se trudnice i u praksi porođaju uz pomoć kvalifikovanog pružaoca zdravstvene zaštite. Prenatalne posete takođe obezbeđuju mogućnost pružanja informacija o smanjivanju broja trudnoća, što se prepoznaje kao važan faktor u povećanju mogućnosti za preživljavanje odojčeta. Dobijanje vakcine protiv tetanusa tokom trudnoće može da sačuva život majke i odojčeta. Prevencija i lečenje malarije među trudnicama, kontrolisanje anemije tokom trudnoće i lečenje polno prenosivih infekcija mogu značajno poboljšati razvoj fetusa i poboljšati zdravlje majki. Loš napredak, npr. mala telesna težina po rođenju, može se smanjiti kroz kombinaciju intervencija u cilju poboljšanja stanja uhranjenosti žena i sprečavanja infekcija (npr. malarije i polno prenosivih infekcija) tokom trudnoće. U novije vreme, prepoznati potencijali prenatalne zaštite kao polazne tačke za prevenciju HIV-a i zaštitu zdravlja HIV pozitivnih osoba, a posebno za prevenciju prenošenja HIV infekcije sa majke na dete, doveli su do novog interesovanja za pristup uslugama prenatalne zaštite i njihovo korišćenje.

Na osnovu uvida u efikasnost različitih modela prenatalne zaštite, SZO preporučuje najmanje četiri prenatalne posete. Smernice SZO su specifične u smislu sadržaja poseta prenatalne zaštite i obuhvataju:

- ▶ merenje krvnog pritiska,
- ▶ testiranje urina za bakteriuriju i proteinuriju,
- ▶ testiranje krvi u cilju otkrivanja sifilisa i teških oblika anemije,
- ▶ merenje telesne težine/visine.

Indikatori obuhvata pokrivenosti prenatalnom zaštitom (najmanje jedna poseta od strane obučenog zdravstvenog radnika i 4 ili više poseta kod bilo kog drugog pružaoca usluga) koriste se za praćenje napretka u dostizanju cilja 5 (poboljšanje zdravlja majki) u Milenijumskim ciljevima razvoja.

Tip zdravstvenih radnika koji pružaju prenatalnu zaštitu ženama starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine prikazan je u tabeli RH.6. Rezultati pokazuju da je većina žena (98 procenata) dobila prenatalnu zaštitu od obučenih zdravstvenih radnika najmanje jednom tokom trudnoće. U Srbiji, većina žena dobija prenatalnu zaštitu od lekara (98 procenata). Ne postoje uočljive razlike po osnovnim karakteristikama.

UNICEF i SZO preporučuju da žena ima najmanje četiri prenatalne posete tokom trudnoće. Za trudnice je od ključnog značaja da sa prenatalnim posetama počnu što je ranije moguće, u cilju sprečavanja i otkrivanja u različitim stanja u trudnoći koja mogu da utiču i na ženu i na njenu beb. Prenatalna zaštita treba da se nastavi tokom cele trudnoće.

Tabela RH.7 pokazuje broj prenatalnih poseta tokom poslednje trudnoće koja se dogodila u poslednje dve godine pre istraživanja, bez obzira na to ko je pružalac zaštite, prema izabranim karakteristikama.

Tabela RH.6: Obuhvat prenatalnom zaštitom

Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine, prema vrsti osoblja koje je pružilo prenatalnu zaštitu tokom poslednje trudnoće, Srbija, 2014.

	Lice koje pruža prenatalnu zaštitu ^a		Nije pružena prenatalna zaštita	Ukupno	Bilo koje obučeno lice koje pruža prenatalnu zaštitu ¹	Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
	lekar	drugo/nema podataka				
Ukupno	98,3	0,1	1,6	100,0	98,3	384
Region						
Beogradski region	94,7	0,0	5,3	100,0	94,7	91
Region Vojvodine	99,1	0,2	0,6	100,0	99,1	112
Region Šumadije i Zapadne Srbije	99,7	0,0	0,3	100,0	99,7	102
Region Južne i Istočne Srbije	99,6	0,0	0,4	100,0	99,6	78
Tip naselja						
Gradska	97,5	0,0	2,5	100,0	97,5	229
Ostala	99,6	0,2	0,3	100,0	99,6	155
Starost majke u vreme porođaja (u godinama)						
Manje od 20	(98,1)	(0,0)	(1,9)	100,0	(98,1)	16
20–34	98,1	0,1	1,8	100,0	98,1	320
35–49	99,8	0,0	0,2	100,0	99,8	48
Obrazovanje						
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	4
Osnovno	98,1	0,6	1,2	100,0	98,1	41
Srednje	99,8	0,0	0,2	100,0	99,8	194
Visoko	96,8	0,0	3,2	100,0	96,8	145
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	97,6	0,5	1,9	100,0	97,6	52
Drugi	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	63
Srednji	99,6	0,0	0,4	100,0	99,6	83
Četvrti	99,8	0,0	0,2	100,0	99,8	84
Najbogatiji	95,4	0,0	4,6	100,0	95,4	102
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo						
Srpska	98,5	0,0	1,5	100,0	98,5	325
Mađarska	(97,8)	(0,0)	(2,2)	100,0	(97,8)	14
Bošnjačka	(100,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	(100,0)	9
Romska	(94,3)	(2,3)	(3,4)	100,0	(94,3)	12
Drugo	(99,2)	(0,0)	(0,8)	100,0	(99,2)	22
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	3

¹ MICS indikator 5.5a; MDG indikator 5.5 — Obuhvat prenatalnom zaštitom

^a U slučajevima kada je navedeno više od jednog pružaoca usluga, uzet je u obzir samo najkvalifikovaniji pružalac.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

	Procentualna raspodela žena koje su imale:					
	nijednu posetu	jednu posetu	dve posete	tri posete	4 ili više poseta ¹	nema podataka/ne zna
Ukupno	1,6	0,9	1,6	1,5	93,9	0,5
Region						
Beogradski region	5,3	0,2	0,9	1,2	91,9	0,5
Region Vojvodine	0,6	2,2	2,2	0,6	94,4	0,0
Region Šumadije i Zapadne Srbije	0,3	0,3	2,6	2,0	94,4	0,4
Region Južne i Istočne Srbije	0,4	0,9	0,0	2,5	95,1	1,2
Tip naselja						
Gradska	2,5	1,0	1,3	1,0	93,8	0,4
Ostala	0,3	0,8	2,0	2,3	94,1	0,6
Starost majke u vreme porođaja (u godinama)						
Manje od 20	(1,9)	(6,1)	(0,0)	(0,0)	(92,0)	(0,0)
20–34	1,8	0,7	1,8	1,7	93,5	0,4
35–49	0,2	0,5	0,5	0,5	97,4	0,9
Obrazovanje						
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Osnovno	1,2	1,9	1,8	2,3	92,7	0,0
Srednje	0,2	1,3	1,4	1,9	94,2	0,9
Visoko	3,2	0,2	0,3	0,6	95,7	0,0
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	1,9	1,8	8,6	3,0	83,9	0,8
Drugi	0,0	0,0	0,6	4,0	95,4	0,0
Srednji	0,4	2,5	0,8	0,4	94,9	1,1
Četvrti	0,2	0,4	0,0	1,3	97,6	0,5
Najbogatiji	4,6	0,3	0,4	0,4	94,4	0,0
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo						
Srpska	1,5	1,0	0,9	1,4	94,6	0,5
Mađarska	(2,2)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(97,8)	(0,0)
Bošnjačka	(0,0)	(0,0)	(4,7)	(4,7)	(90,7)	(0,0)
Romska	(3,4)	(3,9)	(21,9)	(4,6)	(66,2)	(0,0)
Drugo	(0,8)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(99,2)	(0,0)
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)

¹ MICS indikator 5.5b; MDG indikator 5.5 — Obuhvat prenatalnom zaštitom

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Većina majki (97 procenata) dobila je prenatalnu zaštitu više od jednog puta, a 94 procenata majki je dobilo prenatalnu zaštitu najmanje četiri puta. Majke iz najsiromašnijih domaćinstava ređe od drugih majki dobijaju prenatalnu zaštitu četiri ili više puta. Na primer, 84 procenata žena koje žive u najsiromašnijim domaćinstvima izjavilo je da su imale najmanje četiri i više prenatalnih poseta, dok su procenti u ostala četiri kvintila blagostanja oko 95 procenata ili više.

Tabela RH.7: Broj prenatalnih poseta i vreme prve posete

Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine prema broju prenatalnih poseta od strane bilo kojeg pružaoca usluga i prema vremenu prve prenatalne posete, Srbija, 2014.

	Ukupno	Procentualna raspodela žena prema broju meseci trudnoće u vreme prve prenatalne posete						Ukupno	Broj žena sa živorođenim detetom u poslednje dve godine	Medijana trajanja trudnoće pri prvoj prenatalnoj poseti	Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine koje su imale bar jednu prenatalnu posetu
		bez prenatalnih poseta	prvi trimestar	4–5 meseci	6–7 meseci	8+ meseci	nema podataka/ne zna				
	100,0	1,6	94,3	2,8	0,7	0,1	0,5	100,0	384	1,2	376
	100,0	5,3	92,8	1,1	0,9	0,0	0,0	100,0	91	1,2	86
	100,0	0,6	93,3	4,5	1,6	0,0	0,0	100,0	112	1,2	112
	100,0	0,3	95,9	2,2	0,0	0,0	1,6	100,0	102	1,2	100
	100,0	0,4	95,6	3,1	0,2	0,4	0,3	100,0	78	1,4	78
	100,0	2,5	93,8	2,6	1,0	0,0	0,1	100,0	229	1,2	223
	100,0	0,3	95,1	3,0	0,3	0,2	1,1	100,0	155	1,4	153
	100,0	(1,9)	(84,4)	(8,5)	(3,1)	(2,1)	(0,0)	100,0	16	(3,0)	16
	100,0	1,8	94,4	2,5	0,7	0,0	0,6	100,0	320	1,2	312
	100,0	0,2	96,9	3,0	0,0	0,0	0,0	100,0	48	1,0	48
	100,0	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	4	(*)	4
	100,0	1,2	96,1	1,7	0,5	0,0	0,5	100,0	41	1,4	41
	100,0	0,2	94,2	3,9	0,6	0,2	0,9	100,0	194	1,4	192
	100,0	3,2	95,9	0,8	0,0	0,0	0,0	100,0	145	1,2	140
	100,0	1,9	83,7	7,1	4,1	0,0	3,2	100,0	52	1,8	49
	100,0	0,0	95,9	3,6	0,5	0,0	0,0	100,0	63	1,4	63
	100,0	0,4	95,1	4,2	0,0	0,0	0,2	100,0	83	1,4	83
	100,0	0,2	98,0	1,1	0,4	0,4	0,0	100,0	84	1,2	84
	100,0	4,6	95,2	0,3	0,0	0,0	0,0	100,0	102	1,2	97
	100,0	1,5	95,2	2,4	0,3	0,1	0,5	100,0	325	1,2	318
	100,0	(2,2)	(95,7)	(0,0)	(2,1)	(0,0)	(0,0)	100,0	14	(1,0)	14
	100,0	(0,0)	(95,3)	(4,7)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	9	(2,0)	9
	100,0	(3,4)	(72,3)	(11,2)	(13,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	12	(2,1)	11
	100,0	(0,8)	(93,8)	(4,5)	(0,0)	(0,0)	(1,0)	100,0	22	(1,2)	21
	100,0	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	3	(*)	3

Tabela RH.7 takođe pruža informacije o vremenu prve prenatalne posete. Generalno, 94 procenta žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine imalo je svoju prvu prenatalnu posetu u toku prva tri meseca poslednje trudnoće, sa medijanom starosti trudnoće prilikom prve posete od 1,2 meseca trudnoće. Veći procenat žena iz najsiromašnijih domaćinstava (11 procenta) ima tendenciju da prvu prenatalnu posetu obavlja posle prva tri meseca trudnoće nego što je to slučaj sa ženama iz drugih kvintila blagostanja.

Pokrivenost ključnim uslugama koje trudnice treba da dobiju tokom prenatalne zaštite prikazana je u tabeli RH.8.

Tabela RH.8: Sadržaj prenatalne zaštite

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i kojima su, bar jednom, izmereni krvni pritisak i težina, uzet uzorak urina i krvi kao deo prenatalnog pregleda, tokom poslednje trudnoće, Srbija, 2014.

	Procenat žena kojima je, tokom poslednje trudnoće:						Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
	izmeren krvni pritisak	uzet uzorak urina	uzet uzorak krvi	izmeren krvni pritisak i uzet uzorak urina i krvi ¹	izmerena težina	izmereni krvni pritisak i težina, uzet uzorak urina i krvi ²	
Ukupno	93,8	95,8	97,4	93,6	90,8	90,1	384
Region							
Beogradski region	87,9	88,5	94,7	87,9	86,7	86,7	91
Region Vojvodine	95,6	96,2	96,3	95,1	88,9	88,7	112
Region Šumadije i Zapadne Srbije	95,0	99,4	99,7	95,0	94,8	93,8	102
Region Južne i Istočne Srbije	96,6	98,8	98,8	96,3	92,8	91,4	78
Tip naselja							
Gradska	93,8	94,6	97,2	93,7	90,8	90,6	229
Ostala	93,8	97,5	97,5	93,5	90,6	89,4	155
Starost majke u vreme porođaja (u godinama)							
Manje od 20	(95,2)	(95,2)	(95,2)	(95,2)	(92,9)	(92,9)	16
20–34	93,0	95,2	97,1	92,7	89,5	88,8	320
35–49	99,1	99,8	99,8	99,1	98,1	98,1	48
Obrazovanje							
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	4
Osnovno	96,2	96,3	96,3	95,4	92,1	92,1	41
Srednje	95,2	98,5	98,6	95,2	91,6	90,6	194
Visoko	91,5	92,4	96,4	91,4	89,6	89,4	145
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	91,4	96,1	96,1	90,3	86,5	85,5	52
Drugi	92,7	96,3	96,6	92,7	89,8	88,9	63
Srednji	98,0	99,0	99,4	97,8	93,9	92,9	83
Četvrti	97,5	98,8	99,0	97,5	94,7	94,0	84
Najbogatiji	89,4	90,2	95,4	89,4	87,7	87,7	102
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo							
Srpska	93,4	95,7	97,6	93,3	90,6	89,9	325
Mađarska	(95,0)	(97,8)	(97,8)	(95,0)	(93,0)	(93,0)	14
Bošnjačka	(100,0)	(100,0)	(100,0)	(100,0)	(96,7)	(96,7)	9
Romska	(92,7)	(87,7)	(87,7)	(87,7)	(82,8)	(80,5)	12
Drugo	(99,2)	(99,2)	(99,2)	(99,2)	(94,5)	(94,5)	22
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	3

¹ MICS indikator 5.6 — Sadržaj prenatalne zaštite

² Indikator specifičan za istraživanje — Sadržaj prenatalne zaštite (uključujući merenje težine)

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Kod žena koje su rađale tokom dve godine koje su prethodile istraživanju, 94 procenta žena je dobilo sadržaj prenatalne zaštite koji je definisan standardnim MICS indikatorom, a 90 procenata žena je dobilo preporučeni sadržaj prenatalne zaštite kako je definisan indikatorom specifičnim za istraživanje (uključujući i merenje telesne težine); 97 procenata je izjavilo da im je uzet uzorak krvi tokom prenatalne posete, 94 procenta da im je proveren krvni pritisak, 96 procenata da su dale urin na analizu, dok je u 91 procentu slučajeva ženama izmerena telesna težina. Nešto manji procenat po svakoj od dijagnostičkih procedura evidentiran je u Beogradskom regionu.

Zakonske odredbe u okviru sistema zdravstvene zaštite u Srbiji predviđaju najmanje jednu posetu patronažne sestre svakoj trudnici i do najviše pet poseta nakon porođaja. Podaci o pokrivenosti ovom vrstom usluga prikazani su u tabeli RH.8A.

Pokrivenost posetama patronažne sestre kod kuće tokom trudnoće je mala, pošto je samo 29 procenata žena koje su imale porođaj u poslednje dve godine posetila patronažna sestra. Najmanji je obuhvat žena u Beogradskom regionu (9 procenata), a najveći u regionu Južne i Istočne Srbije (53 procenta). Pokrivenost je nešto veća u ostalim naseljima (35 procenata) nego u gradskim naseljima (25 procenata).

Očigledno je da je mnogo više pažnje posvećeno postnatalnim posetama, gde je 94 procenta žena posetila patronažna sestra u roku od nedelju dana po povratku kući posle porođaja. Prosečan broj postnatalnih poseta patronažne sestre nakon porođaja je 4,3. Ne postoje uočljive razlike po različitim osnovnim karakteristikama.

Tabela RH.8A: Prenatalne i postnatalne kućne posete

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine, koje je patronažna sestra posetila u kući u toku trudnoće i u prvoj nedelji nakon povratka kući posle porođaja i prosečan broj poseta posle porođaja, Srbija, 2014.

	Procenat žena koje je posetila patronažna sestra tokom		Prosečan broj poseta patronažne sestre posle porođaja	Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
	trudnoće ¹	u prvoj nedelji nakon povratka kući posle porođaja ²		
Ukupno	28,7	94,1	4,3	384
Region				
Beogradski region	9,3	92,9	4,4	91
Region Vojvodine	32,3	94,0	4,6	112
Region Šumadije i Zapadne Srbije	23,6	94,8	4,2	102
Region Južne i Istočne Srbije	52,5	94,8	3,9	78
Tip naselja				
Gradska	24,6	95,1	4,4	229
Ostala	34,7	92,7	4,1	155
Starost (u godinama)				
15–19	(*)	(*)	(*)	13
20–24	24,7	96,0	4,1	51
25–29	33,8	95,6	4,5	133
30–34	26,0	94,8	4,2	118
35–39	26,1	87,0	4,2	55
40–44	(27,1)	(98,3)	(5,0)	13
45–49	(*)	(*)	(*)	0
Obrazovanje				
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	4
Osnovno	40,0	93,2	3,7	41
Srednje	29,5	94,6	4,2	194
Visoko	25,0	93,9	4,6	145
Kvintili indeksa blagostanja				
Najsiromašniji	25,8	92,1	3,5	52
Drugi	43,9	93,7	4,3	63
Srednji	32,1	94,5	4,4	83
Četvrti	26,8	96,2	4,6	84
Najbogatiji	19,5	93,4	4,4	102
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo				
Srpska	28,6	94,3	4,4	325
Mađarska	(24,1)	(92,5)	(3,6)	14
Bošnjačka	(25,7)	(90,7)	(3,4)	9
Romska	(22,0)	(94,6)	(4,1)	12
Drugo	(39,5)	(94,9)	(4,1)	22
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	3

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Poseta patronažnih sestara tokom trudnoće

² Indikator specifičan za istraživanje — Poseta patronažnih sestara u prvoj nedelji posle povratka kući nakon porođaja

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tokom trudnoće, pohađanje programa pripreme za porođaj (škola za trudnoću i roditeljstvo u primarnim zdravstvenim ustanovama) može značajno poboljšati znanje majke o zdravlju u trudnoći, o porođaju, dojenju, kao i o nezi novorođenčeta i roditeljskim veštinama. Program pripreme za porođaj u Srbiji je pohađao mali procenat žena koje su rodile živorođene bebe u poslednje dve godine (14 procenata). Tabela RH.8B pokazuje da ovaj program češće pohađaju žene koje žive u gradskim sredinama, starosti 30–34 godine, i imaju visoko obrazovanje, kao i žene koje žive u najbogatijim domaćinstvima. Od žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i koje su pohađale program pripreme za porođaj, 68 procenata je dobilo informacije o veštinama roditeljstva, dok je više od 80 procenata žena dobilo informacije o zdravlju žene u trudnoći, o dojenju i nezi novorođenčeta.

Tabela RH.8B: Savetovanje u toku programa pripreme za porođaj

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i koje su pohađale program pripreme za porođaj i procenat žena prema vrsti informacija koje su dobile u toku programa pripreme za porođaj, Srbija, 2014.

	Procenat žena koje su pohađale program pripreme za porođaj ¹	Broj žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine	Procenat žena koje su pohađale program pripreme za porođaj prema vrsti informacija koje su dobile				Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i koje su pohađale program pripreme za porođaj
			zdravlje žene u toku trudnoće	dojenje	nega novorođenčeta	veštine roditeljstva	
Ukupno	14,0	384	82,3	84,1	82,9	68,3	54
Region							
Beogradski region	26,4	91	(72,9)	(74,3)	(75,3)	(69,2)	24
Region Vojvodine	11,2	112	(93,0)	(98,1)	(96,8)	(85,4)	13
Region Šumadije i Zapadne Srbije	8,5	102	(*)	(*)	(*)	(*)	9
Region Južne i Istočne Srbije	10,8	78	(*)	(*)	(*)	(*)	8
Tip naselja							
Gradska	17,9	229	82,8	84,4	82,8	66,2	41
Ostala	8,2	155	(*)	(*)	(*)	(*)	13
Starost (u godinama)							
15–19	(*)	13	(*)	(*)	(*)	(*)	5
20–24	4,7	51	(*)	(*)	(*)	(*)	2
25–29	11,5	133	(92,4)	(95,5)	(91,1)	(87,5)	15
30–34	20,6	118	68,5	69,7	68,7	65,9	24
35–39	12,7	55	(92,7)	(92,9)	(100,0)	(73,2)	7
40–44	(1,5)	13	(*)	(*)	(*)	(*)	0
45–49	(*)	0	-	-	-	-	0
Obrazovanje							
Bez obrazovanja	0,0	4	-	-	-	-	0
Osnovno	0,5	41	(*)	(*)	(*)	(*)	0
Srednje	9,1	194	(97,2)	(100,0)	(98,8)	(69,4)	18
Visoko	24,8	145	74,8	76,1	74,9	67,6	36
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	4,1	52	(*)	(*)	(*)	(*)	2
Drugi	5,2	63	(*)	(*)	(*)	(*)	3
Srednji	7,2	83	(*)	(*)	(*)	(*)	6
Četvrti	21,2	84	(97,0)	(97,9)	(94,0)	(67,5)	18
Najbogatiji	24,1	102	73,9	73,9	74,9	69,9	25
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo							
Srpska	16,0	325	81,7	83,6	82,3	67,3	52
Mađarska	(7,5)	14	(*)	(*)	(*)	(*)	1
Bošnjačka	(0,0)	9	-	-	-	-	0
Romska	(0,0)	12	-	-	-	-	0
Drugo	(1,1)	22	(*)	(*)	(*)	(*)	0
Ne želi da se izjasni	(*)	3	(*)	(*)	(*)	(*)	0

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Pokrivenost programom pripreme za porođaj

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela RH.8C prikazuje razloge za nepohađanje programa pripreme za porođaj. Visok procenat (86 procenata) žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine koje su prethodile istraživanju nije pohađao pripremi program za porođaj. Glavni razlozi za nepohađanje su: nije bilo potrebe (51 procenta), nije organizovano u njihovom mestu (20 procenta), nisu imale vremena (13 procenata) i nisu znale da postoji takav program (9 procenata).

Tabela RH.8C: Razlozi za nepohađanje programa pripreme za porođaj

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i koje nisu pohađale program pripreme za porođaj i procentualna raspodela tih žena prema glavnim razlozima za nepohađanje, Srbija, 2014.

	Procenat žena koje nisu pohađale program pripreme za porođaj	Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine	Glavni razlozi za nepohađanje programa pripreme za porođaj								Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i koje nisu pohađale program pripreme za porođaj
			nije znala da postoji	nije imala potrebu	nije imala vremena	nije organizovano u mestu stanovanja	ne zna/ne seća se	drugo	nema podataka	ukupno	
Ukupno	86,0	384	9,4	51,2	12,5	20,4	1,5	4,8	0,0	100,0	326
Region											
Beogradski region	73,6	91	1,9	56,0	30,6	5,8	0,4	5,1	0,3	100,0	62
Region Vojvodine	88,8	112	7,8	48,0	9,1	28,4	2,9	3,8	0,0	100,0	100
Region Šumadije i Zapadne Srbije	91,5	102	10,0	54,2	9,1	21,1	1,5	4,1	0,0	100,0	94
Region Južne i Istočne Srbije	89,2	78	17,8	47,6	5,8	21,3	0,5	7,0	0,0	100,0	70
Tip naselja											
Gradska	82,1	229	7,1	61,2	14,3	11,0	1,9	4,5	0,1	100,0	184
Ostala	91,8	155	12,5	38,4	10,2	32,6	1,0	5,3	0,0	100,0	142
Starost (u godinama)											
15–19	(*)	13	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	9
20–24	95,3	51	15,6	48,8	5,0	18,6	5,4	6,7	0,0	100,0	48
25–29	88,5	133	6,7	48,1	10,9	26,4	1,1	6,8	0,0	100,0	118
30–34	79,4	118	7,3	52,6	19,4	17,3	0,8	2,5	0,2	100,0	93
35–39	87,3	55	7,5	62,2	8,8	17,6	0,7	3,2	0,0	100,0	44
40–44	(98,5)	13	(6,2)	(63,6)	(22,5)	(7,7)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	13
45–49	(*)	0	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	0
Obrazovanje žene											
Bez obrazovanja	(*)	4	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	4
Osnovno	99,5	41	15,6	49,4	4,6	26,6	1,4	2,4	0,0	100,0	41
Srednje	90,9	194	10,5	46,7	12,2	23,0	1,1	6,3	0,1	100,0	176
Visoko	75,2	145	4,1	61,5	16,3	14,5	0,4	3,2	0,0	100,0	104
Kvintili indeksa blagostanja											
Najsiromašniji	95,9	52	20,8	41,5	7,2	20,4	4,5	5,7	0,0	100,0	50
Drugi	94,8	63	11,5	46,0	8,3	29,9	2,5	1,8	0,0	100,0	60
Srednji	92,8	83	6,5	52,0	13,0	17,4	1,1	10,0	0,0	100,0	77
Četvrti	78,8	84	7,8	49,8	20,1	16,8	0,5	5,1	0,0	100,0	66
Najbogatiji	75,9	102	4,6	62,8	12,1	19,3	0,0	1,0	0,2	100,0	73
Nationalnost lica na koje se vodi domaćinstvo											
Srpska	84,0	325	8,3	53,3	13,3	18,4	0,9	5,7	0,1	100,0	268
Mađarska	(92,5)	14	(15,0)	(40,3)	(0,0)	(44,7)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	13
Bošnjačka	(100,0)	9	(15,4)	(61,6)	(0,0)	(20,1)	(2,8)	(0,0)	(0,0)	100,0	9
Romska	(100,0)	12	(33,6)	(27,8)	(4,6)	(16,4)	(17,5)	(0,0)	(0,0)	100,0	12
Drugo	(98,9)	22	(5,1)	(44,3)	(11,5)	(35,9)	(1,2)	(1,9)	(0,0)	100,0	21
Ne želi da se izjasni	(*)	3	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	3

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Prenatalna zaštita — romska naselja

Tip zdravstvenih radnika koji pružaju prenatalnu zaštitu ženama starosti 15–49 godina, u romskim naseljima, koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine prikazan je u tabeli RH.6R. Rezultati pokazuju da je oko 96 procenata žena dobilo prenatalnu zaštitu. Većina žena iz romskih naselja u Srbiji dobija prenatalnu zaštitu od lekara (95 procenata). Najniži nivo prenatalne zaštite prisutan je kod žena iz najsiromašnijih kvintila (92 procenta).

Tabela RH.6R: Obuhvat prenatalnom zaštitom

Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine, prema vrsti osoblja koje je pružilo prenatalnu zaštitu tokom poslednje trudnoće, Srbija — romska naselja, 2014.

	Lice koje pruža prenatalnu zaštitu ^a		Nije pružena prenatalna zaštita	Ukupno	Bilo koje obučeno lice koje pruža prenatalnu zaštitu ¹	Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
	lekar	medicinska sestra/babica				
Ukupno	94,6	0,9	4,5	100,0	95,5	405
Tip naselja						
Gradska	95,6	0,7	3,7	100,0	96,3	306
Ostala	91,5	1,7	6,8	100,0	93,2	99
Starost majke u vreme porođaja (u godinama)						
Manje od 20	96,5	2,0	1,5	100,0	98,5	113
20–34	96,3	0,6	3,1	100,0	96,9	271
35–49	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	20
Obrazovanje						
Bez obrazovanja	92,9	0,0	7,1	100,0	92,9	80
Osnovno	94,8	1,3	3,9	100,0	96,1	292
Srednje ili visoko	(96,7)	(0,0)	(3,3)	100,0	(96,7)	32
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	91,1	0,3	8,5	100,0	91,5	104
Drugi	95,4	1,7	2,9	100,0	97,1	96
Srednji	92,3	0,8	6,9	100,0	93,1	85
Četvrti	97,9	1,1	1,0	100,0	99,0	52
Najbogatiji	99,1	0,9	0,0	100,0	100,0	67
Indeks blagostanja						
60 procenata siromašnijih	92,9	0,9	6,1	100,0	93,9	286
40 procenata bogatijih	98,6	1,0	0,4	100,0	99,6	119

¹ MICS indikator 5.5a; MDG indikator 5.5 — Obuhvat prenatalnom zaštitom

^a U slučajevima kada je navedeno više od jednog pružaoca usluga, uzet je u obzir samo najkvalifikovaniji pružalac.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela RH.7R pokazuje broj prenatalnih poseta žene tokom poslednje trudnoće koja se dogodila u poslednje dve godine pre istraživanja, bez obzira na to ko je pružalac usluga, prema izabranim karakteristikama. Većina majki (91 procenata) dobila je prenatalnu zaštitu više od jednog puta, a 74 procenta majki je dobilo prenatalnu zaštitu najmanje četiri puta. Majke iz najsiromašnijih domaćinstava i majke bez obrazovanja ređe dobijaju prenatalnu zaštitu četiri ili više puta nego majke koje pripadaju ostalim kategorijama. Tako je 60 procenata žena koje žive u najsiromašnijim domaćinstvima izjavilo da su imale najmanje četiri i više prenatalnih poseta lekaru, za razliku od 89 procenata žena koji žive u najbogatijim domaćinstvima. Skoro 7 procenata žena koje žive u ostalim naseljima, 7 procenata majki koje nisu završile osnovnu školu i 9 procenata majki iz najsiromašnijeg kvintila nije dobilo prenatalnu zaštitu tokom poslednje trudnoće.

Tabela RH.7R takođe pruža informacije o vremenu prve prenatalne posete. Generalno, 81 procenat žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine iz romskih naselja imale su prvu prenatalnu posetu tokom prva tri meseca poslednje trudnoće, sa medijanom starosti trudnoće od 2,0 meseca trudnoće. Postoje razlike po statusu blagostanja — samo 63 procenta žena iz najsiromašnijih domaćinstava imalo je prvu prenatalnu posetu u prva tri meseca poslednje trudnoće, dok je to slučaj za 91 procentom žena iz najbogatijih domaćinstava.

Tabela RH.7R: Broj prenatalnih poseta i vreme prve posete

Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine prema broju prenatalnih poseta od strane bilo kojeg pružaoca usluga i prema vremenu prve prenatalne posete, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procentualna raspodela žena koje su imale:						Uku- pno	Procentualna raspodela žena prema broju meseci trudnoće u vreme prve prenatalne posete:						Uku- pno	Broj žena sa živoro- đenim detetom u poslednje dve godine	Medijana trajanja trudnoće pri prvoj prenatal- noj poseti	Broj žena koje su rodile živorođeno dete u po- slednje dve godine koje su imale bar jednu prenatalnu posetu
	nijednu posetu	jednu po- setu	dve posete	tri posete	4 ili više poseta ¹	nema po- dataka/ ne zna		bez pre- natalnih poseta	prvi tri- mestar	4–5 meseci	6–7 meseci	8+ meseci	nema po- dataka/ ne zna				
Ukupno	4,5	3,1	6,8	9,6	74,4	1,6	100,0	4,5	80,7	11,0	2,0	0,5	1,5	100,0	405	2,0	381
Tip naselja																	
Gradska	3,7	3,2	5,2	9,3	76,9	1,8	100,0	3,7	80,9	11,9	1,9	0,1	1,5	100,0	306	2,0	290
Ostala	6,8	2,9	11,6	10,8	66,7	1,2	100,0	6,8	80,0	8,1	2,2	1,4	1,4	100,0	99	2,0	91
Starost majke u vreme porođaja (u godinama)																	
Manje od 20	1,5	3,2	7,4	13,1	73,4	1,4	100,0	1,5	88,7	6,6	0,3	0,5	2,4	100,0	113	2,0	109
20–34	3,1	3,3	6,8	8,4	76,8	1,7	100,0	3,1	79,8	12,8	2,8	0,5	1,1	100,0	271	2,0	260
35–49	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	20	(*)	12
Obrazovanje																	
Bez obrazovanja	7,1	3,6	12,7	8,5	66,7	1,4	100,0	7,1	71,0	17,9	2,2	0,0	1,8	100,0	80	2,0	73
Osnovno	3,9	3,3	5,7	8,6	76,8	1,7	100,0	3,9	82,0	10,2	1,8	0,6	1,5	100,0	292	2,0	276
Srednje ili visoko	(3,3)	(0,0)	(1,9)	(22,2)	(71,5)	(1,1)	100,0	(3,3)	(92,3)	(1,1)	(3,4)	(0,0)	(0,0)	100,0	32	(1,0)	31
Kvintili indeksa blagostanja																	
Najsiromašniji	8,5	5,3	10,8	13,6	60,0	1,8	100,0	8,5	62,7	21,1	3,5	0,0	4,2	100,0	104	2,0	91
Drugi	2,9	2,2	8,0	10,2	75,8	0,9	100,0	2,9	85,6	9,0	1,0	1,3	0,3	100,0	96	2,0	93
Srednji	6,9	0,4	7,1	12,8	71,2	1,8	100,0	6,9	83,2	6,3	2,7	0,0	1,0	100,0	85	1,6	79
Četvrti	1,0	3,9	3,1	3,0	87,3	1,7	100,0	1,0	90,5	5,6	0,9	1,2	0,9	100,0	52	2,0	51
Najbogatiji	0,0	3,8	1,2	4,0	88,9	2,1	100,0	0,0	90,8	8,2	1,0	0,0	0,0	100,0	67	2,0	67
Indeks blagostanja																	
60 procenata siromašnijih	6,1	2,8	8,7	12,2	68,7	1,5	100,0	6,1	76,5	12,6	2,4	0,4	1,9	100,0	286	2,0	263
40 procenata bogatijih	0,4	3,9	2,0	3,5	88,2	1,9	100,0	0,4	90,7	7,1	0,9	0,5	0,4	100,0	119	2,0	118

¹ MICS indikator 5.5b; MDG indikator 5.5 — Obuhvat prenatalnom zaštitom

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Pokrivenost ključnim uslugama koje trudnice treba da dobiju tokom prenatalne zaštite prikazana je u tabeli RH.8R. Među ženama iz romskih naselja koje su rodile živorođeno dete tokom dve godine koje su prethodile istraživanju, 87 procenata žena je dobilo usluge prenatalne zaštite kako je definisano standardnim MICS indikatorom, a 79 procenata žena je dobilo preporučeni sadržaj prenatalne zaštite kako je definisano indikatorom specifičnim za istraživanje (uključujući i merenje telesne težine); 92 procenta žena je izjavilo da im je uzet uzorak krvi tokom prenatalne posete, 89 procenata da im je proveren krvni pritisak i uzet urin na analizu, a u 82 procenta slučajeva izmerena im je telesna težina.

Tabela RH.8R: Sadržaj prenatalne zaštite

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i kojima su, bar jednom, izmereni krvni pritisak i težina, uzet uzorak urina i krvi kao deo prenatalnog pregleda, tokom poslednje trudnoće, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat žena kojima je, tokom poslednje trudnoće:						Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
	izmeren krvni pritisak	uzet uzorak urina	uzet uzorak krvi	izmeren krvni pritisak i uzet uzorak urina i krvi ¹	izmerena težina	izmereni krvni pritisak i težina, uzet uzorak urina i krvi ²	
Ukupno	88,7	89,2	91,8	86,9	82,3	78,9	405
Tip naselja							
Gradska	88,8	89,4	92,5	86,7	83,5	79,4	306
Ostala	88,7	88,5	89,7	87,8	78,5	77,4	99
Starost majke u vreme porođaja (u godinama)							
Manje od 20	95,2	95,3	96,1	94,0	85,8	84,8	113
20–34	88,2	88,8	92,3	86,0	82,4	77,9	271
35–49	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	20
Obrazovanje							
Bez obrazovanja	82,6	81,5	88,1	81,5	78,3	72,8	80
Osnovno	89,6	90,5	92,3	87,5	82,1	79,1	292
Srednje ili visoko	(95,8)	(96,7)	(96,7)	(95,8)	(93,6)	(92,7)	32
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	83,3	83,1	85,3	82,2	73,8	72,8	104
Drugi	90,8	91,0	94,2	87,2	84,5	79,2	96
Srednji	85,4	86,2	91,5	85,4	85,2	79,7	85
Četvrti	96,1	94,9	96,1	94,9	75,9	75,9	52
Najbogatiji	92,7	95,5	95,5	89,7	93,7	89,7	67
Indeks blagostanja							
60 procenata siromašnijih	86,5	86,7	90,1	84,8	80,8	77,0	286
40 procenata bogatijih	94,2	95,3	95,8	92,0	85,9	83,6	119

¹ MICS indikator 5.6 — Sadržaj prenatalne zaštite

² Indikator specifičan za istraživanje — Sadržaj prenatalne zaštite (uključujući merenje težine)

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Zakonske odredbe u okviru sistema zdravstvene zaštite u Srbiji predviđaju najmanje jednu kućnu posetu patronažne sestre svakoj ženi tokom trudnoće i do najviše pet kućnih poseta nakon porođaja. Tabela RH.8A.R pokazuje da su, u romskim naseljima, patronažne sestre posetile samo 22 procenta žena tokom trudnoće. To je još niže kod žena iz ostalih naselja (15 procenata), za razliku od žena koje žive u gradskim naseljima (24 procenta). Ukupno, patronažna sestra je posetila 88 procenata žena iz romskih naselja u roku od nedelju dana po povratku kući posle porođaja. U proseku, broj poseta je 3,5.

Tabela RH.8A.R: Prenatalne i postnatalne kućne posete

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine, koje je patronažna sestra posetila u kući u toku trudnoće i u prvoj nedelji nakon povratka kući posle porođaja i prosečan broj poseta posle porođaja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat žena koje je posetila patronažna sestra tokom		Prosečan broj poseta patronažne sestre posle porođaja	Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
	trudnoće ¹	u prvoj nedelji nakon povratka kući posle porođaja ²		
Ukupno	21,7	88,2	3,5	405
Tip naselja				
Gradska	24,0	89,7	3,5	306
Ostala	14,5	83,3	3,4	99
Starost (u godinama)^a				
15–19	17,9	92,0	3,5	78
20–24	27,3	82,9	3,4	177
25–29	15,4	93,9	4,2	91
30–34	28,8	89,9	2,9	34
35–39	(6,7)	(90,0)	(2,2)	20
40–44	(*)	(*)	(*)	5
Obrazovanje				
Bez obrazovanja	19,5	87,1	3,1	80
Osnovno	21,9	87,9	3,5	292
Srednje ili visoko	25,4	93,2	4,4	32
Kvintili indeksa blagostanja				
Najsiromašniji	17,5	83,9	2,9	104
Drugi	20,5	83,3	3,2	96
Srednji	24,1	91,0	3,7	85
Četvrti	17,3	93,8	4,1	52
Najbogatiji	30,4	93,7	4,2	67
Indeks blagostanja				
60 procenata siromašnijih	20,5	85,8	3,2	286
40 procenata bogatijih	24,7	93,7	4,1	119

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Poseta patronažnih sestara tokom trudnoće

² Indikator specifičan za istraživanje — Poseta patronažnih sestara u prvoj nedelji posle povratka kući nakon porođaja

^a Starosna grupa „45–49“ u okviru karakteristike „Starost (u godinama)“ nije prikazana u tabeli jer nije bilo zabeleženih slučajeva.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Procenat žena u romskim naseljima koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine koje su prethodile istraživanju i koje su pohađale program pripreme za porođaj veoma je mali, svega 3 procenta (Tabela RH.8B.R). Takve programe su uglavnom pohađale žene koje žive u gradskim naseljima.

Tabela RH.8B.R: Savetovanje u toku programa pripreme za porođaj

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i koje su pohađale program pripreme za porođaj i procenat žena prema vrsti informacija koje su dobile u toku programa pripreme za porođaj, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat žena koje su pohađale program pripreme za porođaj ¹	Broj žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
Ukupno	2,7	405
Tip naselja		
Gradska	3,5	306
Ostala	0,0	99
Starost (u godinama) ^a		
15–19	1,2	78
20–24	3,8	177
25–29	3,0	91
30–34	1,0	34
35–39	(0,0)	20
40–44	(*)	5
Obrazovanje		
Bez obrazovanja	0,6	80
Osnovno	3,4	292
Srednje ili visoko	(1,0)	32
Kvintili indeksa blagostanja		
Najsiromašniji	6,5	104
Drugi	0,0	96
Srednji	0,8	85
Četvrti	0,0	52
Najbogatiji	4,9	67
Indeks blagostanja		
60 procenata siromašnijih	2,6	286
40 procenata bogatijih	2,7	119

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Pokrivenost programom pripreme za porođaj

^a Starosna grupa „45–49“ u okviru karakteristike „Starost (u godinama)“ nije prikazana u tabeli jer nije bilo zabeleženih slučajeva.

Procenat žena koje su pohađale program pripreme za porođaj prema vrsti informacija koje su dobile u toku programa nije prikazan u tabeli jer su svi rezultati bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Veliki procenat (97 procenata) žena u romskim naseljima nije pohađao program pripreme za porođaj (tabela RH.8C.R). Glavni razlozi za nepohađanje su: nije bilo potrebe (44 procenta), nisu znale da postoji (33 procenta), nisu imale vremena i nije postojalo u njihovom mestu (10 procenata u oba slučaja).

Tabela RH.8C.R: Razlozi za nepohađanje programa pripreme za porođaj

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i koje nisu pohađale program pripreme za porođaj i procentualna raspodela tih žena prema glavnim razlozima za nepohađanje, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat žena koje nisu pohađale program pripreme za porođaj	Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine	Glavni razlozi za nepohađanje programa pripreme za porođaj								Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i koje nisu pohađale program pripreme za porođaj
			nije znala da postoji	nije imala potrebu	nije imala vremena	nije organizovano u mestu stanovanja	ne zna/ne seća se	drugo	nema podataka	ukupno	
Ukupno	97,3	405	33,1	43,5	10,1	10,1	2,2	1,0	0,0	100,0	392
Tip naselja											
Gradska	96,5	306	32,6	47,2	10,5	7,4	1,4	1,0	0,0	100,0	293
Ostala	100,0	99	34,7	32,3	8,9	18,2	4,9	1,2	0,0	100,0	99
Starost (u godinama) ^a											
15–19	98,8	78	29,5	51,4	7,5	6,3	5,2	0,0	0,0	100,0	77
20–24	96,2	177	41,4	36,7	8,4	11,1	1,7	0,8	0,0	100,0	170
25–29	97,0	91	28,7	44,0	15,8	7,4	2,2	1,9	0,0	100,0	87
30–34	99,0	34	20,2	60,6	12,0	7,2	0,0	0,0	0,0	100,0	33
35–39	(100,0)	20	(21,2)	(52,1)	(8,5)	(13,5)	(0,0)	(4,7)	(0,0)	100,0	20
40–44	(*)	5	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	5
Obrazovanje žene											
Bez obrazovanja	99,4	80	46,9	30,9	11,7	6,5	3,4	0,5	0,0	100,0	79
Osnovno	96,6	292	31,3	44,9	10,0	10,6	2,1	1,0	0,0	100,0	282
Srednje ili visoko	(99,0)	32	(13,1)	(63,0)	(6,3)	(14,4)	(0,0)	(3,1)	(0,0)	100,0	31
Kvintili indeksa blagostanja											
Najsiromašniji	93,5	104	42,9	29,5	15,5	6,2	5,6	0,4	0,0	100,0	97
Drugi	100,0	96	33,5	42,5	7,3	13,5	1,6	1,6	0,0	100,0	96
Srednji	99,2	85	35,6	45,8	9,0	7,5	0,7	1,3	0,0	100,0	85
Četvrti	100,0	52	31,5	47,8	10,2	10,5	0,0	0,0	0,0	100,0	52
Najbogatiji	95,1	67	15,6	59,7	7,2	13,9	2,0	1,5	0,0	100,0	63
Indeks blagostanja											
60 procenata siromašnijih	97,4	286	37,4	38,9	10,7	9,1	2,7	1,1	0,0	100,0	277
40 procenata bogatijih	97,3	119	22,8	54,3	8,6	12,4	1,1	0,8	0,0	100,0	115

^a Starosna grupa „45–49“ u okviru karakteristike „Starost (u godinama)“ nije prikazana u tabeli jer nije bilo zabeleženih slučajeva

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Pomoć pri porođaju

Tri četvrtine svih smrtnih slučajeva trudnica/porodilja dešava se tokom porođaja i neposredno nakon porođaja. Najvažnija stvar za bezbedan porođaj je da se tokom svakog porođaja obezbedi prisustvo stručnog zdravstvenog radnika koji je obučen za akušerstvo, kao i da se u hitnim slučajevima obezbedi prevoz do referentne ustanove za akušersku negu. Indikator koji se odnosi na prisustvo obučenog zdravstvenog radnika pri porođaju koristi se za praćenje napredovanja ka ispunjenju cilja 5 (poboljšanje zdravlja majki) Milenijumskih ciljeva razvoja.

Tabela RH.9: Pomoć pri porođaju i carski rez

Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine, prema tome ko je pomogao prilikom porođaja i procenat porođaja obavljenih carskim rezom, Srbija, 2014.

	Lice koje je pomoglo pri porođaju				Niko nije pomogao	Ukupno	
	lekar	medicinska sestra/ babica	rođak/prijatelj	neko drugi			
Ukupno	89,4	9,0	0,1	1,4	0,1	100,0	
Region							
Beogradski region	86,3	8,3	0,0	5,5	0,0	100,0	
Region Vojvodine	85,0	14,1	0,4	0,3	0,2	100,0	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	98,0	2,0	0,0	0,0	0,0	100,0	
Region Južne i Istočne Srbije	88,0	11,8	0,0	0,2	0,0	100,0	
Tip naselja							
Gradska	89,2	8,7	0,0	2,1	0,0	100,0	
Ostala	89,6	9,5	0,3	0,4	0,1	100,0	
Starost majke u vreme porođaja (u godinama)							
Manje od 20	(62,0)	(33,3)	(2,8)	(1,9)	(0,0)	100,0	
20–34	90,5	7,9	0,0	1,6	0,1	100,0	
35–49	91,2	8,7	0,0	0,2	0,0	100,0	
Mesto porođaja							
Stan/kuća	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	
Zdravstvena ustanova	90,9	9,1	0,0	0,0	0,0	100,0	
Javna	90,9	9,1	0,0	0,0	0,0	100,0	
Privatna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	99,0	
Drugo/nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	
Obrazovanje							
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	
Osnovno	88,5	8,9	1,1	1,5	0,0	100,0	
Srednje	90,0	9,8	0,0	0,1	0,1	100,0	
Visoko	88,8	8,0	0,0	3,2	0,0	100,0	
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	85,4	12,1	0,9	1,2	0,4	100,0	
Drugi	91,4	8,6	0,0	0,0	0,0	100,0	
Srednji	91,4	8,6	0,0	0,0	0,0	100,0	
Četvrti	85,8	14,0	0,0	0,2	0,0	100,0	
Najbogatiji	91,5	3,9	0,0	4,6	0,0	100,0	
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo							
Srpska	89,8	8,9	0,0	1,4	0,0	100,0	
Mađarska	(78,2)	(20,2)	(0,0)	(0,0)	(1,5)	100,0	
Bošnjačka	(100,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	
Romska	(83,7)	(7,0)	(3,9)	(5,4)	(0,0)	100,0	
Drugo	(91,2)	(8,8)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	

¹ MICS indikator 5.7; MDG indikator 5.2 — Stručna pomoć pri porođaju

² MICS indikator 5.9 — Porođaji obavljeni carskim rezom

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

MICS je sadržao niz pitanja pomoću kojih se došlo do procenta porođaja kojima je prisustvovao obučeni zdravstveni radnik. Termin *obučeni zdravstveni radnik* označava lekara, medicinsku sestru ili babicu.

Tabela RH.9 prikazuje raspodelu žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine prema tome ko je pomogao prilikom porođaja.

	Porođaj obavilo bilo koje stručno lice ¹	Procenat porođaja obavljenih carskim rezom			Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
		odluka doneta pre početka porođajnih bolova	odluka doneta posle početka porođajnih bolova	ukupno ²	
	98,4	19,9	8,9	28,8	384
	94,5	19,1	5,5	24,6	91
	99,1	16,8	8,8	25,6	112
	100,0	25,5	11,6	37,1	102
	99,8	17,9	9,6	27,5	78
	97,9	21,0	8,4	29,4	229
	99,2	18,3	9,6	27,9	155
	(95,3)	(12,0)	(1,9)	(13,9)	16
	98,4	18,9	9,5	28,3	320
	99,8	29,4	7,4	36,8	48
	(*)	(*)	(*)	(*)	1
	100,0	20,2	9,1	29,3	378
	100,0	20,2	9,1	29,3	377
	(*)	(*)	(*)	(*)	0
	(*)	(*)	(*)	(*)	5
	(*)	(*)	(*)	(*)	4
	97,4	10,5	6,4	16,9	41
	99,8	21,3	9,8	31,1	194
	96,8	21,1	8,6	29,7	145
	97,5	21,4	13,5	34,9	52
	100,0	8,6	8,9	17,5	63
	100,0	20,3	9,2	29,5	83
	99,8	19,5	8,2	27,7	84
	95,4	26,1	6,9	33,0	102
	98,6	20,0	9,7	29,7	325
	(98,5)	(27,0)	(3,7)	(30,8)	14
	(100,0)	(25,3)	(14,9)	(40,2)	9
	(90,7)	(10,9)	(1,9)	(12,8)	12
	(100,0)	(18,2)	(2,1)	(20,3)	22
	(*)	(*)	(*)	(*)	3

Ukupno, 98 procenata porođaja tokom dve godine koje su prethodile MICS-u obavljeno je uz pomoć obučenog zdravstvenog radnika (tabela RH.9). Ovaj procenat je podjednako visok po svim osnovnim karakteristikama.

Porođaj većine rođenih tokom dve godine koje su prethodile MICS istraživanju obavljen je uz prisustvo lekara (89 procenata), a zatim uz prisustvo medicinske sestre ili babice (9 procenata), što je predstavljeno na grafikonu RH.3.

Grafikon RH.3: Lice koje je pomagalo pri porođaju, Srbija, 2014.

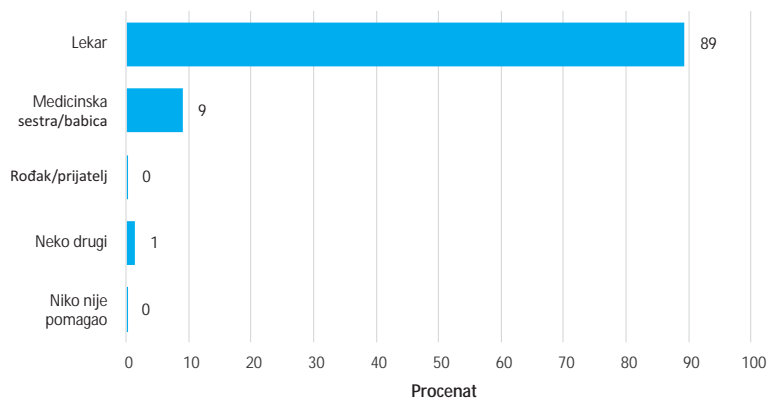

Tabela RH.9 takođe pokazuje podatke o ženama koje su se porodile carskim rezom i daje dodatne informacije o vremenu donošenja odluke da se sprovede carski rez (pre ili posle početka porođajnih bolova) kako bi se bolje ocenilo da li se takve odluke donose iz medicinskih ili nemedicinskih razloga.

Generalno, 29 procenata žena koje su se porodile u poslednje dve godine imale su carski rez. Za 20 procenata žena koje su porodile u poslednje dve godine odluka je donesena pre početka porođajnih bolova, a u 9 procenata slučajeva nakon početka porođajnih bolova. Procenat porođaja carskim rezom najviši je kod žena starosti 35–49 godina (37 procenata). Uočljive su razlike po regionima, pri čemu je procenat žena koje su imale carski rez najviši u regionu Šumadije i Zapadne Srbije (37 procenata), a najniži u Beogradskom regionu (25 procenata).

Pomoć pri porođaju — romska naselja

Skoro svim porođajima žena iz romskih naselja (99 procenata) tokom dve godine koje su prethodile MICS istraživanju prisustvovao je obučeni zdravstveni radnik (tabela RH.9R). Ovaj procenat je podjednako visok po svim osnovnim karakteristikama.

Tabela RH.9R: Pomoć pri porođaju i carski rez

Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine, prema tome ko je pomogao prilikom porođaja i procenat porođaja obavljenih carskim rezom, Srbija — romska naselja, 2014.

	Lice koje je pomoglo pri porođaju				Niko nije pomogao	Ukupno	Porođaj obavilo bilo koje stručno lice ¹	Procenat porođaja obavljenih carskim rezom			Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
	lekar	medicinska sestra/babica	rođak/prijatelj	neko drugi				odluka doneta pre početka porođajnih bolova	odluka doneta posle početka porođajnih bolova	ukupno ²	
Ukupno	88,4	10,2	0,4	0,8	0,2	100,0	98,6	6,2	6,4	12,6	405
Tip naselja											
Gradska	89,6	9,4	0,3	0,6	0,1	100,0	99,0	6,9	6,2	13,1	306
Ostala	84,9	12,6	0,7	1,3	0,5	100,0	97,5	4,1	7,0	11,1	99
Starost majke u vreme porođaja (u godinama)											
Manje od 20	90,7	9,3	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	3,0	6,2	9,2	113
20–34	87,4	11,0	0,5	1,0	0,1	100,0	98,4	7,7	6,3	14,0	271
35–49	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	(*)	(*)	20
Mesto porođaja											
Stan/kuća	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	(*)	(*)	4
Zdravstvena ustanova	89,6	10,3	0,0	0,0	0,1	100,0	99,9	6,3	6,5	12,8	399
Javna	89,6	10,4	0,0	0,0	0,1	100,0	99,9	6,3	6,4	12,7	397
Privatna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	(*)	(*)	1
Drugo/nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	(*)	(*)	2
Obrazovanje											
Bez obrazovanja	84,5	14,3	0,0	0,6	0,6	100,0	98,8	1,0	6,6	7,6	80
Osnovno	89,7	9,1	0,5	0,6	0,1	100,0	98,8	7,2	6,3	13,5	292
Srednje ili visoko	(86,8)	(9,9)	(0,0)	(3,3)	(0,0)	100,0	(96,7)	(10,5)	(6,8)	(17,3)	32
Kvintili indeksa blagostanja											
Najsiromašniji	85,9	11,4	0,7	1,6	0,5	100,0	97,3	9,7	7,9	17,6	104
Drugi	86,2	12,6	0,0	1,2	0,0	100,0	98,8	5,2	3,8	9,0	96
Srednji	91,0	7,7	0,9	0,0	0,4	100,0	98,7	5,2	6,2	11,4	85
Četvrti	91,7	7,3	0,0	1,0	0,0	100,0	99,0	4,8	9,4	14,2	52
Najbogatiji	89,8	10,2	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	4,7	5,6	10,3	67
Indeks blagostanja											
60 procenata siromašnijih	87,5	10,7	0,5	1,0	0,3	100,0	98,2	6,8	6,0	12,8	286
40 procenata bogatijih	90,6	8,9	0,0	0,4	0,0	100,0	99,6	4,7	7,3	12,0	119

¹ MICS indikator 5.7; MDG indikator 5.2 — Stručna pomoć pri porođaju

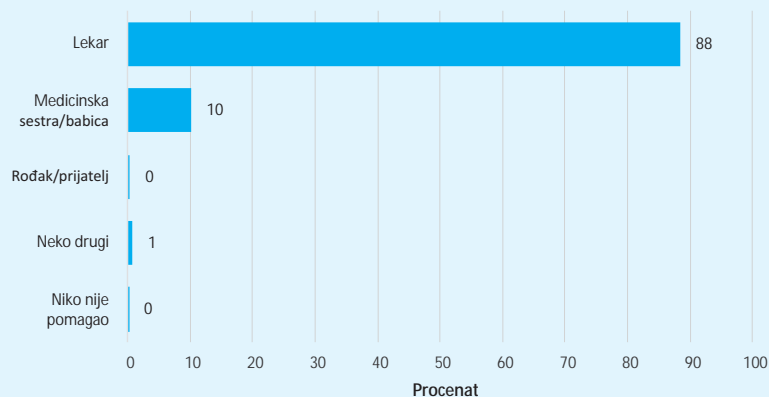
² MICS indikator 5.9 — Porođaji obavljeni carskim rezom

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Lekari su prisustvovali u 88 procenata svih rođenja (grafikon RH.2R). U jednom od deset porođaja (10 procenata) tokom dve godine koje su prethodile MICS istraživanju na porođaju su prisustvovala medicinske sestre ili babice.

Grafikon RH.2R: Lice koje je pomagalo pri porođaju, Srbija — romska naselja, 2014.

Ukupno, 13 procenata žena iz romskih naselja koje su se porodile u poslednje dve godine imalo je carski rez; za 6 procenata žena odluka je doneta pre početka porođajnih bolova, a za isti procenat žena odluka je doneta nakon početka porođajnih bolova.

Mesto porođaja

Sve veći procenat porođaja u zdravstvenim ustanovama predstavlja važan faktor u smanjenju rizika po zdravlje majke i bebe. Odgovarajuća medicinska nega i higijenski uslovi tokom porođaja mogu smanjiti rizike od komplikacija i infekcija koji dovode do obolevanja (morbidity) i smrti majke ili odojčeta. U tabeli RH.10 prikazana je procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine koje su prethodile istraživanju prema mestu porođaja, kao i procenat porođaja obavljenih u zdravstvenoj ustanovi prema osnovnim karakteristikama.

Tabela RH.10: Mesto porođaja

Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine, prema mestu poslednjeg porođaja, Srbija, 2014.

	Mesto porođaja					Ukupno	Porođaj obavljen u zdravstvenoj ustanovi ¹	Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
	zdravstvena ustanova		stan/kuća	drugo	nema podataka/ne zna			
	javni sektor	privatni sektor						
Ukupno	98,2	0,0	0,3	0,2	1,3	100,0	98,3	384
Region								
Beogradski region	94,1	0,2	0,3	0,3	5,1	100,0	94,3	91
Region Vojvodine	98,9	0,0	0,8	0,3	0,0	100,0	98,9	112
Region Sumadije i Zapadne Srbije	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	102
Region Južne i Istočne Srbije	99,8	0,0	0,0	0,0	0,2	100,0	99,8	78
Tip naselja								
Gradska	97,7	0,1	0,1	0,0	2,1	100,0	97,8	229
Ostala	99,0	0,0	0,6	0,4	0,0	100,0	99,0	155
Starost majke u vreme porođaja (u godinama)								
Manje od 20	(95,3)	(0,0)	(2,8)	(1,9)	(0,0)	100,0	(95,3)	16
20–34	98,2	0,0	0,2	0,1	1,5	100,0	98,2	320
35–49	99,5	0,4	0,0	0,0	0,2	100,0	99,8	48
Broj prenatalnih poseta								
Nijedna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	6
1–3 posete	(97,1)	(0,0)	(2,9)	(0,0)	(0,0)	100,0	(97,1)	15
4+ poseta	99,6	0,0	0,2	0,2	0,0	100,0	99,6	361
Obrazovanje								
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	4
Osnovno	97,4	0,0	1,1	1,5	0,0	100,0	97,4	41
Srednje	99,7	0,0	0,2	0,0	0,1	100,0	99,7	194
Visoko	96,5	0,1	0,2	0,0	3,2	100,0	96,6	145
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	97,5	0,0	1,3	1,2	0,0	100,0	97,5	52
Drugi	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	63
Srednji	99,7	0,0	0,3	0,0	0,0	100,0	99,7	83
Četvrti	99,8	0,0	0,0	0,0	0,2	100,0	99,8	84
Najbogatiji	95,0	0,2	0,2	0,0	4,6	100,0	95,2	102
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo								
Srpska	98,4	0,1	0,2	0,0	1,4	100,0	98,5	325
Mađarska	(98,5)	(0,0)	(1,5)	(0,0)	(0,0)	100,0	(98,5)	14
Bošnjačka	(100,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	(100,0)	9
Romska	(90,7)	(0,0)	(3,9)	(5,4)	(0,0)	100,0	(90,7)	12
Drugo	(100,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	(100,0)	22
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	3

¹ MICS indikator 5.8 — Porođaji obavljeni u zdravstvenoj ustanovi

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Oko 98 procenata porođaja u Srbiji obavlja se u zdravstvenim ustanovama; skoro svi porođaji obavljaju se u državnim ustanovama (98 procenata), a manje od 1 procenta žena porodilo se kod kuće. Udeo porođaja u zdravstvenim institucijama varira od 94 procenta u Beogradskom regionu do 100 procenata u regionu Šumadije i Zapadne Srbije.

Tabela RH.10A: Korišćenje *baby-friendly*^a usluga

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i koje nisu bile u istoj sobi sa detetom posle porođaja, procentualna raspodela tih žena prema razlozima zašto nisu bile u istoj sobi sa detetom nakon porođaja i procenat žena koje su bile u istoj sobi sa detetom nakon porođaja, Srbija, 2014.

	Procenat žena koje nisu bile u istoj sobi sa detetom posle porođaja	Procenat žena koje su bile u istoj sobi sa detetom nakon porođaja ¹	Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine	Procentualna raspodela žena		
				nije želela	nije bilo uslova	
Ukupno	39,2	60,8	384	1,8	30,6	
Region						
Beogradski region	43,4	56,6	91	4,0	23,1	
Region Vojvodine	34,3	65,7	112	1,1	30,7	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	43,2	56,8	102	0,6	30,4	
Region Južne i Istočne Srbije	35,9	64,1	78	1,8	41,4	
Tip naselja						
Gradska	38,2	61,8	229	3,2	24,9	
Ostala	40,6	59,4	155	0,0	38,6	
Starost majke u vreme porođaja (u godinama)						
15–19	(*)	(*)	13	(*)	(*)	
20–24	29,9	70,1	51	(0,0)	(50,9)	
25–29	39,1	60,9	133	0,7	31,1	
30–34	38,0	62,0	118	4,2	29,5	
35–39	49,9	50,1	55	0,9	19,6	
40–44	(45,8)	(54,2)	13	(*)	(*)	
45–49	(*)	(*)	0	(*)	(*)	
Obrazovanje						
Bez obrazovanja	(*)	(*)	4	(*)	(*)	
Osnovno	42,6	57,4	41	(0,0)	(24,6)	
Srednje	38,9	61,1	194	0,6	42,2	
Visoko	39,3	60,7	145	4,1	16,6	
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	37,8	62,2	52	(0,0)	(29,7)	
Drugi	33,9	66,1	63	(0,0)	(30,1)	
Srednji	37,8	62,2	83	0,0	40,3	
Četvrti	38,4	61,6	84	5,6	41,4	
Najbogatiji	44,9	55,1	102	2,1	17,1	
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo						
Srpska	40,1	59,9	325	2,1	31,2	
Mađarska	(43,5)	(56,5)	14	(*)	(*)	
Bošnjačka	(25,2)	(74,8)	9	(*)	(*)	
Romska	(28,9)	(71,1)	12	(*)	(*)	
Drugo	(33,7)	(66,3)	22	(*)	(*)	
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	3	(*)	(*)	

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Pokrivenost *baby-friendly* uslugama

^a Žene koje su koristile *baby-friendly* usluge su one koje su bile u istoj sobi sa detetom nakon porođaja.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela RH.10A predstavlja procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i koje su bile u istoj sobi sa bebom posle porođaja. U Srbiji, 61 procenat žena je izjavio da su bile u istoj sobi sa svojom bebom posle porođaja. Procenat žena koje su bile u sobi sa svojom bebom najveći je u regionu Vojvodine (66 procenata) i kod žena starosti 20–24 godine (70 procenata).

Desni deo tabele RH.10A prikazuje razloge zašto žene nisu bile u istoj sobi sa bebom posle porođaja.

koje nisu bile u istoj sobi sa detetom posle porođaja prema razlozima			Broj žena koje nisu bile u istoj sobi sa detetom posle porođaja
zbog bolesti majke i/ili bebe	nema podataka	ukupno	
64,3	3,2	100,0	150
61,0	11,8	100,0	39
68,2	0,0	100,0	39
69,0	0,0	100,0	44
56,3	0,5	100,0	28
66,4	5,5	100,0	88
61,4	0,0	100,0	63
(*)	(*)	100,0	4
(49,1)	(0,0)	100,0	15
68,2	0,0	100,0	52
65,0	1,2	100,0	45
64,4	15,1	100,0	28
(*)	(*)	100,0	6
(*)	(*)	100,0	0
(*)	(*)	100,0	1
(75,4)	(0,0)	100,0	18
57,0	0,2	100,0	75
71,1	8,2	100,0	57
(70,3)	(0,0)	100,0	20
(69,9)	(0,0)	100,0	21
59,7	0,0	100,0	31
52,6	0,4	100,0	32
70,6	10,2	100,0	46
63,3	3,4	100,0	130
(*)	(*)	100,0	6
(*)	(*)	100,0	2
(*)	(*)	100,0	3
(*)	(*)	100,0	7
(*)	(*)	100,0	1

Skoro dve trećine žena (64 procenta) izjavilo je da je glavni razlog zašto nisu bile u istoj sobi sa detetom posle porođaja bolest majke i/ili bebe, dok je skoro jedna trećina (31 procenat) navela da nije bilo uslova. Samo 2 procenta žena je izjavilo da nisu želele da budu u istoj sobi sa bebom posle porođaja.

Mesto porođaja — romska naselja

U tabeli RH.10R prikazana je procentualna raspodela žena iz romskih naselja starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine koje su prethodile istraživanju prema mestu porođaja i procenat porođaja obavljenih u zdravstvenoj ustanovi prema osnovnim karakteristikama.

Skoro svi porođaji (99 procenata) obavljeni su u zdravstvenim ustanovama, a 98 procenata je obavljeno u državnim zdravstvenim ustanovama.

Tabela RH.10R: Mesto porođaja

Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine, prema mestu poslednjeg porođaja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Mesto porođaja				nema podataka/ne zna	Ukupno	Porođaj obavljen u zdravstvenoj ustanovi ¹	Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
	zdravstvena ustanova		stan/kuća	drugo				
	javni sektor	privatni sektor						
Ukupno	98,2	0,3	0,9	0,2	0,4	100,0	98,5	405
Tip naselja								
Gradska	98,6	0,2	0,4	0,3	0,5	100,0	98,8	306
Ostala	96,9	0,6	2,5	0,0	0,0	100,0	97,5	99
Starost majke u vreme porođaja (u godinama)								
Manje od 20	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	113
20–34	97,7	0,5	0,9	0,3	0,6	100,0	98,2	271
35–49	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	20
Broj prenatalnih poseta								
Nijedna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	18
1–3 posete	99,4	0,0	0,0	0,6	0,0	100,0	99,4	79
4+ poseta	98,8	0,4	0,6	0,1	0,0	100,0	99,2	301
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	7
Obrazovanje								
Bez obrazovanja	98,1	0,7	0,6	0,0	0,6	100,0	98,8	80
Osnovno	98,7	0,0	1,1	0,2	0,0	100,0	98,7	292
Srednje ili visoko	(93,7)	(2,0)	(0,0)	(1,0)	(3,3)	100,0	(95,7)	32
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	96,8	0,6	1,8	0,4	0,5	100,0	97,3	104
Drugi	98,8	0,0	0,7	0,0	0,5	100,0	98,8	96
Srednji	97,8	0,8	1,5	0,0	0,0	100,0	98,5	85
Četvrti	99,0	0,0	0,0	0,0	1,0	100,0	99,0	52
Najbogatiji	99,5	0,0	0,0	0,5	0,0	100,0	99,5	67
Indeks blagostanja								
60 procenata siromašnijih	97,8	0,4	1,3	0,2	0,3	100,0	98,2	286
40 procenata bogatijih	99,3	0,0	0,0	0,3	0,4	100,0	99,3	119

¹ MICS indikator 5.8 — Porođaji obavljeni u zdravstvenoj ustanovi

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela RH.10A.R pokazuje procenat žena starosti 15–49 godina u romskim naseljima koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i koje su bile u istoj sobi sa bebom posle porođaja. Ovaj deo *baby-friendly* usluge, da bude u istoj sobi sa bebom posle porođaja, koristilo je 75 procenata žena iz romskih naselja, a najveći procenat je među ženama starosti 15–19 godina (80 procenata).

Oko dve trećine žena (69 procenata) izjavilo je da je glavni razlog zašto nisu bile u istoj sobi sa bebom posle porođaja bolest majke i/ili bebe, dok je skoro jedna trećina (30 procenata) navela da nije bilo uslova.

Tabela RH.10A.R: Korišćenje *baby-friendly*^a usluga

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i koje nisu bile u istoj sobi sa detetom posle porođaja, procentualna raspodela tih žena prema razlozima zašto nisu bile u istoj sobi sa detetom nakon porođaja i procenat žena koje su bile u istoj sobi sa detetom nakon porođaja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat žena koje nisu bile u istoj sobi sa detetom posle porođaja	Procenat žena koje su bile u istoj sobi sa detetom nakon porođaja ¹	Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine	Procentualna raspodela žena koje nisu bile u istoj sobi sa detetom posle porođaja prema razlozima					Broj žena koje nisu bile u istoj sobi sa detetom posle porođaja
				nije želela	nije bilo uslova	zbog bolesti majke i/ili bebe	nema podataka	ukupno	
Ukupno	25,1	74,9	405	0,3	29,7	68,5	1,5	100,0	102
Tip naselja									
Gradska	26,3	73,7	306	0,4	26,4	71,3	1,9	100,0	80
Ostala	(21,5)	78,5	99	(0,0)	(42,1)	(57,9)	(0,0)	100,0	21
Starost majke u vreme porođaja (u godinama) ^b									
15–19	19,6	80,4	78	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	15
20–24	24,5	75,5	177	0,8	24,1	75,1	0,0	100,0	43
25–29	26,1	73,9	91	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	24
30–34	26,1	73,9	34	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	10
35–39	(28,8)	(71,2)	20	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	9
40–44	(*)	(*)	5	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	1
Obrazovanje									
Bez obrazovanja	19,1	80,9	80	(0,0)	(47,6)	(49,4)	(3,1)	100,0	15
Osnovno	26,8	73,2	292	0,4	26,8	72,8	0,0	100,0	78
Srednje ili visoko	(25,0)	(75,0)	32	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	8
Kvintili indeksa blagostanja									
Najsiromašniji	32,9	67,1	104	0,0	24,7	73,9	1,4	100,0	34
Drugi	19,4	80,6	96	(0,0)	(38,6)	(58,6)	(2,8)	100,0	19
Srednji	22,0	78,0	85	(1,8)	(30,1)	(68,0)	(0,0)	100,0	19
Četvrti	22,0	78,0	52	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	12
Najbogatiji	27,9	72,1	67	(0,0)	(32,2)	(67,8)	(0,0)	100,0	19
Indeks blagostanja									
60 procenata siromašnijih	25,1	74,9	286	0,5	29,7	68,4	1,4	100,0	72
40 procenata bogatijih	25,3	74,7	119	(0,0)	(29,6)	(68,7)	(1,7)	100,0	30

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Pokrivenost *baby-friendly* uslugama

^a Žene koje su koristile *baby-friendly* usluge su one koje su bile u istoj sobi sa detetom nakon porođaja.

^b Starosna grupa „45–49“ u okviru karakteristike „Starost (u godinama)“ nije prikazana u tabeli jer nije bilo zabeleženih slučajeva.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Abortusi

Tabela RH.11 predstavlja rezultate iskustava žena starosti 15–49 godina sa prekidima trudnoće. Prosečan broj živorođene dece po ženi je 1,2, prosečan broj spontanih pobačaja je 0,2, a abortusa 0,3. U Srbiji je ukupno 15 procenata žena imalo najmanje jedan indukovani abortus. Abortus je rasprostranjeniji kod starijih žena starosti 45–49 godina (32 procenta), žena sa osnovnom školom (28 procenata) i žena u najsiromašnijem kvintilu (21 procenta). Postoje razlike po regionima, a procenat žena koje su imale najmanje jedan indukovani abortus kreće se od 8 procenata u Beogradskom regionu do 19 procenata u regionu Južne i Istočne Srbije.

Tabela RH.11: Iskustvo sa prekidima trudnoće u reproduktivnom periodu

Prosečan broj živorođenja, pobačaja, abortusa i mrtvorodenja, procenat žena koje su ikada imale abortus i procentualna raspodela žena prema broju abortusa, Srbija, 2014.

	Prosečan broj:				Procenat žena koje su imale bar jedan abortus ¹
	živorođenja	pobačaja	abortusa	mrtvorodenja	
Ukupno	1,2	0,2	0,3	0,0	14,6
Starost (u godinama)					
15–19	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
20–24	0,2	0,0	0,0	0,0	1,2
25–29	0,7	0,1	0,1	0,0	6,5
30–34	1,4	0,2	0,2	0,0	11,2
35–39	1,7	0,3	0,2	0,0	14,7
40–44	1,9	0,3	0,5	0,0	26,4
45–49	1,7	0,3	0,8	0,0	32,3
Tip naselja					
Gradska	1,1	0,2	0,3	0,0	13,9
Ostala	1,3	0,2	0,3	0,0	15,6
Region					
Beogradski region	1,0	0,2	0,1	0,0	8,4
Region Vojvodine	1,2	0,2	0,3	0,0	17,4
Region Šumadije i Zapadne Srbije	1,3	0,2	0,3	0,0	13,6
Region Južne i Istočne Srbije	1,3	0,2	0,4	0,0	18,8
Obrazovanje					
Bez obrazovanja	(2,9)	(0,4)	(0,7)	(0,1)	(27,7)
Osnovno	2,0	0,3	0,6	0,0	28,4
Srednje	1,3	0,2	0,3	0,0	16,1
Visoko	0,7	0,2	0,1	0,0	7,9
Kvintili indeksa blagostanja					
Najsiromašnji	1,6	0,2	0,4	0,0	21,4
Drugi	1,2	0,2	0,4	0,0	18,3
Srednji	1,1	0,2	0,2	0,0	11,6
Četvrti	1,1	0,1	0,2	0,0	14,7
Najbogatiji	1,1	0,2	0,2	0,0	10,3
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo					
Srpska	1,1	0,2	0,2	0,0	13,9
Mađarska	1,4	0,2	0,8	0,0	24,8
Bošnjačka	2,0	0,3	0,5	0,0	17,1
Romska	2,2	0,3	0,6	0,0	25,6
Drugo	1,1	0,2	0,1	0,1	12,0
Ne želi da se izjasni	(0,9)	(0,5)	(0,3)	(0,0)	(17,1)

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Iskustvo abortusa u reproduktivnom periodu

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Među ženama starosti 15–49 godina koje su imale abortus, 55 procenata žena je imalo jedan abortus, 38 procenata je imalo 2 ili 3, a 8 procenata žena je imalo četiri ili više abortusa. Procenat žena koje su imale 4 ili više abortusa nešto je veći u gradskim nego u ostalim naseljima (10 procenata u poređenju sa 5 procenata) i opada sa povećanjem nivoa obrazovanja, od 15 procenata među ženama sa osnovnim obrazovanjem do 2 procenta kod žena sa visokom obrazovanjem.

	Broj žena starosti 15–49 godina	Procentualna raspodela žena prema broju abortusa, od svih žena koje su imale abortus			Ukupno	Broj žena starosti 15–49 godina koje su imale abortus
		1	2–3	4+		
	4713	54,5	37,8	7,7	100,0	686
	515	(*)	(*)	(*)	100,0	2
	562	(*)	(*)	(*)	100,0	7
	667	83,2	16,1	0,7	100,0	44
	704	65,7	31,3	3,0	100,0	79
	758	62,6	33,0	4,5	100,0	112
	745	52,3	39,4	8,3	100,0	197
	763	42,5	45,9	11,6	100,0	246
	2870	53,2	36,7	10,1	100,0	399
	1843	56,2	39,3	4,5	100,0	287
	1105	62,4	34,1	3,5	100,0	93
	1238	59,1	30,5	10,4	100,0	215
	1293	52,6	42,8	4,5	100,0	176
	1077	47,6	42,8	9,6	100,0	203
	20	(*)	(*)	(*)	100,0	6
	473	55,7	29,6	14,8	100,0	135
	2604	52,0	41,0	7,0	100,0	419
	1616	62,9	35,4	1,7	100,0	128
	600	58,3	32,8	9,0	100,0	128
	954	49,2	39,8	11,0	100,0	174
	1025	53,0	40,2	6,9	100,0	119
	1035	58,5	36,6	4,9	100,0	152
	1099	54,5	39,4	6,2	100,0	113
	4131	55,2	38,9	5,9	100,0	574
	172	(45,2)	(29,7)	(25,1)	100,0	43
	80	(*)	(*)	(*)	100,0	14
	102	(53,1)	(27,8)	(19,2)	100,0	26
	170	(*)	(*)	(*)	100,0	20
	54	(*)	(*)	(*)	100,0	9

Abortusi — romska naselja

Tabela RH.11R predstavlja rezultate iskustava žena starosti 15–49 godina, u romskim naseljima, sa prekidima trudnoće. Prosečan broj živorođene dece po ženi je 2,3, prosečan broj spontanih pobačaja je 0,3, indukovanih abortusa 1,0, a mrtvorodenja 0,1. Ukupno, u romskim naseljima je 31 procenat žena imalo najmanje jedan abortus. Najveći procenat indukovanih abortusa je kod žena starosti 45–49 godina (56 procenata) i kod žena sa osnovnim obrazovanjem (34 procenata). Procenat žena u najsiromašnijem kvintilu blagostanja je niži (20 procenata) u odnosu na ostale kvintile, gde se vrednosti kreću od 31 do 35 procenata.

Među ženama koje su imale abortus, 29 procenata žena je imalo jedan abortus, 41 procenat je imalo 2 ili 3, a 30 procenata je imalo četiri ili više abortusa. Skoro polovina žena starosti 20–24 godine i starosti 25–29 godina izjavila je da je imala jedan indukovani abortus.

Tabela RH.11R: Iskustvo sa prekidima trudnoće u reproduktivnom periodu

Prosečan broj živorođenja, pobačaja, abortusa i mrtvorodenja, procenat žena koje su ikada imale abortus i procentualna raspodela žena prema broju abortusa, Srbija — romska naselja, 2014.

	Prosečan broj:				Procenat žena koje su imale bar jedan abortus ¹	Broj žena starosti 15–49 godina	Procentualna raspodela žena prema broju abortusa, od svih žena koje su imale abortus			Ukupno	Broj žena starosti 15–49 godina koje su imale abortus
	živorođenja	pobačaja	abortusa	mrtvorodenja			1	2–3	4+		
Ukupno	2,3	0,3	1,0	0,1	30,6	2081	29,1	40,8	30,0	100,0	638
Starost (u godinama)											
15–19	0,3	0,1	0,0	0,0	2,8	382	(*)	(*)	(*)	100,0	11
20–24	1,6	0,2	0,3	0,0	14,5	377	48,7	37,4	13,9	100,0	55
25–29	2,6	0,2	0,8	0,0	27,3	284	45,0	38,9	16,1	100,0	78
30–34	3,0	0,2	1,2	0,0	42,2	288	25,4	45,4	29,2	100,0	121
35–39	3,2	0,4	1,7	0,1	41,6	267	22,5	40,4	37,2	100,0	111
40–44	3,3	0,5	1,9	0,3	52,4	254	26,0	38,7	35,3	100,0	133
45–49	3,1	0,5	2,3	0,0	56,3	229	19,6	43,5	36,9	100,0	129
Tip naselja											
Gradska	2,3	0,3	1,0	0,1	29,8	1544	31,3	39,0	29,7	100,0	460
Ostala	2,1	0,3	1,2	0,0	33,1	537	23,4	45,7	31,0	100,0	178
Obrazovanje											
Bez obrazovanja	3,0	0,3	1,1	0,2	25,8	436	25,5	32,6	42,0	100,0	113
Osnovno	2,2	0,3	1,1	0,0	34,1	1381	29,6	41,4	29,0	100,0	471
Srednje ili visoko	1,2	0,2	0,6	0,0	20,5	263	(32,7)	(52,7)	(14,6)	100,0	54
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	1	(*)	(*)	(*)	100,0	1
Kvintili indeksa blagostanja											
Najsiromašniji	2,8	0,3	0,7	0,2	20,2	397	29,5	39,6	30,8	100,0	80
Drugi	2,4	0,3	1,0	0,0	33,1	402	38,9	36,4	24,7	100,0	133
Srednji	2,3	0,2	1,2	0,0	31,0	405	34,2	30,7	35,0	100,0	125
Četvrti	2,2	0,3	1,0	0,1	33,1	413	19,7	55,4	24,9	100,0	136
Najbogatiji	1,8	0,3	1,2	0,0	34,9	464	24,9	40,6	34,5	100,0	162
Indeks blagostanja											
60 procenata siromašnijih	2,5	0,3	1,0	0,1	28,1	1204	34,9	35,1	30,0	100,0	339
40 procenata bogatijih	2,0	0,3	1,1	0,0	34,1	877	22,5	47,4	30,1	100,0	299

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Iskustvo abortusa u reproduktivnom periodu

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

IX RAZVOJ U RANOM DETINJSTVU

Obrazovanje i učenje u ranom detinjstvu

Spremnost dece za osnovnu školu može se unaprediti kroz pohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu ili kroz pohađanje predškolskog obrazovanja. Programi obrazovanja u ranom detinjstvu uključuju programe za decu koji imaju komponente organizovanog učenja, za razliku od čuvanja dece i dnevne nege koji obično ne podrazumevaju organizovano obrazovanje i učenje.

Programi obrazovanja u ranom detinjstvu u Srbiji su uglavnom organizovani kao deo predškolskog obrazovanja. Predškolsko obrazovanje je organizovano kroz tri glavna modaliteta, u zavisnosti od uzrasta deteta: (a) jaslice za decu uzrasta 0,5–3 godine, (b) vrtići za decu starosti 3–6,5 godina i (c) obavezni pripremni predškolski program (PPP) koji se sprovodi u vrtićima ili u osnovnim školama (samo kada u vrtićima nema dovoljno mesta/fizičkih kapaciteta). Od 2007. godine PPP je obavezan za svu decu starosti 5,5–6,5 godina koja moraju da pohađaju 9 meseci PPP-a u godini polaska u osnovnu školu. Ostali oblici predškolskog obrazovanja nisu obavezni.

Među decom starosti 36–59 meseci, 50 procenata je pohađalo organizovani program obrazovanja u ranom detinjstvu (tabela CD.1). Veoma su uočljive razlike prema tipu naselja i regionima — čak 63 procenta u gradskim naseljima u poređenju sa 27 procenata u ostalim naseljima. Kod dece uzrasta 36–59 meseci, pohađanje programa ranog obrazovanja najviše je zastupljeno u Beogradskom regionu (72 procenta), a najmanje u regionu Južne i Istočne Srbije i u regionu Šumadije i Zapadne Srbije (36 procenata). Razlike po polu nisu uočljive, ali postoje veoma velike razlike prema socio-ekonomskom statusu. Od dece koja žive u najbogatijim domaćinstvima, 82 procenta pohađa takve programe, dok kod dece iz najsiromašnijih domaćinstava to pada na 9 procenata. Razlike u pohađanju su takođe očigledne kada se posmatra obrazovanje majke — pohađanje za decu čije majke imaju visoko obrazovanje je 76 procenata, a pada na 15 procenata za decu čije majke imaju osnovno obrazovanje. Proporcija dece starosti 36–47 meseci koja pohađaju programe obrazovanja u ranom detinjstvu je 44 procenta, dok pohađanje u starijoj grupi 48–59 meseci iznosi 56 procenata.

U cilju boljeg razumevanja razloga za nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu, u upitnik za decu mlađu od 5 godina uvedena su pitanja specifična za istraživanje (tabela CD.1A). Kategorije odgovora su klasifikovane u tri šire grupe: stavovi roditelja, problemi pristupa i ostali razlozi. U prvu kategoriju ulaze sledeći razlozi za nepohađanje: dete neće naučiti važne stvari u obdaništu, dete ima smetnje u razvoju, kvalitet usluge je loš, sa detetom će se postupati loše i ima ko da brine o detetu u kući. Razlozi u okviru kategorije „Problemi pristupa” su: dete nije moglo da dobije mesto jer su oba roditelja nezaposlena, nema mesta, usluge su previše skupe, drugi troškovi su previsoki i predaleko je, odnosno ne postoji organizovan prevoz.

Glavni razlog za nepohađanje vrtića/obdaništa jeste mišljenje roditelja da nema potrebe da dete ide u vrtić pošto kod kuće ima ko da se brine o detetu (66 procenata) i ovo je najdominantniji odgovor u okviru kategorije „Stavovi roditelja” kroz sve osnovne karakteristike. Problemi pristupa su razlog nepohađanja za 38 procenata dece starosti 35–59 meseci, dok su prema različitim osnovnim karakteristikama navedeni i različiti aspekti problema pristupa. Visoka cena usluga je prisutna kao prepreka uglavnom za decu iz Beogradskog regiona (34 procenta) i gradskih naselja (21 procenta), dok je nedostatak mesta/fizičkih kapaciteta ustanove više zastupljen razlog za decu iz Vojvodine (21 procentat) i decu iz najsiromašnijih domaćinstava (17 procenata).

Tabela CD.1: Obrazovanje u ranom detinjstvu

Procenat dece starosti 36–59 meseci koja pohađaju organizovani program obrazovanja u ranom detinjstvu, Srbija, 2014.

	Procenat dece starosti 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu ¹	Broj dece starosti 36–59 meseci
Ukupno	50,2	1200
Pol		
Muški	51,8	631
Ženski	48,5	570
Region		
Beogradski region	72,2	386
Region Vojvodine	47,4	283
Region Šumadije i Zapadne Srbije	35,9	309
Region Južne i Istočne Srbije	35,7	223
Tip naselja		
Gradska	62,6	780
Ostala	27,3	421
Starost deteta (u mesecima)		
36–47	43,6	545
48–59	55,8	655
Obrazovanje majke		
Bez obrazovanja	(*)	15
Osnovno	14,9	143
Srednje	41,4	603
Visoko	75,5	440
Kvintili indeksa blagostanja		
Najsiromašniji	8,6	174
Drugi	31,6	184
Srednji	41,6	187
Četvrti	52,6	284
Najbogatiji	81,6	371
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo		
Srpska	52,9	1023
Mađarska	(56,9)	30
Bošnjačka	(13,8)	30
Romska	(6,2)	42
Ostala	(19,9)	45
Ne želi da se izjasni	(*)	31
Nema podataka/ne zna	(*)	1

¹ MICS indikator 6.1 — Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

	Razlozi stavovi		
	dete neće naučiti važne stvari u obdaništu	dete ima smetnje u razvoju	loš kvalitet usluge
Ukupno	0,5	1,0	0,4
Pol			
Muški	0,2	1,6	0,6
Ženski	0,8	0,3	0,2
Region			
Beogradski region	0,0	0,9	0,5
Region Vojvodine	0,4	1,3	0,5
Region Šumadije i Zapadne Srbije	1,2	1,5	0,0
Region Južne i Istočne Srbije	0,0	0,0	0,8
Tip naselja			
Gradska	0,4	1,2	0,8
Ostala	0,5	0,7	0,0
Starost (u mesecima)			
36–47	0,2	1,4	0,4
48–59	0,8	0,6	0,4
Obrazovanje majke			
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)
Osnovno	0,0	0,7	0,0
Srednje	0,5	0,9	0,0
Visoko	1,2	1,5	2,2
Obrazovanje oca			
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)
Osnovno	0,6	0,0	0,0
Srednje	0,7	1,3	0,0
Visoko	0,0	0,5	2,8
Otac ne živi u domaćinstvu	(0,0)	(0,0)	(0,0)
Kvintili indeksa blagostanja			
Najsiromašniji	0,0	0,6	0,0
Drugi	0,5	0,4	0,0
Srednji	0,0	1,5	0,7
Četvrti	1,7	0,6	0,4
Najbogatiji	0,0	3,0	1,6
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo			
Srpska	0,5	1,0	0,5
Mađarska	(*)	(*)	(*)
Bošnjačka	(0,0)	(0,0)	(0,0)
Romska	(0,0)	(2,3)	(0,0)
Drugo	(0,0)	(0,0)	(0,0)
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)

Tabela CD.1A: Rani razvoj deteta

Procenat dece starosti 36–59 meseci prema razlozima za nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu, Srbija, 2014.

za nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu								Stavovi roditelja ¹	Problemi pristupa ²	Drugi razlozi ³	Broj dece starosti 36–59 meseci koja ne pohađaju program obrazovanja u ranom detinjstvu
roditelja		problemi pristupa									
sa detetom će se postupati loše	ima ko da brine o detetu u kući	dete nije moglo da dobije mesto jer su oba roditelja nezaposlena	nema mesta	usluge su previse skupe	drugi troškovi su previsoki	predaleko je/ne postoji organizovan prevoz					
0,2	65,9	4,2	9,8	13,8	3,2	9,6	67,3	38,4	11,4	582	
0,4	63,0	4,1	15,3	18,7	3,5	8,4	64,6	48,0	8,9	297	
0,0	68,9	4,3	4,0	8,7	2,8	10,8	70,1	28,4	14,0	285	
0,0	64,9	8,2	3,2	33,5	3,5	3,1	65,9	50,8	5,3	104	
0,8	64,9	3,4	21,2	9,0	3,4	3,5	66,0	36,4	20,6	147	
0,0	60,5	5,0	7,0	9,1	2,9	14,4	63,1	37,7	11,1	191	
0,0	75,0	0,9	6,6	10,5	3,1	14,2	75,4	32,2	6,9	139	
0,0	70,4	6,1	11,0	20,5	0,8	0,2	71,9	37,8	10,5	286	
0,4	61,5	2,3	8,6	7,3	5,5	18,7	62,8	39,0	12,4	296	
0,4	60,3	4,3	8,2	14,8	3,6	11,4	61,7	40,2	14,1	292	
0,0	71,5	4,1	11,4	12,8	2,7	7,7	72,9	36,7	8,8	290	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	15	
1,0	60,5	3,2	19,0	9,3	5,0	19,5	61,2	52,2	8,1	118	
0,0	65,8	4,6	7,8	13,0	2,7	8,0	66,9	34,9	10,3	344	
0,0	74,2	3,9	6,7	20,7	0,4	4,3	77,5	33,8	16,0	105	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	20	
1,1	52,6	4,8	13,7	13,3	5,5	17,4	53,1	50,3	13,7	108	
0,0	67,7	4,7	7,5	17,2	1,9	8,3	69,4	37,9	9,5	329	
0,0	77,0	2,2	6,9	5,6	0,5	1,5	78,2	16,7	16,5	85	
(0,0)	(59,0)	(2,2)	(0,0)	(11,2)	(15,0)	(20,9)	(59,0)	(44,2)	(4,1)	40	
0,8	54,5	5,1	16,7	14,1	10,4	19,1	55,0	60,5	10,4	156	
0,0	64,0	6,4	7,8	12,4	0,5	9,8	64,8	34,6	11,5	123	
0,0	68,1	3,5	12,8	12,6	0,4	9,3	69,5	38,6	11,2	105	
0,0	76,2	0,8	2,3	21,9	1,0	1,8	78,5	26,3	13,3	132	
0,0	72,2	5,9	7,4	1,5	0,0	3,0	74,7	17,7	10,4	66	
0,0	66,3	4,4	8,2	13,5	2,9	11,0	67,7	38,1	9,9	470	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	13	
(0,0)	(57,3)	(3,2)	(0,0)	(23,1)	(0,0)	(2,8)	(57,3)	(29,1)	(17,2)	24	
(3,1)	(55,9)	(7,4)	(3,7)	(26,5)	(13,0)	(2,3)	(58,2)	(43,2)	(25,6)	38	
(0,0)	(76,4)	(0,0)	(45,8)	(3,2)	(0,0)	(7,2)	(76,4)	(56,2)	(7,4)	36	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	1	

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu zbog stavova roditelja

² Indikator specifičan za istraživanje — Nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu zbog problema pristupa

³ Indikator specifičan za istraživanje — Nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu zbog drugih razloga

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Obrazovanje i učenje u ranom detinjstvu — romska naselja

Među decom starosti 36–59 meseci iz romskih naselja, 6 procenata pohađa organizovane programe obrazovanja u ranom detinjstvu (tabela CD.1R). Pohađanje u gradskim naseljima je 6 procenata, a 3 procenta u ostalim naseljima. Nema razlika po polu, ali postoje razlike prema obrazovanju majke. Takve programe pohađa 28 procenata dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje, a procenat pada za decu čije majke imaju osnovno obrazovanje ili su bez obrazovanja. Pohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu je veće kod starije grupe dece starosti 48–59 meseci (10 procenata) nego kod mlađe dece starosti 36–47 meseci (2 procenta).

Tabela CD.1R: Obrazovanje u ranom detinjstvu

Procenat dece starosti 36–59 meseci koja pohađaju organizovani program obrazovanja u ranom detinjstvu, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece starosti 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu ¹	Broj dece starosti 36–59 meseci
Ukupno	5,7	640
Pol		
Muški	4,9	337
Ženski	6,5	303
Tip naselja		
Gradska	6,4	484
Ostala	3,2	156
Starost deteta (u mesecima)		
36–47	1,7	324
48–59	9,7	316
Obrazovanje majke		
Bez obrazovanja	7,5	173
Osnovno	2,4	421
Srednje ili visoko	27,9	46
Kvintili indeksa blagostanja		
Najsiromašniji	5,7	201
Drugi	3,2	117
Srednji	5,9	122
Četvrti	7,6	117
Najbogatiji	5,8	83
Indeks blagostanja		
60 procenata siromašnijih	5,1	439
40 procenata bogatijih	6,9	201

¹ MICS indikator 6.1 — Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu

	Razlozi za stavovi		
	dete neće naučiti važne stvari u obdaništu	dete ima smetnje u razvoju	loš kvalitet usluge
Ukupno	0,6	0,1	0,2
Pol			
Muški	0,4	0,2	0,2
Ženski	0,8	0,0	0,2
Tip naselja			
Gradska	0,7	0,0	0,0
Ostala	0,3	0,4	0,7
Starost (u mesecima)			
36–47	0,1	0,2	0,3
48–59	1,1	0,0	0,0
Obrazovanje majke			
Bez obrazovanja	1,6	0,0	0,0
Osnovno	0,2	0,2	0,3
Srednje ili visoko	(0,0)	(0,0)	(0,0)
Obrazovanje oca			
Bez obrazovanja	2,2	0,0	0,0
Osnovno	0,5	0,2	0,3
Srednje ili visoko	0,0	0,0	0,0
Otac ne živi u domaćinstvu	0,0	0,0	0,0
Kvintili indeksa blagostanja			
Najsiromašniji	0,8	0,0	0,0
Drugi	1,0	0,0	0,0
Srednji	0,8	0,6	0,0
Četvrti	0,0	0,0	1,0
Najbogatiji	0,0	0,0	0,0
Indeks blagostanja			
60 procenata siromašnijih	0,8	0,2	0,0
40 procenata bogatijih	0,0	0,0	0,6

U cilju boljeg razumevanja razloga za nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu, u upitnik za decu mlađu od 5 godina uvedena su pitanja specifična za istraživanje. Podaci u tabeli CD.1A.R pokazuju da je glavni razlog za nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu mišljenje da kod kuće ima neko ko može da se brine o detetu (44 procenta) i ovo je najdominantniji odgovor u okviru kategorije „Stavovi roditelja” kroz različite osnovne karakteristike. Problemi pristupa su razlog nepohađanja za 43 procenta dece, pri čemu visoka cena usluga (24 procenta) i previsoki drugi troškovi (22 procenta) predstavljaju glavne prepreke u vezi sa pohađanjem predškolskog programa za decu iz romskih naselja.

Tabela CD.1A.R: Rani razvoj deteta

Procenat dece starosti 36–59 meseci prema razlozima za nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu, Srbija — romska naselja, 2014.

nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu								Stavovi roditelja ¹	Problemi pristupa ²	Drugi razlozi ³	Broj dece starosti 36–59 meseci koja ne pohađaju program obrazovanja u ranom detinjstvu
roditelja		problemi pristupa									
sa detetom će se postupati loše	ima ko da brine o detetu u kući	dete nije moglo da dobije mesto jer su oba roditelja nezaposlena	nema mesta	usluge su previse skupe	drugi troškovi su previsoki	predaleko je/ne postoji organizovan prevoz					
2,8	43,9	4,7	1,6	24,2	21,9	2,9	46,6	42,6	19,3	596	
1,9	45,9	6,7	2,2	22,8	23,3	1,3	47,8	42,5	19,6	316	
3,9	41,7	2,5	1,0	25,8	20,3	4,8	45,2	42,7	19,0	280	
0,9	44,9	5,4	1,8	26,7	23,9	0,3	45,4	44,9	17,7	447	
8,6	41,0	2,9	0,9	16,8	16,0	10,8	50,0	35,8	24,3	149	
4,1	45,8	5,6	1,1	20,9	22,8	3,4	49,8	40,9	18,4	310	
1,4	41,8	3,8	2,2	27,8	20,9	2,4	43,0	44,4	20,3	285	
3,8	34,8	2,3	1,7	31,0	31,1	5,6	37,9	52,9	18,0	157	
2,7	47,3	6,1	1,5	22,3	19,5	2,1	50,0	40,4	18,3	406	
(0,0)	(45,4)	(0,0)	(2,9)	(14,3)	(6,6)	(0,0)	(45,4)	(19,8)	(39,5)	32	
4,4	31,2	2,6	0,0	19,3	24,2	1,5	35,5	36,1	31,8	67	
1,6	44,1	6,2	1,8	26,8	21,7	3,3	45,9	45,7	18,3	371	
0,0	55,3	4,3	2,3	15,3	9,1	2,5	55,3	24,6	20,3	81	
10,3	42,0	0,0	1,5	25,5	34,1	3,0	50,3	52,0	12,5	77	
7,2	35,0	4,0	0,6	22,1	31,5	4,8	41,7	47,4	22,6	187	
0,6	51,3	3,1	1,3	28,1	15,7	3,7	51,9	43,5	19,4	112	
1,1	40,4	3,7	0,8	38,3	11,4	2,6	41,5	46,5	17,3	112	
1,0	42,5	9,9	3,7	19,9	34,4	0,9	43,5	49,2	10,5	107	
0,6	61,8	3,2	2,8	9,1	5,4	0,7	62,3	14,6	26,6	77	
3,7	40,9	3,7	0,8	28,2	21,7	3,9	44,4	46,1	20,3	411	
0,8	50,6	7,1	3,3	15,4	22,3	0,8	51,4	34,8	17,2	184	

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu zbog stavova roditelja

² Indikator specifičan za istraživanje — Nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu zbog problema pristupa

³ Indikator specifičan za istraživanje — Nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu zbog drugih razloga

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Kvalitet podrške

Opšte je poznato da se period intenzivnog razvoja mozga odigrava u prve tri do četiri godine života, kao i da je kvalitet kućne nege odlučujući faktor za razvoj deteta tokom ovog perioda. U tom kontekstu, aktivnosti odraslih s decom, prisustvo dečjih knjiga u kući i opšti uslovi predstavljaju važne indikatore kvaliteta kućne nege. Kao što je navedeno u dokumentu Svet po meri dece, „deca treba da budu fizički zdrava, mentalno aktivna, emocionalno sigurna, društveno sposobna i spremna da uče”.⁵⁷

Ovim istraživanjem prikupljeni su podaci o broju aktivnosti kojima se pomaže u učenju u ranom detinjstvu. Podaci obuhvataju angažovanje odraslih u sledećim aktivnostima s decom: čitanje knjiga ili gledanje slikovnica, pričanje priča, pevanje pesama, izvođenje dece van kuće, u park ili u dvorište, igranje s decom i provođenje vremena s detetom uz imenovanje, brojanje ili crtanje predmeta.

Za 96 procenata dece starosti 36–59 meseci odrasli član domaćinstva je učestvovao u više od četiri aktivnosti kojima se stimuliše učenje i spremnost deteta za školu tokom tri dana koja su prethodila ovom istraživanju (tabela CD.2). Prosečan broj aktivnosti u kojima su odrasli učestvovali sa decom je bio 5,5. Tabela takođe ukazuje da je učešće očeva (37 procenata) u takvim aktivnostima znatno niže nego učešće majki (90 procenata). Ukupno, 10 procenata dece starosti 36–59 meseci živi bez biološkog oca, a 3 procenta bez biološke majke.

Nema razlika među polovima kada su u pitanju aktivnosti u koje su odrasli uključeni s decom i nema velikih razlika po ostalim osnovnim karakteristikama, što pokazuje da većina dece ima podršku odraslih u aktivnostima koje promovišu učenje i spremnost za školu.

Međutim, postoje uočljive razlike u angažovanosti očeva po tipu naselja i po regionima — procenti su visoki u Beogradskom regionu (47 procenata) u poređenju sa regionom Južne i Istočne Srbije (26 procenata). Očevi u gradskim naseljima i sa visokim obrazovanjem više su uključeni u aktivnosti učenja sa svojom decom nego očevi iz ostalih naselja i očevi koji su manje obrazovani. Očevi su više uključeni u aktivnosti sa muškom decom (41 procenat) nego sa ženskom decom (32 procenta).

	Procenat dece sa kojim su odrasli članovi domaćinstva učestvovali u četiri i više aktivnosti ¹	Prosečan broj aktivnosti sa odraslim članovima domaćinstva	
Ukupno	95,5	5,5	
Pol			
Muški	95,0	5,5	
Ženski	96,0	5,5	
Region			
Beogradski region	98,4	5,8	
Region Vojvodine	93,6	5,4	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	96,0	5,4	
Region Južne i Istočne Srbije	92,2	5,4	
Tip naselja			
Gradska	96,7	5,6	
Ostala	93,2	5,3	
Starost (u mesecima)			
36–47	95,9	5,5	
48–59	95,1	5,5	
Obrazovanje majke ^a			
Bez obrazovanja	(*)	(*)	
Osnovno	90,4	5,0	
Srednje	94,8	5,5	
Visoko	98,5	5,7	
Obrazovanje oca			
Bez obrazovanja	(*)	(*)	
Osnovno	83,3	4,7	
Srednje	95,6	5,5	
Visoko	99,1	5,7	
Otac ne živi u domaćinstvu	96,8	5,6	
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	
Kvintili indeksa blagostanja			
Najsiromašniji	87,3	4,8	
Drugi	96,5	5,5	
Srednji	95,3	5,6	
Četvrti	97,0	5,7	
Najbogatiji	97,8	5,7	
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo			
Srpska	96,2	5,6	
Mađarska	(91,5)	(5,3)	
Bošnjačka	(92,9)	(4,8)	
Romska	(77,3)	(4,5)	
Drugo	(97,7)	(5,1)	
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	

⁵⁷ UNICEF, *Svet po meri deteta*, usvojio Generalni sekretarijat UN na 27. specijalnoj sednici, 10. maj 2002. godine, str. 2.

Tabela CD.2: Podrška pri učenju

Procenat dece starosti 36–59 meseci sa kojima je odrasli član domaćinstva učestvovao u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana i učestvovanje bioloških očeva i majki u takvim aktivnostima, Srbija, 2014.

Procenat dece koja žive sa svojim:		Broj dece starosti 36–59 meseci	Procenat dece sa kojom je biološki otac učestvovao u četiri i više aktivnosti ²	Prosečan broj aktivnosti sa biološkim očevima	Broj dece starosti 36–59 meseci koja žive sa svojim biološkim očevima	Procenat dece sa kojom je biološka majka učestvovala u četiri i više aktivnosti ³	Prosečan broj aktivnosti sa biološkim majkama	Broj dece starosti 36–59 meseci koja žive sa svojim biološkim majkama
biološkim ocem	biološkom majkom							
90,5	97,3	1200	36,5	2,9	1086	89,6	5,2	1167
89,2	97,4	631	40,8	3,1	563	90,0	5,1	614
91,8	97,1	570	31,7	2,7	523	89,1	5,2	553
87,1	97,6	386	46,8	3,2	336	93,5	5,5	376
91,5	98,1	283	40,1	3,0	259	88,0	5,1	278
92,7	96,1	309	27,8	2,7	286	88,4	5,0	296
91,8	97,3	223	26,2	2,5	205	86,3	4,8	217
90,0	98,1	780	42,7	3,1	702	91,8	5,3	765
91,2	95,6	421	25,1	2,4	384	85,5	4,8	402
91,4	96,9	545	39,5	3,0	498	89,0	5,2	528
89,7	97,6	655	34,1	2,8	588	90,0	5,1	640
(*)	(*)	15	(*)	(*)	15	(*)	(*)	15
89,8	92,9	143	22,6	2,2	128	74,7	4,3	133
91,1	96,4	603	33,8	2,8	549	89,5	5,1	581
89,4	99,7	440	45,0	3,3	393	96,4	5,6	438
(*)	(*)	20	(*)	(*)	20	(*)	(*)	20
100,0	97,3	125	22,6	2,2	125	68,4	4,2	122
100,0	99,1	602	37,5	3,1	602	91,2	5,2	596
100,0	99,6	339	51,3	3,6	339	97,1	5,5	338
0,0	80,3	115	np	np	np	84,9	4,9	92
(*)	(*)	0	(*)	(*)	0	(*)	(*)	0
90,9	97,8	174	20,2	2,1	158	73,0	4,3	170
87,5	94,6	184	33,1	2,7	161	90,7	5,1	174
87,2	93,1	187	32,6	2,7	163	86,1	5,0	174
96,1	98,2	284	47,6	3,4	273	92,9	5,3	279
89,0	99,7	371	39,3	3,0	330	96,0	5,5	370
90,0	97,4	1023	38,3	3,0	921	90,6	5,2	996
(84,9)	(93,9)	30	(45,8)	(3,0)	25	(87,5)	(5,2)	28
(84,3)	(85,7)	30	(19,0)	(2,1)	25	(88,2)	(4,4)	26
(97,1)	(100,0)	42	(19,7)	(2,1)	40	(51,5)	(3,7)	42
(96,0)	(100,0)	45	(33,0)	(2,7)	43	(96,5)	(5,0)	45
(*)	(*)	31	(*)	(*)	30	(*)	(*)	31
(*)	(*)	1	(*)	(*)	1	(*)	(*)	1

¹ MICS indikator 6.2 — Podrška odraslih pri učenju

² MICS indikator 6.3 — Podrška očeva pri učenju

³ MICS indikator 6.4 — Podrška majki pri učenju

np — nije primenljivo

* Osnovna karakteristika „Obrazovanje majke“ odnosi se na nivo obrazovanja ispitanika koji je odgovarao na pitanja iz upitnika za dete mlađe od 5 godina i odnosi se na majke i na staratelje koji su odgovarali na upitnik kada majka ne živi u istom domaćinstvu sa detetom. Pošto indikator 6.4 pokazuje podršku biološke majke u učenju, pri izračunavanju ovog indikatora osnovna karakteristika „Obrazovanje majke“ odnosi se samo na obrazovni nivo bioloških majki.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Pitanja⁵⁸ o uključenosti odraslih u podršku aktivnostima ranog učenja su postavljena i za mlađu decu starosti 12–35 meseci. Tabela CD.2A pokazuje sličan obrazac angažovanja odraslih; odrasli su učestvovali u četiri i više aktivnosti sa 91 procentom dece navedene starosti. Angažovanje majki je bilo mnogo veće (83 procenta) nego angažovanje očeva (34 procenta). Oba roditelja su manje angažovana u četiri ili više aktivnosti koje promovišu učenje sa decom starosti 12–23 meseca (77 procenata majki i 29 procenata očeva) nego sa decom starosti 24–35 meseci (91 procenat majki i 40 procenata očeva).

	Procenat dece sa kojom su odrasli članovi domaćinstva učestvovali u četiri i više aktivnosti ¹	Prosečan broj aktivnosti sa odraslim članovima domaćinstva	
Ukupno	91,4	5,1	
Pol			
Muški	91,6	5,1	
Ženski	91,1	5,2	
Region			
Beogradski region	95,2	5,5	
Region Vojvodine	90,5	5,0	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	90,0	5,1	
Region Južne i Istočne Srbije	90,0	5,1	
Tip naselja			
Gradska	92,8	5,2	
Ostala	89,0	5,0	
Starost (u mesecima)			
12–23	86,5	4,8	
24–35	96,5	5,5	
Obrazovanje majke^a			
Bez obrazovanja	(*)	(*)	
Osnovno	80,1	4,6	
Srednje	92,8	5,1	
Visoko	94,9	5,5	
Obrazovanje oca			
Bez obrazovanja	(*)	(*)	
Osnovno	74,7	4,5	
Srednje	91,5	5,1	
Visoko	97,6	5,5	
Otac ne živi u domaćinstvu	96,7	5,3	
Kvintili indeksa blagostanja			
Najsiromašniji	82,4	4,5	
Drugi	88,8	5,0	
Srednji	93,5	5,3	
Četvrti	94,6	5,3	
Najbogatiji	95,5	5,5	
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo			
Srpska	92,3	5,2	
Mađarska	(94,1)	(5,2)	
Bošnjačka	(75,8)	(4,1)	
Romska	(75,4)	(4,3)	
Drugo	(94,4)	(5,2)	
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	

⁵⁸ Ovi podaci su bazirani na prilagođenim pitanjima specifičnim za istraživanje iz Upitnika za decu mlađu od pet godina.

Tabela CD.2A: Podrška pri učenju za decu starosti 12–35 meseci

Procenat dece starosti 12–35 meseci sa kojima je odrasli član domaćinstva učestvovao u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana i učestvovanje bioloških očeva i majki u takvim aktivnostima, Srbija, 2014.

Procenat dece koja žive sa:		Broj dece starosti 12–35 meseci	Procenat dece sa kojom je biološki otac učestvovao u četiri i više aktivnosti ²	Prosečan broj aktivnosti sa biološkim očevima	Broj dece starosti 12–35 meseci koja žive sa svojim biološkim očevima	Procenat dece sa kojom je biološka majka učestvovala u četiri i više aktivnosti ³	Prosečan broj aktivnosti sa biološkim majkama	Broj dece starosti 12–35 meseci koja žive sa svojim biološkim majkama
biološkim ocem	biološkom majkom							
95,0	96,5	953	34,2	2,8	906	83,4	4,8	920
96,0	94,2	491	32,8	2,8	471	81,7	4,6	463
94,0	98,9	462	35,7	2,9	435	85,3	4,9	457
92,7	98,4	223	47,3	3,4	207	83,2	4,9	220
95,4	90,5	280	36,3	2,7	267	78,5	4,4	253
95,9	99,0	277	26,9	2,6	266	87,7	5,0	274
96,1	99,7	173	25,5	2,7	166	84,8	4,9	173
93,8	94,8	586	36,9	2,9	550	83,6	4,7	556
96,9	99,1	368	30,0	2,7	356	83,1	4,8	364
94,8	94,3	489	28,5	2,5	464	76,6	4,4	461
95,2	98,8	465	40,2	3,2	442	90,6	5,1	459
(*)	(*)	11	(*)	(*)	10	(*)	(*)	11
94,5	98,1	122	16,6	2,2	115	75,0	4,4	120
94,9	94,2	500	30,9	2,6	474	82,8	4,7	471
95,6	99,3	321	46,9	3,5	307	89,1	5,1	319
(*)	(*)	15	(*)	(*)	15	(*)	(*)	15
100,0	100,0	102	22,3	2,2	102	70,4	4,3	102
100,0	95,2	555	31,4	2,8	555	82,8	4,7	528
100,0	99,1	233	55,0	3,8	233	89,9	5,1	231
0,0	89,9	47	np	np	np	(87,0)	(4,8)	43
95,9	85,8	174	16,5	2,0	166	64,2	3,8	149
94,5	98,6	161	27,8	2,6	152	86,3	4,8	158
93,1	98,3	206	37,9	3,0	192	85,2	5,0	203
93,6	98,9	190	37,2	2,8	178	91,7	5,1	188
97,8	99,4	223	46,7	3,5	218	87,7	5,0	221
94,6	96,0	809	35,2	2,9	765	83,6	4,8	777
(97,3)	(96,0)	31	(48,3)	(3,0)	30	(92,1)	(5,0)	30
(95,6)	(100,0)	24	(12,9)	(2,0)	23	(75,8)	(3,9)	24
(95,6)	(100,0)	34	(19,6)	(1,9)	32	(63,7)	(3,9)	34
(100,0)	(100,0)	51	(29,3)	(2,9)	51	(91,8)	(5,0)	51
(*)	(*)	4	(*)	(*)	4	8,0	(*)	4

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Podrška odraslih pri učenju (deca starosti 12–35 meseci)

² Indikator specifičan za istraživanje — Podrška očeva pri učenju (deca starosti 12–35 meseci)

³ Indikator specifičan za istraživanje — Podrška majki pri učenju (deca starosti 12–35 meseci)

np — nije primenljivo

⁴ Osnovna karakteristika „Obrazovanje majke“ odnosi se na nivo obrazovanja ispitanika koji je odgovarao na pitanja iz upitnika za dete mlađe od 5 godina i odnosi se na majke i na staratelje koji su odgovarali na upitnik kada majka ne živi u istom domaćinstvu sa detetom. Pošto indikator „Podrška majki pri učenju (deca starosti 12–35 meseci)“ pokazuje podršku biološke majke u učenju, pri izračunavanju ovog indikatora osnovna karakteristika „Obrazovanje majke“ odnosi se samo na obrazovni nivo bioloških majki.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Odrastanje uz knjige u prvih nekoliko godina života ne samo da pomaže detetu da ih bolje razume već omogućava detetu da vidi i druge kako čitaju ili stariju braću ili sestre kako rade domaći. Knjige su takođe važne za kasniji uspeh u školi. Majkama/starateljima dece mlađe od pet godina postavljena su pitanja koliko dečjih knjiga i slikovnica imaju za dete i pitanja o vrsti igraćaka kojima se dete igra kod kuće.

U Srbiji, samo 72 procenta dece starosti 0–59 meseci živi u domaćinstvima u kojima postoje najmanje 3 dečije knjige (tabela CD.3), dok proporcija dece sa 10 i više knjiga opada na 55 procenata. Iako nisu uočene razlike po polu, veći procenat dece iz gradskih sredina ima pristup dečjim knjigama (75 procenata) nego dece koja žive u domaćinstvima iz ostalih naselja (67 procenata). Prisustvo dečjih knjiga je pozitivno korelisano sa uzrastom deteta; tri ili više dečjih knjiga postoji u domovima 89 procenata dece starosti 24–59 meseci, odnosno 44 procenta za decu starosti 0–23 meseca. Socio-ekonomski status pozitivno utiče na prisustvo dečjih knjiga u domaćinstvu, pa 3 ili više knjiga ima 44 procenta dece iz najsiromašnijih domaćinstava, u poređenju sa 83 procenta dece iz najbogatijih domaćinstava. Pozitivna korelacija postoji i u vezi sa obrazovanjem majke.

Slični obrasci i razlike su primećeni u domaćinstvima sa decom starosti 0–59 meseci kada je u pitanju dostupnost 10 ili više dečjih knjiga ili slikovnica.

Tabela CD.3 takođe pokazuje da 75 procenata dece starosti 0–59 meseci ima 2 ili više vrsta igraćaka kojima se igraju kod kuće. Vrste igraćaka na koje su se odnosila pitanja jesu igračke napravljene kod kuće (npr. lutke i automobili ili druge igračke napravljene kod kuće), igračke kupljene u radnji, kao i predmeti iz domaćinstva (npr. lonci i činije) ili predmeti i materijali pronađeni van kuće (npr. štapovi, kamenje ili lišće). Interesantno je napomenuti da se 94 procenta dece igra igračkama kupljenim u radnji, 72 procenta se igra predmetima iz domaćinstva ili predmetima pronađenim napolju, dok se 38 procenata igra igračkama napravljenim kod kuće.

Nisu uočene razlike po polu, tipu naselja, regionu, obrazovanju majke ili socio-ekonomskom statusu. Jedine razlike su uočene kada je u pitanju starost deteta, pri čemu 91 procenat dece starosti 24–59 meseci ima 2 ili više vrsta igraćaka, za razliku od 50 procenata dece starosti 0–23 meseca.

Tabela CD.3: Materijali za učenje

Procenat dece mlađe od pet godina prema broju dečijih knjiga prisutnih u domaćinstvu i prema igračkama kojima se dete igra, Srbija, 2014.

	Procenat dece koja žive u domaćinstvima koja imaju za dete:		Procenat dece koja se igraju sa:				Broj dece mlađe od pet godina
	3 ili više dečijih knjiga ¹	10 ili više dečijih knjiga	igračkama napravljenim kod kuće	igračkama iz radnje ili fabrički napravljenim igračkama	predmetima iz domaćinstva ili predmetima pronađenim napolju	dve ili više vrsta igračaka ²	
Ukupno	71,9	55,1	38,4	93,9	72,0	75,0	2720
Pol							
Muški	71,3	53,4	39,9	93,8	72,9	75,7	1400
Ženski	72,4	56,8	36,9	94,1	71,0	74,4	1320
Region							
Beogradski region	84,1	71,4	44,9	94,4	77,6	79,5	733
Region Vojvodine	62,9	46,5	44,7	91,7	70,3	73,8	753
Region Šumadije i Zapadne Srbije	73,9	54,2	31,3	96,1	70,3	73,8	706
Region Južne i Istočne Srbije	65,1	45,6	30,2	93,5	68,9	72,4	528
Tip naselja							
Gradska	74,7	60,4	42,5	93,9	73,3	76,3	1722
Ostala	67,0	45,8	31,5	93,9	69,8	72,8	998
Starost (u mesecima)							
0–23	44,2	26,0	20,2	86,9	46,3	49,8	1055
24–59	89,4	73,4	50,0	98,4	88,3	91,1	1665
Obrazovanje majke							
Bez obrazovanja	(7,3)	(7,3)	(36,4)	(66,1)	(73,1)	(71,2)	32
Osnovno	50,6	25,3	40,4	92,3	72,1	78,4	309
Srednje	71,9	53,4	36,2	95,1	71,0	74,7	1380
Visoko	80,4	68,0	41,0	93,7	73,4	74,7	999
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	44,1	20,5	37,2	89,9	76,0	78,0	411
Drugi	70,3	48,1	39,2	95,8	74,3	79,5	425
Srednji	71,6	51,7	34,8	92,2	65,5	68,4	522
Četvrti	78,9	66,0	36,6	96,4	70,0	74,0	609
Najbogatiji	82,5	71,3	42,7	94,3	74,7	76,4	752
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo							
Srpska	74,9	58,7	39,1	94,2	72,5	75,5	2306
Mađarska	70,3	48,6	41,9	98,5	65,1	70,6	83
Bošnjačka	44,8	25,5	10,4	96,6	68,7	69,8	61
Romska	29,7	11,8	42,1	79,0	67,3	71,7	91
Drugo	54,4	28,6	39,2	94,3	65,2	67,5	138
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	40
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	1

¹ MICS indikator 6.5 — Dostupnost dečijih knjiga

² MICS indikator 6.6 — Dostupnost igračaka

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Poznato je da se rizik od nesreća povećava ako se deca ostave sama ili u prisustvu druge dece.⁵⁹ U MICS-u su postavljena dva pitanja kako bi se utvrdilo da li su deca uzrasta 0–59 meseci ostavljena sama tokom perioda od nedelju dana koji je prethodio anketiranju, kao i da li su deca ostavljena na čuvanje drugoj deci mlađoj od 10 godina.

⁵⁹ Grossman, David C. (2000). *The History of Injury Control and the Epidemiology of Child and Adolescent Injuries*. *The Future of Children*, 10(1), 23–52.

Tabela CD.4 pokazuje da je samo 1 procenat dece starosti 0–59 meseci koja su bila ostavljena pod nadzorom drugog deteta i samo 1 procenat dece koja su bila ostavljena sama tokom nedelje koja je prethodila anketiranju. Kombinovanjem ova dva indikatora izračunato je da je ukupno 1 procenat dece koja su bila ostavljena pod neadekvatnim nadzorom tokom nedelje koja je prethodila anketiranju, tj. ostavljena sama ili pod nadzorom drugog deteta. Uzimajući u obzir male procenat dece koja su ostavljena pod neadekvatnim nadzorom, nisu uočene velike razlike po osnovnim karakteristikama.

Tabela CD.4: Neadekvatan nadzor

Procenat dece mlađe od pet godina koja su ostavljena sama ili sa drugim detetom mlađim od 10 godina duže od jednog sata, najmanje jednom tokom prethodne nedelje, Srbija, 2014.

	Procenat dece mlađe od pet godina koja su:			Broj dece mlađe od pet godina
	ostavljena sama tokom prethodne nedelje	ostavljena na čuvanje drugom detetu mlađem od 10 godina tokom prethodne nedelje	ostavljena bez adekvatnog nadzorom tokom prethodne nedelje ¹	
Ukupno	0,6	1,3	1,3	2720
Pol				
Muški	0,8	1,6	1,7	1400
Ženski	0,4	0,9	1,0	1320
Region				
Beogradski region	0,9	1,0	1,0	733
Region Vojvodine	0,1	1,5	1,6	753
Region Šumadije i Zapadne Srbije	1,2	1,6	1,8	706
Region Južne i Istočne Srbije	0,2	0,8	0,8	528
Tip naselja				
Gradska	0,9	1,2	1,3	1722
Ostala	0,1	1,4	1,4	998
Starost (u mesecima)				
0–23	1,1	1,7	1,7	1055
24–59	0,3	1,0	1,1	1665
Obrazovanje majke				
Bez obrazovanja	(0,0)	(2,7)	(2,7)	32
Osnovno	0,2	2,7	2,9	309
Srednje	0,1	0,7	0,8	1380
Visoko	1,4	1,6	1,6	999
Kvintili indeksa blagostanja				
Najsiromašniji	0,3	2,2	2,5	411
Drugi	0,0	0,6	0,6	425
Srednji	0,2	1,1	1,3	522
Četvrti	0,0	0,3	0,3	609
Najbogatiji	1,9	2,0	2,0	752
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo				
Srpska	0,7	1,2	1,2	2306
Mađarska	0,0	4,2	4,2	83
Bošnjačka	2,3	2,8	5,1	61
Romska	0,0	2,7	2,7	91
Drugo	0,0	0,0	0,0	138
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	40
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	1

¹ MICS indikator 6.7 — Neadekvatan nadzor

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Kvalitet podrške — romska naselja

Za skoro dve trećine (68 procenata) dece starosti 36–59 meseci odrasli član domaćinstva angažovao se u četiri ili više aktivnosti koje stimulišu učenje i spremnost za školu tokom tri dana koja su prethodila istraživanju (tabela CD.2R). Prosečan broj aktivnosti u koje su odrasli bili uključeni je 4,0. Podaci u tabeli ukazuju na to da su majke bile uključene u minimalni broj aktivnosti ranog učenja sa 48 procenata dece, dok je učešće očeva u takvim aktivnostima bilo veoma nisko, oko 17 procenata.

Tabela CD.2R: Podrška pri učenju

Procenat dece starosti 36–59 meseci sa kojima je odrasli član domaćinstva učestvovao u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana i učestvovanje bioloških očeva i majki u takvim aktivnostima, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece sa kojom su odrasli članovi domaćinstva učestvovali u četiri i više aktivnosti ¹	Prosečan broj aktivnosti sa odraslim članovima domaćinstva	Procenat dece koja žive sa svojim:		Broj dece starosti 36–59 meseci	Procenat dece sa kojom je biološki otac učestvovao u četiri i više aktivnosti ²	Prosečan broj aktivnosti sa biološkim očevima	Broj dece starosti 36–59 meseci koja žive sa svojim biološkim očevima	Procenat dece sa kojom je biološka majka učestvovala u četiri i više aktivnosti ³	Prosečan broj aktivnosti sa biološkim majkama	Broj dece starosti 36–59 meseci koja žive sa svojim biološkim majkama
			biološkim ocem	biološkom majkom							
Ukupno	68,0	4,0	87,7	95,9	640	17,3	1,8	561	48,3	3,3	614
Pol											
Muški	61,9	3,8	89,4	94,9	337	18,1	1,8	301	42,9	3,1	320
Ženski	74,8	4,3	85,8	97,0	303	16,6	1,7	260	54,2	3,5	294
Tip naselja											
Gradska	66,7	3,9	89,2	95,8	484	17,9	1,8	432	46,9	3,3	464
Ostala	72,2	4,3	83,1	96,1	156	15,7	1,6	129	52,4	3,5	150
Starost (u mesecima)											
36–47	64,9	3,9	88,2	96,2	324	14,8	1,7	286	44,5	3,2	312
48–59	71,3	4,1	87,1	95,6	316	20,0	1,9	276	52,1	3,5	302
Obrazovanje majke ^a											
Bez obrazovanja	48,5	3,4	87,9	98,6	173	7,8	1,2	152	37,1	2,8	170
Osnovno	73,0	4,1	86,9	95,2	421	17,9	1,8	366	49,2	3,4	401
Srednje ili visoko	96,2	5,1	94,4	92,2	46	(47,9)	(3,1)	44	(81,4)	(4,4)	43
Obrazovanje oca											
Bez obrazovanja	49,0	3,5	100,0	100,0	69	18,2	1,7	69	40,3	3,1	69
Osnovno	69,9	4,0	100,0	96,3	395	16,3	1,8	395	49,1	3,3	381
Srednje ili visoko	81,0	4,5	100,0	96,3	97	34,6	2,8	97	53,5	3,8	93
Otac ne živi u domaćinstvu	59,5	3,8	0,0	89,7	79	np	np	np	44,7	3,1	71
Kvintili indeksa blagostanja											
Najsiromašniji	50,6	3,4	80,9	95,7	201	10,4	1,3	163	37,0	2,8	193
Drugi	69,2	4,0	83,4	96,7	117	13,3	1,5	97	52,9	3,3	113
Srednji	74,8	4,2	92,0	95,0	122	22,2	2,2	112	45,1	3,3	115
Četvrti	77,9	4,5	92,7	97,1	117	19,0	2,0	109	59,2	4,0	114
Najbogatiji	84,8	4,6	96,6	94,8	83	30,2	2,5	81	58,2	3,7	79
Indeks blagostanja											
60 procenata siromašnijih	62,2	3,8	84,6	95,8	439	14,5	1,6	372	43,5	3,1	421
40 procenata bogatijih	80,7	4,5	94,3	96,1	201	23,7	2,2	189	58,8	3,8	193

¹ MICS indikator 6.2 — Podrška odraslih pri učenju

² MICS indikator 6.3 — Podrška očeva pri učenju

³ MICS indikator 6.4 — Podrška majki pri učenju

np — nije primenljivo

^a Osnovna karakteristika „Obrazovanje majke” odnosi se na nivo obrazovanja ispitanika koji je odgovarao na pitanja iz upitnika za dete mlađe od 5 godina i odnosi se na majke i na staratelje koji su odgovarali na upitnik kada majka ne živi u istom domaćinstvu sa detetom. Pošto indikator 6.4 pokazuje podršku biološke majke u učenju, pri izračunavanju ovog indikatora osnovna karakteristika „Obrazovanje majke” odnosi se samo na obrazovni nivo bioloških majki.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Rezultati pokazuju da postoje neke razlike po polu kada je u pitanju angažovanje odraslih sa decom — odrasli se više angažuju sa ženskom decom (75 procenata) nego sa dečacima (62 procenta). Sličan obrazac je primećen i kod angažovanja majke (54 procenta za devojčice i 43 procenta za dečake). Takođe, uočene su velike razlike u odnosu na obrazovanje majke i socio-ekonomski status. Angažovanje odraslih u aktivnostima sa decom veće je kod dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje (96 procenata), a najniže za decu čije su majke bez obrazovanja (49 procenata). Angažovanje odraslih je veće sa decom koja žive u najbogatijim domaćinstvima (85 procenata) nego sa decom koja žive u najsiromašnijim domaćinstvima (51 procent). Uključenost očeva je niža po svim kategorijama disagregacije i primećen je sličan obrazac kao kod angažovanja odraslih u takvim aktivnostima.

Tabela CD.2A.R: Podrška pri učenju za decu starosti 12–35 meseci

Procenat dece starosti 12–35 meseci sa kojima je odrasli član domaćinstva učestvovao u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana i učestvovanje bioloških očeva i majki u takvim aktivnostima, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece sa kojim su odrasli članovi domaćinstva učestvovali u četiri i više aktivnosti ¹	Prosečan broj aktivnosti sa odraslim članovima domaćinstva	Procenat dece koja žive sa:		Broj dece starosti 12–35 meseci	Procenat dece sa kojom je biološki otac učestvovao u četiri i više aktivnosti ²
			biološkim ocem	biološkom majkom		
Ukupno	68,8	3,9	90,2	96,6	599	17,8
Pol						
Muški	71,6	3,9	89,5	95,4	294	18,0
Ženski	66,1	3,8	90,8	97,8	305	17,5
Tip naselja						
Gradska	70,2	3,9	89,9	96,8	448	20,6
Ostala	64,4	3,7	90,9	96,1	151	9,3
Starost (u mesecima)						
12–23	63,9	3,6	91,3	96,1	318	14,3
24–35	74,3	4,2	88,8	97,3	281	21,7
Obrazovanje majke ^a						
Bez obrazovanja	50,8	3,4	87,4	98,6	138	4,1
Osnovno	73,2	4,0	90,4	98,3	400	19,7
Srednje ili visoko	(79,9)	(4,0)	(94,8)	(81,3)	61	(35,8)
Obrazovanje oca						
Bez obrazovanja	56,1	3,5	100,0	100,0	73	26,1
Osnovno	70,1	3,9	100,0	98,7	384	14,1
Srednje ili visoko	84,5	4,4	100,0	88,0	83	40,0
Otac ne živi u domaćinstvu	53,5	3,4	0,0	91,0	59	np
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	51,7	3,3	82,8	99,1	173	13,2
Drugi	70,1	3,8	93,9	97,7	138	7,9
Srednji	63,5	3,7	94,5	98,9	117	11,2
Četvrti	87,5	4,6	91,9	86,5	95	38,8
Najbogatiji	90,0	4,6	91,2	98,1	75	29,9
Indeks blagostanja						
60 procenata siromašnijih	60,9	3,6	89,6	98,6	428	11,0
40 procenata bogatijih	88,6	4,6	91,6	91,7	170	34,8

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Podrška odraslih pri učenju (deca starosti 12–35 meseci)

² Indikator specifičan za istraživanje — Podrška očeva pri učenju (deca starosti 12–35 meseci)

³ Indikator specifičan za istraživanje — Podrška majki pri učenju (deca starosti 12–35 meseci)

np — nije primenljivo

^a Osnovna karakteristika „Obrazovanje majke“ odnosi se na nivo obrazovanja ispitanika koji je odgovarao na pitanja iz upitnika za dete mlađe od 5 godina i odnosi se na majke i na staratelje koji su odgovarali na upitnik kada majka ne živi u istom domaćinstvu sa detetom. Pošto indikator „Podrška majki pri učenju (deca starosti 12–35 meseci)“ pokazuje podršku biološke majke u učenju, pri izračunavanju ovog indikatora osnovna karakteristika „Obrazovanje majke“ odnosi se samo na obrazovni nivo bioloških majki.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeve

Tabela CD.2A.R pokazuje da je angažovanje⁶⁰ odraslih u aktivnostima ranog učenja za mlađu decu (12–35 meseci) skoro na istom nivou kao za decu 36–59 meseci (69 procenata), a uočeni su i slični obrasci po osnovnim karakteristikama.

U romskim naseljima u Srbiji, samo 12 procenata dece starosti 0–59 meseci živi u domaćinstvima u kojima postoje najmanje 3 dečije knjige (tabela CD.3R). Proporcija dece sa 10 ili više knjiga opada na 2 procenta. Razlike po polu nisu primećene, ali postoje kada su u pitanju obrazovanje majke i socio-ekonomski status. Proporcija dece mlađe od 5 godina koja imaju 3 ili više dečijih knjiga je 5 procenata za decu čije su majke bez obrazovanja, u poređenju sa 21 procentom dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje. Najmanje 3 knjige ima samo 4 procenta dece iz najsiromašnijih domaćinstava, dok proporcija raste na 24 procenta za decu iz najbogatijih domaćinstava. Prisustvo dečijih knjiga je pozitivno korelisano sa uzrastom deteta; 3 ili više dečijih knjiga postoji u domovima 16 procenata dece starosti 24–59 meseci, odnosno 6 procenata dece starosti 0–23 meseca.

Slični obrasci su primećeni i kada se posmatra prisustvo 10 ili više dečijih knjiga ili slikovnica.

	Prosečan broj aktivnosti sa biološkim očevima	Broj dece starosti 36–59 meseci koja žive sa svojim biološkim očevima	Procenat dece sa kojom je biološka majka učestvovala u četiri i više aktivnosti ³	Prosečan broj aktivnosti sa biološkim majkama	Broj dece starosti 12–35 meseci koja žive sa svojim biološkim majkama
	1,9	540	50,3	3,3	578
	1,9	263	49,7	3,3	280
	1,9	277	51,0	3,4	298
	1,9	403	50,4	3,4	434
	1,7	137	50,1	3,3	145
	1,7	290	43,8	3,0	305
	2,1	249	57,8	3,7	273
	1,2	120	38,9	2,9	136
	2,0	361	52,6	3,5	393
	(2,5)	58	(61,4)	(3,2)	50
	2,1	73	44,5	3,2	73
	1,8	384	52,4	3,4	379
	3,1	83	53,3	3,4	73
	np	np	40,1	3,0	54
	1,5	143	41,3	3,0	171
	1,6	130	53,4	3,3	135
	1,9	111	47,5	3,2	116
	2,4	87	51,9	3,5	82
	2,6	69	67,8	4,2	74
	1,6	384	46,9	3,2	422
	2,5	156	59,0	3,8	156

⁶⁰ Ovi podaci su bazirani na prilagođenim pitanjima specifičnim za istraživanje iz Upitnika za decu mlađu od pet godina.

Tabela CD.3R takođe pokazuje da samo polovina (53 procenta) dece starosti 0–59 meseci ima 2 ili više vrsta igračkama kojima se igraju kod kuće. Većina dece (80 procenta) igra se igračkama iz radnje, 53 procenta se igra predmetima iz domaćinstva, a 21 procentat se igra igračkama napravljenim kod kuće. Proporcija dece koja imaju 2 ili više vrsta igračkama kojima se igraju iznosi 51 procentat kod muške dece i 56 procentata kod ženske dece. Nema razlika prema tipu naselja. Postoje uočljive razlike u pogledu obrazovanja majke — 70 procentata dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje ima 2 ili više vrsta igračkama, dok je proporcija 44 procenta za decu čije su majke bez obrazovanja. Takođe, primećene su i razlike prema socio-ekonomskom statusu. Dok 41 procentat dece iz najsiromašnijih domaćinstava ima 2 ili više vrsta igračkama, to je slučaj za 65 procentata dece iz najbogatijih domaćinstava.

Tabela CD.3R: Materijali za učenje

Procenat dece mlađe od pet godina prema broju dečijih knjiga prisutnih u domaćinstvu i prema igračkama kojima se dete igra, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece koja žive u domaćinstvima koja imaju za dete:		Procenat dece koja se igraju sa:				Broj dece mlađe od pet godina
	3 ili više dečijih knjiga ¹	10 ili više dečijih knjiga	igračkama napravljenim kod kuće	igračkama iz radnje ili fabrički napravljenim igračkama	predmetima iz domaćinstva ili predmetima pronađenim napolju	dve ili više vrsta igračkama ²	
Ukupno	11,9	2,4	20,7	80,2	53,3	53,2	1515
Pol							
Muški	10,9	2,4	19,4	78,3	50,8	50,8	787
Ženski	13,1	2,4	22,0	82,1	56,1	55,7	728
Tip naselja							
Gradska	11,4	2,5	20,2	81,8	51,8	52,8	1135
Ostala	13,7	1,9	22,1	75,3	57,9	54,4	380
Starost (u mesecima)							
0–23	6,0	0,7	10,7	71,2	31,8	32,9	594
24–59	15,8	3,5	27,1	85,9	67,2	66,3	921
Obrazovanje majke							
Bez obrazovanja	4,7	0,3	19,9	73,2	45,7	43,8	361
Osnovno	13,4	2,8	20,9	81,4	54,9	54,4	1031
Srednje ili visoko	21,1	5,0	20,5	90,5	62,0	70,4	123
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	4,2	0,4	16,9	63,5	51,2	41,2	436
Drugi	10,0	1,3	19,4	85,7	48,3	50,7	317
Srednji	14,4	1,7	23,2	82,5	51,8	54,1	300
Četvrti	15,1	3,0	26,6	91,5	60,4	66,3	254
Najbogatiji	23,7	8,6	19,4	89,3	59,0	64,7	208
Indeks blagostanja							
60 procentata siromašnijih	8,8	1,0	19,5	75,6	50,5	47,7	1053
40 procentata bogatijih	19,0	5,5	23,4	90,5	59,8	65,6	462

¹ MICS indikator 6.5 — Dostupnost dečijih knjiga

² MICS indikator 6.6 — Dostupnost igračkama

Poznato je da se rizik od nesreća povećava ako se deca ostave sama ili u prisustvu druge dece.⁶¹ U MICS-u su postavljena dva pitanja kako bi se utvrdilo da li su deca uzrasta 0–59 meseci ostavljena sama tokom perioda od nedelju dana koji je prethodio anketiranju, kao i da li su deca ostavljena na čuvanje drugoj deci mlađoj od 10 godina.

Tabela CD.4R pokazuje da je 3 procenta dece starosti 0–59 meseci bilo ostavljeno pod nadzorom drugog deteta i ima 1 procenat dece koja su bila ostavljena sama tokom nedelje koja je prethodila anketiranju. Kombinovanjem ova dva indikatora izračunato je da ima ukupno 4 procenta dece koja su bila ostavljena pod neadekvatnim nadzorom tokom nedelje koja je prethodila anketiranju, tj. ostavljena sama ili pod nadzorom drugog deteta. Nije bilo jasnih razlika po osnovnim karakteristikama.

Tabela CD.4R: Neadekvatan nadzor

Procenat dece mlađe od pet godina koja su ostavljena sama ili sa drugim detetom mlađim od 10 godina duže od jednog sata, najmanje jednom tokom prethodne nedelje, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece mlađe od pet godina koja su:			Broj dece mlađe od pet godina
	ostavljena sama tokom prethodne nedelje	ostavljena na čuvanje drugom detetu mlađem od 10 godina tokom prethodne nedelje	ostavljena bez adekvatnog nadzorom tokom prethodne nedelje ¹	
Ukupno	0,9	3,0	3,6	1515
Pol				
Muški	1,0	3,5	4,0	787
Ženski	0,8	2,5	3,1	728
Tip naselja				
Gradska	0,7	3,1	3,5	1135
Ostala	1,5	2,6	3,8	380
Starost (u mesecima)				
0–23	0,7	2,2	2,4	594
24–59	1,1	3,5	4,3	921
Obrazovanje majke				
Bez obrazovanja	0,5	3,9	4,2	361
Osnovno	0,9	2,7	3,3	1031
Srednje ili visoko	2,3	3,1	3,9	123
Kvintili indeksa blagostanja				
Najsiromašniji	0,8	4,0	4,1	436
Drugi	1,3	3,8	4,4	317
Srednji	0,2	1,7	1,7	300
Četvrti	1,7	1,1	2,8	254
Najbogatiji	0,7	4,0	4,7	208
Indeks blagostanja				
60 procenata siromašnijih	0,8	3,3	3,5	1053
40 procenata bogatijih	1,2	2,4	3,6	462

¹ MICS indikator 6.7 — Neadekvatan nadzor

⁶¹ Grossman, David C. (2000). *The History of Injury Control and the Epidemiology of Child and Adolescent Injuries*. *The Future of Children*, 10(1), 23–52.

Razvojni status dece

Rani razvoj deteta definiše se kao pravilan i predvidiv proces koji se stalno odvija, a tokom kojeg dete uči kako da savlada komplikovanije nivoe kretanja, razmišljanja, govora, osećanja i odnosa prema drugima. Fizički rast, pismenost i poznavanje brojeva, socio-emocionalni razvoj i spremnost na učenje najvažniji su elementi opšteg razvoja deteta, koji predstavljaju osnovu za razvoj čoveka.⁶²

Za izračunavanje indeksa ranog razvoja deteta (ECDI) korišćen je modul od 10 delova. Osnovna svrha ovog indeksa je da se obezbede informacije potrebne za sačinjavanje javnih politika u vezi sa razvojem dece u Srbiji. Indeks je baziran na izabranim parametrima razvoja koje deca treba da dostignu do 3 i 4 godine. Pri određivanju da li se dete razvija u skladu sa svojim uzrastom, korišćeno je 10 stavki u četiri domena:

- ▶ pismenost/poznavanje brojeva: identifikovanje da li se dete razvija u skladu sa odgovarajućim razvojnim parametrima bazirano je na informaciji da li može da prepozna/navede najmanje deset slova azbuke/abecede, da li može da pročita najmanje četiri jednostavne, popularne reči, kao i da li zna da imenuje sve brojeve od jedan do 10. Ako su ispunjene najmanje dve od pomenutih stavki, onda se smatra da se dete razvija u skladu sa odgovarajućim razvojnim parametrima;
- ▶ fizički razvoj: ukoliko dete može da podigne mali predmet pomoću dva prsta, npr. štap ili kamen sa zemlje, i/ili majka/staratelj ne izjavi da je dete ponekad previše bolesno da bi se igralo, onda se smatra da se dete razvija u skladu sa odgovarajućim razvojnim parametrima u fizičkom smislu;
- ▶ socio-emocionalni razvoj: smatra se da se dete razvija u skladu sa odgovarajućim razvojnim parametrima ukoliko su ispunjene dve od sledećih stavki: ako se dete dobro slaže s drugom decom, ako dete ne šutira, ne ujeđa ili ne udara drugu decu i ako dete može da održi pažnju;
- ▶ učenje: ako dete ume da izvršava jednostavna uputstva o tome kako da nešto pravilno uradi i/ili ako može samostalno da obavi neki zadatak koji mu je dat, onda se smatra da se dete razvija u skladu sa odgovarajućim razvojnim parametrima u domenu učenja.

ECDI je izračunat kao procenat dece koja se razvijaju u skladu sa odgovarajućim razvojnim parametrima u najmanje tri od četiri domena. Rezultati su predstavljeni u tabeli CD.5.

U Srbiji, 95 procenata dece uzrasta 36–59 meseci razvija se u skladu sa svojim uzrastom. Kao što je očekivano, ECDI je neznatno viši kod starije grupe (97 procenata kod dece starosti 48–59 meseci u poređenju sa 93 procenta kod dece starosti 36–47 meseci), budući da deca tokom odrastanja stiču više veština. Nešto veća vrednost ECDI je kod dece koja pohađaju programe obrazovanja u ranom detinjstvu — 98 procenata u poređenju sa 92 procenta kod dece koja ne pohađaju. Deca koja žive u najsiriromašnijim domaćinstvima imaju niži ECDI (91 procenat) nego deca koja žive u najbogatijim domaćinstvima (98 procenata dece se razvija u skladu sa svojim uzrastom). ECDI je pozitivno korelisan sa nivoom obrazovanja majke. Analiza četiri domena pokazuje da se 98 procenata dece razvija u skladu sa odgovarajućim razvojnim parametrima u domenu učenja, 99 procenata u domenu fizičkog razvoja, a 95 procenata u domenu socio-emocionalnog razvoja. Mnogo je manja proporcija dece starosti 36–59 meseci koja dostiže razvojne parametre u domenu poznavanja slova i brojeva (35 procenata). U domenu poznavanja slova i brojeva i socio-emocionalnom domenu veća vrednost indeksa vezana je za decu koja žive u gradskim naseljima, kod dece čije majke imaju visoko obrazovanje i kod dece koja pohađaju programe obrazovanja u ranom detinjstvu.

⁶² Shonkoff J, and Phillips D, (eds), *From neurons to neighborhoods: the science of early childhood development*, Committee on Integrating the Science of Early Childhood Development, National Research Council, 2000.

Tabela CD.5: Indeks ranog razvoja deteta

Procenat dece starosti 36–59 meseci koja se pravilno razvijaju u domenima poznavanja slova i brojeva, fizičkog razvoja, socio-emocionalnog razvoja i učenja i indeks ranog razvoja, Srbija, 2014.

	Procenat dece starosti 36–59 meseci koja se pravilno razvijaju u navedenim domenima				Indeks ranog razvoja deteta ¹	Procenat dece koja se ne razvijaju pravilno u bilo kojem od četiri domena	Broj dece starosti 36–59 meseci
	poznavanje slova i brojeva	fizički razvoj	socio-emocionalni razvoj	učenje			
Ukupno	35,4	98,5	94,6	98,4	95,1	1,4	1200
Pol							
Muški	36,3	98,8	94,6	98,7	95,1	1,1	631
Ženski	34,5	98,1	94,7	98,1	95,1	1,9	570
Region							
Beogradski region	42,4	99,3	94,4	99,3	95,3	0,7	386
Region Vojvodine	34,6	98,8	92,5	98,6	92,8	1,2	283
Region Šumadije i Zapadne Srbije	33,8	97,5	95,6	97,3	95,6	2,3	309
Region Južne i Istočne Srbije	26,7	98,2	96,3	98,2	96,9	1,8	223
Tip naselja							
Gradska	40,1	99,0	96,4	99,0	96,8	0,9	780
Ostala	26,7	97,6	91,3	97,3	92,0	2,4	421
Starost (u mesecima)							
36–47	20,9	96,8	92,1	96,7	92,8	3,2	545
48–59	47,5	99,9	96,7	99,8	97,0	0,0	655
Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu							
Pohađa	43,0	99,9	97,5	99,9	98,1	0,0	603
Ne pohađa	27,7	97,1	91,7	96,9	92,0	2,9	597
Obrazovanje majke							
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	15
Osnovno	22,5	97,7	89,1	97,7	90,2	2,3	143
Srednje	32,4	98,2	94,0	98,2	94,6	1,7	603
Visoko	44,6	99,2	97,5	98,9	97,7	0,8	440
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	11,5	97,9	89,8	97,9	90,8	2,1	174
Drugi	31,5	98,3	92,9	98,3	93,8	1,7	184
Srednji	39,1	96,7	91,4	96,7	92,6	2,9	187
Četvrti	46,6	99,3	97,0	98,9	96,7	0,7	284
Najbogatiji	38,1	99,2	97,6	99,2	97,8	0,8	371
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo							
Srpska	37,8	98,5	95,2	98,4	95,7	1,4	1023
Mađarska	(35,2)	(100,0)	(95,1)	(100,0)	(95,1)	(0,0)	30
Bošnjačka	(22,6)	(92,9)	(82,2)	(92,9)	(82,2)	(7,1)	30
Romska	(17,6)	(98,0)	(81,8)	(98,0)	(83,6)	(2,0)	42
Drugo	(25,8)	(100,0)	(97,2)	(100,0)	(97,2)	(0,0)	45
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	31
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	1

¹ MICS indikator 6.8 — Indeks ranog razvoja deteta

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Razvojni status dece — romska naselja

ECDI izračunat za decu iz romskih naselja starosti 36–59 meseci prikazan je u tabeli CD.5R. U romskim naseljima u Srbiji, 83 procenta dece starosti 36–59 meseci razvija se u skladu sa svojim uzrastom.

Tabela CD.5R: Indeks ranog razvoja deteta

Procenat dece starosti 36–59 meseci koja se pravilno razvijaju u domenima poznavanja slova i brojeva, fizičkog razvoja, socio-emocionalnog razvoja i učenja i indeks ranog razvoja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece starosti 36–59 meseci koja se pravilno razvijaju u navedenim domenima				Indeks ranog razvoja deteta ¹	Procenat dece koja se ne razvijaju pravilno u bilo kojem od četiri domena	Broj dece starosti 36–59 meseci
	poznavanje slova i brojeva	fizički razvoj	socio-emocionalni razvoj	učenje			
Ukupno	15,7	96,1	82,8	95,3	83,3	1,5	640
Pol							
Muški	15,8	95,0	82,9	94,0	81,0	1,6	337
Ženski	15,6	97,3	82,6	96,8	85,8	1,5	303
Tip naselja							
Gradska	16,4	95,9	84,7	95,1	85,3	1,3	484
Ostala	13,5	96,7	76,9	95,9	77,2	2,2	156
Starost (u mesecima)							
36–47	10,4	92,2	79,4	91,5	76,6	3,0	324
48–59	21,2	100,0	86,3	99,3	90,2	0,0	316
Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu							
Pohađa	(56,9)	(100,0)	(67,0)	(95,4)	(87,7)	(0,0)	36
Ne pohađa	13,3	95,8	83,7	95,3	83,0	1,6	604
Obrazovanje majke							
Bez obrazovanja	12,9	98,2	75,7	92,3	81,7	1,4	173
Osnovno	12,7	95,1	85,1	96,5	83,5	1,4	421
Srednje ili visoko	54,0	97,1	87,9	95,5	87,9	2,9	46
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	8,3	96,6	73,9	93,1	76,5	1,3	201
Drugi	9,1	98,5	86,2	95,5	85,1	0,8	117
Srednji	12,6	97,9	83,1	95,2	85,2	2,1	122
Četvrti	21,4	89,4	91,5	98,2	86,8	1,8	117
Najbogatiji	39,2	98,1	86,6	96,6	89,6	1,9	83
Indeks blagostanja							
60 procenata siromašnijih	9,7	97,5	79,7	94,3	81,2	1,4	439
40 procenata bogatijih	28,8	93,0	89,5	97,5	88,0	1,8	201

¹ MICS indikator 6.8 — Indeks ranog razvoja deteta

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Kao što je očekivano, ECDI je mnogo viši za stariju grupu (90 procenata kod dece 48–59 meseci u poređenju sa 77 procenata kod dece starosti 36–47 meseci), budući da deca tokom odrastanja stiču više veština. Deca koja žive u najsiromašnijim domaćinstvima imaju niži ECDI (77 procenata) nego deca koja žive u najbogatijim domaćinstvima (90 procenata dece se razvija u skladu sa svojim uzrastom). Analiza četiri domena razvoja deteta pokazuje da se 95 procenata dece razvija u skladu sa odgovarajućim razvojnim parametrima u domenu učenja, 96 procenata u domenu fizičkog razvoja, a nešto manje u domenu socio-emocionalnog razvoja (83 procenta). Mnogo manje dece dostiže razvojne parametre u domenu poznavanja slova i brojeva (16 procenata).

X PISMENOST I OBRAZOVANJE

Pismenost mladih žena

Stopa pismenosti mladih odražava ishode osnovnog obrazovanja za period od prethodnih 10 godina. Ona se, kao mera efektivnosti sistema osnovnog obrazovanja, često koristi i kao mera za procenu napretka društva i ekonomskih dostignuća. Kako je u istraživanju MICS korišćen samo upitnik za žene, rezultati su bazirani samo na podacima za žene starosti 15–24 godine. Pismenost je procenjena na osnovu sposobnosti ispitanica da pročitaju kratku jednostavnu rečenicu ili na osnovu pohađanja škole.

Procenat pismenih je prikazan u tabeli ED.1; podaci ukazuju na to da je 99 procenata mladih žena u Srbiji pismeno, a status pismenosti varira samo kod žena koje imaju samo osnovno obrazovanje i koje su iz najsiromašnijih domaćinstava. Izjavu koja im je bila pokazana moglo je da pročita 90 procenata žena koje su navele osnovno obrazovanje kao najviši nivo obrazovanja, odnosno 94 procenta žena iz najsiromašnijih domaćinstava.

Tabela ED.1: Pismenost mladih žena

Procenat žena starosti 15–24 godine koje su pismene, Srbija, 2014.

	Procenat pismenih ¹	Procenat za koje je status pismenosti nepoznat	Broj žena starosti 15–24 godine
Ukupno	99,1	0,1	1077
Region			
Beogradski region	99,7	0,0	231
Region Vojvodine	97,1	0,1	273
Region Šumadije i Zapadne Srbije	99,9	0,1	330
Region Južne i Istočne Srbije	99,9	0,0	242
Tip naselja			
Gradska	99,2	0,0	653
Ostala	99,1	0,1	423
Obrazovanje			
Bez obrazovanja	(*)	(*)	4
Osnovno	89,7	1,0	56
Srednje	100,0	0,0	622
Visoko	100,0	0,0	395
Starost (u godinama)			
15–19	99,6	0,0	515
20–24	98,8	0,1	562
Kvintili indeksa blagostanja			
Najsiromašniji	93,7	0,2	137
Drugi	100,0	0,0	243
Srednji	100,0	0,0	249
Četvrti	99,7	0,1	219
Najbogatiji	100,0	0,0	229
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo			
Srpska	100,0	0,0	936
Mađarska	(100,0)	(0,0)	38
Bošnjačka	(100,0)	(0,0)	22
Romska	(76,1)	(0,8)	34
Drugo	(97,9)	(0,0)	36
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	9
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	1

¹ MICS indikator 7.1; MDG indikator 2.3 — Stopa pismenosti mladih žena

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Pismenost mladih žena — romska naselja

Tabela ED.1R ukazuje na to da je 80 procenata mladih žena u romskim naseljima u Srbiji pismeno. Od žena koje su izjavile da nemaju obrazovanje, samo 15 procenata je pismeno, dok kod žena koje imaju osnovno obrazovanje pismeno je 88 procenata. Pismenost je niža kod starije grupe mladih žena (72 procenta pismenih žena starosti 20–24 godine) nego kod mlađe grupe žena (89 procenata pismenih žena starosti 15–19 godina). Socio-ekonomski status je pozitivno korelisan sa stopom pismenosti — 51 procenat mladih žena koje žive u najsiromašnijim domaćinstvima je pismeno, u poređenju sa 98 procenata žena koje žive u domaćinstvima iz najbogatijeg kvintila blagostanja.

Tabela ED.1R: Pismenost mladih žena

Procenat žena starosti 15–24 godine koje su pismene, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat pismenih ¹	Procenat za koje je status pismenosti nepoznat	Broj žena starosti 15–24 godine
Ukupno	80,1	0,0	759
Tip naselja			
Gradska	80,4	0,0	568
Ostala	79,3	0,0	191
Obrazovanje			
Bez obrazovanja	15,4	0,0	103
Osnovno	87,9	0,0	525
Srednje ili visoko	100,0	0,0	130
Starost (u godinama)			
15–19	88,6	0,0	382
20–24	71,6	0,0	377
Kvintili indeksa blagostanja			
Najsiromašniji	51,3	0,0	166
Drugi	78,4	0,0	148
Srednji	83,0	0,0	133
Četvrti	92,0	0,0	140
Najbogatiji	97,7	0,0	171
Indeks blagostanja			
60 procenata siromašnijih	69,7	0,0	448
40 procenata bogatijih	95,1	0,0	311

¹ MICS indikator 7.1; MDG indikator 2.3 — Stopa pismenosti mladih žena

Spremnost za školu

Pohađanje predškolskog obrazovanja je važno za pripremu dece za školu. Od školske godine 2006/2007, sva deca u Srbiji su u obavezi da pohađaju obavezni pripremni predškolski program (PPP) u trajanju od jedne školske godine. Tabela ED.2 pokazuje proporciju dece u prvom razredu osnovne škole (bez obzira na starost) koja su pohađala predškolski program prethodne godine.⁶³ Ukupno, 98 procenata dece koja trenutno pohađaju prvi razred osnovne škole pohađalo je predškolsko obrazovanje prethodne godine. Proporcija je ista za dečake i devojčice, po regionima i tipu naselja. Na spremnost za školu uticaj ima socio-ekonomski status — 92 procenta dece iz najsiromašnijeg kvintila koja trenutno pohađaju prvi razred osnovne škole pohađala su predškolsko obrazovanje prethodne godine, u poređenju sa 98 procenata dece iz najbogatijeg kvintila.

Tabela ED.2: Spremnost za školu^a

Procenat dece koja pohađaju prvi razred osnovne škole, a koja su pohađala predškolsko obrazovanje tokom prethodne školske godine, Srbija, 2014.

	Procenat dece koja pohađaju prvi razred osnovne škole, a koja su pohađala predškolsko obrazovanje tokom prethodne školske godine ¹	Broj dece koja pohađaju prvi razred osnovne škole
Ukupno	98,1	217
Pol		
Muški	98,1	119
Ženski	98,1	99
Region		
Beogradski region	98,9	45
Region Vojvodine	98,2	69
Region Šumadije i Zapadne Srbije	97,6	54
Region Južne i Istočne Srbije	97,7	49
Tip naselja		
Gradska	98,3	137
Ostala	97,9	81
Obrazovanje majke		
Bez obrazovanja	(*)	1
Osnovno	(93,5)	33
Srednje	99,7	123
Visoko	98,1	57
Ne može biti utvrđeno	(*)	3
Kvintili indeksa blagostanja		
Najsiromašniji	91,7	36
Drugi	100,0	34
Srednji	100,0	49
Četvrti	(100,0)	42
Najbogatiji	98,1	56

¹ MICS indikator 7.2 — Spremnost za školu

^a Podaci prema karakteristici „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo“ nisu prikazani u tabeli zbog malog broja slučajeva po kategorijama razvrstavanja.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.2A prikazuje pohađanje PPP za decu koja su predškolskog uzrasta/PPP starosti⁶⁴, kao i pohađanje prema tipu PPP ustanove. Najveći procenat dece pohađa ili je pohađao PPP u državnim predškolskim ustanovama (81 procenat). Od dece predškolskog uzrasta, 98 procenata pohađa ili je pohađalo pripremni predškolski program (PPP) u odgovarajućem

⁶³ Izračunavanje indikatora ne isključuje ponavljače, odnosno uključuje decu koja pohađaju osnovnu školu prvi put, kao i decu koja su bila u prvom razredu osnovne škole prethodne godine i sada ponavljaju razred. Deca koja ponavljaju razred su možda pohađala predškolsko obrazovanje u godini koja prethodi godini u kojoj su prvi put pohađala prvi razred osnovne škole; ova deca nisu uključena u brojilac indikatora.

⁶⁴ Deca starosti za PPP su deca koja imala punih 5 godina pre 1. marta 2013. godine, što je zakonom definisano kao starost za obavezni polazak u PPP.

uzrastu. U isto vreme, 19 procenata dece pohađa ili je pohađalo PPP u državnim školama. Procenat dece koja pohađaju ili su pohađala PPP u osnovnim školama mnogo je viši u regionu Šumadije i Zapadne Srbije (29 procenata) i regionu Južne i Istočne Srbije (31 procenat) nego u gradskim naseljima (11 procenata) i u regionu Beograda (5 procenata).

Tabela ED.2A: Pohađanje obaveznog pripremnog predškolskog programa (PPP)^a

Procenat dece starosti za PPP^b koja pohađaju ili su pohađala PPP i procentualna raspodela dece koja pohađaju ili su pohađala PPP prema vrsti ustanove u kojoj je PPP organizovan, Srbija, 2014.

	Pohađanje PPP ¹	Procenat dece koja ne pohađaju PPP	Broj dece starosti za PPP	Procentualna raspodela dece			
				državno obdanište	privatno obdanište	škola	
Ukupno	98,1	1,9	198	81,1	0,3	18,5	
Pol							
Muški	97,3	2,7	107	79,5	0,0	20,2	
Ženski	99,0	1,0	91	82,9	0,6	16,5	
Region							
Beogradski region	97,9	2,1	36	93,4	1,5	5,1	
Region Vojvodine	94,1	5,9	47	99,3	0,0	0,0	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	99,7	0,3	66	71,1	0,0	28,9	
Region Južne i Istočne Srbije	100,0	0,0	49	69,2	0,0	30,8	
Tip naselja							
Gradska	98,8	1,2	126	88,2	0,4	11,2	
Ostala	96,8	3,2	72	68,4	0,0	31,6	
Starost (u godinama)							
5	(*)	(*)	2	(*)	(*)	(*)	
6	98,3	1,7	193	80,8	0,3	18,8	
7	(*)	(*)	3	(*)	(*)	(*)	
Obrazovanje majke							
Bez obrazovanja	(*)	(*)	0	(*)	(*)	(*)	
Osnovno	95,3	(4,7)	23	(74,9)	(0,0)	(23,7)	
Srednje	98,4	1,6	117	80,5	0,0	19,5	
Visoko	99,5	0,5	55	84,8	0,1	15,1	
Ne može biti utvrđeno	(*)	(*)	2	(*)	(*)	(*)	
Obrazovanje oca ^c							
Osnovno	(88,3)	(11,7)	15	(75,9)	(0,0)	(24,1)	
Srednje	98,7	1,3	135	80,5	0,0	19,3	
Visoko	100,0	0,0	28	75,3	0,2	24,4	
Otac ne živi u domaćinstvu	(99,0)	(1,0)	20	(96,1)	(2,2)	(1,6)	
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	0	(*)	(*)	(*)	
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	(94,7)	(5,3)	28	(66,0)	(0,0)	(34,0)	
Drugi	94,6	5,4	33	83,7	0,0	16,3	
Srednji	99,5	0,5	49	74,4	0,9	24,7	
Četvrti	99,4	0,6	43	86,3	0,0	12,9	
Najbogatiji	100,0	0,0	45	90,6	0,2	9,2	

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Stopa pohađanja obaveznog pripremnog predškolskog programa (PPP)

^a Podaci prema karakteristikama „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo“ nisu prikazani u tabeli zbog malog broja slučajeva po kategorijama razvrstavanja.

^b Deca starosti za PPP su deca koja imala punih 5 godina pre 1. marta 2013. godine, što je zakonom definisano kao starost za obavezni polazak u PPP.

^c Kategorija „Bez obrazovanja“ u okviru karakteristike „Obrazovanje oca“ nije prikazana u tabeli jer nije bilo zabeleženih slučajeva.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Takođe, prikupljeni su podaci o prosečnoj udaljenosti predškolskog objekta od mesta u kome živi dete starosti 5–7 godina koje pohađa ili je pohađalo PPP, kao i o načinu na koji dete odlazi u PPP, odnosno o prevoznom sredstvu koje dete obično koristi (tabela ED.2B). Posebno su predstavljeni i podaci za decu kojoj je predškolska ustanova udaljena više od 2 km (tabela ED.2C). Udaljenost od 2 km je definisana u srpskom zakonodavstvu kao zakonski standard za mrežu predškolskih ustanova. Tabela ED.2B pokazuje da je prosečna udaljenost od predškolske ustanove 1,4 km i da je prosečno vreme potrebno da se stigne od domaćinstva do PPP ustanove 11,5 minuta. Više od polovine dece starosti 5–7 godina koja pohađaju ili su pohađala PPP pešači do predškolske ustanove (63 procenta), a skoro jedna trećina ide privatnim kolima ili motorom (30 procenata).

koja pohađaju ili su pohađala PPP prema vrsti ustanove u kojoj je PPP organizovan						Ukupno	Procenat dece starosti za PPP ^b koja pohađaju ili su pohađala PPP
obdanište pod pokroviteljstvom romske NVO	obdanište pod pokroviteljstvom druge NVO	versko obdanište	drugo	nema podataka			
0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	194	
0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	104	
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	90	
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	35	
0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	44	
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	66	
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	49	
0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	124	
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	70	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	2	
0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	189	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	3	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	0	
(1,4)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	22	
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	115	
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	55	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	2	
(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	13	
0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	133	
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	28	
(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	20	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	0	
(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	27	
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	31	
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	49	
0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	43	
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	45	

Od ukupnog broja dece, 17 procenata živi na više od 2 km od predškolske ustanove (tabela ED.2C). Ovaj procenat je veći u ostalim naseljima (25 procenata) nego u gradskim naseljima (12 procenata). Privatnim kolima ili motorom u PPP ustanovu odlazi 78 procenata dece, dok 9 procenata koristi organizovani prevoz. Za decu koja žive na udaljenosti većoj od 2 km od PPP ustanove prosečna udaljenost je 4,8 km, dok prosečno vreme potrebno da se dođe od domaćinstva do PPP ustanove za ovu decu iznosi 14,6 minuta.

Tabela ED.2B: Načini odlaska u PPP i prosečna udaljenost do PPP ustanove^a

Procentualna raspodela dece koja pohađaju ili su pohađala PPP prema načinima odlaska do PPP ustanove i prosečna udaljenost u kilometrima od PPP ustanove za tu decu, kao i prosečno vreme koje je potrebno da se stigne do PPP ustanove, Srbija, 2014.

	Načini odlaska do PPP ustanove							Ukupno	Prosečna udaljenost u kilometrima ¹	Prosečno vreme u minutama	Broj dece starosti 5–7 godina koja pohađaju ili su pohađala PPP
	pešice	biciklom	gradskim prevozom	privatnim kolima ili motorom	organizovanim prevozom	drugo	nema podataka				
Ukupno	62,5	3,2	2,1	30,2	1,7	0,0	0,3	100,0	1,4	11,5	421
Pol											
Muški	59,3	4,9	2,5	31,8	1,0	0,0	0,5	100,0	1,3	11,7	222
Ženski	66,1	1,2	1,7	28,5	2,4	0,0	0,0	100,0	1,4	11,3	200
Region											
Beogradski region	61,1	0,0	6,8	32,0	0,1	0,0	0,0	100,0	1,2	10,7	83
Region Vojvodine	59,9	10,8	0,5	27,7	0,2	0,0	0,9	100,0	1,0	10,3	121
Region Šumadije i Zapadne Srbije	63,0	0,2	1,2	32,0	3,7	0,0	0,0	100,0	1,8	13,0	118
Region Južne i Istočne Srbije	66,5	0,0	1,5	29,6	2,4	0,0	0,0	100,0	1,4	12,0	98
Tip naselja											
Gradska	64,0	2,8	2,2	30,8	0,2	0,0	0,0	100,0	1,0	10,7	270
Ostala	60,0	3,7	2,1	29,2	4,2	0,0	0,8	100,0	2,0	13,1	152
Starost (u godinama)											
5	(48,2)	(1,1)	(4,9)	(43,8)	(2,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	(1,8)	(8,5)	18
6	63,8	3,5	1,1	30,2	1,3	0,0	0,0	100,0	1,2	11,2	197
7	62,6	3,0	2,9	29,0	1,9	0,0	0,6	100,0	1,4	12,1	207
Obrazovanje majke											
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	1
Osnovno	60,0	3,0	8,2	21,3	5,4	0,0	2,1	100,0	1,9	14,7	54
Srednje	63,7	3,5	1,5	29,7	1,5	0,0	0,0	100,0	1,4	11,5	248
Visoko	60,1	2,4	0,7	36,6	0,2	0,0	0,0	100,0	1,1	9,9	114
Obrazovanje oca											
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	1
Osnovno	64,3	1,7	11,0	19,0	4,0	0,0	0,0	100,0	1,6	14,9	42
Srednje	62,0	3,5	1,3	31,6	1,6	0,0	0,0	100,0	1,4	11,1	249
Visoko	55,1	0,2	0,7	43,9	0,1	0,0	0,0	100,0	1,0	9,3	81
Otac ne živi u domaćinstvu	76,2	7,6	1,3	10,1	2,5	0,0	2,3	100,0	1,3	14,6	49
Kvintili indeksa blagostanja											
Najsiromašniji	73,4	2,0	7,0	9,9	5,9	0,0	1,8	100,0	1,5	16,6	63
Drugi	70,7	0,3	2,6	24,1	2,3	0,0	0,0	100,0	1,7	13,5	65
Srednji	55,5	8,9	2,0	32,2	1,4	0,0	0,0	100,0	1,5	10,9	98
Četvrti	66,4	1,7	0,3	31,2	0,4	0,0	0,0	100,0	1,1	10,0	93
Najbogatiji	53,9	1,6	0,7	43,7	0,1	0,0	0,0	100,0	1,1	9,3	103

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Udaljenost do ustanove koja organizuje obavezni predškolski program (PPP), u kilometrima

^a Podaci prema karakteristikama „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo“ nisu prikazani u tabeli zbog malog broja slučajeva po kategorijama razvrstavanja.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.2C: Deca koja pohađaju PPP i žive na više od 2 km udaljenosti od PPP ustanove^a

Procenat dece koja pohađaju PPP i žive na više od 2 km udaljenosti od PPP ustanove, načini odlaska i prosečna udaljenost od PPP ustanove, Srbija, 2014.

	Procenat dece koja žive na više od 2 km udaljenosti od PPP ustanove ¹	Broj dece starosti 5–7 godina koja pohađaju ili su pohađala PPP	Načini odlaska do PPP ustanove dece starosti 5–7 godina koja pohađaju ili su pohađala PPP, a koja žive na više od 2 km udaljenosti od PPP ustanove							Ukupno	Prosečna udaljenost u kilometrima	Prosečno vreme u minutama	Broj dece starosti 5–7 godina koja pohađaju ili su pohađala PPP, a koja žive na više od 2 km udaljenosti od PPP ustanove
			pešice	biciklom	javnim prevozom	privatnim automobilom ili motorom	organizovanim prevozom	drugo	nema podataka				
Ukupno	16,7	421	6,5	1,1	5,1	78,1	9,2	0,0	0,0	100,0	4,8	14,6	71
Pol													
Muški	16,3	222	(5,6)	(1,3)	(4,2)	(83,0)	(5,9)	(0,0)	(0,0)	100,0	(4,3)	(15,5)	36
Ženski	17,3	200	7,4	0,8	6,0	73,0	12,7	0,0	0,0	100,0	5,2	13,6	34
Region													
Beogradski region	20,2	83	0,0	0,0	3,7	95,9	0,4	0,0	0,0	100,0	3,4	10,2	17
Region Vojvodine	10,2	121	0,0	6,1	4,5	87,7	1,7	0,0	0,0	100,0	3,7	12,9	12
Region Šumadije i Zapadne Srbije	20,1	118	(6,5)	(0,0)	(5,8)	(70,4)	(17,3)	(0,0)	(0,0)	100,0	(5,9)	(15,1)	24
Region Južne i Istočne Srbije	17,9	98	17,2	0,0	6,0	64,8	12,0	0,0	0,0	100,0	5,2	19,2	18
Tip naselja													
Gradska	12,2	270	(1,8)	(0,0)	(2,5)	(95,5)	(0,2)	(0,0)	(0,0)	100,0	(3,5)	(11,7)	33
Ostala	24,8	152	10,6	2,0	7,4	63,0	17,1	0,0	0,0	100,0	5,9	17,1	38
Starost (u godinama)													
5	(21,1)	18	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	4
6	13,6	197	(3,1)	(1,0)	(6,9)	(80,2)	(8,7)	(0,0)	(0,0)	100,0	(5,2)	(14,8)	27
7	19,3	207	(9,4)	(0,7)	(2,2)	(78,2)	(9,5)	(0,0)	(0,0)	100,0	(4,4)	(14,9)	40
Obrazovanje majke													
Bez obrazovanja	(*)	1	-	-	-	-	-	-	-	100,0	-	-	0
Osnovno	28,6	54	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	15
Srednje	14,4	248	1,0	2,1	8,1	78,9	10,0	0,0	0,0	100,0	5,3	13,0	36
Visoko	16,8	114	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	19
Ne može biti utvrđeno	(*)	5	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	0
Obrazovanje oca													
Bez obrazovanja	(*)	1	-	-	-	-	-	-	-	100,0	-	-	0
Osnovno	23,0	42	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	10
Srednje	15,1	249	3,3	1,3	6,9	79,1	9,4	0,0	0,0	100,0	5,6	13,4	38
Visoko	20,8	81	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	17
Otac ne živi u domaćinstvu	13,2	49	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	6
Kvintili indeksa blagostanja													
Najsiromašniji	17,3	63	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	11
Drugi	18,2	65	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	12
Srednji	20,0	98	5,5	0,0	7,3	81,5	5,7	0,0	0,0	100,0	4,6	13,7	19,5
Četvrti	18,9	93	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	18
Najbogatiji	10,5	103	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	11

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Deca koja žive na više od 2 km udaljenosti od ustanove koja organizuje obavezni predškolski program (PPP)

^a Podaci prema karakteristikama „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo“ nisu prikazani u tabeli zbog malog broja slučajeva po kategorijama razvrstavanja

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Spremnost za školu — romska naselja

Tabela ED.2R pokazuje proporciju dece iz romskih naselja u prvom razredu osnovne škole (bez obzira na starost) koja su pohađala predškolski program prethodne godine.⁶⁵ Oko 80 procenata dece koja trenutno pohađaju prvi razred osnovne škole pohađala su predškolsko obrazovanje prethodne godine. Nema razlika po polu ili prema tipu naselja. Socio-ekonomski status je u pozitivnoj korelaciji sa spremnosti za školu — indikator pokazuje 73 procenta kod dece koja žive u domaćinstvima iz tri najniža kvintila blagostanja, a povećava se na 93 procenta kod dece koja žive u domaćinstvima iz dva najviša kvintila blagostanja.

Tabela ED.2R: Spremnost za školu

Procenat dece koja pohađaju prvi razred osnovne škole, a koja su pohađala predškolsko obrazovanje tokom prethodne školske godine, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece koja pohađaju prvi razred osnovne škole, a koja su pohađala predškolsko obrazovanje tokom prethodne školske godine ¹	Broj dece koja pohađaju prvi razred osnovne škole
Ukupno	79,9	186
Pol		
Muški	81,1	81
Ženski	79,0	106
Tip naselja		
Gradska	80,0	140
Ostala	79,6	46
Obrazovanje majke		
Bez obrazovanja	77,4	64
Osnovno	81,4	110
Srednje ili visoko	(*)	11
Ne može biti određeno	(*)	1
Kvintili indeksa blagostanja		
Najsiromašniji	77,3	51
Drugi	(61,2)	35
Srednji	(78,1)	35
Četvrti	(94,5)	37
Najbogatiji	(91,2)	29
Indeks blagostanja		
60 procenata siromašnijih	72,8	121
40 procenata bogatijih	93,1	65

¹ MICS indikator 7.2 — Spremnost za školu

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

	Pohađanje PPP ¹	Procenat dece koja ne pohađaju PPP	Broj dece starosti za PPP
Ukupno	62,9	36,6	194
Pol			
Muški	63,7	35,9	111
Ženski	62,0	37,5	82
Tip naselja			
Gradska	65,1	34,2	136
Ostala	57,8	42,2	58
Starost (u godinama)			
5	(*)	(*)	3
6	62,8	36,6	183
7	(*)	(*)	7
Obrazovanje majke			
Bez obrazovanja	44,1	54,8	44
Osnovno	68,7	31,3	142
Srednje ili visoko	(*)	(*)	7
Ne može biti određeno	(*)	(*)	0
Obrazovanje oca			
Bez obrazovanja	(40,2)	(57,7)	23
Osnovno	68,9	30,7	122
Srednje ili visoko	(*)	*	19
Otac ne živi u domaćinstvu	(44,2)	(55,8)	30
Kvintili indeksa blagostanja			
Najsiromašniji	46,6	53,4	45
Drugi	62,8	36,3	51
Srednji	(68,3)	(30,3)	33
Četvrti	(64,0)	(36,0)	47
Najbogatiji	(*)	(*)	17
Indeks blagostanja			
60 procenata siromašnijih	58,6	40,7	130
40 procenata bogatijih	71,8	28,2	64

⁶⁵ Izračunavanje indikatora ne isključuje ponavljače, odnosno uključuje decu koja pohađaju osnovnu školu prvi put, kao i decu koja su bila u prvom razredu osnovne škole prethodne godine i sada ponavljaju razred. Deca koja ponavljaju razred su možda pohađala predškolsko obrazovanje u godini koja prethodi godini u kojoj su prvi put pohađala prvi razred osnovne škole; ova deca nisu uključena u brojilac indikatora.

Tabela ED.2A prikazuje pohađanje PPP za decu koja su predškolskog uzrasta/PPP starosti⁶⁶, kao i pohađanje prema tipu PPP ustanove. Od dece predškolskog uzrasta iz romskih naselja, 63 procenta pohađa ili je pohađala PPP. Postoje uočljive razlike u procentima dece koja pohađaju PPP po socio-ekonomskom statusu — 59 procenata dece koja žive u domaćinstvima iz tri najniža kvintila blagostanja pohađa ili je pohađala PPP, u poređenju sa 72 procenta dece koja žive u domaćinstvima iz dva najviša kvintila indeksa blagostanja.

Tabela ED.2A.R: Pohađanje obaveznog pripremnog predškolskog programa (PPP)

Procenat dece starosti za PPP^a koja pohađaju ili su pohađala PPP i procentualna raspodela dece koja pohađaju ili su pohađala PPP prema vrsti ustanove u kojoj je PPP organizovan, Srbija — romska naselja, 2014.

Procentualna raspodela dece koja pohađaju ili su pohađala PPP prema vrsti ustanove u kojoj je PPP organizovan									Ukupno	Procenat dece starosti za PPP ^a koja pohađaju ili su pohađala PPP
privatno obdanište	škola	obdanište pod pokroviteljstvom romske NVO	obdanište pod pokroviteljstvom druge NVO	versko obdanište	drugo	nema podataka	Missing			
84,6	0,6	14,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,5	100,0	122	
84,0	0,0	14,5	0,0	0,0	0,0	1,5	0,4	100,0	71	
85,3	1,3	13,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	100,0	51	
87,7	0,8	10,4	0,0	0,0	0,0	1,2	0,7	100,0	88	
(76,4)	(0,0)	(23,6)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	33	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	1	
84,0	0,6	14,5	0,0	0,0	0,0	0,9	0,5	100,0	115	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	6	
(82,6)	(3,4)	(14,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(1,1)	100,0	20	
86,3	0,0	12,6	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	100,0	97	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	5	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	0	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	9	
84,9	0,8	13,1	0,0	0,0	0,0	1,2	0,4	100,0	84	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	15	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	13	
(46,6)	(53,4)	(45,1)	(87,8)	(3,2)	(9,0)	(0,0)	(0,0)	0,0	0	
(62,8)	(36,3)	(51,1)	(88,5)	(0,0)	(11,5)	(0,0)	(0,0)	0,0	0	
(68,3)	(30,3)	(33,5)	(77,4)	(0,0)	(22,6)	(0,0)	(0,0)	0,0	0	
(64,0)	(36,0)	(46,5)	(91,8)	(0,0)	(4,8)	(0,0)	(0,0)	0,0	3	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	16	
85,0	0,9	14,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	100,0	76	
83,9	0,0	13,8	0,0	0,0	0,0	2,2	0,0	100,0	46	

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Stopa pohađanja obaveznog pripremnog predškolskog programa (PPP)

^a Deca starosti za PPP su deca koja imala punih 5 godina pre 1. marta 2013. godine, što je zakonom definisano kao starost za obavezni polazak u PPP.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

⁶⁶ Deca starosti za PPP su deca koja imala punih 5 godina pre 1. marta 2013. godine, što je zakonom definisano kao starost za obavezni polazak u PPP.

Najveći procenat dece pohađa ili je pohađao PPP u državnim predškolskim ustanovama (85 procenata), a 14 procenata dece pohađa ili je pohađalo PPP u školama.

Takođe, prikupljeni su podaci o prosečnoj udaljenosti predškolskog objekta od mesta u kome živi dete starosti 5–7 godina koje pohađa ili je pohađalo PPP, kao i o načinu na koji dete odlazi u PPP, odnosno o prevoznom sredstvu koje dete obično koristi (tabela ED.2B.R). Posebno su predstavljeni i podaci za decu kojoj je predškolska ustanova udaljena više od 2 km (tabela ED.2C.R). Udaljenost od 2 km je definisana u srpskom zakonodavstvu kao zakonski standard za mrežu predškolskih ustanova. Prosečna udaljenost od predškolske ustanove za decu iz romskih naselja iznosi 1,9 km, a prosečno vreme potrebno da se stigne od domaćinstva do PPP ustanove iznosi 18,8 minuta.

Tabela ED.2B.R: Načini odlaska u PPP i prosečna udaljenost do PPP ustanove

Procentualna raspodela dece koja pohađaju ili su pohađala PPP prema načinima odlaska do PPP ustanove i prosečna udaljenost u kilometrima od PPP ustanove za tu decu, kao i prosečno vreme koje je potrebno da se stigne do PPP ustanove, Srbija — romska naselja, 2014.

	Načini odlaska do PPP ustanove							Ukupno	Prosečna udaljenost u kilometrima ¹	Prosečno vreme u minutama	Broj dece starosti 5–7 godina koja pohađaju ili su pohađala PPP
	pešice	biciklom	gradskim prevozom	privatnim kolima ili motorom	organizovanim prevozom	drugo	nema podataka				
Ukupno	77,8	3,0	12,2	2,0	4,9	0,0	0,1	100,0	1,9	18,8	276
Pol											
Muški	78,9	0,9	13,8	1,5	4,9	0,0	0,0	100,0	2,0	20,0	145
Ženski	76,7	5,2	10,4	2,5	4,9	0,0	0,3	100,0	1,7	17,6	132
Tip naselja											
Gradska	79,2	3,1	12,2	1,8	3,8	0,0	0,0	100,0	1,7	18,9	199
Ostala	74,3	2,6	12,2	2,7	7,7	0,0	0,5	100,0	2,2	18,7	77
Starost (u godinama)											
5	(58,1)	(0,0)	(12,5)	(3,8)	(25,5)	(0,0)	(0,0)	100,0	(2,3)	(13,7)	22
6	79,5	2,3	10,1	3,2	4,7	0,0	0,3	100,0	1,6	17,9	119
7	79,5	4,1	14,0	0,7	1,7	0,0	0,0	100,0	2,0	20,4	135
Obrazovanje majke											
Bez obrazovanja	70,9	7,9	13,3	0,0	8,0	0,0	0,0	100,0	2,0	20,5	65
Osnovno	79,1	1,4	12,5	2,6	4,2	0,0	0,2	100,0	1,9	18,4	196
Srednje ili visoko	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	14
Obrazovanje oca											
Bez obrazovanja	69,8	0,0	3,1	1,3	25,8	0,0	0,0	100,0	2,8	21,9	23
Osnovno	80,0	2,9	12,9	1,2	2,8	0,0	0,2	100,0	1,6	17,3	185
Srednje ili visoko	(78,3)	(6,6)	(7,6)	(7,5)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	(1,3)	(17,8)	35
Otac ne živi u domaćinstvu	(70,7)	(1,5)	(19,5)	(1,2)	(7,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	(3,4)	(26,4)	34
Kvintili indeksa blagostanja											
Najsiromašniji	75,3	0,0	11,2	0,8	12,6	0,0	0,0	100,0	2,5	22,6	57
Drugi	67,7	7,2	21,4	0,0	3,7	0,0	0,0	100,0	2,0	16,2	55
Srednji	80,7	6,0	12,2	0,0	0,6	0,0	0,5	100,0	1,2	17,0	65
Četvrti	86,1	0,7	5,1	1,8	6,3	0,0	0,0	100,0	1,4	19,1	61
Najbogatiji	(77,8)	(0,0)	(11,9)	(10,4)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	(2,6)	(19,7)	39
Indeks blagostanja											
60 procenata siromašnijih	75,0	4,4	14,7	0,3	5,4	0,0	0,2	100,0	1,9	18,5	177
40 procenata bogatijih	82,9	0,4	7,7	5,1	3,9	0,0	0,0	100,0	1,9	19,3	100

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Udaljenost do ustanove koja organizuje obavezni predškolski program (PPP), u kilometrima

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Od dece iz romskih naselja, 23 procenta živi na udaljenosti većoj od 2 km, a prosečna udaljenost od predškolske ustanove za ovu decu iznosi 5,5 km (tabela ED.2C.R). Procentat dece koja žive na udaljenosti većoj od 2 km veći je za decu koja žive u domaćinstvima iz tri najniža kvintila indeksa blagostanja (27 procentata) nego za decu koja žive u domaćinstvima iz dva najviša kvintila indeksa blagostanja (17 procentata). Tabela ED.2C.R takođe pokazuje uobičajene načine prevoza — 45 procentata dece koristi javni prevoz, 18 procentata koristi organizovani prevoz, a samo 5 procentata dece odlazi u PPP privatnim kolima ili motorom. Čak 27 procentata dece pešači do predškolske ustanove, koja je u proseku udaljena više od 5 km.

Tabela ED.2C.R: Deca koja pohađaju PPP i žive na više od 2 km udaljenosti od PPP ustanove

Procentat dece koja pohađaju PPP i žive na više od 2 km udaljenosti od PPP ustanove, načini odlaska i prosečna udaljenost od PPP ustanove, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procentat dece koja žive na više od 2 km udaljenosti od PPP ustanove ¹	Broj dece starosti 5–7 godina koja pohađaju ili su pohađala PPP	Načini odlaska do PPP ustanove dece starosti 5–7 godina koja pohađaju ili su pohađala PPP, a koja žive na više od 2 km udaljenosti od PPP ustanove							Ukupno	Prosečna udaljenost u kilometrima	Prosečno vreme u minutama	Broj dece starosti 5–7 godina koja pohađaju ili su pohađala PPP, a koja žive na više od 2 km udaljenosti od PPP ustanove
			pešice	biciklom	javnim prevozom	privatnim automobilom ili motorom	organizovanim prevozom	drugo	nema podataka				
Ukupno	23,1	276	27,4	4,9	44,5	5,0	18,1	0,0	0,0	100,0	5,5	27,4	64
Pol													
Muški	23,6	145	(29,3)	(0,0)	(47,8)	(4,1)	(18,8)	(0,0)	(0,0)	100,0	(5,9)	(31,9)	34
Ženski	22,5	132	(25,1)	(10,6)	(40,8)	(6,1)	(17,4)	(0,0)	(0,0)	100,0	(5,0)	(22,2)	30
Tip naselja													
Gradska	22,2	199	(29,7)	(5,2)	(45,3)	(5,1)	(14,7)	(0,0)	(0,0)	100,0	(5,3)	(29,3)	44
Ostala	25,4	77	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	20
Starost (u godinama)													
5	(33,6)	22	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	7
6	20,5	119	(30,4)	(9,4)	(34,2)	(9,4)	(16,6)	(0,0)	(0,0)	100,0	(4,7)	(23,4)	25
7	23,6	135	(29,8)	(2,7)	(57,4)	(2,8)	(7,3)	(0,0)	(0,0)	100,0	(6,1)	(33,1)	32
Obrazovanje majke													
Bez obrazovanja	28,5	65	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	19
Osnovno	22,0	196	28,1	2,0	46,6	6,5	16,8	0,0	0,0	100,0	5,9	27,5	43
Srednje ili visoko	(*)	14	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	2
Ne može biti određeno	(*)	1	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	0
Obrazovanje oca													
Bez obrazovanja	(47,5)	23	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	11
Osnovno	20,0	185	(22,6)	(2,3)	(57,1)	(4,0)	(14,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	(4,9)	(23,1)	37
Srednje ili visoko	(21,0)	35	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	7
Otac ne živi u domaćinstvu	(25,8)	34	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	9
Kvintili indeksa blagostanja													
Najsiromašniji	36,6	57	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	21
Drugi	29,2	55	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	16
Srednji	16,0	65	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	10
Četvrti	16,7	61	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	10
Najbogatiji	(16,2)	39	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	6
Indeks blagostanja													
60 procentata siromašnijih	26,8	177	30,1	6,6	45,9	1,0	16,3	0,0	0,0	100,0	4,7	25,0	47
40 procentata bogatijih	16,5	100	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	16

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Deca koja žive na više od 2 km udaljenosti od ustanove koja organizuje obavezni predškolski program (PPP)

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Pošto je procenat dece iz romskih naselja koja ne pohađaju PPP još uvek visok bez obzira na obaveznost, dalje su istraženi razlozi za nepohađanje. Razlozi nepohađanja PPP-a su podeljeni u tri glavne grupe: stavovi roditelja, problemi pristupa i finansijski problemi, a roditelji su zamoljeni da navedu glavne razloge (po potrebi i više od jednog razloga) za nepohađanje (tabela ED.2D.R). Kao glavni razlog za nepohađanje PPP-a identifikovani su finansijski problemi (31 procenat). U okviru njih, najveći problem predstavljaju troškovi za odeću, održavanje higijene i hrane za decu. Problemi sa pristupom su drugi najveći problem za pohađanje PPP-a (29 procenata), a kao glavni razlozi navode se udaljenost od ustanove i činjenica da dete nema potrebna dokumenta. Osim toga, 7 procenata roditelja je odgovorilo da nisu znali da je PPP obavezan, 6 procenata misli da dete tamo neće naučiti važne stvari, a 32 procenta roditelja je izjavilo da su uzrok za nepohađanje PPP-a drugi razlozi.

Tabela ED.2D.R: Razlozi za nepohađanje obaveznog predškolskog programa (PPP)

Procenat dece starosti 6–7 godina prema razlozima za nepohađanje obaveznog predškolskog programa (PPP), Srbija — romska naselja, 2014.

	Razlozi za nepohađanje PPP								
	stavovi roditelja					problemi pristupa			
	dete neće naučiti važne stvari u PPP	dete ima smetnje u razvoju	previše je dece u grupi, detetu se ne posvećuje dovoljno pažnje	sa detetom će se postupati loše	nisu znali da je obavezno pohađanje	nema mesta	velika udaljenost	dete nema potrebna dokumenta	nema ko da vodi dete u PPP
Ukupno	5,8	2,4	1,5	0,9	6,9	2,4	14,3	9,1	4,4
Pol									
Muški	7,7	3,0	1,2	1,7	7,1	2,6	13,1	9,0	3,1
Ženski	3,4	1,7	2,0	0,0	6,6	2,2	15,8	9,2	5,9
Tip naselja									
Gradska	8,1	1,3	1,8	0,6	5,0	3,1	17,2	8,4	4,8
Ostala	(0,0)	(5,3)	(0,9)	(1,8)	(11,4)	(0,8)	(7,3)	(10,9)	(3,4)
Starost (u godinama)									
6	3,5	2,4	2,9	1,7	8,6	0,6	13,4	4,9	5,5
7	8,3	2,5	0,0	0,0	4,9	4,5	15,4	13,9	3,1
Obrazovanje majke									
Bez obrazovanja	11,5	2,2	0,0	1,3	9,0	0,9	3,4	14,0	7,4
Osnovno	1,9	2,7	2,7	0,7	5,6	3,7	22,8	6,0	2,5
Srednje ili visoko	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Ne može biti određeno	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Obrazovanje oca									
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Osnovno	0,8	2,9	2,6	0,7	5,7	4,1	20,5	2,7	2,9
Srednje ili visoko	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Otac ne živi u domaćinstvu	(3,9)	(2,9)	(0,0)	(0,0)	(10,7)	(0,0)	(6,2)	(23,5)	(10,1)
Indeks blagostanja									
60 procenata siromašnijih	7,5	1,9	2,0	1,2	8,5	3,2	2,7	11,8	4,7
40 procenata bogatijih	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Nepohađanje PPP zbog stavova roditelja

² Indikator specifičan za istraživanje — Nepohađanje PPP zbog problema pristupa

³ Indikator specifičan za istraživanje — Nepohađanje PPP zbog finansijskih problema

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

finansijski problemi						Stavovi roditelja ¹	Problemi pristupa ²	Finansijski problemi ³	Drugi razlozi	Broj dece starosti 6–7 godina koja ne pohađaju obavezni predškolski program (PPP)
troškovi prevoza	knjige/radni materijal/ olovke	odeća	hrana	troškovi održavanja higijene						
8,4	8,6	21,3	17,6	17,7	17,0	28,8	30,5	31,8	131	
10,6	6,4	21,5	21,6	19,1	20,8	26,6	31,6	26,9	71	
5,7	11,2	21,0	12,7	16,1	12,7	31,3	29,2	37,5	60	
7,3	7,4	19,9	14,0	16,7	16,1	32,4	28,8	32,2	93	
(11,0)	(11,5)	(24,6)	(26,2)	(20,3)	(19,5)	(19,9)	(34,8)	(30,8)	38	
9,1	11,0	24,6	22,2	22,7	19,1	23,1	36,5	32,0	70	
7,5	5,8	17,5	12,3	12,0	14,7	35,2	23,7	31,5	61	
7,9	8,9	29,8	19,7	29,9	24,0	23,9	40,2	28,9	53	
9,1	7,6	15,0	15,7	9,8	12,8	33,5	23,8	33,0	74	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	3	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	0	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	19	
11,2	9,6	13,8	14,5	10,3	11,9	29,0	22,9	36,9	78	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	3	
(0,0)	(7,0)	(35,1)	(15,7)	(22,2)	(17,5)	(36,5)	(39,4)	(24,9)	31	
10,8	11,1	23,3	18,4	18,7	20,5	21,4	35,2	33,4	101	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	30	

Pohađanje osnovne i srednje škole

Univerzalni pristup osnovnom obrazovanju i završavanje osnovne škole u celom svetu predstavlja jedan od najvažnijih Milenijumskih ciljeva razvoja. Obrazovanje je jedan od najvažnijih preduslova u borbi protiv siromaštva, za osnaživanje uloge žena, za zaštitu dece od eksploatatorskog rada i seksualnog iskorišćavanja, za unapređenje ljudskih prava i demokratije, zaštitu životne sredine, a utiče na porast broja stanovnika.

Tabela ED.3: Upis u osnovnu školu^a

Procenat dece uzrasta za polazak u osnovnu školu koja su upisala prvi razred (neto stopa upisa), Srbija, 2014.

	Procenat dece uzrasta za polazak u osnovnu školu koja su upisala prvi razred ¹	Broj dece uzrasta za polazak u osnovnu školu
Ukupno	97,0	217
Pol		
Muški	99,8	112
Ženski	94,0	105
Region		
Beogradski region	94,4	48
Region Vojvodine	94,6	71
Region Šumadije i Zapadne Srbije	100,0	53
Region Južne i Istočne Srbije	100,0	45
Tip naselja		
Gradska	98,7	135
Ostala	94,1	81
Obrazovanje majke		
Bez obrazovanja	(*)	4
Osnovno	(99,2)	32
Srednje	96,9	122
Visoko	100,0	56
Ne može biti utvrđeno	(*)	3
Kvintili indeksa blagostanja		
Najsiromašniji	91,0	39
Drugi	99,3	33
Srednji	100,0	45
Četvrti	(97,0)	43
Najbogatiji	97,4	56

¹ MICS indikator 7.3 — Neto stopa upisa u osnovnu školu

^a Podaci prema karakteristici „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo” nisu prikazani u tabeli zbog malog broja slučajeva po kategorijama razvrstavanja.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	Dečaci procenat	
		ne pohađaju školu ili predškolsko obrazovanje	pohađaju predškolsko obrazovanje
Ukupno	99,1	0,9	0,0
Region			
Beogradski region	99,8	0,2	0,0
Region Vojvodine	98,8	1,1	0,1
Region Šumadije i Zapadne Srbije	98,1	1,9	0,0
Region Južne i Istočne Srbije	100,0	0,0	0,0
Tip naselja			
Gradska	99,7	0,2	0,1
Ostala	98,1	1,9	0,0
Starost ^b (u godinama)			
6	99,8	0,0	0,2
7	100,0	0,0	0,0
8	94,9	5,1	0,0
9	100,0	0,0	0,0
10	100,0	0,0	0,0
11	99,8	0,2	0,0
12	99,8	0,2	0,0
13	97,5	2,5	0,0
Obrazovanje majke			
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)
Osnovno	99,5	0,5	0,0
Srednje	99,1	0,9	0,0
Visoko	100,0	0,0	0,0
Ne može biti utvrđeno	(*)	(*)	(*)
Kvintili indeksa blagostanja			
Najsiromašniji	97,6	2,2	0,2
Drugi	97,3	2,7	0,0
Srednji	100,0	0,0	0,0
Četvrti	99,9	0,1	0,0
Najbogatiji	100,0	0,0	0,0
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo			
Srpska	100,0	0,0	0,0
Mađarska	(99,5)	(0,5)	(0,0)
Bošnjačka	(*)	(*)	(*)
Romska	(90,8)	(8,4)	(0,8)
Drugo	(99,4)	(0,6)	(0,0)
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)

Tabela ED.4: Pohađanje osnovne škole i deca van sistema obrazovanja

Procenat dece osnovnoškolskog uzrasta koja pohađaju osnovnu ili srednju školu (prilagođena neto stopa pohađanja), procenat dece koja pohađaju predškolsko obrazovanje i procenat dece koja su van sistema obrazovanja, Srbija, 2014.

dece:		Devojčice						Ukupno				
van sistema obrazovanja ^a	broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:			broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno) ¹	procenat dece:			broj dece	
			ne pohađaju školu ili predškolsko obrazovanje	pohađaju predškolsko obrazovanje	van sistema obrazovanja ^a			ne pohađaju školu ili predškolsko obrazovanje	pohađaju predškolsko obrazovanje	van sistema obrazovanja ^a		
0,9	762	97,9	0,7	0,4	1,1	809	98,5	0,8	0,2	1,0	1570	
0,2	164	95,3	0,9	0,0	0,9	144	97,7	0,5	0,0	0,5	308	
1,2	233	98,2	0,3	1,5	1,8	222	98,5	0,7	0,8	1,5	455	
1,9	198	98,0	1,6	0,0	1,6	248	98,0	1,7	0,0	1,7	446	
0,0	166	99,5	0,1	0,0	0,1	195	99,7	0,1	0,0	0,1	361	
0,3	452	98,5	0,1	0,3	0,4	472	99,1	0,1	0,2	0,3	924	
1,9	310	97,2	1,6	0,6	2,2	337	97,6	1,7	0,3	2,1	646	
0,2	112	95,4	1,5	3,2	4,6	105	97,7	0,7	1,6	2,3	217	
0,0	88	100,0	0,0	0,0	0,0	105	100,0	0,0	0,0	0,0	193	
5,1	78	100,0	0,0	0,0	0,0	116	98,0	2,0	0,0	2,0	194	
0,0	96	100,0	0,0	0,0	0,0	66	100,0	0,0	0,0	0,0	162	
0,0	95	99,8	0,0	0,0	0,0	124	99,9	0,0	0,0	0,0	220	
0,2	91	96,1	3,0	0,0	3,0	130	97,6	1,8	0,0	1,8	221	
0,2	108	94,1	0,0	0,0	0,0	105	97,0	0,1	0,0	0,1	213	
2,5	93	99,2	0,8	0,0	0,8	59	98,1	1,9	0,0	1,9	152	
(*)	6	(*)	(*)	(*)	(*)	13	(74,0)	(13,9)	(12,0)	(26,0)	19	
0,5	139	97,7	0,4	0,0	0,4	109	98,7	0,5	0,0	0,5	248	
0,9	435	98,7	1,0	0,3	1,2	504	98,9	0,9	0,1	1,1	939	
0,0	170	97,0	0,0	0,0	0,0	173	98,5	0,0	0,0	0,0	343	
(*)	12	(*)	(*)	(*)	(*)	10	(*)	(*)	(*)	(*)	21	
2,4	125	93,6	3,7	1,3	5,1	153	95,4	3,0	0,8	3,8	278	
2,7	136	99,8	0,2	0,0	0,2	144	98,6	1,4	0,0	1,4	279	
0,0	203	99,8	0,0	0,0	0,0	153	99,9	0,0	0,0	0,0	356	
0,1	150	99,3	0,0	0,7	0,7	182	99,5	0,1	0,4	0,5	332	
0,0	149	97,0	0,0	0,0	0,0	177	98,4	0,0	0,0	0,0	326	
0,0	644	98,9	0,7	0,0	0,7	664	99,5	0,4	0,0	0,4	1308	
(0,5)	46	(96,4)	(0,0)	(3,6)	(3,6)	36	98,1	0,3	1,6	1,9	82	
(*)	15	(100,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	29	91,6	8,4	0,0	8,4	44	
(9,2)	31	93,2	2,3	4,5	6,8	45	92,3	4,8	3,0	7,7	76	
(0,6)	24	(100,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	24	99,7	0,3	0,0	0,3	48	
(*)	2	(*)	(*)	(*)	(*)	10	(*)	(*)	(*)	(*)	12	
(*)	0	-	-	-	-	0	(*)	(*)	(*)	(*)	0	

¹ Indikator specifičan za istraživanje 7.54 — Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)

^a Deca osnovnoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja su deca koja ne pohađaju školu i ona koja ne pohađaju predškolsko obrazovanje.

^b Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

U Srbiji deca kreću u osnovnu školu sa punih 6 godina⁶⁷, a u srednju školu sa 14 godina. Osnovna škola ima 8 razreda, a srednja 3 ili 4 razreda. U osnovnoj školi razredi su od prvog do osmog, a u srednjoj od prvog do trećeg ili četvrtog. Školska godina obično traje od septembra jedne godine do juna sledeće godine.

Od ukupnog broja dece u Srbiji koja su u uzrastu za polazak u osnovnu školu (6 godina), prvi razred osnovne škole pohađa 97 procenata (tabela ED.3). Postoje male razlike po polu — prvi razred na vreme upiše 100 procenata dečaka i 94 procenta devojčica. Razlike su prisutne po regionima i tipu naselja. U regionima Šumadije i Zapadne Srbije i Južne i Istočne Srbije vrednost indikatora dostiže 100 procenata, dok indikator iznosi 94 procenta u Beogradskom regionu i 95 procenata u regionu Vojvodine. U gradskim naseljima je više dece (99 procenata) koja se na vreme upisuju u osnovnu školu nego u ostalim naseljima (94 procenta). Pravovremeni upis ili neto stopa upisa je 91 procenat kod dece koja žive u najsiromašnijim domaćinstvima, dok je procenat viši za sve ostale kvintile.

Tabela ED.4 sadrži procenat dece osnovnoškolskog uzrasta (6–13 godina) koja pohađaju osnovnu ili srednju školu⁶⁸, kao i dece koja su van sistema obrazovanja. Većina dece osnovnoškolskog uzrasta pohađa školu (99 procenata). Razlike prema osnovnim karakteristikama (pol, tip naselja, region, socio-ekonomski status ili obrazovanje majke) nisu uočljive. Iako je postignuta skoro univerzalna pokrivenost osnovnim obrazovanjem, 4 procenta dece iz najsiromašnijeg kvintila indeksa blagostanja i dalje je van sistema obrazovanja.

Neto stopa pohađanja srednje škole je predstavljena u tabeli ED.5⁶⁹. Srednju školu, koja u Srbiji nije obavezna, pohađa 89 procenata dece. Od 11 procenata dece koja ne pohađaju srednju školu, 3 procenta pohađa osnovnu školu, dok preostalih 8 procenata ne pohađa školu uopšte. Postoji uočljiva razlika u pohađanju srednjeg obrazovanja između devojčica (93 procenta) i dečaka (86 procenata). Takođe, pohađanje srednjeg obrazovanja je više zastupljeno kod dece čije majke imaju visoko obrazovanje (99 procenata) nego kod dece čije majke imaju osnovno obrazovanje (84 procenta).

U najbogatijim domaćinstvima, proporcija dece koja pohađaju srednju školu je oko 97 procenata, dok kod dece koja žive u najsiromašnijim domaćinstvima iznosi 74 procenta.

	Dečaci			
	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		
		pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a	
Ukupno	86,0	2,6	11,1	
Region				
Beogradski region	82,1	3,5	12,4	
Region Vojvodine	85,6	5,9	8,6	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	84,5	1,1	14,4	
Region Južne i Istočne Srbije	91,2	0,6	8,2	
Tip naselja				
Gradska	87,3	3,0	9,0	
Ostala	84,1	2,0	13,9	
Starost^b (u godinama)				
14	(*)	(*)	(*)	
15	90,1	2,0	7,9	
16	95,5	2,3	2,2	
17	90,8	0,2	9,0	
18	72,8	0,0	25,7	
Obrazovanje majke				
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	
Osnovno	(78,1)	(2,7)	(19,3)	
Srednje	96,3	2,3	1,4	
Visoko	(98,2)	(1,8)	(0,0)	
Ne može biti utvrđeno ^c	73,8	3,2	21,9	
Kvintili indeksa blagostanja				
Najsiromašnji	68,2	2,2	29,6	
Drugi	85,7	0,6	13,6	
Srednji	85,1	8,5	6,3	
Četvrti	89,3	1,6	9,0	
Najbogatiji	96,7	1,5	0,0	

⁶⁷ Obrazovni sistem, u skladu sa nacionalnom klasifikacijom nivoa obrazovnog sistema, čine 8 razreda obaveznog osnovnog obrazovanja (tipično za uzrast dece 6–13 godina) i 4 razreda srednje škole (tipično za uzrast 14–18 godina). Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

⁶⁸ Odnosi predstavljeni u ovoj tabeli su „prilagođeni” pošto je, pored pohađanja osnovne škole, u brojilac uključeno i pohađanje srednje škole.

⁶⁹ Odnosi predstavljeni u tabeli su „prilagođeni” pošto je, pored pohađanja srednje škole, u brojilac uključeno i pohađanje viših nivoa obrazovanja.

Tabela ED.5: Pohađanje srednje škole i deca van sistema obrazovanja

Procenat dece srednjoškolskog uzrasta koja pohađaju srednju ili visoku školu (prilagođena neto stopa pohađanja), procenat dece koja pohađaju osnovnu školu i procenat dece van sistema obrazovanja, Srbija, 2014.

	Devojčice				Ukupno				
	broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno) ¹	procenat dece:		broj dece
			pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a			pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a	
	498	93,0	2,4	4,2	402	89,1	2,5	8,0	900
	101	97,9	0,0	2,1	69	88,6	2,1	8,2	170
	117	88,7	3,9	7,4	100	87,0	5,0	8,0	217
	156	91,1	3,8	3,7	112	87,3	2,2	9,9	268
	124	95,4	1,2	3,4	121	93,3	0,9	5,8	245
	283	93,9	1,8	4,3	238	90,3	2,4	6,8	521
	215	91,7	3,2	4,1	165	87,4	2,5	9,6	379
	19	(*)	(*)	(*)	12	(*)	(*)	(*)	31
	106	94,3	2,5	1,6	97	92,1	2,2	4,9	203
	130	95,6	1,7	2,8	86	95,5	2,1	2,4	216
	110	98,7	0,3	1,0	85	94,2	0,3	5,5	194
	132	89,9	0,0	10,1	123	81,0	0,0	18,2	255
	5	(*)	(*)	(*)	1	(*)	(*)	(*)	6
	48	92,4	0,9	6,7	30	83,6	2,0	14,4	78
	197	94,8	4,0	0,3	176	95,6	3,1	0,9	373
	66	(100,0)	(0,0)	(0,0)	39	98,9	1,1	0,0	106
	182	89,7	1,4	8,9	157	81,1	2,4	15,9	339
	82	83,3	5,3	11,4	51	74,0	3,4	22,6	134
	119	92,8	0,0	7,2	105	89,1	0,3	10,6	223
	81	94,6	1,3	2,2	81	89,9	4,9	4,3	162
	105	91,9	6,2	2,0	74	90,4	3,5	6,1	179
	111	98,1	1,3	0,6	91	97,3	1,4	0,3	202

^a Deca srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja su deca koja ne pohađaju osnovnu, srednju ili visoku školu.

^b Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

^c Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

Podaci prema karakteristikama „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo“ nisu prikazani u tabeli zbog malog broja slučajeva po kategorijama razvrstavanja.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Procenat dece koja upišu prvi razred i uspeju da dođu do poslednjeg razreda osnovne škole predstavljen je u tabeli ED.6. U Srbiji, 8. razred (poslednji razred osnovne škole) odgovara ISCED nivou 2. Zbog mogućnosti globalnog poređenja, podaci predstavljeni prema ISCED nivoima nalaze se u Prilogu G. Većina dece koja su upisala prvi razred (98 procenata) na kraju će doći do poslednjeg razreda i nisu primetne razlike po polu. Istraživanje MICS sadrži samo pitanja o pohađanju škole u tekućoj i prethodnoj godini. Otuda je indikator izračunat sintetički, izračunavanjem kumulativne verovatnoće opstanka od prvog do poslednjeg razreda osnovne škole, za razliku od izračunavanja indikatora za kohortu koja bi trebalo da se prati od vremena kada je kohorta dece ušla u osnovnu školu do vremena kada su deca stigla do poslednjeg razreda osnovne škole. Ponavljači su isključeni iz izračunavanja indikatora jer nije poznato da li će na kraju i završiti osnovnu školu. Na primer, verovatnoća da će dete preći iz prvog u drugi razred je izračunata deljenjem broja dece koja su prešla iz prvog u drugi razred (tokom dve uzastopne školske godine koje su pokrivena istraživanjem) zbirom broja dece koja su prešla iz prvog u drugi razred i broja dece koja su bila u prvom razredu prethodne školske godine, ali su odustala. I brojilac i imenilac isključuju decu koja su ponavljala razred tokom dve školske godine.

Tabela ED.6: Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole^a

Procenat dece koja upišu prvi razred osnovne škole i koja uspeju da stignu do poslednjeg razreda osnovne škole (stopa ostanka do poslednjeg razreda osnovne škole), Srbija, 2014.

	Procenat dece koja su pohađala 1. razred prethodne školske godine i koja su u 2. razredu ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 2. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 3. razred ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 3. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 4. razred ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 4. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 5. razred ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 5. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 6. razred ove školske godine	
Ukupno	100,0	99,8	100,0	99,9	99,5	
Pol						
Muški	100,0	99,6	100,0	99,8	100,0	
Ženski	100,0	100,0	100,0	100,0	99,1	
Region						
Beogradski region	100,0	100,0	(100,0)	(99,5)	(100,0)	
Region Vojvodine	100,0	99,4	100,0	100,0	100,0	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	100,0	100,0	100,0	100,0	98,4	
Region Južne i Istočne Srbije	100,0	100,0	(100,0)	100,0	(100,0)	
Tip naselja						
Gradska	100,0	99,7	100,0	99,8	100,0	
Ostala	100,0	100,0	100,0	100,0	98,8	
Obrazovanje majke						
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	
Osnovno	(100,0)	(98,6)	(100,0)	(99,4)	(96,8)	
Srednje	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Visoko	100,0	100,0	(100,0)	(100,0)	(100,0)	
Ne može biti utvrđeno	-	(*)	(*)	(*)	(*)	
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	100,0	(98,8)	(100,0)	(99,5)	(97,4)	
Drugi	(100,0)	(100,0)	(100,0)	(100,0)	(100,0)	
Srednji	100,0	(100,0)	100,0	100,0	(100,0)	
Četvrti	100,0	100,0	(100,0)	(100,0)	(100,0)	
Najbogatiji	100,0	100,0	(100,0)	(100,0)	(100,0)	

¹ Indikator specifičan za istraživanje 7.56 — Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole

^a Podaci prema karakteristikama „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo” nisu prikazani u tabeli zbog malog broja slučajeva po kategorijama razvrstavanja.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Stopa završavanja osnovne škole i stopa prelaska u srednju školu prikazane su u tabeli ED.7. Stopa završavanja osnovne škole je odnos ukupnog broja učenika, bez obzira na starost, koji su upisali poslednji razred osnovne škole prvi put i broja dece u uzrastu kada bi trebalo da završe osnovnu školu (uzrast kada bi trebalo da idu u poslednji razred osnovne škole) na početku tekuće (ili najskorije) školske godine.

Tabela ED.7 pokazuje da stopa završavanja osnovne škole iznosi 93 procenta. Tabela DQ.18 u Prilogu D pruža dodatne informacije o raspodeli dece i mladih starosti 5–24 godine prema nivoima obrazovanja i razredu koji pohađaju u tekućoj školskoj godini. Potrebno je napomenuti da većina dece uzrasta kada bi trebalo da završe osnovnu školu⁷⁰ (13 godina) trenutno pohađa školu (98 procenata). Najveći procenat dece pohađa poslednji razred osnovne škole (80 procenata). Međutim, 11 procenata dece uzrasta kada bi trebalo da završe osnovnu školu, trenutno pohađa sedmi razred pošto su verovatno kasnije upisali osnovnu školu nego što je propisano nacionalnim zakonodavstvom. Oko 5 procenata dece uzrasta ovog uzrasta pohađa srednju školu i 2 procenta uopšte ne pohađa školu.

	Procenat dece koja su pohađala 6. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 7. razred ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 7. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 8. razred ove školske godine	Procenat dece koja stignu do 8. razreda od ukupnog broja dece koja upišu 1. razred ¹
	100,0	98,7	97,9
	100,0	97,8	97,2
	100,0	100,0	99,1
	(100,0)	(*)	(*)
	100,0	(97,2)	(96,7)
	(100,0)	(98,7)	(97,1)
	(100,0)	(100,0)	(100,0)
	100,0	98,3	97,8
	100,0	99,1	97,9
	-	(*)	(*)
	(100,0)	(*)	(*)
	100,0	99,3	99,3
	(100,0)	(100,0)	(100,0)
	(*)	(*)	-
	(100,0)	(*)	(*)
	(*)	(100,0)	(*)
	(100,0)	(98,7)	(98,7)
	(100,0)	(*)	(*)
	(100,0)	(*)	(*)

⁷⁰ U pitanju su deca koja su napunila 13 godina do 1. marta 2013. godine.

Od dece koja su u prethodnoj školskoj godini pohađala poslednji razred osnovne škole, 96 procenata pohađalo je prvi razred srednje škole u školskoj godini u vreme istraživanja. Tabela takođe pruža podatke o „efektivnoj” stopi prelaska u srednju školu, koja uzima u obzir prisustvo ponavljača u poslednjem razredu osnovne škole. Ovaj indikator bolje odražava situaciju učenika koji ponavljaju poslednji razred osnovne škole, ali na kraju uspeju da upišu srednju školu. Jednostavna stopa prelaska ima tendenciju da potceni prelazak učenika u srednju školu, jer podrazumeva pretpostavku da ponavljači neće nikada upisati srednju školu. Tabela pokazuje da se za ukupno 96 procenata dece iz poslednjeg razreda osnovne škole očekuje da će preći u srednju školu. Pošto su stopa prelaska i efektivna stopa prelaska iste, to znači da nije bilo ponavljača u poslednjem razredu osnovne škole.

Tabela ED.7: Završavanje osnovne škole i prelazak u srednju školu^a

Stopa završavanja osnovne škole, stopa prelaska u srednju školu i efektivna stopa prelaska u srednju školu, Srbija, 2014.

	Stopa završavanja osnovne škole ¹	Broj dece uzrasta kada bi trebalo da završe osnovnu školu	Stopa prelaska u srednju školu ²	Broj dece koja su bila u poslednjem razredu osnovne škole prethodne školske godine	Efektivna stopa prelaska u srednju školu	Broj dece koja su bila u poslednjem razredu osnovne škole prethodne školske godine i koja ne ponavljaju razred u tekućoj školskoj godini
Ukupno	93,4	152	96,3	217	96,3	217
Pol						
Muški	90,5	93	94,6	118	94,6	118
Ženski	97,9	59	98,4	99	98,4	99
Region						
Beogradski region	(*)	20	(86,4)	39	(86,4)	39
Region Vojvodine	(95,5)	48	(100,0)	53	(100,0)	53
Region Šumadije i Zapadne Srbije	(101,2)	41	96,1	66	96,1	66
Region Južne i Istočne Srbije	(87,3)	42	(100,0)	58	(100,0)	58
Tip naselja						
Gradska	91,9	83	95,8	127	95,8	127
Ostala	95,2	69	97,1	90	97,1	90
Obrazovanje majke						
Bez obrazovanja	(*)	3	(*)	2	(*)	2
Osnovno	(92,1)	22	(*)	26	(*)	26
Srednje	89,4	89	98,9	136	98,9	136
Visoko	(*)	36	(100,0)	42	(100,0)	42
Ne može biti utvrđeno	(*)	2	(*)	11	(*)	11
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	(66,3)	22	(81,9)	36	(81,9)	36
Drugi	(89,4)	40	(100,0)	55	(100,0)	55
Srednji	(102,3)	40	(95,3)	33	(95,3)	33
Četvrti	(*)	20	(100,0)	42	(100,0)	42
Najbogatiji	(*)	30	(100,0)	51	(100,0)	51

¹ Indikator specifičan za istraživanje 7.S7 — Stopa završavanja osnovne škole

² Indikator specifičan za istraživanje 7.S8 — Stopa prelaska u srednju školu

^a Podaci prema karakteristikama „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo” nisu prikazani u tabeli zbog malog broja slučajeva po kategorijama razvrstavanja.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Odnos broja devojčica i dečaka koji pohađaju osnovnu i srednju školu prikazan je u tabeli ED.8. Navedeni odnos je poznatiji pod nazivom indeks jednakosti polova. Važno je napomenuti da su navedeni podaci dobijeni na osnovu neto stope pohađanja, a ne bruto stope pohađanja. Bruto stope daju pogrešan utisak u vezi sa indeksom jednakosti polova uglavnom zato što su, u većini slučajeva, dečaci brojniji među decom koja su uzrastom premašila pohađanje osnovne škole.

Podaci u tabeli pokazuju da je indeks jednakosti polova za osnovnu školu 0,99, odnosno da nema razlika u pohađanju osnovne škole između dečaka i devojčica. Uočljiva je razlika u jednakosti polova na srednjem nivou obrazovanja u korist devojčica (1,08), posebno u Beogradskom regionu (1,19) i kod dece iz najsiromašnijih domaćinstava (1,22).

Tabela ED.8: Jednakost polova u obrazovanju

Odnos prilagođenih neto stopa pohađanja škole devojčica u odnosu na dečake, za osnovnu i srednju školu, Srbija, 2014.

	Osnovna škola			Srednja škola		
	prilagođena neto stopa pohađanja osnovne škole, devojčice	prilagođena neto stopa pohađanja osnovne škole, dečaci	indeks jednakosti polova za osnovnu školu (prilagođen) ¹	prilagođena neto stopa pohađanja srednje škole, devojčice	prilagođena neto stopa pohađanja srednje škole, dečaci	indeks jednakosti polova za srednju školu (prilagođen) ²
Ukupno	97,9	99,1	0,99	93,0	86,0	1,08
Region						
Beogradski region	95,3	99,8	0,96	97,9	82,1	1,19
Region Vojvodine	98,2	98,8	0,99	88,7	85,6	1,04
Region Šumadije i Zapadne Srbije	98,0	98,1	1,00	91,1	84,5	1,08
Region Južne i Istočne Srbije	99,5	100,0	0,99	95,4	91,2	1,05
Tip naselja						
Gradska	98,5	99,7	0,99	93,9	87,3	1,08
Ostala	97,2	98,1	0,99	91,7	84,1	1,09
Obrazovanje majke						
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Osnovno	97,7	99,5	0,98	(92,4)	(78,1)	(1,18)
Srednje	98,7	99,1	1,00	94,8	96,3	0,98
Visoko	97,0	100,0	0,97	(100,0)	(98,2)	(1,02)
Ne može biti utvrđeno ^a	np	np	np	89,7	73,8	1,22
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	93,6	97,6	0,96	83,3	68,2	1,22
Drugi	99,8	97,3	1,03	92,8	85,7	1,08
Srednji	99,8	100,0	1,00	94,6	85,1	1,11
Četvrti	99,3	99,9	0,99	91,9	89,3	1,03
Najbogatiji	97,0	100,0	0,97	98,1	96,7	1,01
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo						
Srpska	98,9	100,0	0,99	94,3	89,1	1,06
Mađarska	(96,4)	(99,5)	(0,97)	(*)	(*)	(*)
Bošnjačka	(100,0)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Romska	93,2	90,8	1,03	(*)	(*)	(*)
Drugo	(100,0)	(99,4)	(1,01)	(*)	(*)	(*)
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Nema podataka/ne zna	-	(*)	-	(*)	-	-

¹ Indikator specifičan za istraživanje 7.S9 — Indeks jednakosti polova (osnovno obrazovanje)

² Indikator specifičan za istraživanje 7.S10 — Indeks jednakosti polova (srednje obrazovanje)

^a Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Procenat devojčica u ukupnoj populaciji dece koja su van školskog sistema, i u osnovnim i u srednjim školama, prikazan je u tabeli ED.9. Tabela pokazuje da je, na nivou osnovne škole, procenat dece van školskog sistema veoma nizak (1 procenat), pa je i procenat devojčica u ukupnoj populaciji dece van školskog sistema veoma nizak, i zbog malog broja slučajeva nije prikazan u tabeli. Na nivou srednje škole, van školskog sistema je 8 procenata dece; učešće devojčica u ukupnoj populaciji dece van školskog sistema iznosi 24 procenta.

Tabela ED.9: Jednakost polova dece van sistema obrazovanja

Procenat devojčica u ukupnoj populaciji van sistema obrazovanja, u osnovnoj i srednjoj školi, Srbija, 2014.

	Osnovna škola				Srednja škola			
	procenat dece van sistema obrazovanja	broj dece osnovnoškolskog uzrasta	procenat devojčica u ukupnoj populaciji osnovnoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja	broj dece osnovnoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja	procenat dece van sistema obrazovanja	broj dece srednjoškolskog uzrasta	procenat devojčica u ukupnoj populaciji srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja	broj dece srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja
Ukupno	1,0	1570	(*)	16	8,0	900	23,7	72
Region								
Beogradski region	0,5	308	(*)	2	8,2	170	(*)	14
Region Vojvodine	1,5	455	(*)	7	8,0	217	42,5	17
Region Šumadije i Zapadne Srbije	1,7	446	(*)	8	9,9	268	(*)	27
Region Južne i Istočne Srbije	0,1	361	(*)	0	5,8	245	(*)	14
Tip naselja								
Gradska	0,3	924	(*)	3	6,8	521	(28,8)	36
Ostala	2,1	646	(*)	13	9,6	379	(18,7)	37
Obrazovanje majke								
Bez obrazovanja	(26,0)	19	(*)	5	(*)	6	(*)	4
Osnovno	0,5	248	(*)	1	14,4	78	(*)	11
Srednje	1,1	939	(*)	10	0,9	373	(*)	3
Visoko	0,0	343	-	-	0,0	106	-	-
Ne može biti utvrđeno ^a	np	np	np	np	15,9	339	25,9	54
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	3,8	278	(*)	11	22,6	134	(19,4)	30
Drugi	1,4	279	(*)	4	10,6	223	31,7	24
Srednji	0,0	356	-	-	4,3	162	(*)	7
Četvrti	0,5	332	(*)	2	6,1	179	(*)	11
Najbogatiji	0,0	326	-	-	0,3	202	(*)	1
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo								
Srpska	0,4	1308	(*)	5	5,7	782	21,5	44
Mađarska	1,9	82	(*)	2	(0,6)	38	(*)	0
Bošnjačka	8,4	44	(*)	4	(*)	16	(*)	1
Romska	7,7	76	(*)	6	(62,7)	31	(*)	20
Drugo	0,3	48	(*)	0	(*)	25	(*)	5
Ne želi da se izjasni	(*)	12	-	-	(*)	6	(*)	3
Nema podataka/ne zna	(*)	0	-	-	(*)	1	-	-

^a Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

np — nije primenljivo

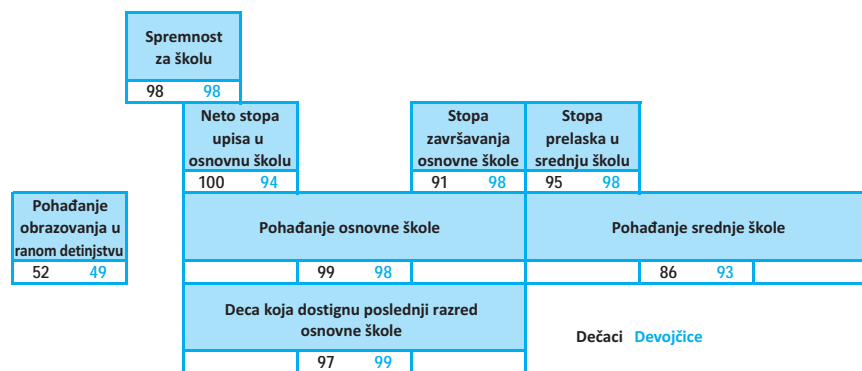
() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Grafikon ED.1 prikazuje zajedno sve indikatore pohađanja i napretka u vezi sa obrazovanjem koji su pokriveni u ovom poglavlju, po polu. Takođe, unete su informacije o pohađanju obrazovanja u ranom detinjstvu, pokriveno u poglavlju 9, u tabeli CD.1. Razlike u indikatorima obrazovanja po polu uočene su za stopu završavanja osnovne škole i za stopu pohađanja srednje škole (oba indikatora su niža za dečake). Takođe, postoje razlike kod dečaka i devojčica u pogledu neto stope upisa u osnovnu školu, koja je povoljnija za dečake.

Grafikon ED.1: Indikatori obrazovanja po polu, Srbija, 2014.

Napomena: Sve vrednosti indikatora su u procentima.

Klasifikaciju nivoa osnovnog i srednjeg obrazovanja u Republici Srbiji, u skladu sa klasifikacijom ISCED 2011, čine: (i) ISCED 1 — osnovna škola, ekvivalentno 1–4. razredu osnovne škole u okviru nacionalnog obrazovnog sistema (tipično za uzrast 6–9 godina); (ii) ISCED 2 — niža srednja škola, ekvivalentno 5–8. razredu osnovne škole u okviru nacionalnog obrazovnog sistema (tipično za uzrast 10–13 godina); (iii) ISCED 3 — viša srednja škola, ekvivalentno 1–4. razredu srednje škole u okviru nacionalnog obrazovnog sistema (tipično za uzrast 14–18 godina). Za potrebe izveštavanja na globalnom nivou, niža i viša srednja škola su kombinovane kao srednjoškolsko obrazovanje, odnosno viši razredi osnovne škole i srednja škola su kombinovani kao srednjoškolsko obrazovanje. Starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu, prema kome deca koja su do kraja februara napunila 6 godina moraju da pođu u prvi razred osnovne škole u septembru iste godine. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine ili ranije (koja su upisana prema starim kriterijumima) i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu iz druge grupe odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

Tabela ED.10 ISCED pokazuje ključne indikatore obrazovanja za Srbiju u skladu sa ISCED klasifikacijom obrazovanja.

Tabela ED.10 ISCED: Sažetak indikatora obrazovanja (ISCED^a)

Sažetak indikatora obrazovanja u skladu sa Međunarodnom standardnom klasifikacijom obrazovanja (ISCED), Srbija, 2014.

	Osnovna škola (ISCED 1)				Prelazak (ISCED 1 u 2)	Srednja škola (ISCED 2+3)
	procenat dece uzrasta za polazak u osnovnu školu koja su upisala prvi razred ¹	neto stopa pohađanja (prilagođeno) ²	procenat dece koja stignu do 4. razreda od ukupnog broja dece koja upišu 1. razred ³	stopa završavanja osnovne škole ⁴	stopa prelaska u srednju školu ⁵	neto stopa pohađanja (prilagođeno) ⁶
Ukupno	97,0	98,8	99,8	92,4	99,6	93,5
Pol						
Muški	99,8	98,9	99,6	115,5	99,4	91,9
Ženski	94,0	98,8	100,0	71,0	99,8	95,3
Indeks jednakosti polova ^{7,8}	np	1,00	np	np	np	1,04

¹ MICS indikator 7.3 — Neto stopa upisa u osnovnu školu

² MICS indikator 7.4; MDG indikator 2.1 — Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)

³ MICS indikator 7.6; MDG indikator 2.2 — Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole

⁴ MICS indikator 7.7 — Stopa završavanja osnovne škole

⁵ MICS indikator 7.8 — Stopa prelaska u srednju školu

⁶ MICS indikator 7.5 — Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)

⁷ MICS indikator 7.9; MDG indikator 3.1 — Indeks jednakosti polova (osnovna škola)

⁸ MICS indikator 7.10; MDG indikator 3.1 — Indeks jednakosti polova (srednja škola)

^a ISCED 1 — ekvivalentno 1–4. razredu osnovne škole, ISCED 2 — ekvivalentno 5–8. razredu osnovne škole, ISCED 3 — ekvivalentno 1–4. razredu srednje škole u okviru nacionalnog obrazovnog sistema.

np — nije primenljivo

Pohađanje osnovne i srednje škole — romska naselja

Od dece iz romskih naselja u Srbiji, koja su uzrasta za polazak u osnovnu školu (6 godina⁷¹), samo 69 procenata pohađa prvi razred osnovne škole (tabela ED.3R). Razlike po polu su vidljive, jer prvi razred na vreme upisuje 76 procenata devojčica i 63 procenat dečaka. Značajne razlike su prisutne i po tipu naselja; deca se u osnovne škole na vreme upisuju češće u ostalim naseljima (82 procenta) nego u gradskim naseljima (65 procenata). Primećena je i pozitivna korelacija sa socio-ekonomskim statusom. U najbogatijim domaćinstvima proporcija je oko 93 procenta, dok je kod dece koja žive u najsiromašnijim domaćinstvima proporcija 49 procenata. Međutim, podatke prema kvintilima indeksa blagostanja treba tumačiti sa oprezom zbog malog broja zabeleženih slučajeva.

Tabela ED.3R: Upis u osnovnu školu

Procenat dece uzrasta za polazak u osnovnu školu koja su upisala prvi razred (neto stopa upisa), Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece uzrasta za polazak u osnovnu školu koja su upisala prvi razred ¹	Broj dece uzrasta za polazak u osnovnu školu
Ukupno	69,1	200
Pol		
Muški	63,0	104
Ženski	75,6	97
Tip naselja		
Gradska	65,1	153
Ostala	81,9	48
Obrazovanje majke		
Bez obrazovanja	50,8	67
Osnovno	76,7	120
Srednje ili visoko	(*)	12
Ne može biti određeno	(*)	1
Kvintili indeksa blagostanja		
Najsiromašniji	49,0	57
Drugi	(67,8)	36
Srednji	(73,6)	41
Četvrti	(79,2)	39
Najbogatiji	(92,7)	26
Indeks blagostanja		
60 procenata siromašnijih	61,6	135
40 procenata bogatijih	84,6	65

¹ MICS indikator 7.3 — Neto stopa upisa u osnovnu školu

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.4R daje procenat dece u uzrastu za osnovnu školu (6–13 godina) koja žive u romskim naseljima i koja pohađaju osnovnu ili srednju školu⁷², kao i dece koja su van sistema obrazovanja. Većina dece uzrasta za osnovnu školu pohađa školu (85 procenata). Međutim, 15 procenata dece navedene starosti je van sistema obrazovanja. Niže pohađanje je prisutno kod romske dece koja žive u domaćinstvima iz najsiromašnijeg kvintila blagostanja (66 procenata), za razliku od dece koja žive u domaćinstvima iz najbogatijeg kvintila blagostanja (97 procenata). Osim toga, procenat dece koja pohađaju školu povećava

⁷¹ Obrazovni sistem, u skladu sa nacionalnom klasifikacijom nivoa obrazovnog sistema, čine 8 razreda obaveznog osnovnog obrazovanja (tipično za uzrast dece 6–13 godina) i 4 razreda srednje škole (tipično za uzrast od 14–18 godina). Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

⁷² Odnosi predstavljeni u ovoj tabeli su „prilagođeni” pošto je, pored pohađanja osnovne škole, u brojilac uključeno i pohađanje srednje škole.

se sa višim nivoom obrazovanja majke — školu pohađa 95 procenata dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje, a 75 procenata dece čije su majke bez obrazovanja.

Procenat dece koja su van sistema obrazovanja najviši je kod dece iz najsiromašnijih domaćinstava (33 procenta), a najniži kod dece iz najbogatijih domaćinstava (3 procenta). Visok procenat dece starosti 6 godina koja su van sistema obrazovanja (31 procenat) ukazuje na činjenicu da deca iz romskih naselja ne upisuju osnovnu školu na vreme.

Procenat dece van sistema obrazovanja relativno je manji kod dece starosti 7–9 godina, što odgovara drugom, trećem i četvrtom razredu osnovne škole. Kako deca prelaze u više razrede (od petog do osmog), procenat dece van sistema obrazovanja je ponovo viši.

Tabela ED.4R: Pohađanje osnovne škole i deca van sistema obrazovanja

Procenat dece osnovnoškolskog uzrasta koja pohađaju osnovnu ili srednju školu (prilagođena neto stopa pohađanja), procenat dece koja pohađaju predškolsko obrazovanje i procenat dece koja su van sistema obrazovanja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Dečaci				broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat			
	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:					neto stopa pohađanja (prilagođeno)	ne pohađaju školu ili predškolsko obrazovanje	pohađaju predškolsko obrazovanje	van sistema obrazovanja ^a
		ne pohađaju školu ili predškolsko obrazovanje	pohađaju predškolsko obrazovanje	van sistema obrazovanja ^a						
Ukupno	84,5	14,5	0,9	15,4	705	85,2	13,3	1,2		
Tip naselja										
Gradska	84,5	14,4	1,0	15,4	542	84,4	13,8	1,4		
Ostala	84,6	15,0	0,4	15,4	163	88,2	11,1	0,7		
Starost ^b (u godinama)										
6	63,0	30,9	6,1	37,0	104	75,6	18,1	5,6		
7	91,6	8,4	0,0	8,4	82	89,4	9,9	0,7		
8	92,6	7,4	0,0	7,4	87	89,4	7,6	3,0		
9	93,7	6,3	0,0	6,3	107	91,5	7,8	0,0		
10	87,0	13,0	0,0	13,0	83	84,5	15,5	0,0		
11	82,8	17,2	0,0	17,2	80	79,7	19,4	0,0		
12	85,6	14,4	0,0	14,4	83	87,8	11,6	0,0		
13	81,9	17,3	0,0	17,3	80	80,5	19,5	0,0		
Obrazovanje majke										
Bez obrazovanja	74,2	25,3	0,2	25,5	190	75,2	23,3	0,6		
Osnovno	87,9	10,8	1,3	12,1	452	88,3	10,0	1,6		
Srednje ili visoko	96,6	3,4	0,0	3,4	55	(93,0)	(7,0)	(0,0)		
Ne može biti određeno	(*)	(*)	(*)	(*)	8	(*)	(*)	(*)		
Kvintili indeksa blagostanja										
Najsiromašniji	65,5	34,1	0,0	34,1	161	67,0	29,7	2,2		
Drugi	80,4	16,0	3,6	19,6	144	91,7	5,3	2,6		
Srednji	84,6	14,7	0,7	15,4	144	83,3	15,7	1,1		
Četvrti	97,1	2,9	0,0	2,9	115	91,2	8,8	0,0		
Najbogatiji	100,0	0,0	0,0	0,0	141	94,3	5,7	0,0		
Indeks blagostanja										
60 procenata siromašnijih	76,4	22,1	1,4	23,5	449	80,8	16,7	2,0		
40 procenata bogatijih	98,7	1,3	0,0	1,3	256	92,6	7,4	0,0		

¹ Indikator specifičan za istraživanje 7.54 — Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)

² Deca osnovnoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja su deca koja ne pohađaju školu i ona koja ne pohađaju predškolsko obrazovanje.

³ Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Neto stopa pohađanja srednje škole je predstavljena u tabeli ED.5R⁷³. Podaci o pohađanju srednje škole otkrivaju mnogo dramatičniju sliku nego što je to slučaj kod pohađanja osnovne škole (oko 22 procenta dece iz romskih naselja pohađa srednju školu). Od dece uzrasta za srednju školu koja žive u romskim naseljima, školu ne pohađa 64 procenta dece.

Srednju školu pohađaju 22 procenta dece uzrasta za srednju školu, dok 14 procenata pohađa osnovnu umesto srednje škole. Postoje uočljive razlike u pohađanju srednje škole između devojčica (15 procenata) i dečaka (28 procenata). Osim toga, pohađanje srednje škole je češće kod dece čije majke imaju osnovno obrazovanje (31 procenat) nego kod dece čije su majke bez obrazovanja (9 procenata).

Neto stopa pohađanja je za oko osam puta niža u najsiromašnijem kvintilu blagostanja (5 procenata) u odnosu na najbogatiji kvintil blagostanja (40 procenata).

Devojčice		Ukupno					
dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno) ¹	procenat dece:			broj dece
	van sistema obrazovanja ^a			ne pohađaju školu ili predškolsko obrazovanje	pohađaju predškolsko obrazovanje	van sistema obrazovanja ^a	
	14,5	819	84,9	13,8	1,1	14,9	1524
	15,2	653	84,4	14,1	1,2	15,3	1194
	11,8	167	86,4	13,0	0,6	13,6	330
	23,7	97	69,1	24,7	5,9	30,6	200
	10,6	122	90,3	9,3	0,4	9,7	204
	10,6	127	90,7	7,5	1,8	9,3	214
	7,8	87	92,7	7,0	0,0	7,0	195
	15,5	121	85,5	14,5	0,0	14,5	204
	19,4	90	81,1	18,4	0,0	18,4	169
	11,6	100	86,8	12,9	0,0	12,9	183
	19,5	76	81,2	18,4	0,0	18,4	156
	23,9	212	74,7	24,2	0,4	24,6	402
	11,5	566	88,1	10,3	1,5	11,8	1018
	(7,0)	38	95,2	4,8	0,0	4,8	93
	(*)	4	(*)	(*)	(*)	(*)	11
	31,9	171	66,3	31,8	1,1	32,9	332
	7,9	181	86,7	10,0	3,0	13,1	325
	16,7	165	83,9	15,2	0,9	16,1	309
	8,8	166	93,7	6,3	0,0	6,3	281
	5,7	136	97,2	2,8	0,0	2,8	277
	18,6	517	78,8	19,2	1,7	20,9	966
	7,4	302	95,4	4,6	0,0	4,6	558

⁷³ Odnosi predstavljeni u tabeli su „prilagođeni“ pošto je, pored pohađanja srednje škole, u brojilac uključeno i pohađanje viših nivoa obrazovanja.

Tabela ED.5R: Pohađanje srednje škole i deca van sistema obrazovanja

Procenat dece srednjoškolskog uzrasta koja pohađaju srednju ili visoku školu (prilagođena neto stopa pohađanja), procenat dece koja pohađaju osnovnu školu i procenat dece van sistema obrazovanja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Dečaci				Devojčice				Ukupno			
	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno) ¹	procenat dece:		broj dece
		pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a			pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a			pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a	
Ukupno	28,0	15,7	55,7	336	14,9	11,4	73,0	319	21,6	13,6	64,2	655
Tip naselja												
Gradska	31,4	17,9	50,3	242	14,5	11,1	73,5	239	23,0	14,5	61,8	481
Ostala	19,2	10,1	69,9	94	16,0	12,4	71,6	80	17,7	11,2	70,7	174
Starost ^b (u godinama)												
14	(*)	(*)	(*)	9	(*)	(*)	(*)	25	(10,9)	(38,6)	(50,5)	33
15	34,2	36,4	28,6	82	12,0	27,0	60,0	65	24,4	32,2	42,5	147
16	31,5	14,1	53,7	89	10,8	12,5	76,0	60	23,1	13,5	62,7	149
17	24,8	5,2	69,4	91	18,2	1,4	80,4	82	21,7	3,4	74,6	173
18	23,0	3,6	73,3	65	17,1	0,7	80,8	88	19,6	1,9	77,6	152
Obrazovanje majke												
Bez obrazovanja	13,3	25,7	59,5	70	(4,0)	(28,1)	(66,7)	52	9,3	26,7	62,6	122
Osnovno	34,5	12,7	52,8	141	24,9	21,2	53,4	83	31,0	15,8	53,0	224
Srednje ili visoko	(*)	(*)	(*)	16	(*)	(*)	(*)	3	(*)	(*)	(*)	19
Ne može biti određeno ^c	23,2	13,7	62,5	108	13,7	1,4	84,2	182	17,2	6,0	76,1	290
Kvintili indeksa blagostanja												
Najsiromašniji	6,2	15,6	75,9	79	3,1	5,7	87,9	73	4,7	10,9	81,7	152
Drugi	(9,8)	(17,4)	(72,8)	61	6,1	20,8	73,1	66	7,9	19,2	72,9	127
Srednji	25,2	27,1	47,7	63	(16,3)	(15,8)	(67,9)	48	21,4	22,2	56,4	111
Četvrti	(47,7)	(4,4)	(47,9)	66	21,7	11,1	67,2	55	35,9	7,5	56,6	120
Najbogatiji	53,7	14,6	31,6	67	27,6	6,3	66,1	78	39,6	10,1	50,3	145
Indeks blagostanja												
60 procenata siromašnijih	13,2	19,8	66,2	203	7,5	13,6	77,6	186	10,5	16,8	71,6	390
40 procenata bogatijih	50,7	9,6	39,7	132	25,2	8,3	66,6	133	37,9	8,9	53,2	265

¹ Indikator specifičan za istraživanje 7.55 — Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)

^a Deca srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja su deca koja ne pohađaju osnovnu, srednju ili visoku školu.

^b Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine

^c Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Značajna razlika je primećena između dečaka i devojčica kod indikatora koji pokazuje decu koja su van sistema obrazovanja. Naime, među 64 procenta dece srednjoškolskog uzrasta koja su van škole, 56 procenata su dečaci, a 73 procenta su devojčice. Najviši procenat dece srednjoškolskog uzrasta koja su van škole sreće se kod dece koja žive u domaćinstvima iz najsiromašnijeg kvintila indeksa blagostanja (82 procenta).

Procenat dece koja žive u romskim naseljima, koja upišu prvi razred i uspeju da dođu do poslednjeg razreda osnovne škole predstavljen je u tabeli ED.6R. U Srbiji, 8. razred (poslednji razred osnovne škole) odgovara ISCED nivou 2. Zbog mogućnosti globalnog poređenja, podaci predstavljeni prema ISCED nivoima nalaze se i Prilogu G. Od sve dece iz romskih naselja koja su upisala prvi razred, oko dve trećine (77 procenata) na kraju će doći do poslednjeg razreda. Proporcija je viša kod dečaka (81 procenat) nego kod devojčica (73 procenta), ali ove rezultate treba tumačiti sa oprezom zbog malog broja zabeleženih slučajeva.

Tabela ED.6R: Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole

Procenat dece koja upišu prvi razred osnovne škole i koja uspeju da stignu do poslednjeg razreda osnovne škole (stopa ostanka do poslednjeg razreda osnovne škole), Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece koja su pohađala 1. razred prethodne školske godine i koja su u 2. razredu ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 2. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 3. razred ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 3. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 4. razred ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 4. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 5. razred ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 5. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 6. razred ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 6. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 7. razred ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 7. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 8. razred ove školske godine	Procenat dece koja stignu do 8. razreda od ukupnog broja dece koja upišu 1. razred ¹
Ukupno	99,4	98,5	98,5	94,7	91,0	94,5	98,1	77,0
Pol								
Muški	98,6	98,7	99,3	93,1	92,1	99,1	(99,1)	(81,3)
Ženski	100,0	98,4	97,7	95,9	90,0	90,9	(97,0)	(73,1)
Tip naselja								
Gradska	99,7	98,5	98,6	95,8	92,5	93,2	98,9	79,1
Ostala	(98,5)	98,4	98,3	(91,1)	(84,7)	(*)	(95,9)	(*)
Obrazovanje majke								
Bez obrazovanja	(99,0)	(100,0)	98,8	(97,9)	(90,6)	(96,7)	(*)	(*)
Osnovno	99,5	98,6	98,3	95,1	97,6	93,8	100,0	84,0
Srednje ili visoko	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Ne može biti određeno	(*)	(*)	-	-	(*)	(*)	(*)	-
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	(98,7)	96,7	96,0	(87,6)	(64,3)	(*)	(*)	(*)
Drugi	(100,0)	(100,0)	(100,0)	(88,1)	(*)	(*)	(*)	(*)
Srednji	(98,2)	(100,0)	98,0	(100,0)	(96,4)	(100,0)	(*)	*
Četvrti	(100,0)	(96,4)	(98,3)	(100,0)	(92,3)	(*)	(*)	(*)
Najbogatiji	(100,0)	(*)	(100,0)	(100,0)	(100,0)	(*)	(100,0)	(*)
Indeks blagostanja								
60 procenata siromašnijih	99,0	99,2	98,1	90,8	86,8	93,7	(99,3)	(70,6)
40 procenata bogatijih	100,0	97,5	99,1	100,0	96,6	(95,6)	(96,9)	(86,4)

¹ Indikator specifičan za istraživanje 7.56 — Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.7R pokazuje da stopa završavanja osnovne škole iznosi 64 procenta. Tabela DQ.18R u Prilogu D pruža dodatne informacije o raspodeli dece i mladih starosti 5–24 godine prema nivoima obrazovanja i razredu koji pohađaju u tekućoj školskoj godini. Potrebno je napomenuti da 81 procenat dece uzrasta kada bi trebalo da završe osnovnu školu⁷⁴ (13 godina) trenutno pohađa školu. Oko jedne trećine dece navedene starosti trenutno pohađa poslednji razred osnovne škole (37 procenata). Ostala deca ovog uzrasta raspoređena su u nižim razredima osnovne škole.

Samo 59 procenata dece koja su pohađala poslednji razred osnovne škole u prethodnoj školskoj godini, pohađala su prvi razred srednje škole u školskoj godini kada je rađeno istraživanje. Tabela pokazuje da se za ukupno 62 procenta dece u poslednjem razredu osnovne škole očekuje da će preći u srednju školu.

Tabela ED.7R: Završavanje osnovne škole i prelazak u srednju školu

Stopa završavanja osnovne škole, stopa prelaska u srednju školu i efektivna stopa prelaska u srednju školu, Srbija — romska naselja, 2014.

	Stopa završavanja osnovne škole ¹	Broj dece uzrasta kada bi trebalo da završe osnovnu školu	Stopa prelaska u srednju školu ²	Broj dece koja su bila u poslednjem razredu osnovne škole prethodne školske godine	Efektivna stopa prelaska u srednju školu	Broj dece koja su bila u poslednjem razredu osnovne škole prethodne školske godine i koja ne ponavljaju razred u tekućoj školskoj godini
Ukupno	64,0	156	58,7	91	62,2	86
Pol						
Muški	65,1	80	(72,2)	54	(78,3)	49
Ženski	62,8	76	(39,4)	38	(40,5)	37
Tip naselja						
Gradska	56,5	132	57,8	71	61,4	67
Ostala	(105,3)	24	(*)	20	(*)	19
Obrazovanje majke						
Bez obrazovanja	(50,3)	33	(*)	8	(*)	8
Osnovno	56,1	112	(70,6)	43	(72,3)	42
Srednje ili visoko	(*)	9	(*)	8	(*)	8
Ne može biti određeno	(*)	2	(*)	32	(*)	28
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	(22,5)	31	(*)	6	(*)	6
Drugi	(*)	32	(*)	5	(*)	5
Srednji	(57,7)	28	(*)	13	(*)	13
Četvrti	(*)	19	(55,1)	39	(55,1)	39
Najbogatiji	(73,2)	45	(53,9)	28	(*)	23
Indeks blagostanja						
60 procenata siromašnijih	55,3	92	(70,0)	24	(70,0)	24
40 procenata bogatijih	76,3	64	54,6	67	59,1	62

¹ Indikator specifičan za istraživanje 7.57 — Stopa završavanja osnovne škole

² Indikator specifičan za istraživanje 7.58 — Stopa prelaska u srednju školu

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

⁷⁴ U pitanju su deca koja su napunila 13 godina do 1. marta 2013. godine.

Odnos broja devojčica i dečaka koji pohađaju osnovnu i srednju školu prikazan je u tabeli ED.8R. Navedeni odnos je poznatiji pod nazivom indeks jednakosti polova.

Tabela pokazuje da je indeks jednakosti polova za osnovnu školu blizu 1,00 (1,01), što znači da nema razlika u pohađanju osnovne škole između devojčica i dečaka. Međutim, ovaj indikator pada na 0,53 za srednje obrazovanje. Indeks jednakosti polova za srednje obrazovanje pokazuje da u srednjem obrazovanju ima više dečaka nego devojčica, tj. da su devojčice u nepovoljnijem položaju u srednjem obrazovanju. Indeks jednakosti polova za srednje obrazovanje pokazuje još veće razlike između dečaka i devojčica u gradskim naseljima (0,46) nego u ostalim naseljima (0,83).

Tabela ED.8R: Jednakost polova u obrazovanju

Odnos prilagođenih neto stopa pohađanja škole devojčica u odnosu na dečake, za osnovnu i srednju školu, Srbija — romska naselja, 2014.

	Osnovna škola			Srednja škola		
	prilagođena neto stopa pohađanja osnovne škole, devojčice	prilagođena neto stopa pohađanja osnovne škole, dečaci	indeks jednakosti polova za osnovnu školu (prilagođen) ¹	prilagođena neto stopa pohađanja srednje škole, devojčice	prilagođena neto stopa pohađanja srednje škole, dečaci	indeks jednakosti polova za srednju školu (prilagođen) ²
Ukupno	85,2	84,5	1,01	14,9	28,0	0,53
Tip naselja						
Gradska	84,4	84,5	1,00	14,5	31,4	0,46
Ostala	88,2	84,6	1,04	16,0	19,2	0,83
Obrazovanje majke						
Bez obrazovanja	75,2	74,2	1,01	(4,0)	13,3	(0,30)
Osnovno	88,3	87,9	1,00	24,9	34,5	0,72
Srednje ili visoko	(93,0)	(96,6)	(0,96)	(*)	(*)	(*)
Ne može biti određeno ^a	np	np	np	13,7	23,2	0,59
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	67,0	65,5	1,02	3,1	6,2	0,50
Drugi	91,7	80,4	1,14	6,1	9,8	0,62
Srednji	83,3	84,6	0,98	(16,3)	25,2	(0,65)
Četvrti	91,2	97,1	0,94	21,7	(47,7)	(0,46)
Najbogatiji	94,3	100,0	0,94	27,6	53,7	0,51
Indeks blagostanja						
60 procenata siromašnijih	80,8	76,4	1,06	7,5	13,2	0,57
40 procenata bogatijih	92,6	98,7	0,94	25,2	50,7	0,50

¹ Indikator specifičan za istraživanje 7.S9 — Indeks jednakosti polova (osnovno obrazovanje)

² Indikator specifičan za istraživanje 7.S10 — Indeks jednakosti polova (srednje obrazovanje)

^a Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Procenat devojčica u ukupnoj populaciji dece koja su van školskog sistema, i u osnovnim i u srednjim školama, prikazan je u tabeli ED.9R. Tabela pokazuje da, na nivou osnovne škole, devojčice čine više od polovine (52 procenta) ukupne populacije van školskog sistema. Učešće devojčica u populaciji dece koja su van školskog sistema je slično i na nivou srednje škole (56 procenata).

Tabela ED.9R: Jednakost polova dece van sistema obrazovanja

Procenat devojčica u ukupnoj populaciji van sistema obrazovanja, u osnovnoj i srednjoj školi, Srbija — romska naselja, 2014.

	Osnovna škola				Srednja škola			
	procenat dece van sistema obrazovanja	broj dece osnovnoškolskog uzrasta	procenat devojčica u ukupnoj populaciji osnovnoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja	broj dece osnovnoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja	procenat dece van sistema obrazovanja	broj dece srednjoškolskog uzrasta	procenat devojčica u ukupnoj populaciji srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja	broj dece srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja
Ukupno	14,9	1524	52,2	227	64,2	655	55,5	420
Tip naselja								
Gradska	15,3	1194	54,3	183	61,8	481	59,1	298
Ostala	13,6	330	43,8	45	70,7	174	46,6	123
Obrazovanje majke								
Bez obrazovanja	24,6	402	51,2	99	62,6	122	45,3	76
Osnovno	11,8	1018	(54,5)	120	53,0	224	37,2	119
Srednje ili visoko	4,8	93	(*)	5	(*)	19	(*)	5
Ne može biti određeno ^a	np	np	np	np	76,1	290	69,4	221
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	32,9	332	(49,8)	109	81,7	152	51,8	124
Drugi	13,1	325	33,5	42	72,9	127	51,9	93
Srednji	16,1	309	55,5	50	56,4	111	51,7	63
Četvrti	6,3	281	(*)	18	56,6	120	53,7	68
Najbogatiji	2,8	277	(*)	8	50,3	145	71,2	73
Indeks blagostanja								
60 procenata siromašnijih	20,9	966	47,8	202	71,6	390	51,8	279
40 procenata bogatijih	4,6	558	87,1	26	53,2	265	62,7	141

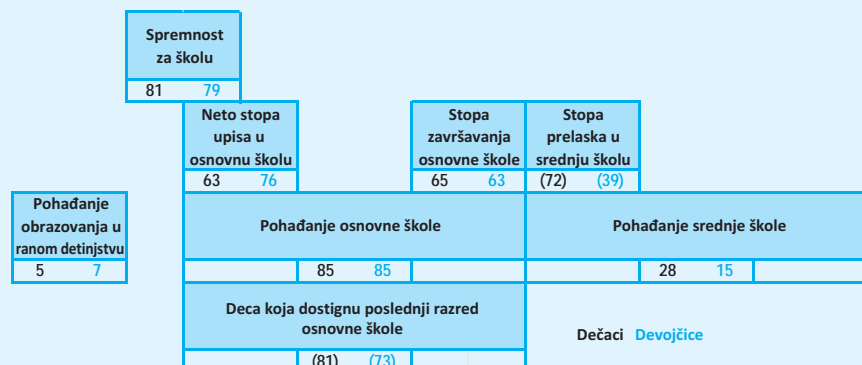
^a Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Grafikon ED.1R: Indikatori obrazovanja po polu, Srbija — romska naselja, 2014.

Napomena: Sve vrednosti indikatora su u procentima.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva.

Grafikon ED.1R prikazuje zajedno sve indikatore pohađanja i napretka u vezi sa obrazovanjem koji su pokriveni u ovom poglavlju, po polu. Takođe, on sadrži informacije o pohađanju obrazovanja u ranom detinjstvu, prikazane u poglavlju 9, u tabeli CD.1R. Razlike su uočljive za neto stopu upisa u osnovnu školu — prvi razred osnovne škole upisalo je 63 procenta dečaka uzrasta za polazak u osnovnu školu i 76 procenata devojčica istog uzrasta. Nema razlika u stopama pohađanja osnovne škole kod dečaka i devojčica, ali stope pohađanja srednje škole pokazuju niži nivo pohađanja za devojčice.

Klasifikaciju nivoa osnovnog i srednjeg obrazovanja u Republici Srbiji, u skladu sa klasifikacijom ISCED 2011, čine: (i) ISCED 1 — osnovna škola, ekvivalentno 1–4. razredu osnovne škole u okviru nacionalnog obrazovnog sistema (tipično za uzrast 6–9 godina); (ii) ISCED 2 — niža srednja škola, ekvivalentno 5–8. razredu osnovne škole u okviru nacionalnog obrazovnog sistema (tipično za uzrast 10–13 godina); (iii) ISCED 3 — viša srednja škola, ekvivalentno 1–4. razredu srednje škole u okviru nacionalnog obrazovnog sistema (tipično za uzrast 14–18 godina). Za potrebe izveštavanja na globalnom nivou, niža i viša srednja škola su kombinovane kao srednjoškolsko obrazovanje, odnosno viši razredi osnovne škole i srednja škola su kombinovani kao srednjoškolsko obrazovanje. Starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu prema kome deca koja su do kraja februara napunila 6 godina moraju da pođu u prvi razred osnovne škole u septembru iste godine. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine ili ranije (koja su upisana prema starim kriterijumima) i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarскоj 2013. godini, dok je za decu iz druge grupe odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

Tabela ED.10 ISCED pokazuje ključne indikatore obrazovanja u romskim naseljima u skladu sa ISCED klasifikacijom obrazovanja.

Tabela ED.10R ISCED: Sažetak indikatora obrazovanja (ISCED^a)

Sažetak indikatora obrazovanja u skladu sa Međunarodnom standardnom klasifikacijom obrazovanja (ISCED), Srbija — romska naselja, 2014.

	Osnovna škola (ISCED 1)				Prelazak (ISCED 1 u 2)	Srednja škola (ISCED 2+3)
	procenat dece uzrasta za polazak u osnovnu školu koja su upisala prvi razred ¹	neto stopa pohađanja (prilagođeno) ²	procenat dece koja stignu do 4. razreda od ukupnog broja dece koja upišu 1. razred ³	stopa završavanja osnovne škole ⁴	stopa prelaska u srednju školu ⁵	neto stopa pohađanja (prilagođeno) ⁶
Ukupno	69,1	85,8	96,5	115,7	92,6	51,2
Pol						
Muški	63,0	84,6	96,6	149,1	88,4	54,8
Ženski	75,6	86,8	96,1	92,3	95,9	47,9
Indeks jednakosti polova ^{7,8}	np	1,03	np	np	np	0,87

¹ MICS indikator 7.3 — Neto stopa upisa u osnovnu školu

² MICS indikator 7.4; MDG indikator 2.1 — Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)

³ MICS indikator 7.6; MDG indikator 2.2 — Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole

⁴ MICS indikator 7.7 — Stopa završavanja osnovne škole

⁵ MICS indikator 7.8 — Stopa prelaska u srednju školu

⁶ MICS indikator 7.5 — Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)

⁷ MICS indikator 7.9; MDG indikator 3.1 — Indeks jednakosti polova (osnovna škola)

⁸ MICS indikator 7.10; MDG indikator 3.1 — Indeks jednakosti polova (srednja škola)

^a ISCED 1 — ekvivalentno 1–4. razredu osnovne škole, ISCED 2 — ekvivalentno 5–8. razredu osnovne škole, ISCED 3 — ekvivalentno 1–4. razredu srednje škole u okviru nacionalnog obrazovnog sistema.

np — nije primenjivo

XI ZAŠTITA DETETA

Upis u matičnu knjigu rođenih

U Konvenciji o pravima deteta (CRC), kao i u drugim međunarodnim sporazumima, navodi se da svako dete ima pravo na ime i nacionalnost. Ipak, rođenje skoro svakog četvrtog deteta mlađeg od pet godina nikada nije zabeleženo. Ovaj nedostatak formalnog prepoznavanja od strane države obično znači da dete ne može da dobije izvod iz matične knjige rođenih. Zbog toga deca mogu biti uskraćena za zdravstvenu zaštitu ili obrazovanje. Nedostatak zvaničnih identifikacionih dokumenata kasnije može značiti da dete pre punoletstva može ući u brak ili na tržište rada, odnosno da može biti regrutovano u oružane snage. U odraslom dobu, izvod iz matične knjige rođenih može biti uslov za dobijanje socijalne pomoći ili zaposlenja u formalnom sektoru, za kupovinu imovine ili dokazivanje prava na nasledenu imovinu, za glasanje i dobijanje pasoša. Upis u matičnu knjigu rođenih po rođenju je prvi korak u obezbeđivanju prepoznavanja dece pred zakonom, zaštiti njihovih prava i osiguranju da neko kršenje ovih prava neće proći nezapaženo.⁷⁵

Tabela CP.1 predstavlja podatke o upisu u matičnu knjigu rođenih dece mlađe od pet godina u Srbiji.

Tabela CP.1: Upis u matičnu knjigu rođenih^a
Procenat dece mlađe od 5 godina upisane u matičnu knjigu rođenih, Srbija, 2014.

	Deca mlađa od pet godina čije je		
	ima izvod iz matične knjige rođenih		
	pokazan	nije pokazan	
Ukupno	77,3	21,1	
Pol			
Muški	75,6	22,1	
Ženski	79,1	20,0	
Region			
Beogradski region	81,6	18,0	
Region Vojvodine	67,6	30,5	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	77,8	19,3	
Region Južne i Istočne Srbije	84,7	14,3	
Tip naselja			
Gradska	79,1	19,6	
Ostala	74,2	23,7	
Starost (u mesecima)			
0–11	84,3	12,4	
0–5	81,6	14,2	
6–11	87,9	10,0	
12–23	71,6	27,1	
24–35	79,4	20,2	
36–47	74,7	23,3	
48–59	76,2	22,9	
Obrazovanje majke			
Bez obrazovanja	(69,6)	(12,8)	
Osnovno	72,0	23,8	
Srednje	75,7	22,8	
Visoko	81,4	18,1	
Indeks kvintila blagostanja			
Najsiromašniji	66,1	28,6	
Drugi	83,0	16,3	
Srednji	74,0	23,5	
Četvrti	79,7	19,9	
Najbogatiji	80,5	18,9	
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo			
Srpska	76,2	22,4	
Mađarska	81,2	18,8	
Bošnjačka	91,9	1,4	
Romska	72,8	20,0	
Ostala	84,5	15,0	
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	

¹ MICS indikator 8.1 — Upis u matičnu knjigu rođenih

^a Broj dece mlađe od 5 godina koja nisu upisana u matične knjige rođenih manji je od 25 neponderisanih slučajeva za sve posmatrane karakteristike i podaci za decu koja nisu upisana, a čije majke/staratelji znaju kako se obavlja upis u matičnu knjigu, nisu prikazani u tabeli CP.1.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

⁷⁵ United Nations Children's Fund, *Every Child's Birth Right: Inequities and trends in birth registration*, UNICEF, New York, 2013.

rođenje upisano u matičnu knjigu rođenih		Broj dece mlađe od pet godina
nema izvod iz matične knjige rođenih	ukupan broj upisanih ¹	
1,0	99,4	2720
1,4	99,2	1400
0,6	99,6	1320
0,0	99,6	733
1,1	99,1	753
2,1	99,1	706
1,0	100,0	528
0,8	99,5	1722
1,4	99,2	998
1,7	98,4	566
1,8	97,6	321
1,6	99,5	245
0,9	99,6	489
0,4	100,0	465
1,4	99,4	545
0,7	99,8	655
(2,4)	(84,7)	32
3,2	99,0	309
1,0	99,5	1380
0,4	99,9	999
2,4	97,1	411
0,6	100,0	425
2,6	100,0	522
0,2	99,9	609
0,1	99,6	752
1,0	99,6	2306
0,0	100,0	83
6,7	100,0	61
0,8	93,7	91
0,5	100,0	138
(*)	(*)	40
(*)	(*)	1

Prema podacima istraživanja Srbija MICS 2014, rođenje 99 procenata dece mlađe od pet godina upisano u matičnu knjigu rođenih (tabela CP.1). Nema značajnih varijacija u upisivanju u matičnu knjigu rođenih na osnovu različitih karakteristika, osim etničke pripadnosti lica na koje se vodi domaćinstvo — najniža stopa upisa dece mlađe od pet godina u matične knjige rođenih zabeležena je u romskim domaćinstvima (94 procenta).

Upis u matične knjige rođenih — romska naselja

Od dece mlađe od pet godina u romskim naseljima, 95 procenata je upisano u matičnu knjigu rođenih (tabela CP.1R). Primećene su neke varijacije kod upisivanja dece u matičnu knjigu rođenih prema starosnim grupama i izgleda da postoji kašnjenje u upisu dece u matičnu knjigu rođenih. Kod dece starosti 0–5 meseci upisano je samo 83 procenta dece, u poređenju sa većim prosecima za ostale starosne grupe i ukupan prosek. Prevalencija upisa u matičnu knjigu rođenih raste sa porastom obrazovanja majke (89 procenata dece čije su majke bez obrazovanja i 100 procenata dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje). Stopa upisa u matičnu knjigu rođenih je nešto niža kod dece iz najsiromašnijih domaćinstava (89 procenata) nego u ostala četiri kvintila (gde se procenti kreću u rasponu od 96 do 99 procenata). Nedostatak odgovarajućeg znanja o tome kako se vrši upis deteta u matičnu knjigu rođenih može predstavljati jednu od velikih prepreka za ispunjenje prava deteta na identitet. Podaci pokazuju da 52 procenta majki dece koja nisu upisana u matičnu knjigu rođenih ne zna kako se vrši upis deteta u matičnu knjigu rođenih.

Tabela CP.1R: Upis u matičnu knjigu rođenih

Procenat dece mlađe od 5 godina upisane u matičnu knjigu rođenih i procenat dece koja nisu upisane, a čije majke/staratelji znaju kako se obavlja upis, Srbija — romska naselja, 2014.

	Deca mlađa od 5 godina čije je rođenje upisano u matičnu knjigu rođenih				Broj dece mlađe od pet godina	Deca mlađa od 5 godina čije je rođenje nije upisano u matičnu knjigu rođenih	
	ima izvod iz matične knjige rođenih		nema izvod iz matične knjige rođenih	ukupan broj upisanih ¹		procenat dece čija majka/staratelj zna kako se vrši upis u matičnu knjigu rođenih	broj dece mlađe od 5 godina koja nisu upisane u matičnu knjigu rođenih
	pokazan	nije pokazan					
Ukupno	55,9	34,9	4,6	95,3	1515	47,8	71
Pol							
Muški	59,8	31,5	2,6	93,9	787	(41,2)	48
Ženski	51,7	38,5	6,7	96,9	728	(*)	23
Tip naselja							
Gradska	54,6	35,5	4,8	94,9	1135	(42,1)	58
Ostala	59,8	32,9	3,9	96,7	380	(*)	13
Starost (u mesecima)							
0–11	52,6	32,4	4,9	89,8	276	(*)	28
0–5	48,9	27,8	6,2	82,9	146	(*)	25
6–11	56,8	37,5	3,3	97,6	130	(*)	3
12–23	59,5	34,7	4,0	98,2	318	(*)	6
24–35	56,0	37,8	3,0	96,8	281	(*)	9
36–47	55,1	34,6	6,3	96,0	324	(*)	13
48–59	55,9	34,9	4,5	95,3	316	(*)	15
Obrazovanje majke							
Bez obrazovanja	43,2	40,7	4,9	88,9	361	(43,9)	40
Osnovno	60,3	31,8	4,9	97,0	1031	(52,8)	31
Srednje ili visoko	56,2	43,0	0,7	100,0	123	-	0
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašnji	53,3	29,7	6,0	89,0	436	(43,6)	48
Drugi	61,3	33,3	3,8	98,4	317	(*)	5
Srednji	49,5	40,7	6,2	96,3	300	(*)	11
Četvrti	57,8	38,8	2,3	98,9	254	(*)	3
Najbogatiji	60,0	34,8	3,4	98,2	208	(*)	4
Indeks blagostanja							
60 procenata siromašnijih	54,6	33,9	5,4	93,9	1053	(52,7)	64
40 procenata bogatijih	58,8	37,0	2,8	98,6	462	(*)	7

¹ MICS indikator 8.1 — Upis u matičnu knjigu rođenih

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Dečiji rad

Deca širom sveta se rutinski angažuju u plaćenim i neplaćenim oblicima rada koji nisu štetni za njih. Međutim, ona su klasifikovana kao deca radnici kada su ili suviše mlada da rade ili učestvuju u opasnim aktivnostima koje mogu ugroziti njihov fizički, mentalni, društveni razvoj i obrazovanje. Član 32 (1) Konvencije o pravima deteta glasi: „Države članice priznaju pravo deteta na zaštitu od ekonomske eksploatacije i od obavljanja bilo kog posla koji bi mogao da bude opasan ili da ometa obrazovanje deteta, ili koji će biti štetan po zdravlje deteta ili fizički, mentalni, duhovni, moralni ili društveni razvoj”.

Prema srpskom Zakonu o radu, kao starosni prag za zapošljavanje postavljena je granica od 15 godina. Zakonom je definisano da se zaposleni maloletnici ne mogu angažovati na poslovima koji podrazumevaju težak fizički rad, rad pod zemljom, pod vodom, na visini ili na poslovima koji mogu negativno uticati na njihovo zdravlje i život. Maloletnici mogu da rade do 35 sati nedeljno ili 8 sati dnevno, bez prekovremenog ili noćnog rada. Maloletnici mogu da se zaposle samo uz saglasnost roditelja ili staratelja.

Modul „Dečiji rad” odnosi se na decu starosti 5–17 godina i sadrži pitanja o vrsti posla koje dete obavlja i broja sati koliko je dete angažovano. Podaci su prikupljeni za uključivanje i u ekonomske aktivnosti (plaćeni ili neplaćeni rad za nekoga ko nije član domaćinstva, rad za porodično gazdinstvo ili porodični posao) i u rad kod kuće (kućni poslovi, npr. kuvanje, čišćenje, briga o deci, prikupljanje drva za ogrev ili donošenje vode). Modul takođe prikuplja informacije o opasnim uslovima rada.^{76,77}

Tabela CP.2 pokazuje uključenost dece u ekonomske aktivnosti. Metodologija MICS indikatora za dečiji rad koristi tri starosno specifična praga za broj sati koliko dete može obavljati ekonomske aktivnosti, a da se to ne klasifikuje kao dečiji rad. Dete koje je obavljalo ekonomske aktivnosti, tokom poslednje sedmice, više od starosno specifičnog broja sati klasifikuje se kao da je bilo uključeno u dečiji rad:

- ▶ starost 5–11: 1 sat ili više,
- ▶ starost 12–14: 14 sati ili više,
- ▶ starost 15–17: 43 sata ili više.

Tabela CP.2 predstavlja rezultate uključenosti u ekonomske aktivnosti. Kod dece starosti 5–11 godina, 12 procenata je uključeno u ekonomske aktivnosti najmanje jedan sat. Kod dece starosti 12–14 godina, 20 procenata dece je uključeno u ekonomske aktivnosti manje od 14 sati, dok su 2 procenta uključena 14 ili više sati.

Od dece starosti 15–17 godina, 26 procenata je uključeno u ekonomske aktivnosti manje od 43 sata, dok nema dece koja su uključena u ekonomske aktivnosti 43 i više sati. Deca iz ostalih naselja su generalno više uključena u ekonomske aktivnosti nego njihovi vršnjaci iz gradskih naselja.

⁷⁶ United Nations Children’s Fund, *How Sensitive Are Estimates of Child Labour to Definitions?*, MICS Methodological Paper No. 1, UNICEF, New York, 2012.

⁷⁷ Modul „Dečiji rad” je primenjen korišćenjem slučajnog izbora jednog deteta u svim domaćinstvima u kojima je bilo jedno ili više dece starosti 1–17 godina (pogledati Prilog F: Upitnici). Taj modul je primenjivan ako je izabrano dete bilo starosti 5–17 godina, a modul koji se odnosi na disciplinovanje deteta ako je izabrano dete bilo starosti 1–14 godina. Da bi se uzeo u obzir slučajni izbor, ponder za domaćinstva je pomnožen ukupnim brojem dece starosti 1–17 godina u svakom domaćinstvu.

Tabela CP.2: Uključenost dece u ekonomske aktivnosti

Procenat dece prema uključenosti u ekonomske aktivnosti u toku prethodne sedmice, prema starosnim grupama, Srbija, 2014.

	Procenat dece starosti 5–11 godina uključene u ekonomske aktivnosti najmanje jedan sat	Broj dece starosti 5–11 godina	Procenat dece starosti 12–14 godina uključene u:		Broj dece starosti 12–14 godina	Procenat dece starosti 15–17 godina uključene u:		Broj dece starosti 15–17 godina
			ekonomske aktivnosti manje od 14 sati	ekonomske aktivnosti 14 sati i duže		ekonomske aktivnosti manje od 43 sata	ekonomske aktivnosti 43 sati i duže	
Ukupno	12,0	2183	20,1	1,9	965	26,0	0,0	1020
Pol								
Muški	13,9	1060	26,2	2,9	481	34,0	0,0	594
Ženski	10,1	1123	14,0	1,0	485	15,0	0,0	426
Region								
Beogradski region	6,9	392	25,1	0,0	207	20,4	0,0	215
Region Vojvodine	11,6	646	13,3	1,5	262	24,0	0,0	257
Region Šumadije i Zapadne Srbije	16,1	646	18,4	3,5	268	27,7	0,0	299
Region Južne i Istočne Srbije	10,9	499	25,2	2,3	228	31,0	0,0	249
Tip naselja								
Gradska	6,3	1288	10,7	0,7	558	18,2	0,0	602
Ostala	20,1	895	32,9	3,6	408	37,3	0,0	417
Pohađanja škole								
Da	12,3	2027	20,4	1,6	953	26,0	0,0	967
Ne	7,1	156	(*)	(*)	12	(26,5)	(0,0)	52
Obrazovanje majke								
Bez obrazovanja	(4,3)	21	(*)	(*)	17	(*)	(*)	4
Osnovno	19,5	299	25,7	5,4	155	34,8	0,0	133
Srednje	13,1	1313	24,6	1,8	565	26,2	0,0	615
Visoko	4,7	525	4,9	0,0	210	11,2	0,0	176
Ne može biti utvrđeno ^a	np	np	np	np	np	40,0	0,0	92
Indeks kvintila blagostanja								
Najsiromašniji	14,1	363	25,7	4,7	196	27,2	0,0	156
Drugi	16,5	356	24,6	2,4	200	33,3	0,0	210
Srednji	15,5	529	23,1	2,1	214	32,8	0,0	178
Četvrti	6,5	463	12,6	0,0	182	33,8	0,0	204
Najbogatiji	8,3	472	12,6	0,0	173	9,5	0,0	271
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo								
Srpska	11,7	1772	20,5	1,8	843	25,4	0,0	899
Mađarska	30,8	118	(*)	(*)	39	(50,2)	(0,0)	42
Bošnjačka	(3,6)	80	(*)	(*)	14	(*)	(*)	13
Romska	0,9	103	(11,2)	(10,0)	38	(*)	(*)	42
Drugo	14,3	87	(*)	(*)	23	(*)	(*)	19
Ne želi da se izjasni	(*)	23	(*)	(*)	9	(*)	(*)	5
Nema podataka/ne zna	(*)	1	-	-	0	-	-	0

^a Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela CP.3 predstavlja uključenost dece u kućne poslove. Kao i za ranije navedene ekonomske aktivnosti, metodologija koristi tri starosno specifična praga za broj sati koliko dete može obavljati kućne poslove, a da se to ne klasifikuje kao dečiji rad.

Dete koje je obavljalo kućne poslove, tokom poslednje sedmice, više od starosno specifičnog broja sati klasifikuje se kao da je bilo uključeno u dečiji rad:

- ▶ starosti 5–11 i starosti 12–14: 28 sati i više,
- ▶ starosti 15–17: 43 sati i više.

Od sve dece starosti 5–11 godina, 57 procenata je uključeno u kućne poslove manje od 28 sati. Za decu starosti 12–14 godina taj procenat je mnogo veći i dostiže 86 procenata. Od dece starosti 15–17 godina, 82 procenta je uključeno u kućne poslove manje od 43 sata. Za razliku od uključenosti u ekonomske aktivnosti, uključenost devojčica u kućne poslove je veća nego za dečake, uz izuzetak starije dece (15–17 godina), gde su procenti za dečake i devojčice slični. Uključenost dece starosti 5–11 godina u kućne aktivnosti manje od 28 sati četiri puta je veća kod dece koja pohađaju školu nego kod dece koja ne pohađaju školu (60 procenata u poređenju sa 15 procenata).

Procenat dece koja učestvuju u kućnim poslovima dovoljan broj sati da bi se njihov rad klasifikovao kao dečiji rad je zanemarljiv.

Tabela CP.3: Uključenost dece u kućne poslove

Procenat dece prema uključenosti u kućne poslove u toku prethodne sedmice, prema starosnim grupama, Srbija, 2014.

	Procenat dece starosti 5–11 godina uključene u:		Broj dece starosti 5–11 godina	Procenat dece starosti 12–14 godina uključene u:		Broj dece starosti 12–14 godina	Procenat dece starosti 15–17 godina uključene u:		Broj dece starosti 15–17 godina
	kućne poslove manje od 28 sati	kućne poslove 28 sati i duže		kućne poslove manje od 28 sati	kućne poslove 28 sati i duže		kućne poslove manje od 43 sata	kućne poslove 43 sata i duže	
Ukupno	56,8	0,1	2183	85,7	0,0	965	82,4	0,4	1020
Pol									
Muški	53,6	0,0	1060	80,4	0,0	481	84,2	0,0	594
Ženski	59,9	0,1	1123	90,9	0,0	485	80,0	1,0	426
Region									
Beogradski region	45,2	0,0	392	81,3	0,0	207	88,2	0,0	215
Region Vojvodine	60,4	0,0	646	89,3	0,0	262	82,3	1,5	257
Region Šumadije i Zapadne Srbije	55,4	0,0	646	89,4	0,0	268	79,0	0,0	299
Region Južne i Istočne Srbije	63,3	0,3	499	81,1	0,0	228	81,8	0,2	249
Tip naselja									
Gradska	55,8	0,1	1288	84,0	0,0	558	87,3	0,1	602
Ostala	58,4	0,0	895	88,0	0,0	408	75,4	0,9	417
Pohađanje škole									
Da	60,1	0,1	2027	86,2	0,0	953	82,3	0,1	967
Ne	15,0	0,0	156	(*)	(*)	12	(*)	(*)	52
Obrazovanje majke									
Bez obrazovanja	(80,5)	(0,0)	21	(*)	(*)	17	(*)	(*)	4
Osnovno	63,7	0,0	299	88,8	0,0	155	83,1	2,9	133
Srednje	56,8	0,1	1313	83,5	0,0	565	81,6	0,0	615
Visoko	52,6	0,0	525	88,8	0,0	210	86,1	0,0	176
Ne može biti utvrđeno ^a	np	np	np	np	np	np	79,3	0,6	92
Indeks kvintila blagostanja									
Najsiromašniji	59,5	0,0	363	84,9	0,0	196	86,0	2,5	156
Drugi	64,5	0,0	356	90,8	0,0	200	73,2	0,0	210
Srednji	55,6	0,0	529	80,2	0,0	214	81,0	0,3	178
Četvrti	61,6	0,0	463	80,9	0,0	182	85,8	0,0	204
Najbogatiji	45,7	0,3	472	92,5	0,0	173	86,1	0,0	271
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo									
Srpska	57,3	0,1	1772	84,3	0,0	843	81,0	0,1	899
Mađarska	52,5	0,0	118	(*)	(*)	39	(88,7)	(0,0)	42
Bošnjačka	(51,8)	(0,0)	80	(*)	(*)	14	(*)	(*)	13
Romska	63,5	0,0	103	(95,2)	(0,0)	38	(*)	(*)	42
Drugo	52,9	0,0	87	(*)	(*)	23	(*)	(*)	19
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	23	(*)	(*)	9	(*)	(*)	5
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	1	-	-	0	-	-	0

^a Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela CP.4 kombinuje u ukupni indikator za dečiji rad decu koja rade ili obavljaju kućne poslove na ili iznad starosno specifičnog praga i ispod njega (kako je navedeno u prethodnim tabelama) i decu koja rade u opasnim uslovima.

Tabela CP.4: Dečiji rad

Procenat dece starosti 5–17 godina prema uključenosti u ekonomske aktivnosti i kućne poslove tokom prethodne sedmice, procenat dece koja su radila u opasnim uslovima tokom prethodne sedmice i procenat uključenih u dečiji rad tokom prethodne sedmice, Srbija, 2014.

	Deca uključena u ekonomske aktivnosti, ukupan broj sati tokom prethodne sedmice:		Deca uključena u kućne poslove, ukupan broj sati tokom prethodne sedmice:		
	ispod specifičnog praga definisanog za starost	na specifičnom pragu definisanom za starost ili preko praga	ispod specifičnog praga definisanog za starost	na specifičnom pragu definisanom za starost ili preko praga	
Ukupno	11,5	6,7	69,8	0,1	
Pol					
Muški	16,3	7,6	68,1	0,0	
Ženski	6,5	5,8	71,5	0,3	
Region					
Beogradski region	12,2	3,3	65,7	0,0	
Region Vojvodine	8,3	6,8	71,7	0,3	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	11,1	9,4	68,7	0,0	
Region Južne i Istočne Srbije	15,4	6,1	72,2	0,2	
Tip naselja					
Gradska	7,7	3,5	70,0	0,1	
Ostala	17,0	11,3	69,5	0,2	
Starost (u godinama)					
5–11	1,0	12,0	56,8	0,1	
12–14	20,1	1,9	85,7	0,0	
15–17	26,0	0,0	82,4	0,4	
Pohađanje škole					
Da	11,8	6,7	71,8	0,1	
Ne	6,3	6,8	33,4	1,7	
Obrazovanje majke					
Bez obrazovanja	(3,1)	(2,2)	(90,1)	(0,0)	
Osnovno	14,7	11,3	74,7	0,7	
Srednje	12,7	7,3	69,0	0,1	
Visoko	4,0	2,7	67,4	0,0	
Ne može biti utvrđeno ^a	30,7	4,3	72,7	0,4	
Indeks kvintila blagostanja					
Najsiromašniji	13,1	8,4	72,2	0,5	
Drugi	16,9	8,3	73,8	0,0	
Srednji	12,4	9,4	66,2	0,1	
Četvrti	11,2	3,6	71,5	0,0	
Najbogatiji	5,3	4,3	66,5	0,2	
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo					
Srpska	12,0	6,3	69,9	0,1	
Mađarska	16,5	18,2	67,6	0,0	
Bošnjačka	2,8	2,7	63,8	0,0	
Romska	7,1	2,6	76,4	2,1	
Drugo	7,5	9,7	67,6	0,0	
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	

^a MICS indikator 8.2 — Dečiji rad

^a Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Od dece starosti 5–17 godina, 7 procenata je uključeno u ekonomske aktivnosti dovoljan broj sati da bi se njihov rad klasifikovao kao dečiji rad. Procenat dece uključene u ekonomske aktivnosti iznad starosno specifičnog praga veći je u ostalim naseljima (11 procenata), u regionu Šumadije i Zapadne Srbije (9 procenata) i kod najmlađe grupe dece starosti 5–11 godina (12 procenata).

Sveukupno, 3 procenta dece rade u opasnim uslovima (6 procenata dečaka i dece iz ostalih naselja, 8 procenata dece starosti 15–17 godina i dece iz najsiromašnijih domaćinstava).

	Deca koja rade u opasnim uslovima	Ukupno dečiji rad ¹	Broj dece starosti 5–17 godina
	3,4	9,5	4168
	5,9	12,2	2134
	0,7	6,6	2034
	3,7	6,2	814
	2,5	8,5	1165
	2,9	11,7	1213
	4,8	10,6	977
	1,9	4,8	2448
	5,5	16,2	1720
	0,8	12,0	2183
	4,9	5,8	965
	7,5	7,5	1020
	3,3	9,5	3741
	4,8	9,9	427
	(0,0)	(2,2)	42
	7,8	17,2	587
	2,5	9,2	2494
	2,0	4,7	911
	11,1	15,9	135
	7,7	14,6	715
	3,2	10,2	766
	3,5	12,3	922
	3,4	7,0	849
	0,0	4,4	916
	3,5	9,4	3513
	0,9	18,6	199
	0,0	2,7	107
	5,7	6,2	184
	3,8	9,7	129
	(*)	(*)	36
	(*)	(*)	1

U dečiji rad ukupno je uključeno 10 procenata dece. Dečaci su češće uključeni u dečiji rad od devojčica (12 procenata u poređenju sa 7 procenata). Takođe, postoji razlika po tipu naselja — u dečiji rad uključeno je 16 procenata dece iz ostalih naselja i 5 procenata dece iz gradskih naselja. Procenat dece uključene u dečiji rad viši je kod dece čije majke imaju osnovno obrazovanje (17 procenata) i kod dece iz najsiromašnijeg kvintila (15 procenata).

Dečiji rad — romska naselja

Tabela CP.2R predstavlja rezultate uključenosti dece u ekonomske aktivnosti u romskim naseljima. Od sve dece starosti 5–11 godina, 4 procenta je uključeno u ekonomske aktivnosti najmanje jedan sat. Primećene su neke razlike za decu starosti 5–11 godina u okviru kategorija za pol i tip naselja — kod dečaka i dece iz ostalih naselja postoji mnogo veća verovatnoća da će biti uključena u ekonomske aktivnosti.

Od dece starosti 12–14 godina, 4 procenta je uključeno u ekonomske aktivnosti manje od 14 sati, a 10 procenata manje od 43 sata. Manje od 1 procenat dece starosti 12–14 godina i dece starosti 15–17 godina uključeno je u ekonomske aktivnosti dovoljan broj sati da bi se njihov rad klasifikovao kao dečiji rad.

Tabela CP.2R: Uključenost dece u ekonomske aktivnosti

Procenat dece prema uključenosti u ekonomske aktivnosti u toku prethodne sedmice, prema starosnim grupama, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece starosti 5–11 godina uključene u ekonomske aktivnosti najmanje jedan sat	Broj dece starosti 5–11 godina	Procenat dece starosti 12–14 godina uključene u:		Broj dece starosti 12–14 godina	Procenat dece starosti 15–17 godina uključene u:		Broj dece starosti 15–17 godina
			ekonomske aktivnosti manje od 14 sati	ekonomske aktivnosti 14 sati i duže		ekonomske aktivnosti manje od 43 sata	ekonomske aktivnosti 43 sati i duže	
Ukupno	4,1	1496	3,5	0,6	587	10,3	0,5	552
Pol								
Muški	8,5	590	4,9	1,1	288	15,4	0,9	334
Ženski	1,3	906	2,1	0,0	299	2,5	0,0	218
Tip naselja								
Gradska	2,0	1139	2,5	0,2	468	10,3	0,0	411
Ostala	10,9	356	7,2	2,2	119	10,4	2,1	142
Pohađanja škole								
Da	2,9	1090	4,0	0,5	503	11,5	0,0	214
Ne	7,4	405	0,7	0,9	83	9,6	0,9	339
Obrazovanje majke								
Bez obrazovanja	4,7	453	0,0	0,0	128	25,2	0,0	126
Osnovno	3,4	929	4,0	0,8	412	5,1	0,9	316
Srednje ili visoko	6,0	110	(*)	(*)	39	(*)	(*)	18
Ne može biti utvrđeno ^a	np	np	np	np	np	9,2	0,0	93
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	9,9	369	1,1	0,7	97	11,1	0,0	121
Drugi	4,3	358	4,5	0,6	113	5,6	0,0	111
Srednji	2,3	286	3,2	0,0	129	14,1	1,9	122
Četvrti	0,4	253	4,7	1,8	102	10,8	0,0	136
Najbogatiji	0,7	230	3,7	0,0	146	8,6	1,0	63
Indeks blagostanja								
60 procenata siromašnijih	5,8	1013	3,0	0,4	339	10,4	0,6	354
40 procenata bogatijih	0,6	483	4,1	0,8	247	10,1	0,3	199

^a Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

np — nije primenljivo

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela CP.3R predstavlja procenat dece starosti 5–17 godina koja su uključena u kućne poslove. Od dece starosti 5–11 godina, 53 procenta je uključeno u kućne poslove manje od 28 sati, a nema dece koja su uključena u kućne poslove dovoljan

broj sati da bi se njihovo angažovanje klasifikovalo kao dečiji rad. Od dece starosti 12–14 godina, 82 procenta je uključeno u kućne poslove manje od 28 sati, a 2 procenta 28 i sati više, što se klasifikuje kao dečiji rad. Od dece starosti 15–17 godina, 83 procenta je uključeno u kućne aktivnosti manje od 43 sata, a 1 procenat je uključen 43 i više sati.

Tabela CP.3R: Uključenost dece u kućne poslove

Procenat dece prema uključenosti u kućne poslove u toku prethodne sedmice, prema starosnim grupama, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece starosti 5–11 godina uključene u:		Broj dece starosti 5–11 godina	Procenat dece starosti 12–14 godina uključene u:		Broj dece starosti 12–14 godina	Procenat dece starosti 15–17 godina uključene u:		Broj dece starosti 15–17 godina
	kućne poslove manje od 28 sati	kućne poslove 28 sati i duže		kućne poslove manje od 28 sati	kućne poslove 28 sati i duže		kućne poslove manje od 43 sata	kućne poslove 43 sata i duže	
Ukupno	52,7	0,0	1496	81,9	1,5	587	82,9	1,0	552
Pol									
Muški	47,3	0,0	590	80,7	1,4	288	78,4	0,0	334
Ženski	56,1	0,0	906	83,0	1,5	299	89,8	2,4	218
Tip naselja									
Gradska	51,8	0,0	1139	81,7	1,8	468	84,4	1,1	411
Ostala	55,5	0,0	356	82,5	0,0	119	78,6	0,7	142
Pohađanje škole									
Da	55,6	0,0	1090	83,8	1,7	503	82,2	0,0	214
Ne	44,7	0,0	405	70,3	0,0	83	83,3	1,6	339
Obrazovanje majke									
Bez obrazovanja	52,1	0,0	453	82,7	1,4	128	88,1	0,0	126
Osnovno	49,8	0,0	929	80,5	1,6	412	80,9	0,7	316
Srednje ili visoko	77,7	0,0	110	(*)	(*)	39	(*)	(*)	18
Ne može biti utvrđeno ^a	np	np	np	np	np	np	81,9	3,5	93
Kvintili indeksa blagostanja									
Najsiromašniji	55,6	0,0	369	64,4	1,8	97	80,7	2,0	121
Drugi	60,7	0,0	358	88,1	0,0	113	78,0	0,0	111
Srednji	41,9	0,0	286	96,8	0,0	129	88,4	1,8	122
Četvrti	45,9	0,0	253	80,8	2,2	102	93,9	0,0	136
Najbogatiji	56,2	0,0	230	76,1	3,1	146	61,2	1,2	63
Indeks blagostanja									
60 procenata siromašnijih	53,5	0,0	1013	84,7	0,5	339	82,5	1,3	354
40 procenata bogatijih	50,8	0,0	482,5	78,0	2,7	247	83,6	0,4	199

^a Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

np — nije primenljivo

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela CP.4R predstavlja rezultate ukupne uključenosti u dečiji rad i pokazuje da je 5 procenata dece starosti 5–17 godina, prema definiciji dečijeg rada za specifične starosne grupe, uključeno u dečiji rad. Ukupno, dečaci su češće uključeni u dečiji rad nego devojčice (8 procenata u poređenju sa 2 procenta). Takođe, postoji razlika kada se porede gradska i ostala naselja — u dečiji rad uključeno je 9 procenata dece iz ostalih naselja i 4 procenta iz gradskih naselja. Dečiji rad je češći kod dece iz najsiromašnijeg kvintila blagostanja (9 procenata) nego kod dece iz ostalih kvintila, gde zastupljenost ide od 2 do 5 procenata.

Tri procenta dece su uključena u ekonomske aktivnosti dovoljan broj sati da bi se njihov rad klasifikovao kao dečiji rad. Procenat dece koja su uključena u ekonomske aktivnosti iznad starosno specifičnog praga nešto je veći kod dečaka (5 procenata), u ostalim naseljima (7 procenata) i kod dece iz najsiromašnijih domaćinstava (6 procenata).

Ukupno, 4 procenta dece radi u opasnim uslovima (7 procenata dečaka i dece iz ostalih naselja, 8 procenata dece starosti 15–17 godina i one dece koja žive u najsiromašnijim domaćinstvima).

Tabela CP.4R: Dečiji rad

Procenat dece starosti 5–17 godina prema uključenosti u ekonomske aktivnosti i kućne poslove tokom prethodne sedmice, procenat dece koja su radila u opasnim uslovima tokom prethodne sedmice i procenat uključenih u dečiji rad tokom prethodne sedmice, Srbija — romska naselja, 2014.

	Deca uključena u ekonomske aktivnosti ukupan broj sati tokom prethodne sedmice:		Deca uključena u kućne poslove ukupan broj sati tokom prethodne sedmice:		Deca koja rade u opasnim uslovima	Ukupno dečiji rad ¹	Broj dece starosti 5–17 godina
	ispod specifičnog praga definisanog za starost	na specifičnom pragu definisanom za starost ili preko praga	ispod specifičnog praga definisanog za starost	na specifičnom pragu definisanom za starost ili preko praga			
Ukupno	3,1	2,6	65,5	0,5	3,6	4,7	2634
Pol							
Muški	5,4	4,6	63,8	0,3	6,9	8,3	1212
Ženski	1,2	0,8	66,9	0,7	0,7	1,7	1423
Starost (u godinama)							
5–11	0,3	4,1	52,7	0,0	3,0	4,1	1496
12–14	3,5	0,6	81,9	1,5	1,1	2,6	587
15–17	10,3	0,5	82,9	1,0	7,7	8,7	552
Tip naselja							
Gradska	2,9	1,1	65,3	0,6	2,6	3,5	2018
Ostala	3,8	7,2	66,0	0,2	6,9	8,7	617
Pohađanje škole							
Da	2,5	1,9	66,6	0,5	2,0	3,3	1808
Ne	4,6	4,1	63,1	0,6	7,1	7,9	827
Obrazovanje majke							
Bez obrazovanja	4,5	3,0	64,1	0,3	6,6	7,2	707
Osnovno	2,3	2,3	63,3	0,5	2,2	3,2	1656
Srednje ili visoko	2,8	3,9	81,6	0,0	1,7	5,6	167
Ne može biti utvrđeno ^a	8,3	1,6	83,7	3,1	7,6	10,7	104
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašnji	2,5	6,4	62,2	0,7	8,1	9,3	587
Drugi	1,9	2,8	69,3	0,0	1,9	3,4	582
Srednji	4,0	1,7	65,7	0,4	4,4	5,2	537
Četvrti	5,0	0,6	66,4	0,5	1,3	1,9	490
Najbogatiji	2,5	0,5	63,5	1,2	1,4	3,0	438
Indeks blagostanja							
60 procenata siromašnijih	2,8	3,7	65,7	0,4	4,8	6,0	1706
40 procenata bogatijih	3,8	0,6	65,1	0,8	1,3	2,4	928

¹ MICS indikator 8.2 — Dečiji rad

^a Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

Disciplinovanje deteta

Podučavanje dece samokontroli i prihvatljivom ponašanju predstavlja sastavni deo disciplinovanja deteta u svim kulturama. Pozitivne roditeljske prakse uključuju davanje smernica o tome kako upravljati emocijama ili konfliktima na načine koji podstiču prosuđivanje i odgovornost i čuvaju dečije samopoštovanje, fizički i psihički integritet i dostojanstvo. Međutim, deca se prečesto podižu/vaspitavaju uz primenu kaznenih metoda koji se oslanjaju na upotrebu fizičke sile ili verbalnog zastrašivanja u cilju dobijanja željenog ponašanja.

Tabela CP.5: Disciplinovanje deteta

Procenat dece starosti 1–14 godina prema metodi disciplinovanja kojoj su deca bila izložena tokom prethodnog meseca, Srbija, 2014.

	Procenat dece starosti 1–14 godina koja su bila izložena:					Broj dece starosti 1–14 godina
	samo nenasilnim metodima	psihološkom kažnjavanju	fizičkom kažnjavanju		bilo kojim nasilnim metodima ¹	
			bilo kakvom	teškom		
Ukupno	49,3	39,1	16,7	1,0	43,1	4313
Pol						
Muški	49,4	40,3	17,8	0,6	44,4	2136
Ženski	49,3	37,9	15,6	1,4	41,8	2178
Region						
Beogradski region	53,7	34,5	15,5	0,5	40,0	930
Region Vojvodine	45,5	43,9	15,1	1,2	47,1	1196
Region Šumadije i Zapadne Srbije	49,6	37,7	17,1	1,9	40,7	1230
Region Južne i Istočne Srbije	49,6	39,2	19,1	0,1	44,2	957
Tip naselja						
Gradska	49,1	41,4	18,0	1,1	45,7	2585
Ostala	49,8	35,6	14,7	0,8	39,2	1729
Starost (u godinama)						
1–2	43,8	37,3	25,0	0,0	46,1	511
1	44,0	27,2	21,0	0,0	37,8	243
2	43,6	46,4	28,7	0,0	53,6	268
3–4	49,0	41,9	26,8	0,9	48,7	653
5–9	48,0	38,9	18,2	0,9	43,6	1655
10–14	52,9	38,6	7,6	1,5	39,0	1494
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo						
Bez obrazovanja	50,4	38,1	23,6	1,8	39,8	100
Osnovno	44,1	46,4	21,0	1,6	50,2	941
Srednje	49,2	37,3	15,7	1,0	41,6	2378
Visoko	55,7	35,2	12,6	0,3	39,1	876
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	19
Indeks kvintila blagostanja						
Najsiromašniji	38,6	43,7	20,1	2,3	47,6	738
Drugi	47,5	40,2	18,1	0,5	44,8	756
Srednji	50,5	39,5	15,8	0,3	43,2	942
Četvrti	53,8	37,0	14,9	0,1	41,0	911
Najbogatiji	53,6	36,1	15,4	2,0	40,2	966
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo						
Srpska	50,3	38,6	16,2	0,7	42,6	3610
Mađarska	42,0	44,3	12,5	3,6	46,3	188
Bošnjačka	55,0	12,2	8,7	0,0	13,0	125
Romska	44,6	51,3	27,8	4,1	54,2	180
Drugo	31,6	53,2	28,0	1,1	64,2	161
Ne želi da se izjasni	(67,7)	(30,0)	(12,1)	(0,0)	(31,3)	49
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	1

¹ MICS indikator 8.3 — Nasilni metodi disciplinovanja

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Studije⁷⁸ su pokazale da izlaganje dece nasilnom disciplinovanju ima štetne posledice, koje se kreću od neposrednih uticaja do dugoročne štete koju deca nose dalje u život kada odrastu. Nasilje ugrožava razvoj dece, sposobnost učenja i školska postignuća, koči pozitivne odnose, izaziva nisko samopoštovanje, emocionalni stres i depresiju, što ponekad dovodi do rizičnog ponašanja i samopovređivanja.

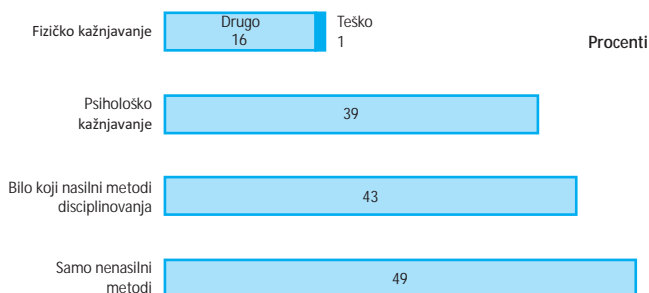
U istraživanju MICS, ispitanicima sa kojima je popunjavani upitnik za domaćinstvo postavljen je niz pitanja o metodama koje su odrasli obično primenjivali da disciplinuju izabrano dete tokom poslednjih mesec dana⁷⁴, a nalazi su predstavljeni u tabeli CP.5.

U istraživanju Srbija MICS 2014, 43 procenta dece starosti 1–14 godine bilo je izloženo barem jednom vidu psihološkog ili fizičkog kažnjavanja od strane članova domaćinstva u prethodnih mesec dana.

U većini slučajeva, domaćinstva koriste kombinaciju nasilnih disciplinskih praksi, što odražava motivaciju staratelja da kontrolišu dečije ponašanje na bilo koji mogući način. Dok je 39 procenata dece bilo izloženo psihološkom, oko je 17 procenata bilo izloženo fizičkom kažnjavanju (Grafikon CP.1). Najteži oblici fizičkog kažnjavanja (udaranje deteta po glavi, ušima ili licu, odnosno udaranje deteta jako i često) manje su zastupljeni: 1 procenat dece je bio izložen teškom kažnjavanju.

Razlike u odnosu na osnovne karakteristike su relativno male. Najuočljivija razlika kod fizičkog kažnjavanja je u vezi sa obrazovanjem lica na koje se vodi domaćinstvo. U domaćinstvima u kojima lice na koje se vodi domaćinstvo nema obrazovanje fizički je bio kažnjavan veći procenat dece (24 procenta) nego u domaćinstvima u kojima lice na koje se vodi domaćinstvo ima visoko obrazovanje (13 procenata). Mlađa deca su više izložena nekom vidu fizičkog disciplinovanja nego starija deca: u uzrastu 1–2 godine fizički je bilo kažnjavano 25 procenata dece, a u uzrastu 10–14 godina 8 procenata dece.

Grafikon CP.1: Metode disciplinovanja deteta, deca starosti 1–14 godina, Srbija, 2014.

Dok su nasilne metode uobičajeni načini disciplinovanja, tabela CP.6 pokazuje da samo 7 procenata ispitanika koji su odgovorili na upitnike za domaćinstvo smatraju da dete treba fizički da kažnjavaju kako bi ga vaspitali na odgovarajući način, što ukazuje na interesantan kontrast sa stvarnom zastupljenošću fizičkog disciplinovanja. Uočene su razlike u odnosu na osnovne karakteristike ispitanika. Ispitanici iz regiona Vojvodine češće nego u drugim regionima misle da je fizičko kažnjavanje neophodno u disciplinovanju dece (12 procenata). Starost ispitanika je negativno povezana sa verovatnoćom izražavanja stava da je fizičko kažnjavanje neophodna metoda u disciplinovanju dece; procenti ispitanika koji veruju da je neophodno kažnjavati decu kreću se od 13 procenata za mlađe od 25 godina do 3 procenta za ispitanike koji imaju 60 i više godina.

⁷⁸ Straus, M.A., and M.J. Paschall, *Corporal Punishment by Mothers and Development of Children's Cognitive Ability: A longitudinal study of two nationally representative age cohorts*, *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, vol. 18, no. 5, 2009, pp. 459–483; Erickson, M.F., and B. Egeland, *A Developmental View of the Psychological Consequences of Maltreatment*, *School Psychology Review*, vol. 16, 1987, pp. 156–168; Schneider, M.W., A. Ross, J.C. Graham and A. Zielinski, *Do Allegations of Emotional Maltreatment Predict Developmental Outcomes Beyond that of Other Forms of Maltreatment?*, *Child Abuse & Neglect*, vol. 29, no. 5, 2005, pp. 513–532.

Tabela CP.6: Stavovi prema fizičkom kažnjavanju

Procenat ispitanika koji su odgovarali na modul o disciplinovanju deteta i koji veruju da dete treba fizički kažnjavati kako bi ga vaspitali na odgovarajući način, Srbija, 2014.

	Ispitanici koji veruju da je neophodno fizički kažnjavati dete	Broj ispitanika koji su odgovarali na modul o disciplinovanju deteta
Ukupno	6,7	1558
Pol		
Muški	7,3	485
Ženski	6,4	1073
Region		
Beogradski region	3,2	353
Region Vojvodine	11,8	431
Region Šumadije i Zapadne Srbije	6,8	428
Region Južne i Istočne Srbije	3,8	346
Tip naselja		
Gradska	8,0	956
Ostala	4,5	602
Starost (u godinama)		
<25	12,9	59
25–39	7,8	762
40–59	5,8	567
60+	2,5	171
Odnos ispitanika i izabranog deteta		
Majka	7,1	824
Otac	8,0	361
Drugo	4,5	373
Obrazovanje ispitanika		
Bez obrazovanja	(*)	14
Osnovno	7,9	252
Srednje	6,8	897
Visoko	5,1	395
Indeks kvintila blagostanja		
Najsiromašniji	8,0	229
Drugi	5,7	265
Srednji	7,1	355
Četvrti	6,0	334
Najbogatiji	6,8	376
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo		
Srpska	6,0	1331
Mađarska	11,8	68
Bošnjačka	3,2	31
Romska	9,8	45
Drugo	15,9	60
Ne želi da se izjasni	(*)	23
Nema podataka/ne zna	(*)	0

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Disciplinovanje deteta — romska naselja

U istraživanju Srbija — romska naselja MICS 2014, 66 procenata dece starosti 1–14 godina bilo je izloženo barem jednom vidu psihološkog ili fizičkog kažnjavanja od strane članova domaćinstva u prethodnih mesec dana (tabela CP.5R). Psihološkom kažnjavanju bilo je izloženo 63 procenta, a fizičkom oko 35 procenata. Najteži oblici fizičkog kažnjavanja (udaranje deteta po glavi, ušima ili licu, odnosno udaranje deteta jako i često) manje su zastupljeni: teškom kažnjavanju bilo je izloženo 8 procenata dece (grafikon CP.1R).

Fizičko kažnjavanje je najzastupljenije kod dece starosti 3–4 godine; naime, 14 procenata dece te starosti bilo je fizički kažnjeno, a 47 procenata dece je bilo izloženo nekom obliku fizičkog kažnjavanja.

Tabela CP.5R: Disciplinovanje deteta

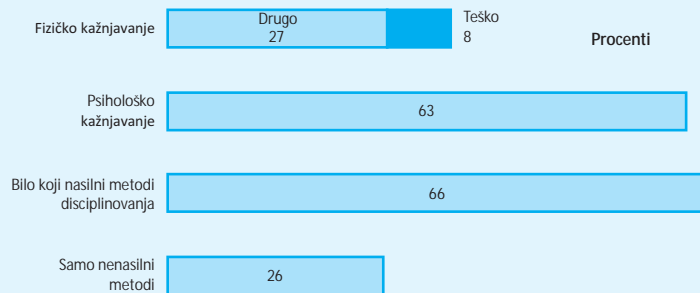
Procenat dece starosti 1–14 godina prema metodi disciplinovanja kojoj su deca bila izložena tokom prethodnog meseca, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece starosti 1–14 godina koja su bila izložena:					Broj dece starosti 1–14 godina
	samo nenasilnim metodima	psihološkom kažnjavanju	fizičkom kažnjavanju		bilo kojim nasilnim metodima ¹	
			bilo kakvom	teškom		
Ukupno	26,3	63,3	34,5	7,8	65,9	3070
Pol						
Muški	25,0	65,8	36,3	6,8	67,8	1389
Ženski	27,3	61,2	33,0	8,6	64,3	1681
Tip naselja						
Gradska	24,8	65,6	34,1	8,1	68,2	2344
Ostala	31,2	55,8	35,9	6,8	58,5	726
Starost (u godinama)						
1–2	31,6	49,3	30,5	4,0	53,6	473
1	33,0	35,9	26,8	3,2	42,4	215
2	30,4	60,4	33,6	4,7	62,8	259
3–4	26,3	66,4	47,1	14,3	69,0	515
5–9	22,5	66,4	39,6	9,9	68,8	1155
10–14	28,2	64,8	23,2	3,5	66,7	927
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo						
Bez obrazovanja	30,7	58,0	35,2	5,4	60,0	545
Osnovno	25,2	64,0	33,5	8,3	66,9	2190
Srednje ili visoko	26,0	66,9	40,2	8,1	68,2	333
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	2
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	25,4	61,1	42,2	14,8	65,8	783
Drugi	25,5	60,8	33,4	6,0	62,7	655
Srednji	26,2	67,4	25,5	4,8	69,0	575
Četvrti	26,0	66,3	31,9	2,8	68,3	545
Najbogatiji	29,0	61,9	37,0	8,1	63,9	513
Indeks blagostanja						
60 procenata siromašnijih	25,7	62,8	34,6	9,1	65,7	2013
40 procenata bogatijih	27,4	64,2	34,4	5,3	66,2	1058

¹ MICS indikator 8.3 — Nasilni metodi disciplinovanja

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Grafikon CP.1R: Metodi disciplinovanja deteta, deca starosti 1–14 godina, Srbija — romska naselja, 2014.

Dok su nasilne metode uobičajeni načini disciplinovanja, tabela CP.6R pokazuje da samo 11 procenata ispitanika koji su odgovorili na upitnike za domaćinstvo smatra da dete treba fizički da kažnjavaju kako bi ga vaspitali na odgovarajući način, što ukazuje na interesantan kontrast sa stvarnom zastupljenošću fizičkog disciplinovanja. Uočene su razlike u odnosu na osnovne karakteristike ispitanika. Ukupno, ispitanici sa srednjim ili visokim obrazovanjem i oni iz najbogatijeg kvintila blagostanja ređe imaju stav da je fizičko kažnjavanje neophodna metoda u disciplinovanju dece.

Tabela CP.6R: Stavovi prema fizičkom kažnjavanju

Procenat ispitanika koji su odgovarali na modul o disciplinovanju deteta i koji veruju da dete treba fizički kažnjavati kako bi ga vaspitali na odgovarajući način, Srbija — romska naselja, 2014.

	Ispitanici koji veruju da je neophodno fizički kažnjavati dete	Broj ispitanika koji su odgovarali na modul o disciplinovanju deteta
Ukupno	11,0	990
Pol		
Muški	10,0	423
Ženski	11,7	567
Tip naselja		
Gradska	10,7	735
Ostala	11,8	255
Starost (u godinama)		
<25	13,1	155
25–39	12,5	466
40–59	8,6	304
60+	6,1	65
Odnos ispitanika i izabranog deteta		
Majka	11,3	415
Otac	10,9	266
Drugo	10,5	309
Obrazovanje ispitanika		
Bez obrazovanja	14,2	162
Osnovno	11,3	708
Srednje ili visoko	4,6	120
Kvintili indeksa blagostanja		
Najsiromašniji	13,2	221
Drugi	11,9	198
Srednji	11,2	180
Četvrti	11,0	184
Najbogatiji	7,3	207
Indeks blagostanja		
60 procenata siromašnijih	12,2	599
40 procenata bogatijih	9,0	391

Rano stupanje u brak

Stupanje u brak pre 18. godine je nešto što se događa mnogim mladim devojkama. U mnogim delovima sveta roditelji podstiču kćerke da se udaju dok su još deca u nadi da će od njihovog braka imati koristi i iz finansijske i iz društvene perspektive i da će se, u isto vreme, osloboditi finansijskog tereta u porodici. Maloletnički brakovi, međutim, predstavljaju kršenje ljudskih prava, ugrožavaju razvoj devojčica i često dovode do ranih trudnoća i društvene izolacije, a nedovoljno obrazovanje i loša stručna obuka jačaju rodnu prirodu siromaštva. Pravo na „slobodan i potpun” pristanak na brak je priznato u Opštoj deklaraciji o pravima čoveka, a priznato je i da pristanak ne može biti „slobodan i potpun” kada jedna od strana nije dovoljno zrela da donese promišljenu odluku o izboru životnog partnera.

U bliskoj vezi s problemom maloletničkog braka stoji i uzrast kada devojčice postaju seksualno aktivne. Žene koje su se udale pre svoje 18. godine često imaju više dece nego žene koje se udaju kasnije. Poznato je da su smrtni slučajevi tokom trudnoće vodeći uzrok smrtnosti i udatih i neudatih devojaka starosti od 15 do 19 godina, a to je posebno slučaj među mladima u ovoj grupi.

U Srbiji, u skladu sa Porodičnim zakonom, stupanje u brak nije dozvoljeno pre navršene 18. godine. Međutim, u posebnim okolnostima, stupanje u brak je dozvoljeno licu koje je navršilo 16 godina života.⁷⁹

Procenti žena koje su se udale pre navršene 15. i 18. godine predstavljeni su u tabeli CP.7.

Oko 4 procenta mladih žena starosti 15–19 godina trenutno je udato ili je u vanbračnoj zajednici. Ovaj procenat ne varira mnogo između gradskih (4 procenta) i ostalih naselja (3 procenta), ali su uočene razlike prema socio-ekonomskom statusu; procenat žena starosti 15–19 koje su trenutno udane ili su u vanbračnoj zajednici kreće se u rasponu od 0 do 9 procenata.

Od žena starosti 20–49 godina, 7 procenata se udalo pre 18. godine, a postoji razlika između gradskih i ostalih naselja (5 procenata u gradskim i 10 u ostalim naseljima). Žene starosti 20–49 godina koje žive u Beogradskom regionu ređe se udaju pre 18. godine nego u ostalim regionima. Razlika je uočena i u vezi sa obrazovanjem žene — 35 procenata žena koje imaju osnovno obrazovanje i koje su se udale pre 18. godine i manje od 1 procenta žena sa visokim obrazovanjem.

⁷⁹ Prema Porodičnom zakonu, sud može, iz opravdanih razloga, dozvoliti sklapanje braka maloletnom licu koje je navršilo 16. godina života, a dostiglo je telesnu i duševnu zrelost potrebnu za vršenje prava i dužnosti u braku.

Tabela CP.7: Rani brak

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre svog 15. rođendana, procenat žena starosti 20–49 godina koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre svog 15. odnosno 18. rođendana i procenat žena starosti 15–19 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici, Srbija, 2014.

	Žene starosti 15–49 godina		Žene starosti 20–49 godina			Žene starosti 15–19 godina	
	procenat žena koje su se udale pre svoje 15. godine ¹	broj žena starosti 15–49 godina	procenat žena koje su se udale pre svoje 15. godine	procenat žena koje su se udale pre svoje 18. godine ²	broj žena starosti 20–49 godina	procenat žena koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici ³	broj žena starosti 15–19 godina
Ukupno	0,8	4713	0,8	6,8	4198	3,5	515
Region							
Beogradski region	0,6	1105	0,7	2,8	1012	0,3	93
Region Vojvodine	1,4	1238	1,4	7,2	1106	5,4	132
Region Šumadije i Zapadne Srbije	0,4	1293	0,4	7,8	1150	1,4	143
Region Južne i Istočne Srbije	0,6	1077	0,7	9,4	931	6,0	146
Tip naselja							
Gradska	0,4	2870	0,5	4,7	2569	3,2	301
Ostala	1,3	1843	1,4	10,1	1629	4,0	214
Starost (u godinama)							
15–19	0,3	515	np	np	np	3,5	515
20–24	0,3	562	0,3	3,2	562	np	np
25–29	0,2	667	0,2	4,1	667	np	np
30–34	1,4	704	1,4	8,8	704	np	np
35–39	1,3	758	1,3	8,2	758	np	np
40–44	0,8	745	0,8	6,1	745	np	np
45–49	0,8	763	0,8	9,2	763	np	np
Obrazovanje							
Bez obrazovanja	(18,0)	20	(18,3)	(41,5)	20	0,0	0
Osnovno	5,3	473	5,3	34,7	451	(30,5)	22
Srednje	0,2	2604	0,2	5,3	2161	2,6	442
Visoko	0,2	1616	0,2	0,3	1566	(0,0)	50
Indeks kvintila blagostanja							
Najsiromašniji	3,2	600	3,4	19,0	542	8,9	58
Drugi	0,6	954	0,7	7,5	818	5,4	136
Srednji	0,2	1025	0,2	6,0	921	0,8	104
Četvrti	0,3	1035	0,3	3,4	937	4,6	98
Najbogatiji	0,5	1099	0,5	3,5	980	0,2	119
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo							
Srpska	0,5	4131	0,6	5,9	3681	2,6	450
Mađarska	0,0	172	0,0	10,1	144	(*)	27
Bošnjačka	0,0	80	0,0	4,6	73	(*)	7
Romska	13,5	102	14,8	36,6	89	(*)	14
Drugo	0,3	170	0,3	9,4	157	(*)	13
Ne želi da se izjasni	(0,0)	54	(0,0)	(2,6)	51	(*)	3
Nema podataka/ne zna	(*)	4	(*)	(*)	3	(*)	1

¹ MICS indikator 8.4 — Brak pre 15. godine

² MICS indikator 8.5 — Brak pre 18. godine

³ MICS indikator 8.6 — Žene starosti 15–19 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela CP.8 prikazuje proporciju žena koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre svoje 15. odnosno 18. godine prema tipu naselja i starosnim grupama. Ako se pogledaju procenti žena koje su se udale pre svoje 15. odnosno 18. godine prema različitim starosnim grupama, mogu se videti trendovi u pogledu ranog stupanja u brak tokom određenog perioda. Postoji opšti pad tokom vremena u proporciji žena koje su se udale ili počele da žive u vanbračnoj zajednici pre 18. godine: 9 procenata žena starosti 45–49 godina prvi put su se udale/počele da žive u vanbračnoj zajednici pre 18. godine u poređenju sa 3 procenta žena starosti 20–24 godine (grafikon CP.2).

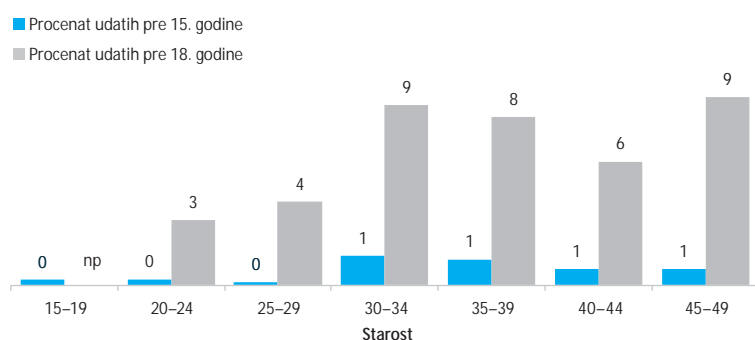
Tabela CP.8: Trendovi ranog stupanja u brak

Procenat žena koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre 15. odnosno 18. godine, prema tipu naselja i starosnim grupama, Srbija, 2014.

	Gradska				Ostala				Sva naselja			
	procenat žena koje su se udale pre 15. godine	broj žena starosti 15–49 godina	procenat žena koje su se udale pre 18. godine	broj žena starosti 20–49 godina	procenat žena koje su se udale pre 15. godine	broj žena starosti 15–49 godina	procenat žena koje su se udale pre 18. godine	broj žena starosti 20–49 godina	procenat žena koje su se udale pre 15. godine	broj žena starosti 15–49 godina	procenat žena koje su se udale pre 18. godine	broj žena starosti 20–49 godina
Ukupno	0,4	2870	4,7	2569	1,3	1843	10,1	1629	0,8	4713	6,8	4198
Starost (u godinama)												
15–19	0,1	301	np	np	0,5	214	np	np	0,3	515	np	np
20–24	0,2	353	3,4	353	0,5	209	3,0	209	0,3	562	3,2	562
25–29	0,1	407	1,0	407	0,2	260	9,0	260	0,2	667	4,1	667
30–34	0,6	455	5,9	455	2,9	249	14,1	249	1,4	704	8,8	704
35–39	0,3	458	6,3	458	2,7	299	11,2	299	1,3	758	8,2	758
40–44	0,7	466	4,0	466	0,8	279	9,5	279	0,8	745	6,1	745
45–49	0,7	430	7,2	430	0,9	333	11,8	333	0,8	763	9,2	763

np — nije primenljivo

Grafikon CP.2: Rano stupanje u brak kod žena, Srbija, 2014.

np — nije primenljivo

Sledeća komponenta je razlika u godinama između supružnika, gde je indikator procenat udatih žena (žene koje žive u braku ili vanbračnoj zajednici) koje su 10 ili više godina mlađe od svog partnera. U tabeli CP.9 su prikazani podaci koji se odnose na razlike u godinama između muža i žene. Rezultati istraživanja Srbija MICS 2014 pokazuju da postoje neke razlike u godinama između supružnika. Kod trenutno udatih žena starosti 20–24 godine, jedna od deset je udata za muškarca koji je stariji 10 i više godina (10 procenata). Indikator o razlici u godinama između supružnika kod žena starosti 15–19 godina iznosi 9 procenata (MICS indikator 8.8a), ali podatke treba tumačiti sa oprezom jer su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva. Podaci za žene 15–19 godina nisu predstavljeni u tabeli, jer su podaci po osnovnim karakteristikama uglavnom bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva.

Tabela CP.9: Razlika u godinama između supružnika^a

Procentualna raspodela žena koje su u braku ili u vanbračnoj zajednici starosti 15–19 godina i 20–24 godine, prema razlici u godinama između njih i muža ili partnera, Srbija, 2014.

	Procentat žena koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici starosti 20–24 godine, čiji je muž ili partner:						Broj žena starosti 20–24 godine koje su trenutno u braku ili u vanbračnoj zajednici
	mlađi	0–4 godine stariji	5–9 godina stariji	10+ godina stariji ¹	nema podataka o starosti muža/partnera	ukupno	
Ukupno	4,2	54,5	30,0	10,3	1,0	100,0	105
Region							
Beogradski region	(3,6)	(43,8)	(33,0)	(15,9)	(3,7)	100,0	20
Region Vojvodine	3,9	73,5	21,9	0,6	0,0	100,0	29
Region Šumadije i Zapadne Srbije	7,4	46,4	32,6	12,9	0,8	100,0	35
Region Južne i Istočne Srbije	0,0	51,7	34,2	14,2	0,0	100,0	21
Tip naselja							
Gradska	3,9	62,3	24,5	8,0	1,3	100,0	58
Ostala	4,6	44,7	36,9	13,2	0,6	100,0	47
Starost (u godinama)							
15–19	np	np	np	np	np	np	np
20–24	4,2	54,5	30,0	10,3	1,0	100,0	105
Obrazovanje							
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	4
Osnovno	(1,4)	(40,8)	(36,4)	(21,5)	(0,0)	100,0	20
Srednje	5,0	58,7	27,9	6,7	1,8	100,0	57
Visoko	(2,9)	(50,8)	(34,8)	(11,6)	(0,0)	100,0	24
Indeks kvintila blagostanja							
Najsiromašniji	4,1	52,8	25,6	17,5	0,0	100,0	29
Drugi	0,8	48,8	42,6	6,6	1,1	100,0	25
Srednji	4,0	67,4	25,9	2,7	0,0	100,0	25
Četvrti	(4,2)	(51,2)	(42,4)	(2,2)	(0,0)	100,0	12
Najbogatiji	(11,0)	(47,4)	(14,3)	(22,0)	(5,2)	100,0	14

¹ MICS indikator 8.8b — Razlika u godinama između supružnika (za žene starosti 20–24 godine)

^a Podaci za žene starosti 15–19 godina nisu predstavljeni u tabeli (uključujući MICS indikator 8.8a — Razlika u godinama između supružnika (za žene starosti 15–19)) jer su podaci prema osnovnim karakteristikama uglavnom bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva.

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Rano stupanje u brak — romska naselja

Skoro svaka druga od pet mladih žena starosti 15–19 godina, u romskim naseljima, trenutno je udata (43 procenta). Ova proporcija je povezana sa nivoom obrazovanja — od ukupnog broja žena navedene starosti koje imaju osnovno obrazovanje trenutno je udata 52 procenta, a od žena koje imaju srednje ili visoko obrazovanje 11 procenata.

Od žena starosti 15–49 godina, 17 procenata se udalo pre napunjene 15. godine. Procenat žena starosti 15–49 godina koje su se udale pre 15. godine mnogo je veći kod žena koje nemaju obrazovanje (26 procenata) nego kod žena koje imaju srednje ili visoko obrazovanje (4 procenta). Od žena starosti 20–49 godina, 57 procenata se udalo pre napunjene 18. godine, sa sličnim razlikama prema nivou obrazovanja.

Tabela CP.7R: Rani brak

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre svog 15. rođendana, procenat žena starosti 20–49 godina koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre svog 15. odnosno 18. rođendana i procenat žena starosti 15–19 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici, Srbija — romska naselja, 2014.

	Žene starosti 15–49 godina		Žene starosti 20–49 godina			Žene starosti 15–19 godina	
	procenat žena koje su se udale pre svoje 15. godine ¹	broj žena starosti 15–49 godina	procenat žena koje su se udale pre svoje 15. godine	procenat žena koje su se udale pre svoje 18. godine ²	broj žena starosti 20–49 godina	procenat žena koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici ³	broj žena starosti 15–19 godina
Ukupno	16,9	2081	17,3	57,0	1699	42,7	382
Tip naselja							
Gradska	16,5	1544	16,4	57,6	1258	42,2	286
Ostala	18,2	537	19,8	55,4	441	44,1	96
Starost (u godinama)							
15–19	15,2	382	np	np	np	42,7	382
20–24	14,4	377	14,4	56,7	377	np	np
25–29	20,1	284	20,1	56,4	284	np	np
30–34	14,8	288	14,8	56,2	288	np	np
35–39	18,2	267	18,2	59,5	267	np	np
40–44	18,7	254	18,7	61,5	254	np	np
45–49	19,2	229	19,2	51,5	229	np	np
Obrazovanje							
Bez obrazovanja	25,7	436	26,6	58,6	405	(40,5)	31
Osnovno	16,6	1381	15,9	62,1	1109	52,2	272
Srednje ili visoko	3,7	263	5,1	22,9	184	10,7	79
Nema podataka/ne zna	(*)	1	(*)	(*)	1	-	0
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	22,7	397	22,2	59,8	310	51,8	88
Drugi	15,5	402	16,1	57,2	330	33,6	72
Srednji	14,0	405	15,6	58,2	341	39,1	64
Četvrti	17,4	413	17,1	54,8	352	46,0	61
Najbogatiji	15,3	464	16,0	55,6	367	41,5	97
Indeks blagostanja							
60 procenata siromašnijih	17,4	1204	17,9	58,4	981	42,3	224
40 procenata bogatijih	16,3	877	16,6	55,2	718	43,3	158

¹ MICS indikator 8.4 — Brak pre 15. godine

² MICS indikator 8.5 — Brak pre 18. godine

³ MICS indikator 8.6 — Žene starosti 15–19 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela CP.8R prikazuje proporciju žena u romskim naseljima koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre svoje 15. odnosno 18. godine, prema tipu naselja i starosnim grupama. Podaci pokazuju da nema jasnog trenda tokom posmatranog perioda u prevalenciji žena koje se udaju ili počnu da žive u vanbračnoj zajednici pre 15. i 18. godine (grafikon CP.2R).

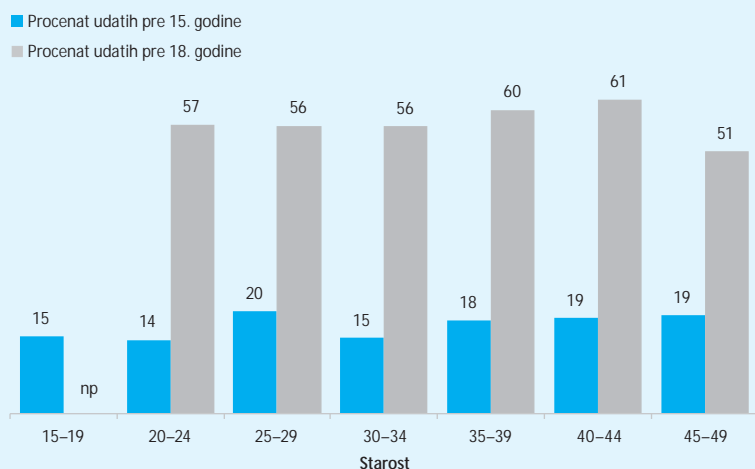
Tabela CP.8R: Trendovi ranog stupanja u brak

Procenat žena koje su se prvi put udale ili su počele da žive u vanbračnoj zajednici pre 15. odnosno 18. godine, prema tipu naselja i starosnim grupama, Srbija — romska naselja, 2014.

	Gradska				Ostala				Sva naselja			
	procenat žena koje su se udale pre 15. godine	broj žena starosti 15–49 godina	procenat žena koje su se udale pre 18. godine	broj žena starosti 20–49 godina	procenat žena koje su se udale pre 15. godine	broj žena starosti 15–49 godina	procenat žena koje su se udale pre 18. godine	broj žena starosti 20–49 godina	procenat žena koje su se udale pre 15. godine	broj žena starosti 15–49 godina	procenat žena koje su se udale pre 18. godine	broj žena starosti 20–49 godina
Ukupno	16,5	1544	57,6	1258	18,2	537	55,4	441	16,9	2081	57,0	1699
Starost (u godinama)												
15–19	16,6	286	np	np	10,9	96	np	np	15,2	382	np	np
20–24	13,2	282	57,9	282	18,2	95	52,9	95	14,4	377	56,7	377
25–29	17,3	205	58,6	205	27,2	80	50,8	80	20,1	284	56,4	284
30–34	15,1	210	54,2	210	13,9	77	61,7	77	14,8	288	56,2	288
35–39	17,6	212	58,5	212	20,2	55	63,3	55	18,2	267	59,5	267
40–44	18,3	181	61,0	181	19,8	73	62,8	73	18,7	254	61,5	254
45–49	19,1	168	55,1	168	19,5	61	41,5	61	19,2	229	51,5	229

np — nije primenljivo

Grafikon CP.2R: Rano stupanje u brak kod žena, Srbija — romska naselja, 2014.

np — nije primenljivo

U tabeli CP.9R prikazani su podaci koji se tiču razlike u godinama između muževa i žena. Nalazi pokazuju da je, kod trenutno udatih žena, za muškarca koji je stariji deset i više godina udato 6 procenata žena starosti 15–19 godina i 3 procenta žena starosti 20–24 godine.

Tabela CP.9R: Razlika u godinama između supružnika^a

Procentualna raspodela žena koje su u braku ili u vanbračnoj zajednici starosti 15–19 godina i 20–24 godine, prema razlici u godinama između njih i muža ili partnera, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procent žena koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici starosti 15–19 godina, čiji je muž ili partner:					Boj žena starosti 15–19 godina koje su trenutno u braku ili u vanbračnoj zajednici	Procent žena koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici starosti 20–24 godine, čiji je muž ili partner:					Boj žena starosti 20–24 godine koje su trenutno u braku ili u vanbračnoj zajednici
	mlađi	0–4 godine stariji	5–9 godina stariji	10+ godina stariji ¹	ukupno		mlađi	0–4 godine stariji	5–9 godina stariji	10+ godina stariji ²	ukupno	
Ukupno	13,5	66,3	14,0	6,3	100,0	146	11,8	68,0	17,6	2,6	100,0	275
Tip naselja												
Gradska	9,7	70,9	15,1	4,3	100,0	110	8,7	71,7	17,2	2,4	100,0	212
Ostala	(25,1)	(52,1)	(10,5)	(12,3)	100,0	36	22,1	55,5	19,2	3,3	100,0	64
Starost (u godinama)												
15–19	13,5	66,3	14,0	6,3	100,0	146	np	np	np	np	np	np
20–24	np	np	np	np	np	np	11,8	68,0	17,6	2,6	100,0	275
Obrazovanje												
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	13	8,8	70,6	17,7	2,8	100,0	54
Osnovno	11,8	68,7	13,5	6,0	100,0	125	12,4	66,5	18,2	2,9	100,0	195
Srednje ili visoko	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	8	(13,7)	(73,0)	(13,3)	(0,0)	100,0	26
Kvintili indeksa blagostanja												
Najsirišašnji	(10,3)	(71,0)	(12,6)	(6,2)	100,0	37	8,3	67,3	19,7	4,7	100,0	57
Drugi	(24,9)	(42,6)	(20,8)	(11,6)	100,0	22	16,7	63,9	14,9	4,5	100,0	50
Srednji	38,2	50,5	5,9	5,4	100,0	21	17,5	65,0	14,4	3,1	100,0	56
Četvrti	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	25	7,1	73,4	18,7	0,8	100,0	59
Najbogatiji	(4,1)	(79,8)	(16,0)	(0,0)	100,0	40	10,3	69,5	20,2	0,0	100,0	54
Indeks blagostanja												
60 procenata siromašnijih	21,1	56,0	13,2	9,7	100,0	80	14,0	65,5	16,4	4,1	100,0	163
40 procenata bogatijih	4,2	78,9	14,9	2,1	100,0	66	8,6	71,5	19,4	0,4	100,0	113

¹ MICS indikator 8.8a — Razlika u godinama između supružnika (za žene starosti 15–19 godina)

² MICS indikator 8.8b — Razlika u godinama između supružnika (za žene starosti 20–24 godine)

np — nije primenljivo

³ Kolona „Nema podataka o starosti muža/partnera“ nije prikazana u tabeli jer nije bilo zabeleženih slučajeva.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Stavovi prema nasilju u porodici

MICS je ocenio stavove žena starosti 15–49 godina o partnerskom nasilju pitajući ispitanicu da li muževi/partneri imaju pravo da udare ili tuku svoje žene/partnerke iz različitih razloga. Ova pitanja su postavljena kako bi se dobila slika o opravdavanju nasilja u društvu (u kontekstu kada žene imaju niži status u društvu) kao aktivnosti disciplinovanja kada se žena ne ispunjava očekivane rodne uloge.

Tabela CP:10: Stavovi prema nasilju u porodici

Procenat žena starosti 15–49 godina koje smatraju da muž ima pravo da udari ili istuče svoju ženu u različitim situacijama, Srbija, 2014.

	Procenat žena starosti 15–49 godina koje smatraju da muž ima pravo da udari ili istuče svoju ženu:						Broj žena starosti 15–49 godina
	ako izađe bez njegovog znanja	ako zanemari decu	ako se prepire sa njim	ako odbije da ima seksualni odnos sa njim	ako joj zagori jelo	iz bilo kojeg od navedenih razloga ¹	
Ukupno	1,1	3,3	1,2	0,8	0,5	3,8	4713
Region							
Beogradski region	0,1	0,4	0,4	0,4	0,1	0,6	1105
Region Vojvodine	1,5	3,7	1,5	0,9	0,2	4,3	1238
Region Sumadije i Zapadne Srbije	1,3	3,8	0,9	0,8	0,7	4,4	1293
Region Južne i Istočne Srbije	1,3	5,3	2,1	1,0	1,0	6,1	1077
Tip naselja							
Gradska	0,7	2,0	0,8	0,4	0,2	2,3	2870
Ostala	1,8	5,4	1,9	1,4	1,1	6,3	1843
Starost (u godinama)							
15–19	0,5	2,3	0,4	0,2	0,1	2,4	515
20–24	1,7	4,6	1,3	0,7	0,4	4,9	562
25–29	1,2	2,9	1,5	0,8	0,4	3,5	667
30–34	1,0	3,4	0,7	0,2	0,2	3,9	704
35–39	0,5	2,1	1,0	0,5	0,4	2,2	758
40–44	1,4	2,8	1,7	1,0	0,5	3,5	745
45–49	1,4	5,0	1,7	1,9	1,3	6,3	763
Bračni status							
Trenutno udata/u vanbračnoj zajednici	1,3	3,7	1,7	0,9	0,7	4,5	2846
Bila udata/u vanbračnoj zajednici	2,3	4,5	1,4	1,4	1,0	5,1	347
Nikada nije bila udavana/u vanbračnoj zajednici	0,5	2,3	0,3	0,4	0,1	2,4	1520
Obrazovanje							
Bez obrazovanja	(25,1)	(29,4)	(15,5)	(33,7)	(5,5)	(39,5)	20
Osnovno	6,9	13,5	7,1	4,7	3,4	16,2	473
Srednje	0,5	2,8	0,7	0,3	0,3	3,2	2604
Visoko	0,0	0,7	0,1	0,0	0,0	0,8	1616
Indeks kvintila blagostanja							
Najsiromašniji	4,8	12,1	5,1	4,8	2,8	14,0	600
Drugi	1,9	4,6	1,6	0,6	0,7	5,6	954
Srednji	0,3	2,0	0,7	0,1	0,0	2,3	1025
Četvrti	0,1	1,2	0,0	0,1	0,0	1,3	1035
Najbogatiji	0,1	0,6	0,2	0,0	0,0	0,7	1099
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo							
Srpska	0,9	2,9	0,8	0,5	0,4	3,3	4131
Mađarska	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,2	172
Bošnjačka	4,7	10,5	0,7	0,0	0,3	10,5	80
Romska	6,3	18,1	12,5	11,5	6,2	23,5	102
Drugo	3,2	6,2	5,0	2,6	0,0	7,6	170
Ne želi da se izjasni	(0,4)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,4)	54
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	4

¹ MICS indikator 8.12 — Stavovi prema nasilju u porodici

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Odgovori na postavljena pitanja predstavljeni su u tabeli CP.10. Ukupno, 4 procenta žena u istraživanju Srbija MICS 2014 smatra da muž/partner ima pravo da udari ili tuče svoju ženu ili partnerku iz najmanje jednog od pet ponuđenih razloga. U većini slučajeva žene opravdavaju muževljevo/partnerovo nasilje u situaciji kada žene zanemare decu (3 procenta) ili ako žene pokažu svoju nezavisnost, npr. izađu bez muževog znanja (1 procenat) ili se prepiru s njim (1 procenat). Manje od 1 procenta žena veruje da je nasilje nad ženama opravdano ukoliko žena odbije da seksualni odnos sa mužem ili ukoliko joj izgori hrana. Opravdanje za bilo koji od pet razloga je više prisutno kod žena koje žive u najsiromašnijim domaćinstvima (14 procenata) i kod žena koje imaju osnovno obrazovanje (16 procenata).

Stavovi prema nasilju u porodici — romska naselja

U romskim naseljima, 37 procenata žena smatra da muž/partner ima pravo da udari ili tuče svoju ženu ili partnerku iz najmanje jednog od pet ponuđenih razloga. Skoro jedna od tri žene opravdava muževljevo nasilje u slučajevima kada žena zanemari decu (30 procenata), a jedna od pet žena opravdava nasilje ukoliko žena pokaže da je nezavisna, npr. izađe bez njegovog znanja (19 procenata) ili se svađa s njim (21 procenat). Da je nasilje nad ženama opravdano ukoliko žena odbije da ima seksualni odnos s mužem veruje 17 procenata žena, a 13 procenata veruje da je to opravdano ukoliko joj zagori hrana. Žene koje su trenutno udane ili žive u vanbračnoj zajednici mnogo se češće slažu sa jednim od pet navedenih razloga (41 procenat) nego žene koje su razvedene ili se nikada nisu udavale (27 procenata svaka grupa).

Tabela CP.10R: Stavovi prema nasilju u porodici

Procenat žena starosti 15–49 godina koje smatraju da muž ima pravo da udari ili istuče svoju ženu u različitim situacijama, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat žena starosti 15–49 godina koje smatraju da muž ima pravo da udari ili istuče svoju ženu:						Broj žena starosti 15–49 godina
	ako izađe bez njegovog znanja	ako zanemari decu	ako se prepire sa njim	ako odbije da ima seksualni odnos sa njim	ako joj zagori jelo	iz bilo kojeg od navedenih razloga ¹	
Ukupno	19,4	30,3	21,3	16,9	12,5	37,0	2081
Tip naselja							
Gradska	20,2	29,8	21,4	17,5	12,7	37,0	1544
Ostala	17,0	31,6	21,1	15,2	12,0	37,1	537
Starost (u godinama)							
15–19	17,2	29,6	22,1	15,1	12,2	34,9	382
20–24	26,4	33,3	29,1	21,5	16,9	41,7	377
25–29	19,6	28,9	19,4	11,4	9,6	36,0	284
30–34	12,6	25,0	17,1	13,5	8,3	33,5	288
35–39	16,9	31,3	13,2	18,5	9,4	39,6	267
40–44	22,0	34,6	24,5	22,4	18,4	40,2	254
45–49	19,8	28,7	21,2	15,6	11,9	32,1	229
Bračni status							
Trenutno udana/u vanbračnoj zajednici	21,2	32,9	23,4	18,6	13,6	40,6	1533
Bila udana/u vanbračnoj zajednici	14,9	23,9	14,8	11,7	11,3	26,6	213
Nikada nije bila udavana/u vanbračnoj zajednici	14,0	22,3	16,2	12,4	8,6	27,4	335
Obrazovanje							
Bez obrazovanja	22,2	28,7	22,6	11,5	8,2	36,1	436
Osnovno	20,6	33,0	22,0	20,0	15,3	39,7	1381
Srednje ili visoko	8,6	18,2	15,5	9,5	5,2	24,3	263
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	1
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	23,6	34,8	22,2	16,5	12,8	40,5	397
Drugi	21,4	25,9	18,8	15,5	9,7	33,8	402
Srednji	17,7	33,1	25,9	13,3	11,8	42,6	405
Četvrti	18,0	28,1	20,2	20,2	13,2	35,3	413
Najbogatiji	16,7	29,7	19,8	18,7	14,8	33,5	464
Indeks blagostanja							
60 procenata siromašnijih	20,9	31,3	22,3	15,1	11,4	39,0	1204
40 procenata bogatijih	17,3	28,9	20,0	19,4	14,1	34,3	877

¹ MICS indikator 8.12 — Stavovi prema nasilju u porodici
 (*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Podaci sa kim deca žive i o deci bez roditelja

Konvencija o pravima deteta prepoznaje da „dete, u cilju potpunog i skladnog razvoja ličnosti, treba da raste u porodičnom okruženju, u atmosferi sreće, ljubavi i razumevanja”. Milioni dece širom sveta odrastaju bez brige svojih roditelja iz različitih razloga, uključujući i preranu smrt roditelja ili njihove radne migracije. U većini slučajeva ovu decu zbrinjavaju članovi njihovih proširenih porodica, ali deca mogu ponekad živeti i u domaćinstava koja nisu njihova. Razumevanje sa kim deca žive, uključujući i sastav domaćinstava u kojima žive i odnose sa svojim primarnim starateljima, predstavlja ključ za kreiranje ciljane intervencije kojom se podstiču briga o detetu i njegovoj dobrobiti.

Tabela CP:11: Podaci o tome sa kim deca žive i o deci bez roditelja

Procentualna raspodela dece starosti 0–17 godina prema tome sa kim žive, procenat dece starosti 0–17 godina koja ne žive sa biološkim roditeljem i procenat dece koja su ostala bez jednog ili oba roditelja, Srbija, 2014.

	Žive sa oba roditelja	Ne žive sa roditeljima				Žive samo sa majkom		Žive samo sa ocem		Nema podataka o ocu/majci	Ukupno	Ne žive sa biološkim roditeljem ¹	Jedan ili oba roditelja su umrli ²	Broj dece starosti 0–17 godina
		samo je otac živ	samo je majka živa	oboje su živi	oboje su umrli	otac je živ	otac je umro	majka je živa	majka je umrla					
Ukupno	86,3	0,1	0,0	0,6	0,0	7,4	1,0	2,5	0,7	1,5	100,0	0,7	1,7	3471
Pol														
Muški	86,1	0,1	0,0	0,4	0,0	7,1	1,1	2,9	0,7	1,7	100,0	0,5	1,8	1767
Ženski	86,5	0,1	0,0	0,8	0,0	7,7	0,9	2,1	0,7	1,3	100,0	0,8	1,6	1704
Region														
Beogradski region	83,8	0,0	0,0	0,6	0,0	8,7	1,5	2,3	0,6	2,4	100,0	0,6	2,1	747
Region Vojvodine	83,2	0,1	0,0	0,3	0,0	8,6	1,5	4,3	0,0	1,9	100,0	0,4	1,7	956
Region Šumadije i Zapadne Srbije	88,9	0,1	0,0	0,6	0,0	5,8	0,3	1,6	1,2	1,5	100,0	0,7	1,7	982
Region Južne i Istočne Srbije	89,1	0,0	0,0	1,0	0,0	6,8	0,7	1,6	0,7	0,2	100,0	1,0	1,4	786
Tip naselja														
Gradska	84,4	0,0	0,0	0,6	0,0	8,5	1,1	3,2	0,7	1,4	100,0	0,6	1,8	2080
Ostala	89,1	0,2	0,0	0,6	0,0	5,7	0,8	1,4	0,6	1,7	100,0	0,8	1,5	1391
Starosne grupe (u godinama)														
0–4	92,0	0,0	0,0	0,5	0,0	5,2	0,3	1,0	0,0	0,9	100,0	0,5	0,3	897
0–2	93,8	0,0	0,0	0,3	0,0	3,7	0,4	1,2	0,1	0,6	100,0	0,3	0,4	504
3–4	89,7	0,0	0,0	0,8	0,0	7,1	0,1	0,9	0,0	1,3	100,0	0,8	0,1	393
5–9	86,2	0,0	0,0	0,5	0,0	7,1	1,2	2,9	0,6	1,4	100,0	0,5	1,8	995
10–14	84,4	0,3	0,0	0,6	0,0	9,0	0,8	3,0	0,5	1,4	100,0	0,9	1,5	959
15–17	81,0	0,0	0,0	0,7	0,0	8,6	1,9	3,3	1,9	2,6	100,0	0,7	3,9	619
Indeks kvintila blagostanja														
Najsiromašniji	82,9	0,0	0,0	0,8	0,0	7,9	1,8	5,6	0,3	0,7	100,0	0,8	2,1	571
Drugi	83,4	0,4	0,0	0,7	0,0	10,6	1,1	1,5	0,7	1,6	100,0	1,1	2,1	623
Srednji	85,5	0,0	0,0	1,1	0,0	7,6	0,6	2,1	0,8	2,2	100,0	1,1	1,4	732
Četvrti	88,4	0,0	0,0	0,4	0,0	5,8	1,1	1,9	1,1	1,3	100,0	0,4	2,2	730
Najbogatiji	89,6	0,0	0,0	0,1	0,0	5,9	0,6	2,0	0,3	1,5	100,0	0,1	0,9	815
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo														
Srpska	86,5	0,1	0,0	0,6	0,0	7,2	0,9	2,5	0,6	1,6	100,0	0,7	1,6	2935
Mađarska	81,6	0,0	0,0	0,0	0,0	12,2	2,5	3,1	0,0	0,7	100,0	0,0	2,5	149
Bošnjačka	86,4	0,0	0,0	0,0	0,0	9,1	0,0	1,5	0,0	3,0	100,0	0,0	0,0	87
Romska	87,5	0,0	0,0	1,2	0,0	4,9	0,6	4,1	1,3	0,4	100,0	1,2	1,9	142
Drugo	87,6	0,0	0,0	0,8	0,0	6,5	1,0	0,1	2,8	1,2	100,0	0,8	3,8	123
Ne želi da se izjasni	(78,6)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(17,1)	(3,7)	(0,0)	(0,0)	(0,6)	100,0	(0,0)	(3,7)	35
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	(*)	0

¹ MICS indikator 8.13 — Sa kim deca žive

² MICS indikator 8.14 — Prevalencija dece kojima je preminuo najmanje jedan biološki roditelj

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela CP.11 prikazuje podatke o tome sa kim žive deca mlađa od 18 godina i da li su ostala bez jednog ili oba biološka roditelja. Ukupno, 86 procenata dece starosti 0–17 godina živi sa oba roditelja, 8 procenata dece živi samo sa majkom, dok 3 procenta živi samo sa ocem. Manje od jednog procenta dece starosti 0–17 godina ne živi ni sa jednim od bioloških roditelja, iako su oboje živi. U Srbiji je 2 procenta dece starosti 0–17 godina izgubilo jednog ili oba roditelja. Kao što je očekivano, starija deca ređe od mlađe dece žive sa oba roditelja, a starija deca su češće od mlađe dece ostala bez jednog ili oba roditelja.

Istraživanje Srbija MICS 2014 je uključivalo i jednostavnu meru jednog određenog aspekta migracija u vezi sa takozvanom ostavljenom decom, odnosno decom kojoj su jedan ili oba roditelja u inostranstvu. Dok količina literature raste, dugoročni efekti prednosti slanja doznaka naspram potencijalnih negativnih psihosocijalnih efekta još nisu jasni, zbog nekih protivrečnih dokaza o uticaju na decu.

Tabela CP.12 sadrži informacije o deci čiji roditelji žive u inostranstvu. Kao što je očekivano, ovaj procenat je u Srbiji nizak — samo 1 procenat dece starosti 0–17 godina ima bar jednog roditelja koji živi u inostranstvu.

Tabela CP.12: Deca čiji roditelji žive u inostranstvu

Procentualna raspodela dece starosti 0–17 godina prema boravku roditelja u inostranstvu, Srbija, 2014.

	Procentualna raspodela dece starosti 0–17 godina:					Procenat dece starosti 0–17 godina čiji bar jedan roditelj živi u inostranstvu ¹	Broj dece starosti 0–17 godina
	sa bar jednim roditeljem koji živi u inostranstvu			čiji roditelji ne žive u inostranstvu	ukupno		
	samo je majka u inostranstvu	samo je otac u inostranstvu	oba roditelja su u inostranstvu				
Ukupno	0,4	0,7	0,1	98,8	100,0	1,2	3471
Pol							
Muški	0,4	0,8	0,1	98,7	100,0	1,3	1767
Ženski	0,5	0,6	0,1	98,8	100,0	1,2	1704
Region							
Beogradski region	0,1	0,7	0,4	98,9	100,0	1,1	747
Region Vojvodine	0,3	0,3	0,0	99,4	100,0	0,6	956
Region Šumadije i Zapadne Srbije	0,1	0,9	0,1	98,9	100,0	1,1	982
Region Južne i Istočne Srbije	1,3	0,9	0,0	97,8	100,0	2,2	786
Tip naselja							
Gradska	0,4	0,9	0,2	98,6	100,0	1,4	2080
Ostala	0,5	0,4	0,0	99,1	100,0	0,9	1391
Starosne grupe (u godinama)							
0–4	0,1	0,3	0,2	99,5	100,0	0,5	897
0–2	0,0	0,2	0,0	99,7	100,0	0,3	504
3–4	0,1	0,3	0,4	99,3	100,0	0,7	393
5–9	0,3	0,5	0,2	99,0	100,0	1,0	995
10–14	1,1	1,1	0,0	97,8	100,0	2,2	959
15–17	0,0	1,0	0,0	99,0	100,0	1,0	619
Indeks kvintila blagostanja							
Najsiromašniji	1,2	0,4	0,0	98,4	100,0	1,6	571
Drugi	0,5	0,8	0,0	98,7	100,0	1,3	623
Srednji	0,1	1,1	0,4	98,3	100,0	1,7	732
Četvrti	0,5	0,7	0,0	98,9	100,0	1,1	730
Najbogatiji	0,0	0,4	0,1	99,5	100,0	0,5	815
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo							
Srpska	0,4	0,7	0,1	98,8	100,0	1,2	2935
Mađarska	1,0	0,0	0,0	99,0	100,0	1,0	149
Bošnjačka	0,0	2,7	0,0	97,3	100,0	2,7	87
Romska	0,3	0,8	0,0	98,8	100,0	1,2	142
Drugo	0,1	0,0	0,0	99,9	100,0	0,1	123
Ne želi da se izjasni	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(100,0)	100,0	(0,0)	35
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	(*)	0

¹ MICS indikator 8.15 — Deca čiji bar jedan roditelj živi u inostranstvu

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Podaci sa kim deca žive i o deci bez roditelja — romska naselja

Tabela CP.11R sadrži podatke za romska naselja o tome sa kim žive deca mlađa od 18 godina i da li su ostala bez jednog ili oba biološka roditelja. Ukupno, 83 procenta dece starosti 0–17 godina žive sa oba roditelja, 3 procenta dece starosti 0–17 godina ne živi ni sa jednim od bioloških roditelja, a 2 procenta dece izgubilo je jednog ili oba roditelja.

Tabela CP.11R: Podaci o tome sa kim deca žive i o deci bez roditelja

Procentualna raspodela dece starosti 0–17 godina prema tome sa kim žive, procenat dece starosti 0–17 godina koja ne žive sa biološkim roditeljem i procenat dece koja su ostala bez jednog ili oba roditelja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Žive sa oba roditelja	Ne žive sa roditeljima				Žive samo sa majkom		Žive samo sa ocem		Nema podataka o ocu/majci	Ukupno	Ne žive sa biološkim roditeljem ¹	Jedan ili oba roditelja su umrli ²	Broj dece starosti 0–17 godina
		samo je otac živ	samo je majka živa	oboje su živi	oboje su umrli	otac je živ	otac je umro	majka je živa	majka je umrla					
Ukupno	82,9	0,1	0,4	2,7	0,2	8,5	0,8	2,7	0,7	1,0	100,0	3,4	2,3	3460
Pol														
Muški	83,8	0,0	0,4	1,5	0,0	8,2	0,9	3,2	0,7	1,2	100,0	1,9	2,0	1718
Ženski	81,9	0,2	0,5	3,9	0,4	8,8	0,7	2,2	0,8	0,8	100,0	4,9	2,5	1742
Tip naselja														
Gradska	84,1	0,0	0,0	2,3	0,3	8,5	0,6	2,6	0,5	1,1	100,0	2,7	1,4	2630
Ostala	78,9	0,3	1,7	3,8	0,1	8,6	1,3	3,1	1,5	0,6	100,0	5,9	5,0	829
Starosne grupe (u godinama)														
0–4	86,1	0,0	0,0	0,6	0,0	9,4	0,7	2,0	0,2	1,1	100,0	0,6	0,9	1076
0–2	86,7	0,0	0,0	0,5	0,0	9,2	0,7	1,8	0,0	1,1	100,0	0,5	0,7	626
3–4	85,2	0,0	0,0	0,7	0,0	9,7	0,6	2,2	0,5	1,0	100,0	0,7	1,1	449
5–9	83,6	0,1	0,8	1,6	0,0	9,5	0,4	2,4	0,8	0,9	100,0	2,5	2,0	1011
10–14	85,6	0,0	0,3	1,7	0,0	6,4	1,3	3,1	0,7	0,8	100,0	2,1	2,4	904
15–17	68,7	0,5	0,9	11,5	1,6	8,3	1,0	4,1	1,7	1,4	100,0	14,7	5,9	469
Kvintili indeksa blagostanja														
Najsiromašniji	75,4	0,2	1,6	2,5	0,7	14,3	1,1	1,7	1,6	1,0	100,0	4,9	5,1	855
Drugi	79,6	0,0	0,1	1,8	0,1	11,7	1,3	2,8	1,2	1,4	100,0	2,0	2,7	729
Srednji	85,7	0,3	0,2	2,7	0,0	6,8	0,2	2,3	0,4	1,6	100,0	3,1	0,9	681
Četvrti	90,1	0,0	0,0	3,4	0,0	2,8	0,6	2,9	0,0	0,3	100,0	3,4	0,6	642
Najbogatiji	86,9	0,0	0,0	3,3	0,2	3,9	0,7	4,5	0,0	0,4	100,0	3,6	1,0	551
Indeks blagostanja														
60 procenata siromašnijih	79,9	0,2	0,7	2,3	0,3	11,2	0,9	2,2	1,1	1,3	100,0	3,4	3,1	2266
40 procenata bogatijih	88,6	0,0	0,0	3,3	0,1	3,3	0,7	3,6	0,0	0,4	100,0	3,5	0,8	1194

¹ MICS indikator 8.13 — Sa kim deca žive

² MICS indikator 8.14 — Prevalencija dece kojima je preminuo najmanje jedan biološki roditelj

Tabela CP.12R sadrži informacije o deci čiji roditelji žive u inostranstvu. U romskim naseljima, samo 2 procenta dece starosti 0–17 godina ima bar jednog roditelja koji živi u inostranstvu. Nema većih razlika prema osnovnim karakteristikama.

Tabela CP.12R: Deca čiji roditelji žive u inostranstvu

Procentualna raspodela dece starosti 0–17 godina prema boravku roditelja u inostranstvu, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procentualna raspodela dece starosti 0–17 godina:					Procentat dece starosti 0–17 godina čiji bar jedan roditelj živi u inostranstvu ¹	Broj dece starosti 0–17 godina
	sa bar jednim roditeljem koji živi u inostranstvu			čiji roditelji ne žive u inostranstvu	ukupno		
	samo je majka u inostranstvu	samo je otac u inostranstvu	oba roditelja su u inostranstvu				
Ukupno	0,3	1,4	0,2	98,2	100,0	1,8	3460
Pol							
Muški	0,2	1,4	0,2	98,3	100,0	1,7	1718
Ženski	0,3	1,4	0,2	98,1	100,0	1,9	1742
Tip naselja							
Gradska	0,3	1,5	0,1	98,2	100,0	1,8	2630
Ostala	0,2	1,1	0,5	98,2	100,0	1,8	829
Starosne grupe (u godinama)							
0–4	0,1	1,4	0,2	98,2	100,0	1,8	1076
0–2	0,0	1,7	0,3	98,0	100,0	2,0	626
3–4	0,3	1,1	0,2	98,5	100,0	1,5	449
5–9	0,5	1,8	0,2	97,5	100,0	2,5	1011
10–14	0,2	1,2	0,2	98,3	100,0	1,7	904
15–17	0,1	0,7	0,1	99,2	100,0	0,8	469
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	0,1	3,2	0,0	96,7	100,0	3,3	855
Drugi	0,3	1,9	0,3	97,5	100,0	2,5	729
Srednji	0,6	0,2	0,0	99,1	100,0	0,9	681
Četvrti	0,0	0,2	0,6	99,2	100,0	0,8	642
Najbogatiji	0,4	0,7	0,0	99,0	100,0	1,0	551
Indeks blagostanja							
60 procenata siromašnijih	0,3	1,9	0,1	97,7	100,0	2,3	2266
40 procenata bogatijih	0,2	0,4	0,3	99,1	100,0	0,9	1194

¹ MICS indikator 8.15 — Deca čiji bar jedan roditelj živi u inostranstvu

Stavovi prema deci sa invaliditetom

Deca sa smetnjama u razvoju i/ili invaliditetom i odrasle osobe sa invaliditetom i dalje se suočavaju sa brojnim barijerama u odnosu na socijalnu, obrazovnu i profesionalnu integraciju. Stavovi prema njima su obično negativni, što rezultira smanjenjem mogućnosti i prilika, pa samim tim i šansi za uspešnu integraciju u društvo. Nadalje, ovakvi stavovi često su uzrok uskraćivanja podrške i pomoći pripadnicima te grupe onda kada im je potrebna (npr. nedostatak potrebne podrške za nesmetano učestvovanje u obrazovnom procesu, uključivanju u kulturne i sportske aktivnosti i dr.). Fokus na potpunom uključivanju dece sa invaliditetom i smetnjama u razvoju predstavlja važan aspekt reformskog procesa u Srbiji, kao i obavezu prema ratifikovanoj Konvenciji o pravima osoba sa invaliditetom (UNCRPD). Navedeno podrazumeva napore da se obezbedi porodično okruženje deci sa invaliditetom i smetnjama u razvoju koja su na smeštaju u ustanovama i hraniteljskim porodicama, i potpuno uključivanje dece sa invaliditetom u kvalitetno obrazovanje. Iako su zakonske promene uvedene pre nekoliko godina, istraživanja malih razmera i neke analize ukazuju na to da negativni stavovi, takođe opisani kao „nevidljive prepreke”, prema deci sa invaliditetom i smetnjama u razvoju stvaraju ozbiljne prepreke u prevazilaženju njihove isključenosti.

Ispitivanje javnog mnjenja sprovedeno u Srbiji 2009. godine i druga slična istraživanja otkrivaju da visok procenat stanovništva ima negativan stav prema uključivanju dece sa invaliditetom i smetnjama u razvoju, kao i prema njihovom pravu na porodično okruženje i inkluzivno obrazovanje. Rezultati analize sprovedene kroz fokus grupe takođe su pokazali negativne stavove javnosti, uključujući i stručnjake, prema pravima dece sa invaliditetom i smetnjama u razvoju. Pitanja za ovaj modul su dizajnirana na osnovu ispitivanja javnog mnjenja, rezultata fokus grupa, kao i pregleda postojeće literature u saradnji sa stručnjacima za socijalno uključivanje dece sa invaliditetom i smetnjama u razvoju. Pošto dokazi pokazuju da postoje prilično različiti stavovi prema deci sa fizičkim/senzornim invaliditetom i deci sa intelektualnim smetnjama, ovaj modul sadrži odvojena pitanja za svaku od dve navedene grupe. Modul je prvi put testiran tokom preliminarnog MICS istraživanja u novembru 2013. godine, a drugi put tokom MICS pilot istraživanja u januaru 2014. godine. Pitanja su neznatno revidirana na osnovu povratnih informacija sa testiranja na terenu. Da bi se ispitanicima pomoglo da odgovore na set pitanja, pokazana im je kartica sa emotikonima koji su odgovarali kategorijama pet odgovora (vidi „Upitnik za domaćinstvo” u Prilogu F).

MICS istraživanje u Srbiji je ocenilo stavove ispitanika prema deci sa invaliditetom i smetnjama u razvoju tako što je u Upitnik za domaćinstvo koji je korišćen za dva istraživanja dodat modul specifičan za istraživanje. Ispitanici su zamoljeni da iznesu svoje stavove prema različitim aspektima uključivanja dece sa invaliditetom i smetnjama u razvoju koji se odnose na njihovu životnu sredinu, učešće u obrazovanju, efekte koje imaju na drugu decu i njihove životne perspektive, i to tako što će izraziti slaganje ili neslaganje sa pet izjava.

Pored toga, izračunat je kompozitni indikator o pozitivnim stavovima kao procenat ispitanika koji su kod svih pet izjava izrazili pozitivan stav prema deci sa invaliditetom i smetnjama u razvoju.

Ispitanici za koje je ocenjeno da imaju pozitivan stav **uglavnom se ili u potpunosti slažu**:

- ▶ da je bolje za decu sa invaliditetom i smetnjama u razvoju da žive u porodici,
- ▶ da je bolje za decu sa invaliditetom i smetnjama u razvoju da pohađaju redovnu školu,
- ▶ da deca sa invaliditetom i smetnjama u razvoju mogu postići mnogo u životu ako im se pruži adekvatna podrška.

I uglavnom ili u potpunosti se ne slažu:

- ▶ da deca sa invaliditetom i smetnjama u razvoju imaju negativan uticaj na svakodnevni život druge dece u porodici,
- ▶ da deca sa invaliditetom i smetnjama u razvoju imaju negativan uticaj na rad druge dece u školama.

Tabela CP.13 pokazuje nalaze o stavovima prema deci sa invaliditetom i smetnjama u razvoju, uz odvojene delove za decu sa fizičkim ili senzornim smetnjama i za decu sa intelektualnim smetnjama.

U Srbiji, 87 procenata ispitanika veruje da je za decu sa fizičkim ili senzornim smetnjama bolje da žive u porodici nego u specijalizovanoj instituciji za negu dece, a 77 procenata veruje da deca sa fizičkim ili senzornim smetnjama nemaju negativan uticaj na svakodnevni život druge dece u porodici. Skoro jedna polovina ispitanika (48 procenata) veruje da je za decu sa fizičkim ili čulnim smetnjama bolje da pohađaju redovne škole nego specijalne škole, a 62 procenta njih smatra da ova deca, ukoliko pohađaju redovne škole, nemaju negativan uticaj na rad drugih učenika. Većina ispitanika (95 procenata) veruje da deca sa fizičkim ili senzornim smetnjama mogu postići mnogo u životu ukoliko im se pruži adekvatna podrška. Samo 35 procenata ispitanika je izrazilo pozitivne stavove prema deci sa fizičkim ili senzornim smetnjama kod svih pet izjava.

Primećene su razlike prema obrazovanju i socio-ekonomskom statusu, uz porast prevalencije pozitivnih stavova koji prati rast obrazovanja ispitanika i socio-ekonomskog statusa domaćinstva ispitanika.

U Srbiji, 79 procenata ispitanika veruje da je za decu sa intelektualnim smetnjama bolje da žive u porodici nego u specijalizovanoj instituciji za negu dece, a 68 procenata veruje da deca sa intelektualnim smetnjama nemaju negativan uticaj na svakodnevni život druge dece u porodici. Samo 32 procenta ispitanika veruje da je za decu sa intelektualnim smetnjama bolje da pohađaju redovnu nego specijalnu školu, dok 46 procenata veruje da deca sa intelektualnim smetnjama, ukoliko pohađaju redovne škole, nemaju negativan uticaj na rad drugih učenika. Kao i za decu sa fizičkim ili senzornim smetnjama, visok procenat ispitanika (91 procenat) veruje da deca sa intelektualnim smetnjama mogu postići mnogo u životu ukoliko im se pruži adekvatna podrška. Samo 20 procenata ispitanika je izrazilo pozitivne stavove prema deci sa intelektualnim smetnjama kod svih pet izjava.

Primećene su razlike u vezi sa obrazovanjem ispitanika. Od ispitanika sa srednjim obrazovanjem, 21 procenat njih je iznelo pozitivne stavove prema deci sa intelektualnim smetnjama kod svih pet izjava, za razliku od 10 procenata ispitanika koji su bez obrazovanja.

Tabela CP.13: Stavovi prema deci sa invaliditetom

Procenat ispitanika na upitnik za domaćinstvo prema specifičnim stavovima prema deci sa invaliditetom, Srbija, 2014.

	Procenat ispitanika koji veruju da deca sa fizičkim i senzornim smetnjama i invaliditetom:					Procenat ispitanika koji su izrazili pozitivne stavove prema deci sa fizičkim i senzornim smetnjama i invaliditetom kod svih pet izjava
	bolje je da žive u porodici nego u specijalizovanoj instituciji za negu dece	nemaju negativan uticaj na svakodnevni život druge dece u porodici	bolje je da pohađaju redovnu nego specijalnu školu	ako pohađaju redovnu školu nemaju negativan uticaj na druge učenike	mogu uspeti u životu ako im se pruži adekvatna podrška	
Ukupno	87,1	76,7	47,6	62,1	95,2	34,7
Pol						
Muški	85,6	74,7	47,0	61,1	95,2	34,4
Ženski	88,0	78,0	48,0	62,7	95,3	35,0
Region						
Beogradski region	89,8	80,9	51,5	65,4	91,4	38,7
Region Vojvodine	90,1	78,2	45,1	65,2	97,3	36,0
Region Šumadije i Zapadne Srbije	83,8	75,5	47,2	61,7	95,8	33,4
Region Južne i Istočne Srbije	83,9	71,6	47,3	54,7	95,8	30,2
Tip naselja						
Gradska	89,2	79,2	49,7	64,8	95,3	37,5
Ostala	83,7	72,9	44,2	57,8	95,1	30,3
Starost (u godinama)						
15–29	89,8	85,8	49,0	69,8	94,1	39,3
30–39	90,5	83,3	48,2	68,0	95,3	38,3
40–49	89,8	78,6	48,4	65,3	95,8	36,2
50–59	87,1	78,0	49,2	62,5	96,3	36,7
60+	83,8	70,7	45,9	56,4	94,6	30,7
Obrazovanje ispitanika						
Bez obrazovanja	82,8	63,8	40,7	49,1	89,9	18,8
Osnovno	82,8	67,3	45,5	53,6	93,8	29,0
Srednje	87,7	79,5	48,4	64,9	96,5	36,3
Visoko	90,3	81,7	48,8	66,1	94,6	38,6
Indeks kvintila blagostanja						
Najsiromašniji	82,9	69,6	46,1	54,4	94,1	31,5
Drugi	85,7	77,5	45,7	60,1	96,7	31,7
Srednji	88,2	78,2	48,0	64,4	96,9	36,1
Četvrti	88,1	79,0	47,7	66,8	94,7	36,2
Najbogatiji	92,5	82,4	51,6	68,4	93,8	40,0
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo						
Srpska	86,6	77,0	48,4	62,3	95,1	35,1
Mađarska	91,2	76,9	34,2	63,2	97,1	28,4
Bošnjačka	93,1	89,0	61,5	80,6	98,0	61,1
Romska	86,9	69,6	55,5	49,0	95,6	30,1
Drugo	87,2	74,8	42,8	58,8	97,2	31,2
Ne želi da se izjasni	96,6	61,6	37,7	57,1	82,4	27,3
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

	Procenat ispitanika koji veruju da deca sa intelektualnim smetnjama u razvoju:					Procenat ispitanika koji su izrazili pozitivne stavove prema deci sa intelektualnim smetnjama u razvoju kod svih pet izjava	Broj ispitanika koji su odgovarali na upitnik za domaćinstvo
	bolje je da žive u porodici nego u specijalizovanoj instituciji za negu dece	nemaju negativan uticaj na svakodnevni život druge dece u porodici	bolje je da pohađaju redovnu nego specijalnu školu	ako pohađaju redovnu školu nemaju negativan uticaj na druge učenike	mogu uspeti u životu ako im se pruži adekvatna podrška		
	78,9	67,7	31,7	45,7	90,5	19,7	6191
	76,2	66,2	34,3	44,6	90,0	20,7	2445
	80,6	68,6	30,0	46,4	90,8	19,0	3746
	84,5	73,2	30,7	49,5	85,2	20,6	1458
	80,8	70,9	29,8	46,6	93,3	19,5	1785
	77,7	66,9	35,6	47,5	92,6	21,8	1645
	71,4	58,1	30,3	37,8	89,9	16,2	1303
	80,4	70,3	32,1	47,7	90,3	20,5	3816
	76,4	63,4	30,9	42,4	90,8	18,3	2375
	80,2	75,0	32,1	53,6	90,0	22,2	514
	84,4	73,1	33,2	48,5	89,4	24,0	934
	80,6	69,9	29,5	47,4	90,1	18,7	1114
	77,3	67,2	32,6	46,5	91,3	20,8	1244
	76,5	63,1	31,5	41,6	90,8	17,4	2385
	76,2	57,2	23,2	34,4	87,4	10,0	108
	75,9	60,4	31,9	38,8	90,2	17,8	1544
	79,1	69,6	32,4	46,9	91,7	20,8	2993
	81,5	72,0	30,6	51,0	88,7	20,1	1545
	76,2	59,9	32,0	40,2	90,2	17,9	1572
	78,4	68,6	31,7	43,1	92,9	18,4	1270
	78,0	70,8	31,8	47,6	91,9	21,3	1167
	80,5	71,7	30,0	50,9	88,8	19,7	1112
	82,6	70,4	32,8	49,4	88,3	22,1	1070
	78,6	67,7	32,1	46,3	90,5	19,9	5365
	81,2	71,5	18,2	36,6	91,1	12,3	289
	86,1	73,3	49,7	67,2	93,3	47,6	70
	83,7	62,4	35,8	37,3	84,1	22,1	98
	76,9	67,2	32,7	43,8	92,9	15,5	294
	84,2	55,9	25,1	34,5	83,6	19,9	72
	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	3

Stavovi prema deci sa invaliditetom — romska naselja

U romskim naseljima, 92 procenta ispitanika veruje da je za decu sa fizičkim ili senzornim smetnjama bolje da žive u porodici nego u specijalizovanoj instituciji za negu dece, a 81 procenat veruje da deca sa fizičkim ili senzornim smetnjama nemaju negativan uticaj na svakodnevni život druge dece u porodici. Nešto manji procenat ispitanika (73 procenta) veruje da je za decu sa fizičkim ili čulnim smetnjama bolje da pohađaju redovne škole nego specijalne škole, a 62 procenta njih smatra da ova deca, ukoliko pohađaju redovne škole, nemaju negativan uticaj na rad drugih učenika. Visok procenat ispitanika (95 procenta) veruje da deca sa fizičkim ili senzornim smetnjama mogu postići mnogo u životu ukoliko im se pruži adekvatna podrška. Nešto više od polovine ispitanika (55 procenta) izrazilo je pozitivne stavove prema deci sa fizičkim ili senzornim smetnjama kod svih pet izjava.

Tabela CP.13R: Stavovi prema deci sa invaliditetom

Procenat ispitanika na upitnik za domaćinstvo prema specifičnim stavovima prema deci sa invaliditetom, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat ispitanika koji veruju da deca sa fizičkim i senzornim smetnjama i invaliditetom:					Procenat ispitanika koji su izrazili pozitivne stavove prema deci sa fizičkim i senzornim smetnjama i invaliditetom kod svih pet izjava
	bolje je da žive u porodici nego u specijalizovanoj instituciji za negu dece	nemaju negativan uticaj na svakodnevni život druge dece u porodici	bolje je da pohađaju redovnu nego specijalnu školu	ako pohađaju redovnu školu nemaju negativan uticaj na druge učenike	mogu uspeti u životu ako im se pruži adekvatna podrška	
Ukupno	91,6	81,2	73,4	68,1	95,0	54,7
Pol						
Muški	91,9	82,2	73,5	67,3	95,4	55,7
Ženski	91,3	80,3	73,3	68,7	94,7	53,8
Tip naselja						
Gradska	91,9	82,3	74,2	68,1	95,2	54,9
Ostala	90,8	78,8	71,5	67,9	94,6	54,3
Starost (u godinama)						
15–29	91,0	84,4	72,8	67,8	94,7	55,0
30–39	92,9	86,5	78,1	74,5	93,3	61,0
40–49	93,8	79,8	74,5	68,2	97,2	54,1
50–59	89,7	79,4	71,5	65,4	96,8	51,3
60+	89,8	73,2	68,4	62,2	92,8	50,0
Obrazovanje ispitanika						
Bez obrazovanja	92,4	79,9	72,7	63,8	90,4	52,6
Osnovno	92,1	81,8	75,8	70,7	95,8	58,8
Srednje ili visoko	88,0	80,1	62,2	59,7	96,8	36,5
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	92,2	79,6	73,1	67,1	91,9	56,7
Drugi	93,8	83,6	81,7	71,6	94,0	61,7
Srednji	89,8	80,7	71,8	69,3	95,6	53,1
Četvrti	93,9	83,2	67,4	64,8	95,3	51,6
Najbogatiji	88,2	79,1	72,4	67,1	98,6	49,7
Indeks blagostanja						
60 procenata siromašnijih	92,0	81,3	75,6	69,3	93,8	57,2
40 procenata bogatijih	91,0	81,1	69,9	66,0	97,0	50,6

Nema uočljivih razlika u stavovima prema deci sa fizičkim ili senzornim smetnjama po osnovnim karakteristikama.

U romskim naseljima, 81 procenat ispitanika veruje da je za decu sa intelektualnim smetnjama bolje da žive u porodici nego u specijalizovanoj instituciji za negu dece, a 71 procenat njih veruje da deca sa intelektualnim smetnjama nemaju negativan uticaj na svakodnevni život druge dece u porodici. Dalje, 55 procenata ispitanika veruje da je za decu sa intelektualnim smetnjama bolje da pohađaju redovnu nego specijalnu školu, a isti procenat (55 procenata) veruje da deca sa intelektualnim smetnjama, ukoliko pohađaju redovne škole, nemaju negativan uticaj na rad drugih učenika. Kao i za decu sa fizičkim ili senzornim smetnjama, visok procenat ispitanika (90 procenat) veruje da deca sa intelektualnim smetnjama mogu postići mnogo u životu ukoliko im se pruži adekvatna podrška. Pozitivne stavove prema deci sa intelektualnim smetnjama kod svih pet izjava izrazilo je 38 procenata ispitanika.

	Procenat ispitanika koji veruju da deca sa intelektualnim smetnjama u razvoju:					Procenat ispitanika koji su izrazili pozitivne stavove prema deci sa intelektualnim smetnjama u razvoju kod svih pet izjava	Broj ispitanika koji su odgovarali na upitnik za domaćinstvo
	bolje je da žive u porodici nego u specijalizovanoj instituciji za negu dece	nemaju negativan uticaj na svakodnevni život druge dece u porodici	bolje je da pohađaju redovnu nego specijalnu školu	ako pohađaju redovnu školu nemaju negativan uticaj na druge učenike	mogu uspeti u životu ako im se pruži adekvatna podrška		
	80,7	71,2	54,7	55,1	89,8	37,5	1743
	79,4	69,9	54,9	54,8	91,2	39,3	821
	81,8	72,3	54,4	55,4	88,5	35,8	922
	80,8	71,5	53,4	55,3	90,6	36,8	1225
	80,4	70,4	57,5	54,7	87,9	39,2	518
	79,1	74,5	56,1	57,4	90,0	38,1	396
	84,5	74,9	58,4	59,8	86,8	42,6	384
	82,6	74,9	56,4	57,8	94,3	38,3	386
	74,7	65,9	50,9	52,8	88,0	34,1	304
	81,7	61,8	49,0	44,1	89,4	31,9	273
	83,0	73,5	55,8	48,0	86,0	34,9	302
	80,4	71,5	56,2	58,0	90,6	40,0	1207
	79,1	66,4	44,9	49,5	90,7	27,5	233
	82,3	70,5	53,3	51,5	85,3	36,6	365
	81,5	70,5	60,6	56,8	87,1	40,5	365
	78,6	75,0	52,8	54,8	91,7	35,8	350
	81,6	71,6	52,0	56,9	91,9	36,8	326
	79,5	68,2	54,1	55,8	93,6	37,6	337
	80,8	72,0	55,6	54,4	88,0	37,6	1081
	80,5	69,9	53,1	56,4	92,8	37,2	662

XII SOCIJALNA ZAŠTITA

Programi dodatne finansijske podrške

U Srbiji, najvažniji programi dodatne finansijske podrške u vezi sa decom imaju za cilj da pomognu porodicama da ispune osnovne potrebe dece (preko novčanih davanja za siromašne, kao što su porodična socijalna pomoć i dečiji dodatak), da podrže porodice sa decom sa invaliditetom i smetnjama u razvoju (kroz tuđu negu i pomoć) i da podstaknu porodice da imaju više dece (obezbeđivanjem roditeljskog dodatka).

Tabela SP.1: Programi novčanih davanja

Procenat ispitanika koji su odgovarali na upitnik za domaćinstvo, a koji su informisani o specifičnim programima novčanih davanja, Srbija, 2014.

	Procenat informisanih o programima				Broj ispitanika koji su odgovarali na upitnik za domaćinstvo
	novčana socijalna pomoć	dečiji dodatak	jednokratna socijalna pomoć	tuđa nega i pomoć	
Ukupno	94,2	98,5	90,3	96,4	6191
Region					
Beogradski region	88,7	99,5	90,9	95,7	1458
Region Vojvodine	97,8	98,4	86,8	95,4	1785
Region Šumadije i Zapadne Srbije	94,4	97,7	91,7	97,0	1645
Region Južne i Istočne Srbije	95,0	98,3	92,6	97,5	1303
Tip naselja					
Gradska	94,3	99,0	90,8	96,5	3816
Ostala	94,0	97,6	89,4	96,1	2375
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo					
Bez obrazovanja	83,4	85,5	64,9	87,5	125
Osnovno	93,3	97,1	86,3	94,9	1645
Srednje	94,3	99,1	92,3	97,1	2970
Visoko	95,8	99,7	92,9	97,3	1445
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	6
Kvintili indeksa blagostanja					
Najsiromašniji	92,2	95,3	83,9	93,1	1572
Drugi	95,1	99,0	91,3	97,3	1270
Srednji	95,8	99,6	93,2	98,0	1167
Četvrti	95,4	99,9	93,6	97,5	1112
Najbogatiji	93,0	99,8	91,9	97,0	1070
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo					
Srpska	93,8	98,6	90,4	96,5	5365
Mađarska	99,4	99,6	93,1	98,2	289
Bošnjačka	91,9	91,9	83,0	95,0	70
Roma	97,0	96,8	87,1	93,7	98
Ostala	94,0	96,0	85,6	92,8	294
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	72
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	3

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Srbija ima efektivan sistem za prikupljanje administrativnih podataka koji obezbeđuje podatke o broju korisnika različitih novčanih davanja. Međutim, prethodno sprovedena istraživanja (Anketa o životnom standardu stanovništva — LSMS 2007) pokazala su visok nivo neiskorišćenosti davanja i naknada koje se odnose na najsiromašnju decu usled nedostatka informacija o konkretnim davanjima i komplikovanih administrativnih procedura. Uvođenje modula specifičnog za istraživanje o dodatnoj finansijskoj podršci u istraživanja Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014 otkriva glavne razloge za nekorišćenje navedenih davanja i obezbeđuje važne smernice za reviziju politika u ovoj oblasti. Ovi podaci će takođe omogućiti analizu targetiranosti i uticaj davanja koja se odnose na decu na određene pokazatelje položaja dece.

U Srbiji, preko 90 procenata ispitanika koji su odgovarali na upitnik za domaćinstvo informisano je o postojanju osnovnih programa novčanih davanja (tabela SP.1).

Svest o svim pojedinačnim programima povećava se sa rastom nivoa obrazovanja lica na koje se vodi domaćinstvo. Samo 65 procenata ispitanika kod kojih lice na koje se vodi domaćinstvo nema obrazovanje informisano je o jednokratnoj socijalnoj pomoći, u poređenju sa 93 procenta ispitanika kod kojih lice na koje se vodi domaćinstvo ima visoko obrazovanje. Pored toga, o dečijem dodatku informisano je 86 procenata ispitanika kod kojih lice na koje se vodi domaćinstvo nema obrazovanja, dok su o tome informisani gotovo svi ispitanici kod kojih lice na koje se vodi domaćinstvo ima visoko obrazovanje.

Programi dodatne finansijske podrške — romska naselja

U romskim naseljima, preko 95 procenata ispitanika koji su odgovarali na upitnik za domaćinstvo informisano je o postojanju osnovnih programa novčanih davanja (tabela SP.1R). Nisu uočene razlike u znanju o specifičnim programima novčanih davanja prema osnovnim karakteristikama.

Tabela SP.1R: Programi novčanih davanja

Procenat ispitanika koji su odgovarali na upitnik za domaćinstvo, a koji su informisani o specifičnim programima novčanih davanja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat informisanih o programima				Broj ispitanika koji su odgovarali na upitnik za domaćinstvo
	novčana socijalna pomoć	dečiji dodatak	jednokratna socijalna pomoć	tuda nega i pomoć	
Ukupno	98,4	99,3	95,8	95,4	1743
Tip naselja					
Gradska	98,5	99,6	96,0	95,2	1225
Ostala	98,2	98,7	95,6	95,8	518
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo					
Bez obrazovanja	96,8	98,0	95,7	94,2	282
Osnovno	98,6	99,5	95,5	95,2	1209
Srednje ili visoko	99,6	100,0	98,3	97,9	250
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)	1
Kvintili indeksa blagostanja					
Najsiromašniji	97,9	98,5	92,8	92,7	365
Drugi	98,7	100,0	97,6	97,9	365
Srednji	98,9	99,2	95,3	94,9	350
Četvrti	98,5	99,3	97,4	95,9	326
Najbogatiji	98,2	99,7	96,3	95,7	337
Indeks blagostanja					
60 procenata siromašnijih	98,5	99,2	95,2	95,1	1081
40 procenata bogatijih	98,3	99,5	96,8	95,8	662

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Novčana socijalna pomoć

Novčana socijalna pomoć (NSP) je novčano davanje usmereno ka najsiromašnijim porodicama. Ispunjavanje uslova za NSP je bazirano na proveru vlasništva i svih prihoda domaćinstva, osim primanja iz drugih socijalnih programa. Prag za dobijanje NSP određuje se kao procenat od prosečne plate prilagođen za veličinu domaćinstva, sa različitim ponderima za odrasle i decu prema skali ekvivalencije. Najviše 6 članova porodice ima pravo na NSP. Ovo davanje se finansira iz državnog budžeta, a administriranje novčane socijalne pomoći povereno je centrima za socijalni rad. Podaci o NSP su prikupljeni putem pitanja specifičnih za istraživanja Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014, koja su uneta u upitnik za domaćinstvo.

Tabela SP.2 prikazuje informacije o domaćinstvima koja primaju novčanu socijalnu pomoć, kao i procenat domaćinstava koja se nisu prijavila ili obnovila zahtev za NSP tokom poslednjih 12 meseci iz različitih razloga. U Srbiji NSP prima 4 procenta domaćinstava. Uočene su razlike u odnosu na gotovo sve osnovne karakteristike ispitanika.

NSP je primalo 2 procenta domaćinstava u Beogradskom regionu i 6 procenata domaćinstava u regionu Vojvodine. Među domaćinstvima kod kojih je lice na koje se vodi domaćinstvo bez obrazovanja NSP je primalo 18 procenata, u poređenju sa manje od jednog procenta domaćinstava kod kojih lice na koje se vodi domaćinstvo ima visoko obrazovanje. Podaci pokazuju da ovo novčano davanje dobija 11 procenata domaćinstava iz najsiromašnijeg kvintila blagostanja, u poređenju sa nula procenata domaćinstava iz najbogatijeg kvintila. Kada posmatramo etničku pripadnost, najveći procenat domaćinstava koja primaju novčanu socijalnu pomoć čine ona kod kojih je lice na koje se vodi domaćinstvo pripadnik romske populacije (38 procenata).

Pošto je ovo novčano davanje namenjeno najsiromašnijim domaćinstvima, kao što je i očekivano, za nepodnošenje zahteva, prema izjavama ispitanika koji su odgovarali na upitnik za domaćinstvo, navode se dva glavna razloga: da im nije bilo potrebno (43 procenta) i da znaju da ne ispunjavaju uslove (38 procenata).

Od ostalih razloga za nepodnošenje zahteva, 5 procenata ispitanika je izjavilo da nisu znali kako da se prijave, 4 procenta ispitanika je izjavilo da im je rečeno da ne ispunjavaju uslove ili da nisu znali za program, dok 3 procenta smatra da su administrativne procedure previše komplikovane.

Ovi razlozi su navedeni u većem procentu kod ispitanika iz najsiromašnijeg kvintila blagostanja i iz domaćinstava kod kojih je lice na koje se vodi domaćinstvo bez obrazovanja.

Domaćinstva iz najsiromašnijeg kvintila indeksa blagostanja nisu podnosila zahtev za NSP jer nisu znali da postoji (7 procenata), nisu znali kako da se prijave (14 procenata) ili zato što im je rečeno da ne ispunjavaju uslove (7 procenata). Ovi razlozi predstavljaju još veću prepreku za domaćinstva u kojima je lice na koje se vodi domaćinstvo bez obrazovanja: 18 procenata nisu znali kako da se prijave, 17 procenata nije znalo da program postoji, a 6 procenata smatra da su administrativne procedure previše komplikovane.

Tabela SP.2: Novčana socijalna pomoć (NSP)

Procenat domaćinstava koja primaju NSP i procentualna raspodela domaćinstava koja nisu primala NSP prethodnih 12 meseci prema glavnim razlozima zbog kojih se nisu prijavili ili obnovili prijavu, Srbija, 2014.

	Procenat domaćinstava koja primaju NSP ^{1,a}	Broj ispitanika koji su odgovarali na upitnik za domaćinstvo	Procentualna raspodela domaćinstava koja nisu podnela ili			
			nije bilo potrebe	nisu znali za program	nisu znali kako da se prijave	
Ukupno	3,7	6191	43,2	4,2	5,3	
Region						
Beogradski region	1,7	1458	51,3	6,2	2,9	
Region Vojvodine	5,7	1785	42,7	2,1	5,6	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	2,6	1645	41,0	4,6	5,8	
Region Južne i Istočne Srbije	4,6	1303	37,1	4,2	7,2	
Tip naselja						
Gradska	3,2	3816	46,6	3,7	3,9	
Ostala	4,6	2375	37,5	5,0	7,6	
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo						
Bez obrazovanja	17,5	125	17,9	17,2	18,1	
Osnovno	6,5	1645	29,7	5,1	9,7	
Srednje	3,1	2970	43,7	4,3	4,6	
Visoko	0,7	1445	57,8	2,3	1,4	
Nema podataka/ne zna	(*)	6	(*)	(*)	(*)	
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	10,5	1572	24,4	7,1	13,9	
Drugi	3,4	1270	40,4	3,5	5,1	
Srednji	1,2	1167	46,2	2,8	1,7	
Četvrti	0,7	1112	46,7	3,7	2,7	
Najbogatiji	0,0	1070	63,1	3,3	1,4	
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo						
Srpska	2,6	5365	44,2	4,3	5,4	
Mađarska	10,0	289	28,9	0,6	5,1	
Bošnjačka	5,3	70	29,0	4,4	2,2	
Roma	38,1	98	25,3	3,1	9,9	
Drugo	5,1	294	41,3	5,4	4,2	
Ne želi da se izjasni	7,6	72	52,4	2,1	4,9	
Nema podataka/ne zna	(*)	3	(*)	(*)	(*)	

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Korisnici novčane socijalne pomoći

^a Domaćinstva koja primaju NSP su ona koja su podnela ili obnovila prijavu za NSP tokom prethodnih 12 meseci i čija je prijava odobrena.

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

obnovila prijavu za NSP u prethodnih 12 meseci prema glavnim razlozima zbog kojih se nisu prijavili ili obnovili prijavu								Broj domaćinstava koja nisu podnela ili obnovila prijavu za NSP u toku poslednjih 12 meseci
komplikovane administrativne procedure	skupe administrativne procedure	znaju da ne ispunjavaju uslove	usmeno im je rečeno da ne ispunjavaju uslove	drugo	nema podataka	ukupno		
3,1	0,7	37,8	3,8	1,9	0,0	100,0	5845	
2,2	0,5	32,7	3,3	0,8	0,0	100,0	1408	
2,1	0,6	41,4	3,6	1,9	0,0	100,0	1659	
3,7	1,0	38,6	3,4	1,9	0,0	100,0	1569	
4,8	0,7	37,9	4,9	3,3	0,0	100,0	1208	
2,9	0,6	37,2	3,3	1,7	0,0	100,0	3622	
3,4	0,8	38,8	4,6	2,3	0,0	100,0	2223	
5,8	1,8	34,6	2,6	2,0	0,0	100,0	96	
3,9	1,0	40,6	6,3	3,6	0,0	100,0	1487	
3,3	0,8	37,9	3,9	1,5	0,0	100,0	2826	
1,6	0,1	34,8	0,9	1,1	0,0	100,0	1430	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	6	
4,4	1,6	38,8	6,7	3,0	0,0	100,0	1346	
4,2	0,3	40,1	4,3	2,2	0,0	100,0	1195	
2,6	1,2	40,3	4,2	1,0	0,0	100,0	1137	
2,4	0,0	40,1	1,8	2,6	0,0	100,0	1098	
1,4	0,1	29,1	1,0	0,8	0,0	100,0	1069	
3,2	0,7	36,5	3,8	1,9	0,0	100,0	5123	
2,0	0,1	56,9	3,1	3,2	0,0	100,0	260	
1,1	5,9	51,6	5,1	0,5	0,0	100,0	66	
5,1	1,5	39,2	9,5	6,4	0,0	100,0	53	
2,8	0,0	41,9	2,1	2,2	0,0	100,0	275	
2,2	0,0	31,9	6,3	0,2	0,0	100,0	65	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	3	

Novčana socijalna pomoć — romska naselja

Tabela SP.2R prikazuje informacije o domaćinstvima iz romskih naselja koja primaju novčanu socijalnu pomoć (NSP), kao i procenat domaćinstava koja se nisu prijavila ili obnovila zahtev za NSP tokom poslednjih 12 meseci iz različitih razloga. U romskim naseljima je 49 procenata domaćinstava primalo novčanu socijalnu pomoć. Ovaj procenat varira u zavisnosti od nivoa obrazovanja lica na koje se vodi domaćinstvo i socio-ekonomskog statusa.

Tabela SP.2R: Novčana socijalna pomoć (NSP)

Procenat domaćinstava koja primaju NSP i procentualna raspodela domaćinstava koja nisu primala NSP prethodnih 12 meseci prema glavnim razlozima zbog kojih se nisu prijavili ili obnovili prijavu, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat domaćinstava koja primaju NSP ^{1,a}	Broj ispitanika koji su odgovarali na upitnik za domaćinstvo	Procentualna raspodela domaćinstava koja nisu podnela ili			
			nije bilo potrebe	nisu znali za program	nisu znali kako da se prijave	
Ukupno	49,1	1743	16,4	1,5	4,2	
Tip naselja						
Gradska	48,0	1225	16,8	1,5	3,7	
Ostala	51,9	518	15,1	1,3	5,7	
Obrazovanje lica na koje se vodi domaćinstvo						
Bez obrazovanja	65,4	282	7,1	1,1	9,5	
Osnovno	49,0	1209	14,1	1,8	3,8	
Srednje ili visoko	31,7	250	29,3	0,7	2,6	
Nema podataka/ne zna	(*)	1	(*)	(*)	(*)	
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	63,8	365	4,2	2,4	8,4	
Drugi	61,2	365	4,4	2,6	5,1	
Srednji	46,5	350	11,5	1,8	4,8	
Četvrti	43,5	326	15,6	1,3	1,9	
Najbogatiji	28,4	337	30,2	0,5	3,3	
Indeks blagostanja						
60 procenata siromašnijih	57,3	1081	7,3	2,2	5,9	
40 procenata bogatijih	35,8	662	24,6	0,8	2,7	

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Korisnici novčane socijalne pomoći

^a Domaćinstva koja primaju NSP su ona koja su podnela ili obnovila prijavu za NSP tokom prethodnih 12 meseci i čija je prijava odobrena.

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

NSP je primalo 65 procenata domaćinstava kod kojih je lice na koje se vodi domaćinstvo bez obrazovanja, u poređenju sa 32 procenta domaćinstava kod kojih lice na koje se vodi domaćinstvo ima srednje ili visoko obrazovanje. Takođe, novčanu socijalnu pomoć je primalo 64 procenta domaćinstava iz najsiromašnijeg kvintila, za razliku od 28 procenata iz najbogatijeg kvintila.

Najveći procenat onih koji se nisu prijavili za novčanu socijalnu pomoć, to nisu učinili jer smatraju da ne ispunjavaju uslove (32 procenta) ili im je usmeno rečeno da ne ispunjavaju uslove.

obnovila prijavu za NSP u prethodnih 12 meseci prema glavnim razlozima zbog kojih se nisu prijavili ili obnovili prijavu								Broj domaćinstava koja nisu podnela ili obnovila prijavu za NSP u toku poslednjih 12 meseci
komplikovane administrativne procedure	skupe administrativne procedure	znaju da ne ispunjavaju uslove	usmeno im je rečeno da ne ispunjavaju uslove	drugo	nema podataka	ukupno		
8,1	3,8	31,6	31,2	3,2	0,1	100,0	649	
7,6	3,6	36,4	27,0	3,2	0,1	100,0	470	
9,6	4,1	18,9	42,3	3,1	0,0	100,0	179	
5,8	4,0	30,3	32,9	9,4	0,0	100,0	78	
9,8	4,8	29,0	35,0	1,5	0,1	100,0	436	
4,1	0,1	40,6	17,6	4,9	0,0	100,0	133	
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	1	
25,9	15,0	14,5	25,0	4,6	0,0	100,0	88	
7,1	4,6	29,7	41,4	5,0	0,0	100,0	92	
5,9	1,3	37,3	35,6	1,8	0,0	100,0	129	
3,7	3,6	43,6	28,5	1,5	0,3	100,0	130	
5,2	0,3	28,6	28,3	3,6	0,0	100,0	210	
11,9	6,2	28,6	34,3	3,6	0,0	100,0	309	
4,7	1,6	34,3	28,4	2,8	0,1	100,0	340	

Dečiji dodatak

Dečiji dodatak (DD) je finansijski najveći program novčane socijalne pomoći i pokriva skoro 400000 dece u Srbiji (jednu četvrtinu). Ovaj dodatak je namenjen deci iz porodica sa nižim primanjima i ograničen je na prvih četvoro dece u porodici, starosti 0–18 godina. Dodatak je uslovljen redovnim pohađanjem škole. Administriranje dečijih dodataka povereno je opštinskim službama, dok se plaćanja vrše iz državnog budžeta.

Nalazi u vezi sa pokrivenosti dece dečijim dodatkom, kao i razlozi za nepodnošenje zahteva za ovu vrstu pomoći predstavljeni su u tabeli SP.3. Informacije o tome da li dete prima dečiji dodatak ili ne prikupljene su za svu decu starosti 0–18 godina kroz pitanja specifična za istraživanja Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014, koja su uneta u upitnik za domaćinstvo.

	Procenat dece koja primaju DD ^{1,a}	Procenat dece koja primaju DD najmanje 12 meseci ^{2,b}	Broj dece starosti 0–18 godina	Procentualna raspodela dece za koju nije podneta ili obnovljena prijava				
				nije bilo potreba	nisu znali za program	nisu znali kako da se prijave	komplikovane administrativne procedure	skupe administrativne procedure
Ukupno	27,0	25,3	3709	19,1	0,0	1,1	6,4	0,8
Pol								
Dečaci	26,0	24,7	1898	20,2	0,0	1,1	6,1	1,2
Devojčice	28,1	25,9	1811	17,9	0,1	1,1	6,7	0,4
Region								
Beogradski region	8,6	10,2	791	26,5	0,1	0,6	6,7	1,0
Region Vojvodine	32,6	28,3	1017	15,1	0,0	1,3	3,3	1,3
Region Šumadije i Zapadne Srbije	30,2	28,5	1056	16,1	0,0	1,3	10,2	0,6
Region Južne i Istočne Srbije	33,4	31,7	845	18,5	0,0	1,3	4,7	0,4
Tip naselja								
Gradska	22,4	21,5	2223	20,4	0,1	1,3	5,5	0,7
Ostala	33,9	30,9	1486	16,9	0,0	0,9	7,9	1,0
Starost (u godinama)								
0–6	25,2	20,2	1287	20,1	0,1	1,4	6,6	1,0
7–14	32,0	31,9	1564	17,0	0,0	0,8	6,2	0,7
15–18	20,6	20,9	858	21,0	0,0	1,1	6,4	0,7
Obrazovanje majke								
Bez obrazovanja	31,8	30,4	36	(3,2)	(0,0)	(3,2)	(15,8)	(4,8)
Osnovno	49,4	48,4	471	2,8	0,0	1,6	16,0	3,9
Srednje	29,9	28,3	1999	16,1	0,0	0,7	6,7	0,8
Visoko	11,9	9,2	886	30,1	0,1	1,2	3,0	0,0
Ne može biti utvrđeno	16,7	16,5	317	15,5	0,0	2,2	7,0	0,6
Obrazovanje oca								
Bez obrazovanja	57,1	57,1	29	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Osnovno	40,6	40,5	391	6,7	0,0	1,7	19,6	4,9
Srednje	29,9	27,1	1997	17,6	0,0	0,4	5,6	0,3
Visoko	11,6	10,8	687	29,9	0,2	0,5	1,8	0,0
Otac ne živi u domaćinstvu	24,8	24,3	605	14,3	0,0	4,0	8,6	1,8
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	47,7	46,3	605	6,7	0,0	0,5	17,2	5,3
Drugi	38,8	37,2	688	11,8	0,1	1,3	8,6	0,5
Srednji	24,4	22,0	775	11,8	0,0	2,2	7,4	0,8
Četvrti	21,2	18,9	781	14,2	0,1	0,7	5,6	0,1
Najbogatiji	10,5	9,7	861	35,8	0,0	0,8	1,5	0,1
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo								
Srpska	23,6	21,9	3135	19,9	0,0	1,1	6,5	0,8
Mađarska	35,2	32,4	157	3,2	0,0	0,2	6,0	0,7
Bošnjačka	91,1	87,1	92	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Roma	44,1	48,3	152	11,3	0,0	2,2	13,1	3,8
Drugo	37,4	31,8	137	19,2	0,8	3,0	2,5	0,0
Ne želi da se izjasni	(13,2)	(6,2)	35	(31,5)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(1,7)
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	2	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)

Ukupno, 27 procenata dece u Srbiji prima dečiji dodatak, a 25 procenata je primalo dečiji dodatak najmanje 12 meseci. Postoje razlike prema regionima: od sve dece u Beogradskom regionu, 9 procenata prima DD, dok je to slučaj za oko 30 procenata dece u svakom od ostalih regiona. Pored toga, dečiji dodatak prima 22 procenta dece iz gradskih naselja i 34 procenta dece iz ostalih naselja.

za dečiji dodatak prema glavnim razlozima kojih prijava nije podneta ili obnovljena					Broj dece za koju nije podneta prijava za DD
znaju da ne ispunjavaju uslove	usmeno im je rečeno da ne ispunjavaju uslove	drugo	nema podataka	ukupno	
55,5	14,3	2,6	0,1	100,0	2504
53,4	14,6	3,1	0,1	100,0	1296
57,7	14,0	2,0	0,1	100,0	1209
49,7	12,1	3,2	0,1	100,0	675
63,5	12,6	2,9	0,0	100,0	638
54,2	15,6	2,0	0,1	100,0	679
54,8	17,7	2,3	0,2	100,0	512
57,5	12,3	2,0	0,1	100,0	1596
51,9	17,9	3,5	0,1	100,0	908
52,3	14,5	3,8	0,2	100,0	899
58,6	15,3	1,2	0,0	100,0	972
55,2	12,5	3,0	0,0	100,0	633
(39,3)	(33,7)	(0,0)	(0,0)	100,0	25
43,7	28,5	3,4	0,0	100,0	197
57,8	14,8	3,1	0,0	100,0	1272
55,1	9,0	1,3	0,2	100,0	765
55,8	15,3	3,6	0,1	100,0	246
(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	12
39,3	21,3	6,5	0,0	100,0	195
56,4	17,3	2,3	0,0	100,0	1290
61,4	5,4	0,5	0,3	100,0	601
51,6	14,9	4,7	0,1	100,0	405
37,8	28,0	4,5	0,0	100,0	257
53,5	20,0	4,2	0,1	100,0	366
57,4	17,3	3,2	0,0	100,0	533
62,4	14,3	2,6	0,0	100,0	586
55,8	5,0	0,8	0,2	100,0	762
54,9	14,5	2,4	0,1	100,0	2234
81,6	6,5	1,7	0,0	100,0	91
(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	8
33,3	33,3	3,0	0,0	100,0	61
65,6	4,1	4,8	0,0	100,0	81
(46,3)	(6,1)	(14,3)	(0,0)	100,0	28
(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	2

Tabela SP.3: Dečiji dodatak (DD)

Procenat dece starosti 0–18 godina koja primaju dečiji dodatak (DD), procenat dece koja primaju dečiji dodatak najmanje 12 meseci i procentualna raspodela dece prema glavnim razlozima zbog kojih prijava nije podneta ili obnovljena u poslednjih 12 meseci, Srbija, 2014.

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Deca koja primaju dečiji dodatak

² Indikator specifičan za istraživanje — Deca koja primaju dečiji dodatak najmanje 12 meseci

^a Deca koja primaju DD su ona za koju je podneta ili obnovljena prijava u poslednjih 12 meseci i za koju je prijava odobrena.

^b Deca koja primaju DD najmanje 12 meseci su deca za koju je podneta ili obnovljena prijava u poslednjih 12 meseci i koja primaju DD duže od 12 meseci.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Kao što je i očekivano, primanje dečijeg dodatka je negativno korelisano sa socio-ekonomskim statusom; dečiji dodatak prima 48 procenata dece koja žive u najsiromašnijem kvintilu indeksa blagostanja i 11 procenata dece koja žive u najbogatijem kvintilu blagostanja.

Za većinu dece za koju zahtev za dečiji dodatak nije podnet ili obnovljen, kao glavni razlog navodi se da su znali da ne ispunjavaju uslove (56 procenata), dok se u 14 procenata slučajeva navodi da im je rečeno da ne ispunjavaju uslove. Više od jedne četvrtine (28 procenata) onih koji se nisu prijavili iz najsiromašnijeg kvintila blagostanja dobilo je informaciju da ne ispunjava uslove, dok je za 17 procenata dece starosti 0–18 godina za koju zahtev za DD nije podnet, glavni razlog bio to što su administrativne procedure previše komplikovane.

Dečiji dodatak — romska naselja

Nalazi u vezi sa pokrivenosti dece dečijim dodatkom, kao i razlozi za nepodnošenje zahteva za ovu vrstu pomoći predstavljeni su u tabeli SP.3R. Informacije o tome da li dete prima dečiji dodatak ili ne prikupljene su za svu decu starosti 0–18 godina kroz pitanja specifična za istraživanja Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014, koja su uneta u upitnik za domaćinstvo.

Tabela SP.3R: Dečiji dodatak (DD)

Procenat dece starosti 0–18 godina koja primaju dečiji dodatak (DD), procenat dece koja primaju dečiji dodatak najmanje 12 meseci i procentualna raspodela dece prema glavnim razlozima zbog kojih prijava nije podneta ili obnovljena u poslednjih 12 meseci, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece koja primaju DD ^{1,a}	Procenat dece koja primaju DD najmanje 12 meseci ^{2,b}	Broj dece starosti 0–18 godina	Procentualna raspodela dece za koju nije		
				nije bilo potreba	nisu znali za program	nisu znali kako da se prijave
Ukupno	60,4	56,1	3604	1,8	0,3	1,2
Pol						
Muški	59,2	55,0	1784	2,2	0,2	1,3
Ženski	61,5	57,2	1820	1,3	0,5	1,1
Tip naselja						
Gradska	61,4	56,6	2730	0,9	0,4	1,3
Ostala	57,2	54,5	874	4,4	0,0	0,8
Starost (u godinama)						
0–6	61,8	52,4	1465	1,3	0,5	2,1
7–14	71,6	70,9	1525	2,6	0,2	0,9
15–18	29,1	28,1	613	1,6	0,3	0,4
Obrazovanje majke						
Bez obrazovanja	53,4	49,9	875	0,0	0,6	1,5
Osnovno	66,9	62,5	2248	2,1	0,2	1,3
Srednje ili visoko	68,2	58,5	223	10,7	0,0	0,0
Ne može biti utvrđeno	20,1	18,9	258	1,1	0,4	0,5
Obrazovanje oca						
Bez obrazovanja	57,7	53,3	294	0,0	0,0	3,2
Osnovno	63,7	59,9	2232	2,0	0,5	1,0
Srednje ili visoko	68,2	63,4	459	4,5	0,0	0,0
Otac ne živi u domaćinstvu	43,6	38,3	618	0,7	0,2	1,3
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	44,7	40,8	878	0,0	0,6	1,5
Drugi	61,9	57,9	753	0,0	0,6	2,8
Srednji	64,7	59,7	700	1,4	0,0	0,0
Četvrti	71,9	68,2	669	0,3	0,0	0,0
Najbogatiji	63,3	58,5	604	9,4	0,0	0,4
Indeks blagostanja						
60 procenata siromašnijih	56,3	52,0	2331	0,3	0,5	1,5
40 procenata bogatijih	67,8	63,6	1273	5,5	0,0	0,2

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Deca koja primaju dečiji dodatak

² Indikator specifičan za istraživanje — Deca koja primaju dečiji dodatak najmanje 12 meseci

^a Deca koja primaju DD su ona za koju je podneta ili obnovljena prijava u poslednjih 12 meseci i za koju je prijava odobrena.

^b Deca koja primaju DD najmanje 12 meseci su deca za koju je podneta ili obnovljena prijava u poslednjih 12 meseci i koja primaju DD duže od 12 meseci.

U romskim naseljima, 60 procenata dece prima dečiji dodatak, a 56 procenata je primalo dečiji dodatak najmanje 12 meseci.

Razlike su primećene prema nivou obrazovanja za oba roditelja, i za majku i za oca, sa višim obuhvatom kod dece čiji roditelji imaju viši nivo obrazovanja. DD prima 53 procenta dece čija je majka bez obrazovanja, u poređenju sa 68 procenata dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje.

Iako je dečiji dodatak uslovljen proverom imovinskog stanja i usmeren na najsiromašnije, pokrivenost je najniža u najsiromašnijem kvintilu indeksa blagostanja (45 procenata).

podneta ili obnovljena prijava za dečiji dodatak prema glavnim razlozima kojih prijava nije podneta ili obnovljena							Broj dece za koju nije podneta prijava za DD
komplikovane administrativne procedure	skupe administrativne procedure	znaju da ne ispunjavaju uslove	usmeno im je rečeno da ne ispunjavaju uslove	drugo	nema podataka	ukupno	
14,6	6,0	37,3	27,2	10,1	1,5	100,0	1195
16,1	7,0	33,4	29,6	9,2	1,1	100,0	609
13,2	4,9	41,4	24,7	10,9	2,0	100,0	586
14,9	5,4	38,9	26,2	10,1	2,0	100,0	899
14,0	7,8	32,6	30,2	10,1	0,1	100,0	296
18,3	8,6	30,8	22,3	14,7	1,5	100,0	431
18,0	5,9	33,1	26,2	10,2	3,1	100,0	366
7,6	3,2	48,4	33,4	4,9	0,3	100,0	398
15,2	8,4	41,3	18,9	13,5	0,7	100,0	362
17,4	5,5	30,5	30,3	9,9	2,7	100,0	590
1,3	0,0	35,2	48,0	4,8	0,0	100,0	64
9,1	4,6	52,6	26,2	5,5	0,0	100,0	179
20,0	14,0	25,2	17,1	19,1	1,4	100,0	117
17,3	4,9	36,7	26,5	9,4	1,7	100,0	672
2,1	0,4	40,4	43,6	7,9	1,0	100,0	125
11,6	7,8	42,4	25,8	8,8	1,3	100,0	281
16,0	11,8	33,2	23,1	12,8	0,9	100,0	418
22,7	2,1	38,3	23,2	10,4	0,0	100,0	240
15,3	2,0	38,5	33,7	9,1	0,0	100,0	199
8,3	1,8	51,5	21,5	7,3	9,3	100,0	147
5,6	5,3	33,0	38,9	6,7	0,5	100,0	190
17,7	6,8	35,9	25,6	11,3	0,4	100,0	858
6,8	3,8	41,1	31,3	7,0	4,4	100,0	337

Od onih iz tri najniža kvintila blagostanja, 18 procenata je navelo da su komplikovane administrativne procedure razlog za nepodnošenje zahteva.

Obuhvat dečijim dodatkom je najniži među najstarijom grupom dece uzrasta 15–18 godina (29 procenata), što se može objasniti niskom stopom pohađanja škole za decu ovog uzrasta, jer je ovo davanje uslovljeno redovnim pohađanjem škole.

Roditeljski dodatak

Roditeljski dodatak kao univerzalno novčano davanje namenjen je povećanju nataliteta. Pravo na roditeljski dodatak ostvaruje se za svako novorođenče, do ukupno četvoro dece po porodici. Iznos pomoći raste sa svakim narednim novorođenim detetom, što se najviše uočava u slučaju drugog deteta, za koje je pomoć četiri puta veća nego za prvo. Pravo na ovaj dodatak

	Procenat dece koja su dobila roditeljski dodatak ¹	Broj dece mlađe od 5 godina	Procentualna raspodela dece za koju nije podneta prijava za roditeljski dodatak prema glavnim						
			nije bilo potreba	nisu znali za program	nisu znali kako da se prijave	komplikovane administrativne procedure	skupe administrativne procedure	znaju da ne ispunjavaju uslove	
Ukupno	88,5	2720	5,4	3,1	1,3	7,8	0,0	38,2	
Pol									
Dečaci	89,7	1400	7,5	4,2	2,0	6,5	0,0	30,4	
Devojčice	87,2	1320	3,3	2,1	0,6	9,0	0,0	45,4	
Region									
Beogradski region	86,5	733	(2,0)	(6,9)	(0,0)	(4,9)	(0,0)	(47,8)	
Region Vojvodine	89,3	753	0,0	1,1	2,6	6,6	0,0	17,8	
Region Šumadije i Zapadne Srbije	85,5	706	11,3	1,1	1,7	11,3	0,0	43,5	
Region Južne i Istočne Srbije	93,9	528	(7,6)	(6,0)	(0,0)	(5,5)	(0,0)	(44,2)	
Tip naselja									
Gradska	88,7	1722	4,4	4,2	0,7	4,7	0,0	40,7	
Ostala	88,1	998	6,8	1,5	2,2	12,8	0,0	34,3	
Starost (u mesecima)									
0–11	76,5	566	(8,0)	(0,0)	(0,0)	(1,7)	(0,0)	(13,1)	
0–5	66,9	321	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	
6–11	89,1	245	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	
12–23	94,8	489	(5,1)	(4,0)	(2,3)	(13,8)	(0,0)	(37,2)	
24–35	92,4	465	(10,7)	(0,0)	(2,3)	(1,1)	(0,0)	(37,0)	
36–47	91,1	545	(3,3)	(10,9)	(1,2)	(25,8)	(0,0)	(34,7)	
48–59	89,0	655	(1,2)	(2,8)	(1,9)	(4,0)	(0,0)	(70,0)	
Obrazovanje majke									
Bez obrazovanja	54,1	32	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	
Osnovno	81,0	309	(1,0)	(0,7)	(0,0)	(10,1)	(0,0)	(40,1)	
Srednje	91,1	1380	10,8	2,6	3,3	7,2	0,0	27,1	
Visoko	88,3	999	(2,8)	(6,1)	(0,0)	(5,9)	(0,0)	(48,5)	
Obrazovanje oca									
Bez obrazovanja	(*)	40	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	
Osnovno	78,2	263	1,1	2,2	2,9	12,5	0,0	39,0	
Srednje	92,3	1485	6,5	2,0	1,6	8,9	0,0	33,6	
Visoko	85,9	744	(4,4)	(5,8)	(0,0)	(4,3)	(0,0)	(53,6)	
Otac ne živi u domaćinstvu	83,6	186	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	
Kvintili indeksa blagostanja									
Najsiromašniji	83,0	411	0,9	1,3	0,9	18,8	0,0	29,0	
Drugi	89,9	425	(11,0)	(0,0)	(6,7)	(3,7)	(0,0)	(32,0)	
Srednji	87,4	522	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	
Četvrti	93,7	609	(2,7)	(5,5)	(0,0)	(12,9)	(0,0)	(29,5)	
Najbogatiji	87,1	752	(8,6)	(6,9)	(0,0)	(1,8)	(0,0)	(52,9)	
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo									
Srpska	90,3	2306	7,4	4,3	1,2	9,6	0,0	33,2	
Mađarska	99,3	83	-	-	-	-	-	-	
Bošnjačka	90,0	61	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	
Roma	59,7	91	(2,0)	(1,3)	(0,0)	(9,9)	(0,0)	(19,6)	
Drugo	85,0	138	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	
Ne želi da se izjasni	(*)	40	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	
Nema podataka/ne zna	(*)	1	-	-	-	-	-	-	

je ograničeno na majke koje imaju srpsko državljanstvo. Informacije o tome da li je dete primilo roditeljski dodatak ili ne prikupljene su za svu decu mlađu od pet godina kroz modul specifičan za istraživanja Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014, koji je unet u upitnik za dete mlađe od pet godina.

razlozima zbog kojim prijava nije podneta				Broj dece za koju nije podneta prijava za roditeljski dodatak
usmeno im je rečeno da ne ispunjavaju uslove	drugo	nema podataka	ukupno	
19,2	24,5	0,0	100,0	230
26,7	22,6	0,0	100,0	111
12,2	26,2	0,0	100,0	119
(20,9)	(17,6)	(0,0)	100,0	68
24,3	45,5	0,0	100,0	59
16,4	14,7	0,0	100,0	87
(7,8)	(29,0)	(0,0)	100,0	16
19,9	25,5	0,0	100,0	141
18,1	22,9	0,0	100,0	88
(61,7)	(15,5)	(0,0)	100,0	71
(*)	(*)	(*)	100,0	54
(*)	(*)	(*)	100,0	17
(0,0)	(32,5)	(0,0)	100,0	23
(0,0)	(48,9)	(0,0)	100,0	31
(0,0)	(24,1)	(0,0)	100,0	41
(0,0)	(20,1)	(0,0)	100,0	63
(*)	(*)	(*)	100,0	10
(9,3)	(36,7)	(0,0)	100,0	56
24,8	24,2	0,0	100,0	89
(22,4)	(14,3)	(0,0)	100,0	76
(*)	(*)	(*)	100,0	1
9,7	30,2	0,0	100,0	52
28,7	18,6	0,0	100,0	88
(21,4)	(10,5)	(0,0)	100,0	64
(*)	(*)	(*)	100,0	24
13,3	33,8	0,0	100,0	60
(23,3)	(23,2)	(0,0)	100,0	36
(*)	(*)	(*)	100,0	41
(22,3)	(27,0)	(0,0)	100,0	28
(23,1)	(6,7)	(0,0)	100,0	66
24,6	19,6	0,0	100,0	158
-	-	-	100,0	-
(*)	(*)	(*)	100,0	4
(2,3)	(60,6)	(0,0)	100,0	28
(*)	(*)	(*)	100,0	15
(*)	(*)	(*)	100,0	25
-	-	-	100,0	0

Tabela SP.4: Roditeljski dodatak

Procenat dece mlađe od 5 godina koja su dobila dečiji dodatak i procentualna raspodela dece navedene starosti za koju nije podneta prijava prema glavnim razlozima za nepodnošenje prijave, Srbija, 2014.

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Deca koja primaju roditeljski dodatak

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela SP.4 prikazuje podatke o procentu dece koja su primila roditeljski dodatak. Roditeljski dodatak je u Srbiji primilo 89 procenata dece mlađe od pet godina. Uočene su razlike prema regionima i obrazovanju majke. Roditeljski dodatak je primilo 86 procenata dece u regionu Šumadije i Zapadne Srbije, u poređenju sa 94 procenta dece u regionu Južne i Istočne Srbije. Samo 54 procenta dece čija je majka bez obrazovanja primilo je roditeljski dodatak, u poređenju sa 91 i 88 procenata dece čije majke imaju srednje, odnosno visoko obrazovanje.

Kod većine dece čije se majke nisu prijavile za ovo novčano davanje, glavni razlog je bio to što su majke smatrale da ne ispunjavaju uslove (38 procenata). Drugi navedeni razlozi su bili: da još uvek ima vremena i da će se prijaviti (19 procenata), da su administrativne procedure previše komplikovane (8 procenata) ili da im nije potrebno ovo novčano davanje (5 procenata).

Komplikovane administrativne procedure su bile prepreka za prijavljivanje za 18 procenata dece čije su majke iz najsiromašnijih domaćinstava.

Roditeljski dodatak — romska naselja

Tabela SP.4R sadrži podatke o procentu dece iz romskih naselja koja su primila roditeljski dodatak. Roditeljski dodatak je primilo 76 procenata dece iz romskih naselja. Ovaj procenat se razlikuje u zavisnosti od nivoa obrazovanja majki, jer je roditeljski dodatak primilo 63 procenta dece čija majka nema obrazovanje, u poređenju sa 90 procenata dece čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje.

Tabela SP.4R: Roditeljski dodatak

Procenat dece mlađe od 5 godina koja su dobila dečiji dodatak i procentualna raspodela dece navedene starosti za koju nije podneta prijava prema glavnim razlozima za nepodnošenje prijave, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece koja su dobila roditeljski dodatak ¹	Broj dece mlađe od 5 godina	Procentualna raspodela dece za koju nije podneta					
			nije bilo potreba	nisu znali za program	nisu znali kako da se prijave	komplikovane administrativne procedure	skupe administrativne procedure	
Ukupno	75,6	1515	0,0	5,1	8,5	17,5	8,3	
Pol								
Muški	74,7	787	0,0	5,2	10,4	16,4	9,9	
Ženski	76,5	728	0,0	5,1	6,5	18,6	6,6	
Tip naselja								
Gradska	75,2	1135	0,0	4,3	9,1	19,1	8,0	
Ostala	76,7	380	0,0	7,8	6,5	12,2	9,2	
Starost (u mesecima)								
0–11	58,3	276	0,0	3,8	9,3	15,0	5,0	
0–5	41,0	146	(0,0)	(0,0)	(11,7)	(18,4)	(2,3)	
6–11	77,8	130	(0,0)	(12,9)	(3,5)	(7,0)	(11,3)	
12–23	79,1	318	0,0	3,3	7,2	16,2	10,8	
24–35	80,1	281	(0,0)	(5,1)	(7,5)	(12,1)	(15,2)	
36–47	80,0	324	0,0	5,6	12,1	18,7	1,2	
48–59	78,7	316	(0,0)	(8,7)	(5,8)	(25,9)	(12,3)	
Obrazovanje majke								
Bez obrazovanja	62,6	361	0,0	4,0	11,9	23,6	11,3	
Osnovno	78,4	1031	0,0	5,7	6,9	14,1	6,9	
Srednje ili visoko	90,2	123	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	
Obrazovanje oca								
Bez obrazovanja	79,1	161	(0,0)	(15,7)	(25,7)	(3,9)	(7,6)	
Osnovno	75,2	950	0,0	3,8	8,5	21,6	3,8	
Srednje ili visoko	83,2	222	(0,0)	(8,4)	(1,4)	(7,1)	(0,0)	
Otac ne živi u domaćinstvu	65,3	182	(0,0)	(1,9)	(2,9)	(15,4)	(33,2)	
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	62,6	436	0,0	5,1	7,8	21,2	15,3	
Drugi	78,2	317	0,0	8,8	12,5	10,0	5,6	
Srednji	76,7	300	(0,0)	(3,6)	(13,7)	(13,5)	(0,0)	
Četvrti	92,0	254	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	
Najbogatiji	77,3	208	(0,0)	(2,0)	(1,2)	(22,8)	(0,0)	
Indeks blagostanja								
60 procenata siromašnijih	71,3	1053	0,0	5,5	10,0	17,3	10,1	
40 procenata bogatijih	85,4	462	(0,0)	(3,3)	(2,0)	(18,4)	(0,0)	

¹ Indikator specifičan za istraživanje — Deca koja primaju roditeljski dodatak

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Od dece čije se majke nisu prijavile za roditeljski dodatak, 36 procenata je smatralo da ne ispunjavaju uslove, dok je 18 procenata navelo da su administrativne procedure previše komplikovane, 9 procenata je izjavilo da nisu znale kako da se prijave, a 8 procenata je mislilo da je prijavljivanje preskupo. Za 22 procenta dece iz najsiromašnijih domaćinstava, za koju zahtev nije podnet, procedure su previše komplikovane, za 15 procenata je prijavljivanje preskupo, a 8 procenata nije znalo kako da se prijavi.

prijava za roditeljski dodatak prema glavnim razlozima zbog kojim prijava nije podneta						Broj dece za koju nije podneta prijava za roditeljski dodatak
znaju da ne ispunjavaju uslove	usmeno im je rečeno da ne ispunjavaju uslove	drugo	nema podataka	ukupno		
35,7	7,9	16,7	0,0	100,0	315	
31,0	12,5	14,3	0,0	100,0	162	
40,6	3,0	19,3	0,0	100,0	153	
36,6	8,0	14,4	0,0	100,0	240	
32,5	7,4	24,3	0,0	100,0	74	
17,6	28,3	20,9	0,0	100,0	88	
(9,4)	(35,3)	(22,9)	(0,0)	100,0	62	
(37,0)	(11,9)	(16,4)	(0,0)	100,0	26	
47,3	0,0	15,1	0,0	100,0	61	
(43,5)	(0,0)	(16,5)	(0,0)	100,0	48	
46,9	0,0	14,8	0,0	100,0	60	
(32,4)	(0,0)	(14,1)	(0,0)	100,0	58	
33,6	2,5	12,3	0,0	100,0	114	
35,8	11,5	19,1	0,0	100,0	191	
(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	9	
(34,1)	(0,0)	(13,0)	(0,0)	100,0	29	
37,0	8,7	16,7	0,0	100,0	204	
(51,9)	(13,6)	(17,5)	(0,0)	100,0	32	
(20,3)	(5,7)	(18,6)	(0,0)	100,0	49	
32,7	3,4	13,9	0,0	100,0	151	
31,6	6,2	25,5	0,0	100,0	53	
(39,9)	(1,4)	(27,9)	(0,0)	100,0	53	
(*)	(*)	(*)	(*)	100,0	19	
(39,9)	(28,2)	(6,0)	(0,0)	100,0	39	
34,0	3,5	19,2	0,0	100,0	257	
(43,2)	(27,4)	(5,7)	(0,0)	100,0	58	

XIII SUBJEKTIVNI OSEĆAJ BLAGOSTANJA

Subjektivni osećaj blagostanja u Srbiji

Subjektivna zapažanja pojedinaca u vezi sa njihovim prihodima, zdravljem, životnim okruženjem i slično imaju značajnu ulogu u njihovom životu i mogu uticati na njihovu percepciju blagostanja, bez obzira na objektivne uslove kao što su stvarni prihod i fizičko stanje⁸⁰. U okviru MICS istraživanja postavljeno je niz pitanja ženama starosti 15–24 godine kako bi se utvrdilo koliko su mlade žene zadovoljne različitim oblastima svog života, kao što su porodični život, prijateljstva, škola, trenutni posao, zdravlje, mesto gde žive, kako ih drugi tretiraju, kako izgledaju i kakvi su njihovi trenutni prihodi.

Zadovoljstvo životom je mera nivoa blagostanja prema sopstvenim zapažanjima. Razumevanje zadovoljstva mladih žena različitim oblastima njihovog života može pomoći da se stekne sveobuhvatna slika o životu mladih žena. Takođe, može se napraviti razlika između zadovoljstva životom i sreće. Sreća je kratkotrajno, prolazno osećanje na koje mogu uticati brojni faktori, uključujući svakodnevne faktore, kao što su vremenske prilike ili smrtni slučaj u porodici. Moguće je da osoba bude zadovoljna svojim poslom, prihodom, porodičnim životom, prijateljima i drugim aspektima svog života, ali da ipak bude nesrećna ili obrnuto. Pored niza pitanja o zadovoljstvu životom, u istraživanju su postavljena i pitanja o sreći i o percepciji ispitanica o boljem životu.

Kako bi se ispitanicama pomoglo da odgovore na niz pitanja o sreći i zadovoljstvu životom, pokazana im je kartica sa emotikonima (crtežima sa tužnim odnosno nasmejanim izrazom lica) koji su odgovarali određenoj kategoriji odgovora (videti upitnike u Prilogu F) — „veoma zadovoljna”, „donekle zadovoljna”, „ni zadovoljna ni nezadovoljna”, „donekle nezadovoljna” i „veoma nezadovoljna”. Za pitanje o sreći korišćena je ista skala, ali u rasponu od „veoma srećna” do „veoma nesrećna”, na isti način.

Procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma izabranim aspektima

	porodični život	prijateljstva	zdravlje	životno okruženje
Ukupno	92,8	91,8	94,8	80,5
Starost (u godinama)				
15–19	93,3	91,1	95,5	80,2
15–17	93,0	93,3	94,6	80,2
18–19	93,7	88,3	96,7	80,2
20–24	92,3	92,5	94,1	80,8
Region				
Beogradski region	83,5	89,1	92,8	83,9
Region Vojvodine	95,3	96,4	93,9	81,4
Region Šumadije i Zapadne Srbije	97,2	93,7	96,0	82,6
Region Južne i Istočne Srbije	92,8	86,6	96,0	73,5
Tip naselja				
Gradska	91,1	92,3	93,5	79,6
Ostala	95,4	91,0	96,9	82,0
Bračni status				
Udavana/u vanbračnoj zajednici	95,6	85,2	95,2	83,5
Nikada nije bila udavana/u vanbračnoj zajednici	92,4	92,7	94,7	80,1
Obrazovanje				
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)
Osnovno	92,0	87,6	95,3	71,9
Srednje	92,5	91,2	95,3	80,0
Visoko	93,3	93,4	93,9	82,8
Kvintili indeksa blagostanja				
Najsiromašniji	94,9	92,1	93,9	72,7
Drugi	96,7	87,8	97,1	79,1
Srednji	92,2	93,1	90,9	85,7
Četvrti	86,5	91,6	96,1	80,0
Najbogatiji	93,9	94,7	95,8	81,5
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo				
Srpska	92,7	92,1	95,7	81,0
Mađarska	(87,2)	(97,0)	(74,1)	(82,6)
Bošnjačka	(98,8)	(98,2)	(100,0)	(98,8)
Romska	(90,8)	(73,9)	(94,5)	(70,9)
Drugo	(95,8)	(88,6)	(88,1)	(74,0)
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	(*)

⁸⁰ OECD, 2013. OECD *Guidelines on Measuring Subjective Well Being*, OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264191655-en>

Tabela SW.1: Zadovoljstvo sopstvenim životom

Procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle zadovoljne izabranim aspektima života, Srbija, 2014.

ili donekle zadovoljne života:		Procenat žena starosti 15–24 godine koje:			Broj žena starosti 15–24 godine	Procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle zadovoljne svojom školom	Broj žena starosti 15–24 godine koje pohađaju školu	Procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle zadovoljne svojim poslom	Broj žena starosti 15–24 godine koje imaju posao	Procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle zadovoljne svojim prihodom	Broj žena starosti 15–24 godine koje imaju prihod
ophođenje drugih ljudi prema njima	fizički izgled	pohađaju školu	imaju posao	imaju prihode							
83,0	89,2	71,9	11,3	25,6	1077	87,4	774	72,8	122	63,3	276
84,6	91,0	91,2	2,6	14,7	515	87,8	469	(*)	14	72,5	76
85,3	87,9	98,9	0,8	13,3	292	86,7	288	(*)	2	(81,9)	39
83,6	95,1	81,2	5,0	16,5	223	89,6	181	(*)	11	(62,7)	37
81,6	87,6	54,2	19,2	35,6	562	86,8	304	69,5	108	59,8	200
83,0	90,8	80,5	17,7	26,4	231	82,7	186	(*)	41	(48,6)	61
88,3	90,7	72,2	9,7	41,9	273	89,7	197	(88,9)	26	68,5	115
81,3	86,4	67,7	10,9	19,8	330	85,1	223	(66,7)	36	59,0	65
79,4	89,9	69,0	7,6	14,4	242	93,0	167	(*)	18	79,7	35
80,2	88,4	75,0	11,1	26,2	653	86,5	490	59,7	73	64,2	171
87,5	90,5	67,1	11,6	24,7	423	89,0	284	92,1	49	61,7	104
83,0	87,1	14,7	19,0	42,4	129	(*)	19	88,4	24	62,0	55
83,1	89,5	79,7	10,2	23,3	948	88,0	755	68,8	97	63,5	221
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	4	-	0	-	0	(*)	1
85,1	87,0	17,7	10,2	33,6	56	(*)	10	(*)	6	(*)	19
84,6	89,0	67,2	12,7	23,7	622	88,3	418	81,9	79	70,1	147
80,2	89,9	87,7	9,4	27,7	395	86,6	346	(58,9)	37	59,0	109
82,6	88,0	48,4	7,9	24,6	137	93,5	66	(*)	11	(52,5)	34
78,6	90,0	73,5	8,5	20,0	243	90,0	179	(62,5)	21	58,8	49
83,0	87,2	65,1	15,6	27,8	249	86,8	162	(74,8)	39	58,0	69
80,9	88,4	76,5	11,5	26,8	219	82,1	167	86,2	25	(63,8)	59
90,1	92,1	87,3	11,4	28,6	229	88,1	200	(*)	26	(77,3)	65
82,8	88,9	74,5	11,2	25,4	936	87,8	697	72,2	105	66,2	238
(78,4)	(87,9)	(82,9)	(6,6)	(24,3)	38	(*)	32	(*)	2	(*)	9
(97,3)	(100,0)	(48,6)	(19,0)	(21,3)	22	(*)	11	(*)	4	(*)	5
(76,1)	(92,2)	(28,4)	(6,5)	(19,8)	34	(*)	10	(*)	2	(*)	7
(86,9)	(86,8)	(56,3)	(7,0)	(32,9)	36	(*)	20	(*)	3	(*)	12
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	9	(*)	3	(*)	5	(*)	5
(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	1	(*)	1	-	0	-	0

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela SW.1 prikazuje procenat mladih žena u Srbiji, starosti 15–24 godine, koje su veoma ili donekle zadovoljne izabranim aspektima života. Za tri aspekta života (zadovoljstvo školom, poslom i prihodima) imenioci su ograničeni na one koje trenutno pohađaju školu, imaju posao i imaju prihode. Među različitim aspektima života, mlade žene su najzadovoljnije svojim zdravljem (95 procenata), svojim porodičnim životom (93 procenta) i svojim prijateljstvima (92 procenta). Među aspektima života, mlade žene su najmanje zadovoljne svojim trenutnim prihodima, a 74 procenta mladih žena nema nikakve prihode. Posmatrano po regionima, mlade žene su manje zadovoljne svojim životnim okruženjem u regionu Južne i Istočne Srbije (74 procenta) nego u drugim regionima, gde se procenti kreću od 81 do 84 procenta.

U tabeli SW.2 prikazani su procenti žena starosti 15–24 godine koje su sveukupno gledano zadovoljne životom. „Zadovoljne životom” su one žene koje su veoma ili donekle zadovoljne svojim životom, a rezultati se zasnivaju na jednom pitanju koje je postavljeno posle pitanja o zadovoljstvu u svim gore navedenim aspektima, sa izuzetkom pitanja o zadovoljstvu prihodima, koje sledi posle. Sveukupno, 93 procenta žena starosti 15–24 godine zadovoljno je svojim životom. Procenat žena starosti 15–19 godina koje su zadovoljne životom nešto je veći (97 procenata) u odnosu na žene starosti 20–24 godine (90 procenata). Po regionima, mlade žene u regionu Južne i Istočne Srbije su najviše zadovoljne svojim životom (97 procenata), za razliku od žena koje žive u Beogradskom regionu, koji su najmanje zadovoljne (88 procenata). Nema većih razlika u procentima prema bračnom statusu.

Kao ukupni pokazatelj, prosečna ocena zadovoljstva životom je izračunata i predstavljena u tabeli SW.2. Ocena je jednostavno izračunata kao aritmetička sredina odgovora na pitanje o sveukupnom zadovoljstvu životom, u rasponu od veoma zadovoljna (1) do veoma nezadovoljna (5) (pogledati upitnik u Prilogu F). Niže prosečne ocene ukazuju na viši nivo zadovoljstva životom. Kao što se vidi iz tabele SW.2, zadovoljstvo životom je veće kod žena starosti 15–19 godina nego kod žena starosti 20–24 godine. Najviši nivo zadovoljstva životom je primećen kod žena koje žive u domaćinstvima u najbogatijem kvintilu.

Tabela takođe pokazuje da su 94 procenta žena starosti 15–24 godine veoma ili donekle srećne. Žene ovog uzrasta koja žive u Beogradskom regionu ređe su veoma ili donekle srećne nego u drugim regionima. Ako se uporede žene starosti 15–19 godina sa ženama starosti 20–24 godine, procenat žena koje su veoma ili donekle srećne približno je isti — 97 i 91 procenat, respektivno.

Pored niza pitanja o zadovoljstvu životom i sreći, mladim ženama su takođe postavljena dva jednostavna pitanja o tome da li misle da se njihov život poboljšao tokom poslednjih godinu dana i da li misle da će njihov život biti bolji za godinu dana. Takve informacije mogu doprineti našem razumevanju očaja koji može da postoji među mladim ženama, kao i beznađa i nepostojanja nade za budućnost. Specifična kombinacija percepcija tokom poslednjih godinu dana i očekivanja za narednu godinu dana može biti dragocena informacija u pokušaju da se shvati opšti osećaj blagostanja među mladim ženama.

Tabela SW.2: Ukupno zadovoljstvo životom i sreća

Procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle zadovoljne svojim životom sveukupno, prosečna ocena zadovoljstva životom i procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle srećne, Srbija, 2014.

	Procenat žena koje su zadovoljne svojim životom sveukupno ¹	Prosečna ocena zadovoljstva životom	Procenat žena koje su veoma ili donekle srećne ²	Broj žena starosti 15–24 godine
Ukupno	93,1	1,6	93,6	1077
Starost (u godinama)				
15–19	96,6	1,5	96,8	515
15–17	95,7	1,5	96,0	292
18–19	97,8	1,5	97,9	223
20–24	89,9	1,7	90,6	562
Region				
Beogradski region	88,4	1,6	86,1	231
Region Vojvodine	94,4	1,5	94,9	273
Region Šumadije i Zapadne Srbije	92,8	1,6	96,6	330
Region Južne i Istočne Srbije	96,6	1,6	95,0	242
Tip naselja				
Gradska	91,3	1,6	91,9	653
Ostala	95,9	1,5	96,1	423
Bračni status				
Udavana/u vanbračnoj zajednici	94,4	1,6	94,3	129
Nikada nije bila udavana/u vanbračnoj zajednici	92,9	1,6	93,5	948
Obrazovanje				
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	4
Osnovno	92,2	1,6	90,2	56
Srednje	95,1	1,6	95,0	622
Visoko	90,1	1,6	91,8	395
Kvintili indeksa blagostanja				
Najsiromašniji	93,5	1,6	93,0	137
Drugi	96,9	1,6	96,9	243
Srednji	89,5	1,7	91,3	249
Četvrti	91,3	1,6	90,8	219
Najbogatiji	94,5	1,5	95,5	229
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo				
Srpska	93,0	1,6	93,6	936
Mađarska	(84,9)	(1,8)	(100,0)	38
Bošnjačka	(98,8)	(1,3)	(98,8)	22
Romska	(92,1)	(1,8)	(85,6)	34
Drugo	(99,3)	(1,5)	(88,6)	36
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	9
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	1

¹ MICS indikator 11.1 — Zadovoljstvo životom

² MICS indikator 11.2 — Sreća

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

U tabeli SW.3 prikazane su percepcije boljeg života od strane žena. Proporcija žena starosti 15–24 godine koje misle da se njihov život poboljšao prethodne godine i koje očekuju da će biti bolji posle godinu iznosi 29 procenata. Razlike u percepciji boljeg života mogu se uočiti prema kvintilima blagostanja: 37 procenata mladih žena koje žive u domaćinstvima u najsiromašnijem kvintilu blagostanja misle da im se život poboljšao tokom prethodne godine i očekuju da će biti bolji posle godinu dana, u odnosu na 26 procenata mladih žena koje žive u domaćinstvima u najbogatijem kvintilu blagostanja. Uočljiva je razlika između mladih žena koje nikada nisu bile u braku ili u vanbračnoj zajednici i koje misle da im se život poboljšao tokom prethodne godine i očekuju da će biti bolji posle godinu dana (28 procenata), u odnosu na 40 procenata žena koje su udate ili su u vanbračnoj zajednici. Procenti za mlade žene u Beogradskom regionu su niži u odnosu na druge regione.

Tabela SW.3: Percepcija boljeg života

Procenat žena starosti 15–24 godine koje misle da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine i koje očekuju da će njihov život biti bolji nakon jedne godine, Srbija, 2014.

	Procenat žena koje misle			Broj žena starosti 15–24 godine
	da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine	da će njihov život postati bolji nakon jedne godine	i jedno i drugo ¹	
Ukupno	35,7	75,4	29,1	1077
Starost (u godinama)				
15–19	34,4	73,7	26,8	515
15–17	36,1	73,1	28,6	292
18–19	32,0	74,7	24,4	223
20–24	36,9	76,9	31,3	562
Region				
Beogradski region	29,7	70,5	23,1	231
Region Vojvodine	34,0	76,3	28,2	273
Region Šumadije i Zapadne Srbije	37,2	74,7	31,1	330
Region Južne i Istočne Srbije	41,2	80,0	33,2	242
Tip naselja				
Gradska	34,0	75,1	27,5	653
Ostala	38,2	75,9	31,7	423
Bračni status				
Udavana/u vanbračnoj zajednici	47,8	69,7	39,8	129
Nikada nije bila udavana/u vanbračnoj zajednici	34,0	76,2	27,7	948
Obrazovanje				
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	4
Osnovno	42,6	70,8	40,1	56
Srednje	34,3	76,4	27,6	622
Visoko	36,7	74,4	29,8	395
Kvintili indeksa blagostanja				
Najsiromašniji	40,2	81,0	36,5	137
Drugi	39,0	79,7	33,3	243
Srednji	39,6	74,8	29,6	249
Četvrti	29,4	73,9	22,5	219
Najbogatiji	31,0	69,5	26,1	229
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo				
Srpska	35,2	74,4	28,4	936
Mađarska	(33,5)	(79,9)	(22,6)	38
Bošnjačka	(30,4)	(98,0)	(29,5)	22
Romska	(40,0)	(80,2)	(37,4)	34
Drugo	(44,5)	(77,2)	(40,1)	36
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	9
Nema podataka/ne zna	(*)	(*)	(*)	1

¹ MICS indikator 11.3 — Percepcija boljeg života

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Subjektivni osećaj blagostanja — romska naselja

Tabela SW.1R prokazuje proporciju mladih žena starosti 15–24 godine, u romskim naseljima u Srbiji, koje su veoma ili donekle zadovoljne izabranim aspektima života. Za tri aspekta života (zadovoljstvo školom, poslom i prihodima) imenioci su ograničeni na one koje trenutno pohađaju školu, imaju posao i imaju prihode. Među različitim aspektima života, mlade žene su najzadovoljnije svojim porodičnim životom i svojim zdravljem (90 procenata), a zatim svojim izgledom (83 procenta). Među aspektima života, mlade žene su najmanje zadovoljne svojim trenutnim prihodima, a 83 procenta mladih žena nema nikakve prihode. Samo jedna polovina mladih žena (53 procenta) koje imaju prihode zadovoljna je svojim trenutnim prihodima. Primetno je da su mlade žene koje žive u najsiromašnijim domaćinstvima najmanje zadovoljne izabranim aspektima života, sa najnižim nivoom zadovoljstva u aspektu životnog okruženja, gde je zadovoljno samo oko polovine mladih žena.

U tabeli SW.2R prikazani su procenti žena starosti 15–24 godine koje su, sveukupno gledano, zadovoljne životom. „Zadovoljne životom” su one žene koje su veoma ili donekle zadovoljne svojim životom, a rezultati se zasnivaju na jednom pitanju koje je postavljeno posle pitanja o zadovoljstvu u svim gore navedenim aspektima, sa izuzetkom pitanja o zadovoljstvu prihodom, koje sledi posle. Sveukupno, 82 procenta žena starosti 15–24 godine u romskim naseljima zadovoljno je svojim životom — u rasponu od 65 procenata za žene koje žive u najsiromašnijim domaćinstvima do 93 procenta među ženama koje žive u najbogatijim domaćinstvima. Procenat mladih žena koje su zadovoljne životom nešto je veći u gradskim naseljima (84 procenta) nego u ostalim naseljima (77 procenata). Mlade žene starosti 15–19 godina više su zadovoljne životom nego žene starosti 20–24 godine (89 procenata prema 76 procenata). Za ovaj indikator uočljive su i razlike po nivou obrazovanja — u rasponu od 72 procenta mladih žena bez obrazovanja do 94 procenta žena sa srednjim ili visokim obrazovanjem.

Kao ukupni pokazatelj, prosečna ocena zadovoljstva životom je izračunata i predstavljena u tabeli SW.2R. Ocena je jednostavno izračunata kao aritmetička sredina odgovora na pitanje o sveukupnom zadovoljstvu životom, u rasponu od veoma zadovoljna (1) do veoma nezadovoljna (5) (pogledati upitnik u Prilogu F). Niže prosečne ocene ukazuju na viši nivo zadovoljstva životom. Kao što je prikazano u tabeli SW.2R, zadovoljstvo životom je veće kod žena starosti 15–19 godina nego kod starije starosne grupe, 20–24 godine, kao i među ženama koje žive u gradskim naseljima u odnosu na ostala naselja. Nivo zadovoljstva je povezan i sa nivoom obrazovanja: najviši je među mladim ženama sa srednjim ili visokim obrazovanjem.

Tabela takođe pokazuje da je 87 procenata žena starosti 15–24 godine veoma ili donekle srećno. Ako se uporede žene starosti 15–19 godina sa ženama starosti 20–24 godine, procenat žena koje su veoma ili donekle srećne iznosi 93 i 80 procenata, respektivno. Procenat žena koje su veoma ili donekle srećne veći je u gradskim naseljima (90 procenata) nego u ostalim naseljima (78 procenata). Primetno je da su žene starosti 15–24 godine koje nikad nisu bile u braku ili u vanbračnoj zajednici i sa srednjim ili visokim obrazovanjem srećnije od žena bez obrazovanja ili sa osnovnim obrazovanjem. Što se tiče statusa blagostanja, 95 procenata mladih žena koje žive u najbogatijim domaćinstvima su veoma ili donekle srećne, dok je to slučaj sa samo 74 procenta žena u najsiromašnijim domaćinstvima.

Tabela SW.1R: Zadovoljstvo sopstvenim životom

Procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle zadovoljne izabranim aspektima života, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle zadovoljne izabranim aspektima života:						Procenat žena starosti 15–24 godine koje:			
	porodični život	prijateljstva	zdravlje	životno okruženje	ophođenje drugih ljudi prema njima	fizički izgled	pohađaju školu	imaju posao	imaju prihode	
Ukupno	89,8	80,8	89,7	73,7	79,0	86,3	12,8	2,0	17,2	
Starost (u godinama)										
15–19	93,2	83,2	92,6	77,2	84,3	89,5	23,5	1,6	19,7	
15–17	91,3	83,5	94,7	77,1	83,1	90,6	29,5	1,7	14,1	
18–19	95,5	82,8	90,1	77,4	85,8	88,2	16,0	1,5	26,7	
20–24	86,3	78,4	86,8	70,1	73,7	83,1	2,0	2,5	14,6	
Tip naselja										
Gradska	91,7	80,6	90,8	77,2	81,8	87,5	13,1	1,9	17,6	
Ostala	84,0	81,5	86,5	63,0	70,7	82,9	11,9	2,4	16,0	
Bračni status										
Udavana/u vanbračnoj zajednici	87,6	76,6	88,5	70,9	78,8	84,3	0,9	1,5	18,7	
Nikada nije bila udavana/u vanbračnoj zajednici	93,6	88,2	91,8	78,4	79,4	89,9	33,4	2,9	14,5	
Obrazovanje										
Bez obrazovanja	76,7	72,8	85,8	65,2	75,2	82,5	0,0	0,5	11,8	
Osnovno	90,9	80,6	89,7	72,6	80,2	86,2	6,8	1,5	18,0	
Srednje ili visoko	95,5	88,1	92,7	84,5	77,3	90,1	47,3	5,4	18,0	
Kvintili indeksa blagostanja										
Najsiromašniji	76,0	66,7	85,0	52,4	68,6	79,5	5,7	1,2	14,1	
Drugi	86,8	81,4	89,4	70,4	78,4	86,6	13,0	2,2	13,0	
Srednji	95,4	88,7	91,0	80,8	86,0	88,3	15,9	2,3	16,7	
Četvrti	92,8	84,1	91,7	77,6	83,4	83,8	11,9	1,6	14,4	
Najbogatiji	98,9	85,2	91,9	88,4	80,7	93,3	17,9	2,8	26,5	
Indeks blagostanja										
60 procenata siromašnijih	85,4	78,1	88,2	66,8	77,0	84,5	11,2	1,9	14,5	
40 procenata bogatijih	96,1	84,7	91,8	83,5	81,9	89,0	15,2	2,3	21,0	

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

	Broj žena starosti 15–24 godine	Procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle zadovoljne svojom školom	Broj žena starosti 15–24 godine koje pohađaju školu	Procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle zadovoljne svojim poslom	Broj žena starosti 15–24 godine koje imaju posao	Procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle zadovoljne svojim prihodom	Broj žena starosti 15–24 godine koje imaju prihod
	759	90,9	97	(*)	15	53,3	130
	382	90,1	90	(*)	6	55,2	75
	211	88,4	62	(*)	4	(*)	30
	171	(*)	27	(*)	3	(68,9)	46
	377	(*)	8	(*)	9	50,6	55
	568	91,9	74	(*)	11	53,1	100
	191	(*)	23	(*)	5	(53,9)	30
	480	(*)	4	(*)	7	49,8	90
	278	90,5	93	(*)	8	(61,0)	40
	103	-	0	(*)	1	(*)	12
	525	(84,4)	36	(*)	8	52,8	95
	130	(94,7)	62	(*)	7	(*)	23
	166	(*)	9	(*)	2	(29,1)	23
	148	(*)	19	(*)	3	(24,9)	19
	133	(*)	21	(*)	3	(49,4)	22
	140	(*)	17	(*)	2	(*)	20
	171	(*)	31	(*)	5	(75,5)	45
	448	(85,4)	50	(*)	8	34,8	65
	311	(96,7)	47	(*)	7	71,5	65

Tabela SW.2R: Ukupno zadovoljstvo životom i sreća

Procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle zadovoljne svojim životom sveukupno, prosečna ocena zadovoljstva životom i procenat žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle srećne, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat žena koje su zadovoljne svojim životom sveukupno ¹	Prosečna ocena zadovoljstva životom	Procenat žena koje su veoma ili donekle srećne ²	Broj žena starosti 15–24 godine
Ukupno	82,4	1,7	86,7	759
Starost (u godinama)				
15–19	88,8	1,5	93,0	382
15–17	85,9	1,6	92,2	211
18–19	92,4	1,5	93,9	171
20–24	76,0	1,9	80,3	377
Tip naselja				
Gradska	84,4	1,7	89,5	568
Ostala	76,6	2,0	78,3	191
Bračni status				
Udavana/u vanbračnoj zajednici	79,9	1,8	82,4	480
Nikada nije bila udavana/u vanbračnoj zajednici	86,8	1,6	94,1	278
Obrazovanje				
Bez obrazovanja	71,8	2,0	76,8	103
Osnovno	81,6	1,7	86,9	525
Srednje ili visoko	94,3	1,5	93,7	130
Kvintili indeksa blagostanja				
Najsiromašniji	64,8	2,2	73,5	166
Drugi	77,0	1,9	83,6	148
Srednji	90,3	1,5	91,4	133
Četvrti	88,2	1,6	91,3	140
Najbogatiji	93,3	1,5	94,7	171
Indeks blagostanja				
60 procenata siromašnijih	76,5	1,9	82,2	448
40 procenata bogatijih	91,0	1,5	93,2	311

¹ MICS indikator 11.1 — Zadovoljstvo životom

² MICS indikator 11.2 — Sreća

U tabeli SW.3 prikazane su percepcije boljeg života za žene u romskim naseljima. Ukupno, proporcija žena starosti 15–24 godine koje misle da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine i koje očekuju da će biti bolji posle godinu dana iznosi samo 27 procenata. Razlike u percepciji boljeg života mogu se uočiti prema tipu naselja, obrazovanju i statusa blagostanja domaćinstva, sa najuočljivijim razlikama prema statusu blagostanja. Kao što se vidi, 14 procenata mladih žena koje žive u najsiromašnijim domaćinstvima misli da im se život poboljšao tokom prethodne godine i očekuju da će biti bolji posle godinu dana, u odnosu na 41 procenat mladih žena koje žive u najbogatijim domaćinstvima. Uočljiva je razlika prema nivou obrazovanja mladih žena — u rasponu od 37 procenata za žene sa srednjim ili visokim obrazovanjem do 23 procenta za žene bez obrazovanja.

Tabela SW.3R: Percepcija boljeg života

Procenat žena starosti 15–24 godine koje misle da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine i koje očekuju da će njihov život biti bolji nakon jedne godine, Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat žena koje misle			Broj žena starosti 15–24 godine
	da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine	da će njihov život postati bolji nakon jedne godine	i jedno i drugo ¹	
Ukupno	29,3	80,4	27,4	759
Starost (u godinama)				
15–19	31,2	79,1	29,3	382
15–17	25,9	76,4	23,4	211
18–19	37,6	82,6	36,6	171
20–24	27,4	81,6	25,6	377
Tip naselja				
Gradska	30,5	81,5	28,9	568
Ostala	25,8	77,1	23,0	191
Bračni status				
Udavana/u vanbračnoj zajednici	32,7	79,5	30,3	480
Nikada nije bila udavana/u vanbračnoj zajednici	23,4	81,9	22,5	278
Obrazovanje				
Bez obrazovanja	24,1	71,7	23,0	103
Osnovno	27,9	80,0	26,0	525
Srednje ili visoko	38,9	88,7	36,8	130
Kvintili indeksa blagostanja				
Najsiromašniji	13,9	65,5	13,5	166
Drugi	24,2	77,4	21,7	148
Srednji	23,4	79,2	21,9	133
Četvrti	41,3	92,7	39,2	140
Najbogatiji	43,4	88,2	40,7	171
Indeks blagostanja				
60 procenata siromašnijih	20,2	73,5	18,7	448
40 procenata bogatijih	42,4	90,2	40,0	311

¹ MICS indikator 11.3 — Percepcija boljeg života

Prilog A Plan uzorka

U ovom prilogu opisane su glavne karakteristike plana uzorka. Plan uzorka obuhvata planiranu veličinu uzorka, alokaciju uzorka, okvir za izbor uzorka i ažuriranje, izbor domena, etape izbora uzorka, stratifikaciju i izračunavanje pondera uzorka.

Plan uzorka za istraživanje Srbija MICS 2014

Ciljna populacija i populacija obuhvaćena istraživanjem

Primarna ciljna populacija su sva privatna (neinstitucionalna) domaćinstva u Republici Srbiji. Ciljna populacija su i sve žene starosti 15–49 godina i sva deca mlađa od 5 godina koja žive u privatnim domaćinstvima. Ciljna populacija se poklapa sa populacijom koja je obuhvaćena istraživanjem; istraživanjem su obuhvaćene sve oblasti Republike Srbije.

Domeni istraživanja i stratifikacija

Osnovni cilj plana uzorka bio je da se dobiju statistički pouzdane ocene za većinu indikatora, kako na nacionalnom nivou tako i za gradska i ostala naselja, kao i za četiri regiona: Beogradski region, Region Vojvodine, Region Šumadije i Zapadne Srbije i Region Južne i Istočne Srbije.

Stratifikacija je izvršena prema tipu naselja (gradska i ostala) i 25 oblasti (Beogradska, Severnobačka, Srednjobanatska, Severnobanatska, Južnobanatska, Zapadnobačka, Južnobačka, Sremska, Mačvanska, Kolubarska, Šumadijska, Pomoravska, Zlatiborska, Moravička, Raška, Rasinska, Podunavska, Braničevska, Borska, Zaječarska, Nišavska, Toplička, Pirotska, Jablanička i Pčinjska).

Tip uzorka

U istraživanju je primenjen stratifikovani višestepni uzorak skupina. Slučajni uzorak popisnih krugova (skupina domaćinstava), izabran je sa verovatnoćom proporcionalnoj veličini (PPS), u prvoj etapi. Uzorak domaćinstava je izabran u svakom popisnom krugu u drugoj etapi. (Posebna procedura je primenjena u tri velika popisna kruga i ona je opisana u delu koji se odnosi na ažuriranje popisnih krugova).

Određeno je da se u svakom popisnom krugu izabere po 18 domaćinstava. Odluka je doneta uzimajući u obzir različite faktore, uključujući dizajn efekta, raspoloživi budžet, kao i vreme potrebno timu da završi jedan popisni krug. U izabranim popisnim krugovima izvršena je stratifikacija (stratifikacija u drugoj etapi) na dva stratuma: domaćinstva sa decom mlađom od pet godina i domaćinstva bez dece mlađe od pet godina.

Veličina uzorka i alokacija uzorka

Planirana veličina uzorka za istraživanje Srbija MICS 2014 iznosila je 7200 domaćinstava i 400 popisnih krugova. Veličina uzorka je određena na osnovu pregleda rezultata dobijenih u istraživanju Srbija MICS 2010, uzimajući u obzir i budžetska ograničenja. Uslovno planirana veličina uzorka je dalje ocenjena dodatnim proračunima korišćenjem MICS procedure za izračunavanje veličine uzorka. Za izračunavanje je korišćena sledeća formula:

$$n = \frac{[4(r)(1-r)(deff)]}{[(RME)^2 (r)^2 (pb)(AveSize)(RR)]}$$

gde je

- ▶ n potrebna veličina uzorka, izražena brojem domaćinstava
- ▶ 4 faktor za postizanje 95-procentnog nivoa poverenja
- ▶ r predviđena ili očekivana vrednost indikatora, izražena u obliku proporcije
- ▶ $deff$ dizajn efekt za indikator
- ▶ RME relativna granica greške koja se prihvata za 95-procentni nivo poverenja
- ▶ pb proporcija ukupne populacije na kojoj se bazira indikator r
- ▶ $AveSize$ prosečna veličina domaćinstva (broj lica po domaćinstvu)
- ▶ RR predviđeni faktor stope odgovora neophodan da se veličina uzorka poveća zbog očekivanog neodgovora

Važan faktor koji je uticao na izračunavanje veličine uzorka, na osnovu različitih indikatora za decu mlađu od 5 godina, predstavlja veoma niska stopa fertiliteta, koja značajno povećava broj domaćinstava u uzorku. Veličina uzorka od preko 20000 domaćinstava je potrebna da bi se obezbedio dovoljan broj dece mlađe od 5 godina (najmanje 3500). Da bi se smanjio broj domaćinstava u uzorku, a da se u isto vreme ne bi izgubila pouzdanost ocena, izvršena je stratifikacija uzorka na kategorije sa decom i bez dece uzrasta 0–4 godine i određena je veća frakcija uzorka za domaćinstva sa decom mlađom od 5 godina u uzorku.

Pretpostavljajući vrednost za indikator (r) od 0,12 i vrednosti za $deff=1,5$, $RME=0,12$, $pb=0,17$ (potrebna proporcija dece u uzorku za izvođenje pouzdanih zaključaka), $AveSize=2,9$ i $RR=0,85$, izračunata je potrebna veličina uzorka od 7300 domaćinstava, sa oko 3600 domaćinstava sa decom mlađom od 5 godina (pretpostavljajući jedno dete po domaćinstvu).

Planirana veličina uzorka od 7200 domaćinstava dalje je procenjena izračunavanjem očekivane relativne granice greške (RME) za dva indikatora korišćenjem vrednosti za r i $deff$ iz istraživanja Srbija MICS 2010. Indikator „Prevalencija zaostajanja u rastu” ocenjen je u istraživanju Srbija MICS 2010 sa $r=0,066$ i $deff=1,9$. Kada je $pb=0,17$, $AveSize=2,9$ i $RR=0,85$, tada RME postaje 0,19. Ovo je neznatno širok RME , ali se može prihvatiti. Indikator „Brak pre 18. godine” ocenjen je u istraživanju Srbija MICS 2010 sa $r=0,077$ i $deff=2,2$. Kada je $pb=0,23$ (proporcija žena u uzorku na osnovu prethodnih talasa MICS istraživanja), $AveSize=2,9$ i $RR=0,85$, tada RME postaje 0,16, što je prihvatljivo.

Planirana veličina uzorka u svakoj kategoriji (domaćinstva sa decom mlađom od 5 godina/bez dece mlađe od 5 godina) izračunata je na osnovu potrebnog broja dece mlađe od 5 godina u uzorku, kao 3800 domaćinstava sa decom mlađom od 5 godina i 3400 domaćinstava bez dece mlađe od 5 godina (pretpostavljajući jedno dete mlađe od 5 godina po domaćinstvu).

Deljenjem ukupnog broja domaćinstava sa brojem domaćinstava u uzorku po klasteru, izračunato je da je potrebno izabrati 400 klastera.

Konačni broj domaćinstava u svakoj kategoriji u ukupnom uzorku i po klasteru određen je na osnovu broja domaćinstava sa decom mlađom od 5 godina evidentiranih u popisnom krugu tokom ažuriranja.

Početna proporcionalna alokacija uzorka prema broju domaćinstava u okviru stratuma neznatno je korigovana. Na nivou Republike Srbije, broj popisnih krugova za tip naselja „ostala” umanjen je za tri popisna kruga i oni su dodeljeni gradskim naseljima. Za Beogradski region alocirano je pet krugova više, gde se očekivala veća stopa neodgovora. Da bi se postigla bolja preciznost ocena za region Južne i Istočne Srbije, uzorak je povećan za četiri popisna kruga. Uzorcima za regione Vojvodine i Šumadije i Zapadne Srbije smanjeni su za šest i tri popisna kruga. U narednoj tabeli prikazana je alokacija popisnih krugova po stratumima.

Tabela SD.1: Alokacija popisnih krugova (primarne jedinice uzorkovanja) na stratume

	Broj domaćinstava (Popis 2011.)			Broj popisnih krugova u uzroku		
	ukupno	gradska	ostala	ukupno	gradska	ostala
Ukupno	2487885	1533920	953965	400	251	149
Oblast						
Beogradska oblast	606433	507076	99357	103	86	17
Severnobačka	71416	46060	25356	11	7	4
Srednjobanatska	68866	34949	33917	10	5	5
Severnobanatska	56800	35705	21095	8	5	3
Južnobanatska	101502	60391	41111	15	9	6
Zapadnobačka	68888	36824	32064	11	6	5
Južnobačka	223653	163221	60432	35	26	9
Sremska	105031	46860	58171	16	7	9
Mačvanska	100136	31537	68599	16	5	11
Kolubarska	58973	25941	33032	9	4	5
Šumadijska	97096	64278	32818	15	10	5
Pomoravska	71478	34481	36997	11	6	5
Zlatiborska	94434	48631	45803	15	8	7
Moravička	72867	39621	33246	11	6	5
Raška	90515	48584	41931	14	8	6
Rasinska	77270	31127	46143	12	5	7
Podunavska	64155	35287	28868	11	6	5
Braničevska	59776	24736	35040	10	4	6
Borska	45970	26305	19665	8	5	3
Zaječarska	42445	24003	18442	7	4	3
Nišavska	128303	75512	52791	22	13	9
Toplička	31184	15029	16155	6	3	3
Pirotska	34036	19686	14350	5	3	2
Jablanička	66740	29870	36870	11	5	6
Pčinjska	49918	28206	21712	8	5	3

Okvir za izbor uzorka i izbor popisnih krugova

Popis stanovništva sproveden u Republici Srbiji 2011. godine korišćen je kao okvir za izbor popisnih krugova. Popisni krugovi su definisani kao primarne jedinice uzorka (*primary sampling units — PSUs*) i izabrani su iz svakog stratuma sistematski sa verovatnoćom izbora proporcionalnom veličini (PPS), a meru veličine predstavljao je broj domaćinstava u svakom popisnom krugu na osnovu Popisa 2011. godine. Prva etapa izbora uzorka je na taj način završena izborom potrebnog broja popisnih krugova iz svakog od 25 stratuma (oblasti) u okviru gradskih i ostalih naselja.

Ažuriranje popisnih krugova

S obzirom na to da okvir za izbor uzorka (Popis stanovništva 2011. godine) nije bio ažuran, spiskovi domaćinstava u svim izabranim popisnim krugovima ažurirani su pre izbora domaćinstava. U tu svrhu formirani su timovi za ažuriranje spiskova, koji su obišli svaki popisni krug i evidentirali sva domaćinstva u okviru popisnog kruga.

Republički zavod za statistiku bio je odgovoran za ažuriranje spiskova domaćinstava. U okviru područnih odeljenja formirani su timovi koji su bili zaduženi za pravljenje spiskova i rad na terenu.

Za svaki tim su, u izabranom popisnom krugu, bili obezbeđeni skica, opis popisnog kruga i spiskovi svih domaćinstava i praznih stanova iz Popisa 2011. godine. Na osnovu skice, opisa popisnog kruga i spiska domaćinstava, zadatak anketara je bio da obiđe adrese navedene na spisku i da zabeleži sve promene do kojih je došlo, npr. da stan više ne postoji, da se

domaćinstvo odselilo iz stana i da tu živi neko drugo domaćinstvo. Anketari su takođe dobili uputstvo da evidentiraju domaćinstva u zgradama sagrađenim nakon popisa 2011. godine, kao i da ubeleže broj dece mlađe od pet godina koja žive u domaćinstvu.

Za tri popisna kruga sa više od 300 domaćinstava smatralo se da su preveliki za kompletno ažuriranje. Da bi se postigao dobar kvalitet podataka i smanjilo vreme potrebno za ažuriranje, odlučeno je da se na slučajan način izabere samo jedan deo (segment) popisnog kruga i da se on ažurira. Granice segmenata određene su na terenu u zavisnosti od konfiguracije terena i postojećeg adresnog sistema, deobom popisnog kruga na delove/segmente približne veličine (na osnovu procenjenog broja stanova). Za svaki popisni krug izabran je, na slučajan način, jedan segment i u granicama segmenta evidentirana su sva nađena domaćinstva. Proces ažuriranja i pravljenja spiskova sproveden je u oktobru i novembru 2013. godine.

Izbor domaćinstava

Ažurirane spiskove domaćinstava za svaki popisni krug pripremili su timovi za pravljenje spiskova na terenu i dostavili Republičkom zavodu za statistiku. Nakon toga, ažurirani spiskovi domaćinstava u popisnim krugovima klasifikovani su u dve kategorije (stratumi druge etape): domaćinstva sa decom mlađom od pet godina i domaćinstva bez dece. Poseban uzorak domaćinstava izabran je iz svakog stratuma korišćenjem veće frakcije uzorka za domaćinstva sa decom mlađom od 5 godina. Ovakvim planom uzorka povećava se broj dece mlađe od pet godina u uzorku kako bi se povećala preciznost indikatora baziranih na deci mlađoj od pet godina.

Broj domaćinstava koje je trebalo izabrati u uzorak iz svake kategorije u okviru popisnog kruga zavisio je od broja domaćinstava u popisnom krugu. U popisnim krugovima sa najmanje 14 domaćinstva sa decom mlađom od pet godina alocirano je 14 domaćinstva sa decom mlađom od pet godina. U slučaju da je popisni krug imao manje od 14 ažuriranih domaćinstava sa decom mlađom od pet godina, sva domaćinstva su bila uključena u uzorak. Broj domaćinstava bez dece mlađe od pet godina koja je trebalo izabrati dobijen je kao razlika između ukupnog broja domaćinstava po klasteru (18) i broja domaćinstava sa decom mlađom od pet godina koja su alocirana u popisnom krugu. Domaćinstva iz obe kategorije izabrana su sistematski sa jednakim verovatnoćama. U toku prikupljanja podataka u uzorak je uključeno još 151 domaćinstvo (57 sa decom mlađom od pet godina i 94 domaćinstava bez dece mlađe od pet godina), kada su anketari utvrdili da u stanu žive dva domaćinstva, umesto samo jednog koje se nalazilo na spisku.

Izračunavanje pondera

Uzorak za istraživanje Srbija MICS 2014 nije samoponderisan zbog neproporcionalne alokacije uzorka po stratumima, kategorije domaćinstava (sa decom mlađom od pet godina/bez dece mlađe od pet godina) i konačne stope neodgovora. Da bi se dobile reprezentativne ocene za Republiku Srbiju, korišćeni su ponderi.

Glavna komponenta pondera je recipročna vrednost frakcije uzorka, na osnovu izabranog broja domaćinstava u određenom stratumu (h), iz popisnog kruga (i) u okviru kategorije (c):

$$W_{hic} = \frac{1}{f_{hic}}$$

W_{hic} predstavlja ponder plana uzorka. Frakcija uzorka, označena sa f_{hic} , za c -tu kategoriju u okviru i -tog popisnog kruga u h -tom stratumu, predstavlja proizvod verovatnoća izbora u svakoj etapi za svaki stratum:

$$f_{hic} = p_{1hi} \times p_{2hi} \times p_{3hic}$$

gde je p_{shic} verovatnoća izbora jedinice uzorka u svakoj etapi $s=(1,2,3)$, za uzorak domaćinstava u kategoriji c iz i -tog popisnog kruga u h -tom stratumu.

S obzirom na to da su ocenjeni broj domaćinstava u svakom popisnom krugu u okviru za izbor uzorka korišćen u prvoj etapi i ažurirani broj domaćinstava u popisnom krugu bili različiti, bilo je potrebno izračunati pojedinačne ukupne frakcije uzorka za domaćinstva u svakom popisnom krugu (klasteru), prema kategoriji sa decom mlađom od pet godina/bez dece mlađe od pet godina.

Frakcije uzorka za domaćinstva u svakom popisnom krugu, prema tome, uključuju:

- ▶ verovatnoću (p_{1hi}) izbora popisnog kruga u h -tom stratumu, u prvoj etapi
- ▶ proporciju (p_{2hi}) ažuriranog segmenta u slučaju kada je izvršena segmentacija popisnog kruga (za nesegmentirane popisne krugove $p_{2hi}=1$)
- ▶ verovatnoću (p_{3hic}) izbora domaćinstava u popisnom krugu (ili segmentu) u kategoriji c (sa decom mlađom od pet godina/ bez dece mlađe od pet godina).

Na osnovu plana uzorka, ove verovatnoće izračunate su na sledeći način:

$$p_{1hi} = \frac{n_h \times M_{hi}}{M_h}$$

n_h = broj izabranih popisnih krugova u stratumu h

M_{hi} = broj domaćinstava u i -tom popisnom krugu, iz h -tog stratuma na osnovu Popisa 2011. godine

M_h = ukupan broj domaćinstava u stratumu h na osnovu Popisa 2011. godine

p_{2hi} = proporcija ažuriranog dela i -tog popisnog kruga u h -tom stratumu (u slučaju segmentacije popisnog kruga); za nesegmentirane popisne krugove $p_{2hi}=1$

$$p_{3hic} = \frac{m_{hic}}{M'_{hic}}$$

M'_{hic} = ažurirani broj domaćinstava u kategoriji c , u i -tom popisnom krugu iz h -tog stratuma

m_{hic} = broj domaćinstava izabranih u uzorak, u kategoriji c , i -tog popisnog kruga, iz h -tog stratuma

Druga komponenta pondera uzima u obzir nivo neodgovora za domaćinstvo i individualne upitnike. Korekcija za neodgovor za domaćinstva jednaka je recipročnoj vrednosti od:

RR_{hc} = broj anketiranih domaćinstava u stratumu hc / broj nađenih domaćinstava izabranih u uzorak u stratumu hc

Nakon završetka rada na terenu izračunate su stope odgovora za svaki stratum. One su iskorišćene za korigovanje pondera plana uzorka izračunatih za svaki popisni krug. Stope odgovora u istraživanju Srbija MICS 2014 prikazane su u tabeli HH.1 ovog izveštaja.

Na sličan način, korekcije zbog neodgovora na individualnom nivou (žene i deca mlađa od pet godina) za svaki stratum jednake su recipročnoj vrednosti od:

RR_{hc} = broj popunjenih upitnika za žene (ili decu mlađu od pet godina) u stratumu hc / broj žena (ili dece mlađe od pet godina) koje/a ispunjavaju uslov, izabrane/a u uzorak u stratumu hc

Korektivni faktori, zbog nepopunjenih upitnika za žene i decu mlađu od pet godina, primenjeni su na korigovane pondere za domaćinstva. Broj evidentiranih žena i dece mlađe od pet godina koje je trebalo anketirati dobijen je na osnovu Spiska članova domaćinstva iz Upitnika za domaćinstvo, i to za domaćinstva u kojima je anketiranje obavljeno.

Ponderi za domaćinstva i individualni ponderi izračunati su množenjem navedenih faktora za svaki popisni krug i stratum druge etape (sa decom/bez dece). Ovi ponderi su zatim normalizovani, a jedan od ciljeva je da se izjednači ponderisani zbir anketiranih jedinica uzorka sa ukupnom veličinom uzorka na nacionalnom nivou. Normalizacija je izvršena deljenjem navedenih pondera uzorka sa prosečnim ponderom na nacionalnom nivou. Prosečni ponder je izračunat tako što je zbir pondera podeljen sa neponderisanom ukupnom vrednošću. Slična procedura je primenjena za izračunavanje normalizovanih pondera za žene i decu mlađu od pet godina. Normalizovani ponderi variraju između 0,07 i 25,05 u 400 popisnih krugova (klastera).

Ponderi uzorka su pridruženi svim bazama podataka i analize su izvršene ponderisanjem podataka za svako domaćinstvo, ženu i dete mlađe od pet godina.

Plan uzorka za istraživanje Srbija — romska naselja 2014

Ciljna populacija i populacija obuhvaćena istraživanjem

Primarna ciljna populacija su sva romska domaćinstva u Republici Srbiji. Ciljna populacija su i sve žene starosti 15–49 godina i sva deca mlađa od 5 godina koja žive u romskim domaćinstvima. Iz praktičnih razloga, populacija obuhvaćena istraživanjem ograničena je na sva romska domaćinstva koja žive u popisnim krugovima u kojima je u vreme Popisa 2011. godine evidentirano najmanje 18 romskih domaćinstava. Populacija obuhvaćena istraživanjem obuhvata približno 45 procenata ciljne populacije.

Domeni istraživanja i stratifikacija

Osnovni cilj plana uzorka za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014 bio je da se dobiju statistički pouzdane ocene većeg broja indikatora, na nacionalnom nivou i za gradska i ostala naselja.

Stratifikacija za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014 izvršena je prema tipu naselja (gradska i ostala) i za četiri regiona: Beogradski region, Region Vojvodine, Region Šumadije i Zapadne Srbije i Region Južne i Istočne Srbije.

Tip uzorka

U istraživanju je primenjen stratifikovani dvoetafni uzorak skupina. Slučajni uzorak popisnih krugova (skupina domaćinstava), izabran je sa verovatnoćom proporcionalnoj veličini, u prvoj etapi. Uzorak domaćinstava je izabran u svakom popisnom krugu u drugoj etapi.

Određeno je da se u svakom popisnom krugu za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014 izabere po 19 domaćinstava. Odluka je doneta uzimajući u obzir različite faktore, uključujući dizajn efekta, raspoloživi budžet, kao i vreme potrebno timu da završi jedan popisni krug. U izabranim popisnim krugovima izvršena je stratifikacija (stratifikacija u drugoj etapi) na dva stratuma: domaćinstva sa decom mlađom od pet godina i domaćinstva bez dece mlađe od pet godina.

Veličina uzorka i alokacija uzorka

Planirana veličina uzorka za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014 iznosila je 1900 domaćinstava i 100 popisnih krugova. Veličina uzorka je određena na osnovu pregleda rezultata dobijenih u istraživanju Srbija — romska naselja MICS 2010, uzimajući u obzir i budžetska ograničenja. Uslovno planirana veličina uzorka je dalje ocenjena dodatnim proračunima korišćenjem MICS procedure za izračunavanje veličine uzorka. Za izračunavanje je korišćena sledeća formula:

$$n = \frac{[4(r)(1-r)(deff)]}{[(RME)^2 (r)^2 (pb)(AveSize)(RR)}$$

gde je

- ▶ n potrebna veličina uzorka, izražena brojem domaćinstava
- ▶ 4 faktor za postizanje 95-procentnog nivoa poverenja
- ▶ r predviđena ili očekivana vrednost indikatora, izražena u obliku proporcije
- ▶ $deff$ dizajn efekt za indikator
- ▶ RME relativna granica greške koja se prihvata za 95-procentni nivo poverenja
- ▶ pb proporcija ukupne populacije na kojoj se bazira indikator r

- ▶ *AveSize* prosečna veličina domaćinstva (broj lica po domaćinstvu)
- ▶ *RR* predviđeni faktor stope odgovora neophodan da se veličina uzorka poveća zbog očekivanog neodgovora

Važan faktor koji je uticao na izračunavanje veličine uzorka, na osnovu različitih indikatora za decu mlađu od 5 godina, predstavlja niska stopa fertiliteta, koja povećava broj domaćinstava u uzorku. Veličina uzorka od preko 3000 domaćinstava je potrebna da bi se obezbedio dovoljan broj dece mlađe od 5 godina (najmanje 1300). Da bi se smanjio broj domaćinstava u uzorku, a da se u isto vreme ne bi izgubila pouzdanost ocena, izvršena je stratifikacija uzorka na kategorije sa decom i bez dece uzrasta 0–4 godine i određena je veća frakcija uzorka za domaćinstva sa decom.

Pretpostavljajući vrednost za indikator (*r*) od 0,12 i vrednosti za *deff*=1,5, *RME*=0,19, *pb*=0,17 (potrebna proporcija dece u uzorku za izvođenje pouzdanih zaključaka), *AveSize*=4,2 i *RR*=0,85, izračunata je potrebna veličina uzorka od 1900 domaćinstava, sa oko 1400 domaćinstava sa decom mlađom od 5 godina (pretpostavljajući jedno dete po domaćinstvu).

Planirana veličina uzorka od 1900 domaćinstava dalje je procenjena izračunavanjem očekivane relativne granice greške (*RME*) za dva indikatora korišćenjem vrednosti za *r* i *deff* iz istraživanja Srbija — romska naselja MICS 2010. Indikator „Prevalencija zaostajanja u rastu” ocenjen je u istraživanju Srbija — romska naselja MICS 2010 sa *r*=0,236 i *deff*=2,0. Kada je *pb*=0,17, *AveSize*=4,2 i *RR*=0,85, tada *RME* postaje 0,15, što je prihvatljivo. Indikator „Brak pre 18. godine” ocenjen je u istraživanju Srbija — romska naselja MICS 2014 sa *r*=0,162 i *deff*=1,5. Kada je *pb*=0,26 (proporcija žena u uzorku na osnovu prethodnih talasa MICS istraživanja), *AveSize*=4,2 i *RR*=0,85, tada *RME* postaje 0,13.

Planirana veličina uzorka u svakoj kategoriji (domaćinstva sa decom mlađom od 5 godina/bez dece mlađe od 5 godina) izračunata je na osnovu potrebnog broja dece mlađe od 5 godina u uzorku, kao 1350 domaćinstava sa decom mlađom od 5 godina i 550 domaćinstava bez dece mlađe od 5 godina (pretpostavljajući jedno dete mlađe od 5 godina po domaćinstvu).

Deljenjem ukupnog broja domaćinstava sa brojem domaćinstava u uzorku po klasteru, izračunato je da je potrebno izabrati 100 klastera u uzorak.

Konačni broj domaćinstava u svakoj kategoriji u ukupnom uzorku i po klasteru određen je na osnovu broja domaćinstava sa decom mlađom od 5 godina evidentiranih u popisnom krugu tokom ažuriranja.

Alokacija uzorka u okviru stratuma nije bila proporcionalna broju romskih domaćinstava. Da bi se postigla bolja preciznost ocena za domene gradska i ostala naselja, broj popisnih krugova za gradski domen smanjen je za sedam i oni su dodeljeni domenu „ostalo”. U narednoj tabeli prikazana je alokacija popisnih krugova po stratumima.

Tabela SD.1R: Alokacija popisnih krugova (primarne jedinice uzorkovanja) na stratume

	Broj domaćinstava (Popis 2011.)			Broj popisnih krugova u uzorku		
	ukupno	gradska	ostala	ukupno	gradska	ostala
Ukupno	16286	11487	4799	100	64	36
Region						
Beogradski region	3216	2766	450	22	17	5
Region Vojvodine	2402	1172	1230	23	11	12
Region Šumadije i Zapadne Srbije	2381	1112	1269	15	7	8
Region Južne i Istočne Srbije	8287	6437	1850	40	29	11

Okvir za izbor uzorka i izbor popisnih krugova

Okvir za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014 zasnovan je podacima dobijenim na osnovu Popisa 2011. godine. Formiran je isključivanjem svih popisnih krugova sa 17 i manje romskih domaćinstava. Na taj način je bilo uključeno 45 procenata romskih domaćinstava. Dobijeni okvir sa brojem romskih domaćinstava na osnovu podataka Popisa iz 2011. godine za svaki popisni krug korišćen je za izbor popisnih krugova kao primarnih jedinica uzorka (PSU). Primarne jedinice uzorka su izabrane iz svakog stratuma sistematski sa verovatnoćom izbora proporcionalnom veličini (PPS), a meru veličine predstavljao je broj romskih domaćinstava u svakom popisnom krugu. Prva etapa izbora uzorka je na taj način završena izborom potrebnog broja popisnih krugova iz svakog od četiri stratuma (regioni) u okviru gradskih i ostalih naselja.

Ažuriranje popisnih krugova

S obzirom na to da okvir za izbor uzorka (Popis stanovništva 2011. godine) nije bio ažuran, spiskovi domaćinstava u svim izabranim popisnim krugovima ažurirani su pre izbora domaćinstava. U tu svrhu formirani su timovi za ažuriranje spiskova, koji su obišli svaki popisni krug i evidentirali sva domaćinstva u okviru popisnog kruga.

Republički zavod za statistiku bio je odgovoran za ažuriranje spiskova domaćinstava. U okviru područnih odeljenja formirani su timovi koji su bili zaduženi za pravljenje spiskova i rad na terenu. Za svaki tim su, u izabranom popisnom krugu, bili obezbeđeni skica, opis popisnog kruga i spiskovi svih domaćinstava i praznih stanova iz Popisa 2011. Na osnovu skice, opisa popisnog kruga i spiska domaćinstava, zadatak anketara je bio da obiđe adrese navedene na spisku i identifikuje sva romska domaćinstva, kao i broj dece mlađe od pet godina koja žive u domaćinstvu.

Proces ažuriranja i pravljenja spiskova sproveden je u oktobru i novembru 2013. godine.

Izbor domaćinstava

Ažurirane spiskove domaćinstava za svaki popisni krug pripremili su timovi za pravljenje spiskova na terenu i dostavili Republičkom zavodu za statistiku. Nakon toga, ažurirani spiskovi domaćinstava u popisnim krugovima klasifikovani su u dve kategorije (stratumi druge etape): domaćinstva sa decom mlađom od pet godina i domaćinstva bez dece. Poseban uzorak domaćinstava izabran je iz svakog stratuma korišćenjem veće frakcije uzorka za domaćinstva sa decom mlađom od 5 godina. Ovakvim planom uzorka povećava se broj dece mlađe od pet godina u uzorku kako bi se povećala preciznost indikatora baziranih na deci mlađoj od pet godina.

Broj domaćinstava koje je trebalo izabrati u uzorak iz svake kategorije u okviru popisnog kruga, zavisio je od broja domaćinstava u popisnom krugu. U popisnim krugovima sa najmanje 16 evidentiranih domaćinstava sa decom mlađom od pet godina alocirano je 16 domaćinstava sa decom mlađom od pet godina. U slučaju da je popisni krug imao manje od 16 ažuriranih domaćinstava sa decom mlađom od pet godina, sva domaćinstva su bila uključena u uzorak. Broj domaćinstava bez dece mlađe od pet godina koja je trebalo izabrati dobijen je kao razlika između ukupnog broja domaćinstava po klasteru (19) i broja domaćinstava sa decom mlađom od pet godina koja su alocirana u popisnom krugu. Domaćinstva iz obe kategorije izabrana su sistematski sa jednakim verovatnoćama. U toku prikupljanja podataka u uzorak je uključeno još 76 domaćinstava (28 sa decom mlađom od pet godina i 48 domaćinstava bez dece mlađe od pet godina), kada su anketari utvrdili da u stanu žive dva domaćinstva, umesto samo jednog koje se nalazilo na spisku.

Izračunavanje pondera

Uzorak za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014 nije samoponderisan zbog neproporcionalne alokacije uzorka po stratumima, kategorije domaćinstava (sa decom mlađom od pet godina/bez dece mlađe od pet godina) i konačne stope neodgovora. Da bi se dobile reprezentativne ocene za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014, korišćeni su ponderi.

Glavna komponenta pondera je recipročna vrednost frakcije uzorka, na osnovu izabranog broja domaćinstava u određenom stratumu (h), iz popisnog kruga (i) u okviru kategorije (c):

$$W_{hic} = \frac{1}{f_{hic}}$$

W_{hic} predstavlja ponder plana uzorka. Frakcija uzorka, označena sa f_{hic} , za c -tu kategoriju u okviru i -tog popisnog kruga u h -tom stratumu, predstavlja proizvod verovatnoća izbora u svakoj etapi za svaki stratum:

$$f_{hic} = p_{1hi} \times p_{2hic}$$

gde je p_{shic} verovatnoća izbora jedinice uzorka u svakoj etapi $s = (1,2)$ za uzorak domaćinstava u kategoriji c iz i -tog popisnog kruga u h -tom stratumu.

S obzirom na to da su ocenjeni broj domaćinstava u svakom popisnom krugu (PSU) u okviru za izbor uzorka u prvoj etapi i ažurirani broj domaćinstava u popisnom krugu bili različiti, bilo je potrebno izračunati pojedinačne ukupne frakcije uzorka za domaćinstva u svakom popisnom krugu (klasteru), u stratumu druge etape (sa decom mlađom od pet godina/bez dece mlađe od pet godina).

Frakcije uzorka za domaćinstva u svakom popisnom krugu i stratumu druge etape prema tome uključuju: verovatnoću (p_{1hi}) izbora popisnog kruga u h -tom stratumu, u prvoj etapi, i verovatnoću (p_{2hic}) izbora domaćinstava u popisnom krugu u kategoriji c .

Na osnovu plana uzorka, ove verovatnoće izračunate su na sledeći način:

$$p_{1hi} = \frac{n_h \times M_{hi}}{M_h}$$

n_h = broj izabranih popisnih krugova u stratumu h

M_{hi} = broj domaćinstava u i -tom popisnom krugu, iz h -tog stratuma na osnovu Popisa 2011. godine

M_h = ukupan broj domaćinstava u stratumu h na osnovu Popisa 2011. godine

$$p_{2hic} = \frac{m_{hic}}{M'_{hic}}$$

M'_{hic} = ažurirani broj domaćinstava u kategoriji c , u i -tom popisnom krugu iz h -tog stratuma

m_{hic} = broj domaćinstava izabranih u uzorak, u kategoriji c , i -tog popisnog kruga, iz h -tog stratuma

Druga komponenta pondera uzima u obzir nivo neodgovora za domaćinstvo i individualne upitnike. Korekcija za neodgovor za domaćinstva jednaka je recipročnoj vrednosti od:

RR_{hc} = broj anketiranih domaćinstava u stratumu hc / broj nađenih domaćinstava izabranih u uzorak u stratumu hc

Nakon završetka rada na terenu, izračunate su stope odgovora za svaki stratum. One su iskorišćene za korigovanje pondera plana uzorka izračunatih za svaki popisni krug. Stope odgovora u istraživanju Srbija — romska naselja MICS 2014 prikazane su u tabeli HH.1R ovog izveštaja.

Na sličan način, korekcije zbog neodgovora na individualnom nivou (žene i deca mlađa od pet godina) za svaki stratum jednake su recipročnoj vrednosti od:

RR_{hc} = broj popunjenih upitnika za žene (ili decu mlađu od pet godina) u stratumu hc / broj žena (ili dece mlađe od pet godina) koje/a ispunjavaju uslov, izabrane/a u uzorak u stratumu hc

Korektivni faktori, zbog nepopunjenih upitnika za žene i decu mlađu od pet godina, primenjeni su na korigovane pondere za domaćinstva. Broj evidentiranih žena i dece mlađe od pet godina koje je trebalo anketirati dobijen je na osnovu Spiska članova domaćinstva iz Upitnika za domaćinstvo, i to za domaćinstva u kojima je anketiranje obavljeno.

Ponderi za domaćinstva i individualni ponderi izračunati su množenjem navedenih faktora za svaki popisni krug i stratum druge etape (sa decom/bez dece). Ovi ponderi su zatim normalizovani, a jedan od ciljeva je da se izjednači ponderisani zbir anketiranih jedinica uzorka sa ukupnom veličinom uzorka na nacionalnom nivou. Normalizacija je izvršena deljenjem navedenih pondera uzorka sa prosečnim ponderom na nacionalnom nivou. Prosečni ponder je izračunat tako što je zbir pondera podeljen sa neponderisanom ukupnom vrednošću. Slična procedura je primenjena za izračunavanje normalizovanih pondera za žene i decu mlađu od pet godina. Normalizovani ponderi variraju između 0,19 i 9,69 u 100 popisnih krugova (klastera).

Ponderi uzorka su pridruženi svim bazama podataka i analize su izvršene ponderisanjem podataka za svako domaćinstvo, ženu i dete mlađe od pet godina.

Prilog B Spisak lica koja su učestvovala u istraživanju

Direktor projekta

Prof. dr Dragan Vukmirović, direktor RZS

Tehnički koordinatori

Nadežda Bogdanović, RZS

Dragana Đoković-Papić, RZS

Dizajn upitnika i metodologija

Nadežda Bogdanović, RZS

Vesna Zajc, RZS

Sofija Suvočarev, RZS

Aleksandra Jović, UNICEF

Tatjana Karaulac, UNICEF

Vesna Dejanović, UNICEF

Plan uzorka

Mirjana Ogrizović-Brašanac, RZS

Obrada podataka

Tijana Čomić, RZS

Vladica Janković, RZS

Tatjana Karaulac, UNICEF

Terenski koordinatori

Dragana Đoković-Papić, RZS

Jovanka Stojanović, RZS

UNICEF

Michel Saint-Lot, direktor, UNICEF, Srbija

Lesley Miller, zamenica direktora, UNICEF, Srbija

Aleksandra Jović, specijalista za praćenje prava deteta, UNICEF, Srbija

Tatjana Karaulac, konsultant na projektu, UNICEF, Srbija

Odnosi sa javnošću

Jadranka Milanović, savetnica za medije, UNICEF, Srbija

Vesna Savić Đukić, šef odseka za saradnju sa privatnim sektorom, UNICEF, Srbija

Ana Petrović, RZS

Maja Tanasić, RZS

Tehnički odbor

Jasmina Grozdanov, Dragana Jović i Milena Kanazir, Institut za javno zdravlje BATUT

Ivana Mišić, Ministarstvo zdravlja

Mirjana Ognjanović, Republički zavod za socijalnu zaštitu

Borislava Maksimović, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja

Jelena Marković, Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva (SIPRU)

Ivana Denić, Kancelarija za ljudska i manjinska prava

Dragana Đoković-Papić, RZS

Aleksandra Jović i Tatjana Karaulac, UNICEF

Upravni odbor

Dragan Ilić, Institut za javno zdravlje BATUT

Prof. dr Dragan Vukmirović, RZS

Darko Laketić, Ministarstvo zdravlja

Muhedin Fijuljanin/Zorana Lužanin, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja

Božidar Dakić, Republički zavod za socijalnu zaštitu

Suzana Paunović, Kancelarija za ljudska i manjinska prava

Žarko Šunderić, Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva

Judita Rajhenberg/Michel Saint-Lot, UNICEF

Spoljni konsultanti

Dragana Jović

Jelena Bekić

Marko Milanović

Goranka Lončarević

Milena Kanazir

Ljiljana Večanski

Sanja Timotijević

Zorica Matejić

Zorica Čaćić

Mirjana Maričić

Nataša Vukoje

Nataša Živković

Olgica Lužajić

Ružica Stojkanović

Santijana Maličević

Sanja Barac

Sefera Šabanović

Slađana Timotijević

Snežana Vukomanović

Svetlana Ranisavljević

Sonja Vojnović

Tamara Divljak

Tamara Popadić

Tereza Nanasi

Valeria Molnar

Vedrana Roguljić

Vinka Marinković

Violeta Nešić

Operateri unosa podataka

Slavica Pavkov

Anđelka Vulić

Borko Mandić

Danica Cvetinović

Dona Đogat

Jelena Stojković

Miladinka Đuričić

Milica Stošić

Nikola Križnik

Vesna Radonjić

Terenski koordinatori

Biljana Ilić

Branko Dragišić

Branko Josipović

Dragan Krstić

Dragan Kuzmić

Gordana Cvetinović

Jasmina Savić

Ljiljana Vuković

Nataša Mijakovac

Ergin Kurteši

Vukica Stojanović

Anketari

Andrijana Pejović

Ana Gavrilović

Biljana Mihailović

Branislava Glišović

Danijela Alimanović

Danijela Demirović

Danijela Ćuk

Eleonora Horvat

Erika Makan

Jelena Vesović-Obradović

Jelena Umičević

Jelena Spasić

Jovana Obradović

Jovana Lekić

Jovana Filić

Jovana Lazarević

Katarina Jonić

Kristina Mitrović

Lidia Dedić

Ljiljana Malinić

Maja Jovanović

Marija Milovanović

Marija Nacik

Marija Petrović

Marija Stojanović

Marina Pribis

Melita Veselović

Milica Mutapović

Milica Petrović

Milica Stančić

Mira Veselović

Mirjana Senjov

Merači

Dejan Koljević

Ivan Spasić

Mica Mitrović

Milan Ravas

Nemanja Paripović

Nemanja Lazarević

Nikola Kovačević

Predrag Popović

Predrag Đurak

Stefan Urošević

Vladan Jović

Vladica Stevanović

Terenski kontrolori

Blaženka Babić

Jasmina Životić

Jelena Čuljković

Katarina Ernjaković

Marija Janković

Milica Stojanović

Mirjana Mihajlović

Prilog C **Ocene uzoračkih grešaka**

Ocene uzoračkih grešaka za istraživanje Srbija MICS 2014

Uzorak ispitanika izabran za Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u Srbiji 2014 samo je jedan od uzoraka koji su mogli biti izabrani iz iste populacije, primenom istog plana uzorka i veličine. Svaki od ovih uzoraka dao bi rezultate koji se donekle razlikuju od rezultata izabranog uzorka. Uzoračke greške su mera varijabiliteta između ocena iz svih mogućih uzoraka. Veličina varijabiliteta nije tačno poznata, ali se može statistički oceniti na osnovu podataka ankete.

U ovom prilogu, za svaki od izabranih indikatora prikazane su sledeće mere uzoračke greške:

- ▶ **Standardna greška** (se): Standardna greška je kvadratni koren varijanse ocene. Za indikatore istraživanja kao što su aritmetičke sredine, proporcije ili količnici korišćen je Tejlorov metod linearizacije za ocenu standardnih grešaka.
- ▶ **Koeficijent varijacije** (se/r) kao relativna mera greške uzorka predstavlja količnik standardne greške i vrednosti indikatora.
- ▶ **Dizajn efekat — efekat plana uzorka** (d_{eff}) jeste količnik aktuelne varijanse indikatora, za plan uzorka primenjen u istraživanju, i varijanse hipotetičkog prostog slučajnog uzorka iste veličine. *Kvadratni koren dizajn efekta* (d_{eff}) iskorišćen je da pokaže efikasnost primenjenog plana uzorka u relaciji sa preciznošću. Vrednost d_{eff} -a od 1,0 pokazuje da je primenjeni plan uzorka za određeni indikator efikasan kao i prost slučajni uzorak, dok vrednost d_{eff} -a veća od 1,0 ukazuje na povećanje standardne greške zbog primene kompleksnijeg plana uzorka.
- ▶ **Granice intervala poverenja** izračunate su da bi se prikazao interval u okviru kojeg se može pretpostaviti da se nalazi prava vrednost populacije, sa izabranim nivoom poverenja. Za bilo koju statistiku izračunatu na osnovu istraživanja, vrednost statistike će se nalaziti u okviru, plus ili minus dva puta standardne greške ($r+2se$ ili $r-2se$) statistike u 95 procenata od svih mogućih uzoraka iste veličine i istog plana.

Za izračunavanje uzoračkih grešaka, na osnovu podataka MICS-a, korišćeni su programi razvijeni u CSPro-u, Verzija 5.0 i SPSS-u, Verzija 21, modul Complex Samples.

Rezultati su prikazani u narednim tabelama. Na osnovu uzoračkih grešaka koje su prethodno opisane, tabele sadrže i ponderisane i neponderisane vrednosti imenilaca za svaki indikator. Korišćenjem normalizovanih pondera, tako što se poredi ponderisane i neponderisane vrednosti, moguće je odrediti da li je broj jedinica u uzorku za određeni domen manji ili veći, u poređenju sa prosečnom frakcijom uzorka. Ako je ponderisana vrednost manja od neponderisane vrednosti, to znači da je broj jedinica u uzorku za posmatrani domen bio prezastupljen u uzorku. Kao što je objašnjeno kasnije u fusnoti tabele SE.1, postoje izuzeci u slučaju indikatora 3.15, 4.1, 4.3, 8.2 i 8.3.

Uzoračke greške su računane za indikatore od primarnog interesa na nacionalnom nivou, za gradska i ostala naselja i za regione. Među izabranim indikatorima, osam se odnosi na članove domaćinstva, 11 na žene, a 14 na decu ispod pet godina. Tabela SE.1 prikazuje listu indikatora za koje su izračunate uzoračke greške, uključujući osnovnu populaciju (imenilac) za svaki indikator. Tabele od SE.2 do SE.10 prikazuju izračunate uzoračke greške za izabrane domene.

Tabela SE.1: Indikatori koji su izabrani za izračunavanje standardnih grešaka, Srbija

Lista izabranih indikatora za koje se izračunavaju standardne greške i bazna populacija (imenioci) za svaki indikator, Srbija, 2014.

MICS5 indikator	Bazna populacija	
3.15	Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje	Svi članovi domaćinstava ^a
4.1	Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće	Svi članovi domaćinstava ^a
4.3	Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija	Svi članovi domaćinstava ^a
7.2	Spremnost za školu (deca koja pohađaju prvi razred osnovne škole)	Deca koja pohađaju prvi razred osnovne škole, bez obzira na starost
7.4	Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	Deca osnovnoškolskog uzrasta (ISCED klasifikacija)
7.5	Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	Deca srednjoškolskog uzrasta (ISCED klasifikacija)
8.2	Dečiji rad	Deca starosti 5–17 godina ^b
8.3	Nasilni metodi disciplinovanja	Deca starosti 1–14 godina ^b
2.6	Rani početak dojenja	Žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine
5.2	Rano rađanje	Žene starosti 20–24 godina
5.3	Stopa primene kontraceptivnih metoda	Žene starosti 15–49 godina koje su trenutno u braku ili su u vanbračnoj zajednici
5.4	Nezadovoljena potreba	Žene starosti 15–49 godina koje su trenutno u braku ili su u vanbračnoj zajednici
5.5a	Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, obučen zdravstveni radnik)	Žene starosti 155–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
5.5b	Obuhvat prenatalnom zaštitom (4+ puta, bilo koji pružalac usluge)	Žene starosti 155–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
5.7	Stručna pomoć pri porođaju	Žene starosti 155–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
5.9	Porođaji obavljani carskim rezom	Žene starosti 155–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
7.1	Stopa pismenosti mladih žena	Žene starosti 15–24 godine
8.5	Brak pre 18. godina	Žene starosti 20–49 godina
11.1	Zadovoljstvo životom	Žene starosti 15–24 godine
2.1a	Prevalencija pothranjenosti (umerena i teška)	Deca mlađa od 5 godina
2.1b	Prevalencija pothranjenosti (teška)	Deca mlađa od 5 godina
2.2a	Prevalencija zaostajanja u rastu (umerena i teška)	Deca mlađa od 5 godina
2.4	Prevalencija gojaznosti	Deca mlađa od 5 godina
2.7	Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	Odojčadi mlađa od 6 meseci
-	Puni obuhvat imunizacijom do trenutka anketiranja	Deca starosti 24–35 meseci ^c
-	Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze do trenutka anketiranja	Deca starosti 12–23 meseci ^c
-	Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize do trenutka anketiranja	Deca starosti 12–23 meseci ^c
-	Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP) do trenutka anketiranja	Deca starosti 12–23 meseci ^c
-	Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B (HepB) do trenutka anketiranja	Deca starosti 12–23 meseci ^c
-	Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influence tip „B“ (Hib) do trenutka anketiranja	Deca starosti 12–23 meseci ^c
-	Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele do trenutka anketiranja	Deca starosti 24–35 meseci ^c
6.1	Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu	Deca starosti 36–59 meseci
6.8	Indeks ranog razvoja deteta	Deca starosti 36–59 meseci

^a U cijlu izračunavanja ponderisanih rezultata za MICS indikatore 3.15, 4.1 i 4.3, za svako pojedinačno domaćinstvo, ponderi za domaćinstvo su pomnoženi sa brojem članova domaćinstva. Zato neponderisana bazna populacija predstavljena u SE tabelama odražava neponderisani broj domaćinstava, dok ponderisani brojevi predstavljaju populaciju u domaćinstvima.

^b Tokom terenskog rada sproveden je slučajni izbor jednog deteta starosti 1–17 godina po domaćinstvu za administriranje modula dečiji rad i/ili disciplinovanje deteta. Od dece koja su izabrana na slučajni način, modul dečiji rad je administriran za decu starosti 5–17 godina dok je modul disciplinovanje deteta administriran za decu starosti 1–14 godina. Da bi se uzeo u obzir slučajni izbor i izračunali MICS indikatori 8.2 i 8.3, ponder za domaćinstva je, za svako domaćinstvo, pomnožen ukupnim brojem dece iz navedene starosne grupe. Zato neponderisana bazna populacija predstavljena u SE tabelama odražava neponderisani broj domaćinstava sa decom navedene starosne grupe, dok ponderisani brojevi predstavljaju broj dece te starosne grupe.

^c Zbog načina na koji su tretirani nedostajući podaci, ponderisane vrednosti u SE tabelama za imunizaciju su različiti od vrednosti u tabeli CH.1.

Tabela SE.2: Uzoračke greške: Ukupan uzorak

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, dizajn efekti (*deff*), kvadratni koren dizajn efekta (*deft*), i granice intervala poverenja za izabrane indikatore, Srbija, 2014.

	MICS indikator	MDG indikator	Vrednost (<i>r</i>)	Standardna greška (<i>se</i>)	Koeficijent varijacije (<i>se/r</i>)	Dizajn efekat (<i>deff</i>)	Kvadratni koren dizajn efekta (<i>deft</i>)	Ponderisana vrednost	Neponderisana vrednost	Granice intervala poverenja	
										Donja granica $r - 2se$	Gornja granica $r + 2se$
Članovi domaćinstva											
Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje	3.15		0,3425	0,0102	0,030	2,846	1,687	19212	6191	0,322	0,363
Korišćenje poboljšanih izvora pijaće vode	4.1	7.8	0,9950	0,0011	0,001	1,636	1,279	19212	6191	0,993	0,997
Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija	4.3	7.9	0,9690	0,0036	0,004	2,669	1,634	19212	6191	0,962	0,976
Spremnost za školu (deca koja pohađaju 1 razred osnovne škole)	7.2		0,9811	0,0056	0,006	0,536	0,732	217	316	0,970	0,992
Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	7.4	2.1	0,9882	0,0051	0,005	2,341	1,530	766	1045	0,978	0,998
Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	7.5		0,9354	0,0084	0,009	1,770	1,330	1705	1500	0,919	0,952
Dečiji rad	8.2		0,0949	0,0091	0,096	2,568	1,602	4168	1628	0,077	0,113
Nasilni metodi disciplinovanja	8.3		0,4310	0,0171	0,040	9,119	3,020	4313	2755	0,397	0,465
Žene											
Rani početak dojenja	2.6		0,5076	0,0273	0,054	2,856	1,690	384	959	0,453	0,562
Rano rađanje	5.2		0,0137	0,0027	0,199	0,270	0,519	562	489	0,008	0,019
Stopa primene kontraceptivnih metoda	5.3	5.3	0,5840	0,0132	0,023	2,458	1,568	2846	3436	0,558	0,610
Nezadovoljena potreba	5.4	5.6	0,1494	0,0090	0,060	2,197	1,482	2846	3436	0,131	0,167
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, obučeni zdravstveni radnik)	5.5a	5.5	0,9834	0,0108	0,011	6,890	2,625	384	959	0,962	1,000
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, bilo koji pružalac usluga)	5.5b	5.5	0,9394	0,0142	0,015	3,384	1,839	384	959	0,911	0,968
Stručna pomoć pri porođaju	5.7	5.2	0,9841	0,0109	0,011	7,236	2,690	384	959	0,962	1,000
Porođaji obavljani carskim rezom	5.9		0,2880	0,0240	0,083	2,681	1,637	384	959	0,240	0,336
Stopa pismenosti mladih žena	7.1	2.3	0,9915	0,0033	0,003	1,159	1,077	1077	877	0,985	0,998
Brak pre 18. godine	8.5		0,0680	0,0053	0,078	1,911	1,382	4198	4325	0,057	0,079
Zadovoljstvo životom	11.1		0,9311	0,0116	0,012	1,834	1,354	1077	877	0,908	0,954
Deca mlađa od 5 godina											
Prevalencija pothranjenosti (umerena i teška)	2.1a	1.8	0,0178	0,0044	0,246	2,666	1,633	2353	2423	0,009	0,027
Prevalencija pothranjenosti (teška)	2.1b	1.8	0,0016	0,0007	0,456	0,825	0,908	2353	2423	0,000	0,003
Prevalencija zaostajanja u rastu (umerena i teška)	2.2a		0,0598	0,0088	0,147	3,322	1,823	2337	2404	0,042	0,077
Prevalencija gojaznosti	2.4		0,1388	0,0150	0,108	4,426	2,104	2270	2364	0,109	0,169
Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	2.7		0,1284	0,0132	0,103	0,263	0,513	321	169	0,102	0,155
Puni obuhvat imunizacijom do trenutka anketiranja	-		0,8056	0,0213	0,026	1,535	1,239	457	533	0,763	0,848
Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze (BCG) do trenutka anketiranja	-		0,9797	0,0082	0,008	1,752	1,324	487	522	0,963	0,996
Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize (OPV) do trenutka anketiranja	-		0,8842	0,0198	0,022	1,979	1,407	486	520	0,845	0,924
Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP) do trenutka anketiranja	-		0,8901	0,0195	0,022	2,017	1,420	485	518	0,851	0,929
Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B (HepB) do trenutka istraživanja	-		0,9317	0,0170	0,018	2,340	1,530	483	517	0,898	0,966
Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influence tip „B” (Hib) do trenutka istraživanja	-		0,8270	0,0219	0,026	1,725	1,313	485	517	0,783	0,871
Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1) do trenutka istraživanja	-		0,9442	0,0106	0,011	1,123	1,060	454	529	0,923	0,965
Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu	6.1		0,5024	0,0331	0,066	5,297	2,301	1200	1211	0,436	0,569
Indeks ranog razvoja deteta	6.8		0,9510	0,0086	0,009	1,927	1,388	1200	1211	0,934	0,968

Tabela SE.3: Uzoračke greške: Gradska naselja

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, dizajn efekti (*deff*), kvadratni koren dizajn efekta (*deft*), i granice intervala poverenja za izabrane indikatore, Srbija, 2014.

	MICS indikator	MDG indikator	Vrednost (<i>r</i>)	Standardna greška (<i>se</i>)	Koeficijent varijacije (<i>se/r</i>)	Dizajn efekat (<i>deff</i>)	Kvadratni koren dizajn efekta (<i>deft</i>)	Ponderisana vrednost	Neponderisana vrednost	Granice intervala poverenja	
										Donja granica $r - 2se$	Gornja granica $r + 2se$
Članovi domaćinstva											
Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje	3.15		0,1746	0,0134	0,077	4,623	2,150	11345	3702	0,148	0,201
Korišćenje poboljšanih izvora pijaće vode	4.1	7.8	0,9989	0,0008	0,001	2,177	1,476	11345	3702	0,997	1,000
Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija	4.3	7.9	0,9884	0,0032	0,003	3,372	1,836	11345	3702	0,982	0,995
Spremnost za školu (deca koja pohađaju 1 razred osnovne škole)	7.2		0,9826	0,0054	0,005	0,298	0,546	137	179	0,972	0,993
Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	7.4	2.1	0,9957	0,0027	0,003	1,012	1,006	466	596	0,990	1,000
Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	7.5		0,9476	0,0112	0,012	2,085	1,444	979	830	0,925	0,970
Dečiji rad	8.2		0,0480	0,0087	0,181	2,481	1,575	2437	931	0,031	0,065
Nasilni metodi disciplinovanja	8.3		0,4571	0,0220	0,048	9,778	3,127	2573	1702	0,413	0,501
Žene											
Rani početak dojenja	2.6		0,5200	0,0370	0,071	3,281	1,811	229	600	0,446	0,594
Rano rađanje	5.2		0,0111	0,0028	0,248	0,184	0,429	353	267	0,006	0,017
Stopa primene kontraceptivnih metoda	5.3	5.3	0,5806	0,0182	0,031	2,749	1,658	1651	2028	0,544	0,617
Nezadovoljena potreba	5.4	5.6	0,1483	0,0128	0,086	2,628	1,621	1651	2028	0,123	0,174
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, obučen zdravstveni radnik)	5.5a	5.5	0,9750	0,0179	0,018	7,915	2,813	229	600	0,939	1,000
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, bilo koji pružalac usluga)	5.5b	5.5	0,9384	0,0209	0,022	4,535	2,130	229	600	0,896	0,980
Stručna pomoć pri porođaju	5.7	5.2	0,9791	0,0179	0,018	9,324	3,053	229	600	0,943	1,000
Porođaji obavljani carskim rezom	5.9		0,2942	0,0340	0,115	3,329	1,825	229	600	0,226	0,362
Stopa pismenosti mladih žena	7.1	2.3	0,9919	0,0045	0,004	1,179	1,086	653	476	0,983	1,000
Brak pre 18. godine	8.5		0,0473	0,0065	0,138	2,483	1,576	2569	2622	0,034	0,060
Zadovoljstvo životom	11.1		0,9128	0,0173	0,019	1,786	1,336	653	476	0,878	0,947
Deca mlađa od 5 godina											
Prevalencija pothranjenosti (umerena i teška)	2.1a	1.8	0,0232	0,0068	0,293	3,027	1,740	1450	1489	0,010	0,037
Prevalencija pothranjenosti (teška)	2.1b	1.8	0,0027	0,0012	0,456	0,823	0,907	1450	1489	0,000	0,005
Prevalencija zaostajanja u rastu (umerena i teška)	2.2a		0,0647	0,0125	0,193	3,785	1,946	1440	1476	0,040	0,090
Prevalencija gojaznosti	2.4		0,1430	0,0212	0,148	5,315	2,305	1388	1452	0,101	0,185
Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	2.7		0,1827	0,0229	0,126	0,391	0,625	213	112	0,137	0,229
Puni obuhvat imunizacijom do trenutka anketiranja	-		0,8366	0,0220	0,026	1,173	1,083	285	331	0,792	0,881
Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze (BCG) do trenutka anketiranja	-		0,9904	0,0038	0,004	0,496	0,704	298	333	0,983	0,998
Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize (OPV) do trenutka anketiranja	-		0,8852	0,0237	0,027	1,831	1,353	297	332	0,838	0,933
Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP) do trenutka anketiranja	-		0,8885	0,0237	0,027	1,865	1,366	296	330	0,841	0,936
Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B (HepB) do trenutka istraživanja	-		0,9513	0,0104	0,011	0,764	0,874	296	331	0,931	0,972
Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influence tip „B“ (Hib) do trenutka istraživanja	-		0,8418	0,0247	0,029	1,512	1,230	296	330	0,792	0,891
Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1) do trenutka istraživanja	-		0,9420	0,0122	0,013	0,893	0,945	283	327	0,918	0,966
Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu	6.1		0,6262	0,0416	0,066	5,681	2,383	780	768	0,543	0,709
Indeks ranog razvoja deteta	6.8		0,9676	0,0077	0,008	1,463	1,210	780	768	0,952	0,983

Tabela SE.4: Uzoračke greške: Ostala naselja

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, dizajn efekti (*deff*), kvadratni koren dizajn efekta (*deft*), i granice intervala poverenja za izabrane indikatore, Srbija, 2014.

	MICS indikator	MDG indikator	Vrednost (<i>r</i>)	Standardna greška (<i>se</i>)	Koeficijent varijacije (<i>se/r</i>)	Dizajn efekat (<i>deff</i>)	Kvadratni koren dizajn efekta (<i>deft</i>)	Ponderisana vrednost	Neponderisana vrednost	Granice intervala poverenja	
										Donja granica $r - 2se$	Gornja granica $r + 2se$
Članovi domaćinstva											
Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje	3.15		0,5846	0,0153	0,026	2,404	1,551	7867	2489	0,554	0,615
Korišćenje poboljšanih izvora pijaće vode	4.1	7.8	0,9894	0,0026	0,003	1,554	1,246	7867	2489	0,984	0,995
Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija	4.3	7.9	0,9411	0,0075	0,008	2,514	1,586	7867	2489	0,926	0,956
Spremnost za školu (deca koja pohađaju 1 razred osnovne škole)	7.2		0,9786	0,0122	0,012	0,962	0,981	81	137	0,954	1,000
Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	7.4	2.1	0,9766	0,0118	0,012	2,729	1,652	300	449	0,953	1,000
Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	7.5		0,9190	0,0128	0,014	1,462	1,209	726	670	0,893	0,944
Dečiji rad	8.2		0,1616	0,0182	0,112	2,837	1,684	1732	697	0,125	0,198
Nasilni metodi disciplinovanja	8.3		0,3920	0,0261	0,067	7,603	2,757	1740	1053	0,340	0,444
Žene											
Rani početak dojenja	2.6		0,4892	0,0407	0,083	2,376	1,541	155	359	0,408	0,571
Rano rađanje	5.2		0,0181	0,0055	0,307	0,383	0,619	209	222	0,007	0,029
Stopa primene kontraceptivnih metoda	5.3	5.3	0,5887	0,0188	0,032	2,060	1,435	1195	1408	0,551	0,626
Nezadovoljena potreba	5.4	5.6	0,1510	0,0122	0,081	1,631	1,277	1195	1408	0,127	0,175
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, obučeni zdravstveni radnik)	5.5a	5.5	0,9958	0,0025	0,003	0,530	0,728	155	359	0,991	1,000
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, bilo koji pružalac usluga)	5.5b	5.5	0,9410	0,0166	0,018	1,777	1,333	155	359	0,908	0,974
Stručna pomoć pri porođaju	5.7	5.2	0,9917	0,0043	0,004	0,804	0,896	155	359	0,983	1,000
Porođaji obavljani carskim rezom	5.9		0,2787	0,0315	0,113	1,761	1,327	155	359	0,216	0,342
Stopa pismenosti mladih žena	7.1	2.3	0,9907	0,0050	0,005	1,098	1,048	423	401	0,981	1,000
Brak pre 18. godine	8.5		0,1005	0,0090	0,090	1,534	1,238	1629	1703	0,082	0,119
Zadovoljstvo životom	11.1		0,9594	0,0107	0,011	1,173	1,083	423	401	0,938	0,981
Deca mlađa od 5 godina											
Prevalencija pothranjenosti (umerena i teška)	2.1a	1.8	0,0092	0,0034	0,365	1,160	1,077	903	934	0,002	0,016
Prevalencija pothranjenosti (teška)	2.1b	1.8	0,0000	0,0000	0,000	np	np	903	934	0,000	0,000
Prevalencija zaostajanja u rastu (umerena i teška)	2.2a		0,0520	0,0111	0,214	2,319	1,523	897	928	0,030	0,074
Prevalencija gojaznosti	2.4		0,1322	0,0191	0,144	2,892	1,701	882	912	0,094	0,170
Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	2.7		0,0219	0,0141	0,646	0,523	0,723	108	57	0,000	0,050
Puni obuhvat imunizacijom do trenutka anketiranja	-		0,7541	0,0395	0,052	1,695	1,302	172	202	0,675	0,833
Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze (BCG) do trenutka anketiranja	-		0,9630	0,0200	0,021	2,116	1,455	190	189	0,923	1,000
Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize (OPV) do trenutka anketiranja	-		0,8825	0,0345	0,039	2,152	1,467	189	188	0,813	0,952
Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP) do trenutka anketiranja	-		0,8927	0,0337	0,038	2,220	1,490	189	188	0,825	0,960
Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B (HepB) do trenutka istraživanja	-		0,9005	0,0393	0,044	3,192	1,787	187	186	0,822	0,979
Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influenzae tip „B” (Hib) do trenutka istraživanja	-		0,8037	0,0403	0,050	1,918	1,385	189	187	0,723	0,884
Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1) do trenutka istraživanja	-		0,9478	0,0195	0,021	1,553	1,246	171	202	0,909	0,987
Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu	6.1		0,2731	0,0275	0,101	1,687	1,299	421	443	0,218	0,328
Indeks ranog razvoja deteta	6.8		0,9202	0,0192	0,021	2,209	1,486	421	443	0,882	0,959

np — nije primenljivo

Tabela SE.5: Uzoračke greške: Beogradski region

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, dizajn efekti (*deff*), kvadratni koren dizajn efekta (*deft*), i granice intervala poverenja za izabrane indikatore, Srbija, 2014.

	MICS indikator	MDG indikator	Vrednost (<i>r</i>)	Standardna greška (<i>se</i>)	Koeficijent varijacije (<i>se/r</i>)	Dizajn efekat (<i>deff</i>)	Kvadratni koren dizajn efekta (<i>deft</i>)	Ponderisana vrednost	Neponderisana vrednost	Granice intervala poverenja	
										Donja granica <i>r</i> - 2 <i>se</i>	Gornja granica <i>r</i> + 2 <i>se</i>
Članovi domaćinstva											
Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje	3.15		0,0989	0,0159	0,160	3,718	1,928	4345	1317	0,067	0,131
Korišćenje poboljšanih izvora pijaće vode	4.1	7.8	0,9997	0,0003	0,000	0,338	0,582	4345	1317	0,999	1,000
Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija	4.3	7.9	0,9887	0,0047	0,005	2,645	1,626	4345	1317	0,979	0,998
Spremnost za školu (deca koja pohađaju 1 razred osnovne škole)	7.2		0,9891	0,0098	0,010	0,518	0,720	45	59	0,970	1,000
Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	7.4	2.1	0,9921	0,0065	0,007	1,080	1,039	159	200	0,979	1,000
Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	7.5		0,9231	0,0238	0,026	2,066	1,437	320	260	0,876	0,971
Dečiji rad	8.2		0,0623	0,0200	0,322	3,494	1,869	803	312	0,022	0,102
Nasilni metodi disciplinovanja	8.3		0,3997	0,0407	0,102	13,163	3,628	918	620	0,318	0,481
Žene											
Rani početak dojenja	2.6		0,5372	0,0674	0,125	3,928	1,982	91	216	0,402	0,672
Rano rađanje	5.2		0,0022	0,0022	1,012	0,197	0,443	138	90	0,000	0,007
Stopa primene kontraceptivnih metoda	5.3	5.3	0,4449	0,0300	0,068	2,595	1,611	601	711	0,385	0,505
Nezadovoljena potreba	5.4	5.6	0,2224	0,0255	0,115	2,679	1,637	601	711	0,171	0,273
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, obučeni zdravstveni radnik)	5.5a	5.5	0,9468	0,0438	0,046	8,178	2,860	91	216	0,859	1,000
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, bilo koji pružalac usluga)	5.5b	5.5	0,9188	0,0431	0,047	5,343	2,311	91	216	0,833	1,000
Stručna pomoć pri porođaju	5.7	5.2	0,9454	0,0437	0,046	7,965	2,822	91	216	0,858	1,000
Porođaji obavljani carskim rezom	5.9		0,2456	0,0616	0,251	4,405	2,099	91	216	0,122	0,369
Stopa pismenosti mladih žena	7.1	2.3	0,9968	0,0017	0,002	0,145	0,381	231	152	0,993	1,000
Brak pre 18. godine	8.5		0,0282	0,0096	0,343	3,270	1,808	1012	963	0,009	0,047
Zadovoljstvo životom	11.1		0,8842	0,0407	0,046	2,442	1,563	231	152	0,803	0,966
Deca mlađa od 5 godina											
Prevalencija pothranjenosti (umerena i teška)	2.1a	1.8	0,0188	0,0059	0,316	0,922	0,960	489	483	0,007	0,031
Prevalencija pothranjenosti (teška)	2.1b	1.8	0,0012	0,0012	0,974	0,563	0,751	489	483	0,000	0,004
Prevalencija zaostajanja u rastu (umerena i teška)	2.2a		0,0419	0,0108	0,257	1,365	1,168	482	473	0,020	0,063
Prevalencija gojaznosti	2.4		0,1358	0,0339	0,250	4,495	2,120	438	460	0,068	0,204
Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	2.7		(0,3233)	(0,0124)	(0,038)	(0,027)	(0,163)	67	39	(0,299)	(0,348)
Puni obuhvat imunizacijom do trenutka anketiranja	-		0,6790	0,0625	0,092	2,113	1,454	109	119	0,554	0,804
Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze (BCG) do trenutka anketiranja	-		0,9464	0,0303	0,032	2,249	1,500	111	125	0,886	1,000
Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize (OPV) do trenutka anketiranja	-		0,7110	0,0625	0,088	2,355	1,534	111	125	0,586	0,836
Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP) do trenutka anketiranja	-		0,7152	0,0631	0,088	2,402	1,550	110	124	0,589	0,841
Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B (HepB) do trenutka istraživanja	-		0,8895	0,0598	0,067	4,438	2,107	110	123	0,770	1,000
Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influenzae tip „B“ (Hib) do trenutka istraživanja	-		0,6939	0,0632	0,091	2,293	1,514	110	123	0,568	0,820
Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1) do trenutka istraživanja	-		0,9575	0,0123	0,013	0,432	0,658	109	118	0,933	0,982
Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu	6.1		0,7221	0,0635	0,088	6,054	2,460	386	302	0,595	0,849
Indeks ranog razvoja deteta	6.8		0,9534	0,0166	0,017	1,872	1,368	386	302	0,920	0,987

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Tabela SE.6: Uzoračke greške: Region Vojvodine

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, dizajn efekti (*deff*), kvadratni koren dizajn efekta (*deft*), i granice intervala poverenja za izabrane indikatore, Srbija, 2014.

	MICS indikator	MDG indikator	Vrednost (<i>r</i>)	Standardna greška (<i>se</i>)	Koeficijent varijacije (<i>se/r</i>)	Dizajn efekat (<i>deff</i>)	Kvadratni koren dizajn efekta (<i>deft</i>)	Ponderisana vrednost	Neponderisana vrednost	Granice intervala poverenja	
										Donja granica $r - 2se$	Gornja granica $r + 2se$
Članovi domaćinstva											
Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje	3.15		0,1523	0,0153	0,100	3,068	1,752	5113	1701	0,122	0,183
Korišćenje poboljšanih izvora pijaće vode	4.1	7.8	0,9957	0,0025	0,002	2,435	1,561	5113	1701	0,991	1,000
Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija	4.3	7.9	0,9900	0,0035	0,004	2,106	1,451	5113	1701	0,983	0,997
Spremnost za školu (deca koja pohađaju 1 razred osnovne škole)	7.2		0,9822	0,0098	0,010	0,525	0,725	69	96	0,963	1,000
Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	7.4	2.1	0,9827	0,0055	0,006	0,550	0,742	234	311	0,972	0,994
Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	7.5		0,9329	0,0198	0,021	2,578	1,606	438	411	0,893	0,973
Dečiji rad	8.2		0,0847	0,0130	0,153	1,544	1,243	1168	443	0,059	0,111
Nasilni metodi disciplinovanja	8.3		0,4710	0,0262	0,056	5,023	2,241	1199	724	0,419	0,523
Žene											
Rani početak dojenja	2.6		0,6283	0,0518	0,083	2,969	1,723	112	259	0,525	0,732
Rano rađanje	5.2		0,0269	0,0062	0,229	0,172	0,415	141	120	0,015	0,039
Stopa primene kontraceptivnih metoda	5.3	5.3	0,5738	0,0234	0,041	2,009	1,417	765	902	0,527	0,621
Nezadovoljena potreba	5.4	5.6	0,1176	0,0141	0,120	1,738	1,318	765	902	0,089	0,146
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, obučeni zdravstveni radnik)	5.5a	5.5	0,9915	0,0044	0,004	0,590	0,768	112	259	0,983	1,000
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, bilo koji pružalac usluga)	5.5b	5.5	0,9439	0,0233	0,025	2,634	1,623	112	259	0,897	0,990
Stručna pomoć pri porođaju	5.7	5.2	0,9912	0,0053	0,005	0,827	0,909	112	259	0,981	1,000
Porođaji obavljani carskim rezom	5.9		0,2557	0,0467	0,183	2,959	1,720	112	259	0,162	0,349
Stopa pismenosti mladih žena	7.1	2.3	0,9708	0,0130	0,013	1,371	1,171	273	232	0,945	0,997
Brak pre 18. godine	8.5		0,0716	0,0099	0,139	1,672	1,293	1106	1129	0,052	0,091
Zadovoljstvo životom	11.1		0,9436	0,0165	0,018	1,188	1,090	273	232	0,910	0,977
Deca mlađa od 5 godina											
Prevalencija pothranjenosti (umerena i teška)	2.1a	1.8	0,0359	0,0134	0,374	3,518	1,876	709	675	0,009	0,063
Prevalencija pothranjenosti (teška)	2.1b	1.8	0,0033	0,0020	0,590	0,789	0,888	709	675	0,000	0,007
Prevalencija zaostajanja u rastu (umerena i teška)	2.2a		0,0876	0,0224	0,256	4,221	2,055	706	672	0,043	0,133
Prevalencija gojaznosti	2.4		0,1224	0,0360	0,294	8,073	2,841	703	669	0,050	0,194
Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	2.7		(0,1112)	(0,0256)	(0,230)	(0,318)	(0,564)	124	49	(0,060)	(0,162)
Puni obuhvat imunizacijom do trenutka anketiranja	-		0,9095	0,0183	0,020	0,612	0,782	137	152	0,873	0,946
Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze (BCG) do trenutka anketiranja	-		0,9958	0,0044	0,004	0,628	0,792	141	138	0,987	1,000
Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize (OPV) do trenutka anketiranja	-		0,9383	0,0176	0,019	0,724	0,851	140	136	0,903	0,974
Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP) do trenutka anketiranja	-		0,9445	0,0160	0,017	0,662	0,814	140	136	0,912	0,977
Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B (HepB) do trenutka istraživanja	-		0,9405	0,0285	0,030	1,956	1,398	140	136	0,884	0,997
Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influenzae tip „B” (Hib) do trenutka istraživanja	-		0,8951	0,0277	0,031	1,106	1,052	140	136	0,840	0,951
Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1) do trenutka istraživanja	-		0,9460	0,0159	0,017	0,741	0,861	135	150	0,914	0,978
Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu	6.1		0,4741	0,0430	0,091	2,301	1,517	283	311	0,388	0,560
Indeks ranog razvoja deteta	6.8		0,9284	0,0191	0,021	1,708	1,307	283	311	0,890	0,967

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Tabela SE.7: Uzoračke greške: Region Šumadije i Zapadne Srbije

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, dizajn efekti (*deff*), kvadratni koren dizajn efekta (*deft*), i granice intervala poverenja za izabrane indikatore, Srbija, 2014.

	MICS indikator	MDG indikator	Vrednost (<i>r</i>)	Standardna greška (<i>se</i>)	Koeficijent varijacije (<i>se/r</i>)	Dizajn efekat (<i>deff</i>)	Kvadratni koren dizajn efekta (<i>deft</i>)	Ponderisana vrednost	Neponderisana vrednost	Granice intervala poverenja	
										Donja granica <i>r</i> - 2 <i>se</i>	Gornja granica <i>r</i> + 2 <i>se</i>
Članovi domaćinstva											
Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje	3.15		0,5408	0,0225	0,042	3,485	1,867	5284	1704	0,496	0,586
Korišćenje poboljšanih izvora pijaće vode	4.1	7.8	0,9918	0,0028	0,003	1,706	1,306	5284	1704	0,986	0,998
Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija	4.3	7.9	0,9442	0,0103	0,011	3,403	1,845	5284	1704	0,924	0,965
Spremnost za školu (deca koja pohađaju 1 razred osnovne škole)	7.2		0,9763	0,0023	0,002	0,021	0,144	54	89	0,972	0,981
Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	7.4	2.1	0,9826	0,0164	0,017	4,837	2,199	213	311	0,950	1,000
Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	7.5		0,9215	0,0144	0,016	1,241	1,114	501	436	0,893	0,950
Dečiji rad	8.2		0,1174	0,0186	0,159	2,631	1,622	1208	477	0,080	0,155
Nasilni metodi disciplinovanja	8.3		0,4072	0,0382	0,094	12,094	3,478	1226	760	0,331	0,484
Žene											
Rani početak dojenja	2.6		0,4159	0,0416	0,100	1,895	1,377	102	267	0,333	0,499
Rano rađanje	5.2		0,0143	0,0059	0,410	0,401	0,633	187	165	0,003	0,026
Stopa primene kontraceptivnih metoda	5.3	5.3	0,5922	0,0224	0,038	2,066	1,437	800	992	0,547	0,637
Nezadovoljena potreba	5.4	5.6	0,1751	0,0182	0,104	2,281	1,510	800	992	0,139	0,212
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, obučen zdravstveni radnik)	5.5a	5.5	0,9973	0,0027	0,003	0,712	0,844	102	267	0,992	1,000
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, bilo koji pružalac usluga)	5.5b	5.5	0,9442	0,0188	0,020	1,774	1,332	102	267	0,907	0,982
Stručna pomoć pri porođaju	5.7	5.2	1,0000	0,0000	0,000	np	np	102	267	1,000	1,000
Porođaji obavljani carskim rezom	5.9		0,3711	0,0381	0,103	1,655	1,287	102	267	0,295	0,447
Stopa pismenosti mladih žena	7.1	2.3	0,9991	0,0009	0,001	0,250	0,500	330	282	0,997	1,000
Brak pre 18. godine	8.5		0,0781	0,0111	0,142	2,081	1,443	1150	1219	0,056	0,100
Zadovoljstvo životom	11.1		0,9278	0,0111	0,012	0,518	0,720	330	282	0,906	0,950
Deca mlađa od 5 godina											
Prevalencija pothranjenosti (umerena i teška)	2.1a	1.8	0,0052	0,0026	0,500	0,901	0,949	655	693	0,000	0,010
Prevalencija pothranjenosti (teška)	2.1b	1.8	0,0013	0,0013	1,007	0,937	0,968	655	693	0,000	0,004
Prevalencija zaostajanja u rastu (umerena i teška)	2.2a		0,0569	0,0139	0,244	2,481	1,575	652	689	0,029	0,085
Prevalencija gojaznosti	2.4		0,1583	0,0222	0,140	2,475	1,573	637	673	0,114	0,203
Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	2.7		(0,1122)	(0,0148)	(0,132)	(0,077)	(0,277)	46	36	(0,083)	(0,142)
Puni obuhvat imunizacijom do trenutka anketiranja	-		0,8449	0,0435	0,052	2,081	1,443	122	145	0,758	0,932
Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze (BCG) do trenutka anketiranja	-		0,9906	0,0093	0,009	1,304	1,142	151	140	0,972	1,000
Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize (OPV) do trenutka anketiranja	-		0,9344	0,0194	0,021	0,851	0,922	151	140	0,896	0,973
Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP) do trenutka anketiranja	-		0,9414	0,0176	0,019	0,779	0,883	151	140	0,906	0,977
Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B (HepB) do trenutka istraživanja	-		0,9590	0,0141	0,015	0,697	0,835	149	139	0,931	0,987
Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influenzae tip „B“ (Hib) do trenutka istraživanja	-		0,8438	0,0296	0,035	0,926	0,962	151	140	0,785	0,903
Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1) do trenutka istraživanja	-		0,9922	0,0078	0,008	1,140	1,068	121	144	0,977	1,000
Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu	6.1		0,3592	0,0341	0,095	1,669	1,292	309	332	0,291	0,427
Indeks ranog razvoja deteta	6.8		0,9557	0,0179	0,019	2,513	1,585	309	332	0,920	0,992

 () Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva
 np — nije primenljivo

Tabela SE.8: Uzoračke greške: Region Južne i Istočne Srbije

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, dizajn efekti (*deff*), kvadratni koren dizajn efekta (*deft*), i granice intervala poverenja za izabrane indikatore, Srbija, 2014.

	MICS indikator	MDG indikator	Vrednost (<i>r</i>)	Standardna greška (<i>se</i>)	Koeficijent varijacije (<i>se/r</i>)	Dizajn efekat (<i>deff</i>)	Kvadratni koren dizajn efekta (<i>deft</i>)	Ponderisana vrednost	Neponderisana vrednost	Granice intervala poverenja	
										Donja granica $r - 2se$	Gornja granica $r + 2se$
Članovi domaćinstva											
Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje	3.15		0,5624	0,0243	0,043	3,536	1,881	4470	1469	0,514	0,611
Korišćenje poboljšanih izvora pijaće vode	4.1	7.8	0,9935	0,0022	0,002	1,078	1,038	4470	1469	0,989	0,998
Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija	4.3	7.9	0,9552	0,0078	0,008	2,066	1,438	4470	1469	0,940	0,971
Spremnost za školu (deca koja pohađaju 1 razred osnovne škole)	7.2		0,9774	0,0190	0,019	1,163	1,078	49	72	0,939	1,000
Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	7.4	2.1	1,0000	0,0000	0,000	np	np	160	223	1,000	1,000
Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	7.5		0,9623	0,0095	0,010	0,982	0,991	447	393	0,943	0,981
Dečiji rad	8.2		0,1063	0,0216	0,204	3,247	1,802	990	396	0,063	0,150
Nasilni metodi disciplinovanja	8.3		0,4422	0,0290	0,065	6,716	2,592	970	651	0,384	0,500
Žene											
Rani početak dojenja	2.6		0,4199	0,0610	0,145	3,294	1,815	78	217	0,298	0,542
Rano rađanje	5.2		0,0096	0,0047	0,491	0,264	0,514	96	114	0,000	0,019
Stopa primene kontraceptivnih metoda	5.3	5.3	0,7085	0,0270	0,038	2,920	1,709	681	831	0,655	0,762
Nezadovoljena potreba	5.4	5.6	0,0907	0,0127	0,140	1,627	1,276	681	831	0,065	0,116
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, obučeni zdravstveni radnik)	5.5a	5.5	0,9960	0,0029	0,003	0,468	0,684	78	217	0,990	1,000
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, bilo koji pružalac usluga)	5.5b	5.5	0,9507	0,0231	0,024	2,453	1,566	78	217	0,905	0,997
Stručna pomoć pri porođaju	5.7	5.2	0,9982	0,0019	0,002	0,418	0,646	78	217	0,994	1,000
Porođaji obavljeni carskim rezom	5.9		0,2749	0,0443	0,161	2,130	1,460	78	217	0,186	0,364
Stopa pismenosti mladih žena	7.1	2.3	0,9991	0,0008	0,001	0,177	0,421	242	211	0,997	1,000
Brak pre 18. godine	8.5		0,0943	0,0114	0,120	1,531	1,237	931	1014	0,072	0,117
Zadovoljstvo životom	11.1		0,9664	0,0155	0,016	1,552	1,246	242	211	0,935	0,997
Deca mlađa od 5 godina											
Prevalencija pothranjenosti (umerena i teška)	2.1a	1.8	0,0078	0,0036	0,461	0,948	0,974	499	572	0,001	0,015
Prevalencija pothranjenosti (teška)	2.1b	1.8	0,0000	0,0000	0,000	np	np	499	572	0,000	0,000
Prevalencija zaostajanja u rastu (umerena i teška)	2.2a		0,0415	0,0132	0,317	2,484	1,576	497	570	0,015	0,068
Prevalencija gojaznosti	2.4		0,1398	0,0221	0,158	2,278	1,509	492	562	0,096	0,184
Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	2.7		(0,0089)	(0,0020)	(0,220)	(0,019)	(0,138)	85	45	(0,005)	(0,013)
Puni obuhvat imunizacijom do trenutka anketiranja	-		0,7464	0,0459	0,062	1,292	1,137	89	117	0,655	0,838
Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze (BCG) do trenutka anketiranja	-		0,9774	0,0155	0,016	1,284	1,133	84	119	0,946	1,000
Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize (OPV) do trenutka anketiranja	-		0,9323	0,0200	0,021	0,748	0,865	84	119	0,892	0,972
Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP) do trenutka anketiranja	-		0,9371	0,0195	0,021	0,752	0,867	83	118	0,898	0,976
Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B (HepB) do trenutka istraživanja	-		0,9237	0,0121	0,013	0,244	0,494	84	119	0,900	0,948
Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influenzae tip „B“ (Hib) do trenutka istraživanja	-		0,8577	0,0226	0,026	0,490	0,700	83	118	0,813	0,903
Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1) do trenutka istraživanja	-		0,8604	0,0432	0,050	1,799	1,341	89	117	0,774	0,947
Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu	6.1		0,3568	0,0441	0,124	2,247	1,499	223	266	0,269	0,445
Indeks ranog razvoja deteta	6.8		0,9691	0,0091	0,009	0,734	0,857	223	266	0,951	0,987

 () Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva
 np — nije primenljivo

Ocene uzoračkih grešaka za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014

Uzorak ispitanika izabran za Istraživanje višestrukih pokazatelja u romskim naseljima u Srbiji 2014 samo je jedan od uzoraka koji su mogli biti izabrani iz iste populacije, primenom istog plana uzorka i veličine. Svaki od ovih uzoraka dao bi rezultate koji se donekle razlikuju od rezultata izabranog uzorka. Uzoračke greške su mera varijabiliteta između ocena iz svih mogućih uzoraka. Veličina varijabiliteta nije tačno poznata, ali se može statistički oceniti na osnovu podataka ankete

U ovom prilogu, za svaki od izabranih indikatora prikazane su sledeće mere uzoračke greške:

- ▶ **Standardna greška** (se): Standardna greška je kvadratni koren varijanse ocene. Za indikatore istraživanja kao što su aritmetičke sredine, proporcije ili količnici, korišćen je Tejlorov metod linearizacije za ocenu standardnih grešaka.
- ▶ **Koeficijent varijacije** (se/r) kao relativna mera greške uzorka predstavlja količnik standardne greške i vrednosti indikatora.
- ▶ **Dizajn efekat — efekat plana uzorka** ($deff$) jeste količnik aktuelne varijanse indikatora, za plan uzorka primenjen u istraživanju i varijanse hipotetičkog prostog slučajnog uzorka iste veličine. *Kvadratni koren dizajn efekta* ($deft$) iskorišćen je da pokaže efikasnost primenjenog plana uzorka u relaciji sa preciznošću. Vrednost $deft$ -a od 1,0 pokazuje da je primenjeni plan uzorka za određeni indikator efikasan kao i prost slučajni uzorak, dok vrednost $deft$ -a veća od 1,0 ukazuje na povećanje standardne greške zbog primene kompleksnijeg plana uzorka.
- ▶ **Granice intervala poverenja** izračunate su da bi se prikazao interval u okviru kojeg se može pretpostaviti da se nalazi prava vrednost populacije, sa izabranim nivoom poverenja. Za bilo koju statistiku izračunatu na osnovu istraživanja, vrednost statistike će se nalaziti u okviru, plus ili minus dva puta standardne greške ($r+2se$ ili $r-2se$) statistike u 95 procenata od svih mogućih uzoraka iste veličine i istog plana.

Za izračunavanje uzoračkih grešaka, na osnovu podataka MICS-a, korišćeni su programi razvijeni u CSPro-u, Verzija 5.0 i SPSS-u, Verzija 21, modul Complex Samples.

Rezultati su prikazani u narednim tabelama. Na osnovu uzoračkih grešaka koje su prethodno opisane, tabele sadrže i ponderisane i neponderisane vrednosti imenilaca za svaki indikator. Korišćenjem normalizovanih pondera, tako što se porede ponderisane i neponderisane vrednosti moguće je odrediti da li je broj jedinica u uzorku za određeni domen manji ili veći, u poređenju sa prosečnom frakcijom uzorka. Ako je ponderisana vrednost manja od neponderisane vrednosti, to znači da je broj jedinica u uzorku za posmatrani domen bio prezastupljen u uzorku. Kao što je objašnjeno kasnije u fusnoti Tabele SE.1R, postoje izuzeci u slučaju indikatora 3.15, 4.1, 4.3, 8.2 i 8.3.

Uzoračke greške su računane za indikatore od primarnog interesa na nacionalnom nivou, za gradska i ostala naselja. Među izabranim indikatorima, osam se odnosi na članove domaćinstva, 11 na žene, a 14 na decu ispod pet godina. Tabela SE.1R prikazuje listu indikatora za koje su izračunate uzoračke greške, uključujući osnovnu populaciju (imenilac) za svaki indikator. Tabele od SE.2R do SE.4R prikazuju izračunate uzoračke greške za izabrane domene.

Tabela SE.1R: Indikatori koji su izabrani za izračunavanje standardnih grešaka, Srbija — romska naselja

Lista izabranih indikatora za koje se izračunavaju standardne greške i bazna populacija (imenioci) za svaki indikator, Srbija — romska naselja, 2014.

MICS5 indikator	Bazna populacija	
3.15	Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje	Svi članovi domaćinstava ^a
4.1	Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće	Svi članovi domaćinstava ^a
4.3	Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija	Svi članovi domaćinstava ^a
7.2	Spremnost za školu (deca koja pohađaju prvi razred osnovne škole)	Deca koja pohađaju prvi razred osnovne škole, bez obzira na starost
7.4	Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	Deca osnovnoškolskog uzrasta (ISCED klasifikacija)
7.5	Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	Deca srednjoškolskog uzrasta (ISCED klasifikacija)
8.2	Dečiji rad	Deca starosti 5–17 godina ^b
8.3	Nasilni metodi disciplinovanja	Deca starosti 1–14 godina ^b
2.6	Rani početak dojenja	Žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine
5.2	Rano rađanje	Žene starosti 20–24 godina
5.3	Stopa primene kontraceptivnih metoda	Žene starosti 15–49 godina koje su trenutno u braku ili su u vanbračnoj zajednici
5.4	Nezadovoljena potreba	Žene starosti 15–49 godina koje su trenutno u braku ili su u vanbračnoj zajednici
5.5a	Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, obučen zdravstveni radnik)	Žene starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
5.5b	Obuhvat prenatalnom zaštitom (4+ puta, bilo koji pružalac usluge)	Žene starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
5.7	Stručna pomoć pri porođaju	Žene starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
5.9	Porođaji obavljani carskim rezom	Žene starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine
7.1	Stopa pismenosti mladih žena	Žene starosti 15–24 godine
8.5	Brak pre 18. godina	Žene starosti 20–49 godina
11.1	Zadovoljstvo životom	Žene starosti 15–24 godine
2.1a	Prevalencija pothranjenosti (umerena i teška)	Deca mlađa od 5 godina
2.1b	Prevalencija pothranjenosti (teška)	Deca mlađa od 5 godina
2.2a	Prevalencija zaostajanja u rastu (umerena i teška)	Deca mlađa od 5 godina
2.4	Prevalencija gojaznosti	Deca mlađa od 5 godina
2.7	Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	Odojčadi mlađa od 6 meseci
-	Puni obuhvat imunizacijom do trenutka anketiranja	Deca starosti 24–35 meseci ^c
-	Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze do trenutka anketiranja	Deca starosti 12–23 meseci ^c
-	Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize do trenutka anketiranja	Deca starosti 12–23 meseci ^c
-	Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP) do trenutka anketiranja	Deca starosti 12–23 meseci ^c
-	Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B (HepB) do trenutka anketiranja	Deca starosti 12–23 meseci ^c
-	Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influence tip „B“ (Hib) do trenutka anketiranja	Deca starosti 12–23 meseci ^c
-	Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele do trenutka anketiranja	Deca starosti 24–35 meseci ^c
6.1	Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu	Deca starosti 36–59 meseci
6.8	Indeks ranog razvoja deteta	Deca starosti 36–59 meseci

^a U cilju izračunavanja ponderisanih rezultata za MICS indikatore 3.15, 4.1 i 4.3, za svako pojedinačno domaćinstvo, ponderi za domaćinstvo su pomnoženi sa brojem članova domaćinstva. Zato neponderisana bazna populacija predstavljena u SE tabelama odražava neponderisani broj domaćinstava, dok ponderisani brojevi predstavljaju populaciju u domaćinstvima.

^b Tokom terenskog rada sproveden je slučajni izbor jednog deteta starosti 1–17 godina po domaćinstvu za administriranje modula dečiji rad i/ili disciplinovanje deteta. Od dece koja su izabrana na slučajni način, modul dečiji rad je administriran za decu starosti 5–17 godina dok je modul disciplinovanje deteta administriran za decu starosti 1–14 godina. Da bi se uzeo u obzir slučajni izbor i izračunali MICS indikatori 8.2 i 8.3, ponder za domaćinstva je, za svako domaćinstvo, pomnožen ukupnim brojem dece iz navedene starosne grupe. Zato neponderisana bazna populacija predstavljena u SE tabelama odražava neponderisani broj domaćinstava sa decom navedene starosne grupe, dok ponderisani brojevi predstavljaju broj dece te starosne grupe.

^c Zbog načina na koji su tretirani nedostajući podaci, ponderisane vrednosti u SE tabelama za imunizaciju su različiti od vrednosti u tabeli CH.1R.

Tabela SE.2R: Uzoračke greške: Ukupan uzorak

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, dizajn efekti (*deff*), kvadratni koren dizajn efekta (*deft*), i granice intervala poverenja za izabrane indikatore, Srbija — romska naselja, 2014.

	MICS indikator	MDG indikator	Vrednost (<i>r</i>)	Standardna greška (<i>se</i>)	Koeficijent varijacije (<i>se/r</i>)	Dizajn efekat (<i>deff</i>)	Kvadratni koren dizajn efekta (<i>deft</i>)	Ponderisana vrednost	Neponderisana vrednost	Granice intervala poverenja	
										Donja granica $r - 2se$	Gornja granica $r + 2se$
Članovi domaćinstva											
Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje	3.15		0,8188	0,0168	0,020	3,300	1,817	8595	1743	0,785	0,852
Korišćenje poboljšanih izvora pijaće vode	4.1	7.8	0,9772	0,0105	0,011	8,639	2,939	8595	1743	0,956	0,998
Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija	4.3	7.9	0,7287	0,0248	0,034	5,428	2,330	8595	1743	0,679	0,778
Spremnost za školu (deca koja pohađaju 1 razred osnovne škole)	7.2		0,7990	0,0341	0,043	1,553	1,246	186	215	0,731	0,867
Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	7.4	2.1	0,8576	0,0211	0,025	3,003	1,733	812	823	0,815	0,900
Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	7.5		0,5124	0,0282	0,055	3,945	1,986	1368	1237	0,456	0,569
Dečiji rad	8.2		0,0473	0,0098	0,207	2,519	1,587	2634	817	0,028	0,067
Nasilni metodi disciplinovanja	8.3		0,6587	0,0207	0,031	3,473	1,864	3070	1147	0,617	0,700
Žene											
Rani početak dojenja	2.6		0,6907	0,0249	0,036	1,637	1,279	405	567	0,641	0,740
Rano rađanje	5.2		0,3831	0,0461	0,120	3,949	1,987	377	440	0,291	0,475
Stopa primene kontraceptivnih metoda	5.3	5.3	0,6125	0,0175	0,029	2,027	1,424	1533	1573	0,577	0,647
Nezadovoljena potreba	5.4	5.6	0,1388	0,0111	0,080	1,609	1,268	1533	1573	0,117	0,161
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, obučen zdravstveni radnik)	5.5a	5.5	0,9553	0,0140	0,015	2,597	1,612	405	567	0,927	0,983
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, bilo koji pružalac usluga)	5.5b	5.5	0,7442	0,0353	0,047	3,709	1,926	405	567	0,674	0,815
Stručna pomoć pri porođaju	5.7	5.2	0,9863	0,0043	0,004	0,763	0,873	405	567	0,978	0,995
Porođaji obavljani carskim rezom	5.9		0,1260	0,0198	0,157	2,016	1,420	405	567	0,086	0,166
Stopa pismenosti mladih žena	7.1	2.3	0,8013	0,0251	0,031	3,234	1,798	759	817	0,751	0,851
Brak pre 18. godine	8.5		0,5701	0,0198	0,035	2,735	1,654	1699	1704	0,530	0,610
Zadovoljstvo životom	11.1		0,8242	0,0202	0,025	2,301	1,517	759	817	0,784	0,865
Deca mlađa od 5 godina											
Prevalencija pothranjenosti (umerena i teška)	2.1a	1.8	0,0946	0,0123	0,130	2,435	1,561	1363	1383	0,070	0,119
Prevalencija pothranjenosti (teška)	2.1b	1.8	0,0191	0,0041	0,213	1,221	1,105	1363	1383	0,011	0,027
Prevalencija zaostajanja u rastu (umerena i teška)	2.2a		0,1852	0,0152	0,082	2,105	1,451	1358	1376	0,155	0,216
Prevalencija gojaznosti	2.4		0,0507	0,0078	0,154	1,753	1,324	1356	1381	0,035	0,066
Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	2.7		0,1301	0,0411	0,316	1,728	1,315	146	117	0,048	0,212
Puni obuhvat imunizacijom do trenutka anketiranja	-		0,4410	0,0460	0,104	1,680	1,296	204	197	0,349	0,533
Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze (BCG) do trenutka anketiranja	-		0,9432	0,0156	0,017	1,444	1,202	314	320	0,912	0,974
Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize (OPV) do trenutka anketiranja	-		0,6806	0,0443	0,065	2,341	1,530	251	260	0,592	0,769
Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP) do trenutka anketiranja	-		0,7059	0,0438	0,062	2,360	1,536	241	256	0,618	0,794
Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B (HepB) do trenutka istraživanja	-		0,7568	0,0400	0,053	2,188	1,479	245	253	0,677	0,837
Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influence tip „B“ (Hib) do trenutka istraživanja	-		0,5277	0,0498	0,094	2,386	1,545	228	241	0,428	0,627
Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1) do trenutka istraživanja	-		0,6880	0,0506	0,074	2,413	1,553	209	203	0,587	0,789
Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu	6.1		0,0565	0,0168	0,298	3,492	1,869	640	657	0,023	0,090
Indeks ranog razvoja deteta	6.8		0,8331	0,0179	0,022	1,518	1,232	640	657	0,797	0,869

Tabela SE.3R: Uzoračke greške: Gradska naselja

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, dizajn efekti (*deff*), kvadratni koren dizajn efekta (*deft*), i granice intervala poverenja za izabrane indikatore, Srbija — romska naselja, 2014.

	MICS indikator	MDG indikator	Vrednost (<i>r</i>)	Standardna greška (<i>se</i>)	Koeficijent varijacije (<i>se/r</i>)	Dizajn efekat (<i>deff</i>)	Kvadratni koren dizajn efekta (<i>deft</i>)	Ponderisana vrednost	Neponderisana vrednost	Granice intervala poverenja	
										Donja granica $r - 2se$	Gornja granica $r + 2se$
Članovi domaćinstva											
Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje	3.15		0,7850	0,0221	0,028	3,280	1,811	6337	1134	0,741	0,829
Korišćenje poboljšanih izvora pijaće vode	4.1	7.8	0,9969	0,0016	0,002	0,983	0,992	6337	1134	0,994	1,000
Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija	4.3	7.9	0,7700	0,0302	0,039	5,847	2,418	6337	1134	0,710	0,830
Spremnost za školu (deca koja pohađaju 1 razred osnovne škole)	7.2		0,7998	0,0417	0,052	1,609	1,268	140	149	0,716	0,883
Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	7.4	2.1	0,8535	0,0244	0,029	2,792	1,671	629	587	0,805	0,902
Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	7.5		0,5289	0,0352	0,066	4,329	2,081	1046	874	0,459	0,599
Dečiji rad	8.2		0,0350	0,0076	0,217	1,331	1,154	1863	551	0,020	0,050
Nasilni metodi disciplinovanja	8.3		0,6817	0,0240	0,035	3,258	1,805	2165	782	0,634	0,730
Žene											
Rani početak dojenja	2.6		0,6926	0,0300	0,043	1,713	1,309	306	407	0,633	0,753
Rano rađanje	5.2		0,4050	0,0570	0,141	4,011	2,003	282	299	0,291	0,519
Stopa primene kontraceptivnih metoda	5.3	5.3	0,6090	0,0205	0,034	1,897	1,377	1147	1075	0,568	0,650
Nezadovoljena potreba	5.4	5.6	0,1321	0,0131	0,099	1,609	1,269	1147	1075	0,106	0,158
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, obučeni zdravstveni radnik)	5.5a	5.5	0,9630	0,0169	0,018	3,240	1,800	306	407	0,929	0,997
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, bilo koji pružalac usluga)	5.5b	5.5	0,7693	0,0412	0,054	3,877	1,969	306	407	0,687	0,852
Stručna pomoć pri porođaju	5.7	5.2	0,9900	0,0049	0,005	0,975	0,988	306	407	0,980	1,000
Porođaji obavljani carskim rezom	5.9		0,1310	0,0254	0,194	2,301	1,517	306	407	0,080	0,182
Stopa pismenosti mladih žena	7.1	2.3	0,8041	0,0276	0,034	2,720	1,649	568	563	0,749	0,859
Brak pre 18. godine	8.5		0,5758	0,0243	0,042	2,793	1,671	1258	1160	0,527	0,624
Zadovoljstvo životom	11.1		0,8437	0,0218	0,026	2,025	1,423	568	563	0,800	0,887
Deca mlađa od 5 godina											
Prevalencija pothranjenosti (umerena i teška)	2.1a	1.8	0,0890	0,0147	0,165	2,580	1,606	1013	972	0,060	0,118
Prevalencija pothranjenosti (teška)	2.1b	1.8	0,0135	0,0029	0,213	0,604	0,777	1013	972	0,008	0,019
Prevalencija zaostajanja u rastu (umerena i teška)	2.2a		0,1652	0,0141	0,085	1,385	1,177	1009	967	0,137	0,193
Prevalencija gojaznosti	2.4		0,0471	0,0096	0,203	1,977	1,406	1006	969	0,028	0,066
Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	2.7		0,1563	0,0545	0,349	1,827	1,352	107	82	0,047	0,265
Puni obuhvat imunizacijom do trenutka anketiranja	-		0,4165	0,0617	0,148	2,018	1,421	139	130	0,293	0,540
Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze (BCG) do trenutka anketiranja	-		0,9415	0,0197	0,021	1,630	1,277	241	232	0,902	0,981
Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize (OPV) do trenutka anketiranja	-		0,7002	0,0544	0,078	2,610	1,616	190	186	0,591	0,809
Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP) do trenutka anketiranja	-		0,7393	0,0525	0,071	2,573	1,604	178	181	0,634	0,844
Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B (HepB) do trenutka istraživanja	-		0,7470	0,0501	0,067	2,382	1,543	185	180	0,647	0,847
Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influence tip „B” (Hib) do trenutka istraživanja	-		0,5333	0,0608	0,114	2,479	1,574	167	168	0,412	0,655
Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1) do trenutka istraživanja	-		0,6728	0,0716	0,106	3,074	1,753	141	133	0,530	0,816
Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu	6.1		0,0643	0,0216	0,337	3,544	1,882	484	456	0,021	0,108
Indeks ranog razvoja deteta	6.8		0,8527	0,0219	0,026	1,740	1,319	484	456	0,809	0,897

Tabela SE.4R: Uzoračke greške: Ostala naselja

Standardne greške, koeficijenti varijacije, dizajn efekti (*deff*), kvadratni koren dizajn efekta (*deft*), i granice intervala poverenja za izabrane indikatore, Srbija — romska naselja, 2014.

	MICS indikator	MDG indikator	Vrednost (<i>r</i>)	Standardna greška (<i>se</i>)	Koeficijent varijacije (<i>se/r</i>)	Dizajn efekat (<i>deff</i>)	Kvadratni koren dizajn efekta (<i>deft</i>)	Ponderisana vrednost	Neponderisana vrednost	Granice intervala poverenja	
										Donja granica $r - 2se$	Gornja granica $r + 2se$
Članovi domaćinstva											
Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje	3.15		0,9137	0,0165	0,018	2,089	1,445	2259	609	0,881	0,947
Korišćenje poboljšanih izvora pijaće vode	4.1	7.8	0,9222	0,0396	0,043	13,291	3,646	2259	609	0,843	1,000
Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija	4.3	7.9	0,6127	0,0422	0,069	4,562	2,136	2259	609	0,528	0,697
Spremnost za školu (deca koja pohađaju 1 razred osnovne škole)	7.2		0,7965	0,0541	0,068	1,175	1,084	46	66	0,688	0,905
Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	7.4	2.1	0,8717	0,0416	0,048	3,641	1,908	183	236	0,788	0,955
Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	7.5		0,4586	0,0390	0,085	2,217	1,489	321	363	0,381	0,537
Dečiji rad	8.2		0,0874	0,0332	0,380	5,617	2,370	767	266	0,021	0,154
Nasilni metodi disciplinovanja	8.3		0,5846	0,0371	0,063	3,456	1,859	902	365	0,510	0,659
Žene											
Rani početak dojenja	2.6		0,6847	0,0419	0,061	1,292	1,137	99	160	0,601	0,768
Rano rađanje	5.2		0,3182	0,0550	0,173	1,955	1,398	95	141	0,208	0,428
Stopa primene kontraceptivnih metoda	5.3	5.3	0,6226	0,0333	0,054	2,349	1,533	386	498	0,556	0,689
Nezadovoljena potreba	5.4	5.6	0,1587	0,0198	0,125	1,456	1,207	386	498	0,119	0,198
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, obučen zdravstveni radnik)	5.5a	5.5	0,9316	0,0230	0,025	1,320	1,149	99	160	0,886	0,978
Obuhvat prenatalnom zaštitom (1+ puta, bilo koji pružalac usluga)	5.5b	5.5	0,6665	0,0613	0,092	2,687	1,639	99	160	0,544	0,789
Stručna pomoć pri porođaju	5.7	5.2	0,9750	0,0087	0,009	0,489	0,699	99	160	0,958	0,992
Porođaji obavljani carskim rezom	5.9		0,1106	0,0185	0,167	0,551	0,743	99	160	0,074	0,148
Stopa pismenosti mladih žena	7.1	2.3	0,7929	0,0564	0,071	4,903	2,214	191	254	0,680	0,906
Brak pre 18. godine	8.5		0,5539	0,0321	0,058	2,260	1,503	441	544	0,490	0,618
Zadovoljstvo životom	11.1		0,7662	0,0475	0,062	3,188	1,785	191	254	0,671	0,861
Deca mlađa od 5 godina											
Prevalencija pothranjenosti (umerena i teška)	2.1a	1.8	0,1109	0,0213	0,192	1,887	1,374	350	411	0,068	0,153
Prevalencija pothranjenosti (teška)	2.1b	1.8	0,0352	0,0127	0,362	1,957	1,399	350	411	0,010	0,061
Prevalencija zaostajanja u rastu (umerena i teška)	2.2a		0,2430	0,0412	0,169	3,763	1,940	349	409	0,161	0,325
Prevalencija gojaznosti	2.4		0,0608	0,0128	0,210	1,173	1,083	351	412	0,035	0,086
Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	2.7		(0,0580)	(0,0261)	(0,450)	(0,424)	(0,651)	39	35	(0,006)	(0,110)
Puni obuhvat imunizacijom do trenutka anketiranja	-		0,4927	0,0621	0,126	1,018	1,009	65	67	0,369	0,617
Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze (BCG) do trenutka anketiranja	-		0,9488	0,0164	0,017	0,484	0,696	73	88	0,916	0,982
Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize (OPV) do trenutka anketiranja	-		0,6203	0,0659	0,106	1,348	1,161	62	74	0,488	0,752
Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP) do trenutka anketiranja	-		0,6111	0,0655	0,107	1,337	1,156	63	75	0,480	0,742
Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B (HepB) do trenutka istraživanja	-		0,7867	0,0522	0,066	1,167	1,080	60	73	0,682	0,891
Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influence tip „B“ (Hib) do trenutka istraživanja	-		0,5126	0,0838	0,163	2,022	1,422	62	73	0,345	0,680
Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1) do trenutka istraživanja	-		0,7192	0,0489	0,068	0,818	0,905	68	70	0,621	0,817
Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu	6.1		0,0323	0,0148	0,459	1,407	1,186	156	201	0,003	0,062
Indeks ranog razvoja deteta	6.8		0,7723	0,0252	0,033	0,725	0,852	156	201	0,722	0,823

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

Prilog D Tabele o kvalitetu podataka

Tabele o kvalitetu podataka za istraživanje Srbija MICS 2014

Tabela DQ.1: Starosna struktura stanovništva u domaćinstvima (ponderisano)

Starosna struktura stanovništva u domaćinstvima po pojedinačnim godinama starosti, prema polu, Srbija, 2014.

Starost	Muškarci		Žene	
	broj	procenat	broj	procenat
0	94	1,0	101	1,0
1	82	0,9	74	0,8
2	75	0,8	77	0,8
3	93	1,0	94	1,0
4	114	1,2	91	0,9
5	90	1,0	97	1,0
6	108	1,2	95	1,0
7	112	1,2	101	1,0
8	84	0,9	102	1,0
9	84	0,9	122	1,2
10	91	1,0	62	0,6
11	95	1,0	125	1,3
12	95	1,0	132	1,3
13	108	1,2	95	1,0
14	87	0,9	69	0,7
15	114	1,2	95	1,0
16	128	1,4	81	0,8
17	112	1,2	89	0,9
18	131	1,4	108	1,1
19	121	1,3	106	1,1
20	103	1,1	105	1,1
21	115	1,2	111	1,1
22	134	1,4	116	1,2
23	117	1,2	100	1,0
24	100	1,1	110	1,1
25	103	1,1	141	1,4
26	132	1,4	101	1,0
27	101	1,1	124	1,3
28	110	1,2	120	1,2
29	119	1,3	118	1,2
30	108	1,1	109	1,1
31	131	1,4	145	1,5
32	124	1,3	135	1,4
33	123	1,3	129	1,3
34	160	1,7	118	1,2
35	113	1,2	136	1,4
36	153	1,6	112	1,1
37	126	1,3	132	1,3
38	142	1,5	136	1,4
39	134	1,4	150	1,5
40	141	1,5	126	1,3
41	111	1,2	130	1,3
42	175	1,9	129	1,3
43	126	1,3	126	1,3
44	97	1,0	137	1,4

Starost	Muškarci		Žene	
	broj	procenat	broj	procenat
45	132	1,4	141	1,4
46	116	1,2	108	1,1
47	128	1,4	138	1,4
48	133	1,4	145	1,5
49	127	1,4	136	1,4
50	131	1,4	158	1,6
51	120	1,3	130	1,3
52	150	1,6	141	1,4
53	133	1,4	133	1,3
54	113	1,2	140	1,4
55	154	1,6	145	1,5
56	113	1,2	133	1,4
57	150	1,6	171	1,7
58	140	1,5	126	1,3
59	166	1,8	170	1,7
60	209	2,2	170	1,7
61	169	1,8	183	1,9
62	148	1,6	146	1,5
63	121	1,3	176	1,8
64	118	1,3	135	1,4
65	133	1,4	148	1,5
66	131	1,4	125	1,3
67	104	1,1	128	1,3
68	67	0,7	90	0,9
69	74	0,8	81	0,8
70	67	0,7	122	1,2
71	76	0,8	87	0,9
72	74	0,8	96	1,0
73	83	0,9	94	1,0
74	79	0,8	76	0,8
75	68	0,7	97	1,0
76	81	0,9	94	1,0
77	61	0,6	90	0,9
78	76	0,8	82	0,8
79	51	0,5	67	0,7
80	40	0,4	71	0,7
81	39	0,4	54	0,6
82	45	0,5	27	0,3
83	29	0,3	50	0,5
84	28	0,3	37	0,4
85+	86	0,9	179	1,8

Ne zna/nema podataka	0	0,0	2	0,0
Ukupno	9380	100,0	9832	100,0

Grafikon DQ.1: Populacija u domaćinstvima po pojedinačnim godinama starosti, Srbija, 2014.

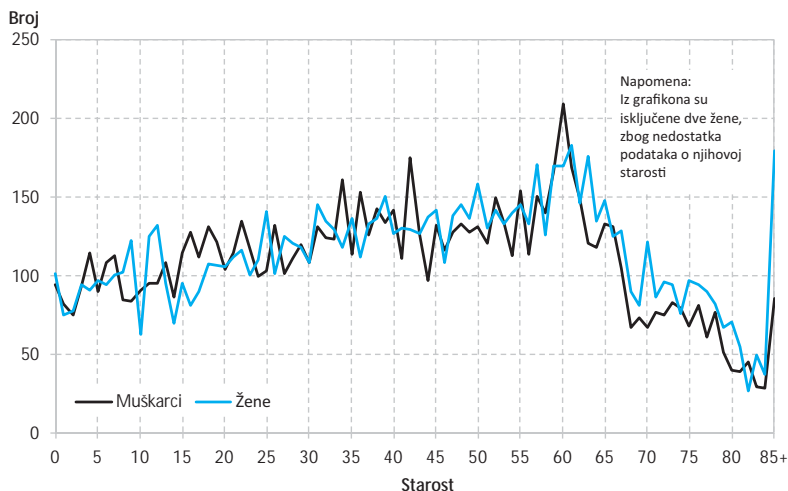

Tabela DQ.2: Starosna struktura žena koje ispunjavaju uslov i anketiranih žena (ponderisano)

Populacija žena u domaćinstvima starosti od 10 do 54 godine, anketirane žene starosti od 15 do 49 godina i procenat anketiranih žena koje ispunjavaju uslov, po petogodišnjima, Srbija, 2014.

Starost (u godinama)	Populacija žena u domaćinstvima starosti 10–54 godine	Anketirane žene starosti 15–49 godina		Procenat anketiranih žena koje ispunjavaju uslov (stopa kompletno popunjenih upitnika)
	broj	broj	procenat	
10–14	483	np	np	np
15–19	480	428	10,9	89,2
20–24	542	475	12,1	87,6
25–29	604	562	14,3	93,0
30–34	635	591	15,0	93,0
35–39	667	631	16,1	94,6
40–44	649	614	15,6	94,6
45–49	668	630	16,0	94,4
50–54	701	np	np	np
Ukupno (15–49)	4245	3931	100,0	92,6
Odnos žena starosti od 50 do 54 godine prema ženama starosti od 45 do 49 godina	1,1	np	np	np

np — nije primenljivo

Tabela DQ.3: Starosna raspodela dece mlađe od pet godina u domaćinstvima i upitnici za decu mlađu od pet godina (ponderisano)

Populacija dece starosti 0–7 godina u domaćinstvima, deca starosti 0–4 godine čije su majke/staratelji anketirani i procenat dece mlađe od pet godina čije su majke/staratelji anketirani, po godinama starosti, Srbija, 2014.

	Populacija dece starosti 0–7 godina u domaćinstvima	Deca mlađa od 5 godina za koju su popunjeni upitnici		Procenat dece mlađe od 5 godina koja ispunjavaju uslov za anketiranje i za koju je popunjen upitnik (stopa kompletno popunjenih upitnika)
	broj	broj	procenat	
Starost (u godinama)				
0	195	188	21,5	96,3
1	157	154	17,5	98,2
2	152	151	17,2	99,1
3	188	183	20,8	97,2
4	205	202	23,0	98,2
5	187	np	np	np
6	203	np	np	np
7	213	np	np	np
Ukupno (0–4)	897	877	100,0	97,7
Odnos dece starosti 5 godina prema deci starosti 4 godine	0,9	np	np	np

np — nije primenljivo

Tabela DQ.4: Izveštavanje o datumu rođenja: populacija u domaćinstvima (neponderisano)

Procentualna raspodela populacije u domaćinstvima prema potpunosti informacija o datumu rođenja, Srbija, 2014.

	Potpunost izveštavanja o mesecu i godini rođenja				Ukupno	Broj članova domaćinstava
	godina i mesec rođenja	samo godina rođenja	samo mesec rođenja	nedostaju i mesec i godina		
Ukupno						
Starost (u godinama)						
0–4	99,9	0,0	0,0	0,0	100,0	2773
5–14	99,7	0,2	0,0	0,0	100,0	2523
15–24	99,7	0,3	0,0	0,0	100,0	1924
25–49	99,8	0,2	0,0	0,0	100,0	8003
50–64	98,9	1,0	0,0	0,1	100,0	4122
65–84	97,4	2,5	0,0	0,0	100,0	2691
85+	95,4	4,6	0,0	0,0	100,0	153
Ne zna/nema podataka	np	np	0,0	80,0	100,0	5
Region						
Beogradski region	99,5	0,5	0,0	0,0	100,0	4542
Region Vojvodine	99,5	0,3	0,0	0,2	100,0	5733
Region Šumadije i Zapadne Srbije	99,2	0,7	0,0	0,0	100,0	6371
Region Južne i Istočne Srbije	99,0	1,0	0,0	0,0	100,0	5548
Tip naselja						
Gradska	99,5	0,4	0,0	0,1	100,0	12671
Ostala	99,0	1,0	0,0	0,0	100,0	9523

np — nije primenljivo

Tabela DQ.5: Izveštavanje o datumu rođenja i starosti: Žene (neponderisano)

Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina prema potpunosti informacija o datumu rođenja/starosti, Srbija, 2014.

	Potpunost izveštavanja o datumu rođenja i starosti					Ukupno	Broj žena starosti 15–49 godina
	godina i mesec rođenja	godina rođenja i starost	samo godina rođenja	samo starost	drugo/ne zna/nema podataka		
Ukupno	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	4713
Region							
Beogradski region	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	1025
Region Vojvodine	99,9	0,0	0,0	0,1	0,0	100,0	1241
Region Šumadije i Zapadne Srbije	99,9	0,0	0,0	0,0	0,1	100,0	1336
Region Južne i Istočne Srbije	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	1111
Tip naselja							
Gradska	99,9	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	2831
Ostala	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	1882

Tabela DQ.6: Izveštavanje o datumu rođenja i starosti: Deca mlađa od 5 godina (neponderisano)

Procentualna raspodela dece mlađe od 5 godina prema potpunosti informacija o datumu rođenja/starosti, Srbija, 2014.

	Potpunost izveštavanja o datumu rođenja i starosti					Ukupno	Broj dece mlađe od 5 godina
	godina i mesec rođenja	godina rođenja i starost	samo godina rođenja	samo starost	drugo/ne zna/nema podataka		
Ukupno	99,9	0,1	0,0	0,0	0,0	100,0	2720
Region							
Beogradski region	99,7	0,3	0,0	0,0	0,0	100,0	642
Region Vojvodine	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	726
Region Šumadije i Zapadne Srbije	99,9	0,1	0,0	0,0	0,0	100,0	746
Region Južne i Istočne Srbije	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	606
Tip naselja							
Gradska	99,8	0,2	0,0	0,0	0,0	100,0	1710
Ostala	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	1010

Tabela DQ.7: Izveštavanje o datumu rođenja: Deca, adolescenti i mladi ljudi (neponderisano)

Procentualna raspodela dece, adolescenata i mladih ljudi starosti 5–24 godine prema potpunosti informacija o datumu rođenja, Srbija, 2014.

	Potpunost izveštavanja o mesecu i godini rođenja				Ukupno	Broj dece, adolescenata i mladih ljudi starosti 5–24 godine
	godina i mesec rođenja	samo godina rođenja	samo mesec rođenja	nedostaju i mesec i godina		
Ukupno	99,7	0,2	0,0	0,0	100,0	4447
Region						
Beogradski region	99,4	0,6	0,0	0,0	100,0	810
Region Vojvodine	99,8	0,1	0,0	0,1	100,0	1217
Region Šumadije i Zapadne Srbije	99,8	0,2	0,0	0,0	100,0	1324
Region Južne i Istočne Srbije	99,8	0,2	0,0	0,0	100,0	1096
Tip naselja						
Gradska	99,8	0,2	0,0	0,0	100,0	2500
Ostala	99,6	0,4	0,0	0,0	100,0	1947

Tabela DQ.8: Izveštavanje o datumu rođenja: Prvi i poslednji porođaj (neponderisano)

Procentualna raspodela prvog i poslednjeg porođaja žena starosti 15–49 godina prema potpunosti informacija o datumu rođenja, Srbija, 2014.

	Potpunost izveštavanja o datumu rođenja										
	datum prvog porođaja				ukupno	broj prvih porođaja	datum poslednjeg porođaja			ukupno	broj poslednjih porođaja
	godina i mesec rođenja	samo godina rođenja	samo broj punih godina proteklih od prvog porođaja	drugo/ne zna/nema podataka			godina i mesec rođenja	samo godina rođenja	drugo/ne zna/nema podataka		
Ukupno	99,6	0,4	0,1	0,0	100,0	3577	99,9	0,0	0,0	100,0	2414
Region											
Beogradski region	99,9	0,1	0,0	0,0	100,0	745	100,0	0,0	0,0	100,0	451
Region Vojvodine	99,1	0,5	0,3	0,0	100,0	932	99,8	0,0	0,2	100,0	642
Region Šumadije i Zapadne Srbije	99,7	0,3	0,0	0,0	100,0	1024	99,9	0,1	0,0	100,0	735
Region Južne i Istočne Srbije	99,5	0,5	0,0	0,0	100,0	876	100,0	0,0	0,0	100,0	586
Tip naselja											
Gradska	99,6	0,3	0,1	0,0	100,0	2117	99,9	0,1	0,1	100,0	1345
Ostala	99,5	0,5	0,1	0,0	100,0	1460	100,0	0,0	0,0	100,0	1069

Tabela DQ.9: Potpunost izveštavanja (ponderisano)

Procenat jedinica posmatranja za koje nema podataka za izabrana pitanja i indikatore, Srbija, 2014.

Vrsta upitnika i pitanja za koje nema podataka	Referentna grupa	Procenat sa nedostajućim/ nekompletnim odgovorima ^a	Broj slučajeva
Domaćinstvo			
Vreme početka anketiranja	Sva anketirana domaćinstva	0,2	6191
Vreme završetka anketiranja	Sva anketirana domaćinstva	0,1	6191
Žene			
Datum prvog venčanja/stupanja u vanbračnu zajednicu	Sve žene starosti 15–49 godina koje su se ikada udavale		
Samo mesec		3,3	3193
I mesec i godina		1,0	3193
Starost u vreme prvog venčanja/stupanja u vanbračnu zajednicu	Sve žene starosti 15–49 godina koje su se ikada udavale kod kojih nije poznata godina prvog venčanja	0,0	3193
Vreme početka anketiranja	Sve anketirane žene	0,0	4713
Vreme završetka anketiranja	Sve anketirane žene	0,1	4713
Deca mlađa od 5 godina			
Vreme početka anketiranja	Sva deca mlađa od 5 godina	0,0	2720
Vreme završetka anketiranja	Sva deca mlađa od 5 godina	0,1	2720

^a Uključujući i odgovore „Ne znam“

Tabela DQ.10: Potpunost informacija koje se odnose na antropometrijske indikatore: Pothranjenost (neponderisano)

Procentualna raspodela dece mlađe od 5 godina prema potpunosti informacija o datumu rođenja i težini deteta, Srbija, 2014.

	Ispravni podaci o telesnoj težini i datumu rođenja	Razlog za isključivanje iz analize				Ukupno	Procenat dece isključene iz analize	Broj dece mlađe od 5 godina
		telesna težina nije izmerena	nepotpun datum rođenja	telesna težina nije izmerena, nepotpun datum rođenja	slučajevi obeleženi kao neadekvatni (vrednost van očekivanog raspona)			
Ukupno	89,1	10,7	0,1	0,0	0,1	100,0	10,9	2720
Starost (u mesecima)								
<6	85,8	13,6	0,0	0,0	0,6	100,0	14,2	169
6–11	90,8	9,2	0,0	0,0	0,0	100,0	9,2	271
12–23	89,5	10,3	0,0	0,0	0,2	100,0	10,5	524
24–35	90,3	9,7	0,0	0,0	0,0	100,0	9,7	545
36–47	87,3	12,0	0,3	0,2	0,2	100,0	12,7	582
48–59	89,5	10,3	0,0	0,0	0,2	100,0	10,5	629
Tip naselja								
Gradska	87,1	12,5	0,1	0,1	0,2	100,0	12,9	1710
Ostala	92,5	7,5	0,0	0,0	0,0	100,0	7,5	1010
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	92,1	7,9	0,0	0,0	0,0	100,0	7,9	394
Drugi	94,5	5,3	0,0	0,0	0,2	100,0	5,5	457
Srednji	91,9	7,9	0,0	0,0	0,2	100,0	8,1	544
Četvrti	89,0	10,6	0,0	0,2	0,2	100,0	11,0	583
Najbogatiji	82,1	17,5	0,3	0,0	0,1	100,0	17,9	742

Tabela DQ.11: Potpunost informacija koje se odnose na antropometrijske indikatore: Zaostajanje u rastu (neponderisano)

Procentualna raspodela dece mlađe od 5 godina prema potpunosti informacija o datumu rođenja i visini deteta, Srbija, 2014.

	Ispravni podaci o dužini/visini i datumu rođenja deteta	Razlog za isključivanje iz analize				Ukupno	Procenat dece isključene iz analize	Broj dece mlađe od 5 godina
		dužina/visina nije izmerena	nepotpun datum rođenja	dužina/visina nije izmerena, nepotpun datum rođenja	slučajevi obeleženi kao neadekvatni (vrednost van očekivanog raspona)			
Ukupno	88,4	10,8	0,1	0,0	0,7	100,0	11,6	2720
Starost (u mesecima)								
<6	85,8	13,6	0,0	0,0	0,6	100,0	14,2	169
6–11	88,2	9,2	0,0	0,0	2,6	100,0	11,8	271
12–23	88,7	10,7	0,0	0,0	0,6	100,0	11,3	524
24–35	89,2	10,1	0,0	0,0	0,7	100,0	10,8	545
36–47	86,9	12,2	0,3	0,2	0,3	100,0	13,1	582
48–59	89,5	10,3	0,0	0,0	0,2	100,0	10,5	629
Tip naselja								
Gradska	86,3	12,7	0,1	0,1	0,8	100,0	13,7	1710
Ostala	91,9	7,7	0,0	0,0	0,4	100,0	8,1	1010
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	92,1	7,9	0,0	0,0	0,0	100,0	7,9	394
Drugi	93,2	5,9	0,0	0,0	0,9	100,0	6,8	457
Srednji	91,2	8,1	0,0	0,0	0,7	100,0	8,8	544
Četvrti	88,2	10,8	0,0	0,2	0,9	100,0	11,8	583
Najbogatiji	81,5	17,5	0,3	0,0	0,7	100,0	18,5	742

Tabela DQ.12: Potpurnost informacija koje se odnose na antropometrijske indikatore: Telesna težina u odnosu na visinu (neponderisano)

Procentualna raspodela dece mlađe od 5 godina prema potpunosti informacija o telesnoj težini i dužini ili visini, Srbija, 2014.

	Ispravni podaci o težini i dužini/visini	Razlog za isključivanje iz analize				Ukupno	Procenat dece isključene iz analize	Broj dece mlađe od 5 godina
		težina nije izmerena	dužina/visina nije izmerena	težina i dužina/visina nisu izmerene	slučajevi obeleženi kao neadekvatni (vrednost van očekivanog raspona)			
Ukupno	86,8	0,0	0,2	10,7	2,2	100,0	13,1	2720
Starost (u mesecima)								
<6	85,8	0,0	0,0	13,6	0,6	100,0	14,2	169
6–11	88,6	0,0	0,0	9,2	2,2	100,0	11,4	271
12–23	88,9	0,0	0,4	10,3	0,4	100,0	11,1	524
24–35	89,0	0,0	0,4	9,7	0,9	100,0	11,0	545
36–47	85,2	0,0	0,2	12,0	2,2	100,0	14,4	582
48–59	84,3	0,0	0,0	10,3	5,4	100,0	15,7	629
Tip naselja								
Gradska	84,9	0,0	0,2	12,6	2,3	100,0	15,1	1710
Ostala	90,3	0,0	0,2	7,5	2,0	100,0	9,7	1010
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	90,9	0,0	0,0	7,9	1,3	100,0	9,1	394
Drugi	91,7	0,0	0,7	5,3	2,4	100,0	8,3	457
Srednji	89,5	0,0	0,2	7,9	2,4	100,0	10,5	544
Četvrti	87,1	0,0	0,2	10,8	1,9	100,0	12,9	583
Najbogatiji	79,8	0,0	0,0	17,5	2,7	100,0	20,2	742

Tabela DQ.13: Zaokruživanje izmerenih vrednosti na prvoj decimali u antropometrijskim merenjima (neponderisano)

Raspodela izmerenih vrednosti težina i visine/dužine prema brojevima koji su upisani na prvom decimalnom mestu, Srbija, 2014.

	Telesna težina		Visina ili dužina	
	broj	procenat	broj	procenat
Ukupno	2429	100,0	2429	100,0
Broj				
0	228	9,4	340	14,0
1	270	11,1	275	11,3
2	316	13,0	321	13,2
3	291	12,0	319	13,1
4	195	8,0	225	9,3
5	257	10,6	210	8,6
6	210	8,6	213	8,8
7	206	8,5	183	7,5
8	251	10,3	182	7,5
9	205	8,4	161	6,6
0 ili 5	485	20,0	550	22,6

Grafikon DQ.2: : Izmerene vrednosti težine i visine/dužine prema upisanim vrednostima na prvoj decimali, Srbija, 2014.

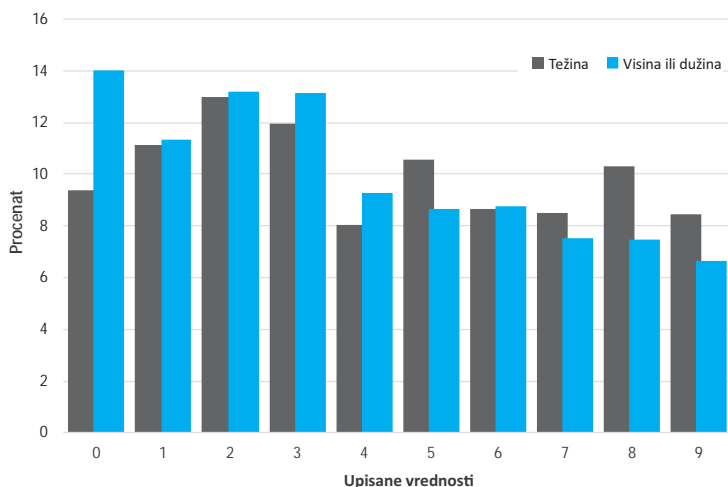

Tabela DQ.14: Zapažanja u vezi sa izvodima iz matične knjige rođenih (neponderisano)

Procentualna raspodela dece mlađe od 5 godina prema posedovanju izvoda iz matične knjige rođenih i procenat viđenih izvoda iz matične knjige rođenih, Srbija, 2014.

	Dete ima izvod iz matične knjige rođenih		Dete nema izvod iz matične knjige rođenih	Ne zna/nema podataka	Ukupno	Procenat izvoda iz matične knjige rođenih pokazanih anketarkama (1)/(1+2)*100	Broj dece mlađe od 5 godina
	pokazan anketarki (1)	nije pokazan anketarki (2)					
Ukupno	78,9	19,6	1,3	0,2	100,0	80,1	2720
Region							
Beogradski region	80,1	19,5	0,5	0,0	100,0	80,4	642
Region Vojvodine	70,0	28,2	1,8	0,0	100,0	71,2	726
Region Šumadije i Zapadne Srbije	81,1	16,2	2,1	0,5	100,0	83,3	746
Region Južne i Istočne Srbije	85,6	13,4	0,7	0,3	100,0	86,5	606
Tip naselja							
Gradska	81,3	17,3	1,1	0,2	100,0	82,5	1710
Ostala	74,8	23,4	1,7	0,2	100,0	76,2	1010
Starost deteta (u mesecima)							
0–5	80,5	15,4	4,1	0,0	100,0	84,0	169
6–11	85,6	12,5	1,5	0,4	100,0	87,2	271
12–23	80,2	18,5	1,1	0,2	100,0	81,2	524
24–35	79,8	19,8	0,4	0,0	100,0	80,1	545
36–47	76,3	21,5	1,7	0,5	100,0	78,0	582
48–59	76,2	22,6	1,1	0,2	100,0	77,1	629

Tabela DQ.15: Zapažanja u vezi sa vakcionalnim kartonima (neponderisano)

Procentualna raspodela dece starosti 0–35 meseci prema posedovanju vakcionalnog kartona i procenat vakcionalnih kartona koje su anketari videli, Srbija, 2014.

	Dete nema vakcionalni karton kod kuće		Dete ima vakcionalni karton kod kuće			Dete ima vakcionalni karton u zdravstvenoj ustanovi			Procenat vakcionalnih kartona pokazanih anketarkama (1)/(1+2)*100	Broj dece starosti 0–35 meseci
	prethodno imalo vakcionalni karton	nikada nije imalo vakcionalni karton	karton pokazan anketarki u kući (1b)	karton nije pokazan anketarki u kući (2b)	ne zna/ nema podataka	karton pokazan anketarki u zdravstvenoj ustanovi (1a)	karton nije pokazan anketarki u zdravstvenoj ustanovi (2a)	ne zna/ nema podataka		
Ukupno	2,8	5,2	73,7	18,2	0,1	77,2	3,1	0,0	89,8	1509
Region										
Beogradski region	5,6	9,4	54,7	30,0	0,3	51,2	5,9	0,0	74,0	340
Region Vojvodine	1,9	4,1	78,3	15,7	0,0	79,3	1,7	0,0	92,4	415
Region Šumadije i Zapadne Srbije	3,1	4,6	74,6	17,6	0,0	84,5	3,1	0,0	92,8	414
Region Južne i Istočne Srbije	0,9	2,9	85,9	10,3	0,0	91,8	2,1	0,0	97,3	340
Tip naselja										
Gradska	3,0	4,5	73,2	19,2	0,1	75,5	2,3	0,0	89,0	942
Ostala	2,6	6,3	74,4	16,6	0,0	80,1	4,4	0,0	91,1	567
Starost deteta (u mesecima)										
0–5	0,0	14,8	70,4	14,8	0,0	70,4	5,3	0,0	85,2	169
6–11	1,1	5,2	78,6	15,1	0,0	78,6	1,8	0,0	92,0	271
12–23	1,5	2,9	78,1	17,6	0,0	79,4	2,7	0,0	90,1	524
24–35	5,9	4,4	68,1	21,5	0,2	76,5	3,5	0,0	89,6	545

Tabela DQ.16: Prisustvo majke u domaćinstvu i osoba sa kojom je popunjavao upitnik za dete mlađe od 5 godina (ponderisano)

Raspodela dece mlađe od pet godina prema tome da li majka živi u istom domaćinstvu i osoba sa kojima je popunjavao upitnik za dete mlađe od 5 godina, Srbija, 2014.

	Majka u domaćinstvu ^a	Majka nije u domaćinstvu			Ukupno	Broj dece mlađe od 5 godina
	majka anketirana	otac anketiran	anketirana neka druga odrasla ženska osoba	anketirana neka druga odrasla muška osoba		
Ukupno	97,7	1,0	1,1	0,2	100,0	897
Starost (u godinama)						
0	99,0	0,0	1,0	0,0	100,0	195
1	96,2	3,3	0,5	0,0	100,0	157
2	98,5	0,8	0,8	0,0	100,0	152
3	97,3	0,7	2,0	0,0	100,0	188
4	97,6	0,7	1,1	0,7	100,0	205

^a Kolone „Otac anketiran“, „Anketirana neka druga odrasla ženska osoba“ i „Anketirana neka druga odrasla muška osoba“ unutar podnaslova „Majka u domaćinstvu“ nisu prikazane u tabeli jer nije bilo zabeleženih slučajeva.

Tabela DQ.17: Izbor dece starosti 1–17 godina za module dečiji rad i disciplinovanje deteta (neponderisano)

Procentualna raspodela domaćinstava prema broju dece starosti 1–17 godina i procenat domaćinstava sa najmanje dva deteta starosti 1–17 godina gde je izvršen pravilan odabir jednog deteta za module dečiji rad i disciplinovanje deteta, Srbija, 2014.

	Broj dece starosti 1–17 godina			Ukupno	Broj domaćinstava	Procenat domaćinstava u kojima je izvršen pravilan odabir	Broj domaćinstava sa 2 ili više dece starosti 1–17 godina
	nijedno	jedno	dvoje ili više				
Ukupno	50,3	22,3	27,4	100,0	6191	99,6	1696
Region							
Beogradski region	48,9	24,3	26,8	100,0	1317	99,4	353
Region Vojvodine	52,4	20,8	26,8	100,0	1701	99,8	456
Region Šumadije i Zapadne Srbije	49,5	21,0	29,5	100,0	1704	99,6	503
Region Južne i Istočne Srbije	50,0	23,9	26,1	100,0	1469	99,7	384
Tip naselja							
Gradska	49,1	24,3	26,6	100,0	3702	99,7	983
Ostala	51,9	19,4	28,6	100,0	2489	99,6	713
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	70,2	10,3	19,5	100,0	1458	99,3	285
Drugi	55,1	19,3	25,6	100,0	1219	100,0	312
Srednji	45,7	24,2	30,1	100,0	1199	99,7	361
Četvrti	41,5	29,5	28,9	100,0	1124	99,7	325
Najbogatiji	33,8	31,6	34,7	100,0	1191	99,5	413

Tabela DQ.18: Pohađanje škole prema godinama starosti (ponderisano)

Raspodela populacije iz domaćinstava starosti 5–24 godine prema nivou obrazovanja i razredu koji se pohađa u tekućoj (ili poslednjoj) školskoj godini, Srbija, 2014.

Starost ^a	Ne pohađa školu	Trenutno pohađa														Nije moguće utvrditi	Ne zna/nema podataka	Ukupno	Broj članova domaćinstava	
		predškolsko	razred osnovne škole								razred srednje škole				viši nivo od srednje škole					
			1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4						
5	1,8	95,7	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	100,0	198
6	0,7	1,6	96,0	1,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	217
7	0,0	0,0	2,2	94,3	3,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	193
8	2,0	0,0	0,4	0,3	91,4	5,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	194
9	0,0	0,0	0,0	0,3	6,0	91,9	1,6	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	162
10	0,0	0,0	0,0	0,9	0,1	6,2	88,2	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	100,0	220
11	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	8,1	88,5	0,8	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	221
12	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	1,8	13,3	80,0	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	100,0	213	
13	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	1,0	10,8	80,4	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	152	
14	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	41,1	58,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	31	
15	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	0,7	84,6	7,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	100,0	203	
16	2,4	0,0	0,0	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	7,0	84,4	4,1	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	216	
17	5,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,2	3,7	85,7	4,6	0,0	0,0	0,0	100,0	194	
18	18,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	2,4	75,5	2,5	0,0	0,8	100,0	255	
19	38,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	2,1	2,3	55,9	0,0	0,9	100,0	216	
20	39,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1	57,9	0,0	0,0	100,0	221	
21	43,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2	54,6	0,0	0,0	100,0	225	
22	54,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	44,9	0,0	0,0	100,0	243	
23	53,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	46,5	0,0	0,0	100,0	208	
24	61,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,1	16,5	0,0	100,0	213	

^a Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

Tabela DQ.19: Odnos polova na rođenju kod dece koja su ikada rođena i žive dece (neponderisano)

Odnos polova (broj muške dece na 100 ženske dece) kod dece koja su ikada rođena (na rođenju), žive dece i preminule dece, prema starosti žene, Srbija, 2014.

	Deca ikada rođena			Živa deca			Preminula deca			Broj žena
	sinovi	kćerke	odnos polova na rođenju	sinovi	kćerke	odnos polova	sinovi	kćerke	odnos polova	
Ukupno	3479	3400	1,02	3429	3362	1,02	50	38	1,32	4713
Starost (u godinama)										
15–19	12	18	0,67	12	18	0,67	0	0	-	388
20–24	163	164	0,99	161	164	0,98	2	0	-	489
25–29	562	556	1,01	558	554	1,01	4	2	2,00	865
30–34	894	916	0,98	889	903	0,98	5	13	0,38	1065
35–39	742	761	0,98	730	752	0,97	12	9	1,33	813
40–44	580	537	1,08	569	528	1,08	11	9	1,22	570
45–49	526	448	1,17	510	443	1,15	16	5	3,20	523

„-“ Podatak nije prikazan jer je imenilac nula

Tabele o kvalitetu podataka za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014

Tabela DQ.1R: Starosna struktura stanovništva u domaćinstvima (ponderisano)

Starosna struktura stanovništva u domaćinstvima po pojedinačnim godinama starosti, prema polu, Srbija — romska naselja, 2014.

Starost	Muškarci		Žene	
	broj	procenat	broj	procenat
0	117	2,7	94	2,2
1	126	2,9	97	2,2
2	86	2,0	107	2,5
3	124	2,9	110	2,6
4	112	2,6	103	2,4
5	84	2,0	116	2,7
6	110	2,6	80	1,8
7	101	2,4	101	2,3
8	81	1,9	119	2,8
9	89	2,1	129	3,0
10	107	2,5	85	2,0
11	84	2,0	114	2,6
12	84	2,0	95	2,2
13	79	1,8	106	2,5
14	80	1,9	69	1,6
15	83	1,9	74	1,7
16	88	2,1	71	1,6
17	81	1,9	70	1,6
18	67	1,6	78	1,8
19	81	1,9	93	2,2
20	84	2,0	72	1,7
21	67	1,6	92	2,1
22	102	2,4	87	2,0
23	54	1,3	62	1,4
24	65	1,5	69	1,6
25	75	1,8	68	1,6
26	74	1,7	55	1,3
27	64	1,5	42	1,0
28	57	1,3	60	1,4
29	73	1,7	63	1,5
30	38	,9	46	1,1
31	58	1,3	73	1,7
32	53	1,2	55	1,3
33	57	1,3	51	1,2
34	45	1,1	63	1,5
35	49	1,1	54	1,2
36	52	1,2	49	1,1
37	65	1,5	67	1,5
38	60	1,4	51	1,2
39	39	,9	53	1,2
40	82	1,9	40	0,9
41	64	1,5	67	1,6
42	40	0,9	48	1,1
43	45	1,0	60	1,4
44	30	0,7	37	0,9

Starost	Muškarci		Žene	
	broj	procenat	broj	procenat
45	54	1,3	41	0,9
46	75	1,7	47	1,1
47	37	0,9	39	0,9
48	35	0,8	37	0,9
49	47	1,1	66	1,5
50	33	0,8	39	0,9
51	50	1,2	37	0,9
52	52	1,2	41	0,9
53	38	0,9	34	0,8
54	37	0,9	36	0,8
55	29	0,7	30	0,7
56	33	0,8	29	0,7
57	34	0,8	30	0,7
58	28	0,6	27	0,6
59	22	0,5	48	1,1
60	27	0,6	32	0,7
61	28	0,6	34	0,8
62	28	0,7	35	0,8
63	46	1,1	36	0,8
64	32	0,7	11	0,2
65	19	0,4	26	0,6
66	23	0,5	16	0,4
67	12	0,3	27	0,6
68	11	0,3	8	0,2
69	5	0,1	13	0,3
70	6	0,1	14	0,3
71	14	0,3	9	0,2
72	5	0,1	6	0,1
73	14	0,3	16	0,4
74	10	0,2	11	0,3
75	10	0,2	4	0,1
76	8	0,2	6	0,1
77	1	0,0	4	0,1
78	7	0,2	5	0,1
79	6	0,1	3	0,1
80	1	0,0	0	0,0
81	3	0,1	1	0,0
82	2	0,1	2	0,1
83	1	0,0	0	0,0
84	2	0,0	0	0,0
85+	3	0,1	5	0,1
Ne zna/nema podataka	2	0,1	3	0,1
Ukupno	4286	100,0	4309	100,0

Grafikon DQ.1R: Populacija u domaćinstvima po pojedinačnim godinama starosti, Srbija — romska naselja, 2014.

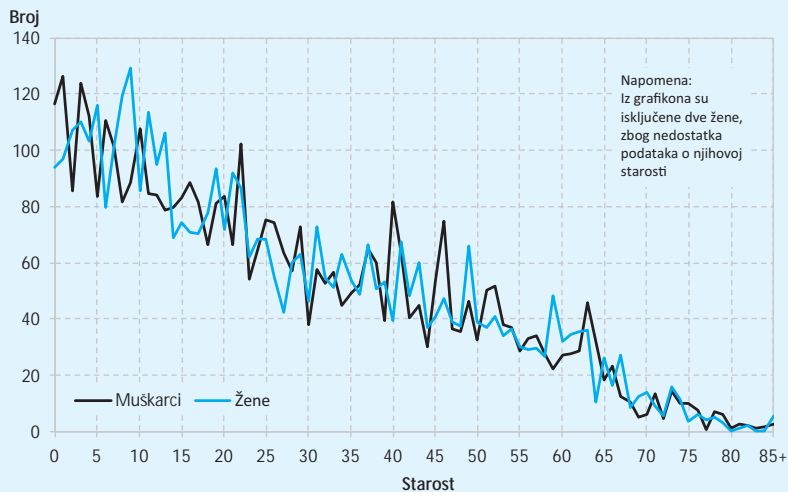

Tabela DQ.2R: Starosna struktura žena koje ispunjavaju uslov i anketiranih žena (ponderisano)

Populacija žena u domaćinstvima starosti 10–54 godine, anketirane žene starosti 15–49 godina i procenat anketiranih žena koje ispunjavaju uslov, po petogodištima, Srbija — romska naselja, 2014.

Starost (u godinama)	Populacija žena u domaćinstvima starosti 10–54 godine	Anketirane žene starosti 15–49 godina		Procenat anketiranih žena koje ispunjavaju uslov (stopa kompletno popunjenih upitnika)
	broj	broj	procenat	
10–14	469	np	np	np
15–19	387	373	18,4	96,3
20–24	381	368	18,1	96,4
25–29	289	277	13,6	95,7
30–34	288	280	13,8	97,3
35–39	273	261	12,9	95,7
40–44	252	248	12,2	98,3
45–49	231	223	11,0	96,8
50–54	187	np	np	np
Ukupno (15–49)	2101	2030	100,0	96,6
Odnos žena starosti od 50 do 54 godine prema ženama starosti od 45 do 49 godina	0,81	np	np	np

np — nije primenljivo

Tabela DQ.3R: Starosna raspodela dece mlađe od pet godina u domaćinstvima i upitnici za decu mlađu od pet godina (ponderisano)

Populacija dece starosti 0–7 godina u domaćinstvima, deca starosti 0–4 godine čije su majke/staratelji anketirani i procenat dece mlađe od pet godina čije su majke/staratelji anketirani, po godinama starosti, Srbija — romska naselja, 2014.

Starost (u godinama)	Populacija dece starosti 0–7 godina u domaćinstvima	Deca mlađa od 5 godina za koju su popunjeni upitnici		Procenat dece mlađe od 5 godina koja ispunjavaju uslov za anketiranje i za koju je popunjen upitnik (stopa kompletno popunjenih upitnika)
	broj	broj	procenat	
0	211	202	19,3	95,9
1	223	218	20,8	97,6
2	193	188	18,0	97,7
3	234	229	21,9	97,9
4	215	211	20,2	98,0
5	200	np	np	np
6	190	np	np	np
7	202	np	np	np
Ukupno (0–4)	1076	1048	100,0	97,4
Odnos dece starosti 5 godina prema deci starosti 4 godine	0,93	np	np	np

np — nije primenljivo

Tabela DQ.4R: Izveštavanje o datumu rođenja: populacija u domaćinstvima (neponderisano)

Procentualna raspodela populacije u domaćinstvima prema potpunosti informacija o datumu rođenja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Potpunost izveštavanja o mesecu i godini rođenja				Ukupno	Broj članova domaćinstava
	godina i mesec rođenja	samo godina rođenja	samo mesec rođenja	nedostaju i mesec i godina		
Ukupno	98,5	1,2	0,0	0,2	100,0	9014
Starost (u godinama)						
0–4	99,6	0,4	0,0	0,0	100,0	1556
5–14	98,3	1,4	0,0	0,3	100,0	1919
15–24	98,9	0,9	0,0	0,1	100,0	1601
25–49	98,8	1,1	0,0	0,1	100,0	2680
50–64	97,1	2,3	0,1	0,5	100,0	960
65–84	95,2	4,5	0,0	0,3	100,0	290
85+	100,0	0,0	0,0	0,0	100,0	3
Ne zna/nema podataka	np	np	0,0	100,0	100,0	5
Tip naselja						
Gradska	98,7	1,2	0,0	0,2	100,0	6170
Ostala	98,2	1,4	0,0	0,4	100,0	2844

np — nije primenljivo

Tabela DQ.5R: Izveštavanje o datumu rođenja i starosti: Žene (neponderisano)

Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina prema potpunosti informacija o datumu rođenja/starosti, Srbija — romska naselja, 2014.

	Potpunost izveštavanja o datumu rođenja i starosti					Ukupno	Broj žena starosti 15–49 godina
	godina i mesec rođenja	godina rođenja i starost	samo godina rođenja	samo starost	drugo/ne zna/nema podataka		
Ukupno	99,4	0,5	0,0	0,1	0,0	100,0	2081
Tip naselja							
Gradska	99,3	0,6	0,0	0,1	0,0	100,0	1424
Ostala	99,7	0,3	0,0	0,0	0,0	100,0	657

Tabela DQ.6R: Izveštavanje o datumu rođenja i starosti: Deca mlađa od 5 godina (neponderisano)

Procentualna raspodela dece mlađe od 5 godina prema potpunosti informacija o datumu rođenja/starosti, Srbija — romska naselja, 2014.

	Potpunost izveštavanja o datumu rođenja i starosti					Ukupno	Broj dece mlađe od 5 godina
	godina i mesec rođenja	godina rođenja i starost	samo godina rođenja	samo starost	drugo/ne zna/nema podataka		
Ukupno	99,8	0,2	0,0	0,0	0,0	100,0	1515
Tip naselja							
Gradska	99,9	0,1	0,0	0,0	0,0	100,0	1065
Ostala	99,6	0,4	0,0	0,0	0,0	100,0	450

Tabela DQ.7R: Izveštavanje o datumu rođenja: Deca, adolescenti i mladi ljudi (neponderisano)

Procentualna raspodela dece, adolescenata i mladih ljudi starosti 5–24 godine prema potpunosti informacija o datumu rođenja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Potpunost izveštavanja o mesecu i godini rođenja				Ukupno	Broj dece, adolescenata i mladih ljudi starosti 5–24 godine
	godina i mesec rođenja	samo godina rođenja	samo mesec rođenja	nedostaju i mesec i godina		
Ukupno	98,6	1,2	0,0	0,2	100,0	3520
Tip naselja						
Gradska	98,9	1,0	0,0	0,0	100,0	2449
Ostala	97,9	1,6	0,0	0,6	100,0	1071

Tabela DQ.8R: Izveštavanje o datumu rođenja: Prvi i poslednji porođaj (neponderisano)

Procentualna raspodela prvog i poslednjeg porođaja žena starosti 15–49 godina prema potpunosti informacija o datumu rođenja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Potpunost izveštavanja o datumu rođenja										broj poslednjih porođaja
	datum prvog porođaja				ukupno	broj prvih porođaja	datum poslednjeg porođaja			ukupno	
	Godina i mesec rođenja	samo godina rođenja	samo broj punih godina proteklih od prvog porođaja	drugo/ne zna/nema podataka			godina i mesec rođenja	samo godina rođenja	drugo/ne zna/nema podataka		
Ukupno	97,0	2,4	0,6	0,1	100,0	1706	99,9	0,1	0,0	100,0	1427
Tip naselja											
Gradska	97,3	2,2	0,4	0,1	100,0	1166	99,9	0,1	0,0	100,0	977
Ostala	96,3	2,8	0,9	0,0	100,0	540	100,0	0,0	0,0	100,0	450

Tabela DQ.9R: Potpunost izveštavanja (ponderisano)

Procenat jedinica posmatranja za koje nema podataka za izabrana pitanja i indikatore, Srbija — romska naselja, 2014.

Vrsta upitnika i pitanja za koje nema podataka	Referentna grupa	Procenat sa nedostajućim/ nekompletnim odgovorima ^a	Broj slučajeva
Domaćinstvo			
Vreme početka anketiranja	Sva anketirana domaćinstva	0,1	1743
Vreme završetka anketiranja	Sva anketirana domaćinstva	0,1	1743
Žene			
Datum prvog venčanja/stupanja u vanbračnu zajednicu	Sve žene starosti 15–49 godina koje su se ikada udavale		
Samo mesec		14,5	1746
I mesec i godina		14,3	1746
Starost u vreme prvog venčanja/stupanja u vanbračnu zajednicu	Sve žene starosti 15–49 godina koje su se ikada udavale kod kojih nije poznata godina prvog venčanja	0,0	1746
Vreme početka anketiranja	Sve anketirane žene	0,0	2081
Vreme završetka anketiranja	Sve anketirane žene	0,1	2081
Deca mlađa od 5 godina			
Vreme početka anketiranja	Sva deca mlađa od 5 godina	0,0	1515
Vreme završetka anketiranja	Sva deca mlađa od 5 godina	0,1	1515

^a Uključujući i odgovore „Ne znam“**Tabela DQ.10R: Potpunost informacija koje se odnose na antropometrijske indikatore: Pothranjenost (neponderisano)**

Procentualna raspodela dece mlađe od 5 godina prema potpunosti informacija o datumu rođenja i težini deteta, Srbija — romska naselja, 2014.

	Ispravni podaci o telesnoj težini i datumu rođenja	Razlog za isključivanje iz analize				Ukupno	Procenat dece isključene iz analize	Broj dece mlađe od 5 godina
		telesna težina nije izmerena	nepotpun datum rođenja	telesna težina nije izmerena, nepotpun datum rođenja	slučajevi obeleženi kao neadekvatni (vrednost van očekivanog raspona)			
Ukupno	91,3	8,5	0,2	0,0	0,0	100,0	8,7	1515
Starost (u mesecima)								
<6	88,9	11,1	0,0	0,0	0,0	100,0	11,1	117
6–11	90,5	9,5	0,0	0,0	0,0	100,0	9,5	147
12–23	93,5	5,9	0,6	0,0	0,0	100,0	6,5	323
24–35	92,3	7,7	0,0	0,0	0,0	100,0	7,7	271
36–47	89,0	10,7	0,3	0,0	0,0	100,0	11,0	328
48–59	91,8	8,2	0,0	0,0	0,0	100,0	8,2	329
Tip naselja								
Gradska	91,3	8,6	0,1	0,0	0,0	100,0	8,7	1065
Ostala	91,3	8,2	0,4	0,0	0,0	100,0	8,7	450
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	93,8	5,9	0,2	0,0	0,0	100,0	6,2	455
Drugi	92,8	6,6	0,6	0,0	0,0	100,0	7,2	346
Srednji	87,2	12,8	0,0	0,0	0,0	100,0	12,8	290
Četvrti	90,2	9,8	0,0	0,0	0,0	100,0	9,8	215
Najbogatiji	90,0	10,0	0,0	0,0	0,0	100,0	10,0	209
Indeks blagostanja								
60 procenata siromašnijih	91,8	8,0	0,3	0,0	0,0	100,0	8,2	1091
40 procenata bogatijih	90,1	9,9	0,0	0,0	0,0	100,0	9,9	424

Tabela DQ.11R: Potpunost informacija koje se odnose na antropometrijske indikatore: Zaostajanje u rastu (neponderisano)

Procentualna raspodela dece mlađe od 5 godina prema potpunosti informacija o datumu rođenja i visini deteta, Srbija — romska naselja, 2014.

	Ispravni podaci o dužini/visini i datumu rođenja deteta	Razlog za isključivanje iz analize				Ukupno	Procenat dece isključene iz analize	Broj dece mlađe od 5 godina
		dužina/visina nije izmerena	nepotpun datum rođenja	dužina/visina nije izmerena, nepotpun datum rođenja	slučajevi obeleženi kao neadekvatni (vrednost van očekivanog raspona)			
Ukupno	90,8	8,5	0,2	0,0	0,5	100,0	9,2	1515
Starost (u mesecima)								
<6	88,0	11,1	0,0	0,0	0,9	100,0	12,0	117
6–11	89,8	9,5	0,0	0,0	0,7	100,0	10,2	147
12–23	92,9	5,9	0,6	0,0	0,6	100,0	7,1	323
24–35	91,5	7,7	0,0	0,0	0,7	100,0	8,5	271
36–47	88,7	10,7	0,3	0,0	0,3	100,0	11,3	328
48–59	91,8	8,2	0,0	0,0	0,0	100,0	8,2	329
Tip naselja								
Gradska	90,8	8,6	0,1	0,0	0,5	100,0	9,2	1065
Ostala	90,9	8,2	0,4	0,0	0,4	100,0	9,1	450
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	93,6	5,9	0,2	0,0	0,2	100,0	6,4	455
Drugi	91,9	6,6	0,6	0,0	0,9	100,0	8,1	346
Srednji	86,6	12,8	0,0	0,0	0,7	100,0	13,4	290
Četvrti	89,8	9,8	0,0	0,0	0,5	100,0	10,2	215
Najbogatiji	90,0	10,0	0,0	0,0	0,0	100,0	10,0	209
Indeks blagostanja								
60 procenata siromašnijih	91,2	8,0	0,3	0,0	0,5	100,0	8,8	1091
40 procenata bogatijih	89,9	9,9	0,0	0,0	0,2	100,0	10,1	424

Tabela DQ.12R: Potpunost informacija koje se odnose na antropometrijske indikatore: Telesna težina u odnosu na visinu (neponderisano)

Procentualna raspodela dece mlađe od 5 godina prema potpunosti informacija o telesnoj težini i dužini ili visini, Srbija — romska naselja, 2014.

	Ispravni podaci o težini i dužini/visini	Razlog za isključivanje iz analize				Ukupno	Procenat dece isključene iz analize	Broj dece mlađe od 5 godina
		težina nije izmerena	dužina/visina nije izmerena	težina i dužina/visina nisu izmerene	slučajevi obeleženi kao neadekvatni (vrednost van očekivanog raspona)			
Ukupno	91,2	0,0	0,0	8,5	0,3	100,0	8,8	1515
Starost (u mesecima)								
<6	88,0	0,0	0,0	11,1	0,9	100,0	12,0	117
6–11	90,5	0,0	0,0	9,5	0,0	100,0	9,5	147
12–23	94,1	0,0	0,0	5,9	0,0	100,0	5,9	323
24–35	91,9	0,0	0,0	7,7	0,4	100,0	8,1	271
36–47	88,7	0,0	0,0	10,7	0,6	100,0	11,3	328
48–59	91,5	0,0	0,0	8,2	0,3	100,0	8,5	329
Tip naselja								
Gradska	91,0	0,0	0,0	8,6	0,4	100,0	9,0	1065
Ostala	91,6	0,0	0,0	8,2	0,2	100,0	8,4	450
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	93,8	0,0	0,0	5,9	0,2	100,0	6,2	455
Drugi	93,4	0,0	0,0	6,6	0,0	100,0	6,6	346
Srednji	86,9	0,0	0,0	12,8	0,3	100,0	13,1	290
Četvrti	88,8	0,0	0,0	9,8	1,4	100,0	11,2	215
Najbogatiji	90,0	0,0	0,0	10,0	0,0	100,0	10,0	209
Indeks blagostanja								
60 procenata siromašnijih	91,8	0,0	0,0	8,0	0,2	100,0	8,2	1091
40 procenata bogatijih	89,4	0,0	0,0	9,9	0,7	100,0	10,6	424

Tabela DQ.13R: Zaokruživanje izmerenih vrednosti na prvoj decimali u antropometrijskim merenjima (neponderisano)

Raspodela izmerenih vrednosti težina i visine/dužine prema brojevima koji su upisani na prvom decimalnom mestu, Srbija — romska naselja, 2014.

	Telesna težina		Visina ili dužina	
	broj	procenat	broj	procenat
Ukupno	1386	100,0	1386	100,0
Broj				
0	104	7,5	153	11,0
1	185	13,3	165	11,9
2	141	10,2	166	12,0
3	144	10,4	182	13,1
4	145	10,5	121	8,7
5	115	8,3	125	9,0
6	123	8,9	110	7,9
7	127	9,2	118	8,5
8	126	9,1	137	9,9
9	176	12,7	109	7,9
0 ili 5	219	15,8	278	20,1

Grafikon DQ.2R: Izmerene vrednosti težine i visine/dužine prema upisanim vrednostima na prvoj decimali, Srbija — romska naselja, 2014.

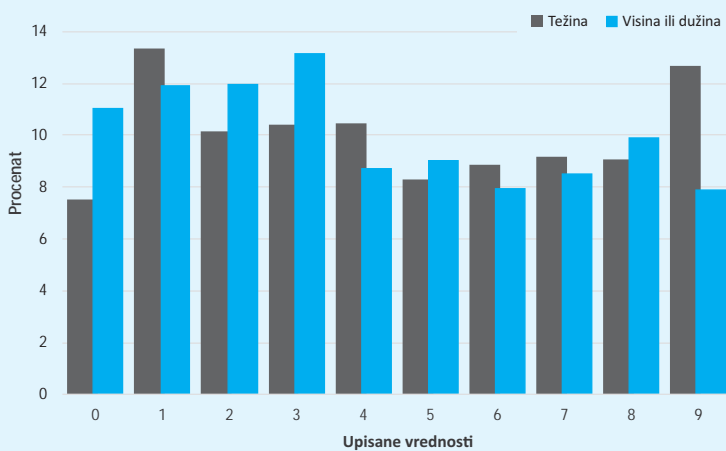

Tabela DQ.14R: Zapažanja u vezi sa izvodima iz matične knjige rođenih (neponderisano)

Procentualna raspodela dece mlađe od 5 godina prema posedovanju izvoda iz matične knjige rođenih i procenat viđenih izvoda iz matične knjige rođenih, Srbija — romska naselja, 2014.

	Dete ima izvod iz matične knjige rođenih		Dete nema izvod iz matične knjige rođenih	Ne zna/nema podataka	Ukupno	Procenat izvoda iz matične knjige rođenih pokazanih anketarkama (1)/(1+2)*100	Broj dece mlađe od 5 godina
	pokazan anketarki (1)	nije pokazan anketarki (2)					
Ukupno	59,3	32,9	7,5	0,3	100,0	64,3	1515
Tip naselja							
Gradska	58,6	33,4	7,7	0,3	100,0	63,7	1065
Ostala	61,1	31,8	6,9	0,2	100,0	65,8	450
Starost deteta (u mesecima)							
0–5	47,9	31,6	20,5	0,0	100,0	60,2	117
6–11	61,9	31,3	6,1	0,7	100,0	66,4	147
12–23	59,1	33,7	6,5	0,6	100,0	63,7	323
24–35	61,6	33,2	5,2	0,0	100,0	65,0	271
36–47	58,5	32,9	8,2	0,3	100,0	64,0	328
48–59	61,4	33,1	5,5	0,0	100,0	65,0	329

Tabela DQ.15R: Zapažanja u vezi sa vakcinalnim kartonima (neponderisano)

Procentualna raspodela dece starosti 0–35 meseci prema posedovanju vakcinalnog kartona i procenat vakcinalnih kartona koje su anketari videli, Srbija — romska naselja, 2014.

	Dete nema vakcinalni karton kod kuće		Dete ima vakcinalni karton kod kuće			Dete ima vakcinalni karton u zdravstvenoj ustanovi			Procenat vakcinalnih kartona pokazanih anketarkama (1)/(1+2)*100	Broj dece starosti 0–35 meseci
	prethodno imalo vakcinalni karton	nikada nije imalo vakcinalni karton	karton pokazan anketarki u kući (1b)	karton nije pokazan anketarki u kući (2b)	ne zna/nema podataka	karton pokazan anketarki u zdravstvenoj ustanovi (1a)	karton nije pokazan anketarki u zdravstvenoj ustanovi (2a)	ne zna/nema podataka		
Ukupno	9,4	23,3	39,4	27,4	0,5	69,2	6,3	0,0	82,2	858
Tip naselja										
Gradska	6,7	23,5	40,1	29,6	0,2	68,8	7,1	0,0	81,0	609
Ostala	16,1	22,9	37,8	22,1	1,2	70,3	4,4	0,0	85,2	249
Starost deteta (u mesecima)										
0–5	1,7	41,9	36,8	18,8	0,9	60,7	7,7	0,0	82,7	117
6–11	7,5	16,3	51,0	25,2	0,0	69,4	6,1	0,0	81,8	147
12–23	12,4	20,4	40,2	26,6	0,3	72,1	5,9	0,0	84,1	323
24–35	10,3	22,5	33,2	33,2	0,7	69,4	6,3	0,0	80,1	271

Tabela DQ.16R: Prisusutvo majke u domaćinstvu i osoba sa kojom je popunjavao upitnik za dete mlađe od 5 godina (ponderisano)

Raspodela dece mlađe od pet godina prema tome da li majka živi u istom domaćinstvu i osoba sa kojima je popunjavao upitnik za dete mlađe od 5 godina, Srbija — romska naselja, 2014.

	Majka u domaćinstvu ^a	Majka nije u domaćinstvu			Ukupno	Broj dece mlađe od 5 godina
	majka anketirana	otac anketiran	anketirana neka druga odrasla ženska osoba	anketirana neka druga odrasla muška osoba		
Ukupno	96,8	2,2	0,9	0,1	100,0	1076
Starost (u godinama)						
0	98,9	0,3	0,8	0,0	100,0	211
1	96,1	3,2	0,7	0,0	100,0	223
2	97,0	1,8	1,1	0,0	100,0	193
3	96,5	2,7	0,7	0,2	100,0	234
4	95,5	2,8	1,3	0,5	100,0	215

^a Kolone „Otac anketiran“, „Anketirana neka druga odrasla ženska osoba“ i „Anketirana neka druga odrasla muška osoba“ unutar podnaslova „Majka u domaćinstvu“ nisu prikazane u tabeli jer nije bilo zabeleženih slučajeva.

Tabela DQ.17R: Izbor dece starosti 1–17 godina za module dečiji rad i disciplinovanje deteta (neponderisano)

Procentualna raspodela domaćinstava prema broju dece starosti 1–17 godina i procenat domaćinstava sa najmanje dva deteta starosti 1–17 godina gde je izvršen pravilan odabir jednog deteta za module dečiji rad i disciplinovanje deteta, Srbija — romska naselja, 2014.

	Broj dece starosti 1–17 godina			Ukupno	Broj domaćinstava	Procenat domaćinstava u kojima je izvršen pravilan odabir	Broj domaćinstava sa 2 ili više dece starosti 1–17 godina
	nijedno	jedno	dvoje ili više				
Ukupno	22,8	17,3	59,9	100,0	1743	99,0	1044
Tip naselja							
Gradska	19,5	17,6	62,9	100,0	1134	98,9	713
Ostala	28,9	16,7	54,4	100,0	609	99,4	331
Kvintili indeksa blagostanja							
Najsiromašniji	19,4	13,6	67,0	100,0	427	98,6	286
Drugi	25,5	17,1	57,3	100,0	368	99,1	211
Srednji	25,6	17,6	56,8	100,0	352	99,5	200
Četvrti	21,3	18,3	60,5	100,0	301	99,5	182
Najbogatiji	22,4	21,7	55,9	100,0	295	98,8	165
Indeks blagostanja							
60 procenata siromašnijih	23,3	16,0	60,8	100,0	1147	99,0	697
40 procenata bogatijih	21,8	20,0	58,2	100,0	596	99,1	347

Tabela DQ.18R: Pohađanje škole prema godinama starosti (ponderisano)

Raspodela populacije iz domaćinstava starosti 5–24 godine prema nivou obrazovanja i razredu koji se pohađa u tekućoj (ili poslednjoj) školskoj godini, Srbija — romska naselja, 2014.

Ne pohađa školu	Trenutno pohađa														Nije moguće utvrditi	Ne zna/nema podataka	Ukupno	Broj članova domaćinstava	
	pred-školsko	razred osnovne škole								razred srednje škole				viši nivo od srednje škole					
		1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4						
Starost ^a																			
5	36,5	63,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	194
6	25,0	5,9	66,6	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	200
7	9,3	0,4	18,6	65,2	6,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	204
8	7,5	1,8	5,0	12,8	70,4	2,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	214
9	7,3	0,0	1,1	2,1	13,2	72,8	3,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	195
10	14,5	0,0	0,3	1,9	11,2	29,9	41,5	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	204
11	18,4	0,0	0,0	1,5	1,2	5,5	23,4	46,9	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	100,0	169
12	13,2	0,0	0,6	0,5	1,0	5,2	19,5	25,0	34,5	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	183
13	19,4	0,0	0,0	0,6	0,0	2,0	12,8	8,9	18,1	37,3	0,2	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	100,0	156
14	50,5	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0	0,0	16,4	2,4	15,8	10,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	33
15	43,4	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,8	5,0	7,3	18,1	22,2	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	147
16	63,4	0,0	0,0	2,4	0,0	0,3	0,8	4,4	1,4	4,0	6,9	15,7	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	100,0	149
17	74,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,7	2,4	3,6	4,9	12,3	0,5	0,4	0,0	0,0	100,0	173
18	79,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,7	0,4	2,0	3,3	0,6	12,6	0,0	0,0	0,0	100,0	152
19	94,6	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,4	1,5	1,2	0,0	0,0	100,0	177
20	94,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	4,2	0,0	0,0	100,0	127
21	98,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	177
22	98,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2	0,0	0,0	100,0	173
23	98,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,9	0,0	0,0	0,0	100,0	128
24	74,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	25,0	0,3	0,0	100,0	136

^a Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

Tabela DQ.19R: Odnos polova na rođenju kod dece koja su ikada rođena i žive dece (neponderisano)

Odnos polova (broj muške dece na 100 ženske dece) kod dece koja su ikada rođena (na rođenju), žive dece i preminule dece, prema starosti žene, Srbija — romska naselja, 2014.

	Deca ikada rođena			Živa deca			Preminula deca			Broj žena
	sinovi	kćerke	odnos polova na rođenju	sinovi	kćerke	odnos polova	sinovi	kćerke	odnos polova	
Ukupno	2502	2448	1,02	2430	2397	1,01	72	51	1,41	2081
Starost (u godinama)										
15–19	102	79	1,29	102	78	1,31	0	1	0,00	377
20–24	412	362	1,14	406	356	1,14	6	6	1,00	440
25–29	474	478	0,99	456	471	0,97	18	7	2,57	350
30–34	420	456	0,92	411	452	0,91	9	4	2,25	276
35–39	418	401	1,04	409	391	1,05	9	10	0,90	229
40–44	348	385	0,90	337	371	0,91	11	14	0,79	217
45–49	328	287	1,14	309	278	1,11	19	9	2,11	192

Prilog E Indikatori istraživanja Srbija MICS 2014

i Srbija — romska naselja MICS 2014: Brojioci i imenioci

MICS INDIKATOR ^[M]		Modul ¹	Brojilac	Imenilac	MDG indikator referenca ²
MORTALITET^{3,4}					
1.2	Stopa smrtnosti odojčadi	CM	Verovatnoća da će odojče umreti u periodu između rođenja i prvog rođendana		MDG 4.2
1.5	Stopa smrtnosti dece mlađe od 5 godina	CM	Verovatnoća da će dete umreti u periodu između rođenja i petog rođendana		MDG 4.1
ISHRANA					
2.1a 2.1b	Prevalencija pothranjenosti	AN	Procenat dece mlađe od 5 godina koja zaostaju (a) za dve standardne devijacije (umereno i teško pothranjena) (b) za tri standardne devijacije (teško pothranjena) u odnosu na medijanu telesne težine za dati uzrast po standardu SZO	Ukupan broj dece mlađe od 5 godina	MDG 1.8
2.2a 2.2b	Prevalencija zaostajanja u rastu	AN	Procenat dece mlađe od 5 godina koja zaostaju (a) za dve standardne devijacije (umereno i teško zaostaju u rastu) (b) za tri standardne devijacije (teško zaostaju u rastu) u odnosu na medijanu telesne visine za dati uzrast po standardu SZO	Ukupan broj dece mlađe od 5 godina	
2.3a 2.3b	Prevalencija zaostajanja telesne težine u odnosu na visinu	AN	Procenat dece mlađe od 5 godina koja zaostaju (a) za dve standardne devijacije (umereno i teško zaostaju u rastu) (b) za tri standardne devijacije (teško zaostaju u rastu) u odnosu na medijanu telesne visine za dati uzrast po standardu SZO	Ukupan broj dece mlađe od 5 godina	
2.4	Prevalencija gojaznosti	AN	Broj dece mlađe od 5 godina koja su iznad dve standardne devijacije u odnosu na medijanu telesne težine u odnosu na visinu po standardu SZO	Ukupan broj dece mlađe od 5 godina	
2.5	Deca koja su ikada dojena	MN	Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine koje su u bilo kojem trenutku dojile svoje živorođeno dete	Ukupan broj žena koje su rodile živorođeno dete u periodu od poslednje 2 godine	
2.6	Rani početak dojenja	MN	Broj žena koje su rodile živorođeno dete u poslednje 2 godine koje su po prvi put stavile novorođenče na grudi u roku od 1 sata od rođenja	Ukupan broj žena koje su rodile živorođeno dete u periodu od poslednje 2 godine	
2.7	Isključivo dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	BD	Broj odojčadi mlađe od 6 meseci koja su se prethodnog dana uglavnom hranila majčinim mlekom ⁵	Ukupan broj odojčadi mlađe od 6 meseci	
2.8	Predominantno dojenje odojčadi mlađe od 6 meseci	BD	Broj odojčadi mlađe od 6 meseci koja su se prethodnog dana uglavnom ⁶ hranila majčinim mlekom	Ukupan broj odojčadi mlađe od 6 meseci	
2.9	Nastavljeno dojenje posle prve godine	BD	Broj dece uzrasta 12–15 meseci koja su se prethodnog dana hranila majčinim mlekom	Ukupan broj dece uzrasta 12–15 meseci	
2.10	Nastavljeno dojenje tokom druge godine	BD	Broj dece uzrasta 20–23 meseca koja su se prethodnog dana hranila majčinim mlekom	Ukupan broj dece uzrasta 20–23 meseca	
2.11	Trajanje dojenja	BD	Uzrast u mesecima kada 50 procenata dece uzrasta 0–35 meseci nije dobilo majčino mleko tokom prethodnog dana		
2.12	Dojenje prilagođeno uzrastu	BD	Procenat dece uzrasta 0–23 meseca koja su hranjena na odgovarajući način ⁷ tokom prethodnog dana	Ukupan broj dece uzrasta 0–23 meseca	
2.13	Uvođenje čvrste, polučvrste ili meke hrane	BD	Broj odojčadi uzrasta 6–8 meseci koja su tokom prethodnog dana dobila čvrstu, polučvrstu ili meku hranu	Ukupan broj odojčadi uzrasta 6–8 meseci	
2.14	Najmanje dva mlečna obroka (deca koja se ne doje)	BD	Broj dece koja se ne doje uzrasta 6–23 meseca i koja su prethodnog dana dobila najmanje 2 mlečna obroka	Ukupan broj dece koja se ne doje uzrasta 6–23 meseca	
2.15	Minimalna učestalost obroka	BD	Broj dece uzrasta 6–23 meseca koja su uzimala čvrstu, polučvrstu i meku hranu (uz mlečne obroke za decu koja se ne doje) najmanji broj puta ⁸ ili više puta, tokom prethodnog dana	Ukupan broj dece uzrasta 6–23 meseca	

MICS INDIKATOR ^(M)		Modul ¹	Brojilac	Imenilac	MDG indikator referenca ²
2.16	Minimalna raznolikost u ishrani	BD	Broj dece uzrasta 6–23 meseca koja su tokom prethodnog dana uzimala hranu iz 4 ili više grupa hrane ⁹	Ukupan broj dece uzrasta 6–23 meseca	
2.17a 2.17b	Minimalna prihvatljiva ishrana	BD	(a) Broj dece koja su dojena uzrasta 6–23 meseca koja su imala barem minimalnu različitost u ishrani i minimalnu frekvenciju obroka tokom prethodnog dana (b) Broj dece koja nisu dojena uzrasta 6–23 meseca koja su uzela bar 2 mlečna obroka i imala barem minimalnu različitost u ishrani ne uključujući mlečne obroke i minimalnu frekvenciju obroka tokom prethodnog dana	(a) Broj dojene dece uzrasta 6–23 meseca (b) Boj dece koja se ne doje uzrasta 6–23 meseca	
2.18	Hranjenje na flašicu	BD	Procenat dece uzrasta 0–23 meseca koja su hranjena na flašicu tokom prethodnog dana	Ukupan broj dece uzrasta 0–23 meseca	
2.20	Odojčad sa malom telesnom težinom	MN	Broj poslednje živorođene dece u periodu od prethodne 2 godine čija je telesna masa bila manja od 2500 grama odmah po rođenju	Ukupan broj poslednje živorođene dece u periodu od prethodne 2 godine	
2.21	Odojčad čija je telesna težina izmerena odmah po rođenju	MN	Broj poslednje živorođene dece u periodu od prethodne 2 godine čija je telesna masa izmerena odmah po rođenju	Ukupan broj poslednje živorođene dece u periodu od prethodne 2 godine	
ZDRAVLJE DETETA					
3.1	Obuhvat imunizacijom protiv tuberkuloze (BCG)	IM	Procenat dece uzrasta 12–23 meseca koja su primila BCG vakcinu do prvog rođendana (pre navršene prve godine)	Ukupan broj dece uzrasta 12–23 meseca	
3.2	Obuhvat imunizacijom protiv dečije paralize (OPV)	IM	Broj dece uzrasta 12–23 meseca koja su primila treću dozu OPV vakcine (OPV3) do prvog rođendana (pre navršene prve godine)	Ukupan broj dece uzrasta 12–23 meseca	
3.3	Obuhvat imunizacijom protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP)	IM	Broj dece uzrasta 12–23 meseca koja su primila treću dozu DTP vakcine (DTP3) do prvog rođendana (pre navršene prve godine)	Ukupan broj dece uzrasta 12–23 meseca	
3.4	Obuhvat imunizacijom protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1) ¹⁰	IM	Procenat dece uzrasta 24–35 meseci koja su MMR1 vakcinu do drugog rođendana	Ukupan broj dece uzrasta 24–35 meseci	MDG 4.3
3.5	Obuhvat imunizacijom protiv hepatitisa B (HepB)	IM	Broj dece uzrasta 12–23 meseca koja su primila treću dozu hepatitisa B vakcine (HepB3) do prvog rođendana (pre navršene prve godine)	Ukupan broj dece uzrasta 24–35 meseci	
3.6	Obuhvat imunizacijom protiv oboljenja koja izaziva hemofilus influenza tip „B“ (Hib)	IM	Broj dece uzrasta 12–23 meseca koja su primila treću dozu Hib vakcine (Hib3) do prvog rođendana (pre navršene prve godine)	Ukupan broj dece uzrasta 12–23 meseca	
3.8	Puni obuhvat imunizacijom	IM	Broj dece uzrasta 24–35 meseci koja su primila sve preporučene vakcine iz nacionalnog kalendara imunizacije do svog prvog rođendana (do navršene druge godine za vakcinu protiv malih boginja)	Ukupan broj dece uzrasta 24–35 meseci	
-	Puni obuhvat imunizacijom do trenutka anketiranja	IM	Broj dece uzrasta 24–35 meseci koja su primila sve preporučene vakcine iz nacionalnog kalendara imunizacije do trenutka anketiranja	Ukupan broj dece uzrasta 24–35 meseci	
3.15	Korišćenje čvrstih goriva za kuvanje	HC	Broj članova domaćinstva u domaćinstvima koja koriste čvrsta goriva kao primarni izvor energije u domaćinstvu za kuvanje	Ukupan broj članova domaćinstava	
VODA I SANITACIJE					
4.1	Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće	WS	Broj članova domaćinstava koji koriste poboljšane izvore vode za piće	Ukupan broj članova domaćinstava	MDG 7.8
4.2	Tretiranje vode	WS	Procenat članova domaćinstva koji koriste nepoboljšane izvore vode za piće koji primenjuju odgovarajući metod tretiranja vode	Ukupan broj članova domaćinstava u domaćinstvima koja koriste nepoboljšane izvore vode za piće	
4.3	Korišćenje poboljšanih sanitarnih prostorija	WS	Broj članova domaćinstva koji koriste poboljšane sanitarne prostorije koje se ne dele s drugima	Ukupan broj članova domaćinstava	MDG 7.9
REPRODUKTIVNO ZRAVLJE					
5.1	Stopa rađanja adolescentkinja ¹¹	CM	Stopa fertiliteta žena starosti 15–19 godina		MDG 5.4
5.2	Rano rađanje	CM	Broj žena starosti 20–24 godine koje su rodile najmanje jedno živorođeno dete pre svoje 18. godine	Ukupan broj žena starosti 20–24 godine	

MICS INDIKATOR ^[M]		Modul ¹	Brojilac	Imenilac	MDG indikator referenca ²
5.3	Stopa primene kontraceptivnih metoda	CP	Procenat žena starosti 15–49 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici i koje koriste (ili čiji partner koristi) kontraceptivno sredstvo (savremeno ili tradicionalno)	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina koje su trenutno u braku ili vanbračnoj zajednici	MDG 5.3
5.4	Nezadovoljena potreba ²	UN	Broj žena starosti 15–49 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici i koje su fertile i žele da prorde trudnoće ili da ograniče broj dece koju imaju i koje trenutno ne koriste kontracepciju	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina koje su trenutno u braku ili vanbračnoj zajednici	MDG 5.6
5.5a 5.5b	Obuhvat prenatalnom zaštitom	MN	Broj žena starosti 15–49 godina koje su, u prethodne 2 godine, tokom poslednje trudnoće koja je dovela do živorođenja bile pregledane (a) bar jednom od strane obučenog zdravstvenog radnika (b) bar četiri puta od strane nekog drugog pružaoca usluge	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine	MDG 5.5
5.6	Sadržaj prenatalne zaštite	MN	Broj žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i kojima je izmeren krvni pritisak, koje su dale uzorak urina i krvi tokom poslednje trudnoće	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine	
5.7	Stručna pomoć pri porođaju	MN	Broj žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i kojima je tokom porođaja pomagao obučeni zdravstveni radnik	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine	MDG 5.2
5.8	Porođaji obavljani u zdravstvenoj ustanovi	MN	Broj žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine i koje su se porodile u zdravstvenoj ustanovi	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine	
5.9	Porođaji obavljani carskim rezom	MN	Broj žena starosti 15–49 godina čije je najskorije živorođeno dete u poslednje dve godine rođeno carskim rezom	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine	
RAZVOJ DETETA					
6.1	Pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu	EC	Broj dece uzrasta 36–59 meseci koja pohađaju program obrazovanja u ranom detinjstvu	Ukupan broj dece uzrasta 36–59 meseci	
6.2	Podrška odraslih pri učenju	EC	Broj dece uzrasta 36–59 meseci sa kojima je odrasla osoba učestvovala u četiri ili više aktivnosti u cilju podsticanja učenja i pripreme za školu u prethodna 3 dana	Ukupan broj dece uzrasta 36–59 meseci	
6.3	Podrška očeva pri učenju	EC	Broj dece uzrasta 36–59 meseci čiji je biološki otac učestvovao u četiri ili više aktivnosti u cilju podsticanja učenja i pripreme za školu u prethodna 3 dana	Ukupan broj dece uzrasta 36–59 meseci	
6.4	Podrška majki pri učenju	EC	Broj dece uzrasta 36–59 meseci čija je biološka majka učestvovala u četiri ili više aktivnosti u cilju podsticanja učenja i pripreme za školu u prethodna 3 dana	Ukupan broj dece uzrasta 36–59 meseci	
6.5	Dostupnost dečjih knjiga	EC	Broj dece mlađe od 5 godina koja imaju tri ili više dečjih knjiga	Ukupan broj dece mlađe od 5 godina	
6.6	Dostupnost igračkaka	EC	Broj dece mlađe od 5 godina koja se igraju sa dve ili više vrsta igračkaka	Ukupan broj dece mlađe od 5 godina	
6.7	Neadekvatni nadzor	EC	Broj dece mlađe od 5 godina koja su ostavljena sama ili pod nadzorom drugog deteta mlađeg od 10 godina duže od jednog sata najmanje jednom tokom prethodne nedelje	Ukupan broj dece mlađe od 5 godina	
6.8	Indeks ranog razvoja deteta	EC	Broj dece uzrasta 36–59 meseci koja se pravilno razvijaju u najmanje tri od sledeća četiti domena: poznavanje slova i brojeva, fizički razvoj, socio-emocionalni razvoj i učenje	Ukupan broj dece uzrasta 36–59 meseci	
PISMENOST I OBRAZOVANJE					
7.1	Stopa pismenosti mladih žena ^[M]	WB	Broj žena starosti 15–24 godine koje umeju da pročitaju jednostavnu kratku izjavu o svakodnevnom životu ili su pohađale srednju ili visoku školu	Ukupan broj žena starosti 15–24 godine	MDG 2.3
7.2	Spremnost za školu	ED	Broj dece u prvom razredu osnovne škole koja su pohađala predškolsko obrazovanje tokom prethodne školske godine	Ukupan broj dece koja pohađaju prvi razred osnovne škole	
7.3	Neto stopa upisa u osnovnu školu	ED	Broj dece uzrasta za polazak u osnovnu školu koja su se upisala u prvi razred osnovne škole	Ukupan broj dece uzrasta za polazak u školu	

MICS INDIKATOR ^(M)		Modul ¹	Brojilac	Imenilac	MDG indikator referenca ²
7.4	Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	ED	Broj dece osnovnoškolskog uzrasta koja trenutno pohađaju osnovnu ili srednju školu	Ukupan broj dece osnovnoškolskog uzrasta	MDG 2.1
7.54 ¹³	Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	ED	Broj dece osnovnoškolskog uzrasta koja trenutno pohađaju osnovnu ili srednju školu ¹⁴	Ukupan broj dece osnovnoškolskog uzrasta	
7.5	Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	ED	Broj dece srednjoškolskog uzrasta koja trenutno pohađaju srednju ili visoku školu	Ukupan broj dece srednjoškolskog uzrasta	
7.55	Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	ED	Broj dece srednjoškolskog uzrasta koja trenutno pohađaju srednju ili visoku školu ¹⁴	Ukupan broj dece srednjoškolskog uzrasta	
7.6	Deca koja stignu do posljednjeg razreda osnovne škole	ED	Procenat dece koja upišu prvi razred osnovne škole i koja uspeju da stignu do posljednjeg razreda (četvrtog) osnovne škole		MDG 2.2
7.56	Deca koja stignu do posljednjeg razreda osnovne škole	ED	Procenat dece koja upišu prvi razred osnovne škole i koja uspeju da stignu do posljednjeg razreda (četvrtog) osnovne škole		
7.7	Stopa završavanja osnovne škole	ED	Broj dece koja idu u poslednji razred osnovne škole (isključujući ponavljače)	Ukupan broj dece uzrasta kada bi trebalo da završe osnovnu školu (uzrast kada bi trebalo da idu u poslednji razred osnovne škole)	
7.57	Stopa završavanja osnovne škole	ED	Broj dece koja idu u poslednji razred osnovne škole (isključujući ponavljače)	Ukupan broj dece uzrasta kada bi trebalo da završe osnovnu školu (uzrast kada bi trebalo da idu u poslednji razred osnovne škole)	
7.8	Stopa prelaska u srednju školu	ED	Broj dece koja su išla u poslednji razred osnovne škole tokom prethodne školske godine i koja idu u prvi razred srednje škole tokom tekuće školske godine	Ukupan broj dece koja su prethodne školske godine pohađala poslednji razred osnovne škole	
7.58	Stopa prelaska u srednju školu	ED	Broj dece koja su išla u poslednji razred osnovne škole tokom prethodne školske godine i koja idu u prvi razred srednje škole tokom tekuće školske godine	Ukupan broj dece koja su prethodne školske godine pohađala poslednji razred osnovne škole	
7.9	Indeks jednakosti polova (osnovno obrazovanje)	ED	Neto stopa pohađanja osnovne škole za devojčice (prilagođeno)	Neto stopa pohađanja osnovne škole za devojčice (prilagođeno)	MDG 3.1
7.59	Indeks jednakosti polova (osnovno obrazovanje)	ED	Neto stopa pohađanja osnovne škole za devojčice (prilagođeno)	Neto stopa pohađanja osnovne škole za devojčice (prilagođeno)	
7.10	Indeks jednakosti polova (srednje obrazovanje)	ED	Neto stopa pohađanja srednje škole za devojčice (prilagođeno)	Neto stopa pohađanja srednje škole za dečake (prilagođeno)	MDG 3.1
7.510	Indeks jednakosti polova (srednje obrazovanje)	ED	Neto stopa pohađanja srednje škole za devojčice (prilagođeno)	Neto stopa pohađanja srednje škole za dečake (prilagođeno)	
ZAŠTITA DETETA					
8.1	Upis u matičnu knjigu rođenih	BR	Broj dece mlađe od 5 godina koja su upisana u matičnu knjigu rođenih	Ukupan broj dece mlađe od 5 godina	
8.2	Dečiji rad	CL	Broj dece starosti 5–17 godina koja su uključena u dečiji rad ¹⁵	Ukupan broj dece starosti 5–17 godina	
8.3	Nasilni metodi disciplinovanja	CD	Broj dece uzrasta 1–14 godina koja su bila izložena psiholpškom ili fizičkom kažnjavanju tokom prethodnog meseca	Ukupan broj dece starosti 1–14 godina	
8.4	Brak pre 15. godine ^(M)	MA	Broj žena starosti 15–49 godina koje su prvi put stupile u brak ili vanbračnu zajednicu pre navršene 15. godine	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina	
8.5	Brak pre 18. godine ^(M)	MA	Broj žena starosti 20–49 godina koje su prvi put stupile u brak ili vanbračnu zajednicu pre navršene 18. godine	Ukupan broj žena starosti 20–49 godina	
8.6	Žene starosti 15–19 godina koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici ^(M)	MA	Broj žena starosti od 15 do 19 godina koje su trenutno u braku ili u vanbračnoj zajednici	Ukupan broj žena starosti 15–19 godina	
8.8a 8.8b	Razlika u godinama između supružnika	MA	Broj žena koje su trenutno udate ili su u vanbračnoj zajednici čiji je suprug stariji 10 ili više godina (a) za žene starosti 15–19 godina, (b) za žene starosti 20–24 godine	Ukupan broj žena koje su u braku ili vanbračnoj zajednici (a) starosti 15–19 godina, (b) starosti 20–24 godina	
8.12	Stavovi prema nasilju u porodici ^(M)	DV	Broj žena koje misle da muž/partner ima pravo da udari ili istuče svoju ženu iz najmanje jednog od niza razloga: (1) ako izađe bez njegovog znanja, (2) ako zanemari decu, (3) ako se svađa s njim, (4) ako odbije da ima seksualne odnose s njim, (5) ako joj zagori hrana	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina	

MICS INDIKATOR ^[M]		Modul ¹	Brojilac	Imenilac	MDG indikator referenca ²
8.13	Sa kim deca žive	HL	Broj dece starosti 0–17 godine koja ne žive ni sa jednim od bioloških roditelja	Ukupan broj dece starosti 0–17 godina	
8.14	Prevalencija dece kojima je preminuo jedan ili oba biološka roditelja	HL	Broj dece starosti 0–17 godina čiji jedan ili oba biološka roditelja nisu živa	Ukupan broj dece starosti 0–17 godina	
8.15	Deca čiji bar jedan roditelj živi u inostranstvu	HL	Broj dece starosti 0–17 čiji bar jedan biološki roditelj živi u inostranstvu	Ukupan broj dece starosti 0–17 godina	
SUBJEKTIVNI OSEĆAJ BLAGOSTANJA					
11.1	Zadovoljstvo životom ^[M]	LS	Broj žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle zadovoljne svojim životom, sveukupno	Ukupan broj žena starosti 15–24 godine	
11.2	Sreća ^[M]	LS	Broj žena starosti 15–24 godine koje su veoma ili donekle srećne	Ukupan broj žena starosti 15–24 godine	
11.3	Percepcija boljeg života	LS	Broj žena starosti 15–24 godine čiji se život poboljšao tokom proteklih godinu dana i koje očekuju da će njihov život biti bolji nakon jedne godine	Ukupan broj žena starosti 15–24 godine	
INDIKATORI SPECIFIČNI ZA ISTRAŽIVANJE					
SS ¹⁶	Pravovremenost vakcinacije protiv dečije paralize	IM	Broj dece starosti 12–23 meseca koja su primila treću dozu OPV vakcine (OPV3) do navršanih 6 meseci	Ukupan broj dece starosti 12–23 meseca	
SS	Pravovremenost vakcinacije protiv malih boginja	IM	Broj dece starosti 24–35 meseci koja su primila vakcinu protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1) do navršanih 15 meseci	Ukupan broj dece starosti 24–35 meseci	
SS	Pokrivenost petovalentnom DTP-IPV-Hib vakcinom	IM	Broj dece starosti 12–23 meseca koja su primila treću dozu petovalentne DTP-IPV-Hib vakcine do prvog rođendana	Ukupan broj dece starosti 12–23 meseca	
SS	Nikada nisu koristile nijedan metod kontracepcije	MN	Broj žena koje nikada nisu koristile nijedan metod u cilju sprečavanja ili odlaganja trudnoće	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina	
SS	Nikad nisu koristile kontracepciju usled neinformisanosti	MN	Broj žena starosti 15–49 godina koje nikada nisu koristile nijedan metod kontracepcije usled neinformisanosti	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina koje nikada nisu koristile nijedan metod kontracepcije	
SS	Poseta patronažnih sestara tokom trudnoće	MN	Broj žena koje je patronažna sestra posetila tokom poslednje trudnoće	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine	
SS	Poseta patronažnih sestara u prvoj nedelji posle povratka kući nakon porođaja	MN	Broj žena koje je patronažna sestra posetila u prvoj nedelji nakon povratka kući posle porođaja	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine	
SS	Pokrivenost programom pripreme za porođaj	MN	Broj žena koje su pohađale program pripreme za porođaj	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine	
SS	Pokrivenost <i>baby-friendly</i> uslugama	MN	Boj žena koje su bile u istoj sobi sa detetom nakon porođaja	Ukupan broj žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine	
SS	Nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu zbog stavova roditelja	EC	Broj dece starosti 36–59 meseci koja ne pohađaju program obrazovanja u ranom detinjstvu zbog stavova roditelja	Broj dece starosti 36–59 meseci koja ne pohađaju program obrazovanja u ranom detinjstvu	
SS	Nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu zbog problema pristupa	EC	Broj dece starosti 36–59 meseci koja ne pohađaju program obrazovanja u ranom detinjstvu zbog problema pristupa	Broj dece starosti 36–59 meseci koja ne pohađaju program obrazovanja u ranom detinjstvu	
SS	Nepohađanje programa obrazovanja u ranom detinjstvu zbog drugih razloga	EC	Broj dece starosti 36–59 meseci koja ne pohađaju program obrazovanja u ranom detinjstvu zbog drugih razloga	Broj dece starosti 36–59 meseci koja ne pohađaju program obrazovanja u ranom detinjstvu	
SS	Podrška odraslih pri učenju (deca starosti 12–35 meseci)	EC	Broj dece starosti 12–35 meseci sa kojima je odrasli član domaćinstva učestvovao u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana	Ukupan broj dece starosti 12–35 meseci	
SS	Podrška očeva pri učenju (deca starosti 12–35 meseci)	EC	Broj dece starosti 12–35 meseci sa kojima je biološki otac učestvovao u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana	Ukupan broj dece starosti 12–35 meseci	
SS	Podrška majki pri učenju (deca starosti 12–35 meseci)	EC	Broj dece starosti 12–35 meseci sa kojima je biološka majka učestvovala u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana	Ukupan broj dece starosti 12–35 meseci	

MICS INDIKATOR ^[M]		Modul ¹	Brojilac	Imenilac	MDG indikator referenca ²
SS	Stopa pohađanja obaveznog pripremnog predškolskog programa (PPP)	ED	Broj dece starosti za PPP ¹⁷ koja pohađaju ili su pohađala PPP	Ukupan broj dece starosti za PPP	
SS	Udaljenost do ustanove koja organizuje obavezni predškolski program (PPP), u kilometrima	ED	Ukupan broj kilometara do PPP ustanove	Broj dece starosti 5–7 godina koja pohađaju ili su pohađala PPP	
SS	Deca koja žive na više od 2 km udaljenosti od ustanove koja organizuje obavezni predškolski program (PPP)	ED	Broj dece starosti 5–7 godina koja pohađaju ili su pohađala PPP a koja žive na više od 2 km udaljenosti od PPP ustanove	Broj dece starosti 5–7 godina koja pohađaju ili su pohađala PPP	
SS	Zdravstvena knjižica	BR	Broj dece koja imaju zdravstvenu knjižicu	Broj dece mlađe od 5 godina	
SS	Korisnici novčane socijalne pomoći	CB	Broj domaćinstava koja primaju NSP	Broj ispitanika koji su odgovarali na upitnik za domaćinstvo	
SS	Deca koja primaju dečiji dodatak	CB	Broj dece koja primaju dečiji dodatak	Broj dece starosti 0–18 godina	
SS	Deca koja primaju dečiji dodatak najmanje 12 meseci	CB	Broj dece koja primaju dečiji dodatak najmanje 12 meseci	Broj dece starosti 0–18 godina	
SS	Deca koja primaju roditeljski dodatak	BG	Broj dece koja su dobila roditeljski dodatak	Ukupan broj dece mlađe od 5 godina	

^[M] Indikator se izračunava i za muškarce, za istu starosnu grupu, u istraživanjima gde je korišćen individualni upitnik za muškarce izračunavanja su izvršena korišćenjem modula iz Upitnika za muškarce. Upitnik za muškarce nije korišćen u istraživanjima Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014.

¹ Neki indikatori su kreirani korišćenjem pitanja iz nekoliko modula u MICS upitnicima. U takvim slučajevima navedeni su samo moduli koji sadrži većinu neophodnih informacija.

² Indikatori Milenijumskih ciljeva razvoja, na snazi do 15. januara 2008 — <http://mdgs.un.org/unsd/mdg/Host.aspx?Content=Indicators/OfficialList.htm>, pristupljeno 10. juna 2013.

³ Stope se odnose na period koji je procenjen indirektnom tehnikom.

⁴ Mortalitet je izračunat samo za istraživanje Srbija — romska naselja MICS 2014.

⁵ Odojčad koja su dobijala majčino mleko i nisu dobijala nikakve druge tečnosti niti hranu, uz izuzetak rastvora za oralnu rehidraciju, vitamina, mineralnih dodataka i lekova.

⁶ Odojčad koja su dobijala majčino mleko i određene tečnosti (vodu i pića koja se prave s vodom, voćni sok, narodne napitke, rastvor za oralnu rehidraciju, kapi, vitamine, minerale i lekove), ali nisu dobijala ništa drugo (to se naročito odnosi na mleko koje nije majčino i tečnu hranu).

⁷ Odojčad uzrasta 0–5 meseci koja su isključivo dojena, kao i deca uzrasta 6–23 meseca koja su dojena i jedu čvrstu, polučvrstu ili meku hranu.

⁸ Deca koja se doje: čvrsta, polučvrsta ili meka hrana, dva puta za odojčad uzrasta 6–8 meseci, tri puta za decu uzrasta 9–23 meseca; deca koja se ne doje: čvrsta, polučvrsta ili meka hrana ili mlečni obrok, četiri puta za decu uzrasta 6–23 meseca.

⁹ Pokazatelj je baziran na potrošnji bilo koje količine hrane i to najmanje iz 4 od 7 sledećih grupa hrane: 1) žitarice, korenasto i krtolasto povrće, 2) mahunarke i orasi, 3) mlečni proizvodi (mleko, jogurt, sir), 4) meso (junetina, teletina, riba, živinsko meso i džigerica/druge iznutrice), 5) jaja, 6) voće i povrće bogato vitaminom A i 7) drugo voće i povrće.

¹⁰ U Srbiji se vakcinacija protiv malih boginja, zauški i rubele (MMR1), prema zvaničnom kalendaru imunizacije, administrira deci uzrasta 12–15 meseci i indikator se računa kao proporcija dece starosti 24–35 meseci koja su primila MMR1 vakcinu do drugog rođendana (do 24 meseca).

¹¹ Stope se odnose na najmanje jednu godinu.

¹² Za detaljan opis pogledati MICS plan tabela.

¹³ „S” u broju indikatora označava indikator koji je izračunat primenom nestandardnih metoda izračunavanja. Starost dece pri izračunavanju indikatora za obrazovanje je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

¹⁴ Obrazovni sistem, u skladu sa nacionalnom klasifikacijom nivoa obrazovnog sistema, čine 8 razreda obaveznog osnovnog obrazovanja (tipično za uzrast dece 6–13 godina) i 4 razreda srednje škole (tipično za uzrast 14–18 godina).

¹⁵ Deca uključena u dečiji rad su definisana kao deca koja su uključena u ekonomske aktivnosti više od starosno specifičnog broja sati, deca uključena u kućne poslove više od starosno specifičnog broja sati i deca koja rade u opasnim uslovima. Za detaljne informacije o definisanim granicama i klasifikaciji pogledati MICS plan tabela.

¹⁶ SS (survey-specific) označava indikator koji je izračunat na osnovu podataka iz modula ili pitanja uključenih u ovo istraživanje koja nisu deo standardne MICS metodologije, ili primenom nestandardnih metoda izračunavanja.

¹⁷ Deca starosti za PPP su deca koja imala punih 5 godina pre 1. marta 2013. godine, što je zakonom definisano kao starost za obavezan polazak u PPP.

Prilog F Upitnici za istraživanja Srbija MICS 2014 i Srbija — romska naselja MICS 2014

UPITNIK ZA DOMAĆINSTVO

MODUL HH – INFORMACIONI PANEL ZA DOMAĆINSTVO

HH1. Redni broj popisnog kruga u uzorku: <input type="text"/>	HH2. Redni broj domaćinstva u popisnom krugu: <input type="text"/>
HH3. Ime i šifra anketara: Ime _____ Šifra <input type="text"/>	HH4. Ime i šifra supervizora: Ime _____ Šifra <input type="text"/>
HH5. Dan/mesec/godina anketiranja: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> (dan) (mesec) (godina)	HH7. Region: Beogradski region 1 Region Vojvodine 2 Region Šumadije i Zapadne Srbije 3 Region Južne i Istočne Srbije 4
HH6. Tip naselja: Gradsko 1 Ostalo 2	

MI SMO IZ **REPUBLIČKOG ZAVODA ZA STATISTIKU**. SPROVODIMO ISTRAŽIVANJE KOJE SE BAVI POLOŽAJEM DECE, PORODICA I DOMAĆINSTAVA. ŽELELA BIH DA O TOME PORAZGOVARAM SA VAMA. OVA ANKETA ĆE TRAJATI OKO **30 MINUTA**. SVE DOBIJENE INFORMACIJE OSTAĆE STROGO POVERLJIVE I ANONIMNE.

MOŽEMO LI DA POČNEMO?

- Da, dobijen je pristanak* ⇒ Pređite na HH18 i upišite vreme, a zatim počnite anketiranje.
- Ne, pristanak nije dobijen* ⇒ Zaokružite '04' u pitanju HH9. Prodiskutujte o ovome sa svojim supervizorom.

HH9. Rezultat anketiranja domaćinstva:

Upitnik je popunjen	01
Nijedan član domaćinstva ili lice koje može da da informacije nije kod kuće u vreme posete	02
Celo domaćinstvo je odsutno duže vreme	03
Odbili anketiranje	04
Prazan stan ili na toj adresi nije stambeni prostor	05
Uništen stan/kuća	06
Nije pronađen stan/kuća	07
Drugo (navesti): _____	96

Nakon što popunite Upitnik za domaćinstvo, unesite sledeće informacije:

HH10. Lice koje je dalo odgovore na pitanja iz Upitnika za domaćinstvo:

Ime _____

Redni broj lica iz Modula HL:

HH11. Ukupan broj članova domaćinstva:

HH12. Broj žena starosti 15 do 49 godina:

HH14. Broj dece mlađe od 5 godina:

Nakon što popunite sve upitnike u ovom domaćinstvu, unesite sledeće informacije:

HH13. Broj popunjenih upitnika za ženu od 15 do 49 godina starosti:

HH15. Broj popunjenih upitnika za dete mlađe od 5 godina:

HH16. Ime i šifra kontrolora:

Ime _____

Šifra

HH17. Ime i šifra operatera za prvi unos podataka:

Ime _____

Šifra

HH18. Upišite vreme počevka anketiranja:

Sat
Minut

MODUL HL – SPISAK ČLANOVA DOMAĆINSTVA

MOLIM VAS DA MI KAŽETE IMENA SVIH ČLANOVA DOMAĆINSTVA KOJI ŽIVE OVDE, POČEVŠI OD LICA NA KOJE SE VODI DOMAĆINSTVO.

Upišite lice na koje se vodi domaćinstvo u red 01. Navedite sve članove domaćinstva (HL2), njihovo srodstvo sa licem na koje se vodi domaćinstvo (HL3) i njihov pol (HL4). Zatim pitajte: DA LI OVDE ŽVI JOS NEKO, ČAK I AKO SADA NIJE KOD KUĆE?

Ako je odgovor „da“, popunite polja HL2-HL4. Zatim postavljajte pitanja počevši od HL5 za svako lice posebno.

Koristite dodatni upitnik ako ste popunili sve redove u Spisku članova domaćinstva.

HL1. Redni broj	HL2. Ime	HL3. U KAKVOM JE SRODSTVU (ime) SA LICEM NA KOJE SE VODI DOMAĆINSTVO?	HL4. DA LI JE (ime) MUŠKOG ILI ŽENSKOG POLA?	HL5 KOJI JE (ime) DATUM ROĐENJA?	HL6. KOLIKO IMA GODINA (ime)?	Za žene starosti 15-49 godina		Za decu starosti 0-17 godina				Za decu starosti 0-14 godina	
						HL7. Zao-kružite redni broj ako je žena starosti 15-49 godina.	HL7B. Zao-kružite redni broj ako je dete starosti 0-4 godine.	HL11. DA LI JE (ime) BLOŠKA MAJKA ŽIVA?	HL12. DA LI (ime) BLOŠKA MAJKA ŽIVI U OVOM DOMAĆINSTVU?	HL12A. GDE ŽVI (ime) BLOŠKA MAJKA?	HL13. DA LI JE (ime) BLOŠKI OTAC ŽIV?		HL14. DA LI (ime) BLOŠKI OTAC ŽIVI U OVOM DOMAĆINSTVU?
Redni broj	Ime	Srodstvo*	M Ž	Mesec	Starost	15-49	0-4	D N NZ	Majka	Otac	D N NZ	1 2 3 8	Majka
01		0 1	1 2			01	01	1 2 8			1 2 8	1 2 3 8	
02			1 2			02	02	1 2 8			1 2 8	1 2 3 8	
03			1 2			03	03	1 2 8			1 2 8	1 2 3 8	
04			1 2			04	04	1 2 8			1 2 8	1 2 3 8	
05			1 2			05	05	1 2 8			1 2 8	1 2 3 8	
06			1 2			06	06	1 2 8			1 2 8	1 2 3 8	
07			1 2			07	07	1 2 8			1 2 8	1 2 3 8	
08			1 2			08	08	1 2 8			1 2 8	1 2 3 8	
09			1 2			09	09	1 2 8			1 2 8	1 2 3 8	
10			1 2			10	10	1 2 8			1 2 8	1 2 3 8	

		Za žene starosti 15-49 godina		Za decu starosti 0-4 godine		Za decu starosti 0-17 godina						Za decu starosti 0-14 godina		
HL1. Redni broj	HL2. Ime	HL3. U KAKVOM JE SROD- STVU (ime) SA LICEM NA KOJE SE VODI DOMAĆI- NSTVO?	HL4. DA LI JE (ime) MUŠKOG ILI ŽENSKOG POLA?	HL5 KOJI JE (ime) DATUM ROBENJA?	HL6. KOLIKO IMA GODINA (ime)?	HL7. Zao- križite redni broj ako je žena starosti 15-49 godina.	HL7B. Zao- križite redni broj ako je dete starosti 0-4 godine.	HL11. DA LI JE (ime) BIOLOŠKA MAJKA ŽIVA?	HL12. DA LI (ime) BIOLOŠKA MAJKA ŽIVI U OVOM DOMAĆIN- STVU?	HL12A. GDE ŽIVI (ime) BIOLOŠKA MAJKA?	HL13. DA LI JE (ime) BIOLOŠKI OTAC ŽIV?	HL14. DA LI (ime) BIOLOŠKI OTAC ŽIVI U OVOM DOMA- ĆINSTVU?	HL14A. GDE ŽIVI (ime) BIOLOŠKI OTAC?	HL15. Upišite redni broj majke iz HL12 ako je upisan. Ako je polje HL12 prazno ili je upisano „00“, pitajte: KO JE (ime) STARATELJ?
Redni broj	Ime	Srodstvo*	M Ž	Mesec	Godina	Starost	0-4	D N NZ	Majka	Majka	D N NZ	Otac	D N NZ	Majka
11			1 2			11	11	1 2 8			1 2 3 8	1 2 8	1 2 3 8	1 2 3 8
12			1 2			12	12	1 2 8			1 2 3 8	1 2 8	1 2 3 8	1 2 3 8
13			1 2			13	13	1 2 8			1 2 3 8	1 2 8	1 2 3 8	1 2 3 8
14			1 2			14	14	1 2 8			1 2 3 8	1 2 8	1 2 3 8	1 2 3 8
15			1 2			15	15	1 2 8			1 2 3 8	1 2 8	1 2 3 8	1 2 3 8

Upišite X ako se koristi dodani upitnik

Ponovite pitanje da li domaćinstvo ima još nekog člana.

Posebno proverite da li ima još beba ili male dece koja nisu upisana u spisak, kao i lica koja nisu u srodstvu sa članovima domaćinstva (priatelji i dr.) a obično žive u ovom domaćinstvu.
Upišite imena tih članova domaćinstva u Spisak članova domaćinstva i popunite obrazac prema uputstvu.

Sada za svaku ženu starosti 15-49 godina upišite njeno ime, redni broj i identifikacione podatke u **Upitnik za ženu starosti 15-49 godina**. Modul WM – INFORMACIONI PANEL ZA ŽENI.

Za svako dete mlađe od 5 godina upišite njegovo/njeno ime, redni broj i redni broj majke ili staratelja u **Upitnik za dete mlađe od 5 godina**. Modul UF – INFORMACIONI PANEL ZA DETE.
Sada bi trebalo da imate poseban upitnik za svaku ženu koja ispunjava starosni uslov i za svako dete mlađe od pet godina u domaćinstvu.

- 01 Lice na koje se vodi domaćinstvo
02 Suprug/supruga; partner/partnerka
03 Sin/kćerka
04 Zet (od kćerke)/snajha (od sina)
05 Unuk/unuka

* Šifre za HL3: Srodstvo s licem na koje se vodi domaćinstvo:

- 06 Roditelj
07 Roditelj supružnika/partnera
08 Brat/sestra
09 Brat/sestra supružnika/partnera
10 Ujak, stric, tečajujna, strina, tetka
11 Bratanac, sestrić /bratanica, sestričina
12 Drugi rođak
13 Usvojeno dete/dete u hraniteljskoj porodici/
pastorak/pastorka
14 Posluga (živi u domaćinstvu)
96 Drugo (nije u srodstvu)
98 Ne zna

MODUL ED – OBRAZOVANJE

ED1. Redni broj		Za članove domaćinstva starosti 5 i više godina				Za članove domaćinstva starosti 5-24 godine				ED8C. Proverite ED6. Ako je nivo=0 ili 1, predite na sledeći red. Za ostale nivoe pitajte: SA KOLIKO GODINA JE (ime) KRENUO/KRENULA U PRVI OSNOVNE SKOLE? Upišite broj punih godina. 98 NZ	
		ED2. Ime i starost Prepišite iz HL2 i HL6	ED3. D A L I J E (ime) IKADA POHAĐAO/ POHAĐALA ŠKOLU ILI PREDŠKOLSKU USTANOVU?	ED4A. K O J I J E N A J V I Š I N I V O O B R A Z O V A N J A K O J I (ime) S A D A P O H A Đ A, O D N O S N O N E K A D A J E P O H A Đ A O / P O H A Đ A L A ?	ED4B. K O J I J E P O S L E D N J I R A Z R E D / G O D I N A K O J I J E (ime) Z A V R Š I O / Z A V R Š I L A N A T O M N I V O U O B R A Z O V A N J A ?	ED5. T O K O M O V E Š K O L S K E G O D I N E, T J. 2 0 1 3 - 2 0 1 4, D A L I J E (ime) U O P Š T E I Š A O / I Š L A U Š K O L U I L I U P R E D Š K O L S K U U S T A N O V U ?	ED6. T O K O M O V E Š K O L S K E G O D I N E K O J U Š K O L U I K O J I R A Z R E D / G O D I N U (ime) P O H A Đ A ?	ED7. T O K O M P R E T - H O D N E Š K O L - S K E G O D I N E (2012-2013), D A L I J E (ime) U O P Š T E I Š A O / I Š L A U Š K O L U I L I P R E D Š K O L S K U U S T A N O V U ?	ED8. T O K O M P R E T H O D N E Š K O L S K E G O D I N E, K O J U Š K O L U I K O J I R A Z R E D / G O D I N U J E (ime) P O H A Đ A O / P O H A Đ A L A ?		
ED1.	ED2.	ED3.	ED4A.	ED4B.	ED5.	ED6.	ED7.	ED8.	ED8C.		
01		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			
02		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			
03		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			
04		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			
05		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			
06		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			
07		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			
08		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			
09		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			
10		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			
11		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			
12		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			
13		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			
14		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			
15		1 2	0 1 2 3 4 8		1 2	0 1 2 3 4 8	1 2 8	0 1 2 3 4 8			

POHAĐANJE OBAVEZNOG PRIPREMNOG PREDŠKOLSKOLOG PROGRAMA

ED8D. Proverite u ED2, da li u domaćinstvu ima dece starosti 5-7 godina.

Da ⇒ Nastavite sa ED9 i prepisite redni broj iz ED1 i ime i starost iz ED2 za svako dete starosti 5-7 godina

Ne ⇒ Predite na sledeći modul

Redni broj	Ime	Starost	ED10. Ime i starost		ED11. DA LI (ime) POHAĐA ILI JE POHAĐAO/ POHAĐALA OBAVEZNI PPP?	ED12. U KOJIO, VRSTI USTANOVE (ime) POHAĐA ILI JE PRETHODNE GODINE POHAĐAO/POHAĐALA OBAVEZNI PPP?	ED13. KAKO (ime) OBIČNO IDE, ODNOSNO KAKO JE IŠAO/IŠLA U OBAVEZNI PPP?	ED14. KOLIKA JE UDALJENOST U KILOMETRIMA I MINUTIMA OD KUĆE DO OBJEKTA U KOME (ime) POHAĐA ILI JE POHAĐAO/POHAĐALA OBAVEZNI PPP (KADA KORISTI UOBIČAJENI NAČIN/SREDSTVO PREVOZA)?	ED15. KOJI SU GLAVNI RAZLOZI NEPOHAĐANJA OBAVEZNOG PPP? <i>Dođatno pitajte: JOŠ NEKI RAZLOG?</i>	Stavovi	Problemi pristupa	Finansijski problemi
			D	N								
			Sledeći red									
			1	2	01 02 03 04 05 06 96	1 2 3 4 5 6				A B C D E F G H I	F G H I	J K L M N X
			1	2	01 02 03 04 05 06 96	1 2 3 4 5 6				A B C D E F G H I	F G H I	J K L M N X
			1	2	01 02 03 04 05 06 96	1 2 3 4 5 6				A B C D E F G H I	F G H I	J K L M N X
			1	2	01 02 03 04 05 06 96	1 2 3 4 5 6				A B C D E F G H I	F G H I	J K L M N X
			1	2	01 02 03 04 05 06 96	1 2 3 4 5 6				A B C D E F G H I	F G H I	J K L M N X
			1	2	01 02 03 04 05 06 96	1 2 3 4 5 6				A B C D E F G H I	F G H I	J K L M N X
			1	2	01 02 03 04 05 06 96	1 2 3 4 5 6				A B C D E F G H I	F G H I	J K L M N X
			1	2	01 02 03 04 05 06 96	1 2 3 4 5 6				A B C D E F G H I	F G H I	J K L M N X
			1	2	01 02 03 04 05 06 96	1 2 3 4 5 6				A B C D E F G H I	F G H I	J K L M N X
			1	2	01 02 03 04 05 06 96	1 2 3 4 5 6				A B C D E F G H I	F G H I	J K L M N X
			1	2	01 02 03 04 05 06 96	1 2 3 4 5 6				A B C D E F G H I	F G H I	J K L M N X
			1	2	01 02 03 04 05 06 96	1 2 3 4 5 6				A B C D E F G H I	F G H I	J K L M N X

MODUL SL – IZBOR JEDNOG DETETA ZA MODULE: DEČIJI RAD I DISCIPLINOVANJE DETETA

SL1. Proverite pitanje HL6 u Spisku članova domaćinstva i upišite ukupan broj dece starosti 1–17 godina

Ukupan broj.....

SL2. Proverite broj dece starosti 1–17 godina u SL1:

- Nula ⇒ Pređite na modul AC-STAVOVI PREMA DECI SA SMETNJAMA U RAZVOJU
- Jedno ⇒ Pređite na pitanje SL9 i kao redosled upisati „1“, upišite redni broj, ime deteta i starost
- Dvoje ili više ⇒ Nastavite sa SL2A

SL2A. Upišite svako dete starosti 1–17 godina redom kojim su upisani u Modul HL – SPISAK ČLANOVA DOMAĆINSTVA.

Nemojte upisivati druge članove domaćinstva koji nisu u starosnoj grupi 1–17 godina.

Upišite redni broj, ime, pol i starost svakog deteta.

SL3. Redosled	SL4. Redni broj iz HL1	SL5. Ime iz HL2	SL6. Pol iz HL4		SL7. Starost iz HL6
Redosled	Redni broj	Ime	M	Ž	Starost
1	<input type="text"/>		1	2	<input type="text"/>
2	<input type="text"/>		1	2	<input type="text"/>
3	<input type="text"/>		1	2	<input type="text"/>
4	<input type="text"/>		1	2	<input type="text"/>
5	<input type="text"/>		1	2	<input type="text"/>
6	<input type="text"/>		1	2	<input type="text"/>
7	<input type="text"/>		1	2	<input type="text"/>
8	<input type="text"/>		1	2	<input type="text"/>

SL8. Proverite poslednju cifru rednog broja domaćinstva (HH2) sa prve strane. To je broj reda na koji treba da pređete u tabeli ispod.

Proverite ukupan broj dece starosti 1–17 godina u SL1. To je broj kolone na koju treba da pređete u tabeli ispod.

Pronađite polje u kojem se red i kolona ukrštaju i zaokružite taj broj. To je redosled (SL3) izabranog deteta iz tabele pitanja SL2A, i za to dete treba da upišete podatke u SL9.

Poslednja cifra rednog broja domaćinstva – HH2	Ukupan broj dece koja ispunjavaju uslove u domaćinstvu (iz SL1)						
	2	3	4	5	6	7	8+
0	2	2	4	3	6	5	4
1	1	3	1	4	1	6	5
2	2	1	2	5	2	7	6
3	1	2	3	1	3	1	7
4	2	3	4	2	4	2	8
5	1	1	1	3	5	3	1
6	2	2	2	4	6	4	2
7	1	3	3	5	1	5	3
8	2	1	4	1	2	6	4
9	1	2	1	2	3	7	5

SL9. Upišite redosled (SL3), redni broj (SL4), ime (SL5) i starost (SL7) za izabrano dete.

Redosled

Redni broj

Ime _____

Starost

MODUL CL – DEČIJI RAD

CL1. Proverite starost izabranog deteta iz SL9.

1–4 godine ⇒ Pređite na sledeći modul

5–17 godina ⇒ Nastavite sa CL2

CL2. SADA ŽELIM DA VAS PITAM O POSLOVIMA KOJE DECA U OVOM DOMAĆINSTVU MOŽDA OBAVLJAJU.

DA LI JE (*ime*) OD PROŠLOG/PROŠLE (*dan u nedelji*) OBAVLJAO/OBAVLJALA NEKU OD SLEDEĆIH AKTIVNOSTI, MAKAR SAMO JEDAN SAT?

[A] DA LI JE (*ime*) RADIO/RADILA ILI POMAGAO/POMAGALA NA PLACU/IMANJU/OKUĆNICI KOJA PRIPADA DOMAĆINSTVU ILI JE BRINUO/BRINULA O ŽIVOTINJAMA? NA PRIMER: GAJENJE POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA, ŽETVA, ILI HRANJENJE, VOĐENJE NA ISPAŠU, MUŽA ŽIVOTINJA?

Da Ne

Rad na placu/imanju/okućnici/
briga o životinjama.....1 2

[B] DA LI JE (*ime*) POMAGAO/POMAGALA U PORODIČNOM POSLU ILI POSLU ROĐAKA SA NOVČANOM NAKNADOM ILI BEZ NJE, ILI VODIO/VODILA SVOJ POSAO?

Pomoć u porodičnom poslu/poslu
rođaka ili vođenje sopstvenog
posla.....1 2

[C] DA LI JE (*ime*) PROIZVODIO/PROIZVODILA ILI PRODAVAO/PRODAVALA NEKE PROIZVODE, RUKOTVORINE, ODEĆU, HRANU ILI POLJOPRIVREDNE PROIZVODE?

Proizvodnja/prodaja proizvoda/
rukotvorina/odeće/hrane
ili poljoprivrednih proizvoda.....1 2

[D] DA LI JE (*ime*) OD PROŠLOG/PROŠLE (*dan u nedelji*) OBAVLJAO/OBAVLJALA, MAKAR JEDAN SAT, BILO KAKVU AKTIVNOST KOJA MU/JOJ JE DONELA PRIHOD U NOVCU ILI NATURI?

Ukoliko je odgovor „Ne“, još jednom pitajte:

IMAJTE U VIDU DA SE ODNOSI NA AKTIVNOSTI KOJE JE (*ime*) OBAVLJAO/OBAVLJALA KAO STALNO ILI PRIVREMENO ZAPOSLEN/ZAPOSLENA, SAMOZAPOSLEN/SAMOZAPOSLENA ILI KAO NEPLAĆENI POMAŽUĆI ČLAN DOMAĆINSTVA, U PORODIČNOM POSLU ILI NA IMANJU.

Druga aktivnost.....1 2

CL3. Proverite CL2, od A do D.

Postoji bar jedan odgovor „Da“ ⇒ Nastavite sa CL4

Svi odgovori su „Ne“ ⇒ Pređite na CL8

CL4. KOLIKO SE UKUPNO SATI (*ime*) OD PROŠLOG/PROŠLE (*dan u nedelji*) BAVIO/BAVILA OVOM AKTIVNOŠĆU/OVIM AKTIVNOSTIMA?

Ako je manje od jednog sata, upišite „00“.

Broj sati

CL5. DA LI TA AKTIVNOST/TE AKTIVNOSTI ZAHTEVA/ZAHTEVAJU NOŠENJE TEŠKOG TERETA?

Da1
Ne2

1 ⇒ CL8

CL6. DA LI TA AKTIVNOST/TE AKTIVNOSTI ZAHTEVA/ZAHTEVAJU RAD SA OPASNIM ALATKAMA (NOŽEVIMA I SL.) ILI UPRAVLJANJE TEŠKIM MAŠINAMA?

Da1
Ne2

1 ⇒ CL8

<p>CL7. KAKO BISTE OPISALI (<i>ime</i>) RADNO OKRUŽENJE?</p> <p>[A] DA LI JE (<i>ime</i>) IZLOŽEN/IZLOŽENA PRAŠINI, ISPARENJIMA ILI GASOVIMA?</p> <p>[B] DA LI JE (<i>ime</i>) IZLOŽEN/IZLOŽENA EKSTREMNOJ HLADNOĆI, VRUĆINI ILI VLAZI?</p> <p>[C] DA LI JE (<i>ime</i>) IZLOŽEN/IZLOŽENA VELIKOJ BUCI ILI VIBRACIJAMA?</p> <p>[D] DA LI SE OD (<i>ime</i>) ZAHTEVA DA RADI NA VISINAMA?</p> <p>[E] DA LI SE OD (<i>ime</i>) ZAHTEVA DA RADI SA HEMIKALIJAMA (PESTICIDIMA, LEPKOVIMA ITD.) ILI EKSPLOZIVIMA?</p> <p>[F] DA LI JE (<i>ime</i>) IZLOŽEN/IZLOŽENA DRUGIM, PO ZDRAVLJE I BEZBEDNOST ŠTETNIM STVARIMA, PROCESIMA ILI USLOVIMA?</p>	<p>Da1 Ne2</p> <p>Da1 Ne2</p> <p>Da1 Ne2</p> <p>Da1 Ne2</p> <p>Da1 Ne2</p> <p>Da1 Ne2</p>	<p>1⇒ CL8</p> <p>1⇒ CL8</p> <p>1⇒ CL8</p> <p>1⇒ CL8</p> <p>1⇒ CL8</p>																								
<p>CL8. DA LI JE (<i>ime</i>) OD PROŠLOG/PROŠLE (<i>dan u nedelji</i>) DONOSIO/DONOSILA VODU ILI SAKUPLJAO/SAKUPLJALA DRVA ZA OGREV ZA POTREBE DOMAĆINSTVA?</p>	<p>Da1 Ne2</p>	<p>2⇒ CL10</p>																								
<p>CL9. KOLIKO JE UKUPNO SATI OD PROŠLOG/PROŠLE (<i>dan u nedelji</i>), (<i>ime</i>) PROVEO/PROVELA DONOSEĆI VODU ILI SAKUPLJAJUĆI DRVA ZA OGREV ZA POTREBE DOMAĆINSTVA?</p> <p><i>Ako je manje od jednog sata, upišite „00“.</i></p>	<p>Broj sati <input type="text"/> <input type="text"/></p>																									
<p>CL10. DA LI JE (<i>ime</i>) OD PROŠLOG/PROŠLE (<i>dan u nedelji</i>) ZA OVO DOMAĆINSTVO OBAVLJAO/OBAVLJALA NEKI OD SLEDEĆIH POSLOVA:</p> <p>[A] KUPOVINU/NABAVKU ZA DOMAĆINSTVO?</p> <p>[B] POPRAVKE U DOMAĆINSTVU?</p> <p>[C] KUVANJE, PRANJE POSUĐA ILI ČIŠĆENJE KUĆE?</p> <p>[D] PRANJE VEŠA?</p> <p>[E] BRIGA O DECI?</p> <p>[F] BRIGA O STARIJIM OSOBAMA ILI BOLESNIMA?</p> <p>[G] DRUGE KUĆNE POSLOVE?</p>	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 80%;"></th> <th style="width: 10%; text-align: center;">Da</th> <th style="width: 10%; text-align: center;">Ne</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Kupovina za domaćinstvo</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>Popravke u domaćinstvu</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>Kuvanje, pranje posuđa ili čišćenje kuće</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>Pranje veša</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>Briga o deci</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>Briga o starijim osobama/bolesnima</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>Drugi kućn poslovi</td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> </tbody> </table>		Da	Ne	Kupovina za domaćinstvo	1	2	Popravke u domaćinstvu	1	2	Kuvanje, pranje posuđa ili čišćenje kuće	1	2	Pranje veša	1	2	Briga o deci	1	2	Briga o starijim osobama/bolesnima	1	2	Drugi kućn poslovi	1	2	
	Da	Ne																								
Kupovina za domaćinstvo	1	2																								
Popravke u domaćinstvu	1	2																								
Kuvanje, pranje posuđa ili čišćenje kuće	1	2																								
Pranje veša	1	2																								
Briga o deci	1	2																								
Briga o starijim osobama/bolesnima	1	2																								
Drugi kućn poslovi	1	2																								
<p>CL11. Proverite CL10 (A do G).</p> <p>☐ Postoji bar jedan odgovor „Da“ ⇒ Nastavite sa CL12</p> <p>☐ Svi odgovori su „Ne“ ⇒ Pređite na sledeći modul</p>																										
<p>CL12. OD PROŠLOG/PROŠLE (<i>dan u nedelji</i>), KOLIKO JE OTPRILIKE SATI UKUPNO (<i>ime</i>) PROVEO/PROVELA RADEĆI OVE POSLOVE?</p> <p><i>Ako je manje od jednog sata, upišite „00“.</i></p>	<p>Broj sati <input type="text"/> <input type="text"/></p>																									

MODUL CD – DISCIPLINOVANJE DETETA

CD1. Proverite starost izabranog deteta iz SL9:

1–14 godina ⇨ Nastavite sa CD2

15–17 godina ⇨ Predite na sledeći modul

CD2. Upišite redni broj i ime deteta iz SL9.

Redni broj

Ime

CD3. ODRASLI KORISTE ODREĐENE METODE DA DECU NAUČE DA SE PRAVILNO PONAŠAJU ILI DA REŠE NEKI PROBLEM U PONAŠANJU. PROČITAĆU VAM NEKOLIKO METODA KOJE SE KORISTE. MOLIM VAS DA MI KAŽETE DA LI STE VI ILI NEKI DRUGI ČLAN DOMAĆINSTVA KORISTILI NEKI OD METODA SA (ime) U POSLEDNJIH MESEC DANA:

[A] ODUZIMALI PRIVILEGIJE, ZABRANILI NEŠTO ŠTO SE (ime) SVIĐA ILI ZABRANILI NJEMU/NJOJ DA IZAĐE IZ KUĆE?

Da Ne

Oduzimanje privilegija 1 2

[B] OBJAŠNJAVALI (ime) ZAŠTO JE NJEGOVO/NJENO PONAŠANJE BILO POGREŠNO?

Objašnjavanje pogrešnog ponašanja 1 2

[C] PROTRESALI NJEGA/NJU?

Protresanje 1 2

[D] VIKALI, DRALI SE ILI VRIŠTALI NA NJEGA/NJU?

Vikanje, dranje ili vrištanje 1 2

[E] DAVALI NJEMU/NJOJ DA RADI NEŠTO DRUGO?

Davanje da radi nešto drugo 1 2

[F] PLJESKALI, UDARALI ILI ŠLJEPALI NJEGA/NJU RUKOM PO ZADNJICI?

Pjeskanje, udaranje ili šljepanje rukom po zadnjici 1 2

[G] UDARALI NJEGA/NJU PO ZADNJICI ILI PO DRUGIM DELOVIMA TELA NEČIM, KAO ŠTO JE KAIŠ, ČETKA ZA KOSU, ŠTAP ILI NEKI DRUGI ČVRST PREDMET?

Udaranje kaišem, četkom za kosu, štapom ili drugim čvrstim predmetom... 1 2

[H] NAZIVALI NJEGA/NJU GLUPIM, LENJIM ILI DRUGIM SLIČNIM IMENOM?

Nazivanje glupim, lenjim ili drugim sličnim imenom 1 2

[I] ŠAMARALI ILI UDARALI NJEGA/NJU PO LICU, GLAVI ILI UŠIMA?

Šamaranje ili udaranje po licu, glavi ili ušima 1 2

[J] UDARALI ILI PLJESKALI NJEGA/NJU PO ŠACI, RUCI ILI NOZI?

Udaranje/pljeskanje po šaci, ruci ili nozi.. 1 2

[K] PREBIJALI NJEGA/NJU, ODNOSNO ZADAVALI VIŠE UDARACA SVOM SNAGOM?

Prebijanje, zadavanje više udaraca svom snagom 1 2

CD4. DA LI MISLITE DA JE ZA PRAVILNO ODGAJANJE ILI VASPITAVANJE DETETA NEOPHODNO FIZIČKI KAŽNjavati dete?

Da 1

Ne 2

Ne zna/nema mišljenje 8

MODUL AC – STAVOVI PREMA DECI SA SMETNJAMA U RAZVOJU

AC1. SADA BIH VAM PROČITALA NEKOLIKO TVRDNJI KOJE SE ODOSE NA DECU SA SMETNJAMA U RAZVOJU.

Ukoliko je potrebno, objasnite ispitaniku da su osobe sa invaliditetom osobe koje imaju dugoročna fizička, mentalna, intelektualna ili senzorna oštećenja koja u sadejstvu sa različitim barijerama u okruženju mogu otežati njihovo puno i efektivno učešće u društvu na jednakim osnovama sa drugima.

SLEDEĆE TVRDNJE ODOSE SE SAMO NA DECU KOJA IMAJU FIZIČKE I SENZORNE, ODNOSNO ČULNE SMETNJE U RAZVOJU.

NAKON ŠTO VAM PROČITAM TVRDNJU, MOLIM VAS DA ODGOVORITE U KOJOJ SE MERI SLAŽETE SA DATOM TVRDNJOM. POSTOJI PET MOGUĆIH ODGOVORA: UOPŠTE SE NE SLAŽEM, UGLAVNOM SE NE SLAŽEM, NITI SE SLAŽEM NITI SE NE SLAŽEM, UGLAVNOM SE SLAŽEM, U POTPUNOSTI SE SLAŽEM. SADA ĆU VAM PROČITATI TVRDNJE.

[A] ZA DECU SA FIZIČKIM I ČULNIM SMETNJAMA BOLJE JE DA ŽIVE U PORODICI NEGO U SPECIJALIZOVANOJ INSTITUCIJI ZA NEGU DECE.

[B] DECA SA FIZIČKIM I ČULNIM SMETNJAMA NEGATIVNO UTIČU NA SVAKODNEVNI ŽIVOT DRUGE DECE U PORODICI.

[C] ZA DECU SA FIZIČKIM I ČULNIM SMETNJAMA BOLJE JE DA POHAĐAJU REDOVNU ŠKOLU NEGO SPECIJALNU ŠKOLU.

[D] U REDOVNOJ ŠKOLI DECA SA FIZIČKIM I ČULNIM SMETNJAMA NEGATIVNO UTIČU NA RAD DRUGIH UČENIKA.

[E] DECA SA FIZIČKIM I ČULNIM SMETNJAMA MOGU USPETI U ŽIVOTU AKO IM SE PRUŽI ADEKVATNA PODRŠKA.

Uopšte se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Uglavnom se slažem	U potpunosti se slažem
---------------------	-----------------------	----------------------------------	--------------------	------------------------

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

AC2. SLEDEĆE TVRDNJE ODOSE SE SAMO NA DECU KOJA IMAJU INTELEKTUALNE SMETNJE U RAZVOJU.

[A] ZA DECU SA INTELEKTUALNIM SMETNJAMA U RAZVOJU BOLJE JE DA ŽIVE U PORODICI NEGO U SPECIJALIZOVANOJ INSTITUCIJI ZA NEGU DECE.

[B] DECA SA INTELEKTUALNIM SMETNJAMA U RAZVOJU NEGATIVNO UTIČU NA SVAKODNEVNI ŽIVOT DRUGE DECE U PORODICI.

[C] ZA DECU SA INTELEKTUALNIM SMETNJAMA U RAZVOJU BOLJE JE DA POHAĐAJU REDOVNU ŠKOLU NEGO SPECIJALNU ŠKOLU.

[D] U REDOVNOJ ŠKOLI DECA SA INTELEKTUALNIM SMETNJAMA U RAZVOJU NEGATIVNO UTIČU NA RAD DRUGIH UČENIKA.

[E] DECA SA INTELEKTUALNIM SMETNJAMA U RAZVOJU MOGU USPETI U ŽIVOTU AKO IM SE PRUŽI ADEKVATNA PODRŠKA.

Uopšte se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Uglavnom se slažem	U potpunosti se slažem
---------------------	-----------------------	----------------------------------	--------------------	------------------------

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

MODUL HC – KARAKTERISTIKE DOMAĆINSTVA

HC1A. KOJE JE VEROISPOVESTI LICE NA KOJE SE VODI DOMAĆINSTVO?	Pravoslavne 1 Katoličke 2 Islamske 3 Ne želi da se izjasni 4 Druga religija (<i>navesti</i>): 6 Nije vernik 7	
HC1C. KOJE JE NACIONALNOSTI LICE NA KOJE SE VODI DOMAĆINSTVO?	Srpske 1 Mađarske 2 Bošnjačke 3 Romske 4 Druge nacionalnosti (<i>navesti</i>): 6 Ne želi da se izjasni 7	
HC2. KOLIKO SE SOBA U OVOM DOMAĆINSTVU KORISTI ZA SPAVANJE?	Broj soba <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
HC3. Osnovni materijal od koga je napravljen pod u prostorijama. <i>Zabeležite svoje zapažanje.</i>	Prirodni pod Zemlja 11 Neobrađeni pod Drvene daske 21 Obrađeni pod Parket ili brodski pod 31 Vinilna podloga/linoleum 32 Keramičke pločice 33 Beton 34 Tepih/itison 35 Laminat 36 Drugo (<i>navesti</i>): 96	
HC4. Osnovni materijal od koga je napravljen krov. <i>Zabeležite svoje zapažanje.</i>	Prirodni krov Bez krova 11 Slama 12 Neobrađeni krov Trska 22 Drvere daske 23 Karton 24 Obrađeni krov Metal'lim 31 Drvo 32 Cinkana/cementna vlakna 33 Crep 34 Betonska ploča 35 Krovna šindra 36 Drugo (<i>navesti</i>): 96	

<p>HC5. Osnovni materijal od koga su napravljene spoljašnji zidovi.</p> <p><i>Zabeležite svoje zapažanje.</i></p>	<p> Prirodni zidovi Bez zidova 11 Trska/debla 12 Blato 13 Neobrađeni zidovi Naboj (trska, slama i blato) 21 Kamen sa blatom 22 Nepokriveni čerpić (nepečena cigla) 23 Iverica/šperploča 24 Karton 25 Polovna drvena građa 26 Obrađeni zidovi Beton 31 Kamen sa krečom/cementom 32 Cigle 33 Cementni blokovi 34 Pokriveni čerpić 35 Drvene daske/šindra 36 Malterisani zidovi 37 Drugo (<i>navesti</i>): 96 </p>	
<p>HC6. KOJU VRSTU ENERGIJE/GORIVA VAŠE DOMAĆINSTVO UGLAVNOM KORISTI ZA KUVANJE?</p>	<p> Električnu energiju 01 Plin iz plinske boce 02 Gas iz gasovoda 03 Biogas 04 Kerozin 05 Ugalj/lignit 06 Drveni ugalj/ćumur 07 Drvo 08 Slama/granje/trava 09 Ostatke od poljoprivrednih kultura 11 U domaćinstvu se ne kuva hrana 95 Drugo (<i>navesti</i>): 96 </p>	<p> 01⇒HC8 02⇒HC8 03⇒HC8 04⇒HC8 05⇒HC8 95⇒HC8 </p>
<p>HC7. DA LI SE OBIČNO KUVA U KUĆI, U POSEBNOJ ZGRADI ILI NAPOLJU?</p> <p><i>Ako je odgovor „U kući“, postavite dodatno pitanje: DA LI SE KUVA U POSEBNOJ PROSTORIJI, KOJA SE KORISTI KAO KUHINJA?</i></p>	<p> U stanu/kući U posebnoj prostoriji koja se koristi kao kuhinja 1 U nekoj drugoj prostoriji 2 U posebnoj zgradi 3 Napolju 4 Drugo (<i>navesti</i>): 6 </p>	

HC8. DA LI VAŠE DOMAĆINSTVO IMA:		Da	Ne
[A] ELEKTRIČNU ENERGIJU?	Električnu energiju (struju).....	1	2
[B] RADIO-APARAT?	Radio-aparat.....	1	2
[C] TELEVIZOR?	Televizor.....	1	2
[D] FIKSNI TELEFON?	Fiksni telefon.....	1	2
[E] FRIŽIDER?	Frižider.....	1	2
[F] GARDEROBNI ORMAN?	Garderoelni orman.....	1	2
[G] STO I STOLICE?	Sto i stolice.....	1	2
[H] KREVET?	Krevet.....	1	2
[I] PEGLU?	Peglu.....	1	2
[J] FEN?	Fen.....	1	2
[K] BOJLER?	Bojler.....	1	2
[L] USISIVAČ?	Usisivač.....	1	2
[M] ZAMRZIVAČ?	Zamrzivač.....	1	2
[N] ELEKTRIČNI ŠPORET?	Električni šporet.....	1	2
[O] VEŠ-MAŠINU?	Veš-mašinu.....	1	2
[P] MAŠINU ZA SUŠENJE VEŠA?	Mašinu za sušenje veša.....	1	2
[Q] MAŠINU ZA PRANJE SUDOVA?	Mašinu za pranje sudova.....	1	2
[R] MIKROTALASNU PEĆNICU?	Mikrotalasnu pećnicu.....	1	2
[S] KABLOVSKU TELEVIZIJU/TOTAL TV?	Kablovsku televiziju/Total TV.....	1	2
[T] KOMPJUTER/LAPTOP?	Kompjuter/laptop.....	1	2
[U] INTERNET KONEKCIJU?	Internet konekciju.....	1	2
[V] KLIMA-UREĐAJ?	Klima-uređaj.....	1	2
HC9. DA LI NEKO OD ČLANOVA VAŠEG DOMAĆINSTVA IMA:		Da	Ne
[A] RUČNI SAT?	Ručni sat.....	1	2
[B] MOBILNI TELEFON?	Mobilni telefon.....	1	2
[C] BICIKL?	Bicikl.....	1	2
[D] MOTOR ILI SKUTER?	Motor/skuter.....	1	2
[E] ŽIVOTINJSKU ZAPREGU?	Životinjska zaprega.....	1	2
[I] AUTOMOBIL?	Automobil.....	1	2
[J] KAMION?	Kamion.....	1	2
[K] TRAKTOR?	Traktor.....	1	2

<p>HC10. DA LI STE VI ILI NEKO KO ŽIVI U OVOM DOMAĆINSTVU VLASNIK OVOG STANA/OVE KUĆE?</p> <p><i>Ako je odgovor „Ne“, onda pitajte: DA LI IZNAJMLJUJETE OVAJ STAN/OVU KUĆU OD NEKOG KO NE ŽIVI U OVOM DOMAĆINSTVU?</i></p> <p><i>Ako je odgovor „Iznajmljujemo od nekog drugog“, zaokružite „2“. Za druge odgovore, zaokružite „6“.</i></p>	<p>Vlasništvo 1 Iznajmljivanje 2</p> <p>Drugo (navesti): 6</p>	
<p>HC11. DA LI NEKO OD ČLANOVA VAŠEG DOMAĆINSTVA POSEDUJE POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE?</p>	<p>Da 1 Ne 2</p>	2⇒HC13
<p>HC12. KOLIKO HEKTARA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA ZAJEDNO POSEDUJU ČLANOVI VAŠEG DOMAĆINSTVA?</p> <p><i>Ako je odgovor manje od 1, upišite „00“. Ako je 95 ili više, upišite „95“. Ako ne znaju, upišite „98“.</i></p>	<p>Hektara <input type="text"/> <input type="text"/></p>	
<p>HC13. DA LI VAŠE DOMAĆINSTVO POSEDUJE STOKU, DRUGE DOMAĆE ŽIVOTINJE ILI ŽIVINU?</p>	<p>Da 1 Ne 2</p>	2⇒HC15
<p>HC14. KOLIKO NAVEDENIH ŽIVOTINJA IMA VAŠE DOMAĆINSTVO:</p> <p>[A] GOVEDA, MUZNIH KRAVA ILI BIKOVA?</p> <p>[B] KONJA, MAGARACA ILI MAZGI?</p> <p>[C] KOZA?</p> <p>[D] OVACA?</p> <p>[E] KOKOŠKI?</p> <p>[F] SVINJA?</p> <p>[G] DRUGE ŽIVINE?</p> <p>[H] KOŠNICA PČELA?</p> <p><i>Ako je odgovor nijednu, upišite „00“. Ako je odgovor 95 ili više, upišite „95“. Ako ne znaju, upišite „98“.</i></p>	<p>Goveda, muzne krave ili bikovi..... <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Konji, magarci ili mazge..... <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Koze..... <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Ovce <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Kokoške..... <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Svinje <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Druga živina..... <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Košnice pčela <input type="text"/> <input type="text"/></p>	
<p>HC15. DA LI NEKO OD ČLANOVA VAŠEG DOMAĆINSTVA IMA RAČUN U BANCI?</p>	<p>Da 1 Ne 2</p>	

MODUL CB – DODATNA FINANSIJSKA PODRŠKA

<p>CB1. ŽELELA BIH DA VAS PITAM NEŠTO O PROGRAMIMA NOVČANIH DAVANJA.</p> <p>DA LI STE ČULI ZA SLEDEĆE PROGRAME NOVČANIH DAVANJA KOJE PRUŽAJU REPUBLIČKE, GRADSKÉ, ODNOSNO OPŠTINSKE INSTITUCIJE:</p> <p>[A] NOVČANA SOCIJALNA POMOĆ – NSP?</p> <p>[B] DEČIJI DODATAK?</p> <p>[C] JEDNOKRATNA SOCIJALNA POMOĆ?</p> <p>[D] TUĐA NEGA I POMOĆ?</p>	<p style="text-align: right;">Da Ne</p> <p>NSP 1 2</p> <p>Dečiji dodatak 1 2</p> <p>Jednokratna pomoć 1 2</p> <p>Tuđa nega i pomoć 1 2</p>	
<p>CB2. DA LI STE SE PRIJAVILI ILI OBNOVILI ZAHTEV ZA NOVČANU SOCIJALNU POMOĆ TOKOM PRETHODNIH 12 MESECI?</p>	<p>Da 1</p> <p>Ne 2</p>	2 ⇒ CB5
<p>CB3. DA LI STE OSTVARILI PRAVO NA NOVČANU SOCIJALNU POMOĆ NA OSNOVU TOG ZAHTEVA?</p>	<p>Da 1</p> <p>Ne 2</p> <p>Ne zna/čeka odgovor 3</p>	2 ⇒ CB6
<p>CB4. DA LI I KOLIKO DUGO PRIMATE OVU VRSTU POMOĆI, ČAK I AKO JE BILO PREKIDA?</p>	<p>Manje od 12 meseci 1</p> <p>1-3 godine 2</p> <p>4-5 godina 3</p> <p>Više od 5 godina 4</p> <p>Nije nikada primao/primala 5</p>	<p>⇒ CB6</p> <p>⇒ CB6</p> <p>⇒ CB6</p> <p>⇒ CB6</p> <p>⇒ CB6</p>
<p>CB5. KOJI JE GLAVNI RAZLOG ŠTO SE NISTE PRIJAVILI ZA NOVČANU SOCIJALNU POMOĆ?</p>	<p>Nije mi bilo potrebno 01</p> <p>Nisam znao/znala za taj program 02</p> <p>Nisam znao/znala kako da se prijavim 03</p> <p>Administrativna procedura je komplikovana 04</p> <p>Administrativna procedura je skupa 05</p> <p>Znam da ne ispunjavam uslove 06</p> <p>Usmeno mi je rečeno da ne ispunjavam uslove 07</p> <p>Drugo (<i>navesti</i>): 96</p>	

DEČIJI DODATAK										
CB6. Proverite da li u domaćinstvu ima članova starosti 0–18 godina.										
☐ Da ⇒ Nastavite sa CB7 Za svakog člana starosti 0–18 godina, redom kojim su upisani u Modul HL – SPISAK ČLANOVA DOMAĆINSTVA, prepisite redni broj (iz HL1), ime (iz HL2) i starost (iz HL6).										
☐ Ne ⇒ Predite na sledeći modul										
CB7. Redni broj	CB8. Ime i starost	CB9. DA LI JE ZA (ime) PODNET ILI OBNOVLJEN ZAHTEV ZA DEČIJI DODATAK TOKOM PRETHODNIH 12 MESECI?	CB10. DA LI JE ZA (ime) ODOBREN DEČIJI DODATAK NA OSNOVU TOG ZAHTEVA?	CB11. DA LI I KOLIKO DUGO PRIMATE DEČIJI DODATAK ZA (ime)?	CB12. MOLIM VAS DA MI KAŽETE GLAVNI RAZLOG ZAŠTO ZA (ime) NIJE PODNET ILI OBNOVLJEN ZAHTEV ZA DEČIJI DODATAK?					
	Prepisite ime i starost iz HL2 i HL6	1 Da 2 Ne ⇒ CB12	1 Da 2 Ne zna/čeka odgovor 3 Ne ⇒ Sledeći red	1 Manje od 12 meseci 2 Od 1-3 godine 3 Od 4-5 godina 4 Više od 5 godina 5 Nije nikada primao/primala pomoć Bez obzira na odgovor, predite na sledeći red	01 Nije mi bilo potrebno 02 Nisam znao/znala za taj program 03 Nisam znao/znala kako da se prijavim 04 Administrativna procedura je komplikovana 05 Administrativna procedura je skupa 06 Znam da ne ispunjavam uslove 07 Usmeno mi je rečeno da ne ispunjavam uslove 96 Nešto drugo (navesti)	Ako ste upisali šifru „96“, navedite odgovor u koloni „Nešto drugo (navesti)“, inače predite na sledeći red.				
Redni broj	Ime	Starost	D	N	D	NZ	N	Dužina primanja	Razlog	Nešto drugo (navesti)
			1	2	1	2	3	1 2 3 4 5		
			1	2	1	2	3	1 2 3 4 5		
			1	2	1	2	3	1 2 3 4 5		
			1	2	1	2	3	1 2 3 4 5		
			1	2	1	2	3	1 2 3 4 5		
			1	2	1	2	3	1 2 3 4 5		
			1	2	1	2	3	1 2 3 4 5		
			1	2	1	2	3	1 2 3 4 5		
			1	2	1	2	3	1 2 3 4 5		
			1	2	1	2	3	1 2 3 4 5		
			1	2	1	2	3	1 2 3 4 5		

MODUL WS – VODA I SANITACIJA

WS1. KOJI JE <u>GLAVNI</u> IZVOR PIJAĆE VODE ZA ČLANOVE VAŠEG DOMAĆINSTVA?	Tekuća voda (vodovod) Tekuća voda u stanu/kući..... 11 Tekuća voda u dvorištu/na placu..... 12 Tekuća voda kod komšije..... 13 Javna česma..... 14 Bušeni bunar 21 Iskopani bunar Pokriveni bunar..... 31 Nepokriveni bunar..... 32 Voda sa izvora Zaštićeni/uređen izvor 41 Nezaštićeni/neuređeni izvor 42 Sakupljanje kišnice 51 Kamion/cisterna 61 Površinska voda (reka, potok, brana, jezero, bara, kanal, irigacioni kanal)..... 81 Flaširana voda 91 Drugo (<i>navesti</i>): 96	11⇒WS6 12⇒WS6 13⇒WS6 14⇒WS3 21⇒WS3 31⇒WS3 32⇒WS3 41⇒WS3 42⇒WS3 51⇒WS3 61⇒WS3 81⇒WS3 96⇒WS3
WS2. KOJI JE <u>GLAVNI</u> IZVOR VODE KOJI SE U VAŠEM DOMAĆINSTVU KORISTI U DRUGE SVRHE, KAO ŠTO SU KUVANJE I PRANJE RUKU?	Tekuća voda (vodovod) Tekuća voda u stanu/kući..... 11 Tekuća voda u dvorištu/na placu..... 12 Tekuća voda kod komšije..... 13 Javna česma..... 14 Bušeni bunar 21 Iskopani bunar Pokriveni bunar..... 31 Nepokriveni bunar..... 32 Voda sa izvora Zaštićeni/uređen izvor 41 Nezaštićeni/neuređeni izvor 42 Sakupljanje kišnice 51 Kamion/cisterna 61 Površinska voda (reka, potok, brana, jezero, bara, kanal, irigacioni kanal)..... 81 Drugo (<i>navesti</i>): 96	11⇒WS6 12⇒WS6 13⇒WS6 21 31 32 41 42 51 61 81 96
WS3. GDE SE NALAZI TAJ IZVOR?	U svom stanu/kući 1 U sopstvenom dvorištu/na placu 2 Negde drugde..... 3	1⇒WS6 2⇒WS6
WS4. KOLIKO JE POTREBNO VREMENA DA SE ODE DO TOG MESTA SA VODOM, UZME VODA I DA SE VRATI NAZAD?	Broj minuta <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Ne zna 998	

<p>WS5. KO OBIČNO IDE NA TAJ IZVOR PO VODU ZA VAŠE DOMAĆINSTVO?</p> <p><i>Postavite dodatno pitanje: DA LI JE TA OSOBA MLAĐA OD 15 GODINA? KOG JE POLA?</i></p>	<p>Odrasla žena (starosti 15 i više godina) 1 Odrastao muškarac (starosti 15 i više)..... 2 Žensko dete (mlađe od 15 godina)..... 3 Muško dete (mlađe od 15 godina)..... 4 Ne zna 8</p>	
<p>WS6. DA LI PRIMENJUJETE NEKE POSTUPKE DA BI VODA BILA BEZBEDNIJA ZA PIĆE?</p>	<p>Da 1 Ne 2 Ne zna 8</p>	<p>2⇒WS8 8⇒WS8</p>
<p>WS7. ŠTA OBIČNO RADITE KAKO BISTE VODU UČINILI BEZBEDNIJOM ZA PIĆE?</p> <p><i>Postavite dodatno pitanje: JOŠ NEŠTO?</i></p> <p><i>Zaokružite sve što je pomenuto.</i></p>	<p>Prokuvate je.....A Dodate hlorB Procedite je kroz krpu.....C Koristite filter za vodu (keramički, peščani itd.)D Zagrevate je na suncuE Pustite da odstoji, da se slegne.....F Drugo (<i>navesti</i>):X Ne znaZ</p>	
<p>WS8. KOJU VRSTU NUŽNIKA/TOALETA OBIČNO KORISTE ČLANOVI VAŠEG DOMAĆINSTVA?</p> <p><i>Ako je „vodokotlić“ ili „ispiranje vodom“, postavite dodatno pitanje: GDE OTIČE?</i></p> <p><i>Ako je neophodno, tražite dozvolu da vidite sanitarne prostorije.</i></p>	<p>Vodokotlić/ispiranje vodom Otiče u kanalizacione cevi 11 U septičku jamu 12 U jamu poljskog WC 13 Odlazi negde drugde 14 Odlazi na nepoznato mesto/nije siguran/ ne zna kuda odlazi 15 Poljski WC Ventilisani pokriveni poljski WC..... 21 Pokriveni poljski WC..... 22 Nepokriveni poljski WC..... 23 Ekološki (suvi) toalet 31 Kanta 41 Nema nužnik/toalet..... 95 Drugo (<i>navesti</i>): 96</p>	<p>95⇒ HH19</p>
<p>WS9. DA LI DELITE NUŽNIK/TOALET SA DRUGIM OSOBAMA KOJE NISU ČLANOVI VAŠEG DOMAĆINSTVA?</p>	<p>Da 1 Ne 2</p>	<p>2⇒HH19</p>
<p>WS10. DA LI DELITE NUŽNIK/TOALET SAMO SA ČLANOVIMA DRUGIH DOMAĆINSTAVA KOJE POZNAJETE ILI JE TO NUŽNIK/TOALET ZA JAVNU UPOTREBU?</p>	<p>Samo druga domaćinstva (nije javni) 1 Nužnik/toalet za javnu upotrebu 2</p>	<p>2⇒HH19</p>
<p>WS11. KOLIKO UKUPNO DOMAĆINSTAVA KORISTI TAJ NUŽNIK/TOALET, UKLJUČUJUĆI I VAŠE DOMAĆINSTVO?</p>	<p>Broj domaćinstava, ako ih je manje od 10 <input type="text" value="0"/></p> <p>Deset ili više domaćinstava 10 Ne zna 98</p>	

HH19. Upišite vreme završetka anketiranja.

Sat i minut..... :

HH20. Zahvalite ispitaniku/ispitanici na saradnji i proverite Spisak članova domaćinstva:

Proverite da li u domaćinstvu ima žena starosti 15-49 godina koje ispunjavaju uslov da budu anketirane **Upitnikom za ženu starosti 15-49 godina (HL7)**.

- Da, pripremljen upitnik/upitnici i popunjen Informacioni panel za svaku ženu koja ispunjava uslov
- Ne, u domaćinstvu nema žena starosti 15-49 godina

Proverite da li u domaćinstvu ima dece mlađe od 5 godina koja ispunjavaju uslov za popunjavanje **Upitnika za dete mlađe od 5 godina (HL7B)**.

- Da, pripremljen upitnik/upitnici i popunjen Informacioni panel za svako dete koje ispunjava uslov
- Ne, u domaćinstvu nema dece mlađe od 5 godina

Vratite se na prvu stranu Upitnika za domaćinstvo i proverite da li su upisani: rezultat anketiranja domaćinstva (HH9), ime i redni broj lica koje je dalo odgovore na pitanja iz Upitnika za domaćinstvo (HH10), kao i broj žena koje ispunjavaju uslov za anketiranje (HH12) i broj dece mlađe od 5 godina (HH14).

Dogovorite se oko popunjavanja ostalih upitnika u ovom domaćinstvu.

Zapažanje anketarke

Zapažanje kontrolora

Zapažanje supervizora

UPITNIK ZA ŽENU STAROSTI 15–49 GODINA

MODUL WM – INFORMACIONI PANEL ZA ŽENU

Ovaj upitnik se popunjava za sve žene starosti od 15 do 49 godina (videti Upitnik za domaćinstvo, Modul HL – SPISAK ČLANOVA DOMAĆINSTVA, kolona HL7). Za svaku ženu navedene starosti treba popuniti poseban upitnik.

WM1. Redni broj popisnog kruga u uzorku: <div style="text-align: right;"> _ _ _ </div>	WM2. Redni broj domaćinstva u popisnom krugu: <div style="text-align: right;"> _ _ </div>
WM3. Ime žene: Ime _____	WM4. Redni broj žene: <div style="text-align: right;"> _ _ </div>
WM5. Ime i šifra anketara: Ime: _____ <div style="text-align: right;"> _ _ _ </div>	WM6. Dan/mesec/godina anketiranja: <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> _ _ (dan)</div> <div style="text-align: center;"> _ _ (mesec)</div> <div style="text-align: center;"> 2 0 1 4 (godina)</div> </div>

Ponovite pozdrav ako nije već pročitana ženi koju anketirate:

MI SMO IZ REPUBLIČKOG ZAVODA ZA STATISTIKU.
 SPROVODIMO ISTRAŽIVANJE KOJE SE BAVI POLOŽAJEM DECE, PORODICA I DOMAĆINSTAVA. ŽELELA BIH DA O TOME PORAZGOVARAM SA VAMA. OVA ANKETA ĆE TRAJATI OKO **15 MINUTA**. SVE DOBIJENE INFORMACIJE OSTAĆE STROGO POVERLJIVE I ANONIMNE.

Ukoliko je pozdrav već pročitana ženi koju anketirate na početku Upitnika za domaćinstvo, onda treba pročitati sledeći tekst:

SADA ŽELIM JOŠ MALO DA PORAZGOVARAM SA VAMA O VAŠEM ZDRAVLJU I JOŠ NEKIM TEMAMA. OVA ANKETA ĆE TRAJATI OKO **15 MINUTA**. PONAVLJAM, SVE DOBIJENE INFORMACIJE OSTAĆE STROGO POVERLJIVE I ANONIMNE.

MOŽEMO LI DA POČNEMO?

- Da, dobijen je pristanak ⇒ Pređite na WM10 i upišite vreme, a zatim počnite anketiranje.*
- Ne, pristanak nije dobijen ⇒ Zaokružite '03' u pitanju WM7. Prodiskutujte o ovome sa svojim supervizorom.*

WM7. Rezultat anketiranja žene:	Upitnik je popunjen.....01
	Žena nije kod kuće.....02
	Odbija anketiranje.....03
	Upitnik je delimično popunjen.....04
	Žena nije u stanju da odgovara.....05
	Drugo (navesti): _____ 96

WM8. Ime i šifra kontrolora: Ime: _____ <div style="text-align: right;"> _ _ _ </div>	WM9. Ime i šifra operatera za prvi unos podataka: Ime: _____ <div style="text-align: right;"> _ _ </div>
---	--

WM10. <i>Upišite vreme početka anketiranja.</i>	Sat i minut..... <input type="text"/> : <input type="text"/>
--	--

MODUL WB – PODACI O ŽENI

WB1. KOG MESECA I KOJE GODINE STE ROĐENI?	Da:um rođenja Mesec..... <input type="text"/> Ne zna mesec..... 98 Godina <input type="text"/> Ne zna godinu..... 9998	
WB2. KOLIKO IMATE GODINA? <i>Dodamo pitanje: KOLIKO STE GODINA NAPUNILI NA SVOM POSLEDNJEM ROĐENDANU?</i> <i>Uporedite WB1 i WB2 i uskladite odgovore.</i>	Starost (pune godine) <input type="text"/>	
WB3. DA LI STE IKAD IŠLI U ŠKOLU ILI U OBDANIŠTE?	Da 1 Ne 2	2⇒WB7
WB4. KOJI JE NAJVIŠI NIVO OBRAZOVANJA KOJI POHAĐATE ILI STE POHAĐALI?	Predškolsko 0 Osnovna škola 1 Srednja 2 Viša/visoka 3	0⇒WB7
WB5. KOJI JE NAJVIŠI RAZRED/GODINA KOJU STE ZAVRŠILI NA TOM NIVOU? <i>Ako prvi razred/godina na tom nivou nije završen uneti „00“</i>	Razred/godina <input type="text"/>	
WB6. Proverite WB4: ☐ Srednja škola ili viša/visoka škola (WB4 = 2 ili 3) ⇒ Pređite na sledeći modul ☐ Osnovna škola (WB4 = 1) ⇒ Nastavite sa WB7		
WB7. SADA VAS MOLIM DA MI PROČITATE OVU REČENICU. <i>Pokažite ispitanici rečenicu na kartici. Ukoliko ispitanica ne može da pročita celu rečenicu, pitajte:</i> MOŽETE LI DA MI PROČITATE DEO OVE REČENICE?	Uopšte ne može da pročita..... 1 Može da pročita samo delove rečenice 2 Može da pročita celu rečenicu 3 Ne postoji rečenica na odgovarajućem jeziku _____ 4 <i>(precizirati jezik)</i> Slepa/slabovida 5	

MODUL CM – FERTILITET

<p>CM1. SADA ŽELIM DA VAS PITAM O SVIM POROĐAJIMA KOJE STE IMALI TOKOM ŽIVOTA. DA LI STE SE PORADALI?</p>	<p>Da 1</p> <p>Ne 2</p>	<p>2⇒CM8</p>
<p>CM2. MOŽETE LI MI REĆI DATUM KADA STE SE PRVI PUT PORODILI?</p> <p>MISLIM NA PRVI PUT KADA STE RODILI DETE, ČAK I AKO DETE VIŠE NIJE ŽIVO ILI AKO NJEGOV OTAC VIŠE NIJE VAŠ PARTNER.</p> <p><i>Pređite na CM4 samo ukoliko je data godina prvog porođaja. U suprotnom, nastavite sa CM3.</i></p>	<p>Datum prvog porođaja</p> <p>Mesec <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Ne zna mesec..... 98</p> <p>Godina <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Ne zna godinu..... 9998</p>	<p>⇒CM4</p>
<p>CM3. PRE KOLIKO GODINA STE SE PRVI PUT PORODILI?</p>	<p>Broj punih godina od prvog porođaja <input type="text"/> <input type="text"/></p>	
<p>CM4. IMATE LI SINOVE ILI KĆERKE KOJE STE VI RODILI I KOJI SADA ŽIVE SA VAMA?</p>	<p>Da 1</p> <p>Ne 2</p>	<p>2⇒CM6</p>
<p>CM5. KOLIKO SINOVA ŽIVI SA VAMA?</p> <p>KOLIKO KĆERKI ŽIVI SA VAMA?</p> <p><i>Ukoliko ih nema, upišite '00'.</i></p>	<p>Broj sinova <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Broj kćerki <input type="text"/> <input type="text"/></p>	
<p>CM6. IMATE LI SINOVE ILI KĆERKE KOJE STE VI RODILI, KOJI SU ŽIVI ALI NE ŽIVE SA VAMA?</p>	<p>Da 1</p> <p>Ne 2</p>	<p>2⇒CM8</p>
<p>CM7. KOLIKO SINOVA KOJI SU ŽIVI, NE ŽIVI SA VAMA?</p> <p>KOLIKO KĆERKI KOJE SU ŽIVE, NE ŽIVI SA VAMA?</p> <p><i>Ukoliko ih nema, upišite '00'.</i></p>	<p>Broj sinova <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Broj kćerki <input type="text"/> <input type="text"/></p>	
<p>CM8. DA LI STE RODILI DEČAKA ILI DEVOJČICU KOJI SU ROĐENI ŽIVI, ALI SU KASNIJE UMRILI?</p> <p><i>Ukoliko je odgovor „Ne“, recite: HOĆU DA KAŽEM: DA LI STE RODILI DETE KOJE JE DISALO ILI PLAKALO ILI JE POKAZIVALO DRUGE ZNAKE ŽIVOTA – ČAK I AKO JE ONO ŽIVELO SAMO NEKOLIKO MINUTA ILI SATI?</i></p>	<p>Da 1</p> <p>Ne 2</p>	<p>2⇒CM10</p>
<p>CM9. KOLIKO DEČAKA JE UMRLO?</p> <p>KOLIKO DEVOJČICA JE UMRLO?</p> <p><i>Ukoliko ih nema, upišite '00'.</i></p>	<p>Broj umrlih dečaka <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Broj umrlih devojčica <input type="text"/> <input type="text"/></p>	
<p>CM10. SABERITE SVE ODGOVORE NA PITANJA CM5, CM7 I CM9.</p>	<p>Zbir <input type="text"/> <input type="text"/></p>	

<p>CM11. SAMO DA PROVERIM DA LI SAM U PRAVU: IMALI STE UKUPNO (<i>ukupan broj dece naveden u CM10</i>) ŽIVOROĐENE DECE U SVOM ŽIVOTU. DA LI JE TO TAČNO?</p> <p>☐ <i>Da. Štiklirajte u daljem tekstu:</i></p> <p style="padding-left: 40px;">☐ <i>Bez živorođene dece ⇒ Preći na pitanje CM12B</i></p> <p style="padding-left: 40px;">☐ <i>Jedno ili više živorođene dece ⇒ Nastavite sa CM12</i></p> <p>☐ <i>Ne ⇒ Proverite odgovore na CMI–CM10 i napravite neophodne korekcije pre nego što pređete na CM12</i></p>		
<p>CM12. OD OVIH (<i>ukupan broj naveden u CM10</i>) POROĐAJA, KADA JE BIO POSLEDNJI (ČAK I AKO JE ON ILI ONA UMRLA)?</p> <p><i>Mesec i godina moraju biti upisani.</i></p>	<p>Datum poslednjeg porođaja</p> <p>Mesec..... <input type="text"/> <input type="text"/></p> <p>Godina <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/></p>	
<p>CM12B. NEKE TRUDNOĆE SE NE ZAVRŠAVAJU RAĐANJEM ŽIVOG DETETA.</p> <p>DA LI STE VI NEKADA IMALI TRUDNOĆU KOJA SE ZAVRŠILA SPONTANIM POBAČAJEM, MRTVOROĐENJEM ILI ABORTUSOM?</p>	<p>Da 1</p> <p>Ne 2</p>	2⇒CM13
<p>CM12C. KOLIKO STE SPONTANIH POBAČAJA IMALI TOKOM SVOG ŽIVOTA?</p> <p>POD SPONTANIM POBAČAJEM MISLIM NA PREVREMENI I NEVOLJAN PREKID TRUDNOĆE U TOKU PRVIH PET MESECI TRUDNOĆE.</p>	<p>Nijedan 00</p> <p>Broj spontanih pobačaja <input type="text"/> <input type="text"/></p>	
<p>CM12E. KOLIKO STE ABORTUSA IMALI TOKOM SVOG ŽIVOTA?</p> <p>POD ABORTUSOM MISLIM NA TRUDNOĆU KOJA JE NAMERNO PREKINUTA U PRVIH 5 MESECI TRUDNOĆE.</p>	<p>Nijedan 00</p> <p>Broj abortusa <input type="text"/> <input type="text"/></p>	
<p>CM12D. U KOLIKO SLUČAJA SU SE VAŠE TRUDNOĆE ZAVRŠAVALE MRTVOROĐENJEM?</p> <p>POD MRTVOROĐENJEM MISLIM NA ROĐENJE KOJE SE DESILO NAKON PETOG MESECA TRUDNOĆE, ALI DETE NIJE DAVALO ZNAKE ŽIVOTA.</p>	<p>Nijedan 00</p> <p>Broj mrtvorođenja <input type="text"/> <input type="text"/></p>	
<p>CM13. <i>Proverite CM12: Poslednji porodaj je bio u poslednje 2 godine, odnosno od (mesec anketiranja) 2012. godine (ukoliko su mesec anketiranja i mesec porodaja isti, a godina rođenja 2012, smatrajte ovo porodajem koji je bio u poslednje dve godine).</i></p> <p>☐ <i>Ne, bez živorođene dece u poslednje 2 godine ⇒ Pređite na Modul IS – SIMPTOMI BOLESTI</i></p> <p>☐ <i>Da, jedno ili više živorođene dece u poslednje 2 godine ⇒ Pitajte za ime deteta koje je poslednje rodeno</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Ime deteta koje je poslednje rodeno: _____</i></p> <p><i>Ukoliko je dete umrlo, vodite računa kada to dete pominjete po imenu u sledećim modulima.</i></p> <p><i>Nastavite sa sledećim modulom.</i></p>		

MODUL DB – DA LI JE POSLEDNJI POROĐAJ BIO ŽELJEN

Ovaj modul se odnosi na sve žene koje su rodile živorođenu decu tokom poslednje dve godine.

Proverite ime poslednje rođenog deteta iz pitanja CM13 i ovde upišite ime deteta: _____.

Koristite ime ovog deteta u sledećim pitanjima, na naznačenim mestima.

DB1. KADA STE ZATRUDNELI SA (ime), DA LI STE U TO VREME ŽELELI DA ZATRUDNITE?	Da 1 Ne 2	1⇒ Sledeći modul
DB2. DA LI STE ŽELELI DA RODITE BEBU KASNIJE, ILI NISTE ŽELELI (VIŠE) DECE?	Kasnije 1 Ne više 2	2⇒ Sledeći modul
DB3. KOLIKO STE JOŠ HTELI DA ČEKATE? <i>Zabeležite odgovor u skladu sa izjavom ispitanice.</i>	Meseci1 <input type="text"/> <input type="text"/> Godine2 <input type="text"/> <input type="text"/> Ne zna..... 998	

MODUL MN – ZDRAVLJE MAJKE I NOVOROĐENČETA

Ovaj modul se odnosi na sve žene koje su rodile živorođeno dete tokom poslednje dve godine.

Proverite ime poslednje rođenog deteta iz pitanja CMI3, i ovde upišite ime deteta: _____.

Koristite ime ovog deteta u sledećim pitanjima, gde je naznačeno.

MN1. DA LI VAS JE TOKOM TRUDNOĆE SA (ime) NEKO PREGLEDAO I/ILI KONTROLISAO?	Da..... 1 Ne..... 2	2⇒ MN4A															
MN2. KO VAS JE PREGLEDAO I/ILI KONTROLISAO? <i>Dodatno pitanje:</i> DA LI JOŠ NEKO? <i>Dodatno pitajte ko konkretno i zaokružite sve date odgovore.</i>	Zdravstveni radnik: Lekar A Sestra/babica B Drugo lice Narodna babica F Drugo (navesti): _____ X																
MN2A. KOLIKO NEDELJA ILI MESECI STE BILI TRUDNI KADA STE PRVI PUT PREGLEDANI ? <i>Zabeležite odgovor u skladu sa izjavom ispitanice.</i>	Nedelja1 <input type="text"/> <input type="text"/> Meseci2 0 <input type="text"/> Ne zna998																
MN3. KOLIKO PUTA STE BILI PREGLEDANI TOKOM TE TRUDNOĆE? <i>Pokušajte da ustanovite koliko je puta žena bila pregledana. Za opseg vrednosti unesite minimalan broj pregleda.</i>	Broj puta..... <input type="text"/> <input type="text"/> Ne zna98																
MN4. DA LI JE, PRILIKOM PREGLEDA TOKOM TE TRUDNOĆE, BAR JEDNOM URAĐENO SLEDEĆE: [A] DA LI VAM JE IZMEREN PRITISAK? [B] DA LI STE DALI UZORAK URINA? [C] DA LI STE DALI UZORAK KRVI? [D] DA LI VAM JE IZMERENA TELESNA TEŽINA?	<table style="width:100%; border:none;"> <tr> <td></td> <td style="text-align:right;">Da</td> <td style="text-align:right;">Ne</td> </tr> <tr> <td>Krvni pritisak.....1</td> <td style="text-align:right;">1</td> <td style="text-align:right;">2</td> </tr> <tr> <td>Uzorak urina.....1</td> <td style="text-align:right;">1</td> <td style="text-align:right;">2</td> </tr> <tr> <td>Uzorak krvi.....1</td> <td style="text-align:right;">1</td> <td style="text-align:right;">2</td> </tr> <tr> <td>Telesna težina1</td> <td style="text-align:right;">1</td> <td style="text-align:right;">2</td> </tr> </table>		Da	Ne	Krvni pritisak.....1	1	2	Uzorak urina.....1	1	2	Uzorak krvi.....1	1	2	Telesna težina1	1	2	
	Da	Ne															
Krvni pritisak.....1	1	2															
Uzorak urina.....1	1	2															
Uzorak krvi.....1	1	2															
Telesna težina1	1	2															
MN4A. DA LI VAS JE U TOKU TE TRUDNOĆE PATRONAŽNA SESTRA POSETILA KOD KUĆE?	Da..... 1 Ne..... 2																
MN4B. DA LI STE TOKOM TE TRUDNOĆE IŠLI NA PRIPREME ZA POROĐAJ (ŠKOLA ZA RODITELJSTVO I TRUDNOĆU PRI ZDRAVSTVENOJ USTANOVI)?	Da..... 1 Ne..... 2	2⇒ MN4D															
MN4C. DA LI STE TOKOM POHAĐANJA OVOG PROGRAMA DOBILI INFORMACIJE O SLEDEĆIM TEMAMA: [A] ZDRAVLJE ŽENE U TRUDNOĆI? [B] DOJENJU? [C] NEZI NOVOROĐENČETA? [D] VEŠTINAMA RODITELJSTVA?	<table style="width:100%; border:none;"> <tr> <td></td> <td style="text-align:right;">Da</td> <td style="text-align:right;">Ne</td> </tr> <tr> <td>Zdravlje žene u trudnoći.....1</td> <td style="text-align:right;">1</td> <td style="text-align:right;">2</td> </tr> <tr> <td>Dojenju.....1</td> <td style="text-align:right;">1</td> <td style="text-align:right;">2</td> </tr> <tr> <td>Nezi novorođenčeta.....1</td> <td style="text-align:right;">1</td> <td style="text-align:right;">2</td> </tr> <tr> <td>Veštinama roditeljstva.....1</td> <td style="text-align:right;">1</td> <td style="text-align:right;">2</td> </tr> </table>		Da	Ne	Zdravlje žene u trudnoći.....1	1	2	Dojenju.....1	1	2	Nezi novorođenčeta.....1	1	2	Veštinama roditeljstva.....1	1	2	⇒ MN17
	Da	Ne															
Zdravlje žene u trudnoći.....1	1	2															
Dojenju.....1	1	2															
Nezi novorođenčeta.....1	1	2															
Veštinama roditeljstva.....1	1	2															

MN21. DA LI JE (<i>ime</i>) IZMEREN/A PO ROĐENJU?	Da 1 Ne 2 Ne zna..... 8	2⇨ MN23 8⇨ MN23
MN22. KOLIKO JE (<i>ime</i>) BIO/BILA TEŽAK/TEŠKA? <i>Upišite težinu iz Otpusne liste iz porodilišta, ako postoji.</i>	Iz Otpusne liste.....1 (kg) <input type="text"/> , <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Po sećanju.....2 (kg) <input type="text"/> , <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Ne zna..... 99998	
MN23. DA LI VAM SE VRATIO MENSTRUALNI CIKLUS NAKON ROĐENJA (<i>ime</i>)?	Da..... 1 Ne..... 2	
MN24. DA LI STE DOJILI (<i>ime</i>)?	Da..... 1 Ne..... 2	2⇨ MN27A
MN25. KOLIKO VREMENA NAKON POROĐAJA STE PRVI PUT NA GRUDI STAVILI (<i>ime</i>)? <i>Ukoliko je odgovor manje od 1 sata, upišite '00' sati.</i> <i>Ukoliko je odgovor manje od 24 sata, upišite sate.</i> <i>U suprotnom, upišite broj dana.</i>	Odmah 000 Sati.....1 <input type="text"/> <input type="text"/> Dani.....2 <input type="text"/> <input type="text"/> Ne zna / ne seća se 998	
MN26. U PRVA TRI DANA NAKON POROĐAJA, DA LI JE (<i>ime</i>) DATO NEŠTO DA PIJE OSIM MAJČINOG MLEKA?	Da..... 1 Ne..... 2	2⇨ MN27A
MN27. ŠTA JE (<i>ime</i>) DATO DA PIJE? <i>Dodatno pitanje: JOŠ NEŠTO?</i>	Mleko koje nije majčino.....A Obična voda.....B Voda sa šećerom ili glukozomC Sredstvo protiv kolika (grčeva)D Rastvor šećera, soli i vode.....E Voćni sokF Mleko u prahu za bebeG Čaj/biljni rastvorH Drugo (<i>navesti</i>):X Ne zna.....Z	
MN27A. DA LI JE DETE BORAVILO SA VAMA U SOBI POSLE POROĐAJA? <i>Ako je odgovor „Ne“ postavite dodatno pitanje: ZAŠTO DETE NIJE BORAVILO SA VAMA U SOBI POSLE POROĐAJA?</i>	Da 1 Ne, nisam želela iako je bilo uslova 2 Ne, nije bilo uslova 3 Ne, zbog bolesti majke i/ili bebe 4	
MN27B. DA LI VAS JE PATRONAŽNA SESTRA POSETILA U TOKU NEDELJU DANA NAKON ŠTO STE SE VRATILI KUĆI POSLE POROĐAJA?	Da 1 Ne..... 2	2⇨ Sledeći modul
MN27C. KOLIKO PUTA VAS JE PATRONAŽNA SESTRA POSETILA NAKON POROĐAJA ?	Broj puta <input type="text"/> <input type="text"/> Ne zna..... 98	

MODUL IS – SIMPTOMI BOLESTI

IS1. Proverite u Upitniku za domaćinstvo, Modul HL – SPISAK ČLANOVA DOMAĆINSTVA, kolona HL7B i HL15.

Da li je ispitanica majka ili starateljka deteta mlađeg od 5 godina?

Da ⇒ Nastaviti sa IS2

Ne ⇒ Pređite na sledeći modul

IS2. PONEKAD SU DECA OZBILJNO BOLESNA I TREBA IH ODMAH ODVESTI KOD LEKARA. ZBOG KOJIH SIMPTOMA BISTE SVOJE DETE MLAĐE OD PET GODINA ODMAH ODVELI LEKARU?

Dodatno pitanje:

A ZBOG NEKIH DRUGIH SIMPTOMA?

Nastavite da postavljate pitanja u vezi sa znakovima ili simptomima sve dok majka/starateljka više ne može da se seti dodatnih simptoma.

Zaokružite sve pomenute simptome, ali NEMOJTE davati nikakve sugestije.

Dete ne može da pije ili da sisa A

Stanje deteta se pogoršava B

Dete ima temperaturu C

Dete ubrzano diše D

Dete teško diše E

Dete ima krvavu stolicu F

Dete slabo pije G

Drugo (*navesti*): X

Drugo (*navesti*): Y

Drugo (*navesti*): Z

MODUL CP – KONTRACENCIJA

CP0. ŽELIM DA RAZGOVARAM SA VAMA O JOŠ JEDNOJ TEMI – PLANIRANJU PORODICE.

PAROVI KORISTE RAZNE NAČINE I METODE DA ODLOŽE ILI IZBEGNU TRUDNOĆU.

DA LI STE ČULI ZA:

[A] STERILIZACIJU ŽENE?

Pročitajte: ŽENA MOŽE BITI PODVRGNUTA OPERACIJI KAKO NE BI IMALA VIŠE DECE („PODVEZIVANJE JAJOVODA“).

Da 1
Ne 2

[B] STERILIZACIJU MUŠKARCA?

Pročitajte: MUŠKARAC MOŽE BITI PODVRGNUT OPERACIJI KAKO NE BI IMAO VIŠE DECE.

Da 1
Ne 2

[C] SPIRALU?

Pročitajte: ŽENA MOŽE IMATI UGRADENU SPIRALU, KOJU POSTAVLJA DOKTOR.

Da 1
Ne 2

[D] INJEKCIJU?

Pročitajte: ŽENA DOBIJE INJEKCIJU, OD STRANE LEKARA, KOJA SPREČAVA TRUDNOĆU NA MESEC DANA ILI VIŠE MESECI.

Da 1
Ne 2

[E] IMPLANTE?

Pročitajte: ŽENE MOGU IMATI JEDAN ILI VIŠE MALIH IMPLANTA (ŠTAPIČA) KOJE IM DOKTOR UGRAĐUJE POTKOŽNO U NADLAKTICU I KOJI SPREČAVAJU TRUDNOĆU NA GODINU DANA ILI VIŠE GODINA.

Da 1
Ne 2

[F] PILULE?

Pročitajte: ŽENE MOGU SVAKODNEVNO DA UZIMAJU PILULE DA BI IZBEGLE TRUDNOĆU.

Da 1
Ne 2

[G] KONDOM?

Pročitajte: MUŠKARCI STAVLJAJU GUMENU NAVLAKU NA POLNI ORGAN PRE SEKSUALNOG ODNOSA.

Da 1
Ne 2

[H] ŽENSKI KONDOM?

Pročitajte: ŽENE STAVLJAJU GUMENU NAVLAKU UNUTAR POLNOG ORGANA PRE SEKSUALNOG ODNOSA.

Da 1
Ne 2

[I] DIJAFRAGMU?

Pročitajte: ŽENE MOGU DA STAVE MEKU GUMENU OPNU UNUTAR POLNOG ORGANA KOJA ONEMOGUĆUJE ULAZAK SPERME U MATERICU ILI JAJOVOD.

Da 1
Ne 2

[J] PENU, GEL?

Pročitajte: ŽENE MOGU KORISTITI SPERMICIDNE PROIZVODE (NA PR. PENA, GEL ILI KREM) KOJI MOGU DA UNIŠTE ILI ONEMOGUĆE SPERMATOZOIDE DA STIGNU DO JAJNE ČELIJE.

Da 1
Ne 2

<p>[L] PERIODIČNU APSTINENCIJU / PRAČENJE PLODNIH I NEPLODNIH DANA? <i>Pročitajte: KAKO BI IZBEGLE TRUDNOĆU ŽENE NEMAJU SEKSUALNI ODNOS TOKOM DANA U MESECU KADA SMATRAJU DA MOGU DA OSTANU TRUDNE.</i></p> <p>[M] PREKINUTI SNOŠAJ? <i>Pročitajte: MUŠKARCI MOGU BITI OPREZNI I DA PREKINU ODNOS NEPOSREDNO PRE EJAKULACIJE ("MUŽ ME ČUVA", "ČUVAMO SE" ILI "PAZIMO SE").</i></p> <p>[N] KONTRACENCIJU POSLE SEKSUALNOG ODNOSA? <i>Pročitajte: KAO HITNU MERU, U ROKU OD TRI DANA POSLE NEZAŠTIĆENOG SEKSUALNOG ODNOSA, ŽENE MOGU DA UZMU SPECIJALNE PILULE DA BI IZBEGLE TRUDNOĆU ("PILULA ZA DAN POSLE").</i></p> <p>[X] DA LI STE ČULI ZA JOŠ NEKI NAČIN ILI METOD KOJI ŽENE ILI MUŠKARCI MOGU DA PRIMENJUJU KAKO BI SE IZBEGLA TRUDNOĆA?</p>	<p>Da 1 Ne 2</p> <p>Da 1 Ne 2</p> <p>Da 1 Ne 2</p> <p>Da 1</p> <p>_____ (navesti)</p> <p>_____ (navesti)</p> <p>Ne 2</p>	
<p>CP1. DA LI STE SADA TRUDNI?</p>	<p>Da, sada je trudna 1 Ne 2 Nije sigurna ili ne zna 8</p>	<p>1 ⇒ CP2A</p>
<p>CP2. DA LI TRENUTNO RADITE NEŠTO ILI PRIMENUJETE NEKI METOD DA BISTE IZBEGLI ILI ODLOŽILI TRUDNOĆU?</p>	<p>Da 1 Ne 2</p>	<p>1 ⇒ CP3</p>
<p>CP2A. DA LI STE IKADA PRIMENJIVALI NEŠTO ILI NEKI METOD DA BISTE IZBEGLI ILI ODLOŽILI TRUDNOĆU?</p>	<p>Da 1 Ne 2</p>	<p>1 ⇒ Sledeći modul</p>
<p>CP2B. ZAŠTO NIKADA NISTE PRIMENJIVALI NEŠTO ILI KORISTILI NEKI METOD DA BISTE IZBEGLI ILI ODLOŽILI TRUDNOĆU?</p>	<p>Do sada nisam imala seksualne odnose 1 Želela sam da ostanem trudna 2 Moj suprug/partner je bio protiv toga 3 Nisam mogla finansijski (preskupo) 4 Nisam imala dovoljno informacija o tome 5 Nešto drugo 6 Ne zna 8</p>	<p>⇒ Sledeći modul</p>

CP3. ŠTA RADITE DA BISTE ODLOŽILI ILI IZBEGLI TRUDNOĆU?	Sterilizacija žene A Sterilizacija muškarca B Spirala C Injekcije D Implanti E Pilula F Muški kondom G Ženski kondom H Dijafragma I Pena/gel J Periodična apstinencija / praćenje plodnih i neplodnih dana L Prekinuti snošaj M Drugo (<i>navesti</i>): X	
<i>Nemojte sugerisati odgovore. Ako ispitanica pomene više metoda, zaokružite svaki.</i>		

MODUL UN – NEZADOVOLJENE POTREBE

UN1. Proverite CP1. Sada je trudna?

- Da, sada je trudna ⇨ Nastaviti sa UN2
- Ne, nije sigurna ili ne zna ⇨ Preći na UN5

UN2. ŽELIM DA PRIČAM SA VAMA O VAŠOJ SADAŠNJOJ TRUDNOĆI. KADA STE ZATRUĐNELI, DA LI STE U TOM TRENUTKU ŽELELI DA ZATRUĐNITE?	Da	1	1⇨UN4
	Ne	2	
UN3. DA LI STE ŽELELI DA RODITE BEBU KASNIJE, ILI NISTE ŽELELI DETE (VIŠE DECE)?	Kasnije	1	
	Nije želela	2	
UN4. SADA ŽELIM DA VAM POSTAVIM NEKA PITANJA O BUDUĆNOSTI. NAKON ŠTO RODITE DETE SA KOJIM STE SADA TRUDNI, DA LI BISTE ŽELELI DA RODITE JOŠ JEDNO DETE ILI RADIJE NE BISTE IMALI JOŠ DECE?	Još jedno dete	1	1⇨UN7
	Ne više / nijedno	2	2⇨UN13
	Neodlučna / ne zna	8	8⇨UN13

UN5. Proverite CP3. Ako je dat odgovor A „Sterilizacija žene“:

- Da ⇨ Preći na UN13
- Ne ⇨ Nastaviti sa UN6

UN6. SADA ŽELIM DA VAM POSTAVIM NEKOLIKO PITANJA O BUDUĆNOSTI. DA LI ŽELITE DA RODITE DETE (JOŠ JEDNO DETE) ILI RADIJE NE BISTE IMALI DECE (JOŠ DECE)?	Rodila bi dete (još jedno dete).....	1	
	Ne više / nijedno	2	2⇨UN9
	Kaže da ne može da zatrudni.....	3	3⇨UN11
	Neodlučna / ne zna.....	8	8⇨UN9
UN7. KOLIKO BISTE ŽELELI DA SAČEKATE PRE NEGO ŠTO RODITE DETE (JOŠ JEDNO DETE)? <i>Zabeležite odgovor u skladu sa izjavom ispitanice.</i>	Meseci	1	<input type="text"/> <input type="text"/>
	Godine	2	<input type="text"/> <input type="text"/>
	Ne želi da čeka (uskoro/sada)	993	
	Kaže da ne može da zatrudni.....	994	994⇨UN11
	Nakon venčanja	995	
	Nešto drugo	996	
	Ne zna	998	

UN8. Proverite CP1. Sada je trudna?

- Da, sada je trudna ⇨ Preći na UN13
- Ne, nije sigurna ili ne zna ⇨ Nastaviti sa UN9

UN9. Proverite CP2. Da li sada koristi neki metod kontracepcije?										
☐ <i>Da</i> ⇒ Preći na UN13 ☐ <i>Ne</i> ⇒ Nastaviti sa UN10										
UN10. DA LI MISLITE DA STE FIZIČKI SPOSOBNI DA SADA OSTANETE U DRUGOM STANJU?	Da 1 Ne 2 Ne zna 8	1 ⇒ UN13 8 ⇒ UN13								
UN11. ZAŠTO MISLITE DA NISTE FIZIČKI U STANJU DA ZATRUDNITE?	Neredovni ili nema seksualne odnose A Menopauza B Nikada nije imala menstruaciju C Histerektomija (operativno odstranjivanje materice) D Pokušavala je da zatrudni 2 godine ili duže bez uspeha E Posleporođajni prekid menstruacije F Još doji G Previše stara H Sudbina I Drugo (<i>navesti</i>): X Ne zna Z									
UN12. Proverite pitanje UN11. Da li je odgovorila da „Nikada nije imala menstruaciju“?										
☐ <i>Pomenula je</i> ⇒ Preći na sledeći modul ☐ <i>Nije pomenula</i> ⇒ Nastaviti sa UN13										
UN13. KADA STE IMALI POSLEDNJU MENSTRUACIJU? <i>Zabeležite odgovor koristeći istu jedinicu mere koju je navela ispitanica.</i>	Pre koliko dana 1 Pre koliko nedelja 2 Pre koliko meseci 3 Pre koliko godina 4 U menopauzi / imala je histerektomiju (operativno odstranjivanje materice) 994 Pre poslednjeg porođaja 995 Nikada nije imala menstruaciju 996	<table border="1"> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> </table>								

MODUL DV – STAVOVI PREMA NASILJU U PORODICI

DV1. PONEKAD SE MUŽ IZNERVIRA ILI NALJUTI ZBOG NEČEG ŠTO ŽENA URADI. PO VAŠEM MIŠLJENJU, DA LI MUŽ IMA PRAVO DA UDARI ILI ISTUČE SVOJU ŽENU U SLEDEĆIM SLUČAJEVIMA:

[A] AKO IZAĐE BEZ NJEGOVOG ZNANJA?

Izlazak bez njegovog znanja 1 2 8

[B] AKO ZANEMARUJE DECU?

Zanemarivanje dece 1 2 8

[C] AKO SE PREPIRE S NJIM?

Prepirka s njim 1 2 8

[D] AKO ODBIJA SEKS SA NJIM?

Odbijanje seksa 1 2 8

[E] AKO JOJ ZAGORI JELO?

Zagorelo jelo 1 2 8

MODUL MA – BRAK/ZAJEDNICA

MA1. DA LI STE TRENUTNO UDATI ILI ŽIVITE SA MUŠKARCEM U VANBRAČNOJ ZAJEDNICI?	Da, trenutno je udata 1 Da, živi sa muškarcem u vanbračnoj zajednici. 2 Ne, nije u zajednici..... 3	3 ⇨ MA5
MA2. KOLIKO GODINA IMA VAŠ SUPRUG/PARTNER? <i>Dodatno pitanje: KOLIKO JE GODINA VAŠ SUPRUG/PARTNER NAPUNIO NA SVOJ POSLEDNJI ROĐENDAN?</i>	Starost u godinama <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Ne zna..... 98	⇨ MA7 ⇨ MA7
MA5. DA LI STE IKADA BILI UDATI ILI STE ŽIVELI SA MUŠKARCEM U VANBRAČNOJ ZAJEDNICI?	Da, bila je udata 1 Da, ranije je živela u vanbračnoj zajednici sa muškarcem 2 Ne 3	3 ⇨ Sledeći modul
MA6. KOJI JE VAŠ BRAČNI STATUS SADA: DA LI STE UDOVICA, RAZVEDENA ILI RASTAVLJENA?	Udovica 1 Razvedena..... 2 Rastavljena 3	
MA7. DA LI STE SAMO JEDNOM ILI VIŠE PUTA BILI UDATI ILI ŽIVELI SA MUŠKARCEM?	Samo jednom..... 1 Više puta 2	1 ⇨ MA8A 2 ⇨ MA8B
MA8A. KOG MESECA I GODINE STE SE UDALI ILI POČELI DA ŽIVITE SA MUŠKARCEM U VANBRAČNOJ ZAJEDNICI? MA8B. KOG MESECA I GODINE STE SE PRVI PUT UDALI ILI POČELI DA ŽIVITE SA MUŠKARCEM U VANBRAČNOJ ZAJEDNICI?	Datum (prvog) venčanja Mesec..... <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Ne zna mesec..... 98 Godina..... <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Ne zna godinu..... 9998	⇨ Sledeći modul
MA9. KOLIKO STE IMALI GODINA KADA STE POČELI DA ŽIVITE SA SVOJIM (PRVIM) SUPRUGOM/PARTNEROM?	Starost u godinama..... <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	

MODUL LS - ZADOVOLJSTVO SOPSTVENIM ŽIVOTOM

LS1. Proverite WB2: Da li je ispitanica stara 15–24 godine?

Starost 25–49 godina ⇨ Preći na WM1

Starost 15–24 godine ⇨ Nastaviti sa LS2

LS2. SADA ŽELIM DA VAM POSTAVIM NEKA VRLO JEDNOSTAVNA PITANJA O SREĆI I ZADOVOLJSTVU.

SVEUKUPNO GLEDANO, DA LI BISTE REKLI DA STE VEOMA SREĆNI ILI DONEKLE SREĆNI, NI SREĆNI NI NESREĆNI, ILI DONEKLE ILI VEOMA NESREĆNI?

TAKOĐE MOŽETE DA POGLEDATE OVE SLIKE KOJE MOGU DA VAM POMOgnu PRI DAVANJU ODGOVORA.

Pokažite ispitanici stranu 1 kartice sa odgovorima i objasnite joj šta koji simbol predstavlja. Zaokružite odgovore koje ispitanica navede.

Veoma srećna..... 1
 Donekle srećna..... 2
 Ni srećna ni nesrećna 3
 Donekle nesrećna..... 4
 Veoma nesrećna..... 5

LS3. SADA ŽELIM DA VAM POSTAVIM PITANJA O TOME KOLIKO STE ZADOVOLJNI U RAZLIČITIM OBLASTIMA.

ZA SVAKO OD PITANJA IMAMO 5 MOGUĆIH ODGOVORA. ŽELIM DA MI KAŽETE GDE BISTE SEBE SVRSTALI: DA LI STE VEOMA ZADOVOLJNI ILI DONEKLE ZADOVOLJNI, ILI NISTE NI ZADOVOLJNI NI NEZADOVOLJNI, ILI STE DONEKLE ILI VEOMA NEZADOVOLJNI?

OPET MOŽETE DA POGLEDATE OVE SLIKE DA VAM POMOgnu DA ODGOVORITE.

Pokažite ispitanici stranu 2 kartice sa odgovorima i objasnite joj šta koji simbol predstavlja. Zaokružite odgovore koje ispitanica navede na pitanja od LS3 do LS13.

KOLIKO STE ZADOVOLJNI SVOJIM PORODIČNIM ŽIVOTOM?

Veoma zadovoljna 1
 Donekle zadovoljna 2
 Ni zadovoljna ni nezadovoljna 3
 Donekle nezadovoljna 4
 Veoma nezadovoljna 5

LS4. KOLIKO STE ZADOVOLJNI SVOJIM PRIJATELJSTVIMA?

Veoma zadovoljna 1
 Donekle zadovoljna 2
 Ni zadovoljna ni nezadovoljna 3
 Donekle nezadovoljna 4
 Veoma nezadovoljna 5

LS5. DA LI STE TOKOM OVE ŠKOLSKE GODINE POHAĐALI ŠKOLU U BILO KOM PERIODU?

Da 1
 Ne 2

2⇨LS7

LS6. KOLIKO STE ZADOVOLJNI SVOJOM ŠKOLOM?	Veoma zadovoljna 1 Donekle zadovoljna 2 Ni zadovoljna ni nezadovoljna 3 Donekle nezadovoljna 4 Veoma nezadovoljna 5	
LS7. KOLIKO STE ZADOVOLJNI SVOJIM TRENUTNIM POSLOM? <i>Ako ispitanica kaže da nema posao, zaokružite „0“ i nastavite sa sledećim pitanjem. Ne postavljajte dodatna pitanja o tome kako se oseća zbog toga što nema posao ukoliko vam to sama ne kaže.</i>	Nema posao 0 Veoma zadovoljna 1 Donekle zadovoljna 2 Ni zadovoljna ni nezadovoljna 3 Donekle nezadovoljna 4 Veoma nezadovoljna 5	
LS8. KOLIKO STE ZADOVOLJNI SVOJIM ZDRAVLJEM?	Veoma zadovoljna 1 Donekle zadovoljna 2 Ni zadovoljna ni nezadovoljna 3 Donekle nezadovoljna 4 Veoma nezadovoljna 5	
LS9. KOLIKO STE ZADOVOLJNI MESTOM U KOJEM ŽIVITE? <i>Ako je neophodno, objasnite da se pitanje odnosi na životnu sredinu, uključujući kraj i mesto stanovanja.</i>	Veoma zadovoljna 1 Donekle zadovoljna 2 Ni zadovoljna ni nezadovoljna 3 Donekle nezadovoljna 4 Veoma nezadovoljna 5	
LS10. KOLIKO STE ZADOVOLJNI NAČINOM NA KOJI SE LJUDI U VAŠOJ BLIZINI OPHODE PREMA VAMA?	Veoma zadovoljna 1 Donekle zadovoljna 2 Ni zadovoljna ni nezadovoljna 3 Donekle nezadovoljna 4 Veoma nezadovoljna 5	
LS11. KOLIKO STE ZADOVOLJNI SVOJIM IZGLEDOM?	Veoma zadovoljna 1 Donekle zadovoljna 2 Ni zadovoljna ni nezadovoljna 3 Donekle nezadovoljna 4 Veoma nezadovoljna 5	
LS12. SVEUKUPNO GLEDANO, KOLIKO STE ZADOVOLJNI SVOJIM ŽIVOTOM?	Veoma zadovoljna 1 Donekle zadovoljna 2 Ni zadovoljna ni nezadovoljna 3 Donekle nezadovoljna 4 Veoma nezadovoljna 5	
LS13. KOLIKO STE ZADOVOLJNI SVOJIM SADAŠNJIM PRIHODOM? <i>Ako ispitanica kaže da nema nikakav prihod, zaokružite „0“ i nastavite sa sledećim pitanjem. Ne postavljajte dodatna pitanja da biste saznali kako se oseća zbog toga što nema prihod, sem ako ona sama to ne kaže.</i>	Nema nikakav prihod 0 Veoma zadovoljna 1 Donekle zadovoljna 2 Ni zadovoljna ni nezadovoljna 3 Donekle nezadovoljna 4 Veoma nezadovoljna 5	
LS14. POREDEĆI SA SITUACIJOM OD PRE GODINU DANA, SVEUKUPNO GLEDANO, DA LI BISTE REKLI DA VAM SE ŽIVOT POBOLJŠAO, OSTAO MANJE-VIŠE ISTI ILI DA SE POGORŠAO?	Poboljšao se 1 Manje-više je isti 2 Pogoršao se 3	
LS15. A ZA GODINU DANA, SVEUKUPNO GLEDANO, DA LI OČEKUJETE DA ĆE VAŠ ŽIVOT BITI BOLJI, MANJE-VIŠE ISTI ILI GORI?	Bolji 1 Manje-više isti 2 Gori 3	

WM11. Upišite vreme završetka anketiranja.

Sat | minut..... :

WM12. Proverite u *Upitniku za domaćinstvo, Modul HL – SPISAK ČLANOVA DOMAĆINSTVA*, kolone HL7B i HL15, da li je ispitanica majka ili starateljka deteta starosti 0–4 godine koje živi u tom domaćinstvu?

- Da* ⇒ Vratite se na prvu stranu upitnika i popunite Rezultat anketiranja žene (WM7), a zatim pređite na *Upitnik za dete mlade od 5 godina* za to dete i počnite anketu sa ispitanicom.
- Ne* ⇒ Završite anketu sa ovom ispitanicom tako što ćete joj se zahvaliti na saradnji, vratite se na prvu stranu upitnika i popunite Rezultat anketiranja žene (WM7).

Zapažanje anketarke

Zapažanje kontrolora

Zapažanje supervizora

UPITNIK ZA DETE MLAĐE OD 5 GODINA

MODUL UF – INFORMACIONI PANEL ZA DETE

Ovaj upitnik se popunjava anketiranjem majke ili staratelja (videti *Upitnik za domaćinstvo, Modul HL – SPISAK ČLANOVA DOMAĆINSTVA, kolona HL15*) koja odnosno koji se brine o detetu koje živi sa njima i koje je mlađe od pet godina (videti *Upitnik za domaćinstvo, Modul HL – SPISAK ČLANOVA DOMAĆINSTVA, kolona HL7B*). Za svako dete navedene starosti treba popuniti poseban upitnik.

UF1. Redni broj popisnog kruga u uzorku: _____ [][][]	UF2. Redni broj domaćinstva u popisnom krugu: _____ [][]
UF3. Ime deteta: Ime _____	UF4. Redni broj deteta: _____ [][]
UF5. Ime majke/staratelja: Ime _____	UF6. Redni broj majke/staratelja: _____ [][]
UF7. Ime i šifra anketara: Ime: _____ [][][]	UF8. Dan/mesec/godina anketiranja: [][] [][] [2 0 1 4] (dan) (mesec) (godina)

Ponovite pozdrav ako ga niste već pročitali majci ili staratelju:

MI SMO IZ REPUBLIČKOG ZAVODA ZA STATISTIKU.
 SPROVODIMO ISTRAŽIVANJE KOJE SE BAVI POLOŽAJEM DECE, PORODICA I DOMAĆINSTAVA. ŽELELA BIH DA SA VAMA POPRIČAM O (*ime deteta iz UF3*) ZDRAVLJU I RAZVOJU. OVA ANKETA ĆE TRAJATI OKO **20** MINUTA. SVE DOBIJENE INFORMACIJE OSTAĆE STROGO POVERLJIVE I ANONIMNE.

Ukoliko je pozdrav već pročitan majci ili staratelju deteta na početku Upitnika za domaćinstvo, onda treba pročitati sledeći tekst:

SADA ŽELIM JOŠ MALO DA PORAZGOVARAM SA VAMA O (*ime deteta iz UF3*) ZDRAVLJU I DRUGIM TEMAMA. OVA ANKETA ĆE TRAJATI OKO **20** MINUTA. PONAVLJAM, SVE DOBIJENE INFORMACIJE OSTAĆE STROGO POVERLJIVE I ANONIMNE.

MOŽEMO LI DA POČNEMO?

Da, dobijen je pristanak ⇒ Pređite na UF12 i upišite vreme, a zatim počnite anketiranje.

Ne, pristanak nije dobijen ⇒ Zaokružite '03' u pitanju UF9. Prodiskutujte o ovome sa svojim supervizorom.

UF9. Rezultat ankete za dete mlađe od 5 godina <i>Šifre se odnose na majku/staratelja.</i>	Upitnik je popunjen01 Majka ili staratelj nije kod kuće02 Majka ili staratelj odbija anketiranje03 Upitnik je delimično popunjen04 Majka ili staratelj nije u stanju da odgovara05 Drugo (<i>navesti</i>): _____ 96
--	--

UF10. Ime i šifra kontrolora: Ime: _____ [][][]	UF11. Ime i šifra operatera za prvi unos podataka: Ime: _____ [][]
--	--

UF12. Upišite vreme početka anketiranja.

Sat i minut..... :

MODUL AG – STAROST DETETA

AG1. SADA ŽELIM DA VAM POSTAVIM NEKOLIKO PITANJA O (*ime*) ZDRAVLJU I RAZVOJU.

MOLIM VAS, RECITE MI DAN, MESEC I GODINU (*ime*) ROĐENJA?

Dodatno pitanje:

KAD MU/JOJ JE ROĐENDAN?

Ako majka/staratelj zna tačan datum rođenja, upišite i dan; u suprotnom, zaokružite 98 za dan.

Mesec i godina se moraju upisati.

Datum rođenja

Dan

Ne zna dan 98

Mesec

Godina 2 0

AG2. KOLIKO (*ime*) IMA GODINA?

Dodatno pitanje:

KOLIKO GODINA JE (*ime*) NAPUNIO/NAPUNILA NA SVOM POSLEDNJEM ROĐENDANU?

Upišite uzrast u punim godinama.

Upišite '0' ako dete ima manje od godinu dana.

Uporedite AG1 i AG2 i uskladite odgovore.

Starost deteta (pune godine)

MODUL BR – UPIS U MATIČNU KNJIGU ROĐENIH

BR1. DA LI (<i>ime</i>) IMA IZVOD IZ MATIČNE KNJIGE ROĐENIH? <i>Ako je odgovor „da“, pitajte:</i> MOGU LI DA GA VIDIM?	Da, izvod je pokazan 1	1⇒BR3A
	Da, izvod nije pokazan 2	2⇒BR3A
	Ne 3	
	Ne zna 8	
BR2. DA LI JE (<i>ime</i>) UPISAN/A U MATIČNU KNJIGU ROĐENIH?	Da 1	1⇒BR3A
	Ne 2	
	Ne zna 8	
BR3. DA LI ZNATE KAKO SE (<i>ime</i>) UPISUJE U MATIČNU KNJIGU ROĐENIH?	Da 1	
	Ne 2	
BR3A. DA LI (<i>ime</i>) IMA ZDRAVSTVENU KNJIŽICU? <i>Ako je odgovor „da“, pitajte:</i> MOGU LI DA JE VIDIM?	Da, knjižica je pokazana 1	
	Da, knjižica nije pokazana 2	
	Ne 3	
	Ne zna 8	

MODUL BG – RODITELJSKI DODATAK

<p>BG1. DA LI STE PODNELI ZAHTEV ZA RODITELJSKI DODATAK ZA (<i>ime</i>)?</p> <p><i>Ako je potrebno, pojasnite:</i></p> <p>TO JE NOVČANA NAKNADA KOJA SE OSTVARUJE PO ROĐENJU DETETA I NA KOJU IMAJU PRAVA PRVO ČETVORO DECE U PORODICI. ZAHTEV SE PODNOSI U TOKU PRVIH ŠEST MESECI OD ROĐENJA DETETA.</p>	<p>Da 1</p> <p>Ne 2</p>	<p>2⇒BG3</p>
<p>BG2. DA LI STE DOBILI RODITELJSKI DODATAK?</p>	<p>Da 1</p> <p>Ne 2</p>	<p>1⇒ Sledeći modul</p> <p>2⇒ Sledeći modul</p>
<p>BG3. KOJI JE <u>GLAVNI RAZLOG</u> ŠTO SE NISTE PRIJAVILI ZA RODITELJSKI DODATAK?</p>	<p>Nije mi bilo potrebno 01</p> <p>Nisam znao za taj program 02</p> <p>Nisam znao kako da se prijavim 03</p> <p>Administrativna procedura je komplikovana 04</p> <p>Administrativna procedura je skupa 05</p> <p>Znam da ne ispunjavam uslove 06</p> <p>Još uvek ima vremena/Spremam se da podnesem zahtev 07</p> <p>Drugo (<i>navesti</i>): 96</p>	

MODUL EC – RAZVOJ U RANOM DETINJSTVU

<p>EC1. KOLIKO DEČJIH KNJIGA ILI SLIKOVNICA IMATE ZA (<i>ime</i>)?</p>	<p>Nijednu 00</p> <p>Broj dečjih knjiga <input type="text" value="0"/> <input type="text"/></p> <p>Dese: ili više knjiga 10</p>	
<p>EC2. INTERESUJE ME DA SAZNAM ČIME SE (<i>ime</i>) IGRA KAD JE KOD KUĆE?</p> <p>DA LI SE IGRA:</p> <p>[A] IGRAČKAMA NAPRAVLJENIM KOD KUĆE (KAO ŠTO SU LUTKE, AUTIĆI ILI NEKE DRUGE IGRAČKE NAPRAVLJENE KOD KUĆE)?</p> <p>[B] IGRAČKAMA IZ RADNJE ILI FABRIČKI NAPRAVLJENIM IGRAČKAMA?</p> <p>[C] PREDMETIMA IZ DOMAĆINSTVA (KAO ŠTO SU ČINIJE ILI ŠERPE) ILI PREDMETIMA KOJE NAĐE NAPOLJU (KAO ŠTO SU ŠTAPOVI, KAMENJE, LIŠĆE I SL.)?</p> <p><i>Ako ispitanik odgovori sa „Da“ na bilo koju kategoriju, postavite dodatno pitanje da biste saznali čime se dete konkretno igra, kako biste potvrdili odgovore.</i></p>	<p style="text-align: right;">Da Ne NZ</p> <p>Igračke napravljene kod kuće 1 2 8</p> <p>Igračke iz radnje 1 2 8</p> <p>Predmeti iz domaćinstva ili predmeti pronađeni napolju 1 2 8</p>	
<p>EC3. PONEKAD ODRASLI KOJI SE BRINU O DECI MORAJU DA IZAĐU IZ KUĆE I DA ODU U KUPOVINU, ILI DA IZ NEKOG DRUGOG RAZLOGA OSTAVE MALU DECU.</p> <p>TOKOM POSLEDNIJH NEDELJU DANA, KOLIKO DANA JE (<i>ime</i>):</p> <p>[A] OSTAVLJEN/A SAM/A DUŽE OD SAT VREMENA?</p> <p>[B] OSTAVLJEN/A DA SE O NJEMU/NJOJ BRINE DRUGO DETE, ODNOSNO NEKO KO JE MLAĐI OD 10 GODINA, DUŽE OD JEDNOG SATA?</p> <p><i>Ako je odgovor „nijedan dan“, unesite '0'. Ako je odgovor „ne znam“, unesite '8'.</i></p>	<p>Broj dana kada je dete ostavljeno samo duže od sat vremena <input type="text"/></p> <p>Broj dana kada je dete ostavljeno sa drugim detetom duže od sat vremena <input type="text"/></p>	

EC4. Proverite AG2: Starost deteta		
☐ Dete starosti 0 godina ⇨ Pređite na sledeći modul ☐ Dete starosti 1 ili 2 godine ⇨ Pređite na EC7 ☐ Dete starosti 3 ili 4 godine ⇨ Nastavite sa EC5		
EC5. DA LI (ime) POHAĐA NEKI ORGANIZOVANI PROGRAM ZA UČENJE ILI OBRAZOVANJE U RANOM DETINJSTVU KAO ŠTO SU PRIVATNE ILI DRŽAVNE USTANOVE, UKLJUČUJUĆI VRTIĆ ILI OBDANIŠTE ?	Da 1 Ne 2 Ne zna 8	 2⇨EC6B 8⇨EC7
EC6A. KOJU VRSTU USTANOVE DETE POHAĐA?	Državno obdanište 1 Privatno obdanište 2 Obdanište pod pokroviteljstvom romske nevladine organizacije 3 Obdanište pod pokroviteljstvom druge nevladine organizacije 4 Versko obdanište 5 Drugo (<i>navesti</i>) 6	 1⇨EC7 2⇨EC7 3⇨EC7 4⇨EC7 5⇨EC7 6⇨EC7
EC6B. KOJI SU GLAVNI RAZLOZI ZBOG KOJIH DETE NE IDE U VRTIĆ ILI OBDANIŠTE? <i>Dodatno pitanje:</i> JOŠ NEKI?	Stavovi roditelja Dete neće naučiti važne stvari u obdaništu A Dete ima smetnje u razvoju B Loš kvalitet usluge (loši uslovi za boravak, neodgovarajući kadar) C Sa detetom će se postupati loše (zbog etničke pripadnosti, zato što ne zna jezik i sl.) D Ima ko da brine o detetu u kući E Problemi pristupa Dete nije moglo da dobije mesto u obdaništu, jer su oba roditelja nezaposlena F Nema mesta G Usluge su previše skupe H Drugi troškovi (prevoz, odeća, hrana) su previsoki I Predaleko je/ne postoji organizovan prevoz J Drugo (<i>navesti</i>) X	

<p>EC7. U PRETHODNA 3 DANA, DA LI STE VI ILI NEKO OD ČLANOVA VAŠEG DOMAĆINSTVA KOJI IMA 15 GODINA ILI VIŠE BILI UKLJUČENI U NEKU OD SLEDEĆIH AKTIVNOSTI SA (ime):</p> <p><i>Ako je odgovor „da“, pitajte: KO JE BIO UKLJUČEN U TU AKTIVNOST SA (ime)?</i></p> <p><i>Zaokružite sve date odgovore.</i></p> <p>[A] ČITALI KNJIGE (ime) ILI GLEDALI SLIKOVNICE SA (ime)?</p> <p>[B] PRIČALI PRIČE (ime)?</p> <p>[C] PEVALI PESME (ime) ILI SA (ime), UKLJUČUJUĆI USPAVANKE?</p> <p>[D] VODILI (ime) VAN KUĆE, IMANJA ILI DVORIŠTA?</p> <p>[E] IGRALI SE SA (ime)?</p> <p>[F] IMENOVALI, BROJALI ILI CRTALI PREDMETE (ime) ILI SA (ime)?</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Majka</th> <th>Otac</th> <th>Drugi</th> <th>Niko</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Čitali knjige</td> <td>A</td> <td>B</td> <td>X</td> <td>Y</td> </tr> <tr> <td>Pričali priče</td> <td>A</td> <td>B</td> <td>X</td> <td>Y</td> </tr> <tr> <td>Pevali pesme</td> <td>A</td> <td>B</td> <td>X</td> <td>Y</td> </tr> <tr> <td>Izvodili dete napolje</td> <td>A</td> <td>B</td> <td>X</td> <td>Y</td> </tr> <tr> <td>Igrali se</td> <td>A</td> <td>B</td> <td>X</td> <td>Y</td> </tr> <tr> <td>Imenovali/brojali/crtali</td> <td>A</td> <td>B</td> <td>X</td> <td>Y</td> </tr> </tbody> </table>		Majka	Otac	Drugi	Niko	Čitali knjige	A	B	X	Y	Pričali priče	A	B	X	Y	Pevali pesme	A	B	X	Y	Izvodili dete napolje	A	B	X	Y	Igrali se	A	B	X	Y	Imenovali/brojali/crtali	A	B	X	Y	
	Majka	Otac	Drugi	Niko																																	
Čitali knjige	A	B	X	Y																																	
Pričali priče	A	B	X	Y																																	
Pevali pesme	A	B	X	Y																																	
Izvodili dete napolje	A	B	X	Y																																	
Igrali se	A	B	X	Y																																	
Imenovali/brojali/crtali	A	B	X	Y																																	
<p>EC7A. Proverite AG2: Starost deteta</p> <p>☐ Dete starosti 1 ili 2 godine ⇨ Pređite na sledeći modul</p> <p>☐ Dete starosti 3 ili 4 godine ⇨ Nastavite sa EC8</p>																																					
<p>EC8. ŽELIM DA VAM POSTAVIM NEKOLIKO PITANJA O (ime) ZDRAVLJU I RAZVOJU. DECA SE NE RAZVIJAJU I NE UČE ISTOM BRZINOM. NA PRIMER, NEKA PROHODAJU PRE DRUGIH. OVA PITANJA SE ODOSE NA NEKOLIKO ASPEKATA (ime) RAZVOJA.</p> <p>MOŽE LI (ime) DA PREPOZNA ILI NAVEDA BAR DESET SLOVA AZBUKE/ABECEDE?</p>	<p>Da 1</p> <p>Ne 2</p> <p>Ne zna 8</p>																																				
<p>EC9. DA LI (ime) UME DA PROČITA BAR ČETIRI JEDNOSTAVNE, POPULARNE REČI?</p>	<p>Da 1</p> <p>Ne 2</p> <p>Ne zna 8</p>																																				
<p>EC10. DA LI (ime) ZNA DA IMENUJE I PREPOZNA SVE BROJEVE OD 1 DO 10?</p>	<p>Da 1</p> <p>Ne 2</p> <p>Ne zna 8</p>																																				
<p>EC11. MOŽE LI (ime) DA PODIGNE MALI PREDMET SA DVA PRSTA, KAO ŠTO JE ŠTAP ILI KAMEN SA ZEMLJE?</p>	<p>Da 1</p> <p>Ne 2</p> <p>Ne zna 8</p>																																				
<p>EC12. DA LI JE (ime) PONEKAD TOLIKO BOLESTAN/BOLESNA DA NE MOŽE DA SE IGRA?</p>	<p>Da 1</p> <p>Ne 2</p> <p>Ne zna 8</p>																																				

EC13. DA LI (<i>ime</i>) MOŽE DA PRATI JEDNOSTAVNA UPUTSTVA KAKO DA NEŠTO PRAVILNO URADI?	Da 1 Ne 2 Ne zna..... 8	
EC14. KADA MU SE KAŽE DA NEŠTO URADI, DA LI (<i>ime</i>) MOŽE TO DA URADI SAM/A?	Da 1 Ne 2 Ne zna..... 8	
EC15. DA LI SE (<i>ime</i>) DOBRO SLAŽE SA DRUGOM DECOM?	Da 1 Ne 2 Ne zna..... 8	
EC16. DA LI (<i>ime</i>) ŠUTIRA, UJEDA ILI UDARA DRUGU DECU ILI ODRASLE?	Da 1 Ne 2 Ne zna..... 8	
EC17. DA LI (<i>ime</i>) LAKO GUBI PAŽNJU?	Da 1 Ne 2 Ne zna..... 8	

MODUL BD – DOJENJE I ISHRANA DETETA

BD1. Proverite AG2: Starost deteta

- Dete starosti 0, 1 ili 2 godine ⇨ Nastavite sa BD2
- Dete starosti 3 ili 4 godine ⇨ Pređite na UF13

BD2. DA LI JE (<i>ime</i>) IKADA DOJEN/A?	Da 1 Ne 2 Ne zna..... 8	2⇨BD4 8⇨BD4
BD3. DA LI SE (<i>ime</i>) JOŠ DOJI?	Da 1 Ne 2 Ne zna..... 8	
BD4. DA LI JE (<i>ime</i>) JUČE, TOKOM DANA ILI NOĆI, <u>PIO/PILA NEŠTO IZ FLAŠICE SA CUCLOM?</u>	Da 1 Ne 2 Ne zna..... 8	
BD5. DA LI JE (<i>ime</i>) JUČE, TOKOM DANA ILI NOĆI, <u>PIO/PILA ORALNI RASTVOR ZA REHIDRACIJU?</u>	Da 1 Ne 2 Ne zna..... 8	
BD6. DA LI JE (<i>ime</i>) JUČE, TOKOM DANA ILI NOĆI, <u>UZIMAO/UZIMALA DODATNE VITAMINE, MINERALE ILI NEKE LEKOVE?</u>	Da 1 Ne 2 Ne zna..... 8	
BD7. ŽELIM DA VAS PITAM O (DRUGIM) TEČNOSTIMA KOJE JE (<i>ime</i>) MOŽDA UZIMAO/UZIMALA JUČE, TOKOM DANA ILI NOĆI. INTERESUJE ME DA LI JE (<i>ime</i>) UZIMAO/UZIMALA TU TEČNOST ČAK I AKO JE TO BILO KOMBINOVANO SA DRUGOM HRANOM. MOLIM VAS DA OBUHVATITE I TEČNOSTI UZETE IZVAN VAŠEG DOMA. DA LI JE (<i>ime</i>) JUČE, TOKOM DANA ILI NOĆI, PIO/PILA (<i>naziv tečnosti</i>):		
		Da Ne NZ
[A] OBIČNU VODU?	Obična voda	1 2 8
[B] SOK ILI VOĆNE NAPITKE?	Sok ili voćni napici	1 2 8
[C] BISTRU SUPU?	Supa	1 2 8
[D] MLEKO KAO ŠTO JE MLEKO U PRAHU ILI SVEŽE MLEKO ŽIVOTINJSKOG POREKLA?	Mleko	1 2 8
<i>Ako je odgovor „da“, pitajte: KOLIKO PUTA JE (<i>ime</i>) PIO/PILA MLEKO? Ako je 7 ili više puta, upišite '7'. Ako ne zna, upišite '8'.</i>	Broj puta koliko je pio/pila mleko	□
[E] ADAPTIRANO MLEKO ZA BEBE (BEBELAC, APTAMIL, IMPAMIL, HIPPI, NESTLE I SL.)?	Adaptirano mleko za bebe	1 2 8
<i>Ako je odgovor „da“, pitajte: KOLIKO PUTA JE (<i>ime</i>) PIO/PILA ADAPTIRANO MLEKO ZA BEBE? Ako je 7 ili više puta, upišite '7'. Ako ne zna, upišite '8'.</i>	Broj puta	□
[F] NEKU DRUGU TEČNOST? TEČNOST (<i>navesti</i>) _____	Druge tečnosti	1 2 8

BD8. SADA ŽELIM DA VAS PITAM O (DRUGOJ) HRANI KOJU JE (<i>ime</i>) MOŽDA UZIMAO/UZIMALA JUČE, TOKOM DANA ILI NOĆI. PONOVO ME INTERESUJE DA LI JE (<i>ime</i>) UZIMAO/UZIMALA TU HRANU ČAK I AKO JE TO BILO KOMBINOVANO SA DRUGOM HRANOM.				
MOLIM VAS DA OBUHVATITE I HRANU POJEDENU IZVAN VAŠEG DOMA.				
DA LI JE (<i>ime</i>) JUČE, TOKOM DANA ILI NOĆI, PIO/PILA ILI JEO/JELA (<i>naziv hrane</i>):		Da	Ne	NZ
[A] JOGURT / KISELO MLEKO?	Jogurt / kiselo mleko	1	2	8
<i>Ako je odgovor „da“, pitajte: KOLIKO PUTA JE (<i>ime</i>) PIO/PILA ILI JEO/JELA JOGURT / KISELO MLEKO? Ako je 7 ili više puta, upišite '7'. Ako ne zna, upišite '8'.</i>	Broj puta koliko je pio/pila jogurt / kiselo mleko			<input type="text"/>
[B] DEČJE KAŠICE SA ŽITARICAMA (BABY KING, MILUPA, HIPPI, NESTLE I SL.)?	Kašice sa žitaricama	1	2	8
[C] HLEB, PIRINAČ, REZANCE, KAČAMAK, GRIZ ILI DRUGU HRANU OD ŽITARICA?	Hrana od žitarica	1	2	8
[D] BUNDEVU ILI ŠARGAREPU?	Bundeva ili šargarepa	1	2	8
[E] KROMPIR ILI DRUGU HRANU PRIPREMLJENU OD KORENASTOG POVRČA?	Korenasta hrana	1	2	8
[F] SPANAČ, BLITVU, KELJ ILI DRUGO TAMNO ZELENO ZELJASTO POVRČE?	Tamno zeleno zeljasto povrće	1	2	8
[G] KAJSIJU ILI DINJU?	Kajsija ili dinja	1	2	8
[H] DRUGO VOĆE ILI POVRČE?	Drugo voće ili povrće	1	2	8
[I] DŽIGERICU, BUBREGE, SRCE ILI DRUGE IZNUTRICE?	Džigerica, bubrezi, srce ili druge iznutrice	1	2	8
[J] MESO, KAO ŠTO JE TELETINA/JUNETINA, SVINJETINA, JAGNJETINA, JARETINA, PILETINA ILI ČURETINA?	Meso, kao što je teletina/junetina, svinjetina, jagnjetina itd.	1	2	8
[K] JAJA?	Jaja	1	2	8
[L] RIBU?	Riba	1	2	8
[M] HRANU PRIPREMLJENU OD PASULJA, GRAŠKA ILI SOČIVA?	Hrana pripremljena od pasulja, graška itd.	1	2	8
[N] SIR ILI DRUGE MLEČNE PROIZVODE?	Mlečni proizvodi	1	2	8
[O] DRUGU ČVRSTU, POLUČVRSTU ILI MEKANU HRANU KOJU NISAM POMENULA? HRANA (<i>navesti</i>) _____	Druga čvrsta, polučvrsta ili mekana hrana	1	2	8
BD9. Proverite BD8 (Kategorije od „A“ do „O“)				
☐ Postoji bar jedan odgovor „Da“ ili su svi odgovori „NZ“ ⇒ Predite na BD11 ☐ Inače ⇒ Nastavite sa BD10				
BD10. Postavite dodatno pitanje da biste ustanovili da li je dete jelo čvrstu, polučvrstu ili mekanu hranu juče, tokom dana ili noći.				
☐ Dete nije jelo ili ispitanik ne zna ⇒ Predite na sledeći modul ☐ Dete je jelo bar jednu vrstu čvrste, polučvrste ili mekane hrane koju je ispitanik pomenuo ⇒ Vratite se na BD8 i upišite hranu koju je dete jelo juče [od A do O]. Kada završite, nastavite sa BD11.				
BD11. KOLIKO PUTA JE (<i>ime</i>) JUČE, TOKOM DANA ILI NOĆI, JEO/JELA ČVRSTU, POLUČVRSTU ILI MEKANU HRANU? <i>Ako je 7 ili više puta, upišite '7'. Ako ne zna, zaokružite '8'.</i>	Broj puta..... <input type="text"/>			
	Ne zna.....			8

MODUL IM – IMUNIZACIJA

Ukoliko je dostupan lični karton o izvršenoj imunizaciji / otpusna lista iz porodilišta, prepisite u IM3 datume za svaku vrstu vakcine koja je evidentirana. Pitanja iz rubrika IM6–IM16 postavljate samo u slučajevima kada vam lični karton o izvršenoj imunizaciji / otpusna lista iz porodilišta nisu na raspolaganju.

IM1. DA LI IMATE KARTON U KOME SU UPISANE VRSTE VAKCINA KOJE JE (ime) PRIMIO/PRIMILA? <i>Ako je odgovor „Da“, pitajte: MOGU LI, MOLIM VAS, DA GA POGLEDAM?</i>	Da, karton je pokazan1 Da, karton nije pokazan2 Ne.....3	1⇒IM3 2⇒IM6			
IM2. DA LI STE IKADA IMALI VAKCINALNI KARTON ZA (ime)?	Da.....1 Ne.....2	1⇒IM6 2⇒IM6			
IM3 (a) Prepisite datume svake vakcinacije iz kartona. (b) Upišite '44' u kolonu „Dan“ ukoliko karton pokazuje da je vakcina data, ali datum nije evidentiran. (c) Zaokružite '1' u koloni „Kombinovana petovalentna vakcina (PENTAXIM ili INFANRIX)“ ukoliko karton pokazuje da je monovalentna vakcina primljena kao deo kombinovane petovalentne vakcine (PENTAXIM ili INFANRIX); u suprotnom zaokružite '2'.	Datum imunizacije				
	dan	mesec	godina	da	ne
BCG					
OPV1 / IPV1				1	2
OPV2 / IPV2				1	2
OPV3 / IPV3				1	2
DTP1 / DTaP1				1	2
DTP2 / DTaP2				1	2
DTP3 / DTaP3				1	2
HEPB1					
HEPB2					
HEPB3					
Hib1				1	2
Hib2				1	2
Hib3				1	2
MMR1					
IM4. Proverite IM3. Da li su sve vakcine (od BCG do MMR1) evidentirane? ☐ Da ⇒ Pređite na IM20 ☐ Ne ⇒ Nastavite sa IM5					

IM5. PORED ONOGA ŠTO JE EVIDENTIRANO U OVOM KARTONU, DA LI JE (ime) PRIMIO/PRIMILA DRUGE VAKCINE? ☐ <i>Da</i> ⇒ Vratite se na IM3, postavljajte pitanja u vezi sa tim vakcinama i za svaku pomenutu vakcinu upišite '66' u odgovarajuću kolonu koja označava dan. Kada završite, predite na IM20. ☐ <i>Ne/Ne zna</i> ⇒ Predite na IM20.		
IM6. DA LI JE (ime) IKADA VAKCINISAN/A KAKO BI SE SPREČILO OBOLEVANJE OD ODREĐENE ZARAZNE BOLESTI?	Da..... 1 Ne..... 2 Ne zna..... 8	2⇒IM20 8⇒IM20
IM7. DA LI JE (ime) IKADA PRIMIO/PRIMILA VAKCINU PROTIV TUBERKULOZE (BCG), ODNOSNO INJEKCIJU U LEVU RUKU ILI RAME KOJA OBIČNO OSTAVLJA OŽILJAK?	Da..... 1 Ne..... 2 Ne zna..... 8	
IM7A. DA LI JE (ime) IKADA PRIMIO/PRIMILA KOMBINOVANU PETOVALENTNU VAKCINU (PENTAXIM ILI INFANRIX)? <i>Postavite dodatno pitanje ukazujući da se petovalentna vakcina obično daje na predlog pedijatra ili zahtev roditelja i da sprečava obolevanje od dečije paralize, difterije, tetanusa, velikog kašlja i oboljenja izazvanih bakterijom Hib.</i>	Da..... 1 Ne..... 2 Ne zna..... 8	2⇒IM8 8⇒IM8
IM7B. KOLIKO PUTA JE (ime) PRIMIO/PRIMILA KOMBINOVANU PETOVALENTNU VAKCINU?	Broj puta..... <input type="text"/>	
IM7C. Proverite IM7B:Koliko puta je (ime) primio/primila kombinovanu petovalentnu vakcinu? ☐ <i>Broj puta 1 ili 2</i> ⇒ Nastavite sa IM8 ☐ <i>Broj puta 3</i> ⇒ Predite na IM13		
IM8. DA LI JE (ime) IKADA PRIMIO/PRIMILA VAKCINU U OBLIKU KAPI KOJE SE DAJU U USTA DA BI SE ZAŠTITIO/ZAŠTITILA OD DEČIJE PARALIZE (POLIO VAKCINA)?	Da..... 1 Ne..... 2 Ne zna..... 8	2⇒IM11 8⇒IM11
IM10. KOLIKO PUTA JE (ime) PRIMIO/PRIMILA VAKCINU PROTIV DEČIJE PARALIZE U OBLIKU KAPI KOJE SE DAJU U USTA ?	Broj puta..... <input type="text"/>	
IM11. DA LI JE (ime) IKADA PRIMIO/PRIMILA DTP VAKCINU, INJEKCIJU U BUTINU ILI NADLAKTICU KAKO BI SE SPREČILO DA DOBIJE TETANUS, VELIKI KAŠALJ I DIFTERIJU? <i>Postavite dodatno pitanje ukazujući da se DTP vakcina gotovo uvek daje u isto vreme kada i vakcina protiv dečije paralize (polio vakcina).</i>	Da..... 1 Ne..... 2 Ne zna..... 8	2⇒IM12A 8⇒IM12A
IM12. KOLIKO PUTA JE (ime) PRIMIO/PRIMILA DTP VAKCINU?	Broj puta..... <input type="text"/>	
IM12A. DA LI JE (ime) IKADA PRIMIO/PRIMILA HIB VAKCINU – ODNOSNO INJEKCIJU U BUTINU KAKO BI SE SPREČILO DA DOBIJE MENINGITIS/PNEUMONIJU ILI DRUGO OBOLJENJE IZAZVANO BAKTERIJOM HEMOFILUS INFLUENCUE TIP „B“? <i>Postavite dodatno pitanje, ukazujući da se Hib vakcina gotovo uvek daje u isto vreme kada i polio i DTP vakcine.</i>	Da..... 1 Ne..... 2 Ne zna..... 8	2⇒IM13 8⇒IM13

IM12B. KOLIKO PUTA JE (<i>ime</i>) PRIMIO/PRIMILA HIB VAKCINU?	Broj puta..... <input type="text"/>	
IM13. DA LI JE (<i>ime</i>) IKADA PRIMIO/PRIMILA VAKCINU PROTIV HEPATITISA B ODNOSNO INJEKCIJU U BUTINU ILI NADLAKTICU KAKO BI SE SPREČILO DA DOBIJE HEPATITIS B (ZARAZNA ŽUTICA B)? <i>Postavite dodatno pitanje ukazujući da se vakcina protiv hepatitisa B ponekad daje u isto vreme kada i polio i DTP vakcine.</i>	Da..... 1 Ne..... 2 Ne zna..... 8	2⇔IM16 8⇔IM16
IM14. DA LI JE PRVA HEPATITIS B VAKCINA PRIMLJENA U PORODILIŠTU U ROKU OD 24H PO ROĐENJU?	Da..... 1 Ne..... 2 Ne zna..... 8	
IM15. KOLIKO PUTA JE (<i>ime</i>) PRIMIO/PRIMILA VAKCINU PROTIV HEPATITISA B?	Broj puta..... <input type="text"/>	
IM16. DA LI JE (<i>ime</i>) IKADA PRIMIO/PRIMILA MMR VAKCINU ODNOSNO INJEKCIJU U NADLAKTICU (U UZRASTU OD 12 MESECI ILI VIŠE) KAKO BI SE SPREČILO DA DOBIJE MALE BOGINJE, RUBELU I ZAUŠKE?	Da..... 1 Ne..... 2 Ne zna..... 8	
IM20. <i>Uzmite Upitnik za evidenciju vakcinacija u zdravstvenoj ustanovi za ovo dete. Popunite Moduli HF – INFORMACIONI PANEL ZA DETE, a zatim predite na UF13.</i>		

UF13. Upišite vreme.

Sat minut

		:		
--	--	---	--	--

UF14. Proverite Spisak članova domaćinstva, kolone HL7B i HL15.

Da li je ispitanik/ispitanica (osoba koja je davala odgovore na pitanja iz ovog upitnika) majka ili staratelj još nekog deteta starosti od 0 do 4 godine koje živi u ovom domaćinstvu?

- Da* ⇒ *Recite ispitaniku/ispitanici da kasnije treba da izmerite visinu/dužinu i težinu deteta. Uzmite sledeći UPITNIK ZA DETE MLAĐE OD 5 GODINA na koji treba da odgovori isti ispitanik / ista ispitanica.*
- Ne* ⇒ *Završite anketiranje tako što ćete se zahvaliti ispitaniku/ispitanici na saradnji i reći mu/joj da treba da izmerite visinu/dužinu i težinu deteta pre nego što napustite domaćinstvo.*

Proverite da li za još neku ženu ili dete mlađe od 5 godina treba da se popuni odgovarajući upitnik u ovom domaćinstvu.

MODUL AN – ANTROPOMETRIJSKI PODACI

Nakon što se popune upitnici za svu decu, osoba zadužena za merenje meri dužinu/visinu i težinu svakog deteta. Upišite težinu i dužinu/visinu deteta u nastavku upitnika i pri tom vodite računa da izmerene vrednosti upišete u odgovarajući upitnik za svako dete. Pre nego što upišete izmerene vrednosti, proverite ime deteta i redni broj u Upitniku za domaćinstvo, Modul HL – SPISAK ČLANOVA DOMAĆINSTVA, kolona HL7B.

AN1. Ime i šifra osobe koja vrši merenje:	Ime: _____ [][][]	
AN2. Ishod merenja dužine/visine i težine	Izmerena bilo koja ili obe stavke..... 1 Dete nije prisutno..... 2 Dete ili majka/staratelj su odbili merenje 3 Drugo (navesti): _____ 6	2⇨AN6 3⇨AN6 6⇨AN6
AN3. Težina deteta	Kilogrami (kg) [][] . [] Težina nije izmerena 99.9	
AN3A. Da li je dete bilo minimalno obučeno? ☐ Da ☐ Ne, nije bilo moguće skinuti dete u odgovarajućoj meri.		
AN3B. Proverite starost deteta u AG2: ☐ Dete mlađe od 2 godine ⇨ Izmerite dužinu (u ležećem položaju) ☐ Dete starosti 2 ili više godina ⇨ Izmerite visinu (u uspravnom položaju)		
AN4. Dužina ili visina deteta	Dužina/visina (cm)..... [][][] . [] Dužina/visina nije izmerena 999.9	⇨ AN6
AN4A. Na koji način je dete zapravo izmereno? U ležećem ili u uspravnom položaju?	U ležećem položaju 1 U uspravnom položaju 2	
AN6. Da li u domaćinstvu živi još neko dete koje ispunjava uslove za merenje? ☐ Da ⇨ Upišite izmerene vrednosti za sledeće dete. ☐ Ne ⇨ Proverite da li postoji još neki upitnik za ženu ili upitnik za dete koji bi trebalo popuniti u domaćinstvu.		

Zapažanja anketarke

Zapažanja kontrolora

Zapažanja supervizora

Zapažanja merača

UPITNIK ZA EVIDENCIJU VAKCINACIJA U ZDRAVSTVENOJ USTANOVU

MODUL HF – INFORMACIONI PANEL ZA DETE

Ovaj upitnik će se koristiti u zdravstvenim ustanovama radi beleženja informacija o vakcinacijama dece uzrasta 0–2 godine. Za svako dete navedene starosti treba da se popuni zaseban upitnik.

Pre popunjavanja ovog obrasca, za dete mora da se popuni UPITNIK ZA DETE MLAĐE OD 5 GODINA. Ovaj informacioni panel mora biti popunjen pre posete zdravstvenoj ustanovi.

Ovaj upitnik mora da se priključi UPITNIKU ZA DETE MLAĐE OD 5 GODINA za svako dete.

Pročitajte sledeći tekst majci ili staratelju:

KAO ŠTO ZNATE, DEČIJI VAKCINALNI KARTONI SE OBIČNO ČUVAJU U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA KOJE SU ODGOVORNE ZA ADMINISTRACIJU VAKCINA KOJE JE DETE PRIMILO U OKVIRU REDOVNOG PROGRAMA IMUNIZACIJE.

U OKVIRU OVOG ISTRAŽIVANJA, INFORMACIJE O VAKCINACIJAMA DECE UZRASTA 0–2 GODINE PRIKUPLJAMO I NA OSNOVU LIČNIH KARTONA O IZVRŠENOJ IMUNIZACIJI KOJI SE NALAZE KOD KUĆE I NA OSNOVU VAKCINALNIH KARTONA KOJI SE ČUVAJU U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA. INFORMACIJE O VAKCINACIJI DECE PRIKUPLJENE U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA SU POSEBNO VAŽNE, UPOTPUNJUJU INFORMACIJE DOBIJENE NA OSNOVU LIČNIH KARTONA O IZVRŠENOJ IMUNIZACIJI I KAO TAKVE ĆE POMOĆI DA SE DOBIJU PRECIZNIJE OCENE VAKCINALNOG OBUHVATA DECE POMENUTE STAROSTI U SRBIJI. PONAVLJAM, SVE INFORMACIJE DOBIJENE U ZDRAVSTVENOJ USTANOVU OSTAĆE STROGO POVERLJIVE I ANONIMNE.

IMATE LI NEKIH PITANJA?

OVDE IMAM SAGLASNOST I ZAMOLILA BIH VAS DA JE POTPIŠETE UKOLIKO SE SLAŽETE DA SE OMOGUĆI UVID U (*ime deteta*) VAKCINALNI KARTON U ZDRAVSTVENOJ USTANOVU.

DA LI NAM DAJETE SVOJU SAGLASNOST KAKO BI NAM BIO OMOGUĆEN UVID U (*ime deteta*) VAKCINALNI KARTON U ZDRAVSTVENOJ USTANOVU?

HF0. Rezultat zahteva za uvid u dečiji vakcinalni karton u zdravstvenoj ustanovi:

Saglasnost majke/staratelja je dobijena	01
Saglasnost majke/staratelja nije dobijena	02
Otac/staratelj je odsutan duži vremenski period	03
Drugo (<i>navesti detalje</i>)	96

HF1. Redni broj popisnog kruga u uzorku:

HF2. Redni broj domaćinstva u popisnom krugu:

HF3. Ime i prezime deteta:

HF4. Redni broj deteta:

HF5. Ime majke/staratelja: Ime _____	HF6. Redni broj majke/staratelja: <div style="text-align: right;"> _ _ </div>						
HF7. Ime i šifra anketara: Ime _____ _ _ _	HF8. Dan/mesec/godina posete ustanovi: <div style="text-align: center;"> <table style="border-collapse: collapse; margin: auto;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px 5px;"> _ </td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px 5px;"> _ </td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px 5px;"> 2 0 1 4 </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; font-size: small;">(dan)</td> <td style="text-align: center; font-size: small;">(mesec)</td> <td style="text-align: center; font-size: small;">(godina)</td> </tr> </table> </div>	_	_	2 0 1 4	(dan)	(mesec)	(godina)
_	_	2 0 1 4					
(dan)	(mesec)	(godina)					
HF9. Dan, mesec i godina rođenja deteta: <i>(Iz AG1 Upitnika za dete mlađe od 5 godina)</i> <div style="text-align: center;"> <table style="border-collapse: collapse; margin: auto;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px 5px;"> _ </td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px 5px;"> _ </td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px 5px;"> 2 0 1 _ </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; font-size: small;">(dan)</td> <td style="text-align: center; font-size: small;">(mesec)</td> <td style="text-align: center; font-size: small;">(godina)</td> </tr> </table> </div>	_	_	2 0 1 _	(dan)	(mesec)	(godina)	HF10. Naziv zdravstvene ustanove: _____ HF10A. Ime i šifra člana tima koji je posetio zdravstvenu ustanovu: Ime _____ _ _
_	_	2 0 1 _					
(dan)	(mesec)	(godina)					
HF11. Rezultat posete zdravstvenoj ustanovi:	Vakcinalni karton je pokazan 01 Vakcinalni karton nije pokazan..... 02 Drugo (<i>navesti detalje</i>) _____ 96						
HF11A. Ime i šifra kontrolora: Ime _____ _ _ _	HF11B. Ime i šifra operatera za prvi unos podataka: Ime _____ _ _						

MODUL HF – IMUNIZACIJA

HF12. Upišite dan, mesec i godinu rođenja onako kako su navedeni u evidenciji o vakcinaciji.	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; text-align: center;">2</td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; text-align: center;">0</td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; text-align: center;">1</td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center; font-size: small;">(dan)</td> <td style="text-align: center; font-size: small;">(mesec)</td> <td colspan="6" style="text-align: center; font-size: small;">(godina)</td> </tr> </table>										2	0	1		(dan)	(mesec)	(godina)							
				2	0	1																		
(dan)	(mesec)	(godina)																						
HF13. (a) Prepišite datume svake vakcinacije iz kartona. (b) Upišite '44' u kolonu „Dan“ ukoliko karton pokazuje da je vakcina data, ali datum nije evidentiran. (c) Zaokružite '1' u koloni „Kombinovana petovalentna vakcina (PENTAXIM ili INFANRIX)“ ukoliko karton pokazuje da je monovalentna vakcina primljena kao deo kombinovane petovalentne vakcine (PENTAXIM ili INFANRIX); u suprotnom, zaokružite '2'.	Datum imunizacije						Kombinovana petovalentna vakcina (PENTAXIM ili INFANRIX)																	
	dan	mesec	godina				da	ne																
BCG																								
OPV1/IPV1								1	2															
OPV2/IPV2								1	2															
OPV3/IPV3								1	2															
DTP1/DTaP1								1	2															
DTP2/DTaP2								1	2															
DTP3/DTaP3								1	2															
HEPB1																								
HEPB2																								
HEPB3																								
HIB1								1	2															
HIB2								1	2															
HIB3								1	2															
MMR1																								

Za potrebe statističkog istraživanja „Istraživanje višestrukih pokazatelja“ – MICS, koje sprovodi Republički zavod za statistiku, saglasno Ugovoru sa Unicefom od 13. avgusta 2013. godine, 15 broj 052-694/1, daje se sledeća

SAGLASNOST

Ja, dolepotpisana majka / dolepotpisani staratelj, saglasna/saglasan sam da se za dete _____ (*ime i prezime deteta iz HF3*) u Zdravstvenoj ustanovi _____ (*naziv zdravstvene ustanove iz HF10*) prepisu podaci koji se odnose na vakcine koje je dete primilo.

Potpis majke/staratelja: _____

JMBG: _____

Broj lične karte: _____

Izdato od PU: _____

Datum: _____

KARTICE SA ODGOVORIMA

SREĆA

Veoma srećna	Donekle srećna	Ni srećna, ni nesrećna	Donekle nesrećna	Veoma nesrećna
				

ZADOVOLJSTVO

Veoma zadovoljna	Donekle zadovoljna	Ni zadovoljna, ni nezadovoljna	Donekle nezadovoljna	Veoma nezadovoljna
				

STAVOVI

Uopšte se ne slažem

1

Uglavnom se ne slažem

2

Niti se slažem niti se ne slažem

3

Uglavnom se slažem

4

U potpunosti se slažem

5

OVA KARTICA JE KORIŠĆENA ZA PITANJE WB7 U UPITNIKU ZA ŽENU 15-49

Српски jezik:	1. Дете чита књигу.
	2. Ово лето је било врло кишно.
	3. Родитељи морају бринути о деци.
	4. Бављење пољопривредом је тежак посао.
Мађарски jezik:	1. A gyermek könyvet olvas.
	2. Ez a nyár nagyon esős volt.
	3. A szülőknek gondoskodniuk kell a gyermekükről.
	4. A mezőgazdaságban dolgozni nehéz munka.
Slovački jezik:	1. Dieťa číta knihu.
	2. Toto leto bolo veľmi daždivé.
	3. Rodičia sa musia starať o deti.
	4. Zaoberanie sa poľnohospodárstvom je ťažká práca.
Rumunski jezik:	1. Copilul citește o carte.
	2. Vara aceasta a fost foarte ploioasă.
	3. Părinții trebuie să aibă grijă de copii.
	4. Practicarea agriculturii este un lucru foarte greu.
Русински jezik:	1. Дзецко чита кнїжку.
	2. Тото лето було барз дижджовне.
	3. Родичи ше муша старац о дзецох.
	4. Занїмац ше зоз пољопривреду то чежка работа.
Hrvatski jezik:	1. Dijete čita knjigu.
	2. Ovo ljeto je bilo vrlo kišno.
	3. Roditelji moraju brinuti o djeci.
	4. Bavljenje poljoprivredom je težak posao.
Ромски jezik 1:	1. O čhavo drabarela pustik.
	2. Akava nilaj sine brišinalo.
	3. O dad/daj musaj te dikhen pe čhaven.
	4. Keribe buti sar agroekonomi sito phare.
Ромски jezik 2:	1. O čhavo lekhavel e pustak.
	2. Akava nilaj sine but bršindalo.
	3. E dadora musaj trubun te igaren izaeti e čhavendar.
	4. O čeriba pe umaljinkerimaske buća si phari buti.

Prilog G **Obrazovanje prema Međunarodnoj standardnoj klasifikaciji obrazovanja (ISCED)**

Obrazovanje u Srbiji prema klasifikaciji ISCED 2011

Klasifikaciju nivoa osnovnog i srednjeg obrazovanja u Republici Srbiji u skladu sa klasifikacijom ISCED 2011 čine: (i) ISCED 1 — osnovna škola, ekvivalentno 1–4. razredu osnovne škole u okviru nacionalnog obrazovnog sistema (tipično za uzrast 6–9 godina), (ii) ISCED 2 — niža srednja škola, ekvivalentno 5–8. razredu osnovne škole u okviru nacionalnog obrazovnog sistema (tipično za uzrast 10–13 godina) i (iii) ISCED 3 — viša srednja škola, ekvivalentno 1–4. razredu srednje škole u okviru nacionalnog obrazovnog sistema (tipično za uzrast 14–18 godina). Za potrebe izveštavanja na globalnom nivou, niža i viša srednja škola su kombinovane kao srednjoškolsko obrazovanje.

Starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, posebni obračuni su primenjeni za decu rođenu 1998. godine ili ranije (koja su upisana prema starim kriterijumima) i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu iz druge grupe odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

Tabela ED.4 ISCED: Pohađanje osnovne škole i deca van sistema obrazovanja

Procenat dece osnovnoškolskog uzrasta koja pohađaju osnovnu ili srednju školu (prilagođena neto stopa pohađanja), procenat dece koja pohađaju predškolsko obrazovanje i procenat dece koja su van sistema obrazovanja, Srbija, 2014.

	Dečaci					Devojčice					Ukupno				
	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:			broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:			broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno) ¹	procenat dece:			broj dece
		ne pohađaju školu ili predškolsko obrazovanje	pohađaju predškolsko obrazovanje	van sistema obrazovanja ^a			ne pohađaju školu ili predškolsko obrazovanje	pohađaju predškolsko obrazovanje	van sistema obrazovanja ^a			ne pohađaju školu ili predškolsko obrazovanje	pohađaju predškolsko obrazovanje	van sistema obrazovanja ^a	
Ukupno	98,9	1,1	0,1	1,1	374	98,8	0,4	0,8	1,2	391	98,8	0,7	0,5	1,2	766
Region															
Beogradski region	100,0	0,0	0,0	0,0	81	98,4	1,6	0,0	1,6	78	99,2	0,8	0,0	0,8	159
Region Vojvodine	99,6	0,2	0,2	0,4	118	96,9	0,2	2,9	3,1	116	98,3	0,2	1,5	1,7	234
Region Šumadije i Zapadne Srbije	96,1	3,9	0,0	3,9	95	100,0	0,0	0,0	0,0	118	98,3	1,7	0,0	1,7	213
Region Južne i Istočne Srbije	100,0	0,0	0,0	0,0	80	100,0	0,0	0,0	0,0	80	100,0	0,0	0,0	0,0	160
Tip naselja															
Gradska	99,8	0,1	0,1	0,2	235	99,3	0,1	0,6	0,7	230	99,6	0,1	0,3	0,4	466
Ostala	97,3	2,7	0,0	2,7	139	97,9	0,8	1,3	2,1	161	97,7	1,7	0,7	2,3	300
Starost^b (u godinama)															
6	99,8	0,0	0,2	0,2	112	95,4	1,5	3,2	4,6	105	97,7	0,7	1,6	2,3	217
7	100,0	0,0	0,0	0,0	88	100,0	0,0	0,0	0,0	105	100,0	0,0	0,0	0,0	193
8	94,9	5,1	0,0	5,1	78	100,0	0,0	0,0	0,0	116	98,0	2,0	0,0	2,0	194
9	100,0	0,0	0,0	0,0	96	100,0	0,0	0,0	0,0	66	100,0	0,0	0,0	0,0	162
Obrazovanje majke															
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	3	(*)	(*)	(*)	(*)	5	(*)	(*)	(*)	(*)	8
Osnovno	100,0	0,0	0,0	0,0	61	99,5	0,5	0,0	0,5	49	99,8	0,2	0,0	0,2	110
Srednje	98,1	1,9	0,0	1,9	212	99,1	0,4	0,5	0,9	250	98,6	1,1	0,3	1,4	462
Visoko	100,0	0,0	0,0	0,0	93	100,0	0,0	0,0	0,0	82	100,0	0,0	0,0	0,0	175
Ne može biti utvrđeno	(*)	(*)	(*)	(*)	6	(*)	(*)	(*)	(*)	4	(*)	(*)	(*)	(*)	10
Kvintili indeksa blagostanja															
Najsiromašniji	99,6	0,0	0,4	0,4	58	94,7	2,0	3,2	5,3	63	97,1	1,1	1,9	2,9	122
Drugi	94,4	5,6	0,0	5,6	66	99,6	0,4	0,0	0,4	66	97,0	3,0	0,0	3,0	132
Srednji	100,0	0,0	0,0	0,0	100	100,0	0,0	0,0	0,0	76	100,0	0,0	0,0	0,0	176
Četvrti	99,7	0,3	0,0	0,3	80	98,6	0,0	1,4	1,4	95	99,1	0,1	0,7	0,9	175
Najbogatiji	100,0	0,0	0,0	0,0	71	100,0	0,0	0,0	0,0	91	100,0	0,0	0,0	0,0	161
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo															
Srpska	100,0	0,0	0,0	0,0	304	99,7	0,3	0,0	0,3	329	99,8	0,2	0,0	0,2	633
Mađarska	(99,1)	(0,9)	(0,0)	(0,9)	25	(*)	(*)	(*)	(*)	18	(96,5)	(0,5)	(3,0)	(3,5)	43
Bošnjačka	(*)	(*)	(*)	(*)	10	(*)	(*)	(*)	(*)	11	(82,2)	(17,8)	(0,0)	(17,8)	21
Romska	(98,6)	(0,0)	(1,4)	(1,4)	17	87,0	2,7	10,3	13,0	20	92,4	1,4	6,2	7,6	37
Drugo	(*)	(*)	(*)	(*)	16	(*)	(*)	(*)	(*)	12	(100,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	28
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	2	(*)	(*)	(*)	(*)	2	(*)	(*)	(*)	(*)	4

¹ MICS indikator 7.4; MDG indikator 2.1 — Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)

^a Deca osnovnoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja jesu deca koja ne pohađaju školu i ona deca koja ne pohađaju predškolsko obrazovanje.

^b Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.5 ISCED: Pohađanje srednje škole i deca van sistema obrazovanja

Procenat dece srednjoškolskog uzrasta koja pohađaju srednju ili visoku školu (prilagođena nesto stopa pohađanja), procenat dece koja pohađaju osnovnu školu, i procenat dece van sistema obrazovanja, Srbija, 2014.

	Dečaci				Devojčice				Ukupno			
	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno) ¹	procenat dece:		broj dece
		pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a			pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a			pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a	
Ukupno	91,9	1,3	6,5	885	95,3	1,0	2,6	820	93,5	1,2	4,7	1705
Region												
Beogradski region	90,4	1,5	7,0	184	94,9	0,0	1,1	136	92,3	0,9	4,5	320
Region Vojvodine	92,4	2,3	5,3	231	94,3	2,0	3,7	207	93,3	2,1	4,6	438
Region Šumadije i Zapadne Srbije	90,0	1,3	8,7	259	94,4	1,1	3,3	242	92,1	1,2	6,1	501
Region Južne i Istočne Srbije	95,0	0,1	4,8	211	97,3	0,5	1,8	236	96,2	0,3	3,2	447
Tip naselja												
Gradska	93,7	0,7	5,2	500	95,8	0,8	2,2	479	94,8	0,7	3,7	979
Ostala	89,6	2,2	8,2	385	94,5	1,2	3,2	341	91,9	1,7	5,9	726
Starost ^b (u godinama)												
10	89,8	10,2	0,0	95	95,0	4,8	0,0	124	92,7	7,2	0,0	220
11	99,7	0,2	0,2	91	95,9	0,2	3,0	130	97,5	0,2	1,8	221
12	99,7	0,1	0,2	108	94,1	0,0	0,0	105	96,9	0,1	0,1	213
13	97,5	0,0	2,5	93	99,2	0,0	0,8	59	98,1	0,0	1,9	152
14	(*)	(*)	(*)	19	(*)	(*)	(*)	12	(*)	(*)	(*)	31
15	92,1	0,0	7,9	106	96,8	0,0	1,6	97	94,4	0,0	4,9	203
16	96,5	1,3	2,2	130	95,6	1,7	2,8	86	96,1	1,5	2,4	216
17	91,0	0,0	9,0	110	98,7	0,3	1,0	85	94,4	0,1	5,5	194
18	72,8	0,0	25,7	132	89,9	0,0	10,1	123	81,0	0,0	18,2	255
Obrazovanje majke												
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	8	(*)	(*)	(*)	8	(*)	(*)	(*)	16
Osnovno	88,9	3,3	7,8	126	93,3	2,0	2,5	90	90,7	2,7	5,6	215
Srednje	97,6	1,8	0,6	421	97,6	1,0	1,0	429	97,6	1,4	0,8	850
Visoko	99,9	0,1	0,0	143	96,0	0,0	0,0	130	98,0	0,0	0,0	273
Ne može biti utvrđeno ^c	77,7	0,0	21,3	188	91,4	0,0	8,6	162	84,0	0,0	15,4	350
Kvintili indeksa blagostanja												
Najsiromašniji	81,5	0,3	18,2	149	89,2	2,1	7,3	141	85,3	1,2	12,9	290
Drugi	90,6	0,8	8,6	188	95,2	0,7	4,1	182	92,9	0,7	6,4	371
Srednji	95,7	1,5	2,8	184	97,6	0,1	1,1	158	96,6	0,9	2,0	342
Četvrti	93,5	1,1	5,4	175	97,4	1,7	0,9	161	95,4	1,3	3,3	336
Najbogatiji	96,2	2,7	0,0	189	96,2	0,5	0,3	178	96,2	1,7	0,1	367
Nationalnost lica na koje se vodi domaćinstvo												
Srpska	93,9	1,3	4,5	771	96,9	0,6	2,0	686	95,3	1,0	3,3	1457
Mađarska	(95,4)	(3,9)	(0,6)	37	(100,0)	(0,0)	(0,0)	39	97,8	1,9	0,3	77
Bošnjačka	(*)	(*)	(*)	17	(*)	(*)	(*)	23	(98,2)	(0,0)	(1,8)	40
Romska	(54,0)	(0,9)	(45,0)	33	(68,9)	(10,2)	(20,9)	37	61,9	5,8	32,3	71
Drugo	(*)	(*)	(*)	23	(*)	(*)	(*)	23	(89,7)	(0,0)	(10,3)	45
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	4	(*)	(*)	(*)	10	(*)	(*)	(*)	14
Nema podataka/ ne zna	(*)	(*)	(*)	0	(*)	(*)	(*)	1	(*)	(*)	(*)	1

¹ MICS indikator 7.5 — Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)

^a Deca srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja jesu su deca koja ne pohađaju osnovnu, srednju ili visoku školu

^b Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

^c Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.5A ISCED: Pohađanje niže srednje škole i deca van sistema obrazovanja^a

Procenat dece uzrasta za nižu srednju školu koja pohađaju nižu srednju ili visoku školu (prilagođena neto stopa pohađanja), procenat dece koja pohađaju osnovnu školu i procenat dece van sistema obrazovanja, Srbija, 2014.

	Dečaci				Devojčice				Ukupno			
	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece
		pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^b			pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^b			pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^b	
Ukupno	96,7	2,6	0,7	387	95,6	1,5	1,1	418	96,2	2,0	0,9	805
Region												
Beogradski region	96,2	3,3	0,4	83	91,7	0,0	0,0	66	94,2	1,9	0,2	149
Region Vojvodine	93,3	4,6	2,1	115	96,2	3,5	0,3	107	94,7	4,1	1,2	221
Region Šumadije i Zapadne Srbije	98,4	1,6	0,0	103	95,1	1,0	3,0	130	96,6	1,3	1,7	233
Region Južne i Istočne Srbije	99,6	0,4	0,0	87	98,0	1,1	0,2	114	98,7	0,8	0,1	201
Tip naselja												
Gradska	99,0	0,7	0,3	217	96,1	1,5	0,1	242	97,5	1,1	0,2	458
Ostala	93,8	5,0	1,2	171	95,0	1,5	2,4	176	94,4	3,2	1,8	346
Starost ^b (u godinama)												
10	89,8	10,2	0,0	95	95,0	4,8	0,0	124	92,7	7,2	0,0	220
11	99,7	0,2	0,2	91	95,9	0,2	3,0	130	97,5	0,2	1,8	221
12	99,7	0,1	0,2	108	94,1	0,0	0,0	105	96,9	0,1	0,1	213
13	97,5	0,0	2,5	93	99,2	0,0	0,8	59	98,1	0,0	1,9	152
Obrazovanje majke												
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	3	(*)	(*)	(*)	8	(*)	(*)	(*)	11
Osnovno	93,8	5,3	0,9	78	93,8	2,5	0,3	60	93,8	4,1	0,6	138
Srednje	97,4	2,6	0,0	224	97,3	1,1	1,5	254	97,3	1,8	0,8	477
Visoko	99,8	0,2	0,0	77	94,2	0,0	0,0	91	96,8	0,1	0,0	168
Ne može biti utvrđeno ^c	(*)	(*)	(*)	6	(*)	(*)	(*)	6	(*)	(*)	(*)	11
Kvintili indeksa blagostanja												
Najsiromašniji	95,2	0,7	4,1	66	89,9	2,9	4,9	90	92,2	2,0	4,6	156
Drugi	97,9	2,1	0,0	70	98,5	1,5	0,0	78	98,2	1,8	0,0	147
Srednji	97,3	2,7	0,0	103	99,4	0,3	0,0	77	98,2	1,7	0,0	180
Četvrti	99,8	0,2	0,0	70	98,5	1,5	0,0	87	99,1	0,9	0,0	157
Najbogatiji	93,4	6,6	0,0	78	92,9	1,1	0,0	87	93,1	3,7	0,0	165

^a Podaci prema karakteristikama „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo“ nisu prikazani u tabeli zbog malog broja slučajeva po kategorijama razvrstavanja.

^b Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

^c Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.5B ISCED: Pohađanje više srednje škole i deca van sistema obrazovanja

Procenat dece uzrasta za višu srednju školu uzrasta koja pohađaju višu srednju ili visoku školu (prilagođena neto stopa pohađanja), procenat dece koja pohađaju nižu srednju školu i procenat dece van sistema obrazovanja, Srbija, 2014.

	Dečaci				Devojčice				Ukupno			
	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece
		pohađaju nižu srednju školu	van sistema obrazovanja ^a			pohađaju nižu srednju školu	van sistema obrazovanja ^a			pohađaju nižu srednju školu	van sistema obrazovanja ^a	
Ukupno	86,0	2,2	11,1	498	93,0	2,0	4,2	402	89,1	2,1	8,0	900
Region												
Beogradski region	82,1	3,5	12,4	101	97,9	0,0	2,1	69	88,6	2,1	8,2	170
Region Vojvodine	85,6	5,9	8,6	117	88,7	3,6	7,4	100	87,0	4,8	8,0	217
Region Šumadije i Zapadne Srbije	84,5	0,0	14,4	156	91,1	2,5	3,7	112	87,3	1,0	9,9	268
Region Južne i Istočne Srbije	91,2	0,6	8,2	124	95,4	1,2	3,4	121	93,3	0,9	5,8	245
Tip naselja												
Gradska	87,3	2,4	9,0	283	93,9	1,7	4,3	238	90,3	2,1	6,8	521
Ostala	84,1	2,0	13,9	215	91,7	2,4	4,1	165	87,4	2,2	9,6	379
Starost ^b (u godinama)												
14	(*)	(*)	(*)	19	(*)	(*)	(*)	12	(*)	(*)	(*)	31
15	90,1	2,0	7,9	106	94,3	2,5	1,6	97	92,1	2,2	4,9	203
16	95,5	1,0	2,2	130	95,6	0,0	2,8	86	95,5	0,6	2,4	216
17	90,8	0,2	9,0	110	98,7	0,0	1,0	85	94,2	0,1	5,5	194
18	72,8	0,0	25,7	132	89,9	0,0	10,1	123	81,0	0,0	18,2	255
Obrazovanje majke												
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	5	(*)	(*)	(*)	1	(*)	(*)	(*)	6
Osnovno	(78,1)	(2,7)	(19,3)	48	(92,4)	(0,0)	(6,7)	30	83,6	1,6	14,4	78
Srednje	96,3	1,4	1,4	197	94,8	3,2	0,3	176	95,6	2,3	0,9	373
Visoko	(98,2)	(1,8)	(0,0)	66	(100,0)	(0,0)	(0,0)	39	98,9	1,1	0,0	106
Ne može biti utvrđeno ^c	73,8	3,2	21,9	182	89,7	1,4	8,9	157	81,1	2,4	15,9	339
Kvintili indeksa blagostanja												
Najsiromašniji	68,2	2,2	29,6	82	83,3	4,7	11,4	51	74,0	3,2	22,6	134
Drugi	85,7	0,6	13,6	119	92,8	0,0	7,2	105	89,1	0,3	10,6	223
Srednji	85,1	8,5	6,3	81	94,6	1,3	2,2	81	89,9	4,9	4,3	162
Četvrti	89,3	0,0	9,0	105	91,9	4,3	2,0	74	90,4	1,8	6,1	179
Najbogatiji	96,7	1,5	0,0	111	98,1	1,3	0,6	91	97,3	1,4	0,3	202
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo												
Srpska	89,1	2,0	8,1	431	94,3	2,2	2,7	351	91,4	2,1	5,7	782
Mađarska	(*)	(*)	(*)	17	(*)	(*)	(*)	21	(96,0)	(3,4)	(0,6)	38
Bošnjačka	(*)	(*)	(*)	12	(*)	(*)	(*)	5	(*)	(*)	(*)	16
Romska	(*)	(*)	(*)	19	(*)	(*)	(*)	12	(31,7)	(4,7)	(62,7)	31
Drugo	(*)	(*)	(*)	15	(*)	(*)	(*)	11	(*)	(*)	(*)	25
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	4	(*)	(*)	(*)	2	(*)	(*)	(*)	6
Nema podataka/ne zna	-	-	-	0	(*)	(*)	(*)	1	(*)	(*)	(*)	1

^a Deca srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja jesu deca koja ne pohađaju osnovnu, nižu srednju, višu srednju ili visoku školu.

^b Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

^c Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

^d Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.6 ISCED: Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole^a

Procenat dece koja upišu prvi razred osnovne škole i koja uspeju da stignu do poslednjeg razreda osnovne škole (stopa ostanka do poslednjeg razreda osnovne škole), Srbija, 2014.

	Procenat dece koja su pohađala 1. razred prethodne školske godine i koja su u 2. razredu ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 2. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 3. razred ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 3. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 4. razred ove školske godine	Procenat dece koja stignu do 4. razreda od ukupnog broja dece koja upišu 1. razred ¹
Ukupno	100,0	99,8	100,0	99,8
Pol				
Muški	100,0	99,6	100,0	99,6
Ženski	100,0	100,0	100,0	100,0
Region				
Beogradski region	100,0	(100,0)	(100,0)	(100,0)
Region Vojvodine	100,0	99,4	100,0	99,4
Region Šumadije i Zapadne Srbije	100,0	100,0	100,0	100,0
Region Južne i Istočne Srbije	100,0	100,0	(100,0)	(100,0)
Tip naselja				
Gradska	100,0	99,7	100,0	99,7
Ostala	100,0	100,0	100,0	100,0
Obrazovanje majke				
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)
Osnovno	(100,0)	(98,6)	(100,0)	(98,6)
Srednje	100,0	100,0	100,0	100,0
Visoko	100,0	100,0	(100,0)	(100,0)
Ne može biti utvrđeno	-	(*)	(*)	-
Kvintili indeksa blagostanja				
Najsiromašniji	100,0	(98,8)	(100,0)	(98,8)
Drugi	(100,0)	(100,0)	(100,0)	(100,0)
Srednji	100,0	(100,0)	100,0	(100,0)
Četvrti	100,0	100,0	(100,0)	(100,0)
Najbogatiji	100,0	100,0	(100,0)	(100,0)

¹ MICS indikator 7.6; MDG indikator 2.2 — Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole

* Podaci prema karakteristici „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo“ nisu prikazani u tabeli zbog malog broja slučajeva po kategorijama razvrstavanja.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.7 ISCED: Završavanje osnovne škole i prelazak u srednju školu^a

Stopa završavanja osnovne škole, stopa prelaska u srednju školu i efektivna stopa prelaska u srednju školu, Srbija, 2014.

	Stopa završavanja osnovne škole ¹	Broj dece uzrasta kada bi trebalo da završe osnovnu školu	Stopa prelaska u srednju školu ²	Broj dece koja su bila u poslednjem razredu osnovne škole prethodne školske godine	Efektivna stopa prelaska u srednju školu	Broj dece koja su bila u poslednjem razredu osnovne škole prethodne školske godine i koja ne ponavljaju razred u tekućoj školskoj godini
Ukupno	92,4	188	99,6	217	99,8	217
Pol						
Muški	115,5	91	99,4	93	99,8	93
Ženski	71,0	98	99,8	124	99,8	124
Region						
Beogradski region	72,8	44	(98,9)	40	(98,9)	40
Region Vojvodine	92,7	57	100,0	62	100,0	62
Region Šumadije i Zapadne Srbije	92,3	55	100,0	59	100,0	59
Region Južne i Istočne Srbije	118,0	33	99,5	56	100,0	56
Tip naselja						
Gradska	99,1	112	99,6	122	99,6	122
Ostala	82,8	77	99,7	96	100,0	95
Obrazovanje majke						
Bez obrazovanja	(*)	1	(*)	3	(*)	3
Osnovno	(135,9)	23	(98,6)	37	(99,4)	37
Srednje	96,8	114	99,8	128	99,8	128
Visoko	65,7	50	(100,0)	46	(100,0)	46
Ne može biti utvrđeno	(*)	2	(*)	2	(*)	2
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	60,7	39	(98,7)	41	(99,5)	41
Drugi	130,9	30	(100,0)	40	(100,0)	40
Srednji	100,4	42	99,5	47	99,5	47
Četvrti	125,6	35	(100,0)	45	(100,0)	45
Najbogatiji	60,2	42	(100,0)	44	(100,0)	44

¹ MICS indikator 7.7 — Stopa završavanja osnovne škole

² MICS indikator 7.8 — Stopa prelaska u srednju školu

^a Podaci prema karakteristici „Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo“ nisu prikazani u tabeli zbog malog broja slučajeva po kategorijama razvrstavanja.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.8 ISCED: Jednakost polova u obrazovanju

Odnos prilagođenih neto stopa pohađanja škole devojčica u odnosu na dečake, za osnovnu i srednju školu, Srbija, 2014.

	Osnovna škola			Srednja škola			Niža srednja škola			Viša srednja škola		
	prilagođena neto stopa pohađanja osnovne škole, devojčice	prilagođena neto stopa pohađanja osnovne škole, dečaci	indeks jednakosti polova za osnovnu školu (prilagođen) ¹	prilagođena neto stopa pohađanja srednje škole, devojčice	prilagođena neto stopa pohađanja srednje škole, dečaci	indeks jednakosti polova za srednju školu (prilagođen) ²	prilagođena neto stopa pohađanja niže srednje škole, devojčice	prilagođena neto stopa pohađanja niže srednje škole, dečaci	indeks jednakosti polova za nižu srednju školu (prilagođen)	prilagođena neto stopa pohađanja više srednje škole, devojčice	prilagođena neto stopa pohađanja više srednje škole, dečaci	indeks jednakosti polova za višu srednju školu (prilagođen)
Ukupno	98,8	98,9	1,00	95,3	91,9	1,04	95,6	96,7	0,99	93,0	86,0	1,08
Region												
Beogradski region	98,4	100,0	0,98	94,9	90,4	1,05	91,7	96,2	0,95	97,9	82,1	1,19
Region Vojvodine	96,9	99,6	0,97	94,3	92,4	1,02	96,2	93,3	1,03	88,7	85,6	1,04
Region Šumadije i Zapadne Srbije	100,0	96,1	1,04	94,4	90,0	1,05	95,1	98,4	0,97	91,1	84,5	1,08
Region Južne i Istočne Srbije	100,0	100,0	1,00	97,3	95,0	1,02	98,0	99,6	0,98	95,4	91,2	1,05
Tip naselja												
Gradska	99,3	99,8	1,00	95,8	93,7	1,02	96,1	99,0	0,97	93,9	87,3	1,08
Ostala	97,9	97,3	1,01	94,5	89,6	1,06	95,0	93,8	1,01	91,7	84,1	1,09
Obrazovanje majke												
Bez obrazovanja	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Osnovno	99,5	100,0	1,00	93,3	88,9	1,05	93,8	93,8	1,00	(92,4)	(78,1)	(1,18)
Srednje	99,1	98,1	1,01	97,6	97,6	1,00	97,3	97,4	1,00	94,8	96,3	0,98
Visoko	100,0	100,0	1,00	96,0	99,9	0,96	94,2	99,8	0,94	(100,0)	(98,2)	(1,02)
Ne može biti utvrđeno ³	np	np	np	91,4	77,7	1,18	np	np	np	89,7	73,8	1,22
Kvintili indeksa blagostanja												
Najsiromašniji	94,7	99,6	0,95	89,2	81,5	1,09	89,9	95,2	0,94	83,3	68,2	1,22
Drugi	99,6	94,4	1,06	95,2	90,6	1,05	98,5	97,9	1,01	92,8	85,7	1,08
Srednji	100,0	100,0	1,00	97,6	95,7	1,02	99,4	97,3	1,02	94,6	85,1	1,11
Četvrti	98,6	99,7	0,99	97,4	93,5	1,04	98,5	99,8	0,99	91,9	89,3	1,03
Najbogatiji	100,0	100,0	1,00	96,2	96,2	1,00	92,9	93,4	0,99	98,1	96,7	1,01
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo												
Srpska	99,7	100,0	1,00	96,9	93,9	1,03	97,3	97,6	1,00	94,3	89,1	1,06
Mađarska	(*)	(99,1)	(*)	(100,0)	(95,4)	(1,05)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Bošnjačka	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Romska	(87,0)	(98,6)	(0,88)	(68,9)	(54,0)	(1,28)	(84,2)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Drugo	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Ne želi da se izjasni	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	-	-	(*)	(*)	(*)
Nema podataka/ne zna	-	-	-	(*)	(*)	(*)	-	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)

¹ MICS indikator 7.9; MDG indikator 3.1 — Indeks jednakosti polova (osnovno obrazovanje)

² MICS indikator 7.10; MDG indikator 3.1 — Indeks jednakosti polova (srednje obrazovanje)

³ Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.9 ISCED: Jednakost polova dece van sistema obrazovanja

Procenat devojčica u ukupnoj populaciji van sistema obrazovanja, u osnovnoj i srednjoj školi, Srbija, 2014.

	Osnovna škola				Srednja škola			
	procenat dece van sistema obrazovanja	broj dece osnovnoškolskog uzrasta	procenat devojčica u ukupnoj populaciji osnovnoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja	broj dece osnovnoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja	procenat dece van sistema obrazovanja	broj dece srednjoškolskog uzrasta	procenat devojčica u ukupnoj populaciji srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja	broj dece srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja
Ukupno	1,2	766	(*)	9	4,7	1705	(27,1)	79
Region								
Beogradski region	0,8	159	(*)	1	4,5	320	(*)	14
Region Vojvodine	1,7	234	(*)	4	4,6	438	38,4	20
Region Šumadije i Zapadne Srbije	1,7	213	(*)	4	6,1	501	26,4	31
Region Južne i Istočne Srbije	0,0	160	-	-	3,2	447	(*)	14,4
Tip naselja								
Gradska	0,4	466	(*)	2	3,7	979	28,6	37
Ostala	2,3	300	(*)	7	5,9	726	(25,8)	43
Obrazovanje majke								
Bez obrazovanja	(*)	8	(*)	3	(*)	16	(*)	6,3
Osnovno	0,2	110	(*)	0	5,6	215	(*)	12
Srednje	1,4	462	(*)	6	0,8	850	(*)	7
Visoko	0,0	175	-	-	0,0	273	-	-
Ne može biti utvrđeno ^a	np	np	np	np	15,4	350	(25,9)	54
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	2,9	122	(*)	4	12,9	290	27,5	37,3
Drugi	3,0	132	(*)	4	6,4	371	31,7	24
Srednji	0,0	176	-	-	2,0	342	(*)	7
Četvrti	0,9	175	(*)	2	3,3	336	(*)	11
Najbogatiji	0,0	161	-	-	0,1	367	(*)	1
Nacionalnost lica na koje se vodi domaćinstvo								
Srpska	0,2	633	(*)	1	3,3	1457	(27,8)	48
Mađarska	3,5	43	(*)	2	0,3	77	(*)	0,2
Bošnjačka	(17,8)	21	(*)	4	(1,8)	40	(*)	1
Romska	7,6	37	(*)	3	32,3	71	(*)	23
Drugo	(0,0)	28	-	-	(10,3)	45	(*)	5
Ne želi da se izjasni	(*)	4	-	-	(*)	14	(*)	3
Nema podataka/ ne zna	-	-	-	-	(*)	1	-	-

^a Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Obrazovanje u romskim naseljima prema klasifikaciji ISCED 2011

Tabela ED.4R ISCED: Pohađanje osnovne škole i deca van sistema obrazovanja

Procenat dece osnovnoškolskog uzrasta koja pohađaju osnovnu ili srednju školu (prilagođena neto stopa pohađanja), procenat dece koja pohađaju predškolsko obrazovanje i procenat dece koja su van sistema obrazovanja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Dečaci					Devojčice					Ukupno				
	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:			broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:			broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno) ¹	procenat dece:			broj dece
		ne pohađaju školu ili predškolsko obrazovanje	pohađaju predškolsko obrazovanje	van sistema obrazovanja ^a			ne pohađaju školu ili predškolsko obrazovanje	pohađaju predškolsko obrazovanje	van sistema obrazovanja ^a			ne pohađaju školu ili predškolsko obrazovanje	pohađaju predškolsko obrazovanje	van sistema obrazovanja ^a	
Ukupno	84,6	13,7	1,7	15,4	380	86,8	10,6	2,3	13,0	432	85,8	12,1	2,0	14,1	812
Tip naselja															
Gradska	85,5	12,6	1,9	14,5	297	85,2	11,7	2,7	14,4	333	85,3	12,1	2,3	14,5	629
Ostala	81,5	17,7	0,8	18,5	83	91,9	6,9	1,2	8,1	100	87,2	11,8	1,0	12,8	183
Starost^b (u godinama)															
6	63,0	30,9	6,1	37,0	104	75,6	18,1	5,6	23,7	97	69,1	24,7	5,9	30,6	200
7	91,6	8,4	0,0	8,4	82	89,4	9,9	0,7	10,6	122	90,3	9,3	0,4	9,7	204
8	92,6	7,4	0,0	7,4	87	89,4	7,6	3,0	10,6	127	90,7	7,5	1,8	9,3	214
9	93,7	6,3	0,0	6,3	107	91,5	7,8	0,0	7,8	87	92,7	7,0	0,0	7,0	195
Obrazovanje majke															
Bez obrazovanja	73,1	26,6	0,4	26,9	108	81,3	16,8	1,0	17,8	130	77,5	21,3	,7	21,9	238
Osnovno	88,5	9,2	2,4	11,5	248	88,7	8,2	3,2	11,3	279	88,6	8,6	2,8	11,4	527
Srednje ili visoko	(96,6)	(3,4)	(0,0)	(3,4)	20	(*)	(*)	(*)	(*)	23	(95,7)	(4,3)	(0,0)	(4,3)	43
Ne može biti određeno	(*)	(*)	(*)	(*)	4	-	-	-	-	0	(*)	(*)	(*)	(*)	4
Kvintili indeksa blagostanja															
Najsiromašniji	67,0	33,0	0,0	33,0	83	74,2	20,7	3,8	24,5	97	70,9	26,4	2,0	28,4	180
Drugi	76,4	16,7	6,9	23,6	76	89,1	6,1	4,8	10,9	97	83,5	10,7	5,7	16,5	173
Srednji	86,9	11,8	1,3	13,1	82	87,7	10,2	2,1	12,3	86	87,3	11,0	1,7	12,7	168
Četvrti	96,5	3,5	0,0	3,5	68	90,1	9,9	0,0	9,9	93	92,8	7,2	0,0	7,2	161
Najbogatiji	100,0	0,0	0,0	0,0	71	96,7	3,3	0,0	3,3	59	98,5	1,5	0,0	1,5	130
Indeks blagostanja															
60 procenata siromašnijih	76,7	20,7	2,6	23,3	241	83,5	12,4	3,6	16,0	280	80,4	16,2	3,1	19,4	521
40 procenata bogatijih	98,3	1,7	0,0	1,7	139	92,7	7,3	0,0	7,3	152	95,4	4,6	0,0	4,6	291

¹ MICS indikator 7.4; MDG indikator 2.1 — Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)

² Deca osnovnoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja jesu deca koja ne pohađaju školu i ona deca koja ne pohađaju predškolsko obrazovanje.

³ Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.5R ISCED: Pohađanje srednje škole i deca van sistema obrazovanja

Procenat dece srednjoškolskog uzrasta koja pohađaju srednju ili visoku školu (prilagođena nesto stopa pohađanja), procenat dece koja pohađaju osnovnu školu i procenat dece van sistema obrazovanja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Dečaci				Devojčice				Ukupno			
	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece
		pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a			pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a			pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a	
Ukupno	54,8	8,8	36,1	661	47,9	9,7	41,9	706	51,2	9,2	39,1	1368
Tip naselja												
Gradska	58,0	8,2	33,5	487	48,5	10,3	40,6	559	52,9	9,3	37,3	1046
Ostala	45,9	10,4	43,3	174	45,8	7,4	46,7	147	45,9	9,1	44,9	321
Starost ^b (u godinama)												
10	43,7	43,3	13,0	83	41,2	43,3	15,5	121	42,2	43,3	14,5	204
11	66,7	16,1	17,2	80	78,4	1,3	19,4	90	72,9	8,2	18,4	169
12	78,9	6,7	14,4	83	80,2	7,5	11,6	100	79,6	7,2	12,9	183
13	77,8	2,9	18,6	80	78,1	2,4	19,5	76	77,9	2,6	19,0	156
14	(*)	(*)	(*)	9	(*)	(*)	(*)	25	(45,5)	(4,0)	(50,5)	33
15	69,3	1,2	28,6	82	38,3	,7	60,0	65	55,6	1,0	42,5	147
16	45,0	,6	53,7	89	17,3	6,0	76,0	60	33,8	2,8	62,7	149
17	30,1	0,0	69,4	91	19,6	0,0	80,4	82	25,1	0,0	74,6	173
18	26,7	0,0	73,3	65	17,8	0,0	80,8	88	21,5	0,0	77,6	152
Obrazovanje majke												
Bez obrazovanja	50,0	8,8	40,1	152	37,5	15,0	46,5	134	44,1	11,7	43,1	286
Osnovno	59,2	11,4	29,4	346	67,3	11,3	21,1	369	63,4	11,3	25,1	715
Srednje ili visoko	(80,7)	(10,5)	(8,8)	52	(*)	(*)	(*)	18	(72,5)	(17,1)	(10,5)	70
Ne može biti određeno ^c	35,6	0,0	63,8	112	16,7	0,0	82,6	185	23,8	0,0	75,5	297
Kvintili indeksa blagostanja												
Najsiromašniji	27,7	15,1	55,6	157	24,4	9,0	64,5	147	26,1	12,2	59,9	304
Drugi	45,7	11,8	42,4	129	47,7	17,2	34,5	150	46,8	14,7	38,2	279
Srednji	57,9	8,8	33,3	125	55,6	5,3	39,1	127	56,7	7,1	36,2	252
Četvrti	65,9	5,0	29,1	113	54,0	13,1	32,9	128	59,6	9,3	31,1	241
Najbogatiji	82,4	1,7	15,9	137	59,1	3,8	37,2	155	70,0	2,8	27,2	292
Indeks blagostanja												
60 procenata siromašnijih	42,6	12,2	44,7	412	42,0	10,8	46,3	424	42,3	11,5	45,5	835
40 procenata bogatijih	75,0	3,2	21,9	250	56,8	8,0	35,2	283	65,3	5,7	29,0	533

¹ MICS indikator 7.5 — Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)

² Deca srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja jesu deca koja ne pohađaju osnovnu, srednju ili visoku školu.

³ Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

⁴ Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.5A.R ISCED: Pohađanje niže srednje škole i deca van sistema obrazovanja

Procenat dece nižesrednjoškolskog uzrasta koja pohađaju nižu srednju ili visoku školu (prilagođena neto stopa pohađanja), procenat dece koja pohađaju osnovnu školu i procenat dece van sistema obrazovanja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Dečaci				Devojčice				Ukupno			
	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece
		pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a			pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a			pohađaju osnovnu školu	van sistema obrazovanja ^a	
Ukupno	67,0	17,4	15,4	325	67,2	16,2	16,2	387	67,1	16,8	15,9	712
Tip naselja												
Gradska	67,6	15,7	16,5	245	67,3	16,2	16,0	320	67,4	16,0	16,2	565
Ostala	65,1	22,6	12,2	80	66,6	16,2	17,2	67	65,8	19,7	14,5	148
Starost ^b (u godinama)												
10	43,7	43,3	13,0	83	41,2	43,3	15,5	121	42,2	43,3	14,5	204
11	66,7	16,1	17,2	80	78,4	1,3	19,4	90	72,9	8,2	18,4	169
12	78,9	6,7	14,4	83	80,2	7,5	11,6	100	79,6	7,2	12,9	183
13	79,0	2,9	17,3	80	78,1	2,4	19,5	76	78,6	2,6	18,4	156
Obrazovanje majke												
Bez obrazovanja	59,4	16,3	23,5	82	45,0	20,5	33,7	82	52,2	18,4	28,6	164
Osnovno	68,8	18,5	12,7	204	73,6	14,4	11,7	286	71,6	16,1	12,1	491
Srednje ili visoko	(*)	(*)	(*)	35	(*)	(*)	(*)	15	(74,6)	(20,2)	(5,3)	51
Ne može biti određeno	(*)	(*)	(*)	4	(*)	(*)	(*)	4	(*)	(*)	(*)	7
Kvintili indeksa blagostanja												
Najsiromašniji	34,3	29,7	35,2	78	40,4	17,3	41,5	74	37,2	23,6	38,3	152
Drugi	62,3	22,5	15,2	68	64,0	30,7	4,4	84	63,2	27,0	9,2	152
Srednji	63,6	17,9	18,5	62	69,9	8,5	21,6	79	67,1	12,6	20,3	141
Četvrti	(88,1)	(9,9)	(2,0)	47	74,0	18,7	7,3	73	79,5	15,3	5,2	120
Najbogatiji	96,7	3,3	0,0	70	87,4	5,1	7,6	77	91,8	4,2	4,0	147
Indeks blagostanja												
60 procenata siromašnijih	52,2	23,8	23,7	208	58,6	19,1	21,7	237	55,6	21,3	22,6	445
40 procenata bogatijih	93,2	6,0	0,8	117	80,8	11,7	7,4	150	86,3	9,2	4,5	267

^a Deca srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja jesu deca koja ne pohađaju osnovnu, nižu srednju, višu srednju ili visoku školu.

^b Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.5B.R ISCED: Pohađanje više srednje škole i deca van sistema obrazovanja

Procenat dece višesrednjoškolskog uzrasta koja pohađaju višu srednju ili visoku školu (prilagođena neto stopa pohađanja), procenat dece koja pohađaju nižu srednju školu i procenat dece van sistema obrazovanja, Srbija — romska naselja, 2014.

	Dečaci				Devojčice				Ukupno			
	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece	neto stopa pohađanja (prilagođeno)	procenat dece:		broj dece
		pohađaju nižu srednju školu	van sistema obrazovanja ^a			pohađaju nižu srednju školu	van sistema obrazovanja ^a			pohađaju nižu srednju školu	van sistema obrazovanja ^a	
Ukupno	28,0	15,3	55,7	336	14,9	9,7	73,0	319	21,6	12,6	64,2	655
Tip naselja												
Gradska	31,4	17,3	50,3	242	14,5	8,8	73,5	239	23,0	13,1	61,8	481
Ostala	19,2	10,1	69,9	94	16,0	12,4	71,6	80	17,7	11,2	70,7	174
Starost ^b (u godinama)												
14	(*)	(*)	(*)	9	(*)	(*)	(*)	25	(10,9)	(34,6)	(50,5)	33
15	34,2	35,2	28,6	82	12,0	26,3	60,0	65	24,4	31,2	42,5	147
16	31,5	13,6	53,7	89	10,8	6,4	76,0	60	23,1	10,7	62,7	149
17	24,8	5,2	69,4	91	18,2	1,4	80,4	82	21,7	3,4	74,6	173
18	23,0	3,6	73,3	65	17,1	0,7	80,8	88	19,6	1,9	77,6	152
Obrazovanje majke												
Bez obrazovanja	13,3	25,7	59,5	70	(4,0)	(21,8)	(66,7)	52	9,3	24,0	62,6	122
Osnovno	34,5	11,6	52,8	141	24,9	20,7	53,4	83	31,0	15,0	53,0	224
Srednje ili visoko	(*)	(*)	(*)	16	(*)	(*)	(*)	3	(*)	(*)	(*)	19
Ne može biti određeno ^c	23,2	13,7	62,5	108	13,7	1,4	84,2	182	17,2	6,0	76,1	290
Kvintili indeksa blagostanja												
Najsiromašniji	6,2	15,0	75,9	79	3,1	5,1	87,9	73	4,7	10,3	81,7	152
Drugi	9,8	17,4	72,8	61	6,1	20,8	73,1	66	7,9	19,2	72,9	127
Srednji	25,2	27,1	47,7	63	(16,3)	(15,8)	(67,9)	48	21,4	22,2	56,4	111
Četvrti	(47,7)	(2,9)	(47,9)	66	21,7	5,5	67,2	55	35,9	4,1	56,6	120
Najbogatiji	53,7	14,6	31,6	67	27,6	3,8	66,1	78	39,6	8,8	50,3	145
Indeks blagostanja												
60 procenata siromašnijih	13,2	19,5	66,2	203	7,5	13,4	77,6	186	10,5	16,6	71,6	390
40 procenata bogatijih	50,7	8,8	39,7	132	25,2	4,5	66,6	133	37,9	6,7	53,2	265

^a Deca srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja jesu deca koja ne pohađaju osnovnu, nižu srednju, višu srednju ili visoku školu.

^b Navedena starost dece je prilagođena tako da uzima u obzir starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu. Pošto je starosni kriterijum za polazak u osnovnu školu u Srbiji izmenjen 2006. godine, primenjeni su posebni obračuni za decu rođenu 1998. godine i decu rođenu kasnije. Za prvu grupu dece odgovarajući uzrast za osnovnu školu je izračunat na osnovu starosti u kalendarskoj 2013. godini, dok je za decu rođenu posle 1998. godine odgovarajući uzrast za osnovnu školu izračunat na osnovu punih godina starosti koje je dete imalo do kraja februara 2013. godine.

^c Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.6R ISCED: Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole

Procenat dece koja upišu prvi razred osnovne škole i koja uspeju da stignu do poslednjeg razreda osnovne škole (stopa ostanka do poslednjeg razreda osnovne škole), Srbija — romska naselja, 2014.

	Procenat dece koja su pohađala 1. razred prethodne školske godine i koja su u 2. razredu ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 2. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 3. razred ove školske godine	Procenat dece koja su pohađala 3. razred prethodne školske godine i koja pohađaju 4. razred ove školske godine	Procenat dece koja stignu do 4. razreda od ukupnog broja dece koja upišu 1. razred ¹
Ukupno	99,4	98,5	98,5	96,5
Pol				
Muški	98,6	98,7	99,3	96,6
Ženski	100,0	98,4	97,7	96,1
Tip naselja				
Gradska	99,7	98,5	98,6	96,8
Ostala	(98,5)	98,4	98,3	(95,3)
Obrazovanje majke				
Bez obrazovanja	(99,0)	(100,0)	98,8	(97,9)
Osnovno	99,5	98,6	98,3	96,4
Srednje ili visoko	(*)	(*)	(*)	(*)
Ne može biti određeno	(*)	(*)	-	-
Kvintili indeksa blagostanja				
Najsiromašniji	(98,7)	96,7	96,0	91,7
Drugi	(100,0)	(100,0)	(100,0)	(100,0)
Srednji	(98,2)	(100,0)	98,0	(96,2)
Četvrti	(100,0)	(96,4)	(98,3)	(94,7)
Najbogatiji	(100,0)	(*)	(100,0)	(*)
Indeks blagostanja				
60 procenata siromašnijih	99,0	99,2	98,1	96,3
40 procenata bogatijih	100,0	97,5	99,1	96,6

¹ MICS indikator 7.6; MDG indikator 2.2 — Deca koja stignu do poslednjeg razreda osnovne škole

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.7R ISCED: Završavanje osnovne škole i prelazak u srednju školu

Stope završavanja osnovne škole, stopa prelaska u srednju školu i efektivna stopa prelaska u srednju školu, Srbija — romska naselja, 2014.

	Stopa završavanja osnovne škole ¹	Broj dece uzrasta kada bi trebalo da završe osnovnu školu	Stopa prelaska u srednju školu ²	Broj dece koja su bila u poslednjem razredu osnovne škole prethodne školske godine	Efektivna stopa prelaska u srednju školu	Broj dece koja su bila u poslednjem razredu osnovne škole prethodne školske godine i koja ne ponavljaju razred u tekućoj školskoj godini
Ukupno	115,7	198	92,6	166	94,4	163
Pol						
Muški	149,1	82	88,4	72	92,4	69
Ženski	92,3	116	95,9	94	95,9	94
Tip naselja						
Gradska	122,0	144	93,8	127	95,4	125
Ostala	98,8	54	(88,9)	38	(91,1)	37
Obrazovanje majke						
Bez obrazovanja	95,9	56	(93,6)	32	(97,9)	30
Osnovno	123,6	130	93,4	120	94,8	118
Srednje ili visoko	(*)	11	(*)	12	(*)	12
Ne može biti određeno	-	0	(*)	2	(*)	2
Kvintili indeksa blagostanja						
Najsiromašniji	77,0	48	(80,8)	36	(87,6)	33
Drugi	(114,7)	41	(88,1)	38	(88,1)	38
Srednji	(142,4)	35	(96,3)	23	(97,9)	23
Četvrti	(112,9)	44	(100,0)	32	(100,0)	32
Najbogatiji	(152,8)	30	(100,0)	37	(100,0)	37
Indeks blagostanja						
60 procenata siromašnijih	107,8	124	87,4	97	90,3	94
40 procenata bogatijih	129,1	74	100,0	69	100,0	69

¹ MICS indikator 7.7 — Stopa završavanja osnovne škole

² MICS indikator 7.8 — Stopa prelaska u srednju školu

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.8R ISCED: **Jednakost polova u obrazovanju**

Odnos prilagođenih neto stopa pohađanja škole devojčica u odnosu na dečake, za osnovnu i srednju školu, Srbija — romska naselja, 2014.

	Osnovna škola			Srednja škola			Niža srednja škola			Viša srednja škola		
	prilagođena neto stopa pohađanja osnovne škole, devojčice	prilagođena neto stopa pohađanja osnovne škole, dečaci	indeks jednakosti polova za osnovnu školu (prilagođen) ¹	prilagođena neto stopa pohađanja srednje škole, devojčice	prilagođena neto stopa pohađanja srednje škole, dečaci	indeks jednakosti polova za srednju školu (prilagođen) ²	prilagođena neto stopa pohađanja niže srednje škole, devojčice	prilagođena neto stopa pohađanja niže srednje škole, dečaci	indeks jednakosti polova za nižu srednju školu (prilagođen)	prilagođena neto stopa pohađanja više srednje škole, devojčice	prilagođena neto stopa pohađanja više srednje škole, dečaci	indeks jednakosti polova za višu srednju školu (prilagođen)
Ukupno	86,8	84,6	1,03	47,9	54,8	0,87	67,2	67,0	1,00	14,9	28,0	0,53
Tip naselja												
Gradska	85,2	85,5	1,00	48,5	58,0	0,84	67,3	67,6	1,00	14,5	31,4	0,46
Ostala	91,9	81,5	1,13	45,8	45,9	1,00	66,6	65,1	1,02	16,0	19,2	0,83
Obrazovanje majke												
Bez obrazovanja	81,3	73,1	1,11	37,5	50,0	0,75	45,0	59,4	0,76	(4,0)	13,3	(0,30)
Osnovno	88,7	88,5	1,00	67,3	59,2	1,14	73,6	68,8	1,07	24,9	34,5	0,72
Srednje ili visoko	(*)	(*)	(*)	(*)	(80,7)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
Ne može biti određeno ³	np	np	np	16,7	35,6	0,47	np	np	np	13,7	23,2	0,59
Kvintili indeksa blagostanja												
Najsiromašniji	74,2	67,0	1,11	24,4	27,7	0,88	40,4	34,3	1,18	3,1	6,2	0,50
Drugi	89,1	76,4	1,17	47,7	45,7	1,04	64,0	62,3	1,03	6,1	9,8	0,62
Srednji	87,7	86,9	1,01	55,6	57,9	0,96	69,9	63,6	1,10	(16,3)	25,2	(0,65)
Četvrti	90,1	96,5	0,93	54,0	65,9	0,82	74,0	(88,1)	(0,84)	21,7	(47,7)	(0,46)
Najbogatiji	96,7	100,0	0,97	59,1	82,4	0,72	87,4	96,7	0,90	27,6	53,7	0,51
Indeks blagostanja												
60 procenata siromašnijih	83,5	76,7	1,09	42,0	42,6	0,99	58,6	52,2	1,12	7,5	13,2	0,57
40 procenata bogatijih	92,7	98,3	0,94	56,8	75,0	0,76	80,8	93,2	0,87	25,2	50,7	0,50

¹ MICS indikator 7.9; MDG indikator 3.1 — Indeks jednakosti polova (osnovno obrazovanje)

² MICS indikator 7.10; MDG indikator 3.1 — Indeks jednakosti polova (srednje obrazovanje)

³ Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

Tabela ED.9R ISCED: Jednakost polova dece van sistema obrazovanja

Procenat devojčica u ukupnoj populaciji van sistema obrazovanja, u osnovnoj i srednjoj školi, Srbija — romska naselja, 2014.

	Osnovna škola				Srednja škola			
	procenat dece van sistema obrazovanja	broj dece osnovnoškolskog uzrasta	procenat devojčica u ukupnoj populaciji osnovnoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja	broj dece osnovnoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja	procenat dece van sistema obrazovanja	broj dece srednjoškolskog uzrasta	procenat devojčica u ukupnoj populaciji srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja	broj dece srednjoškolskog uzrasta van sistema obrazovanja
Ukupno	14,1	812	49,0	114	39,1	1368	55,4	534
Tip naselja								
Gradska	14,5	629	52,7	91	37,3	1046	58,2	390
Ostala	12,8	183	(*)	23	44,9	321	47,7	144
Obrazovanje majke								
Bez obrazovanja	21,9	238	44,3	52	43,1	286	50,5	123
Osnovno	11,4	527	(52,6)	60	25,1	715	43,4	179
Srednje ili visoko	(4,3)	43	63,1	2	(10,5)	70	(*)	7
Ne može biti određeno ^a	np	np	np	np	75,5	297	68,2	224
Kvintili indeksa blagostanja								
Najsiromašniji	28,4	180	46,5	51	59,9	304	52,1	182
Drugi	16,5	173	(*)	28	38,2	279	48,5	107
Srednji	12,7	168	(*)	21	36,2	252	54,3	91
Četvrti	7,2	161	(*)	12	31,1	241	56,1	75
Najbogatiji	1,5	130	(*)	2	27,2	292	72,7	79
Indeks blagostanja								
60 procenata siromašnijih	19,4	521	44,5	101	45,5	835	51,6	380
40 procenata bogatijih	4,6	291	(*)	13	29,0	533	64,6	154

^a Deca starosti 15 i više godina u vreme istraživanja čije majke ne žive u domaćinstvu.

np — nije primenljivo

() Podaci su bazirani na 25–49 neponderisanih slučajeva

(*) Podaci su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

„-“ označava 0 neponderisanih slučajeva

CIP – Каталогизacija y publikaciji Narodna biblioteka Srbije, Beograd

314.117(=214.58)(497.11),2014”(083.41) / SRBIJA istraživanje višestrukih pokazatelja 2014 ; i Srbija – romska naselja istraživanje višestrukih pokazatelja 2014 : praćenje stanja i položaja žena i dece : konačni izveštaj, mart, 2015 / Beograd : UNICEF, 2015 / Beograd : Scanner Studio / XXVIII, 395 str. : graf. prikazi, tabele ; 28 cm / Republički zavod za statistiku je ... 2014. godine sproveo dva istraživanja – ‘Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u Srbiji 2014’ (Srbija MICS 2014) i ‘Istraživanje višestrukih pokazatelja položaja žena i dece u romskim naseljima u Srbiji 2014’ (Srbija – romska naselja MICS 2014).” ---> kolofon / Tiraž 600 / Napomene i bibliografske reference uz tekst / ISBN 978-86-82471-97-4 / a) Роми – Србија – 2014 – Статистика b) Домаћинства – Србија – Статистика – 2014 / COBISS.SR-ID 214113548